

I/2.1. R1.

Stenografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

I. izredno zasedanje
17. januarja 1947

in

I. redno zasedanje
14. aprila — 8. julija 1947

Izdala Ljudska skupščina LRS

1952

Stenografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

I. izredno zasedanje

17. januarja 1947

Izdala Ljudska skupščina LRS

1952

997

y 28. VII. 1952

/86

I. seja

I. izrednega zasedanja

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

ki se je vršila dne 17. januarja 1947 v Ljubljani.

Predsednik: dr. Ferdo Kozak.

Tajnik: Mira Tomšič.

PRISOTNI ČLANI VLADE:

Miha Marinko, predsednik vlade;
Dr. Marijan Breclj, podpredsednik vlade;
Boris Kraigher, minister za notranje zadeve;
Franc Leskošek, minister za industrijo in rudarstvo;
Vida Tomšič, predsednik kontrolne komisije;
Lidija Šentjura, minister za prosveto;
Janez Hribar, minister za kmetijstvo in gozdarstvo;
Zoran Polič, minister za finance;
Tone Fajfar, minister za trgovino in preskrbo;
Tomo Brejc, minister za delo;
Dr. Jože Pokorn, minister za pravosodje;
Dr. Marjan Ahčin, minister za ljudsko zdravstvo;
Dr. Anton Kržišnik, minister za socialno skrbstvo.

Ob 10.25 je predsednik Ustavodajne skupščine LRS dr. Ferdo Kozak pričel 1. sejo I. izrednega zasedanja Ljudske skupščine LRS z naslednjimi besedami:

Tovariši ljudski poslanci! Prezidij Ustavodajne skupščine LRS je izdal ukaz o sklicanju Ljudske skupščine LRS k prvemu izrednemu zasedanju, katerega izvolite poslušati stoje. Ukaz se glasi:

Ker je Ustavodajna skupščina LRS z razglasitvijo ustave LRS dovršila svoje delo kot ustavodajna skupščina in bo po svojem sklepu z dne 16. januarja 1947 nadaljevala svoje delo kot Ljudska skupščina LRS, je Prezidij Ljudske skupščine LRS na podlagi 56. člena ustave LRS

odločil:

Ljudska skupščina LRS se skliče k I. izrednemu zasedanju na dan 17. januarja 1947 v Ljubljani.

Ljubljana, dne 16. januarja 1947.

U. št. 4/47.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Sekretar:

France Lubej l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

Pričenjam 1. sejo I. izrednega zasedanja Ljudske skupščine LRS. Ker v smislu določil 57. člena ustave izvoli skupščina iz svoje srede predsedstvo, ki sestoji iz predsednika, 1 podpredsednika in 3 tajnikov, dajem v imenu predsedstva ustavodajne skupščine ostavko. Dajem besedo ljudskemu poslancu Francu Kimovcu, ki se je priglasil k besedi.

Franc Kimovec: Tovariši ljudski poslanci! Predlagam, da se ostavka predsedstva ustavodajne skupščine sprejme, ker se po ustavi predsedstvo ljudske skupščine formira drugače. Predlagam pa istočasno, da pooblastite dosedanjega predsednika, da vodi sejo do izvolitve novega predsedstva ljudske skupščine in da ta imenuje začasnega tajnika, ki bo vodil zapisnik seje.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Dajem predlog ljudskega poslanca Franca Kimovca na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet. Zahvaljujem se za zaupanje in določam za začasnega tajnika ljudskega poslanca Miro Tomšičevo.

Nekateri ljudski poslanci so bodisi pismeno ali ustno zaprosili, da jih zaradi odsotnosti opravičim in predlagam ljudski skupščini, da jim odobri dopust.

Ljudski poslanci Edvard Kardelj, Boris Kidrič, Jaka Avšič, Dušan Kveder, Peter Stante, Božidar Jakac, Bogdan Osolnik, dr. Božidar Lavrič, Jože Brilej, Rudolf Janko, Rozika Bohinc, Milica Gabrovec, Sergej Kraigher in Stane Potočnik so službeno zadržani.

Andrej Stegnar in Stane Semič-Daki se zaradi bolezni ne moreta udeležiti zasedanja, Rudi Hribar pa zaradi smrtnega primera v družini. Zato predlagam skupščini, da jim odobri enodnevni dopust. Ali sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.) Ugotavljam, da je naštetim ljudskim poslancem odobren enodnevni dopust.

Ker je prispelo večje število pozdravnih resolucij, v katerih se izraža navdušenost ljudstva ob priliki razglasitve ustave LRS, dovolite, da prečitam seznam teh resolucij. (Predsednik prečita seznam resolucij in brzojavnih pozdravov.)

Ker dnevni red današnje seje še ni določen, je potrebno, da ga skupščina določi. Na dnevnem redu je določitev dnevnega reda.

V zvezi s tem sporočam skupščini, da sem prejel pismo predsednika vlade o ostavki vlade LRS, ki se glasi:

V imenu vlade LRS mi je čast sporočiti, da je bil na vladni seji dne 16. januarja 1947 sprejet soglasni sklep, da da vlada ostavko Ljudski skupščini LRS, ko se ta prvič sestane.

Prosim, da sporočite ta sklep vlade Ljudski skupščini LRS. (Predsednik vlade LRS Miha Marinko l. r.)

Nadalje je prispelo pismo o ostavki predsednika in sodnikov Vrhovnega sodišča LRS, ki se glasi:

Podpisani smo bili z odlokom Predsedstva SNOS imenovani za predsednika, podpredsednika in sodnike Vrhovnega sodišča LRS.

V smislu 21. člena zakona o ureditvi sodišč voli in razrešuje predsednika, podpredsednika in sodnike vrhovnega sodišča republike ljudska skupščina republike. Glede na to prosimo, da se v smislu 4. odstavka 28. člena zakona o ureditvi sodišč sprejme naša razrešitev. Smrt fašizmu — svobodo narodu.

Alojz Žigon, predsednik; dr. Milko Gaber, I. podpredsednik; dr. Heliodor Modic, II. podpredsednik; dr. Bogdan Petelin, sodnik; dr. Lavoslav Mastnak, sodnik; dr. Vladimir Rupnik, sodnik; dr. Gašper Stojkovič, sodnik; Avgust Habermuth, sodnik; dr. Ludvik Gruden, sodnik; Josip Černe, sodnik; dr. Ivan Vasič, sodnik; dr. Davorin Gros, sodnik; Jože Dolinšek, sodnik.

Vlada LRS je slednjič poslala Ljudski skupščini LRS pismo naslednje vsebine:

Vlada LRS je na svoji redni seji dne 16. januarja 1947 soglasno sklenila, da predloži ljudski skupščini v razpravo in sklepanje naslednje zakonske predloge:

1. predlog zakona o spremembah zakona o upravni razdelitvi LRS;
2. predlog zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva;
3. predlog zakona o pooblastitvi vlade LRS in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške.

Predlagam, da Ljudska skupščina LRS sprejme te zakonske osnutke na dnevni red svojega I. izrednega zasedanja, jim prizna nujnost ter odredi postopek v smislu 35. in 36. člena poslovnika Ustavodajne skupščine LRS. Za svojega zastopnika je vlada LRS določila podpredsednika vlade dr. Marijana Breclja.

Predsednik vlade LRS Miha Marinko l. r.

Ker je predlagana nujnost utemeljena, zato predlagam skupščini, da razglasi te zakonske predloge za nujne. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.) Ugotavljam, da so vsi trije zakonski predlogi razglašeni za nujne. Hkrati obveščam, da so bili ti zakonski predlogi natisnjeni in razdeljeni poslancem ter bodo predloženi zakonodajnemu odboru, čim bo odbor izvoljen.

Ker ljudska skupščina še nima svojega poslovnika in je poslovnik ustavodajne skupščine veljaven le za njeno poslovanje, bo treba tega določiti. Nadalje je treba izvoliti skupščinske odbore.

Glede na vse to bi predlagal, da skupščina sprejme naslednji dnevni red:

1. sklepanje o poslovniku,
2. volitev predsedstva skupščine,
3. razprava o ostavki vlade LRS,
4. volitev skupščinskih odborov,
5. volitev predsednika in sodnikov Vrhovnega sodišča LRS,
6. razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o upravni razdelitvi LRS,
7. razprava in sklepanje o predlogu zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva,
8. razprava in sklepanje o predlogu zakona o pooblastitvi vlade LRS in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške.

Ima kdo še kak drug predlog za dnevni red? (Nihče.) Ker nihče, dajem svoj predlog na glasovanje. Kdor je zanj, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ker ni nihče proti, ugotavljam, da je dnevni red soglasno sprejet.

Prehajam na prvo točko dnevnega reda, to je na sklepanje o skupščinskem poslovniku. Ima morda v tem pogledu kdo kak predlog? Besedo ima ljudski poslanec Slavko Kovačič.

Slavko Kovačič: Tovariši ljudski poslanci! Predlagam, da naj začasno veljajo določila poslovnika ustavodajne skupščine tudi za poslovanje

ljudske skupščine, dokler ne bo ta sprejela novega poslovnika. Predlagam samo to spremembo, da se namesto ustavodajnega odbora izvoli zakonodajni odbor, ki naj šteje 15 članov.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Slišali ste predlog ljudskega poslanca Slavka Kovačiča. Je morda še kak drug predlog? Če ne, dajem predlog ljudskega poslanca Slavka Kovačiča na glasovanje. Kdor je za njegov predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog ljudskega poslanca Slavka Kovačiča sprejet in začasno veljajo po sprejetem sklepu skupščine za njeno poslovanje določila poslovnika Ustavodajne skupščine LRS, dokler ne bo sprejet nov poslovnik.

Prehajam na naslednjo točko dnevnega reda, na izvolitev predsedstva skupščine. Po 57. členu ustave LRS izvoli skupščina predsedstvo, ki sestoji iz predsednika, podpredsednika in treh tajnikov. Po 5. členu poslovnika se volijo člani predsedstva posamezno in zaporedno vsak z relativno večino oddanih glasov. Najprej moramo izvoliti predsednika. Ima v tem pogledu kdo kak predlog? Besedo ima ljudski poslanec Alojz Vrhovec.

Alojz Vrhovec: Tovariši ljudski poslanci! V smislu 57. člena ustave LRS predlagam, da se izvoli za predsednika Ljudske skupščine LRS dosedanji predsednik Ustavodajne skupščine LRS dr. Ferdo Kozak. (Ploskanje.)

Za podpredsednika predlagam, da se izvoli dosedanji podpredsednik Ustavodajne skupščine LRS Tone Dolinšek. (Ploskanje.)

Za tajnike Ljudske skupščine LRS predlagam, da se izvolijo dosedanji trije tajniki Ustavodajne skupščine LRS Mira Tomšičeva, Jože Jurač in Miloš Ledinek. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ker se po poslovniku volijo člani predsedstva posamično in zaporedno, bomo glasovali v smislu tega člena. Je morda še kak drug predlog? Ker ni, dajem na glasovanje predlog Alojza Vrhovca in sicer, da se izvoli za predsednika skupščine dosedanji predsednik dr. Ferdo Kozak. Kdor je za predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče. Predsednik skupščine vstane.) Dovolite tovariši ljudski poslanci, da se vam za izkazano zaupanje zahvalim.

Prehajam na volitve podpredsednika. Predlog je, da se za podpredsednika izvoli dosedanji podpredsednik Ustavodajne skupščine LRS Tone Dolinšek. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je za podpredsednika izvoljen ljudski poslanec Tone Dolinšek.

Nadalje je treba izvoliti tajnike, in to po predlogu ljudskega poslanca Alojza Vrhovca, ker drugega predloga ni. Predlagani so tajniki dosedanje Ustavodajne skupščine LRS, in sicer za prvega tajnika Mira Tomšičeva, za drugega tajnika Jože Jurač in za tretjega Miloš Ledinek. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da so v smislu predloga Alojza Vrhovca izvoljeni predsednik, podpredsednik in trije tajniki. Prosim izvoljene poslance, da zavzamejo svoje mesto. (Izvoljeni poslanci zavzamejo svoje mesto.)

Prehajam na naslednjo točko dnevnega reda, na razpravo o ostavki vlade LRS. Ima kdo kakšen predlog? Besedo ima ljudski poslanec Oton Župančič.

Oton Župančič: Tovariši ljudski poslanci! Ne bom plel vencev naši vladi. Opozarjam samo in poudarjam, da nas je v najhujših časih prekrmarila iz vojne vihre v mirni pristan, da je ohranila v težkih časih pri nas

red, nam zagotovila delo, kruh za delovnega človeka, nas vodila mirno, preudarno preko vseh zaprek, ki jih je prinašal dan. Prišli smo včerajš do svoje ustave, ki je poročstvo za naše svoboščine, da stojimo lepo v notranjosti in da smo ugledni na zunaj. Zato mislim, da govorim v imenu vseh navzočih, pa tudi v imenu vseh Slovencev, ako predlagam, da mi to ostavko odločno zavrnamo, da izrazimo svoji vladi zaupnico in jo prosimo, da vrši svoje posle v isti smeri dalje. (Vsi poslanci navdušeno ploskajo.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Po odobravanju ljudske skupščine na predlog ljudskega poslanca Otona Župančiča in iz tega odobravanja posnemam, da je stavljeni predlog soglasno sprejet in zato ugotavljam, da ostavka vlade ni sprejeta in da je skupščina dala dosedanji vladi zaupnico za njeno nadaljnje delo. (Navdušeno ploskanje.) Besedo ima ljudski poslanec Miha Marinko.

Miha Marinko: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Vlada je dala ostavko zaradi tega, ker je izvršila svojo osnovno nalogo, ki je bila izvršena s tem, da ste sprejeli prvo ustavo, ki jo je slovenski narod kdaj koli imel, ustavo Ljudske republike Slovenije. V imenu vlade, ki ji predsedujem, se vašemu izrazu zaupanja prav toplo zahvaljujem.

Vlada vas zagotavlja, da bo dosedanje delo v isti smeri nadaljevala. Delo je težko, polno odgovornosti. To delo zagotavlja graditev temeljev nove družbene osnove, novega družbenega gospodarstva, odločen pristop k načrtnemu gospodarstvu, ki bo dalo sigurno smer bodočemu našemu razvoju, ki nas bo v bodočih letih ohranilo pred vsako negotovostjo, pred težko krizo, ki bo kapitalistični svet prav gotovo v bližnjih letih zopet pretresala. Načrtno gospodarstvo zahteva ogromnih energij in naporov, da se vskladijo interesi pojedincev v eno osnovno celoto. V ta namen bo vlada potrebovala vso pomoč ljudske skupščine, vso pomoč naših družbenih organizacij, da bo ta načrt, da bo ta naša lepa perspektiva čimprej in čim sigurneje ostvarjena. (Navdušeno ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Prehajam na naslednjo točko dnevnega reda, na volitev stalnih skupščinskih odborov. Po 8. in 10. členu poslovnika moramo izvoliti naslednje skupščinske odbore: 1. zakonodajni odbor, 2. odbor za gospodarski načrt in finance, 3. mandatno-imunitetni odbor, 4. administrativni odbor, 5. odbor za prošnje in pritožbe.

Izvolili bomo po navedenem vrstnem redu vse odbore. Odbori se volijo v smislu 9. člena poslovnika po listah in po načelu sorazmernega predstavnika, in po 37. členu poslovnika s tajnim glasovanjem, če skupščina ne sklene drugače. Mislim pa, da bi glasovali z aklamacijo in dajem ta svoj predlog na glasovanje. Ali je skupščina za to? (Predlog je bil soglasno sprejet.) Hvala! Ker je skupščina za ta predlog, se bo vršilo glasovanje z aklamacijo.

Ima kdo kak predlog za izvolitev članov zakonodajnega odbora? Besedo ima ljudski poslanec Vinko Šumrada.

Vinko Šumrada: Tovariši ljudski poslanci! Predlagam, da izvolimo v zakonodajni odbor naslednjih 15 poslancev, in sicer: Viktorja Avblja, Vido Tomšičevo, dr. Marijana Breclja, dr. Jožeta Pokorna, dr. Stanka Štora, Alojza Vrhovca, Jožeta Petejana, dr. Helija Modica, Franca Popita, Nika Jakofčiča, dr. Antona Melika, Matijo Maležiča, Mirana Košmelja, Maro Bešter, Alojza Colariča.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali je morda še kak drug predlog? Ker drugega predloga ni, dajem predlog ljudskega poslanca Vinka Šumrade, kakor ste ga čuli, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet in da so v zakonodajni odbor izvoljeni naslednji ljudski poslanci: Viktor Avbelj, Vida Tomšič, dr. Marijan Breclj, dr. Jože Pokorn, dr. Stanko Štor, Alojz Vrhovec, Jože Petejan, dr. Heli Modič, Franc Popit, Niko Jakofčič, dr. Anton Melik, Matija Maležič, Miran Košmelj, Mara Bešter in Alojz Colarič.

Ima kdo kakšen predlog za člane odbora za gospodarski načrt in finance, ki sestoji iz 9 članov. Besedo ima ljudski poslanec Lojze Ribič.

Lojze Ribič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Predlagam, da se izvolijo v odbor za gospodarski načrt in finance Ljudske skupščine LRS naslednji poslanci: Inž. Jože Levstik, Alojz Lešnik, Franc Furlan, dr. Miha Kambič, Martin Greif, Ivan Ocvirk, dr. Miha Potočnik, Maks Krmelj in Franc Tavčar.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Slišali ste predlog ljudskega poslanca Lojzeta Ribiča. Imam morda kdo še kak drug predlog? Ker drugega predloga ni, dajem predlog ljudskega poslanca Lojzeta Ribiča glede navedenih 9 članov odbora za gospodarski načrt in finance na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da so v odbor za gospodarski načrt in finance Ljudske skupščine LRS izvoljeni sledeči poslanci: Inž. Jože Levstik, Alojz Lešnik, Franc Furlan, dr. Miha Kambič, Martin Greif, Ivan Ocvirk, dr. Miha Potočnik, Maks Krmelj in Franc Tavčar.

Prehajamo na volitve naslednjega odbora, in sicer mandatno-imunitetnega odbora, ki sestoji iz petih članov. Imam kdo kakšen predlog? Besedo ima ljudski poslanec Franc Simonič.

Franc Simonič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V mandatno-imunitetni odbor predlagam sledeče ljudske poslance: Iva Svetino, Lada Kozaka, Toneta Tomana, Nika Belopavloviča, dr. Jožeta Potrča.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Je morda še kak drug predlog? Ker drugega predloga ni, dajem predlog ljudskega poslanca Franca Simoniča na glasovanje. Kdor je za njegov predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da so v mandatno-imunitetni odbor izvoljeni naslednji ljudski poslanci: Ivo Svetina, Lado Kozak, Tone Toman, Niko Belopavlovič, dr. Jože Potrč.

Naslednji odbor je administrativni odbor, sestojč iz petih članov. Imam kdo kakšen predlog? Besedo ima ljudski poslanec Mara Bešter.

Mara Bešter: Predlagam, da se izvolijo v administrativni odbor poslanci: Andrej Verbič, Franc Černe, Jože Jurač, Vinko Knol in Franc Mojškerc.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Je morda še kak drug predlog? Ker ni drugega predloga, dajem predlog ljudskega poslanca Mara Bešter na glasovanje. Kdor je za njen predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ker ni nihče proti, ugotavljam, da so v administrativni odbor izvoljeni sledeči ljudski poslanci: Andrej Verbič, Franc Černe, Jože Jurač, Vinko Knol in Franc Mojškerc.

Prehajamo še na zadnji odbor, odbor za prošnje in pritožbe, ki sestoji iz petih članov. Ima kdo kakšen predlog? Besedo ima ljudski poslanec Tone Zupančič.

Tone Zupančič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! V odbor za prošnje in pritožbe predlagam sledeče tovariše: Leopolda Mačka, Naceta Majcna, Ivana Bratka, dr. Antona Kržišnika, Andreja Stegnarja.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Je morda še kak drug predlog? Ker ni drugega predloga, dajem predlog ljudskega poslanca Toneta Zupančiča na glasovanje. Kdor je za njegov predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ker ni nihče proti, ugotavljam, da so v odbor za prošnje in pritožbe izvoljeni sledeči ljudski poslanci: Leopold Maček, Nace Majcen, Ivan Bratko, dr. Anton Kržišnik in Andrej Stegnar.

Prehajamo na naslednjo točko dnevnega reda, to je na volitev predsednika, podpredsednika in sodnikov Vrhovnega sodišča LRS. Najprej bomo izvolili predsednika. Ima morda kdo kakšen predlog? Besedo ima ljudski poslanec inž. Jože Levstik.

Inž. Jože Levstik: Tovariši ljudski poslanci! Čuli smo, da so člani Vrhovnega sodišča LRS dali ostavko. Dajem sledeči predlog za izvolitev predsednika, podpredsednika in sodnikov Vrhovnega sodišča LRS.

V smislu 21. člena zveznega zakona o ureditvi ljudskih sodišč in skladno z ustavnimi določili X. poglavja ustave LRS voli in razrešuje predsednika, podpredsednika in sodnike Vrhovnega sodišča LRS Ljudska skupščina LRS. Tako ima torej naša prva resnično svobodno izvoljena ljudska skupščina izvoliti novo Vrhovno sodišče LRS.

Vsi vemo, kako veliko in važno delo so že doslej izvršili organi našega pravosodja, to so naša nova ljudska sodišča. Vsi poznamo svetlo tradicijo, nadvse važno, pozitivno in revolucionarno delo našega partizanskega sodstva v letih narodnoosvobodilne borbe. Nova ljudska sodišča so doslej z uspehom nadaljevala sodno prakso v duhu partizanskih tradicij. Vrhovno sodišče, ki ga bomo izvolili danes, bo moralo kot najvišji organ pravosodja LRS izvršiti zlasti v tem času, ki je pred nami, zelo velike in važne naloge. Moralo bo izvršiti svojo nalogo v času, ko začenjamo uvajati v gospodarsko življenje načrt in ko pristopamo k izvajanju ogromnih nalog, postavljenih v našem gospodarstvu.

Če bo hotelo naše vrhovno sodišče odigrati v tem času svojo vlogo, je potrebno, da ga okrepimo s sodniki, ki so doslej uspešno delovali na nižjih ljudskih sodiščih, ki imajo najbližji stik z ljudstvom. Treba bo vrhovno sodišče okrepiti s takimi sodniki, ki so s svojim dosedanjim uspešnim delom dokazali, da so res pravi ljudski sodniki. Če bo hotelo vrhovno sodišče soditi in presojeti ter izrekat pravico v imenu ljudstva in za ljudstvo, če bo hotelo pravilno izvajati svojo pravico nadzorstva nad nižjimi sodišči, potem bo moralo vzdržati potrebno kontinuiteto z dosedanjim delom vrhovnega sodišča in dosedanjimi načini dela, moralo bo zagotoviti vse pridobitve narodnoosvobodilne borbe in se bo moralo okoristiti z vsemi velikimi izkušnjami sodne prakse partizanskega sodstva. Iz vseh naštetih razlogov spadajo v naša sodišča v prvi vrsti ljudje, ki so izšli iz naših partizanskih vojaških sodišč in narodnoosvobodilne borbe. Nadalje spadajo v naša sodišča ljudje, ki so v času po osvoboditvi pri svojem delu na naših sodiščih dokazali sposobnost

in voljo biti res pravi ljudski sodniki. Razumljivo je, da spadajo najboljši ljudje zlasti v vrhovno sodišče, zato upošteva vse te našete momente sledeči konkretni predlog, ki ga stavljam za sestav Vrhovnega sodišča LRS, ki ga bo prvič izvolila skupščina LRS.

Za predsednika vrhovnega sodišča predlagam Alojza Žigona. Že dosedaj je bil predsednik vrhovnega sodišča. Vsi ga poznamo. Rodom je s Krasa. Začel je svoj pravniški sodni poklic na Primorju kot ljudski inteligent in ljudski sodnik, priljubljen pri vseh. Bil je vodilni organizator Osvobodilne fronte na vseh pravosodnih ustanovah. Prestal je tudi Dachau.

Za podpredsednika predlagam Mateja Dolničarja. Rodom je iz okraja Slovenska Bistrica in izhaja iz delavsko-kmečke družine. Kot napredni ljudski inteligent se je kmalu priključil Osvobodilni fronti in jo vseskozi podpiral. Bil je v partizanih. Po osvoboditvi je začel delo kot sodnik na okrožnem sodišču v Mariboru, kjer se je s svojim pravičnim delom priljubil našemu ljudstvu. Po dosedanji praksi je pokazal velike uspehe pri ustvarjanju ljudskega sodstva in bo mogel pridobljene izkušnje s pridom uporabiti na vrhovnem sodišču.

Za člane predlagam: dr. Milka Gabra, ki je bil že dosedaj sodnik vrhovnega sodišča. Znan je še iz dobe stare Jugoslavije kot odličen jurist in sodnik. Ves čas naše borbe je delal v frontni organizaciji in jo podpiral.

Kot četrtega predlagam Riharda Kneza. Je mlad, napreden pravnik, rodom iz Maribora. Bil je v partizanih in od okupatorja obsojen na dosmrtno ječo. Pri svojem dosedanjem delu v notranji upravi se je izkazal kot vesten in odličen delavec.

Kot petega predlagam Silverija Pakiža, dosedaj pomočnika ministra za pravosodje. Je star zaveden partizan, ki ga vsi poznamo.

Kot šestega predlagam dr. Ludvika Grudna, že dosedaj sodnika vrhovnega sodišča. Je napreden ljudski inteligent, ki se je takoj priključil Osvobodilni fronti in je bil interniran. Po osvoboditvi je začel z vneto delati v našem pravosodju.

Kot sedmega predlagam Jožeta Dolinška, že dosedaj sodnika vrhovnega sodišča. Bil je v partizanih in podpiral Osvobodilno fronto.

Kot osmega predlagam dr. Bogdana Petelina in kot devetega Jožeta Černeta, ki je bil že dosedaj član vrhovnega sodišča. Znan je kot dober pravnik ter je podpiral Osvobodilno fronto in narodnoosvobodilno borbo. Tovariša Černeta poznamo vsi iz Črnomlja. To je moj predlog.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali je morda še kak drug predlog? Ker drugega predloga ni, dajem predlog ljudskega poslanca inž. Jožeta Levstika na glasovanje, in sicer po vrstnem redu, kot to določa poslovnik.

Za predsednika vrhovnega sodišča je predlagan Alojzij Žigon. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je tovariš Alojzij Žigon soglasno izvoljen za predsednika Vrhovnega sodišča LRS.

Za podpredsednika vrhovnega sodišča je predlagan Matej Dolničar. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je tovariš Matej Dolničar soglasno izvoljen za podpredsednika vrhovnega sodišča.

Za člane vrhovnega sodišča so predlagani: dr. Milko Gaber, Rihard Knez, Silverij Pakiž, dr. Ludvik Gruden, Jože Dolinšek, dr. Bogdan Petelin in Jože Černe. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo

roko.) Hvala. Je kdo proti? (Ni hče.) Ugotavljam, da so za člane vrhovnega sodišča soglasno izvoljeni: Dr. Milko Gaber, Rihard Knez, Silverij Pakiž, dr. Ludvik Gruden, Jože Dolinšek, dr. Bogdan Petelin in Jože Černe.

Odrejam 10 minut odmora in pozivam v zakonodajni odbor izvoljene ljudske poslance, da se med odmorom konstituirajo v I. nadstropju v mali dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 11,25 in se je nadaljevala ob 12,10.)

Nadaljujemo prvo sejo I. izrednega zasedanja in sporočam, da je poslal predsednik zakonodajnega odbora obvestilo, da se je odbor konstituiral, in sicer tako, da je predsednik odbora Viktor Avbelj, podpredsednik Jože Petejan in tajnik dr. Stanko Štor.

Prehajam na naslednjo točko dnevnega reda, na razpravo o predlogu zakona o spremembah zakona o upravni razdelitvi LRS. Ker je bilo od vlade LRS predlagano, da skupščina v smislu 36. člena poslovnika uporabi za razpravo krajši postopek in je v tem členu rečeno: »Skupščina sme odločiti, da se za razpravo o zakonskem predlogu, ki je bil proglašen za nujnega, uporabi krajši postopek«, predlagam, da skupščina ta predlog sprejme. (Predlog je bil soglasno sprejet.)

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora dr. Stanka Štora, da da poročilo.

Dr. Stanko Štor: Tovariši ljudski poslanci! Čast mi je v imenu zakonodajnega odbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o spremembah zakona o upravni razdelitvi LRS dati sledeče poročilo:

Zakonodajni odbor je na današnji seji pretresal navedeni zakon in je prišel do sledečih ugotovitev:

1. Uzakonitev tega zakonskega predloga je nujno potrebna. Naš zakon o upravnoteritorialni razdelitvi LRS je vseboval še okrožja. V naši ustavi, ki smo jo včeraj sprejeli, so okrožja ukinjena. Zaradi tega je potrebno, da stari zakon spravimo v sklad z našo ustavo in je vlada imela popolnoma prav, da je stavila zakonski predlog, da se stari zakon popravi tako, kot je predlagala.

Odbor je o navedenem zakonskem predlogu razpravljal in priporoča, da zakon, kakor ga je vlada predložila, soglasno sprejmete s sledečimi popravki:

1. V drugem odstavku 1. člena naj se v besedilu: »glavno mesto Ljubljana« piše beseda »Glavno« z veliko začetnico. To je namreč tehnični naslov naše prestolice.

2. V 3. členu naj se v 15. točki pristavi besedama »Maribor okolica« v oklepaju »(s sedežem v Mariboru)«.

Nadalje naj se v 4. členu tam, kjer je pisano: 1. ne piše: »Mesto Ljubljana«, temveč: »Glavno mesto Ljubljana«. »Glavno« z veliko, »mesto« z malo začetno črko.

Do teh rezultatov je prišel zakonodajni odbor soglasno in v njegovem imenu predlagam, da s temi popravki zakon sprejmete.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Pričenjam razpravo k temu poročilu, se kdo javi k besedi? Besedo ima ljudski poslanec dr. Marijan Breclj.

Dr. Marijan Breclj: Tovariši! Že 10. septembra je naš takratni Slovenski narodnoosvobodilni svet razpravljal o ukinitvi okrožij. Tudi v predlogu ustave smo to spremembo predvideli in je v skladu z upravnoteritorialno razdelitvijo vseh republik v naši državi, ker stremi za tem, da se v tistih

republikah in v tistih avtonomnih oblasteh, ki niso po obsegu velike in ne številčne po prebivalstvu, zniža lestvica upravnoteritorialnih enot. Pri nas v Sloveniji je brez dvoma ta možnost podana. S tem, ko bomo imeli v bodoče samo okraje, to se pravi Glavno mesto Ljubljano, okraje in kraje, bomo izločili vmesno stopnjo: okrožja. To je brez dvoma pridobitev ne samo iz finančnih razlogov, ampak je vlada prepričana tudi o tem, da bo poslovanje boljše že zaradi tega, ker bo ustvarjen direktnjši kontakt in možnost neposrednega sodelovanja vlade z okrajnimi ljudskimi odbori. Popravke, ki jih je predlagal zakonodajni odbor, vlada sprejema in predlaga, da skupščina ta zakon sprejme.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se še kdo javi k besedi? (Nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in preidemo h glasovanju.

Predlagam skupščini, da se ne glasuje poimensko, ampak da se glasuje z aklamacijo. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.) Glasovalo se bo torej z aklamacijo. Kdor je za sprejem zakona o spremembah zakona o upravni razdelitvi LRS s popravki, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je ta zakon soglasno sprejet.

Prehajam na naslednjo točko dnevnega reda, na razpravo o predlogu zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva. Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo.

Dr. Stanko Štor: Tovariši ljudski poslanci! Čast mi je v imenu zakonodajnega odbora Ljudske skupščine LRS k zakonu o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva dati sledeče poročilo:

Na današnji seji je zakonodajni odbor ta zakon pretresal in ugotovil, da je uzakonitev takega zakonskega predloga nujno potrebna. Odbor je ugotovil, da je ta zakon v skladu z zvezno in našo ustavo, ter v skladu z zveznimi predpisi, zaradi tega predlagam v imenu zakonodajnega odbora, da ta zakon tak, kakor je od naše vlade predlagan, sprejmete z edinim popravkom, da se v prvi vrstici drugega odstavka 1. člena beseda »vladinih« pravilno glasi: »vladnih«.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Pričenjam razpravo o osnutku tega zakona. Se kdo javlja k besedi? Besedo ima ljudski poslanec France Lubej.

France Lubej: Predlagam, da se besedilo že sprejetega zakona o upravni razdelitvi Slovenije in tudi besedilo tega zakona čita, ker je zakon kratek in to ne bo podaljšalo našega dela.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Dajem predlog ljudskega poslanca Franca Lubeja na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet.

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da prečita že sprejeti zakon o spremembah zakona o upravni razdelitvi LRS.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita besedilo zakona o upravni razdelitvi LRS.

Oton Župančič: Potreben je majhen popravek. Praviloma naj se glasi v 1. členu: »... je upravno razdeljeno na Glavno mesto Ljubljano in ne »Ljubljana«.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Dajem predlog ljudskega poslanca Otona Župančiča na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog za spremembo sprejet in se popravljeno besedilo glasi: »Glavno mesto Ljubljano«.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita predlog zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Pričenjam razpravo k osnutku zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva. Prosim, ali želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec dr. Marijan Brecelj.

Dr. Marijan Brecelj: Ker ni naša vlada zaradi predlaganega in od vas sprejetega nujnega postopka dala pismene obrazložitve predloženega zakona, zato dajem v njenem imenu sledeče pojasnilo.

Razumljivo je, da je treba spričo današnjih gospodarskih nalog nujno in hitro ukrepati. Treba je, da se spričo novega sistema, ki se danes uvaja v naše gospodarstvo, uredbe odnosno odloki naših oblasti sploh prilagodijo našim občin navodilom, ki jih izdajajo zvezni organi. Zato bi bilo brez dvoma poslovanje naše vlade oteženo in ne bi moglo naglo reševati ob času in prav, če bi morali za vsak posamezni zakon, ki služi za izvedbo sistema in nalog, sklicevati ljudsko skupščino in njej predlagati posamezne zakone. Zato je vlada smatrala, da je nujno potrebno, da se v okviru teh gospodarskih nalog poslužuje pravice, ki jo vladi daje ustava in da predlaga skupščini zakon, kakršnega je predložila.

Poudarjam pa, da je zvezna skupščina ob sprejetju ustave predlagala enak zakon in da je zaradi prilik — razumljivo — dala vladi tako pooblastilo. Enako so tudi tiste federalne republike, ki so do danes že imele ustavodajne skupščine, predložile enake predloge za pooblastilo glede izdajanja uredb. Zaradi tega vlada smatra to mero skupščine za primerno in predlaga, da jo sprejme. S predlogom, ki ga je dal poročevalec zakonodajnega odbora, pa se vlada strinja.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se še kdo javlja k besedi? Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo in preidemo na glasovanje.

Enako, kakor za prejšnji zakon ne predlagam poimenskega glasovanja, ampak glasovanje z aklamacijo. Sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.) Ugotavljam, da se bo glasovalo z aklamacijo. Kdor je za predlog zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva s predlaganimi spremembami, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva s predlaganimi izpremembami soglasno sprejet.

Prehajamo k razpravi o osnutku zakona o pooblastitvi vlade in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške. Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo.

Poročevalec dr. Stanko Štor: Tovariši ljudski poslanci! V imenu zakonodajnega odbora Ljudske skupščine LRS mi je čast dati vam k predlogu naše vlade, da se izda zakon o pooblastitvi vlade in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške, sledeče poročilo:

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji 17. januarja 1947 pretrésal od vlade LRS predloženi osnutek zakona o pooblastitvi vlade in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške in soglasno ugotovil:

1. Po 6. odstavku 27. člena ustave LRS smejo organi državne uprave izrekat kazni za prekrške pravnih predpisov samo v mejah, ki jih določa zakon. Splošni zakon o ljudskih odborih odreja v svojem 38. členu meje, do katerih smejo ljudski odbori določati kazni za prekrške pravnih predpisov, katere oni izdajajo; nimamo pa še zakona, ki bi odredjal, do katere meje se smejo kaznovati prekrški pravnih predpisov, katere izda vlada LRS in njeni člani. Zato je ravno glede na 27. člen ustave LRS izdajanje takega zakona neobhodno potrebno in nujno.

2. Predlagana vsebina zakona je v skladu z ustavo FLRJ in ustavo LRS ter ne nasprotuje zakonom FLRJ.

Zato je zakonodajni odbor soglasno mnenja, da je treba od vlade LRS predloženi osnutek uzakoniti s sledečimi malenkostnimi dopolnitvami:

a) za 1. odstavkom 1. člena naj se po lit. b) vrine kot drugi odstavek: »Poleg teh kazni se lahko tudi predpiše odvzem predmetov, s katerimi je izvršeno kaznivo dejanje.«

b) 2. odstavek 1. člena naj postane 3. odstavek. V prvem stavku tega odstavka naj se za besedama »denarne kazni« vrinejo besede »in odvzeti predmet«; v drugem stavku tega odstavka naj se za besedama »denarna kazen« vrinejo besede »in odvzeti predmet«.

Za svojega poročevalca je odbor določil svojega tajnika dr. Stanka Štora.

To poročilo dostavlja zakonodajni odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme v celoti. Ljubljana, dne 17. januarja 1947. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Pričujem razpravo o osnutku zakona o pooblastitvi vlade in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške z navedenimi dostavki in prosim, če se kdo javi k besedi. Besedo ima podpredsednik vlade dr. Marijan Brečelj.

Dr. Marijan Brečelj: Ker je poročevalec zakonodajnega odbora že obrazložil namen tega zakona in ker je dejstvo, da so dosedaj razen vlade ostali izvršni organi že imeli pooblastila za odrejanje kazni za upravne prekrške, ni treba več pojasnil. Kar zadeva dostavkov, ki jih je zakonodajni odbor sprejel, izjavljam v imenu vlade, da vlada te dostavke sprejema.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se še kdo javi k besedi? (Nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in preidemo na glasovanje. Predlagam, da se tudi pri tem zakonu ne glasuje poimensko, marveč z aklamacijo. Sprejmete ta predlog? (Sprejememo.) Ugotavljam, da se bo glasovalo z aklamacijo. Kdor je za predlog zakona o pooblastitvi vlade in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške z navedenimi dostavki, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o pooblastitvi vlade in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške soglasno sprejet.

S tem je dnevni red prve seje I. izrednega zasedanja Ljudske skupščine LRS izčrpan, delo je opravljeno in zato prosim skupščino, da pooblasti predsednika in tajnika, da podpišeta zapisnik. Ali sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.) Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet.

S tem zaključujem 1. sejo I. izrednega zasedanja Ljudske skupščine LRS in bom prebral ukaz Prezidija Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije o zaključitvi I. izrednega zasedanja Ljudske skupščine LRS.

Ker je Ljudska skupščina LRS dovršila svoje delo, je Prezidiј Ljudske skupščine LRS na podlagi 56. člena ustave LRS

odločil:

I. izredno zasedanje Ljudske skupščine LRS, sklicano z ukazom Prezidija Ljudske skupščine LRS na dan 17. januarja 1947, se zaključi.

Ljubljana, dne 17. januarja 1947.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Sekretar:

France Lubej l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

Zasedanje je bilo zaključeno ob 12.40.

PRILOGE

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH ZAKONA O UPRAVNI RAZDELITVI LRS

V skladu z 2. odst. 9. člena splošnega zakona o ljudskih odborih izda Ljudska skupščina LRS zakon o spremembah zakona o upravni razdelitvi Ljudske republike Slovenije z dne 10. septembra 1946, ki se glasi:

1. člen

1. člen zakona o upravni razdelitvi LRS se spremeni tako, da se glasi:
»Ozemlje Ljudske republike Slovenije je upravno razdeljeno na glavno mesto Ljubljana, na okraje in kraje.«

2. člen

2. in 3. člen zakona o upravni razdelitvi LRS se črtata.

3. člen

4. člen zakona o upravni razdelitvi LRS postane njegov 2. člen, ki se spremeni tako, da se glasi:

»Okraji Ljudske republike Slovenije so:

1. Celje mesto,
2. Celje okolica (s sedežem v Celju),
3. Črnomelj,
4. Grosuplje,
5. Jesenice,
6. Kamnik,
7. Kočevje,
8. Konjice,
9. Kranj,
10. Krško,
11. Lendava (s sedežem v Dolnji Lendavi),
12. Ljubljana okolica (s sedežem v Ljubljani),
13. Ljutomer,
14. Maribor mesto,
15. Maribor okolica,
16. Mozirje,
17. Murska Sobota,
18. Novo mesto,
19. Prevalje,
20. Ptuj,
21. Radgona (s sedežem v Gornji Radgoni),
22. Rakek,
23. Slovenska Bistrica,
24. Šmarje (s sedežem v Šmarju pri Jelšah),
25. Škofja Loka,
26. Trebnje,
27. Trbovlje.

4. člen

5. člen zakona o upravni razdelitvi LRS postane njegov 3. člen.

V razpredelnici k temu členu se izvrše naslednje spremembe:

1. nadpis: »Okrožje Ljubljana mesto« se namesti z nadpisom: »Mesto Ljubljana«;

2. črtajo se nadpisi: »Celjsko okrožje, ljubljansko okrožje, mariborsko okrožje, novomeško okrožje«;

3. zapovrstni red posameznih okrajev je tisti kot je naveden v 2. členu tega zakona.

5. člen

6. člen zakona o upravni razdelitvi LRS postane njegov 4. člen, 7. člen postane njegov 5. člen, 8. člen postane njegov 6. člen.

6. člen

Zaradi sprememb, ki jih določa ta zakon, se vlada Ljudske republike Slovenije pooblasti, da začasno prenese vse posle iz področja javne uprave, ki so spadali v pristojnost okrožnih ljudskih odborov ljubljanskega, celjskega, mariborskega in novomeškega okrožja na vlado Ljudske republike Slovenije in njene organe oziroma na okrajne ljudske odbore na območju Ljudske republike Slovenije.

7. člen

Ta zakon stopi v veljavo z dnem objave v »Uradnem listu LRS.«

LJUDSKA SKUPŠČINA

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zak. o. 3/47.

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani.

POROČILO

zakonodajnega odbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o spremembah zakona o upravni razdelitvi Ljudske republike Slovenije.

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 17. januarja 1947 pretresal od vlade LRS predloženi osnutek zakona o spremembah zakona o upravni razdelitvi Ljudske republike Slovenije in soglasno ugotovil:

1. Uzakonitev takega zakona je neobhodno potrebna in nujna iz razloga, ker dosedanji zakon o upravni razdelitvi, po katerem je naša republika razdeljena na pet okrožij, ni v skladu z našo včeraj sprejeto ustavo, ki okrožij ne pozna več, tako da je treba ta zakon spraviti takoj v sklad z našo ustavo.

2. Predlagana vsebina zakona je v skladu z ustavo FLRJ in ustavo LRS ter ne nasprotuje zakonom FLRJ.

Zato je zakonodajni odbor soglasno mnenja, da je treba od vlade LRS predloženi osnutek uzakoniti s sledečimi malenkostnimi spremembami:

a) v 2. odstavku 1. člena naj se beseda »glavno« piše »Glavno«;

b) v 15. točki 3. člena naj se besedama »Maribor okolica« dostavi »(s sedežem v Mariboru)«;

c) v 1. točki 2. odstavka 4. člena naj se reče namesto »Mesto Ljubljana« pravilno »Glavno mesto Ljubljana«.

Za svojega poročevalca je odbor določil svojega tajnika dr. Stanka Štora. To poročilo dostavlja zakonodajni odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme v celoti.

Ljubljana, dne 17. januarja 1947.

Tajnik:
dr. Stanko Štor l. r.

Predsednik:
Viktor Avbelj l. r.

Člani:

Jože Petejan l. r.
Matija Maležič l. r.
Mara Bešter l. r.
Miran Košmelj l. r.
Franc Popit l. r.
dr. Anton Melik l. r.

Alojz Vrhovec l. r.
Niko Jakofčič l. r.
Alojz Colarič l. r.
dr. Jože Pokorn l. r.
dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA O POOBLASTILU VLADI LRS ZA IZDAJANJE UREDB NA PODROČJU NARODNEGA GOSPODARSTVA

Na podlagi čl. 44. t. 18. ustave LRS izdaja Ljudska skupščina LRS zakon o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva.

1. člen

Zaradi potrebnih ukrepov, ki so nujni za vodstvo narodnega gospodarstva na področju Ljudske republike Slovenije, je vlada LRS v smislu tretjega odstavka 77. člena ustave LRS pooblaščen izdajati uredbe na področju gospodarstva in javnih financ.

Te uredbe se izdajajo na vladinih sejah in objavljajo s podpisami predsednika in pristojnega člana vlade LRS.

2. člen

Uredbe, omenjene v prejšnjem členu, predloži vlada LRS v potrditev Ljudski skupščini LRS na njenem prihodnjem zasedanju.

3. člen

Ta zakon velja od dneva objave v »Uradnem listu« LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zak. o. 4/47.

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani.

POROČILO

zakonodajnega odbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva.

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 17. januarja 1947 pretresal od vlade LRS predloženi osnutek zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva in soglasno gotovil:

1. Zaradi delovnemu ljudstvu koristnega vodstva narodnega gospodarstva je neobhodno potrebno, da se da vladi LRS možnost, na področju gospodarstva in javnih financ izdajati vse potrebne uredbe, katere možnosti pa bi glede na 77. člen ustave LRS brez uzakonitve predlaganega osnutka ne imela. Zato je uzakonitev takega zakona potrebna in nujna.

2. Predlagana vsebina zakona je v skladu z ustavo FLRJ in ustavo LRS ter ne nasprotuje zakonom FLRJ.

Zato je zakonodajni odbor soglasno mnenja, da je treba od vlade LRS predloženi osnutek uzakoniti s to malenkostno spremembo, da se ima v 2. odstavku 1. člena beseda »vladinih« pravilno glasiti »vladnih«.

Za svojega poročevalca je odbor določil svojega tajnika dr. Stanka Štora.

To poročilo dostavlja zakonodajni odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme v celoti.

Ljubljana, dne 17. januarja 1947.

Tajnik:

dr. Stanko Štor l. r.

Predsednik:

Viktor Avbelj l. r.

Člani:

Jože Petejan l. r.

Matija Maležič l. r.

Mara Bešter l. r.

Miran Košmelj l. r.

Franc Popit l. r.

dr. Anton Melik l. r.

Alojz Vrhovec l. r.

Niko Jakofčič l. r.

Alojz Colarič l. r.

dr. Jože Pokornj l. r.

dr. Heli Modic l. r.

PREDLOG ZAKONA

O POOBLASTITVI VLADE IN NJENIH ČLANOV ZA DOLOČANJE KAZNI ZA UPRAVNE PREKRŠKE

Na osnovi člena 44. t. 18. ter člena 27. odst. 6. ustave LRS izdaja Ljudska skupščina LRS sledeči zakon o pooblastitvi vlade LRS in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške.

1. člen

Vlada Ljudske republike Slovenije in njeni člani se pooblaščajo, da predpisujejo za prekršitve pravnih predpisov, ki so jih izdali v svoji pristojnosti in ki ne spadajo v pristojnost rednih sodišč, kazni v teh mejah:

a) vlada LRS lahko predpiše za prekršitev svojih pravnih predpisov kazni odvzema prostosti ali prisilnega dela brez odvzema prostosti do največ enega leta ali denarno kazen do največ 20.000 din;

b) člani vlade LRS lahko predpišejo za prekršitev svojih pravnih predpisov kazni odvzema prostosti ali prisilnega dela brez odvzema prostosti do največ šest mesecev ali denarno kazen do največ 10.000 din.

Predpis mora vsebovati določbo o tem, v čigavo korist se uporabijo denarne kazni. Če predpis te določbe nima, gre denarna kazen v korist socialnega fonda okrajnega ljudskega odbora, v katerem območju se izreče kazen.

Prekrški pravnih predpisov, ki jih izda vlada, zastarajo v enem letu, prekrški pravnih predpisov, ki jih izdajo člani vlade, v šestih mesecih.

2. člen

Denarna kazen ne more biti manjša od 50 din.

Če se denarna kazen ne more izterjati, se spremeni v kazen prisilnega dela brez odvzema prostosti, računajoč vsakih začetih 50 dinarjev za en dan prisilnega dela brez odvzema prostosti.

Vendar nadomestna kazen za prekršitve pravnih predpisov ne sme trajati več kot eno leto, nadomestna kazen za prekršitve pravnih predpisov članov vlade pa ne več kot šest mesecev.

3. člen

Kolikor predpis o kaznovanju prekrškov ne določa drugače, spada kaznovanje upravnih prekrškov v pristojnost okrajnih ljudskih odborov.

4. člen

Ta zakon velja od dneva objave v »Uradnem listu« LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zak. o. 5/47.

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani.

POROČILO

zakonodajnega odbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o pooblastitvi vlade in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške.

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 17. januarja 1947 pretresal od vlade LRS predloženi osnutek zakona o pooblastitvi vlade in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške in soglasno ugotovil:

1. Po 6. odstavku 27. člena ustave LRS smejo organi državne uprave izrekat kazni za prekrške pravnih predpisov samo v mejah, ki jih določa zakon. Splošni zakon o ljudskih odborih odreja v svojem 38. členu meje, do katerih smejo ljudski odbori določati kazni za prekrške pravnih predpisov, katere oni izdajajo; nimamo pa še zakona, ki bi odrejal, do katere meje se smejo kaznovati prekrški pravnih predpisov, katere izda vlada LRS in njeni člani. Zato je ravno glede na 27. člen ustave LRS izdanje takega zakona neobhodno potrebno in nujno.

2. Predlagana vsebina zakona je v skladu z ustavo FLRJ in ustavo LRS ter ne nasprotuje zakonom FLRJ.

Zato je zakonodajni odbor soglasno mnenja, da je treba od vlade LRS predloženi osnutek uzakoniti s sledečimi malenkostnimi dopolnitvami:

a) za 1. odstavkom 1. člena naj se po lit. b) vrine kot drugi odstavek: »Poleg teh kazni se lahko tudi predpiše odvzem predmetov, s katerimi je izvršeno kaznivo dejanje«.

b) 2. odstavek 1. člena naj postane 3. odstavek. V prvem stavku tega odstavka naj se za besedama »denarne kazni« vrinejo besede »in odvzeti predmet«; v drugem stavku tega odstavka naj se za besedama »denarna kazen« vrinejo besede »in odvzeti predmet«.

Za svojega poročevalca je odbor določil svojega tajnika dr. Stanka Štora.

To poročilo dostavlja zakonodajni odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme v celoti.

Ljubljana, dne 17. januarja 1947.

Tajnik:
dr. Stanko Štor l. r.

Predsednik:
Viktor Avbelj l. r.

Člani:

Jože Petejan l. r.
Matija Maležič l. r.
Mara Bešter l. r.
Miran Košmelj l. r.
Franc Popit l. r.
dr. Anton Melik l. r.

Alojz Vrhovec l. r.
Niko Jakofčič l. r.
Alojz Colarič l. r.
dr. Jože Pokorn l. r.
dr. Heli Modic l. r.

PRESEDSTVO LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik
dr. Ferdo Kozak

Podpredsednik
Tone Dolinšek

Tajniki:
Mira Tomšič Jože Jurač Miloš Ledinek

SKUPŠČINSKI ODBORI

ZAKONODAJNI ODBOR

Viktor Avbelj, predsednik
Jože Petejan, podpredsednik
Dr. Stanko Štor, tajnik

Dr. Marijan Brecelj
Vida Tomšič
Dr. Jože Pokorn
Alojz Vrhovec
Mara Bešter
Alojz Colarič

Dr. Heli Modic
Franc Popit
Niko Jakofčič
Dr. Anton Melik
Matija Maležič
Miran Košmelj

ODBOR ZA GOSPODARSKI NAČRT IN FINANCE

Inž. Jože Levstik, predsednik
Franc Furlan, podpredsednik
Dr. Miha Kambič, tajnik

Alojz Lešnik
Martin Greif
Ivan Ocvirk

Dr. Miha Potočnik
Maks Krmelj
Franc Tavčar

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Dr. Jože Potrč, predsednik
Ivo Svetina, podpredsednik
Niko Belopavlovič, tajnik

Lado Kozak

Tone Toman

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Franc Černe, predsednik
Andrej Verbič, podpredsednik
Vinko Knol, tajnik

Jože Jurač

Fran Mojšker

ODBOR ZA PROŠNJE IN PRITOŽBE

Leopold Maček, predsednik
Nace Majcen, podpredsednik
Ivan Bratko, tajnik

Dr. Anton Kržišnik

Andrej Stegnar

LJUJSKI POSLANCI LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Ahčin dr. Marjan	Greif Martin	Kozak Lado
Alič Anton	Gričar Jože	Kraigher Boris
Avbelj Viktor	Hojnik Franc	Kraigher Sergej
Avšič Jaka	Hribar Janez	Krevs Ivo
Baloh Pavle	Hribar Rudi	Krmelj Maks
Belopavlovič Niko	Hribernik Rudolf	Kržišnik dr. Anton
Belšak Franc	Ingolič Anton	Kveder Dušan
Berglez Bela	Jakac Božidar	Lampret Jože
Bešter Mara	Jakofčič Niko	Lavrič dr. Božidar
Bleje Anton	Janko Rudolf	Ledinek Miloš
Bohinc Rozika	Jurač Jože	Leskošek Franc
Bratko Ivan	Kambič dr. Miha	Lešnik Alojz
Brecelj dr. Marijan	Kardelj Edvard	Levstik inž. Jože
Brejc Tomo	Kavčič Stane	Lubej Franc
Brilej Jože	Kidrič Boris	Maček Ivan
Colarič Alojz	Kidrič Zdenka	Maček Leopold
Černe Franc	Kimovec Franc	Majcen Nace
Dernač Jakob	Klaiderman Jože	Mažežič Matija
Diacci Alojz	Klarič Jože	Marinko Miha
Dolinšek Anton	Knol Vinko	Melik dr. Anton
Dragan Franc	Kocbek Edvard	Modic dr. Heli
Fajdiga Ivan	Korošak Anton	Mojšker Franc
Fajfar Tone	Košmelj Miran	Ocepek Angela
Furlan Franc	Kovačič Slavko	Ocvirk Ivan
Gabrovec Milica	Kozak dr. Ferdo	Osolnik Bogdan

Pehaček Rado
Petejan Jože
Pokorn dr. Jože
Polič Zoran
Popit Franc
Por Janez
Potočar Stane
Potočnik dr. Miha
Potrč dr. Jože
Reberšek Karel
Ribič Alojz
Rus Jože
Sekirnik Janko
Semič Stane
Simonič Franc

Stante Peter
Stegnar Andrej
Svetina Ivo
Šelih Ivan
Šentjurec Lidija
Šiftar Jože
Šiško Franc
Šterban Karel
Štor dr. Stanko
Štrukelj Karel
Šumrada Vinko
Tavčar Franc
Toman Tone
Tomšič Mira
Tomšič Vida

Trojar Ivan
Ulrih Tone
Venišnik Milan
Verbič Andrej
Vidmar Josip
Vipotnik Janez
Vrabič Olga
Vrhovec Alojz
Zalaznik Franc
Zavasnik Franc
Ziherl Boris
Zorko Edo
Zupan Anton
Zupančič Tone
Zupančič Oton

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik

Josip Vidmar

Podpredsednika

Edvard Kocbek

Stane Kavčič

Tajnik

France Lubej

Člani:

Edvard Kardelj, Boris Kidrič, Jože Rus, Oton Župančič, dr. Marijan Breclj, Rudolf Hribernik, Tone Dolinšek, Franc Leskošek, Miha Marinko, Janez Hribar, Tone Fajfar, Angelca Očepek, Jaka Avšič, Ivan Maček, Zoran Polič.

VLADA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik vlade Miha Marinko;
Podpredsednik vlade dr. Marijan Breclj;
Podpredsednik vlade in minister za gradnje Ivan Maček;
Predsednik kontrolne komisije, minister Váda Tomšič;
Predsednik planske komisije, minister Sergej Kraigher;
Minister za notranje zadeve Boris Kraigher;
Minister za pravosodje dr. Jože Pokorn;
Minister za prosveto Lidija Šentjurec;
Minister za finance Zoran Polič;
Minister za industrijo in rudarstvo Franc Leskošek;
Minister za trgovino in preskrbo Tone Fajfar;
Minister za kmetijstvo in gozdarstvo Janez Hribar;
Minister za delo Tomo Brejc;
Minister za ljudsko zdravstvo dr. Marjan Ahčin;
Minister za socialno skrbstvo dr. Anton Kržišnik.

VRHOVNO SODIŠČE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Alojzij Žigon

Podpredsednik

Matej Dolničar

Člani:

Dr. Milko Gaber, Rihard Knez, Silverij Pakiž, dr. Ludvik Gruden, Jože Dolinšek, dr. Bogdan Petelin, Jože Černe.

Stenografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

I. redno zasedanje
14. aprila — 8. julija 1947

Izdala Ljudska skupščina LRS

1952

I. seja

I. rednega zasedanja

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

ki se je vršila dne 14. aprila 1947 v Ljubljani.

Predsednik: dr. Ferdo Kozak.

Tajnik: Mira Tomšič.

PRISOTNI ČLANI VLADE:

Dr. Marijan Breclj, podpredsednik vlade;
Ivan Maček, podpredsednik vlade in minister za gradnje;
Zoran Polič, minister za finance;
Boris Kraigher, minister za notranje zadeve;
dr. Jože Pokorn, minister za pravosodje;
Tone Fajfar, minister za trgovino in preskrbo;
inž. Jože Levstik, minister za kmetijstvo in gozdarstvo;
Tomo Brejce, minister za delo;
Lidija Šentjura, minister za prosveto;
dr. Marjan Ahčin, minister za ljudsko zdravstvo;
dr. Anton Kržišnik, minister za socialno skrbstvo.

Začetek seje ob 16.25.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariši ljudski poslanci! Prečital bom ukaz Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS o sklicanju Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije na prvo redno zasedanje (poslanci vstanejo, predsednik čita ukaz):

Ukaz

Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije o sklicanju Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije k I. rednemu zasedanju.

Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije je na podlagi 56. člena ustave LRS

odločilo:

Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije se skliče k I. rednemu zasedanju na dan 14. aprila 1947 v Ljubljani.

Glavno mesto Ljubljana, dne 4. aprila 1947.

U. 12

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Sekretar:

France Lubej l. r.

Predsednik:

Josip Vidmár l. r.

Začenjam prvo sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil tajnik Mira Tomšičeva.

Ljudski poslanci Dušan Kveder, Sergej Kraigher, Franc Leskošek in Peter Stante so po službeni dolžnosti v inozemstvu, poslanca Andrej Verbič in Oton Župančič sta. bolna, poslanci Edvard Kardelj, Boris Klidrič, Boris Zihlerl, dr. Heli Modic, Zdenka Klidričeva, Milica Gabrovec, Ivo Svetina, Rozika Bohinc, Rudolf Janko, Janez Vipotnik in Slavko Kovačič pa so službeno nujno zadržani, zato predlagam, da jim skupščina odobri tridnevni dopust, Ivo Svetini pa enodnevni dopust. Ali skupščina odobri ta predlog? (Predlog je bil soglasno sprejet.) Hvala.

Nadalje je skupščina prejela 357 pozdravnih resolucij ob sprejetju ustave LRS.

Dne 4. februarja 1947 je bila prva seja odbora za prošnje in pritožbe Ljudske skupščine LRS.

Odbor za prošnje in pritožbe se je konstituiral takole: Predsednik Leopold Maček, podpredsednik Nace Majcen, tajnik Ivan Bratko, člana: dr. Anton Kržišnik in Andrej Stegnar.

Dne 10. aprila 1947 je bila prva seja odbora za gospodarski načrt in finance Ljudske skupščine LRS.

Odbor za gospodarski načrt in finance se je konstituiral takole: Predsednik inž. Jože Levstik, podpredsednik Franc Furlan, tajnik dr. Miha Kambič, člani: Alojz Lešnik, Martin Greif, Ivan Ocvirk, Miha Potočnik, Maks Krmelj in Franc Tavčar.

Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS se je sestel na svojo prvo sejo dne 4. februarja 1947.

Odbor se je konstituiral takole: Predsednik Franc Černe, podpredsednik Andrej Verbič, tajnik Vinčo Knol, člana: Jože Jurač in Franc Mojskerc.

Dne 14. aprila 1947 je bila prva seja mandatno-imunitetnega odbora Ljudske skupščine LRS.

Mandatno-imunitetni odbor se je konstituiral takole: Predsednik dr. Jože Potrč, podpredsednik Ivo Svetina, tajnik Niko Belopavlovič, člana: Lado Kozak in Tone Toman.

Ker dnevni red današnje seje še ni določen, je potrebno, da ga skupščina določi. Na dnevnem redu je določitev dnevnega reda. Ker poslovnik Ustavodajne skupščine Ljudske republike Slovenije ni več uporabljiv za delo redne ljudske skupščine, v katero se je ustavodajna skupščina po zakonskih predpisih spremenila, predlagam kot prvo točko dnevnega reda razpravo in sklepanje o predlogu poslovnika Ljudske skupščine LRS, katerega predlaga Predsedstvo Ljudske skupščine LRS. Ali sprejme skupščina ta predlog? (Predlog je bil soglasno sprejet.) Hvala! Ugotavljam, da je predlog sprejet in prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da prečita poročilo zakonodajnega odbora o predlogu poslovnika.

Dr. Stanko Štor: Čast mi je, da Ljudski skupščini LRS dam poročilo odbora Ljudske skupščine LRS o predlogu poslovnika Ljudske skupščine LRS.

Zakonodajni odbor je od Predsedstva Ljudske skupščine LRS stavljeni predlog poslovnika Ljudske skupščine LRS pretresal na svoji seji dne 12. aprila 1947.

Jasno je, da mora naša skupščina kot parlamentarno telo imeti svoj poslovnik, po katerem dela sama in po katerem delajo njeni odbori. Potrebo poslovnika naglašata tudi naša ustava v svojem 57. členu, pri čemer njen 58. člen

odreja, da si poslovnik predpiše skupščina sama. Dosedanji poslovnik, ki je bil izglasovan za ustavodajno skupščino, ni več uporabljev za redno ljudsko skupščino, v katero se je po sprejetju ustave spremenila ustavodajna skupščina v smislu 19. člena zakona o Ustavodajni skupščini LRS. Ne samo, da vsebuje razne določbe, ki se tičejo izključno le ustavodajne skupščine, se nekatere njegove določbe ne skladajo z našo ustavo. Razen tega je treba v poslovniku izvesti 66. člen ustave, kakor ta člen sam predpisuje. Končno se je pokazala potreba po poenostavljenju postopka pri sprejemanju zakonov v skupščini. Zato je nujno, da si skupščina predpiše poslovnik, ki na ustrezen način in v skladu z našo ustavo ureja vse to, kar se tiče njenega poslovanja kot redne ljudske skupščine. Iz teh razlogov je zakonodajni odbor predlog poslovnika Ljudske skupščine LRS v načelu soglasno sprejel.

Nato je zakonodajni odbor razpravljal o predloženem osnutku poslovnika Ljudske skupščine LRS od člena do člena in pri tem sklenil razne spremembe oziroma popravke.

Tovariši ljudski poslanci! Ker vam je bilo poročilo tega odbora razdeljeno, stavljam predlog, da opustim čitanje vseh teh popravkov, ker so v poročilu navedeni, to tembolj zato, ker bom takrat, ko bom čital posamezne člene, prečital te popravke, ki so vneseni.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Soglašata skupščina s predlogom, ki ga je stavil poročevalec? (Predlog je bil soglasno sprejet.)

Dr. Stanko Štor: Vse te spremembe in popravke je sklenil zakonodajni odbor soglasno. Nato je zakonodajni odbor v celoti soglasno sprejel predlog poslovnika Ljudske skupščine LRS z vsemi v tem poročilu navedenimi izpremembami.

Končno je bilo prečitano in soglasno odobreno to poročilo. Za poročevalca je odbor določil svojega tajnika.

To poročilo pošilja zakonodajni odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga v celoti sprejme.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Začenjam razpravo o predlogu poslovnika Ljudske skupščine LRS v načelu. Prosim tovariše ljudske poslance, ki žele sodelovati v razpravi, naj se prijavijo.

Ker se nihče ne prijavi k razpravi, preidemo na glasovanje o predlogu poslovnika Ljudske skupščine LRS. V smislu 36. člena poslovnika se bo glasovanje v načelu vršilo z dviganjem roke. (Kdor je za predlog poslovnika v načelu, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog poslovnika v načelu soglasno sprejet.

Preidem na razpravo in sklepanje o poslovniku Ljudske skupščine LRS o posameznostih. V smislu 36. člena poslovnika se bo razprava o posameznostih vršila po poglavjih, glasovalo pa se bo po členih s tem, da nadpis spada k naslednjemu členu. Prosim poročevalca, da prične s čitanjem poslovnika.

Dr. Stanko Štor: Tovariši! Prečital bom člene tako, kakor jih predlaga zakonodajni odbor. So malenkostne spremembe v primerjavi s prvotnim osnutkom, bile pa so potrebne glede na ustavo in na nekatere potrebne dopolnitve. (Poročevalec čita 1. in 2. člen prvega poglavja.)

Josip Vidmar: Opozarjam predsednika, da je to kršitev poslovnika in da je treba razpravljati o vsakem poglavju in glasovati o vsakem členu sproti.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Razpravlja se o vsakem poglavju v celoti, glasuje pa o vsakem členu sproti. Začenjam razpravo k prvemu poglavju. Se kdo od poslancev javi k besedi? (Nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo o prvem poglavju in prosim poročevalca, da čita prvi člen prvega poglavja.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita nato 1., 2. in 3. člen, ki jih skupščina soglasno sprejme. Ko prečita besedilo 4. člena, pripomni, da se v prvem odstavku zamenjata besedi »se smatra« z besedo »velja«, v tretjem odstavku pa beseda »svobodo« z besedo »neodvisnost« ter beseda »enakost« z besedo »enotnost«. Slednji spremembi sta bili storjeni glede na besedilo prisege v zvezni ustavi.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 4. člena, naj dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 4. člena soglasno sprejeto. Tako je I. poglavje poslovnika Ljudske skupščine LRS od 1. do 4. člena z nadpisom soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o II. poglavju poslovnika. Ali se kdo izmed poslancev javi k besedi? (Nihče.) Ker se nihče od poslancev ne javi k besedi, prehajamo na II. poglavje poslovnika.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita besedilo 5. člena poslovnika.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 5. člena, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 5. člena soglasno sprejeto. (Skupščina je nato brez razprave ter brez pripomb in sprememb soglasno sprejela tudi besedilo 6. in 7. člena predloga poslovnika.)

Ker so vsi poslanci glasovali za člene II. poglavja, ugotavljam, da je skupščina soglasno sprejela besedilo predloga poslovnika od 5. do vključno 7. člena.

Pričenjam razpravo o členih III. poglavja poslovnika. Ali se kdo izmed poslancev javi k besedi? (Nihče.) Ker se nihče od poslancev ne javi k besedi, prosim poročevalca, da prečita besedilo 8. člena.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita nadpis III. poglavja in besedilo 8. člena poslovnika.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 8. člena z nadpisom, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ker ni nihče proti, ugotavljam, da je besedilo 8. člena soglasno sprejeto.

(Skupščina je nato brez razprave ter brez pripomb in sprememb soglasno sprejela tudi besedilo 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16. in 17. člena poslovnika.)

Ugotavljam, da je III. poglavje od 8. do vključno 17. člena z nadpisom soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o členih IV. poglavja. Se kdo od poslancev javi k besedi? (Nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, prosim poročevalca, da prečita naslednji člen.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita nato besedilo 18. člena z nadpisom IV. poglavja.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 18. člena skupno z nadpisom IV. poglavja, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je besedilo 18. člena soglasno sprejeto.

(Skupščina je nato brez razprave ter brez pripomb in sprememb soglasno sprejela tudi besedilo 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27. in 28. člena poslovnika.)

Ugotavljam, da je IV. poglavje od 18. do vključno 28. člena z nadpisom soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o členih V. poglavja. Se kdo od poslancev javi k besedi?

Poročevalec dr. Stanko Štor: K temu poglavju bi dal samo kratko pojasnilo. Tovariši! To poglavje je precej izpremenjeno napram prejšnjemu poslovniku. Predvsem se 32. člen novega poslovnika temeljito razlikuje od prejšnjih členov in se bo postopek pri sprejemanju zakonov, če bo sprejet ta poslovnik, vršil precej drugače kot dosedaj in sicer precej poenostavljeno.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se še kdo prijavi k besedi? (Nihče.) Ker nihče, prosim poročevalca, da prečita 29. člen.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita nato nadpis k V. poglavju in besedilo 29. člena.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 29. člena z nadpisom, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ker ni nihče proti, ugotavljam, da je besedilo 29. člena soglasno sprejeto.

(Skupščina je nato brez razprave ter brez pripomb in sprememb soglasno sprejela besedilo 30., 31., 32., 33., 34., 35., 36. in 37. člena poslovnika po predlogu in poročilu zakonodajnega odbora.)

Ugotavljam, da je besedilo V. poglavja od 29. do vključno 37. člena soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o členih VI. poglavja predloga poslovnika. Se kdo od poslancev javi k besedi? (Nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo o VI. poglavju in prosim poročevalca, da prečita naslednji člen.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita nato nadpis k VI. poglavju in besedilo 38. člena.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 38. člena z nadpisom VI. poglavja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ker ni nihče proti, ugotavljam, da je besedilo 38. člena soglasno sprejeto.

(Skupščina je nato brez razprave ter brez pripomb in sprememb soglasno sprejela tudi besedilo 39. člena poslovnika po predlogu in poročilu zakonodajnega odbora.)

Ugotavljam, da je besedilo VI. poglavja od 38. do vključno 39. člena soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o členih VII. poglavja. Se kdo od poslancev javi k besedi? (Nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo o VII. poglavju in prosim poročevalca, da prečita besedilo 40. člena.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita nadpis VII. poglavja in besedilo 40. člena poslovnika.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 40. člena z nadpisom, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 40. člena skupno z nadpisom soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o členih VIII. poglavja predloga poslovnika. Se kdo javi k besedi? (Nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo o VIII. poglavju ter prosim poročevalca, da prečita 41. člen poslovnika.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita 41. člen z nadpisom VIII. poglavja.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 41. člena z nadpisom, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 41. člena z nadpisom soglasno sprejeto.

(Skupščina je nato brez razprave ter brez pripomb in sprememb sprejela tudi besedilo 42. in 43. člena poslovnika.)

Ugotavljam, da je besedilo VIII. poglavja od 41. do vključno 43. člena soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o členih IX. poglavja predloga poslovnika. Se javi kdo k besedi? (Nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo o IX. poglavju in prosim poročevalca, da prečita naslednji člen.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita nadpis IX. poglavja in besedilo 44. člena, pri čemer pripomni, da je zakonodajni odbor spremenil besedilo drugega odstavka tega člena tako, da se glasi: »Poslancu se ne sme odvzeti prostost niti se ne sme začeti zoper njega kazenski postopek brez odobritve skupščine ali, ako ta ne zaseda, brez odobritve njenega Prezidija, razen če se zaloti pri samem zločinu; o tem pa je treba takoj obvestiti Prezidij Ljudske skupščine LRS.«

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 44. člena s popravkom, ki ga predlaga zakonodajni odbor, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je besedilo 44. člena po predlogu zakonodajnega odbora soglasno sprejeto.

(Skupščina je nato brez razprave ter brez pripomb in sprememb soglasno sprejela tudi besedilo 45., 46. in 47. člena.)

Prosim poročevalca, da prečita besedilo 48. člena.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita besedilo 48. člena, ki se po predlogu zakonodajnega odbora spremeni tako, da se glasi: »Poslancem izda predsednik posebne legitimacije. V njih je navedena imunitetna pravica poslanca s tem, da je vneseno vanje besedilo prvih dveh odstavkov 44. člena in določba 2. odstavka 46. člena tega poslovnika.«

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 48. člena s popravkom, ki ga predlaga zakonodajni odbor, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 48. člena s popravkom, ki ga je predlagal zakonodajni odbor, soglasno sprejeto. Hkrati ugotavljam, da so soglasno sprejeti tudi vsi členi IX. poglavja.

Pričenjam razpravo o členih X. poglavja. Želi kdo besedo? (Nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prosim poročevalca, da prečita 49. člen poslovnika.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita 49. člen z nadpisom X. poglavja.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 49. člena z nadpisom, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 49. člena z nadpisom soglasno sprejeto.

(Skupščina je nato brez razprave ter brez pripomb in sprememb soglasno sprejela tudi besedilo 50., 51. in 52. člena.)

Ugotavljam, da je besedilo X. poglavja od 49. do vključno 52. člena soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o členih XI. poglavja poslovnika. Se javi kdo k besedi? (Nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo o XI. poglavju in prosim poročevalca, da prečita besedilo 53. člena.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita besedilo 53. člena z nadpisom.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 53. člena z nadpisom, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 53. člena soglasno sprejeto.

(Na enak način je skupščina soglasno sprejela tudi besedilo 54. člena predloga poslovnika.)

Ugotavljam, da je besedilo XI. poglavja z obema členoma soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o členih XII. poglavja. Želi kdo besedo? (Nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo o XII. poglavju in prosim poročevalca, da prečita besedilo 55. člena predloga poslovnika.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita besedilo 55. člena z nadpisom ter pripomni, da odpadejo v zadnjem stavku besede »v eni izdaji«.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 55. člena s popravkom, ki ga predlaga zakonodajni odbor, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 55. člena s popravkom, ki ga je predlagal zakonodajni odbor, soglasno sprejeto in s tem tudi celotno XII. poglavje.

Pričenjam razpravo o XIII. poglavju. Se kdo javi k besedi? (Nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prosim poročevalca, da prečita besedilo 56. člena z nadpisom.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita besedilo 56. člena z nadpisom.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 56. člena z nadpisom, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 56. člena soglasno sprejeto.

(Na enak način je skupščina soglasno sprejela tudi besedilo 57. člena predloga poslovnika.)

Ugotavljam, da je besedilo XIII. poglavja z obema členoma soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o zadnjem, to je XIV. poglavju. Se kdo od poslancev javi k besedi? (Nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prosim poročevalca, da prečita besedilo 58. člena.

Poročevalec dr. Stanko Štor prečita besedilo 58. člena z nadpisom.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 58. člena z nadpisom, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 58. člena soglasno sprejeto.

(Na enak način je skupščina soglasno sprejela tudi besedilo 59. člena predloga poslovnika.)

Ugotavljam, da je besedilo XIV. poglavja z obema členoma soglasno sprejeto. Ker je skupščina na ta način predlog poslovnika v posameznostih sprejela, prehajam na končno glasovanje o poslovniku v celoti. Glasovalo se bo po 36. členu poslovnika poimensko tako, da se vsak poslanec izjaví »za« ali »proti«.

Prosim tajnika Jožeta Jurača, da izvrši klicanje poslancev.

Tajnik Jože Jurač kliče poimensko ljudske poslance, ki glasujejo.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ugotavljam, da je za predlog poslovnika Ljudske skupščine LRS glasovalo 95 poslancev in so vsi glasovali »za«. S tem, da je ljudska skupščina dokončno sprejela poslovnik Ljudske skupščine LRS, ki v tem trenutku stopi v veljavo, objavljam, da se bo bodoče delo skupščine vršilo po novem poslovniku.

Obveščam skupščino, da je Predsedstvo skupščine prejelo od vlade LRS naslednje pismo:

V imenu vlade LRS pošiljam zakonske predloge, ki jih je sprejela vlada LRS na svoji seji dne 9. aprila t. l. s predlogom, da Ljudska skupščina LRS na svojem zasedanju dne 14. aprila t. l. o njih razpravlja in sklepa:

I. Predlog zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov z naslednjimi izpreminjiválnimi predlogi:

1. Prvi odstavek 3. člena naj se glasi takole: »Pravico, voliti in biti voljen, ima vsak državlján FLRJ, ki je vpisan v volilnem imeniku kraja, mesta ali rajona v območju upravnoteritorialne enote, za katero so volitve, in ki ima po zakonu o volilnih imenikih volilno pravico v tem območju.«

2. 4. člen naj se glasi takole: »Prezidij Ljudske skupščine LRS razpiše volitve z ukazom v tehle primerih: 1. splošne volitve za vse ljudske odbore iste stopnje kakor tudi volitve v ljudske odbore za posamezna območja LRS, ne glede na to, ali je njihova poslovna doba potekla; 2. volitve v ljudski odbor, ki ga je sam razpustil; 3. volitve v okrajni (mestni) ljudski odbor, ki je sklenil sam svoj razpust.«

3. Tretja točka 5. člena naj se glasi: »3. volitve posameznih odbornikov krajevnih ljudskih odborov oziroma ljudskih odborov rajonov svojega območja namesto odbornikov, ki so bili odpoklicani.«

4. Prvi odstavek 22. člena naj se glasi: »Predlog za potrditev kandidature oziroma kandidatne liste se sestavi takole:

Če predlaga kandidaturo ali kandidatno listo politična ali družbena organizacija, se v uvodu predloga navede ta organizacija.«

5. 68. člen naj se glasi:

»Volivci lahko odpokličejo posamezne odbornike ljudskega odbora pred potekom dobe, za katero so bili izvoljeni, ob pogojih in na način, ki jih določa zakon. Odbornika lahko odpokličejo samo volivci volilne enote, v kateri je bil odbornik izvoljen.

Za veljavnost odpoklica je potrebno, da glasuje za odpoklic najmanj polovica volivcev volilne enote, za katero naj se izvrši odpoklic.

Način odpoklica bo predpisan s posebnim zakonom LRS.«

Izpremembe 4., 5. in 68. člena so potrebne zaradi predvidene izpremembe splošnega zakona o ljudskih odborih. Predlog teh izprememb je dostavil Komite za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti pri vladi FLRJ.

II. Predlog zakona o Prezidiju Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

III. Predlog zakona o pooblastilu predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošenj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS.

IV. Predlog zakona o državnem proračunu Ljudske republike Slovenije za proračunsko leto 1947.

V. Predlog zakona o zaključnem računu Ljudske republike Slovenije za proračunsko leto 1945.

Smrt fašizmu — svobodo narodu! Predsednik vlade LRS Miha Marinko l. r.

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS dostavlja sledeča poročila:

a) poročilo k predlogu poslovnika Ljudske skupščine LRS;

b) poročilo k predlogu zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS;

c) poročilo k predlogu zakona o pooblastilu predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošenj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS.

č) poročilo k predlogu zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov.

Predsednik Viktor Avbelj l. r., tajnik dr. Stanko Štor l. r.

Prezidij Ljudske skupščine LRS je na podlagi 7. točke 72. člena ustave LRS in na podlagi 9. točke 4. člena zakona o Prezidiju Ustavodajne skupščine LRS na predlog predsednika vlade LRS dne 15. februarja 1947 pod št. U. 9 izdal ukaz o razrešitvi Janeza Hribarja dolžnosti ministra za kmetijstvo in gozdarstvo LRS in imenoval inž. Jožeta Levstika za ministra za kmetijstvo in gozdarstvo LRS. V smislu zgoraj navedenih določil ustave LRS in zakona o Prezidiju Ustavodajne skupščine LRS, ki določata, da je za ukaz Prezidija Ljudske skupščine LRS o spremembah v vladi LRS potrebna naknadna potrditev Ljudske skupščine LRS, dostavlja Prezidij Ljudske skupščine LRS ta ukaz v overovljenem prepisu Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga na njenem prvem zasedanju potrdi.

Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS. Predsednik Josip Vidmar l. r., sekretar Franc Lubej l. r.

Vsi v aktu navedeni zakonski predlogi so bili poslani pristojnim skupščinskim odborom v razpravo in sklepanje ter razmnoženi in razdeljeni ljudskim poslancem.

Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan in ker mora skupščina določiti dnevni red za prihodnjo sejo, ki se bo vršila jutri, dne 15. t. m. ob 10 dopoldne, predlagam skupščini, da sprejme naslednji dnevni red:

1. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o državnem proračunu LRS za proračunsko leto 1947 s predlogom finančnega zakona za državni proračun LRS za proračunsko leto 1947.

2. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu LRS za proračunsko dobo od 1. julija 1945 do 31. decembra 1945.

3. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov.

4. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS.

5. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o pooblastilu predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošenj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS.

Kot 6. točko dnevnega reda predlagam potrditev ukaza Prezidija Ljudske skupščine LRS o razrešitvi Janeza Hribarja dolžnosti ministra za kmetijstvo in gozdarstvo in postavitvi inž. Jožeta Levstika za ministra za kmetijstvo in gozdarstvo vlade LRS.

Ker je bil na tej seji sprejet novi poslovnik Ljudske skupščine LRS, ki stopi takoj v veljavo, predlagam kot 7. točko dnevnega reda volitev novih skupščinskih odborov. Ali sprejme skupščina ta predlog? (Predlog je bil soglasno sprejet.) Hvala!

Ugotavljam, da je dnevni red za drugo sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS soglasno sprejet.

S tem zaključujem prvo sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS in sklicujem drugo sejo za jutri, 15. t. m. ob 10 dopoldne.

Seja je bila zaključena ob 18. uri.

2. seja

I. rednega zasedanja

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

ki se je vršila dne 15. aprila 1947 v Ljubljani.

Predsednik: dr. Ferdo Kozak.

Tajnik: Jože Jurač.

PRISOTNI ČLANI VLADE:

Miha Marinko, predsednik vlade;
Dr. Marijan Brečelj, podpredsednik vlade;
Ivan Maček, podpredsednik vlade in minister za gradnje;
Zoran Polič, minister za finance;
Boris Kraigher, minister za notranje zadeve;
Tone Fajfar, minister za trgovino in preskrbo;
Inž. Jože Levstik, minister za kmetijstvo in gozdarstvo;
Tomo Brejc, minister za delo;
Lidija Šentjurec, minister za prosveto;
Dr. Marjan Ahčin, minister za ljudsko zdravstvo;
Dr. Anton Kržišnik, minister za socialno skrbstvo.

Začetek seje ob 10.25.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Pričenjam 2. sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil tajnik Jože Jurač. Prosim tajnico Miro Tomšičevo, da prečita zapisnik prve seje. (Tajnica Mira Tomšičeva prečita zapisnik 1. seje I. rednega zasedanja.) Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je zapisnik odobren ter se podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Ljudska poslanca Jože Brilej in Bogdan Osolnik, ki sta službeno zadržana in poslanec Andrej Stegnar, ki je bolan, so zaprosili za dvodnevni dopust. Predlagam skupščini, da jim odobri dvodnevni dopust. (Predlog je bil soglasno sprejet.) Ugotavljam, da je navedenim poslancem odobren dvodnevni dopust.

Preidem na prvo točko dnevnega reda, na razpravo in sklepanje o predlogu zakona o državnem proračunu Ljudske republike Slovenije za proračunsko leto 1947 s predlogom finančnega zakona za državni proračun Ljudske republike Slovenije za proračunsko leto 1947.

Opozarjam ljudske poslance, da se bo razprava in sklepanje o tem zakonskem predlogu vršila v smislu 32. in 34. člena poslovnika. Ker je proračun po poslovniku sestavni del finančnega zakona, se bo o finančnem zakonu in proračunu v celoti glasovalo skupaj.

Pričenjam razpravo in prosim poročevalca odbora za gospodarski načrt in finance, da da poročilo.

Dr. Miha Kambič: Tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za gospodarski načrt in finance je dal poročilo Ljudski skupščini LRS in je to poročilo bilo razmnoženo ter razdeljeno vsem ljudskim poslancem. Zato predlagam, naj se to poročilo ne čita, ker vsebuje itak samo formalne popravke, ne vsebuje pa stilističnih izprememb v materialnem pogledu.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali soglašate tovariši poslanci s predlogom poročevalca dr. Mihe Kambiča? (Pritrjevanje.) S tem je predlog odborovega poročevalca sprejet.

Dr. Miha Kambič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ves čas, do koder sega spoznavanje naše zgodovine, se je slovenski narod boril za svojo posest, za svojo svobodo, za svoj gospodarski obstoj, za svojo življenjsko eksistenco. V tekočem tisočletju so Slovenci podlegali germanizatoričnemu pritisku, izgubljali stalno dele svoje narodne posesti, postali sužnji nemške fevdalne posvetne in cerkvene gospode, po odpravi tlačanstva pa sužnji veleposestnikov, industrialcev, bankirjev, oderuhov in drugih kapitalističnih izkoriščevalcev. Tako imenovana osvoboditev 1918 v SHS, Jugoslaviji ni prinesla nikake bistvene izpremembe, niti jugoslovanskim narodom, niti delovnemu ljudstvu. Hegemonistična politika, nacionalni šovinizem in verski fanatizem so zastrupljali in onemogočali bratske odnose med jugoslovanskimi narodi, delovno ljudstvo pa je ostalo suženj tistih inozemskih kapitalistov. Tem so se pridružili še domači izkoriščevalci in slavnati možje, ki so se za dividende, tantieme, provizije in podkupnine prodajali, prodali in izdali domovino, njene narode in delovno ljudstvo. Versajska jugoslovanska tvorba ni bila v svojem bistvu ničesar drugega kot okrutni policijski aparat v oblasti nenasitnih kapitalističnih izkoriščevalcev, ki je z vso svojo oboroženo silo ščitil le izkoriščevalce pred srdom izkoriščanih delovnih množic, bila je aparat, ki je s svojimi fiskalnimi in policijskimi ukrepi iztisnil iz obubožanih delovnih množic tista finančna sredstva, ki so bila potrebna za vzdrževanje tega nasilnega administrativnopolicijskega aparata.

Toda zavednost, zavest delovnega ljudstva, se je že davno zbudila, se širi in raste, z njo raste borbenost in odločnost. Zrasla je pri naših jugoslovanskih narodih, ki so pod vodstvom preizkušene Komunistične partije šli v boj za svobodo in življenje s tovarišem herojem Titom na čelu. V tej borbi slovenski narod ni bil med poslednjimi, bil je enak drugim svojim jugoslovanskim bratom in sestram, junak ob rami junaka.

Te krvave borbe, neizmerno trpljenje, prelita kri, po vsej domovini razsejani grobovi talcev in borec so tista materialno neocenljiva, moralno vzvišena cena, ki je postavila neporušljive temelje FLRJ in v njenem demokratičnem okviru temelje svobodne Ljudske republike Slovenije, ponosne in borbene v borbi za svobodo vseh narodov, za dosego človečanskih pravic vsega delovnega ljudstva. Ta, z materialnimi dobrinami neocenljiva dobrina je zgradila skupščino svobodno izvoljenih ljudskih poslancev LRS, skupščino, kot predstavnico suverenosti, skupščino, ki danes pristopa k planski gospodarski izgradnji domovine in s tem k učvrstitvi priborjene svobode, gospodarske in politične neodvisnosti, k izboljšanju in krepitvi materialnega, socialnega, zdravstvenega in splošno kulturnega stanja vsega našega delovnega ljudstva. V tej perspektivi pristopa Ljudska skupščina LRS k razpravljanju o predlogu republiškega državnega proračuna za leto 1947.

Bodi mi dovoljeno, da poudarim nekatere bistvene odlike predloga državnega proračuna LRS za proračunsko leto 1947:

1. Ta proračun je najvestnejši rezultat dosedanjih izkustev in napornega dela organov ljudske oblasti, to je ljudskih odborov, naših resorov, predvsem ministrstva za finance in vlade LRS. Priprave so bile dolgotrajne, vestne in temeljite, zato smo pa tudi lahko prepričani, da bodo uspehi ob izvajanju proračuna popolni.

2. Ta proračun ni več upravni, administrativni, policijskofiskalni proračun, kakršne smo poznali v bivši Jugoslaviji, temveč je proračun celotnega našega državnega gospodarstva, ki pomeni načrtno finansiranje in zagotovitev sredstev za izvedbo gospodarskega plana. Proračun obsega vse državne dohodke in izdatke, predstavlja tedaj edinstveni fond vseh državnih finančnih sredstev, to je finančni plan našega gospodarstva.

3. Proračun je stvaren in uravnotežen. Da je stvaren, nam dokazujejo pozitivni rezultati proračunov za leti 1945 in 1946, ko predvidevanja naših organov ljudske oblasti glede dohodkov in izdatkov še niso bazirala na tolikih izkušnjah, na kakršnih bazirajo danes. Proračun je uravnotežen, ker so plansko predvideni izdatki kriti s plansko predvidenimi in po dosedanjih izkušnjah ostvarljivimi dohodki.

4. Vsak organ ljudske oblasti, to je zveza, republika in ljudski odbori imajo svoje lastne proračune, s čimer jim je omogočeno, da razvijejo svojo iniciativo; s tem jim je zagarantirana njihova samostojnost. V tem je demokratičnost našega državnega ustroja. Na drugi strani pa so republike in ljudski odbori udeleženi na zveznih dohodkih, kot je davek na promet proizvodov; zvezna vlada in ljudski odbori participirajo na dohodnini, ki je republiškega značaja. V tem je najtesnejša, tudi materialna povezava med višjimi in nižjimi organi ljudske oblasti, s tem je praktično izveden princip proračunskega edinstva v celji državi.

Klasičen primer tega edinstva je davek na promet proizvodov. Ta davek je zveznega značaja, toda na njem participirajo vse republike z višjim in manjšim procentom na njenem teritoriju pobranega davka. S tem so naši vrhovni zvezni organi ljudske oblasti materialno praktično dokazali, da so jim enako dragi vsi narodi, vse republike. Na ta način se načrtno obnavljajo med vojno najbolj porušene pokrajine, se gospodarsko vzbujajo in razvijajo tiste pokrajine, ki so bile poprej najbolj zapostavljene. Nič več hegemoničnega centralizma, tudi ne maramo sebičnega partikularizma, jugoslovanski narodi predstavljajo politično in gospodarsko enoto, vsaka posamezna republika je enako važen organ in del skupnega enotnega državnega telesa FLRJ, zdravega in jakega, če so zdravi in jaki vsi njegovi deli, njegovi organi, to je vse naše ljudske republike.

5. Številke na strani izdatkov kot na strani dohodkov so najzgovornejši dokaz našega stremljenja za stalnim dviganjem našega gospodarskega potenciala, ljudskega zdravja in vsesplošnega kulturnega napredka, to je onih temeljev, na katerih bomo zgradili čvrsto stavbo moči in neodvisnosti svoje države, države, ki bo dovolj močna, da nam in potomcem očuva pridobitve narodnoosvobodilne borbe.

Formalno tehnično je predlog proračuna razporejen po razdelkih, poglavjih, partijah in pozicijah.

Prvenstveno nas zanimajo izdatki, ki nam prikazujejo sledečo sliko:

I. Finansiranje državnega gospodarstva	
in ostale investicije	din 881,651.000 ali 35 %
II. Za obnovo	„ 307,490.000 ali 14 %

III. Posebni izdatki za znanstveno delo in strokovno dviganje kadrov	din 411,628.396 ali 16 %
IV. Posebni izdatki za tisk in založništvo	„ 5,475.700 ali 0,2 %
V. Izdatki za socialnozdravstveno zaščito	„ 392,599.627 ali 16 %
VI. Izdatki za državno upravo in administracijo	„ 452,108.061 ali 18 %
VII. Proračunska rezerva	„ 63,565.216 ali 2 %

Razveseljivo in ogromne važnosti je, da zavzemajo v prvem poglavju investicije v industrijo in rudarstvo odločujočo vlogo z din. 643,550.000.— ali 73 % celokupne vsote tega poglavja. S temi investicijami bomo izboljšali in pomnožili svoja osnovna in proizvajalna sredstva v industriji in rudarstvu.

Zaradi boljšega razumevanja gospodarske važnosti te postavke mi dovolite, da posežem nekoliko nazaj v statistične podatke o zunanji trgovini bivše Jugoslavije:

Skoraj ves naš izvoz lahko razdelimo v tri glavne postavke. Te so:

1. Agrarni proizvodi: žitarice, živina, perutnina — največkrat v surovem in živem stanju, sadje in vino in le malo količin končnih izdelkov.

2. Les iz naših gozdov: drva za kurjavo, gradbeni les, oglje, železniški pragovi, lesni izdelki in ekstrakti. Po tonaži in vrednosti predstavlja ogromno večino surov in polpredelan les, procent končnih izdelkov je nesorazmerno nizek in nezadovoljiv.

3. Rude in kovine: svinec, surov v ploščah, surov baker, rude in izkopanine — torej zopet surovine mesto končnih izdelkov ali pa vsaj polizdelkov.

Med uvoznimi postavkami pa omenjam le dve najbolj značilni, ki predstavljata po vrednosti vsaka okoli eno tretjino vsega uvoza, in sicer: tekstilni material: bombaž, volna, rastlinska vlakna, prediva in tkanine. Zaradi boljšega umevanja te postavke naj omenim, da smo veljali za agrarno državo in vendar je bil v desetletju 1925—1935 izvoz žita, živine in jajc po vrednosti 22,36 milijard dinarjev komaj enak uvozu tekstilnega materiala, ki je znašal po vrednosti 22,25 milijard dinarjev.

Drugo po vrednosti enako uvozno postavko predstavljajo kovinski predmeti: surovo in polpredelano železo, jeklo, pločevina, cevi, tračnice, železniški material, železni in jekleni izdelki, stroji, aparati in instrumenti.

Tekstilni in metalurški predmeti so tvorili po statistiki dve tretjini našega celokupnega uvoza.

Gornje investicije povedo, da so organi naše ljudske oblasti že pričeli izvajati načrt o elektrifikaciji in industrializaciji, da že pristopamo k realizaciji načrta, ki veleva, da ne izvažamo več žita, živine, lesa, rud in drugih dobrin v surovem in nepredelanem stanju, ampak kot končne, visokovredne predmete ali pa vsaj kot polfabrikate. Dalje nam načrt veleva, da ne uvažamo dragih tekstilij in kovinskih izdelkov, ki si jih lahko pridelamo in izdelamo doma. Še bo veliko naporov in truda, toda perspektiva stopa v stadij realizacije. Tudi stroje, aparate, instrumente in druge predmete precizne mehanike bomo prej ali slej sami izdelovali.

Ne bom navajal vseh investicijskih postavk po naših gospodarskih panogah, blagovolite si jih ogledati pod I. poglavjem vsakega razdelka ali pa v rekapitulaciji vsakega razdelka pod I. poglavjem tvornih izdatkov. Analiza naj gre v drugo smer, in sicer: V koliko je naš proračun finančno številčni izraz državnega gospodarstva in ne več administracije.

Finansiranje državnega gospodarstva in ostale investicije s 35 % vseh izdatkov je namenjeno produkcijskim sredstvom in razširjenju produkcije.

Izdatki za obnovo s 14%, to so izdatki za obnovo in popravilo upravnih poslopij, šol, cest, mostov in drugih prometnih naprav, zdravilišč, bolnišnic, socialnih domov in podobno. Prometne žile in naprave služijo brez dvoma gospodarstvu, šole vzgajajo nove ljudi, nove delavce, bolnice, socialni domovi služijo regeneraciji ljudske delovne sile, so torej najtesneje povezani z našim gospodarstvom.

Same investicije in posredne potrebe gospodarstva predstavljajo skoro polovico vseh izdatkov proračunskega predloga za leto 1947.

Tretje poglavje vsebuje izdatke za znanstveno delo in strokovno dviganje kadrov s 16%. Znanost prehaja iz teoretičnega razglabljanja v praktično znanost, ki krepko sodeluje tudi pri ustvarjanju naše materialne kulture. Razni znanstveni inštituti, strokovne šole in tečajji bodo dali nove strokovne kadre našemu planskemu gospodarstvu.

Izdatki proračuna, ki neposredno služijo produkciji, izdatki za obnovo, izdatki za znanstveno delo in strokovno dviganje kadrov, ki so enako tesno, čeprav posredno povezani z gospodarstvom, znašajo tedaj 65% vseh republiških izdatkov. Ne moremo ostro ločiti materialne kulture od zdravstva, prosvete in socialnega stanja delovnega človeka, ker ena kulturna panoga zavisi od druge, ena vpliva na drugo, so pa vse odvisne od vseh, vse vplivajo na vse.

Izdatki za socialnozdravstveno zaščito V. poglavja s 15% so izdatki za upokojeince, za podporo žrtvam fašističnega terorja, narodna priznanja, bolnice, zdravilišča, okrevališča, mladinski domovi, domovi za onemogle, slepe itd.

Res je, da takih izdatkov nekdanji administrativno-fiskalni proračuni skoraj niso poznali. Brezposelni, invalidi, starci in onemogli so bili prepuščeni bedi in svoji žalostni usodi. Moloh kapitalizma jih je smatral za nepotrebni balast in jih je temu primerno tudi usmerjal k neizbežnemu usodnemu koncu. Tako pa ne dela nova socialistična družba, ki s hvaležnostjo skrbi za svoje invalide, za svoje doslužene delavce, za sirote, gluhoneme in slepe. Tu pride najbolj do izraza tista globoka kultura, ki jo imenujemo srčno kulturo, ki ni last kapitalistične, pač pa je v vsej širini in globini last socialistične družbe.

Upoštevaajoč prednja razglabljanja, ugotavljam, da znašajo izdatki za gospodarske investicije, za obnovo, za znanost in prosveto, za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo skupaj 80% vseh naših izdatkov.

Od ostalih 20% znaša proračunska rezerva 2%, ki bo najbrž vsa služila za kritje prenizko predvidenih ali nepredvidenih izdatkov ne upravnega, ampak verjetno gospodarskega ali drugega kulturnega značaja.

Ostane le 18% vseh izdatkov za državno upravo in administracijo. Tudi med temi so izdatki, ki niso čisto administrativnega značaja, ampak so tesno in sicer nekateri celo neposredno povezani z našim gospodarstvom. Nekdo mora voditi in dajati direktive industriji in rudarstvu, kmetijstvu in gozdarstvu, trgovini, prosveti itd. Nekdo mora voditi kontrolo in evidenco nad izvajanjem naših gospodarskih zakonov in uredb. Nekdo mora načrtovati, drugi zbirati statistične podatke, ker brez statistike ni načrtov. Nekdo mora planirati po finančni strani in kontrolirati izvajanje finančnega plana, drugih naloge pa so prosveta, zdravstvo in socialno skrbstvo. Analizirajte vse postavke proračuna in prepričajte se boste, da naš proračun res ni več upravni, ampak proračun našega državnega gospodarstva, naš finančnogospodarski plan. To je rezultat analize izdatkov.

Kaj pa dohodki? Prvi razdelek vsebuje del dobička in presežke obratnih sredstev državnih gospodarskih podjetij republiškega pomena v znesku 1.176.000.000 din ali 47 %. Tretji razdelek: To so dohodki ustanov in uradov z din 56.700.000 ali 2 %. V četrtem razdelku so med različni nepredvidenimi dohodki dohodki resorov in ukinjenih skladov, od katerih vzamemo samo polovico, približno din 25.000.000 ali 1 %. Peti razdelek, to je del 5 % participacije na davku na promet proizvodov z din 345.285.000 ali 14 %.

Davek na promet proizvodov je kalkuliran v plansko določenih cenah državnih gospodarskih podjetij, ni torej nikak dohodek fiskalnega značaja, ker ga ne plačajo potrošniki. Ta tako imenovani davek je regulator cen proizvodom, je najmočnejši vir državne akumulacije.

Ob tej analizi predstavljajo državni dohodki nefiskalnega značaja, to je dohodki iz državnih gospodarskih podjetij, ustanov in uradov 64 % in le 36 % predstavljajo dohodki iz dohodnine, zaostalih davkov, kazni in participacije na zveznih taksah.

Z nadaljnjim jačenjem državnega gospodarskega sektorja, s povečanjem osnovnih produkcijskih sredstev, z industrializacijo in elektrifikacijo, z mehanizacijo kmetijske proizvodnje in intenzivnejšim gospodarstvom se bo dvigal življenjski standard delovnega človeka ob zniževanju njegove osebne davčne obremenitve. Nimamo še splošnega vpogleda v gospodarski plan za tekoče leto, tudi ne petletke in kreditnega plana, ki pa bodo tudi kmalu predmet skupščinskih razprav. Vsi ti plani nam bodo še jasneje predočili vsebino proračunskega predloga, vendar je že proračun sam dovolj zgovoren dokaz, da smo popolnoma prelomili z mračno preteklostjo in krenili z jasno perspektivo v boljše bodočnost delovnega ljudstva.

Kako je mogoč tolikšen polet? To so prvenstveno uspehi zavednosti in neizčrpane sile naprednih, delovnih množic osvobojenega ljudstva, ki je v polni meri doumelo perspektivo boljše bodočnosti, ki se je požrtvovalno in v samoodrekanju z vso svojo iznajdljivostjo posvetilo obnovi in gospodarski izgradnji.

Na drugi stran pa je naša ljudska in suverena oblast zakonitim potom zajela vsa rudna in druga bogastva v zemlji, vode, v številni mineralne in zdravilne vode, vire naravne sile, sredstva železniškega in zračnega prometa, pošto, brzojav, telefon in radio, nacionalizirala je industrijska in trgovska podjetja zveznega in republiškega značaja, zajela je vse denarništvo in kredit, ustvarila je mogočen državni sektor, ki predstavlja občeljudsko imovino vsega delovnega ljudstva in s tem imovino vsakega posameznika kot člana te delovne skupnosti. S tem je sprostila in zajela sveže moči in nove delovne sile za nadaljnje ustvarjanje in še večji delovni polet.

Naš finančni sistem je popolnoma prelomil s starim načinom finansiranja gospodarstva po principu profita in rentabilnosti. Privatnih bank ni več. Imamo le še Narodno banko za emisijo bankovcev, mednarodna plačila, izvajanje proračuna in plačilnega prometa ter kratkoročne kredite gospodarstev ter Državno investicijsko banko za finansiranje dolgoročnih investicij. Nič več po načelu rentabilnosti, ampak v službi planskega gospodarstva brez akumulacije. Vsa poslovna služba je urejena tako, da imajo naši vodilni organi vsakodnevne podatke o vseh poslovnih izpremembah glede stanja obtoka, stanja blagajne, stanja kreditov po panogah, prometa itd. Podana je popolna evidenca in kontrola vseh gospodarskih dogajanj. Naša valuta ni več odvisna od špekulantov na tujih borzah, ona je čvrsto v rokah naših

vodilnih organov ljudske oblasti, ona je stabilna. S proračunskim ravnotežjem, državno urejenostjo, z obnovo in gospodarsko izgradnjo pa še nadalje krepimo vrednost in stabilnost svoje valute.

V okviru republiškega proračuna so zbirni proračuni okrajnih ljudskih odborov — nekateri večji, drugi manjši, so pač tudi potrebe večje ali manjše. Zapostavljanja ni. Revnejši, gospodarsko manj razviti, po vojni teže prizadeti kraji participirajo z večjim procentom na republiških dohodkih, pobranih v njihovem okraju.

Končno ne pozabimo, da obstojajo in se ustanavljajo podjetja in ustanove zveznega in republiškega značaja po vsej domovini. Ta podjetja in ustanove bodo prispevala k dviganju materialne in duhovne kulture določenega kraja in okraja. Tudi izroča zakon o ljudskih odborih mnoge naloge in dolžnosti ljudskim odborom, ki jih pa še ne morejo prevzeti na svoja ramena in ki se zaradi tega izvajajo v breme republiških dohodkov. Tudi tu se odraža finančna pomoč ljudskim odborom, ne da bi obstojal kakršen koli namen, krčiti delokrog ljudskih odborov. Morda bo kdo od tovarišic in tovarišev ljudskih poslancev našel postavko, ki se mu bo zdelo nezadostna. Tudi na to je mislila naša vlada in naš finančni minister, saj takim potrebam služi proračunska rezerva za nepredvidene in premalo predvidene izdatke v znesku 65.565.216 din.

Naše naloge in dolžnosti so:

1. da populariziramo svoj proračun in gospodarski kreditni plan med najširšimi množicami, med vsem ljudstvom. S tem bomo obenem izvršili važno delo politične koncentracije v Ljudsko fronto še onih malenkostnih ostankov, ki so še izven Ljudske fronte;

2. naša naloga je, da zastavimo vse sile, da bomo v celoti ostvarili dohodke, predvidene v proračunu, te pa bomo ostvarili le, če bomo istočasno v celoti ostvarili svoj produkcijski plan. To sta dva med seboj povezana in vzajemna predpogoja za ostvaritev našega investicijskega plana.

Proračun je skrbno izdelan. Odbor za gospodarski načrt in finance ga je soglasno sprejel brez materialnih sprememb. Izreka se priznanje vsem, ki so pri sestavljanju sodelovali in priporoča se visoki skupščini, da ga istotako sprejme v celoti. Enako se priporoča sprejem predloga finančnega zakona za državni proračun Ljudske republike Slovenije za proračunsko leto 1947.

Zmagovali smo v krvavih borbah, zmagujemo v obnovi, zmagali bomo v gospodarski izgradnji, saj nas vodijo: naša politična voditeljica Ljudska fronta, avantgarda delovnega ljudstva Komunistična partija ter iniciator naše borbe, naših borbenih in delovnih zmag — maršal Tito. (Dolgotrajno odobravanje in ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec in minister za finance Zoran Polič.

Zoran Polič: Tovariši ljudski poslanci! Pristopamo k razpravljanju o državnem proračunu Ljudske republike Slovenije, ki se po svojem sestavu bistveno razlikuje od naših dosedanji proračunov, ker v celoti odgovarja naši družbenoekonomski strukturi in skoraj v celoti zajema delavnost na vseh sektorjih našega gospodarstva. Po svojem bistvu in sestavu je to proračun planskega gospodarstva, je centralni finančni fond, iz katerega bomo črpali sredstva za pospešeni razvoj naše industrije, za dvig naših strokovnih kadrov in s tem za pospešeno ustvarjanje blagostanja najširših ljudskih množic. V tem je tudi bistvena razlika našega proračuna od proračunov v stari Jugoslaviji,

ki so imeli predvsem fiskalni značaj, ko o proračunih Slovenije sploh ni bilo mogoče govoriti, da bi to bili samostojni državni proračuni.

Naši prvi proračuni po osvoboditvi so sicer še nosili posledice tradicionalne birokracije, ki se je izražala v obsežnem uradniškem aparatu, vendar smo že takrat s poudarkom na izven proračunskih, tako zvanih investicijskih sredstvih nakazali pot, po kateri se bo razvijalo naše gospodarstvo in s tem tudi finančna politika kot sestavni del naših občin gospodarskih nalog. Temeljiti preobrat nastopa v sestavljanju proračuna za tekoče 1947. leto.

Predlog državnega proračuna LRS za leto 1947 znaša 3.223,883.000 din. Od te vsote odpade na republiški proračun 2.514,518.000, in na proračune ljudskih odborov 709,365.000 din. Glavni del republiških izdatkov in sicer 47,28 % odpade na investicije in obnovo. Glavna sredstva republiškega finančnega fonda so torej namenjena razširitvi baze za pridobivanje novih sredstev za zadovoljitev splošnih potreb in istočasno razširitvi baze za pridobivanje še večjih finančnih sredstev iz produkcije, ki nam bodo omogočila nov dvig naše industrije in s tem utrdila pogoje za nadaljnji obči dvig blagostanja.

V skladu z uvodoma navedenimi splošnimi tendencami je tudi porazdelitev republiškega proračuna med poedine resore. Najvišji izdatki so predvideni za ministrstvo za industrijo in rudarstvo in sicer 28,56 %, na drugem mestu je ministrstvo za prosveto s 15,54 %, kar je v popolnem skladu z nalogami, ki stoje pred nami, saj bomo lahko samo s sposobnimi kadri in prosvetljenim ljudstvom izpolnjevali naloge, ki jih pred nas postavlja petletni plan. 10,60 % odpade na socialno zaščito, v kateri so vključene pokojnine in podpore žrtvam fašističnega terorja v skupnem znesku 266,000.000 din. Na četrtem mestu so izdatki za kmetijstvo in gozdarstvo z 9,04 %, oziroma 227,468.000 din. Na čisto administracijo po vseh republiških ustanovah odpade 159,575.000 din ali 6,30 % republiškega proračuna. Ta številka nam najjasneje dokazuje, kako temeljito se je spremenila vsebina našega proračuna in da sama administracija dejansko ni več bistvena zadeva, temveč izključno le pripomoček za izvrševanje glavnih gospodarskih nalog.

Če ob tem samo bežno pogledamo na gospodarsko dejavnost v preteklem letu, moramo ugotoviti, da vsa leta stare Jugoslavije nismo gradili v Sloveniji toliko tovarn, kakor samo v letu 1946, pa najsaj bodo to strojne tovarne, elektrarne ali usnjarne in da ni bilo elektrificiranega v 20 letih toliko podeželja, kakor sedaj v enem samem letu. Prav tako more vsakdo ugotoviti, da smo v istem času zgradili tudi več cest in da pri tem ni ostajalo, kakor v stari Jugoslaviji, samo pri načrtih in velikih obljubah. Kljub težki prizadetosti v štiri letni vojni proti okupatorju in domačim izdajalcem smo v letu 1946 daleč prekosili gospodarsko dejavnost stare Jugoslavije. Nova, ljudska oblast je dokazala svojo življenjsko sposobnost in ustvarila pogoje za nadaljnji gospodarski napredek naših narodov. Sestav proračuna za leto 1947 nam samo dokazuje, da bomo svoje napore v tej smeri še stopnjevali. Z državnim proračunom LRS smo sicer zajeli v glavnem vso republiško dejavnost, niso pa v njem razvidna vsa tista velika investicijska dela, ki se bodo vršila na ozemlju republike Slovenije iz zveznih sredstev. Te investicije predstavljajo mnogo višje izdatke kot so naše lastne investicije in s tem očitujejo nove odnose, ki so nastali v naši državni skupnosti po težki in krvavi narodnoosvobodilni borbi. Enotnost naših narodov in federativna ureditev naše države prihajata do polnega izraza še posebno pri reševanju naših gospodarskih problemov in s tem v zvezi pri reševanju naših finančnih nalog.

Danes še ni naš namen graditi kakršno koli industrijo, temveč prvenstveno tisto, ki bo dajala osnovne pogoje za razvoj naše splošne industrializacije, in to je lahko samo težka industrija. Zvezne investicije v naši republiki pomenijo zgraditev težke industrije pri nas in ustvarjajo na drugi strani najtesnejšo povezanost celotnega jugoslovanskega gospodarskega prostora, v katerem se mora razvijati složna gospodarska dejavnost vseh naših narodov, v katerem se moramo medsebojno podpirati, kajti samo močna in razvita skupna težka industrija je jamstvo naše skupne gospodarske svobode in s tem svobode vsakega izmed naših narodov.

Izdatki našega proračuna so bili postavljeni v skladu z našimi najnujnejšimi potrebami, kakor tudi v skladu z našo gospodarsko zmogljivostjo. Prav tako pa so naši izdatki v skladu z materialnimi pogoji za izgradnjo naše industrije in je pri njihovem ugotavljanju v celoti veljal princip največje štedljivosti. Da moremo zadovoljiti potrebe, ki so izražene v proračunu izdatkov, je bilo nujno potrebno poiskati zadostne vire dohodkov. Naš proračun je prav tako kakor vsedržavni proračun uravnovešen, to se pravi, da izkazujemo prav toliko dohodkov kakor izdatkov.

Ko govorimo o dohodkih, moramo predvsem spregovoriti nekoliko besed o našem vsedržavnem proračunu. Vsestržavni proračun, v katerega je vključen tudi naš proračun, znaša 85.854.000.000 din. Ne bomo podrobneje razpravljali o razporeditvi izdatkov, ker je bilo o tem govora že v Zvezni skupščini, pač pa bi se nekoliko dotaknili samih dohodkov. Glavni vir dohodkov za pokritje izdatkov vsedržavnega proračuna tvori davek na poslovni promet. Sredstva, ki preko tega davka pritekajo v naš vsedržavni finančni fond, so za to osnovni vir za izpolnitev največje naloge, ki stoji pred nami v okviru petletnega plana, za industrializacijo in elektrifikacijo naše dežele. Po finančni plati pomeni zato izpolnjevanje naloge petletnega plana, boriti se za doseg višine predvidenega prometnega davka, to pa pomeni, dvigati storilnost po naših tovarnah, uvajati večjo disciplino v našem delu in hitro reševati naloge, ki se v katerem koli sektorju gospodarstva pojavijo pred nami. Vedno moramo imeti pred očmi, da bi za skupnost in s tem tudi za nas same prav nič ne pomenilo, če bi mi ostvarili svoj proračun, neizpolnjene pa bi ostajale tiste obveznosti, ki omogočajo izvedbo vsedržavnega plana. Zato moramo tudi pri nas, kadar govorimo o dohodkih, posveti prvenstveno pozornost glavnemu viru, to je davku na promet proizvodov.

Za sam republiški proračun je prav tako najmočnejši vir dohodkov akumulacija iz produkcije. Na del dobička in viške obratnih sredstev republiških podjetij skupno z deležem na davku na promet proizvodov odpade 60,47% republiških dohodkov. Drug najmočnejši vir dohodkov je dohodnina.

Preden govorimo o možnosti realizacije dohodkov, dovolite nekoliko besed o realizaciji proračuna za leto 1946, ki nam po eni strani pokaže, kako nezadostni so zaenkrat še naši podatki o možnostih črpanja sredstev za pokrivanje nujnih potreb in kako so na drugi strani dani vsi pogoji, da letošnja predvidevanja v celoti ostvarimo.

Proračun za leto 1946 je predvideval 1.263.000.000 din izdatkov, in sicer 1.098.000.000 din za potrebe republiškega proračuna, ostalo za okrožne, okrajne in krajevne ljudske odbore. Dohodki so bili predvideni na 1.439.000.000 din, torej 176.000.000 din viška. Po podatkih, s katerimi smo razpolagali, nismo mogli z vso gotovostjo trditi, da bomo dosegli proračun v taki višini. Dejansko smo dosegli višek 201.000.000 din, četudi smo

imeli istočasno samo republiških izdatkov za 500,000.000 din več, kakor pa je bilo prvotno v proračunu predvideno. Četudi so številke kot take razveseljive, pa ne moremo biti zadovoljni s pojavi, ki so bistveno vplivali na višino dohodkov in o katerih bomo morali temeljito voditi računa, če hočemo v letošnjem letu izvršiti naloge, ki nam jih nalaga proračun. Ugotoviti moramo, da bi bili naši dohodki lahko še višji in bi s tem omogočili večji razmah ljudskih odborov, če ne bi v tolikšni meri nastopal problem poslovanja davčnih komisij in pa problem davčne discipline.

Dejstvo je, da so ljudski odbori v preteklem letu posvečali mnogo premalo pozornosti sestavi in poslovanju davčnih komisij in da so na ta način dopustili, da se vključijo v davčne komisije ljudje, ki niso imeli interesa pravično odmerjati davek, temveč predvsem kriti sebe in sebi enake pred izpolnjevanjem davčnih obvez. Samo tako je bilo mogoče, da so ponekod mali kmetje in mali obrtniki bili sorazmerno mnogo više obdavčeni kakor pa veliki posestniki in velike obrti. Samo tako je pa tudi mogoče, da so imeli nekateri okraji, kakor na primer Ljubljana okolica, Celje mesto, Ljutomer, Ptuj v lanskem letu številčno nižji predpis davka kakor pa so ga imeli v letu 1939, četudi vemo, da je bila takrat veleposest odločno privilegirana in da so medtem nastopile tudi valutne spremembe. Če hočemo v letošnjem letu doseči predvsem predvideno višino davka na dohodnini, bodo morali tako okrajni izvršni odbori, kakor tudi krajevni ljudski odbori posvetiti odmeri davka posebno pozornost. V davčnih komisijah bodo morali biti taki ljudje, ki imajo interes, da se naša skupnost razvija in da naše gospodarstvo v celoti uspeva, ne pa ljudje, ki hočejo tudi davčne komisije izkoristiti za borbo proti osnovnim ljudskim interesom.

Drug problem je davčna disciplina. Ugotoviti moram, da so v preteklem letu vplačali okraji na dohodnini povprečno 71 % od odmerjenih zneskov. Med najslabšimi plačniki so okraji Trebnje in Grosuplje z 39 %, Ljutomer 43 %, Ptuj 52 %. Važno je še omeniti, da so od celotne dohodnine, zbrane v letu 1946, plačala podjetja 63 %, delavci in nameščenci 20 % in je torej ves tako zvani privatni sektor vplačal le 17 %, od tega kmetje 3.8 %, obrtniki in razni svobodni poklici 12.2 %.

Četudi razmerje med posameznimi sektorji ni pravilno, je vendarle razumljivo, da je delež podjetij najvišji, ker so v glavnem vsa večja industrijska podjetja, ki so v stari Jugoslaviji poedincem donasala profite in tudi niso plačevala posebno visokih davkov, prešla v ljudsko last in so se zato tudi s svojimi dohodki vključila v osnovno državno akumulacijo.

Če nam ne bo uspelo utrditi davčne discipline, če ne bodo ljudski odbori podvzeli vsega, da bi sredstva v republiško blagajno in blagajne ljudskih odborov redno dotekala, bodo nastopile resne ovire pri izvajanju naših gospodarskih nalog.

Če pogledamo uspeh v proračunskem letu 1946 v luči gori navedenih pomanjkljivosti, nam postane še bolj jasno, da so pogoji za uspeh v letošnjem letu tu, da so ti pogoji v pravilnem razumevanju sedanjih nalog, v pravi budnosti pred vsemi nasprotniki našega dela, v popolni predanosti in veliki disciplini.

Kakor smo ugotovili, je glavni vir dohodkov v državnem proračunu republiška industrija in industrija ljudskih odborov. Iz dela dobička gospodarskih podjetij, viška obratnih sredstev in deleža na prometnem davku bomo prejeli 1.729,285.000 din ali 53.6 % od celotnega državnega proračuna.

dohodkov LRS. Moramo pa ugotoviti, da predvsem ljudski odbori še niso izčrpali v polni meri vseh možnosti, ki jim jih nudi ustanavljanje lastnih podjetij. Kakor se po eni strani niso dovolj ozirali na potrebe in koristi in so v stremljenju po dobičku odpirali razne gostilne in trgovine, tako po drugi strani še niso znali uvesti v svojih podjetjih takega sistema, ki bi odstranjal vso nepotrebno birokracijo in tudi vsako možnost zlorabljanja obče ljudskih naprav za neke posebne sebične namene poedincev, ki se z novim duhom niso sprijaznili. Ljudski odbori bodo morali pokazati mnogo več iniciative pri ustvarjanju podjetij in s tem pri iskanju virov dohodkov za svoje potrebe.

Drugi glavni vir dohodkov republiškega proračuna je dohodnina v višini 1.117.000.000 din ali 3.4% državnega proračuna dohodkov in od te je 277.000.000 din vključenih v proračune ljudskih odborov v obliki participacije. O dohodnini smo v zvezi s proračunom za leto 1946 ugotovili, da so dani vsi pogoji za doseg odredjene višine. Glavni del dohodnine bodo plačali delavci, nameščenci in sicer okoli 300.000.000 din, dočim odpade ostali del na kmete, obrtnike, zadruge, razne organizacije in drugo. V zvezi s tem moramo ugotoviti, da nova davčna zakonodaja, ki predvideva nižje davčne stopnje od dosedanjih, v celoti omogoča pravično, pa tudi znosno davčno obremenitev tega sektorja. Nepravilne odmere se bodo zato prijavljale samo tam, kjer bo med močnejšimi davkoplačevalci veljalo načelo prikrivanja. Odkrita napoved dohodka je najsigurnejša pot k pravični odmeri. Borba za pravično odmero in za brezpogojno izpolnitev odmerjene obveze pa mora biti osnovna zapoved v delu davčnih komisij, v prizadevanjih ljudskih odborov in v odnosu davkoplačevalcev do našega novega proračuna.

Da se bo privatni sektor v pravilnejšem razmerju vključil v delo za skupne potrebe, moramo v skupne napore še bolj vključiti naše kmete, ki bodo s spoznanjem vrednosti napredne združne organizacije kmalu z njo nadomestili tako pomanjkanje delovne sile, kakor tudi zaostale oblike obdelave zemlje, vključiti pa je treba tudi naše obrtništvo, ki se mora zavedati, da lahko s svojim delom ogromno prispeva k uspešni izvedbi našega petletnega plana.

Naša želja je, da bi zakonsko določilo, po katerem se obdavčijo dohodki zemlje, tudi če je kmet ni hotel obdelati, ne bilo treba uporabljati. Kjer pa bo taka potreba, bomo postopali z vso strogostjo, ker to zahteva interes skupnosti, ker to zahtevajo sto tisoči zvestih izpolnjevalcev vseh skupnih obvez, ker to zahtevajo milijoni delovnih ljudi naših narodov, ki se prav sedaj z največjimi napori bore za ostvaritev trdnih gospodarskih temeljev naše skupne sreče in blagostanja.

Četudi je dohodnina republiški dohodek, je po finančnem zakonu na njem udeležba poedinih okrajnih ljudskih odborov v različnih procentualnih iznosih. V finančnem zakonu predvideni procent odreja tisti del dohodnine, ki naj pripada od dohodnine, pobrane v območju okrajnega ljudskega odbora, na določeni kraj. To se pravi, da bo v denarnem znesku izražena udeležba ljudskih odborov na republiški dohodnini odvisna od celotne, v njegovem območju pobrane dohodnine. Taka udeležba bo zato ljudskemu odboru močna vzpodbuda, da posveti pobiranju dohodnine posebno pozornost. V procentih je odredjena participacija od 10.7% za glavno mesto Ljubljano, do 65.5% za okraj Krško. Če bodo vsi okrajni ljudski odbori pobrali v celoti dohodnino, kakor je predvidena za njihov okraj, bo znašala njihova udeležba, n. pr. za

Ljubljano 13,688.000, za Prevalje, ki ima 55 % udeležbo, 13,162.000, za Črnomelj, ki ima 52 % udeležbo, 7,441.000. V kolikor bodo poedini ljudski odbori dosegli višje dohodke, kakor pa so v proračunu predvideni, bodo smeli v smislu zakona o davkih s polovico viška razpolagati tudi preko rednega proračuna. Nadaljnji dohodki so predvideni od raznih uradov in ustanov, iz krajevnih trošarin, davka na dediščinah in drugih manjših virov.

Nas vse čakajo v letošnjem letu velike naloge. Našo največjo obvezo predstavlja prvoletni plan. Napačno bi bilo smatrati proračun zaradi tega, ker ga sprejemamo pred našim planom, za važnejši v okviru naše gospodarske dejavnosti. Nasprotno, naš proračun je samo finančni izraz planskih nalog in ima zato sam plan mnogo važnejšo vlogo v izgradnji našega gospodarstva, kakor pa proračun. Toda brez izpolnitve obveznosti, ki nam jih nalaga proračun, tudi samega plana ne bomo mogli izvajati, ker ne bomo imeli na razpolago zadostnih finančnih sredstev. Borba za doseg višine predvidenih dohodkov pomeni borbo za ustvaritev potrebnih sredstev za izvedbo plana. Zato moramo z isto predanostjo, z enako voljo in disciplino, kakor izpolnjuje danes delavstvo proizvodni plan po naših tovarnah, izpolnjevati naš finančni plan, to je naš proračun.

V svojem delu pa se ne smemo omejevati izključno samo na sredstva, ki nam dotekajo iz proračuna. V letu 1946 smo mnogo nalog rešili s prostovoljnim in udarniškim delom. Iz obnovitvenih kreditov za naše podeželje v višini 117 milijonov smo ustvarili vrednost 493 milijonov, torej odpade na prostovoljno delo 70 %. Še lepše rezultate beležimo v Slovenskem Primorju. Udarniško in prostovoljno delo mora ostati tudi v bodoče eden izmed načinov ustvarjanja vrednosti v našem gospodarskem prizadevanju. Tudi v letošnjem letu je predvidenih v Sloveniji 300 milijonov za obnovo iz sredstev zveznega obnovitvenega fonda. Če bomo delali po istih principih kakor v letu 1946, moramo tudi iz teh sredstev ustvariti mnogo višjo vrednost.

V izvajanju našega proračuna se bomo v veliki meri oprli na omrežje naših bančnih poslovalnic. Potrebno je zato, da si v kratkih obrisih ogledamo naš kreditni sistem. Glavni izvrševalec vsedravnega in republiškega proračuna je Narodna banka. S tem pripada aparatu, ki smo ga sicer prevzeli iz starega družbenega sistema, naloga pomočnika pri izvajanju finančnih planov. Vloga banke je bistveno spremenjena in ni več gospodar industrije, gospodar poedinih tovarn in s tem gospodar in izžemalec delovnega človeka, temveč prav tako služi delovnemu človeku kakor mu služijo vse druge gospodarske nprave pri urejevanju in izboljšanju njegovega gmojnega stanja. Zaradi take spremembe v vsebini današnje banke mora nastopiti tudi nov odnos ljudstva do te res ljudske ustanove. Ne sme veljati več stari strah pred vlaganjem prihrankov v banko, temveč nasprotno, pričeti moramo tekmovanje za čim višji dvig vlog, kajti tudi to pomeni okrepitev centralnega finančnega fonda in s tem dviganje možnosti izvajanja različnih gospodarskih nalog v okviru plana. Omrežje bančnih poslovalnic je danes seveda še nezadostno, zato pa je nujno potrebno, da se v bančni sistem vključijo tudi hranilnice ljudskih odborov in se da večji poudarek poštam kot najnižjim kreditnim poslovalnicam. Kako velikega pomena je banka v našem gospodarstvu, lahko vidimo deloma iz višine podeljenih kreditov v letu 1946. Podeljenih je bilo v republiki Sloveniji v glavnem po Narodni banki 6.230.000.000 din kreditov državnemu zadruženju in privatnemu sektorju. Od tega so prejele razne zadrage pol milijarde. Stari zadružniki bodo lahko potrdili, da slovenske zadrage v vsem času

obstoja stare Jugoslavije niso prejele toliko kreditov, kakor samo v letu 1946. Z dvigom proizvodnje in z ustanovitvijo novih podjetij se bo potreba po kreditu seveda še povišala. Zaradi tega pa je nujno potrebno, da pričnemo z vso doslednostjo izvajati sistem brezgotovinskega prometa, ki mora postati sčasoma edini način opravljanja posla z velikimi zneski.

Ko razpravljajo danes v mednarodni politični areni o enem osnovnih problemov miru v Evropi in ker so na dnevnem redu tudi naše zahteve do Avstrije in Nemčije, naj se samo z nekoliko besedami dotaknem enega finančnih problemov, ki je s tem v tesni zvezi. Ne mislim govoriti o naših odškodninskih zahtevkah, ki izvirajo iz opustošenj povzročenih po okupatorski vojski, temveč samo o problemu, ki je nastal s prisilno vključitvijo kreditnega sistema, to je bank, hranilnic in kreditnih zadrug v severni Sloveniji v sistem nemških oziroma avstrijskih bank v letu 1941 in kasneje. Ob tej vključitvi so bila našim kreditnim poslovalnicam odvzeta visoka sredstva, ki so predstavljala v veliki meri prihranke malih vlagateljev. Še danes se nahaja v avstrijskih bankah 100 milijonov RM, 10 milijonov Lit in za več milijonov vrednostnih papirjev, od teh 39 milijonov v dolarjih. Marke moramo računati seveda po vrednosti iz leta 1941. Manjši zneski so v nemških bankah. Posledica oplenitve naših kreditnih ustanov je ta, da danes predvsem kreditne zadruge niso sposobne izplačati malih vlagateljev. Mi smo že uveljavljali naše zahteve na povrnitev teh sredstev in jih danes ponovno uveljavljamo. Odvisno je pa seveda od rešitve celotnega avstrijskega odnosno nemškega problema, kako bo našim zahtevam ugodeno.

V zvezi z našim kreditnim sistemom moramo ugotoviti, da obstoječe kreditne zadruge ne morejo biti oblika urejevanja našega denarnega trga. Nova družbenoekonomska struktura naše skupnosti zahteva, da je kreditna ustanova eden izmed tehničnih pripomočkov za finančno plat izvajanja našega gospodarskega plana, nad katerim morajo imeti oblastni organi polno kontrolo. Zadržna politika kreditnega sistema, kakršna obstoja v LRS, tako kontrolo otežkoča, posebno še, ker večina teh zadrug v bistvu nima ničesar združnega, ampak so po svojem značaju nekake banke. Zato bodo morale kreditne zadruge nadomestiti predvsem hranilnice ljudskih odborov in sicer povsod tam, kjer je gospodarska dejavnost razvita in kjer obstojajo potrebe po hitrem posredovanju kredita. Da so kreditne zadruge, kakršne smo poznali iz stare Jugoslavije, preživele, nam dokazuje tudi dejstvo, da od preko 500 denarnih kreditnih zadrug živi oziroma životari danes le kakih 40.

V naši sedanji proračunski razpravi še ne bomo obravnavali proračuna tistega dela Slovenskega Primorja, ki bo v najkrajšem času po težkih letih borb in preizkušenj postal sestavni del nove Jugoslavije. Kljub temu pa že pristopamo k vskladitvi poslovanja njegovih okrajnih odborov s poslovanjem naših okrajnih odborov. Morali bomo misliti na to, da novo priključenim krajem zagotovimo sredstva, ki bodo tudi njim potrebna za obnovo in najnujnejšo izgradnjo industrije. Žal v svojo skrb za gospodarski dvig ne bomo mogli vključiti vseh krajev Slovenskega Primorja, v katerih žive še tisoči Slovencev, kakor tudi pripadniki italijanske narodnosti, ki si žele v novo Jugoslavijo. Zato pa bomo prav tako zvesto zasledovali njihovo delo in borbe, posebno še, ker se zavedamo, da je danes nujno potrebno nadaljevanje trde in neizprosne borbe za pravično stvar, ki mora konec koncev zmagati.

Tovariši ljudski poslanci! S sprejemanjem prvega proračuna, ki po svojem bistvu predstavlja finančno plat našega gospodarskega plana, prevzemamo nase veliko odgovornost, da bomo storili vse za njegovo uresničitev.

Z nami prevzemajo enako odgovornost vsi organi naše ljudske oblasti, kakor tudi vsi poedinci. Četudi zahteva predvsem naš plan, pa tudi sam naš proračun, velike napore, si moramo biti svesti, da jih bomo s predanostjo, s čutom odgovornosti in veliko disciplino tudi premagali. Materialni pogoji za to so dani, saj lahko na primer iz nekaterih podatkov ugotovimo, da se je splošno blagostanje pri nas v letu 1946 precej dvignilo. To nam pričajo podatki z našega blagovnega trga, ko ugotavljamo, da se je blagovni promet v letu 1946 dvignil za 6 milijard v odnosu do leta 1945. V istem smislu govore številke našega denarnega obtoka, po katerih je danes v Sloveniji štirikratna množina gotovinskih sredstev nasproti stanju ob zamenjavi v letu 1945. Ker vemo, da obtok denarja v Jugoslaviji odgovarja stanju naše proizvodnje oziroma je po besedah zveznega ministra za finance v ekspezeju k zveznemu proračunu precej nižji, kakor pa je dejanska vrednost proizvodnje, nam gornji podatki govore predvsem o porastu naše proizvodnje, kakor tudi o ureditvi prilik v našem kmetijstvu oziroma v gospodarstvu sploh.

Tovariši ljudski poslanci! Izvedba petletnega plana je danes tudi naša osnovna politična naloga. Dolžnost političnega aktiva bo, da našemu ljudstvu tolmači pomen plana, da razgiblje najširše množice v delu za izvedbo plana in da zato tudi največ prispeva v borbi za zagotovitev sredstev, iz katerih bomo krili potrebe našega plana. Naš državni proračun zato ne sme ostati mrtva črka, temveč ena najtrdnjših opor za sam plan. S polno iniciativo morajo iskati ljudski odbori pota in načine, da uresničijo, kar zahteva od njih državni proračun, prav tako pa morajo z isto iniciativnostjo iskati novih virov sredstev, ki jim bodo omogočili, da tudi svojo gospodarsko dejavnost še bolj poživijo in tako v polni meri zadovolje osnovne krajevne potrebe.

Izpolnitev petletnega plana je danes naše bojno geslo. Tudi izvedba postavljenega proračuna je sestavni del te borbe. Zato predlagam, tovariši ljudski poslanci, da državni proračun Ljudske republike Slovenije sprejmete v obliki, v kakršni je predložen.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Odrejam deset minut odmora in prosim ljudske poslance, ki se žele udeležiti razprave, da se med odmorom prijavijo tajniku Jožetu Juraču.

(Seja je bila prekinjena ob 11,40 in se je nadaljevala ob 12. uri.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Nadaljujemo z razpravo o proračunu. K besedi se je prijavil minister in ljudski poslanec Boris Kraigher.

Boris Kraigher: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Že površni vpogled v predlog republiškega proračuna pokaže bistveno, vsebinsko razliko med predloženim predlogom in proračuni stare Jugoslavije in zapadnih držav. Proračun zajema celotno življenje, dočim je nekoč najvažnejši del — gospodarstvo — v skladu s kapitalističnim, anarhičnim sistemom ostal izven vsakega vpliva ljudske skupnosti. To je posledica globoke družbene preobrazbe osnov naše nove države in kot tak seveda tudi nakazuje težke naloge, ki jih je morala naša nova ljudska oblast rešiti, da je lahko prešla na novo načrtno gospodarstvo. Mislim, da je potrebno, da skupščina v diskusiji o proračunu pregleda pogoje, ki omogočajo ta odločilni prehod na načrtno gospodarstvo tudi iz vidikov notranjepolitičnega položaja.

Z izredno hitrim prehodom v načrtno gospodarstvo se je ponovno jasno pokazala izredna življenjska sila in moč našega ljudstva, njegove ljudske oblasti in demokracije novega tipa. Če bi poslušali tiste, ki so nam dajali za zgled

tako zvano zapadno demokracijo, bi še danes capljali za zapadnim svetom, bi bili še danes odvisni od njega. Strašili so nas z neizkušnostjo ljudskih odborov in njihovih članov. Napovedovali so stalno skorajšnji konec ljudske oblasti in tako skušali zavajati nepoučene ljudi. Razvoj demokracije novega tipa pa je do danes jasno pokazal, da to ni trenutna stvar, ampak nasplošno, da je ta tip demokracije edini danes v Jugoslaviji sposoben rešiti tista družbena, gospodarskopolična vprašanja, ki stoje pred nami.

Danes lahko ugotovimo, da so naši ljudski odbori prvo nalogo, ki je stala pred njimi, že skoro v celoti izvršili — to je nalogo mobilizacije vseh sil za obnovo našega gospodarstva, za likvidacijo ostankov vojne in za dokončno razkrinkanje vseh narodnih izdajalcev, vojnih zločincev in kolaboracionistov, ki so se takoj po osvoboditvi skušali prihuljeno prikriti v naših odborih, da bi tako lahko od znotraj razbijali našo novo demokracijo. Ob izvrševanju zaključnih ukrepov, ki so bili v zvezi s to prvo nalogo, so naši ljudski odbori v teku zadnjega leta prešli z vso odločnostjo na drugo nalogo — na pripravo osnov za prehod v načrtno gospodarstvo in v borbo za razkrinkanje preostankov starega sistema, anarhije, špekulacije in izkoriščanja v gospodarstvu. Ta naloga je seveda mnogo težja in bo brez dvoma zahtevala mnogo več časa kot prva. Vendar smo že v prvem letu dosegli odločilne uspehe in ko se danes pripravljamo na volitve v okrajne, mestne in krajevne ljudske odbore, kažejo že prve priprave, da bodo te volitve privedle do nadaljnega utrjevanja ljudske oblasti.

V tem pogledu čakajo naše odbore še naloge, katerih dobra, hitra in spretna izvršitev bo odigrala odločilno vlogo v izvrševanju naporov za izvedbo gospodarskega plana. V izvrševanju teh nalog so naši odbori v preteklem letu pokazali ob odločilnih uspehih tudi celo vrsto nevarnih slabosti.

Večinoma niso pokazali zadostne budnosti napram špekulantskim elementom, ki so skušali vnašati nered v delovanje odborov, uveljaviti v njih razne protiljudske smotre in ki so skušali prikrivati pridelke ter tako onemogočiti načrtno razdeljevanje dobrin. V vprašanjih odkupa so se zlasti radi posluževali starih metod administrativnega reševanja. Le preveč radi so nagnali reševanje tega problema narodni milici, namesto da bi to zagrabili kot eno najvažnejših vprašanj neposredne politične borbe. Namesto, da bi to vprašanje reševali s stališča razkrinkovanja špekulantov, organizacije splošne kontrole nad izvrševanjem obveznosti, so to preradi prepuščali administraciji. Taka pot seveda zavira razvoj ljudskih odborov kot doslednih organov ljudske oblasti ter omogoča, da se v teh odborih spretno krijejo razni protiljudski in špekulantski elementi, ki skušajo delo ljudskih odborov zavesti na slepi tir in tako v ljudeh omajati zaupanje v te odbore.

Vendar so se kljub tem slabostim v celoti razbili vsi poskusi raznih sovražnikov, da bi omajali demokracijo novega tipa. Vse delo odborov kot tudi zadnje volitve v odbore OF dokazujejo, da smo dosegli popolno enotnost v mobilizaciji najširših ljudskih sil in da je ostala reakcija v celoti neznatna, bedna tolpica, sestavljena deloma iz kriminalnih tipov, deloma iz špekulantov-obupancev, ki se ne znajo vključiti v delovni elan nove družbe in se zato pustijo načrtno zavajati razbijaški akciji zunanjih sovražnikov.

Živimo na tistem koščku jugoslovanske zemlje, ki je najlaže dostopen razbijaškemu poskusom zakletih sovražnikov resnične demokracije. Ti naši zakleti sovražniki skušajo še posebej izkoriščati naše težave, s katerimi se moramo boriti v boju za Primorsko, Trst, Gorico in Koroško. Emigracija, ki je dokazala svojo popolno izkoreninjenost, ko se je brez vsakega občutka od-

govornosti do nacionalnih dolžnosti udinjala okupatorju v času narodnoosvobodilne vojne, skuša danes nadaljevati to izdajalsko početje in se stavlja v službo raznim imperialističnim vojnohujskaškimi klikami na zapadu. Da bi mogla to nalogo izvršiti, si skuša ustvarjati baze v Trstu in Gorici, zlasti pa na Koroškem in v Avstriji. Danes lahko ugotovimo, da je vse delovanje ostankov narodnega izdajstva naslonjeno na sovražne centre izven meja naše države in da se naslanja predvsem na tiste imperialistične klike, ki vodijo osnovno kampanjo proti našim zahtevam na Koroškem.

V ilustracijo te trditve lahko navedemo samo primer delovanja ilegalnih »četniških« band. Dočim smo imeli 1. marca 1947 pri nas še 85 banditov, ki so se potikali deloma na naši, deloma na avstrijski strani meje, jih je danes komaj v šestih tednih ostalo samo še 32. No, stvar bo razumljivejša, če pokažemo, na katerem teritoriju se ti »skrivači« nahajajo. Vsega 25 jih je bilo v notranjosti, večinoma na Dolenjskem, kjer so ostali kot skrivači — ostanki nekdanjih belogardističnih postojank. Vso zimo so se skrivali v podzemeljskih luknjah in čakali na obljubljeni pomoč, ki jim bo prišla spomladi. Ker so bili dovolj daleč, da jih koroški in tržaški centri niso mogli doseči, so ostali brez vsake pomoči in končno so njihovi svoji spoznali, da je najbolje, če jih sami prijavijo. V zadnjih 14 dneh se je v dolenjskih vaseh prijavilo oblastem 19 skrivačev. Lahko zaupamo organom Uprave državne varnosti, da bodo znali onemogočiti nadaljnje skrivaštvo ostali šestorici. Vsi ostali so delovali na obmejnem ozemlju od Tržiča do Jesenic, preko Prevalj in Pohorja do Prekmurja. Dočim so dolenjski skrivači v podzemskih luknjah čakali na napovedano pomoč, morda iz Amerike, od koder obljubljajo pomoč grškim fašistom, pa so se z nastopom pomladi razočarali, ko so videli, da ni nič in so se zato prijavili oblastem, so oni na avstrijski meji »zaupali« v to pomoč in stopili spomladi iz podzemskih lukenj in zaščitnih postojank na avstrijski strani meje v banditsko-zarotniško, kriminalno akcijo. Mi smo pri tem imeli nekaj žrtev in nekaj materialne škode, toda našim organom Uprave državne varnosti je obenem uspelo v teh šestih tednih reducirati to bando na 32 tipov. Ostali so večinoma v zaporih, v kolikor niso v borbah padli. Z njimi pa smo morali postaviti pred sodišče tudi njihove podpornike, ki so večinoma tradicionalni obmejni »švercerji«. Napovedovali so, kako bo spomladi šuma oživela — z vso to zločinsko prevaro belogardistične emigracije pa niso dosegli drugega, kot da so pognali v zločin zopet nekaj bednih obupancev na naši zemlji, ki so nasedali njihovim lažem. Kakšna so sredstva njihove »politike«, kažejo nekateri sodni procesi v zadnjih mesecih in nekatere izpovedi ujetih banditov. Velik del teh banditov je bil tekom jeseni in zime v raznih kurzih, ki jih vodijo znani belogardisti tako rekoč javno v avstrijskih taboriščih in kjer jih uče taktike v boju proti ljudski oblasti. Tam jim dajejo tudi 1.000 dinarske falzifikate, da jih nosijo preko meje in skušajo pri nas razpečavati. S tem so hoteli posebno po zamenjavi 1.000 dinarskih bankovcev, ker so hoteli na brzino spraviti v promet še čimveč starih falzifikatov. No — danes je kriminalnoproreiskovalna služba že toliko napredovala, da so ti falzifikati razmeroma hitro odkriti, tako da razpečevalci falzifikatov ne morejo več uspevati. Zato je teh poskusov že vedno manj.

Glede ilegalnih band moramo ugotoviti, da je ta način delovanja inozemskih sovražnikov danes že toliko razkrinkan, da ne more več uspevati. Mi smo bando v avgustu in septembru leta 1946 v glavnem razbili. Ostanki so se pritajili in preko avstrijskih kurzov pripravljali na »odločilen« nastop spomladi. Ta »nastop« pa jim je vkljub vsej inozemski pomoči spodletel, ker je pri nas ljudska oblast že toliko utrjena, ker je pri nas vzpostavljen že tak red, da

mora ob zadostni budnosti naših ljudskih odborov in organov državne varnosti vsako skrivaštvo v najkrajšem času propasti.

V zvezi s tem se moramo dotakniti še vprašanja ilegalnega prehajanja čez mejo. Tu moramo ugotoviti, da nekateri naši ljudje tega vprašanja še ne gledajo z zadostno resnostjo in še popuščajo črnoborzijskemu špekulantskemu delovanju na meji. Smo na izredno občutljivem delu Jugoslavije in moramo temu vprašanju posvetiti vso pozornost. Ravno delovanje teh bednih zločinskih ostankov bele garde pa dokazuje, da stari izkoriščevalci ne bodo mirovali in da se bodo posluževali tudi najpodlejšega kriminala, čimbolj bodo videli brezupnost svoje akcije. Zadržal sem se nekoliko dalj na vprašanju bande, ne zaradi kake njene važnosti, saj ta bedni izmeček naše družbe ne more predstavljati nobene važne postavke v boju proti ljudski oblasti, ampak zato, da pokažem, kje je glavni sovražnik. Naša ljudska oblast je konsolidirana, močna in sposobna reševati vsa notranja vprašanja. Primer likvidacije dolenjskega skrivaštva dokazuje, da v notranjosti pri nas ni pogojev za bando. Zato mora biti ost naše budnosti obrnjena proti poskusom ostankov stare družbe, ki skušajo od zunaj slabiti našo novo demokracijo in našo novo ljudsko oblast.

Kot smo že videli, je ob vprašanju bande osnovni vir, ki podpihuje zločinski kriminal, v našem inozemstvu. Ker reakcija danes čuti, da je delovanje bande obsojeno na skorajšnji konec, išče novih poti za oviranje naše demokracije. Iskati skušajo kaline, ki naj bi igrali vlogo neke »opozicije« v Sloveniji po zgledu Dragoljuba Jovanovića. Vendar je jasno, da ta pot pri nas ne more uspevati. Notranjepolitično ne more najti nobenega programa, nobene baze niti na podeželju, niti med inteligenco, da o delavstvu sploh ne govorimo. Ustvarjati hoče neko »opozicijo« na liniji borbe za Primorsko, Trst, Gorico, Beneško Slovenijo in Koroško. S pomočjo zunanjih imperialističnih klik skušajo tam razbijati enotnost slovenskih ljudskih množic, dobiti tam neko svojo grupo in potem preko nje ustvarjati svoje pozicije proti Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Te spletke so jasne in kažejo globoko nacionalno izkoreninjenost teh ljudi, ki se tako radi trkajo na svoje »nacionalne« prsi. Pri tem radi postavljajo celo licemersko vprašanje nekega izigravanja zunanjih imperialistov, češ »oni nam bodo pomagali, ker smatrajo, da smo zagovorniki zahodne demokracije«, mi pa bomo v končni liniji šli vendar z vami in delali samo tisto, kar hočete vi in kar boste vi od nas zahtevali. Večina so to stari »politik«, rutinirani v umazani, politikantski praksi lažnega zahodnega demokratizma, ki se niso ničesar naučili v narodnoosvobodilni vojni. Enkrat za vselej je konec s špekulantskim politiziranjem in vodenjem »politike« po kvartopirskih načelih goljufanja in igranja na dve ali celo na več kart. To je možno v intrigah med imperializmi, med raznimi špekulantskimi lažidemokratskimi strankami in strančicami, ki med seboj mešetarijo za večji profit na račun ljudstva. Nikjer se ne bije bolj kot v Trstu, Gorici in na Koroškem borba, kjer gre slovenskemu narodu za vse in kjer je vsak poskus cepljenja narodnih sil, vsak poskus kvartopirskega špekuliranja s predstavniki raznih imperialističnih klik direkten zločin proti narodu. Vse, kar smo dosegli v boju za združitev Slovencev v FLRJ, smo dosegli na osnovi ostre borbe proti vmešavanju zunanjih imperialističnih klik v naše zadeve in v iskanju pomoči pri resničnih ljudskih demokratičnih silah izven meja naše države. Naš zaveznik so lahko in morejo biti v borbi za Trst in Gorico samo resnično demokratične sile italijanskega prebivalstva teh mest in na Koroškem avstrijskega, nikdar pa razni agenti zahodnega imperializma. Zato pa iščejo na periferiji OF ne-

katere stare politikante, da bi našli posebno specifično fronto za slabljenje enotnosti OF.

Kot je FLRJ ob podpisu mirovne pogodbe z Italijo jasno poudarila, da s tem vprašanje jugoslovanskega teritorija, ki je ostalo izven meja FLRJ, ni rešeno in za nas ne bo postavljeno z dnevnega reda, dokler ne bo ugodno rešeno, tako je maršal Tito jasno poudaril, da vprašanje Koroške za nas ne bo likvidirano in odstavljeno z dnevnega reda, dokler ne bo nekega dne za nas pravilno rešeno. To pa pomeni, da ne smemo dopustiti nobenega špekuliranja s to borbo. Vsak, ki bo tu skušal cepiti sile, se s tem stavlja v službo imperialistov in belogardistov. Vsak, kdor skuša ovirati borbo s poudarjanjem važnosti ustvarjanja nekega kompromisa z belo gardo, ki v teh krajih bazira svoj vpliv na del izdajalske duhovščine, ki služi Margottiju in Santinu, stopa s tem na stran imperialistov, izdaja borbo slovenskega naroda Trsta, Gorice in Koroške. Če to delajo nekateri Tržačani, Goričani in Korošci, s tem dokazujejo, da so davno izgubili vse zveze z ljudstvom teh krajev in ostali goli zahodnjaški politikanti, agenti zahoda.

Govorim o tem, ker je to ena najbolj razširjenih tendenc pri skupini izkoreninjenecov, ki čutijo, da se pri nas ne da več izkoriščati pomoči zahodnega imperializma za razbijanje enotnosti in hočejo zato izkoriščati težek položaj našega ljudstva v krajih, ki še niso svobodni. Toliko odločnejše obsodbe so vredne te intrige, v kolikor jih nekateri načenjajo prav v časih, ko so resnični borci za narodne pravice v teh krajih deležni najnesramnejšega preganjanja s strani angloameriških oblasti v Trstu. Gorici in zlasti na Koroškem.

Drugo vprašanje, ki ga skušajo sovražniki izkoriščati za razbijanje enotnosti našega ljudstva in ki je ravno tako stvar, ki prihaja k nam od zunaj, je vprašanje cerkve. O tem smo že mnogo govorili, vendar mislim, da je o stvari treba vedno razmišljati, ker je stalno up in nada zunanjih imperialistov in ker na žalost vodeči del naših cerkvenih krogov noče razumeti, da postaja vse bolj orodje zunanjega imperializma in da, če se ne bo znal pravočasno rešiti iz teh krempljev, ne more pričakovati drugega, kot da jim bo ljudstvo dalo isti odgovor kot že mnogim izdajalcem pred njimi. Pričakovali bi, da bodo cerkveni krogi vendar končno spoznali, od kod grozi cerkvi v FLRJ nevarnost in kie je tisti, pri katerem mora cerkev iskati opore, če noče postati žrtev imperialističnih zločinov. Danes je jasno, da imperialistom ni nič za svobodo vere v FLRJ, ni nič za cerkev v FLRJ, ampak hočejo to organizacijo izkoristiti za provociranje konfliktov in za organiziranje križarske vojne imperializma proti ljudski demokraciji. Danes je jasno, da hočejo žrtvovati i cerkev i vero i vernike v FLRJ zato, da bi zapeljali ljudstvo, ne v FLRJ, ampak na zahodu, v Italiji, Franciji, Ameriki v nek verski fanatizem, ki naj bi ustvaril pogoje za organiziranje nove vojne. Danes je jasno, da gre najhujšim vojnim hujskačem za to, da z uničenjem cerkve pripravijo novo vojno. Samo vodeči del duhovščine pri nas tega noče videti. Vendar moramo ugotoviti, da dober del duhovščine to že spoznava in da že vidi, da edina nevarnost, ki grozi cerkvi pri nas, ni nihče drugi kot razni Margottiji in Santini ter razni drugi tujci, ki hočejo sprovcirati novo vojno. To jim seveda ne bo uspelo, ampak lahko povzroči samo njihovo izolacijo od narodov. To tem bolj, v kolikor se danes vodeča duhovščina ni poslužila nobene prilike, da bi nastopila v obrambo slovenstva, ko ga je Margotti v posebnem pastirskem pismu direktno napadal, ampak se obratno spuсти v kaznivo in nedopustno izkoriščanje velikonočne priznice za to, da služi tujemu imperializmu in da še danes nesramno zagovarja zločine Natlačena, Erlicha, Župca in drugih propalic.

Proti vsem tem nastopom raznih narodnih izkoreninjencev pri nas, ki nimajo v sebi moči, da bi se uživeli v potrebe našega časa in da bi pomagali današnjemu človeku pri premagovanju njegovih težav, mislim, da moramo nastopiti z vso odločnostjo. Vse to pomeni, da so pri nas še ljudje, ki hočejo služiti tujcu. Mi smo v narodnoosvobodilni borbi pokazali, da se znamo boriti sami za svojo neodvisnost. Tiste pa, ki danes tega še nočejo razumeti in ki svoje položaje v družbi še danes skušajo izkoriščati zato, da bi ponovno omogočili raznim imperialistom, da bi si ustvarili razbijaške baze pri nas, moramo poučiti, da to pri nas ne bo šlo več. Danes so pred nami preveč odgovorne naloge v boju za izgraditev gospodarsko močne in neodvisne države, da bi mogli komur koli dopustiti, da stoji ob strani ali da celo služi narodnemu sovražniku. Mi želimo konstruktivne kritike, želimo sodelovanja vseh poštenih ljudi pri odpravljanju napak in slabosti, ne moremo pa dovoliti, da bi kdo v korist tujcem izkoriščal težke poveljne razmere.

Rad bi se v zvezi s proračunsko debato dotaknil tudi vprašanja narodne milice.

Številčno se je stanje narodne milice v zadnjih mesecih nekoliko dvignilo, vendar moramo ugotoviti, da njeno število še ni zadostno, tako da na primer prometna milica še ni mogla prevzeti službe niti na vseh križiščih, ki so imela prometnika pred vojno. To ob današnjem povečanem prometu ne bo smelo dolgo trajati in so podvzeti ukrepi, da se to vprašanje z novo rekrutacijo miličnikov čimpreje ugodno reši. Tudi na podeželju je številčno stanje milice še vedno nezadovoljivo. Moramo pa ugotoviti, da je milica, po kvaliteti mnogo napredovala, mnogo je pri tem koristila miličniška šola, mnogo pa priliv novih miličnikov, ki so vsi prišli po odsluženem roku iz vojske in ki so vzgojeni v novem duhu naše demokracije. Številčno pomanjkanje premaguje milica z zaposlovanjem pomožne milice. Ravno zaposlovanje pomožne milice je stvar, ki kaže zrelost naših ljudskih odborov, ker je pomožna milica dosledno organ ljudskih odborov. Popolnoma nova je formacija industrijsko-zavodske milice, ki je že močno napredovala in je danes organizirana v 249 industrijskih podjetjih v LRS. Zaradi starih strojev po naših industrijskih podjetjih so v zadnjem letu pogosto požari. V zvezi s tem se mnogo dela na izpolnitvi gasilske milice. Vendar moramo ugotoviti, da je tudi tu osnovna težava v zastarelih in dotrpelih gasilskih napravah. Na osnovi novega proračuna so podvzeti ukrepi, da se to popravi. Gasilstvo ima sicer v LRS bogate tradicije in daje na principu prostovoljne gasilske milice dobre rezultate. Danes imamo v LRS 952 prostovoljnih gasilskih čet s 35.009 člani. V industriji je organiziranih 181 gasilskih čet in skupin. Težava je v materialu in mora danes večina gasilcev delati v civilnih oblekah. Čeprav se gasilstvu posveča vsa pozornost, pa požarna varnost pri nas še vedno ni na dovolj visoki stopnji in zahteva to vprašanje vse pozornosti.

Ko govorimo o milici, bi opozoril na majhno primerjavo z našimi sosedi. Dočim število stalne narodne milice v LRS še ne dosega števila 2000, pa ima danes Trst 11.000 oboroženih članov tako zvane civilne policije. To more biti najjasnejši primer globoke razlike med demokracijo novega tipa, ki ima svoje varnostne organe organizirane na vseljidski osnovi in ima zato razmerna majhno število stalnega oboroženega moštva, dočim ustvarja zahod od ljudstva čisto ločeno policijo, ki bo v Trstu celo organ guvernerja in ne tržaške vlade in ki je organizirana ne v zaščito ljudstva, ampak v zastraševanje ljudstva. Ta dejstva naj si ogledajo tisti, ki nam tako radi očitajo nedemokracijo in ki kažejo pri tem na zahod.

Končno še naši kazenski zavodi. Ti predstavljajo majhno postavko v našem proračunu. Imamo 3 moške (Ljubljana, Maribor in Novo mesto) in 1 ženski (Begunje) kazenski zavod. Tudi tu so danes čisto nove razmere. Osnovna misel je v tem, da naj se kaznjenci na delu prevzgojijo v bodoče delovne člane družbe. V tem pogledu moramo zabeležiti lepe uspehe. Danes je vsa delovna sila v kazenskih zavodih skoro 100 % zaposlena in naši delovni obrati, ki so vključeni v gospodarski plan, kažejo lepe rezultate. To je tudi pot, ki omogoča kaznjencem skrajšanje prestajanja kazni, ker naši zakoni dopuščajo možnost pogojnih odpustov in pomilostitve, če posamezniki pokažejo resno željo, da se kot produktivni člani vključijo v našo delovno skupnost.

Tudi v vprašanju kriminalitete se je stanje mnogo izboljšalo. Tu smo imeli težave s preorientacijo vse kriminalnopriskovalne službe na nove naloge. Če namreč gledamo statistiko kriminalitete, vidimo precejšen porast v primerjavi s predvojnimi stanjem. Toda pri tem moramo računati z dejstvom, da se je danes bistveno spremenila ocena, kaj je kriminalno dejanje. Največ kriminalne gre na račun špekulacije. Na tem področju imamo tudi največje uspehe, saj znaša skupna vrednost blaga, ki je bilo v zadnjih treh mesecih zaplenjeno zaradi nedovoljene špekulacije, skoro 3.000.000 dinarjev. Ravno ta vrsta kriminalnega zločina pa se pred vojno sploh ni ocenjevala kot kriminal, ker je bila špekulacija eden osnovnih načinov kapitalističnega gospodarstva. Zato je morala tu naša kriminalnopriskovalna služba iskati novih poti in usmeriti svojo pozornost v čisto novo smer.

Ko govorimo o kriminalu, se moramo še enkrat dotakniti saboterskega delovanja zunanjih sovražnikov. Večina kriminala ima danes svoje ozadje v inozemstvu in je direktno povezan na delovanje bande. Skoro vsi vlomi in ropi okrog Maribora in v Prekmurju so delo posameznih banditov, ki prihajajo čez mejo na roparske pohode. Zato je jasno, da bomo tudi v boju proti kriminalu dosegli uspehe z odločno borbo za razkrinkavanje protidemokratskega delovanja inozemskih agentov z ozemlja za našimi mejami. Ves boj za boljšo bodočnost naše domovine je odvisen od tega, koliko bomo uspeli v vseh pogledih osamosvojiti se in koliko bomo uspeli do kraja razkrinkati ostanke stare družbe, ki skušajo izkoriščati mednarodno situacijo in naše težave v boju za čim hitrejšo združitev vseh delov jugoslovanskih narodov. Predpogoj za uspeh v tej borbi je gospodarska okrepitev Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Proračun, ki je predložen skupščini v odobritev, je zgrajen pod vidiki mobilizacije vseh sil zato, da bomo čimprej postali ne samo družbenopolitično, ampak tudi po svoji tehnični moči ena najnaprednejših držav Evrope. Zato vas pozivam, da glasujete za proračunski zakon, ki ga je predložila vlada LRS. (Dolgotrajno ploskanje.)

Predsednik dr. F e r d o K o z a k : Besedo ima ljudski poslanec minister za ljudsko zdravstvo dr. Marjan Ahčin.

Dr. M a r j a n A h č i n : Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ob prevzemu oblasti smo stali pred težkimi nalogami skrajno žalostne dediščine predaprilske Jugoslavije, pred razvalinami in kaosom, ki nam jih je zapustil okupator, pred popolnoma razbitim omrežjem zdravstvene službe, pred porušeni in oropanimi zdravstvenimi ustanovami, raztepenim kadrom zdravstvenih delavcev in še posebno pred nevarnostjo epidemij, ki so nam grozile kot posledica vojne. Ta nevarnost je bila tem večja, ker je okupator premešal

Ljudske množice iz vseh delov sveta, kar je posebno ugoden pogoj za epidemije v takem času.

Vsa ta dejstva so terjala od zdravstva kot prvo in najnujnejšo nalogo hitro vzpostavitev zdravstvenega omrežja, opremljenje in obnovitev porušenih bolnic in drugih zdravstvenih ustanov ter organiziranje borbe proti nalezljivim boleznim kjer koli bi se pojavile, posebno proti pegavici. Istočasno pa se je bilo treba lotiti organizacije nove zdravstvene službe v skladu s pridobitvami narodnoosvobodilne borbe, torej z dejstvom, da je na oblasti delovno ljudstvo. To dejstvo pa daje zdravstvu novo formalnopravno obliko in novo vsebino, ki se bistveno razlikuje od stare.

Poglejmo na kratko v nekaj primerjalnih številkah, v čem je razlika med predaprilsko Jugoslavijo in današnjo stvarnostjo. Budžet za zdravstvo je v bivši Dravski banovini leta 1934/35 znašal 17.000.000 din, 1938/39. leta 21.000.000 din. Budžet v letu 1945 od osvoboditve do konca leta je znašal okrog 65.000.000 din, v letu 1946 pa 176.000.000 din, pri čemer pa ni všteti oni del zdravstvene službe, ki je bil decentraliziran in pa investicije. V letu 1947 je predlaganih 135.000.000 din za resor in ustanove, ki jih le ta upravlja, v kar pa niso vštete investicije, bolnice, ostale zdravstvene ustanove in terenska služba. Te številke jasno dokumentirajo, kakšno skrb posveča ljudska oblast zdravstvenim problemom delovnega ljudstva in so hkrati dokumentacija razvoja zdravstvene službe. Tukaj bom navedel še nekaj primerjalnih števil, ki bodo ta progres podrobno pojasnile.

V letu 1939 je bilo preko 3.000 bolniških postelj, leta 1946 preko 5.000 in leta 1947 jih bomo imeli 5.700. Število postelj za tuberkulozne je znašalo 1939. leta 474, 1946. leta 879 postelj, in bomo letos dosegli preko 1.000. Število zdravstvenih domov in postaj je bilo 15 v letu 1939, 46 v letu 1946 in 52 v letu 1947. V teh domovih splošnih ambulant leta 1939 sploh nismo imeli, leta 1946 jih je bilo 26, v letu 1947 pa jih bo 32. Posvetovalnic za noseče v letu 1939 ni bilo, leta 1946 jih je bilo 21, v letu 1947 jih bo 27. Otroških posvetovalnic leta 1939 ni bilo, leta 1946 jih je bilo 28, leta 1947 jih bo 34. Otroških poliklinik leta 1939 ni bilo, leta 1946 jih je bilo 24, leta 1947 pa 30. Šolskih poliklinik je bilo: 2 v letu 1939, 23 v letu 1946 in 26 leta 1947. Protituberkuloznih dispanzerjev je bilo 23 leta 1939, 21 leta 1946 in 27 leta 1947. Javnih zobnih ambulatorijev leta 1939 ni bilo, leta 1946 jih je bilo 22 in 1947. leta 27.

To številčno povečanje ustanov postane še bolj jasno ob ugotovitvi, da nekatere pred vojno sploh niso obstojale, da je bil velik del porušen in izropan, kot n. pr. protituberkulozni dispanzerji, od katerih so ostali ob osvoboditvi samo 3. Čeprav ne moremo trditi, da je delo v teh ustanovah brez napak in na višini, je pa vendar to jasna slika, kaj so režimi 23 let napravili in kaj je ljudska oblast napravila v poldrugem letu.

Po prevzemu oblasti je stopilo v ospredje vprašanje medicinskega kadra, ki je bil med vojno zreduciran za polovico. Manjkalo je in še manjka srednjega medicinskega kadra. Zato je bilo treba nujno ukreniti vse, da se ta kader številčno čimpreje vzpostavi. To je osrednje vprašanje zdravstvene službe. Danes nas ne ovira v razvoju zdravstvene službe denar, temveč nas ovira predvsem pomanjkanje strokovnega kadra.

V Ljubljani je bila nepopolna medicinska fakulteta, ki je v predaprilski Jugoslaviji komaj životarila v nemogočih prostorih in v stalni nevarnosti, da jo ukinejo. Jeseni leta 1945 je bila ustanovljena popolna medicinska fakulteta in na katedre je stopila vrsta naših najboljših in najbolj naprednih strokovnjakov. Ker pa fakulteta niso stavbe, niti profesorji, ampak profesorji in štu-

dentje, ker le intenzivnost njihovega skupnega dela in vzgoja naraščaja določa nivo fakultete na osnovi napredne dialektične metode dela, je bila ta povezava izvršena istočasno z izpopolnitvijo fakultete ožir. ustanovitvijo popolne fakultete, s čimer so študentje prevzeli moralno obveznost, da tudi s svoje strani vplivajo na vzgojo naraščaja s stalnim izboljšanjem dela, vzgojnemu kadru pa je bila dana možnost opazovati razvoj bodočih ljudskih zdravnikov. Predpogoj za uspeh tega dela pa je, da je to vzgojno kakor tudi znanstveno delo osnovano na dialektični metodiki, ki bo edini porok za to, da bomo tudi v medicinski znanosti odpravili anarhičnost in jo nadomestili z doktrinami.

Ljudska oblast je poskrbela, da bo ta naša najvišja strokovna ustanova mogla opraviti svojo dolžnost v korist naše skupnosti, s tem da je opremila prostore v stari šentpeterski kašarni v moderne laboratorije. Prostori, v katerih so predaprilski protiljudski režimi in kasneje fašistični okupatorji zapirali naše najnaprednejše ljudi, iz katerih je izšel marsikateri talec, ti prostori služijo danes ljudski znanosti in vzgoji ljudskih zdravnikov. Za tehnično izpopolnitev fakultete bo treba še mnogo dela in sredstev, za strokovno izpopolnitev in dvig nivoja pa mnogo dela in truda postavljenih predstojnikov. Dočim je medicinec na predaprilskih fakultetah dobil znanje v medicinski stroki, ki je bilo iztrgano iz realnega življenja, dočim je bil dodatek k temu znanju po krivdi vzgojiteljev pogosto skeptično gledanje na stroko, ki se je rado izrodilo v cinizem, pa bo bodoči ljudski zdravnik metodično vzgojen s pozitivnim pogledom na življenje na osnovi progresivne znanosti.

Medicinska fakulteta danes ni več izolirana znanstvenovzgojna ustanova, vzvišena nad občim dogajanjem, ampak stoji in deluje fakulteta sredi našega razvojnega procesa, povezana z realnim življenjem in sodeluje pri reševanju zdravstvenih problemov, ki nam jih zastavlja naša družbena stvarnost. Nekateri inštituti so povezani prav s terenom in proučevanjem prilik, predstojniki pa so v veliki večini glavni strokovni inšpektorji za vso našo bolniško službo v bolnicah in sličnih ustanovah. Tako smo ustvarili omrežje bolniških ustanov in fakultet kot jedrom, iz katerega bodo izhajali impulzi za progres v bolniški službi, z jedrom, ki bo proučevalo problematiko bolniške službe in bo fakulteta prenašala na bolnice napredne moderne delovne metode, kar bo onemogočilo vsako statiko v bolniškem delu tako glede stroke kot tudi glede organizacije.

Ta organizacija je bila izvedena leta 1946 spomladi in je že obrodila dobre rezultate, omogočila nam je, da smo dobili vpogled v anarhičnost predaprilskih bolnic in pokazala nam je pot za poenotenje službe, dala nam dragocene izsledke za reorganizacijo in izgradnjo teh bolnic. Treba pa bo to delo še poglobiti.

Glede naših bolnic naj na kratko omenim sledeče: Del bolnic je bil med vojno porušen, bolnice v veliki meri izropane. Obnova teh ustanov je bila že istočasno povezana s sanacijo in izgradnjo, kot jo zahtevajo današnje družbenoekonomske prilike, pri čemer je bil ustvarjen perspektivni plan s poudarkom na onih strokah, ki so najbolj potrebne v državi kot je naša, ki prehaja iz agrarnoindustrijske v industrijskoagrarno strukturo. Za ponovno opremo bolnic smo potrošili poleg blaga UNRRA in enega dela investicijskih kreditov preko 12 milijonov din predvsem za nabavo telesnega in posteljnega perila. Tudi kulturne prilike v teh ustanovah so se nasproti predaprilski dobi v splošnem bistveno spremenile in izboljšale ter se stalno izboljšujejo. Res je, da je na nekaterih oddelkih še stiska, vendar pa se vse preje zamujeno delo

ne da opraviti v kratkem času, vendar v letu, dveh bo tudi v tem pogledu znatno boljše.

V ilustracijo dela naših bolnic naj omenim, da je bilo v letu 1946 okoli 1.500.000 oskrbnih dni, da se je zdravilo 115.000 bolnikov, da smo za to potrošili 142 milijonov din. To delo je opravilo okrog 170 zdravnikov. Tu ne moremo mimo vprašanja redovniškega bolniškega osebja. Kljub trdovratnemu odporu reda in vsem poskusom izigravanja smo leta 1945 izenačili redovniško osebje s civilnim osebjem tako v pogledu plač, socialnega zavarovanja, pravic in dolžnosti ter tudi to osebje neposredno podredili predstojnikom oddelkov s tem, da smo odpravili v službenem odnosu doslej obstoječo funkcijo redovnice-prednice. Znatno število redovniškega osebja pa smo morali odpustiti zaradi kolaboracije z okupatorjem in nepomirljivega odnosa do ljudske oblasti. Znatno število teh sester je uvidelo, da jih red izkorišča in izrablja v politični borbi proti ljudski oblasti, borbi, dirigirani iz inozemstva ter so izstopile in še izstopajo. So pa med sestrami še reakcionarke, ki še rujejo, versko nestrpnne, ki še delajo razlike med bolniki prav glede na različni svetovni nazor. Nekatere grede celo tako daleč, da so postale navadne kriminalke, tatice, ki ne kradejo samo zdravil, perila itd., ampak tudi živež, sladkor in podobno, namenjen bolnikom. Imamo take konkretne primere v ljubljanskih kliničnih oddelkih, ptujski bolnici in značilno je, da se je hrana izdatno izboljšala, čim smo v ljubljanski klinični bolnici kuhinjo laizirali. Dolžnost naših sindikatov je, da bodo člani stalno budni in razkrinkavali reakcionarne elemente, ki jih bomo izločili v interesu skupnosti.

Zaradi velikega pomanjkanja srednjega medicinskega kadra raznih strok smo ustanovili odgovarjajoče šole in tečaje. Tu so objektivne težave zaradi stiske prostorov. Ker nam razvoj našega gospodarstva narekuje čim hitrejšo izpopolnjevanje kadrov, si pomagamo na ta način, da kader razen v šolah praktično šolamo na stažu po ustanovah, kasneje pa bomo ta kader tudi strokovno izpopolnili v dopolnitvenih tečajih.

Posebno važen problem sedanjosti je zaščita našega naraščaja. Omenil sem že, da je bila umrljivost otrok v predaprilski Jugoslaviji zelo visoka in da smo bili tedaj med najbolj zaostalimi državami. Naravno je, da je umrljivost med vojno naraščala, rodnost nazadovala, k čemer je najbolj prispevalo tudi sistematično uničevanje našega ljudstva po okupatorju in bandah domačih izdajalcev. Umrljivost je bila po osvoboditvi izredno visoka v nekaterih predelih naše države. Treba je bilo nujno podvzeti vse mere, da zaščitimo naš naraščaj. Ustanovili smo v Mariboru in Celju oddelek za otroške bolezni, ki smo ga imeli pred vojno samo v Ljubljani. Poleg tega smo ustanovili tudi v obeh mestih moderno opremljen dečji dom, oboje pod vodstvom pediatrov, katerih naloga je, brigati se za socialnozdravstvene prilike dojenčkov in otrok v svojem okolišu. Poleg tega je bilo ustanovljenih 21 posvetovalnic za noseče, 28 posvetovalnic za dojenčke in male otroke in 24 otroških poliklinik. Uspeh se je kmalu pokazal. Umrljivost je začela padati in še pada. Vendar moramo biti v presoji stvarnega stanja previdni. Treba bo proučiti, v kakšnem odnosu je padanje umrljivosti otrok do rodnosti, tedaj šele bomo imeli jasno sliko.

V omenjenih posvetovalnicah delujejo zaščitne sestre, obiskuje jih pa periodično zdravnik.

Zanimivo je dejstvo, da je predaprilska Jugoslavija vzgajala otroške negovalke, ki so bile po veliki večini po privatnih službah tistega sloja mater, ki jim je bilo odveč brigati se za svoje otroke. Vse to osebje smo pritegnili v zavode za zaščito otrok, ki so te zaščite res potrebni. Za to delo, to je za

delo za zaščito otrok, smo mobilizirali naše množične organizacije, predvsem AFŽ. Delo teh ustanov naj osvetlim z nekaj številkami:

Leta 1946 so posvetovalnice za dojenčke in male otroke opravile 20.905 posetov in posvetov, poliklinike za dojenčke in male otroke 29.664 posvetov in posetov, nosečih pa je bilo pregledanih 3.646. Tudi v naših porodnišnicah je bila izvedena bistvena reorganizacija na področju skrbstva s tem, da so novorojenčki ločeni od otročnice, izolirani in nedostopni obiskovalcem, s čimer je na minimum zmanjšana nevarnost infekcije ter v negi izšolanih negovalk pod nadzorstvom pediatrov.

Izgradnja naše industrije, pritegnitev žene-matere v produkcijski proces nas postavlja pred nove naloge. Podjetja ustanavljajo jasli, kjer bodo dojenčki preko dneva v oskrbi negovalk in kjer bo materam dana možnost, da bodo v neposredni bližini svojega delovnega torišča redno mogle dojeti svoje malčke. Zdravstveno skrb za noseče in za otroke bomo morali še poglobiti in razširiti, za kar nam bo potreben številen kader. To velja tudi za zdravstveno zaostale predele naše republike, v katerih je umrljivost otrok bila že pred vojno visoka, kjer ustanavljamo posvetovalnice. To delo bo uspešno le tedaj, če bodo sodelovale široke ljudske množice in množične organizacije.

Te prilike in naloge imajo svoj izraz v reorganizaciji resornega oddelka. Socialnozdravstveno zaščito otrok ni mogoče cepiti in jo je treba zajeti le kot celoto. Za to bo v organizatornem in direktivnem pogledu skrbel ta oddelek. Zaprta zaščita, kamor spadajo otroške bolnice, domovi, jasli in odprta zaščita, ki bo skrbela za zaščito na terenu v mestih, industrijskih centrih in na deželi.

Vprašanje tuberkuloze. Ne morem navesti števil, ker se podatki protituberkuloznih dispanzerjev proučujejo in statično obdelujejo ter jih bo treba preveriti na terenu. Da bi čim širše zajeli borbo proti tuberkulozi, je bila izdana uredba, da se mora vsak primer tuberkuloze prijaviti tako, kot vsaka druga nalezljiva bolezen. Kljub temu, da nimamo še točnih preverjenih podatkov, vendar že danes lahko trdimo, da tuberkuloza ni zavzela takega obsega kot smo se prvotno bali, kar bi bila sicer naravna posledica vojne. Dejstvo pa je, da se stanje in gibanje te zavratne bolezni ne da primerjati s prilikami po prvi svetovni vojni, ko je tuberkuloza zavzela silen obseg.

Zdravilišče Golnik je okupator spremenil v splošno bolnico in ga pri odhodu temeljito izropal. V kratkem času smo ga organizirali v zdravilišče in ga na novo opremili. Sedaj je Golnik kot največje zdravilišče za pljučno tuberkulozo v državi zvezna ustanova, inštitut, katerega osnovna naloga je znanstveno proučevati tuberkulozo in metode zdravljenja. Torej poleg kurativnega tudi zdravstveno delo, proučevanje stanja in gibanja tuberkuloze v vsedržavnem merilu in izkoriščanje izsledkov v organizaciji borbe proti tej bolezni.

Podobno je z zdraviliščem za kostno tuberkulozo v Valdoštri, ki ga je okupator pri odhodu popolnoma oropal in odnesel celo okenske šipe. V sorazmerno kratkem času je bilo zdravilišče zopet organizirano in opremljeno ter je opravilo dostej z malim kadrom strokovnjakov ogromno delo. Tudi to zdravilišče je kot največje in najsodobnejše v državi v sporazumu z nami postalo zvezni inštitut z istimi nalogami kot Golnik.

V obeh pa je določeno proporcionalno število postelj tudi za Slovenijo. Da čim hitreje zajezimo širjenje tuberkuloze, smo hiteli obnavljati in ustanavljati protituberkulozne dispanzerje in jih opremljati z rentgenskimi aparati, da tako v naglem tempu zdravstveno zajamemo naše ljudstvo, izločimo bolne in odkrijemo začetne štadije. Kakšno delo je opravil ta aparat

z maloštevilnim strokovnim osebjem na terenu, je razvidno iz tehle pokazatelj iz leta 1946. Obiskov zaradi pregledov in zdravljenja je bilo v protituberkuloznih dispanzerjih preko 46.000. Serijsko pregledanih preko 37.000. Rentgensko pregledanih preko 60.000, obiskov na domu preko 3.000. To delo je odkrilo 2.434 bolnikov z aktivno tuberkulozo, ki se zdravijo v teh dispanzerjih. Res je, da imajo dispanzerji še bolj značaj ambulant zaradi pomanjkanja osebja za terensko službo, kar pa nič ne zmanjša neprecenljive vrednosti njihovega dela v interesu skupnosti. Skušali pa bomo tudi to službo v doglednem času izpopolniti s tem, da bomo izvežbali potrebno pomožno osebje.

V Sloveniji imamo sedaj dve specialni bolnici za tuberkulozo republiškega značaja: Topolšnica in Novo Celje z okoli 370 posteljami. Število postelj bomo letos še povečali. Razen tega dograjujemo pri vseh večjih bolnicah posebne oddelke za tuberkulozo tako, da bomo predvidoma dosegli okoli 1000 postelj republiškega značaja, kar pomeni velik korak naprej. Težišče dela je preventivno delo na terenu, pri čemer je posebno važno odkrivanje začetnih stadijev. Metoda prepričevanja in pouka je edina metoda prevzgoje našega ljudstva, ki nam garantira uspeh pri našem ostalem delu v zdravstvu. Ljudstvo mora vedeti, pred čem se mu je treba čuvati in na kakšen način. Pouk pa mora biti v preprosti obliki, ki stvarno prikazuje probleme in stanje in istočasno tudi nakaže pot in sredstva za izboljšanje prilik v danih pogojih.

Prav posebno velja to za spolne bolezni. Zatiranje spolnih bolezni ni samo v tem, da ustanovljamo ambulante in specialne oddelke, nasprotno, težišče tega dela je na etični prevzgoji človeka, kar pa je mogoče le v napredni državi.

V pogledu epidemiološke službe je bilo zdravstvo postavljeno pred najtežje probleme. Nalezljive bolezni so se razbohotile že med vojno, predvsem v onih predelih, kjer so bila pred vojno endemična legla, tako da smo morali cepiti našo vojsko in kolikor se je dalo tudi naše civilno prebivalstvo. Podhranjenje med vojno, pomikanje poražene sovražne vojske in poraženih tolp preko našega ozemlja so bila dejstva, zaradi katerih smo se bali izbruha večjih epidemij. Na drugi strani pa se je pokazalo pomanjkanje postelj za infekcijsko bolne. Zato smo bili primorani, da preuredimo bivši Dom onemoglih v Japljevi ulici v infekcijsko bolnico s kapaciteto 300 postelj. Lani je ob priliki epidemije tifusa na Krškem polju bila bolnica polna. Pegavica se je pojavila leta 1945 na Štajerskem. Imeli smo nekaj čez 200 primerov v jeseni, kar je bil pred nastopom sezije resen signal. S pomočjo epidemioloških ekip in ob sodelovanju delovnih množic nam je uspelo to nevarnost zatreti še pred viškom sezije in poslej nismo imeli v Sloveniji nobenega primera več. Nevarnost je bila zaradi tega velika, ker naše ljudstvo te bolezni ne pozna in zaradi tega ni bilo prirodno imunizirano. Cepljenje in razuševanje sta opravila koristno delo. Večji epidemiji tifusa smo imeli leta 1946 na Krškem polju med repatriiranci in eruptivnega značaja v Kočevju, oboje pa smo hitro zatrli, prebivalstvo v vseh ogroženih predelih pa cepili. Cepilne akcije se nadaljujejo predvsem v onih predelih, kjer endemični tifus in griža množično zajemata prebivalstvo. Odziv je dober. Isto velja tudi za davico. Pri teh akcijah sodelujejo poleg domačih zdravnikov tudi medicinci in epidemske ekipe. V borbi proti nalezljivim boleznim je potrebno predvsem intenzivno sodelovanje širokih ljudskih množic in ljudskih odborov, če naj akcije rodijo uspeh. V splošnem so epidemiološki pokazatelji višji kot pred vojno, kar je naravno, vendar pa bistveno nižji kot po prvi svetovni vojni.

Podrobnih števil ne bom navajal, ker jih bomo objavili v letnem zbirnem poročilu za leto 1946. To velja za celotno moje poročilo.

V sodobnem zdravstvu je poudarek na preventivni zdravstveni službi, katere se bistveno razlikuje od službe v predaprilski Jugoslaviji, kjer sta kurativa in preventiva predstavljali razkol, ki je reflektiral tudi na medicinski kader. Danes tretiramo medicino kot nerazdeljivo enoto v službi naše skupnosti, pri čemer pa ima preventiva izredno važno in težko nalogo glede na staro dediščino. Na terenu se v dnevni zdravstveni službi oba sektorja sploh ne dasta ločiti. Za specialno delo bo pa še treba vzgojiti visoko kvalificiran kader.

Popolnoma nova tako po vsebini kot po obsegu delokroga je sanitarna inšpekcija, ki ima nadzorstvo nad vsemi zdravstvenosanitarnimi prilikami v naši republici, nadzorstvo in kontrolo nad izvajanjem zdravstvenih predpisov v kontroli nad živili itd. V svojem delu se sanitarna inšpekcija poslužuje predvsem živilsko kemičnih laboratorijev v okviru sanitarno epidemioloških stanic za preiskavo živil, živilskih potrebščin in podobno, sanitarne tehnike in drugih inštitutov. Na tem polju je bilo doslej že ogromno storjenega. Je pa ta služba zaenkrat še centralizirana zaradi pomanjkanja kadra. Sedaj je v teku tečaj, v katerem je 20 bodočih sanitarnih inšpektorjev za okraje. Po tem bo ta važna panoga zdravstva delovala še intenzivneje. Dokler ne bo higiena dela zaradi objektivnih težkoč organizirana v okviru inšpekcije dela, bo v zaščito delavstva sanitarna inšpekcija s potrebnim aparatom na razpolago inšpekciji dela.

Kot sem omenil, je v predaprilski Jugoslaviji ljudstvo stalo ob strani in ni imelo možnosti sodelovati v zdravstvu, ker to ni bilo v interesu vladajočega razreda. Puščali so ga v nevednosti namerno, ker je moralo prosvetljevanje ljudstva razširiti njegov pogled na življenjske probleme in vzbuditi spoznanje družbenih razmer, kar pa ni bilo v interesu tedanje politike. Zato je bila zdravstvena prosveta jako skromna in na nizkem nivoju. Mi nasprotno baziramo naše delo na široko zdravstveno prosveto, ker vemo, da bodo uspehi tem večji, čim intenzivneje bodo sodelovale široke delovne množice, ki se morajo seznaniti z zdravstvenimi problemi in napredno znanostjo, kar jih bo aktiviziralo v borbi proti nalezljivim boleznim, umrljivosti dojenčkov, otrok itd. In zato izdaja naša zdravstvena prosveta poleg redne mesečne revije na deset tisoče brošur o posameznih problemih, letakov, propagandne literature, zato je naša potujoča higienska razstava razen pozimi stalno na terenu in poučuje ljudstvo, ki si ta pouk tudi želi.

Dotaknil sem se le bežno in v kratkih obrisih posameznih najbolj perečih vprašanj.

V kakšnem odnosu je zdravstvena služba v formalnopravnem pogledu do našega družbenopolitičnega stanja. Leta 1945 se je zdravstvena služba vodila centralno, kar so narekovale kaotične prilike na terenu itd. Le tako je bilo mogoče na najhitrejši način vzpostaviti vsaj zasilno zdravstveno omrežje. Leta 1946 smo decentralizirali izvenbolniške ustanove in jih izročali ljudskim odborom, dočim smo v sporazumu z njimi bolnice upravljali še centralno ob njihovem sodelovanju. Tega nismo storili iz kakih centralističnih tendenc. Vzrok je bil v tem: Bolnice je bilo treba najprej primerno obnoviti in v to obnovo vključiti sanacijo in jih izgraditi, reorganizirati notranje delo in ugotoviti perspektivni plan. Odbori bi se lani težko znašli v tem delu, kar bi imelo za posledico motnje v bolniškem obratu na škodo bolnikov. Tako pa smo z njihovo pritegnitvijo dobili izkušnje v upravljanju teh bolnic v admi-

nistrativnem in strokovnem pogledu in izročili ob novem letu bolnice njim v upravo na taki stopnji, da je treba delo v nakazani smeri nadaljevati ob sodelovanju resora. S tem smo dokončno in brez večjih pretresljajev decentralizirali zdravstveno službo. Centralno vodimo le še posle, ki so republiškega značaja, kot so epidemiologija, vzgoja zdravstvenega naraščaja, sanitarna inšpekcija in kadrovska politika. Te omejitve so nujne, ker teh poslov ni mogoče voditi razcepljeno, ne da bi upoštevali problemov in potreb v republiškem, posebno pa še v zveznem merilu. Kar velja za ostale panoge našega družbenega življenja, velja tudi za zdravstvo, da namreč ne moremo opravljati poslov, ne da bi imeli pred očmi državne enotnosti zvezne Jugoslavije in potreb po tem merilu, kar je temelj naše družbene strukture. Tako so ljudski odbori leto prej prevzeli široko področje zdravstvene dejavnosti in s tem tudi formalno in moralno odgovornost nasproti delovnemu ljudstvu. Mnogi odbori se tega zavedajo in delajo iniciativno v izgradnji zdravstva ter mu posvečajo vso potrebno skrb. So pa tudi nekateri odbori, ki še nimajo pravega odnosa do teh nalog in se zanje ne zmenijo dosti. Ni zadosti, da se samo poverjenik za zdravstvo bežno peča z zdravstvom, brez poglobitve v te probleme. Za te naloge, za stanje in probleme se mora brigati ljudski odbor. Taki odbori bodo morali vskladiti svoje delo z danimi nalogami v okviru danih prilik in možnosti. Resor jim bo nudil vso pomoč in v tesni kooperaciji je uspeh.

Socialno zavarovanje in zdravstvena služba. Kar sem uvodoma omenil o zdravstvu, velja tudi za socialno zavarovanje in za zdravstveno službo v okviru socialnega zavarovanja, ki mora biti v skladu z razvojem našega gospodarstva, naše nove družbene ekonomike, ki mora svoje delo vskladiti z naglim razvojem industrializacije, skratka z velikanskim progresom, ki ga doživljamo, ki pa postavlja pred nas nove, težke naloge. Ne gre le za razširitev socialnega zavarovanja v številnem razmerju, marveč v prvi vrsti tudi za bistvene druge naloge socialnega zavarovanja prav v smislu pridobitev narodnoosvobodilne borbe. Delavski razred, ki je prednjačil v osvobodilni borbi, prednjači tudi danes na gospodarski fronti, na fronti dela. Njemu gre torej prvenstveno vsa pozornost in skrb.

V službo za zdravstveno skrb človeka v produkcijskem procesu se mora vključiti ves aparat zdravstvene službe in pregrada med socialnim zavarovanjem in zdravstvenim sektorjem v stari Jugoslaviji je morala pasti in je padla. Danes še to v praksi zliva v eno. Socialno zavarovanje zajema skladno z naraščajočo industrializacijo velik del državljanov, ki se bo v bodoče stalno večal, zajema delovnega kmeta, ki se vključuje v produktivne kmečke zadruge in poljske delavce na državnih posestvih, zajema uslužbenca in nameščence, na drugi strani bo iz leta v leto padalo število nezavarovanih, tistih, ki bodo vztrajali na individualnem načinu produkcije, s čimer je dana perspektiva razvoja. Naravno je torej, da mora zdravstvo polagati težišče dejavnosti v ta sektor našega družbenega življenja, ki korenini v naši sodobni družbeni strukturi, naravno je torej, da mora biti zdravstveno skrbstvo in zaščita usmerjeno v prvi vrsti v človekovo produkcijo. To je prišlo že do popolnega izraza v tesni kooperaciji med ministrstvom za delo in ministrstvom za zdravstvo, ki jo bo treba izvesti dosledno tudi navzven.

Pri tem se pojavljajo velike objektivne težave, ki izvirajo iz zaostalosti iz prejšnjih časov, iz zadnje vojne in iz hitrega tempa našega razvoja, pomanjkanja kadrov itd. V tako kratki dobi vseh prejšnjih napak in sedanjih objektivnih težav ni bilo mogoče odpraviti in se bomo z njimi borili še nekaj časa, vendar je bilo tudi na tem področju mnogo storjeno. Sporazumno z mi-

nistrstvom za delo vključujemo ves razpoložljiv medicinski kader v službo socialnega zavarovanja, tako kot vodimo vso kadrovsko politiko sporazumno, vključujemo v to službo vse zdravstvene ustanove, pri čemer imajo prednost ljudje iz produkcije — delavci, v skrbi, da jih zopet čimpreje ozdravljene vrnemo v produkcijo. Stara podedovana protislovja med socialnim zavarovanjem in zdravstveno službo so odpravljena, kolikor pa njih refleks v nekaterih glavah še straši, bodo tudi te glave prisiljene k preorientaciji. Ta miselna preorientacija mora priti do izraza tudi v zdravstveno strokovnem delu, da se opuste stare okorele forme in se služba tudi v tem pogledu reorganizira, posveži. Ne bi pa zadostovala formalna reorganizacija. Potrebna je, kot sem omenil, sprememba miselnosti, ki jo je treba vskladiti s funkcijo zdravstvene službe socialnega zavarovanja. V tem pogledu motijo še marsikoga stare tradicije iz socialnega zavarovanja in zdravstvene službe. Sploh, ko je bilo zdravstveno osebje v službi eksploatatorja samo objekt eksploatacije, ko je bilo primorano ščititi interese tega razreda v škodo delavca. Danes je zdravstveno osebje v službi delovnega ljudstva in mora svoje delo temu primerno usmeriti, ko samo ni več predmet eksploatacije. Zavedati se mora te revolucionarne spremembe in to mora priti do izraza v njegovem strokovnem delu in v odnosu do dela, v odnosu do bolnika. Vsaka nepravilnost, neskladnost tega dela je v škodo človeka v produkciji, je v škodo naši skupnosti. Če kritično pregledamo medicinski kader in njegov odnos do današnje družbene stvarnosti, moremo vendar ugotoviti, da se je največji del medicinskega kadra vključil v družbeni delovni proces, da je znaten del aktivno sodeloval v narodnoosvobodilni borbi, da je progres največji del tega kadra aktiviziral in da ta kader sodeluje, sodeluje zavestno in dobrovoljno. Dokaz za to so nam zdravstvene udarniške nedelje naših bolnic, dobrovoljni odziv v pomoč drugim republikam, posebno pa še dobrovoljna udeležba na mladinski progi Brčko—Banovići, Samac—Sarajevo in drugih delih v naši republici, pri veliki akciji za zatiranje pegavice v Bosni, katere so se poleg zdravnikov udeležile tudi srednje medicinske šole, zdravniki in ostali medicinski kader. Te velike akcije so imele pozitiven vpliv na kader, ki se jih je udeležil in ga aktivizirale.

Imamo pa na drugi strani nekaj primerov, ki se nočejo vključiti v delovni proces in še danes stoje ob strani, in tako dokumentirajo svojo pravo miselnost. Za te pa velja geslo: Kolikor daš skupnosti, toliko boš od nje dobil.

S tem zaključujem in ponovno izjavljam, da bom glasoval za predlagani proračun ne samo zaradi tega, ker predvideva denarna sredstva za zdravstvo, jamči nadaljnji razvoj in delo, ne samo zaradi denarnih sredstev v celoti, marveč predvsem zaradi perspektive predloženega proračuna za nadaljnji dvig materialnega in kulturnega standarda našega delovnega ljudstva. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Prekinjam drugo sejo, ki se bo nadaljevala danes ob 16. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 13,10 in se je nadaljevala ob 16,15.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Nadaljujemo drugo sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS. Besedo ima ljudski poslanec, minister za kmetijstvo in gozdarstvo inž. Jože Levstik.

Inž. Jože Levstik: Tovariši ljudski poslanci! Hotel bi z nekaj podatki, z nekaj ugotovitvami in dejstvi prikazati važnost letošnjega budžeta in

postavk v tem budžetu za naše kmetijstvo in gozdno gospodarstvo. Moje poročilo pade v čas, ko smo sredi spomladanskih del, ko uveljavljamo v življenje prve načrte v naši kmetijski proizvodnji. Rezultat bo razviden ob zaključku gospodarskega leta 1946/47. Vendar je možno na podlagi dosedanjega dela že sedaj dati nekatere ocenitve.

Letošnja setvena kampanja je izredno važna in njen uspeh bo važen za celotne naše gospodarske načrte. V splošnem poteka izvedba spomladanskega setvenega načrta zadovoljivo. Oranje in setev se vršita s pospešenim tempom. Vremenske prilike so namreč čas spomladanskih del izredno krajšale. Naše traktorske brigade stoje pred prvo resnejšo preizkušnjo. Kontrahirale so čez 10.000 ha oranja, kar predstavlja dvojno površino v primerjavi s pomladjo 1946. V prvem tednu aprila so kljub nestanovitnemu vremenu izpolnile 15% obveznosti. Oranje se je kontrahiralo večinoma na privatnem sektorju — 85%, kar je razumljivo zaradi dejstva, da so naše državne ekonomije dosti male in prav tako tudi površina naših produktivnih zadrug. Zanimivo je, da dosegaajo brigade postavljene dnevne norme v večini primerov, pri oranju večjih kompleksov jih celo presegaajo. Ne dosegaajo jih pa v krajih, kjer so parcele zelo razdrobljene. Tako je na primer kontrahirana površina v Črnomlju z 228 ha razbita na 1.400 parcel, torej maloposestniška Bela krajina. Na Rakeku je površina 136 ha razdeljena na 630 parcel. V teh primerih se stroji smotrno ne izkoriščajo. Zvišanje tarife za oranje najmanjših parcel ne bi bila pravilna rešitev. Naši ljudski odbori in gospodarski aktivisti stoje pred važnim praktičnim vprašanjem, kako povezati posestnike malih površin, da bo strojna traktorska služba smotrna in interes privatnega zemljiškega lastnika skladen z interesom skupnosti. Tovarš predsednik vlade nam je nekajkrat nakazal pot k rešitvi tega vprašanja. Moram ugotoviti, da se je na terenu v nekaj primerih pokazalo zanimanje in pripravljanje za snovanje zadrug za skupno obdelovanje zemlje. Prednjači Savinjska dolina, torej Celje okolica.

K izpolnitvi setvenega načrta bo poleg Gustroja znatno pripomogla tudi naša semenarna. Nekdaj so privatne semenarne razpečavale le zelenjadno in cvetlično semenje. Letos je za spomladansko setev razdelila državna semenarna dosedaj 65 vagonov žit, 100 vagonov krompirja, 2 vagona krmilne pese, 2 vagona lucerne in detelj in manjše količine drugega semenja. V teku pa je dobava novih količin semenskega blaga po zvezni semenarni.

Semenarna je doslej že v celoti ustregla naročilom s terena, pri nekaterih kulturah — lan, grah, grašica, zelenjadno seme; pri drugih pa le delno — lucerna 65%, krmna pesa 20%, črna detelja 10%. Vendar imajo ljudje dosti tega semena in si pomagajo z nakupom med seboj. Vendar so ti uspehi šele začetki, smo šele na začetku poti, ko pristopamo h kontrahiranju setve; semenskega blaga s ciljem, da ustvarimo močan semenski fond, ki bo konec petletke nudil vsem producentom možnost nabave kvalitetnega semenskega blaga. V tem pogledu se moramo opreti na lastna sredstva. Zopet imamo v naši drobni posestniški strukturi precejšnje težave pri ustvarjanju semenskega fonda. V čem je stvar? Interes semenske službe je, da daje v promet semensko blago proti vračilu čim večje količine, interes malega producenta pa je, da si nabavi seme brez vračila semena ob žetvi. V zaščito najšibkejših producentov je razdelila semenarna polovico semenskih žit in detelj in tretjine krompirja brez kakršnih koli obveznosti, ostalo količino pa gospodarsko močnejšim producentom proti povračilu približno trikratne količine.

Pri državnih posestvih in zadrugah za skupno gospodarstvo je bilo to vprašanje lahko rešljivo. Načenjam ta problem, ker je ustvarjanje močnega semenskega fonda ogromnega pomena za dvig naše rastlinske produkcije. Naši ljudski odbori bodo morali posvetiti v bodoče več pažnje temu vprašanju, to je kontrahiranju setve semenskega blaga. Treba bo s producenti iskati konkretnih rešitev, ki jih ni mogoče postaviti iz ministrstva samo administrativno. Jasno je, da bomo tudi z višjo ceno za dobro semensko blago dvigali pri producentu interes za kontrahiranje. Umetnih gnojil je bilo letos razdeljenih 1.120 vagonov, to je trikrat več kot v normalnih predvojnih letih. Načrtnost v uvozu je zasigurala pravočasno preskrbo s kalijevimi gnojili, ki jih doma nimamo. Cene gnojil so bile nasproti predvojnim v razmerju 1:1.7, torej skoro še enkrat cenejše.

Kmetijske stroje in orodje prevzema v izdelavo v vse večji meri domača industrija. Uvažamo le večje stroje. Domača proizvodnja je trenutno še nezadostna. V splošnem pa je strojev in orodja dovolj na terenu in s te strani izvedba setvenega načrta ni ovirana. Izjemo tvorijo nekateri predmeti, sadjarsko in vinogradniško drobno orodje, prevozne škroplilnice in podobno. Domača podjetja so v stanju te predmete izdelati. Zato so naši kmetje živo zainteresirani na izgraditvi domače industrije. Naši delovni kmetje po veliki večini dobro razumejo in pozdravljajo plan industrializacije in elektrifikacije. Oni vedo, da jim šele izvedba teh planov ustvarja možnost resničnega napredka, možnost racionalizacije naše marsikje primitivne agrarne proizvodnje, sprostitve delovne sile, ki jo je tudi na kmetih vse manj. Naši kmetje počasi uvidevajo, da so v ljudski državi danes osnovna produkcijska sredstva za proizvodnjo, zlasti v industriji, v rokah ljudstva, v rokah ljudske države in nič več v rokah tujih in domačih kapitalistov, izkoriščevalcev delovnega ljudstva, ki so iz naše države izvažali naša prirodna bogastva in plodove našega dela.

Cene kmetijskega orodja in strojev, ki jih doma proizvajamo, so tudi padle nasproti predvojnim v razmerju 1 : 2. Razpečevanje vseh kmetijskih potrebščin so prevzeli državni kmetijski magazini, ki se po ljudskih odborih tesno naslanjajo na Naproze. S tem, da je uprava kmetijskih magazinov v kmetijskem resoru, je dosežena analognost v preskrbi z ostalimi republikami in poudarjena načrtna preskrba kmetijskih obratov z vsemi potrebščinami in tudi strokovna plat te službe. Jasno je, da je povezava nove uprave z našo industrijo osnova pri usmerjanju zadevne industrijske proizvodnje.

Pravkar se končuje akcija za zatiranje ameriškega kaparja. Po še nepopolnih podatkih je bilo očiščenih 85 % in poškopljenega 25 % okuženega in ogroženega sadnega drevja. V obratu je bilo 90 motornih in 400 prevoznih škroplilnic. Škroplilne kolone, v katerih se je posebno izkazala mladina, so dnevno poškopile čez 50.000 dreves. Država je krila večji del stroškov z dobavo škropila po polovični ceni, z vzdrževanjem kolon in popravilom škroplilnic. Uspeh bi bil še boljši, če bi vremenske prilike dopuščale več časa za škropljenje in če bi dali lastniki škroplilnice pravočasno na razpolago.

Za zatiranje krompirjevega hrošča je na okuženem Posavju formiranih 22 delovnih brigad. Prizadetim kmetovalcem je bilo brezplačno razdeljenega 3 vagone semenskega krompirja. Dobavljene so priprave za razkuženje zemlje, injektorji in pripravljena so materialna sredstva za zatiranje škodljivcev. Obe akciji sta množični, kar je osnovni pogoj za njihovo uspešno izvajanje.

V živinoreji se stanje že približuje predvojnemu, vendar je gospodarska zmogljivost živine zaradi dveh zaporednih sušnih let in medvojnega zastoja v selekciji še vedno pod normo. Čez zimo je bila kriza v prehrani deloma omiljena z dobavo nad 2.000 vagonov močnih krmil najbolj prizadetim krajem. Storjeni so ukrepi za kvalitativno zboljšanje živine. Za selekcijo je registriranih nad 7000 krav. Plemenilne postaje za žrebce vzdržuje država sama. Nekaj plemenskega materiala bo uvoženega iz Belgije. Obnovljena bo poznana žrebčarna za konja lipicanca v Lipici. Ustanovljeni sta dve državni postaji za selekcijo solčavske ovce; v okviru živinorejskih zadrug je osnovanih 12 ovčerejskih odsekov. V tekoči kampanji bo izvaljenih v državnih valilnicah 200.000 piščancev, to je 100 % več kakor lani.

Podjetje »Živinopromet« posreduje potem ko se je razbremenilo z dobavami UNRRE, vse bolj pri nabavi plemenskega materiala vseh vrst živine. Njegov predvideni promet v letošnjem letu dosega 100 milijonov. Veterinarska služba zaposluje maksimalno ves razpoložljiv kader. Posamezne veterinarske bolnice (Ljubljana, Celje) in ambulante (Kočevje) dajejo vidne uspehe novih načinov dela v veterinarstvu. Največji napor se vlagajo v pobijanju jalovosti, ki je ena glavnih zaprek za dvig produkcije mleka in mesa ter za zatiranje ohromelosti pri prašičih. Vzpostavljajo se prve postaje za umetno oplojevanje, ki predstavljajo najučinkovitejše sredstvo za pobijanje jalovosti. Vršijo se poskusi večjega obsega s preizkušanjem v Murski Soboti proizvedenega sredstva proti ohromelosti ter s preizkušanjem v Kočevju proizvedenega hormonalnega preparata za dvig plodnosti.

Podpora ljudske oblasti kmetijskemu sektorju je bila v pogledu kmetijskega kredita zelo velika. Skupno je bilo v gospodarskem letu 1946/47 dano našim kmetom skoraj pol milijarde kredita, kot je že omenil tovariš finančni minister. Ta kredit je bil izdan po zadrugah oziroma ljudskih odborih. Komentarja k tej vsoti ni treba, zlasti če vzporejamo razmere na področju kmetijskega kredita v stari Jugoslaviji.

Kmetijsko znanstveno raziskovalno delo, ki naj služi uporabi moderne kmetijske znanosti in tehnike v kmetijski proizvodnji, pred osvobojenjem pri nas stvarno ni obstajalo. Obstojali sta dve kontrolni in poskusni postaji, ki sta vršili v glavnem le tako imenovano kmetijsko kontrolno službo. Po osvobojenju se je to delo začelo takoj preusmerjati v znanstveno raziskovalno smer. V obstoječih kontrolnih in v novo ustanovljenih ustanovah se je v letu 1946 začelo s konkretnim znanstveno raziskovalnim delom na vseh najvažnejših področjih našega kmetijstva ali pa vsaj s predpripravami za tako delo. V jeseni leta 1946 je bil osnovan kmetijski znanstveni zavod kot matica številnih kmetijskih inštitutov, ki že delajo, pripravlja pa se organiziranje še novih. Lansko leto je začel s svojim delom tudi veterinarski znanstveni zavod. Letos je bil ustanovljen in začel s svojim delom gozdarski znanstveni inštitut.

Pri delovanju vseh ustanov in podjetij kmetijskega resora zadevamo na veliko težkočo zaradi pomanjkanja strokovnega kadra. Njegovo vzgojo skušamo čimprej izpopolniti in zamujeno nadoknaditi. Trenutno je na naših kmetijskih šolah 734 kmečke mladine, na fakultetah pa 200 študentov. Številke nekolikokrat presegajo predvojne. Šolanje je omogočeno vsem, tudi najsiromašnejši kmečki mladini. Zaradi pomanjkanja denarnih sredstev ni bil še nihče odklonjen. Na vseh kmetijskih šolah je mladina organizirana v svojih mladinskih organizacijah. Lahko trdim, da je mladinska organizacija utrdila red in disciplino na šoli, pripomogla k obnovi šole in k povezavi šole

z okolico. Prirejenih je vrsta tečajev, traktorski, knjigovodski, združni, živinorejski, veterinarski, vrtnarski itd. Pozornost mladine usmerjamo na masovno delo na vasi, na naprednejši združni način gospodarjenja, proizvodnje in prodaje kmetijskih pridelkov, na tehniko in mehanizacijo dela, ki veča produktivnost in dviga življenjsko raven našega kmeta. Kot učni material nam že danes služijo živi primeri naših zadrug za skupno gospodarstvo, ki gospodarijo načrtno po produkcijsko finančnih planih, knjigovodstveno beležijo poslovne dogodke, uvajajo delovne norme in s podporo strojne, semenske in preskrbovalne službe beležijo že v kratki dobi obstoja pozitivne rezultate. Stvar kmečke mladine naših zadrug je, da poveča udeležbo na kmetijskih šolah.

Na kraju še nekaj številke o finančnih, proračunskih sredstvih, ki jih je dobivalo naše kmetijstvo popreje in danes:

banovinski proračun 1936/37	18 milijonov
banovinski proračun 1941	16 milijonov
republiški proračun 1945 za polovico leta preko	16 milijonov
republiški proračun 1946	19 milijonov,

letošnji republiški proračun za 1947 pa znaša 119 milijonov. Te številke in postavke najbolj zgovorno pričajo o dviganju in resničnem pospeševanju našega kmetijstva, ki ga je začela uresničevati naša ljudska oblast.

Gozdno gospodarstvo je pokazalo v letu 1946 velike uspehe, ako pomislimo, da je kljub težavam, s katerimi se je moralo boriti, v celoti izpolnilo svoje naloge. Delovni polet, ki je zajel vse naše ljudstvo, je naletel na popoln odmev tudi v gozdarstvu, ki se je vključilo v delo za obnovo porušene domovine. Naj navedemo le dejstvo, da se je lesnoindustrijskih obratov obnovilo za znesek 31 milijonov dinarjev, investicije v gozdarstvu (transportne naprave in stavbe) pa so dosegle znesek 36 milijonov dinarjev. Taka ogromna dela so bila popolnoma izključena v predaprilski Jugoslaviji z nenačrtnim gospodarstvom. Gozdovi so se le izčrpavali in le malo se je vlagalo v njihovo obnovo in racionalizacijo gozdnega gospodarstva. Ogromni dobički, ki so jih dajali gozdovi, so šli v žepe posameznih bogatašev ali pa v inozemstvo.

V Jugoslaviji je z družbenoekonomsko preosnovo in z načrtnim gospodarstvom omogočen silen razmah našega gozdnega gospodarstva. Za investicije v letu 1947 je odobren znesek 99,650.000 dinarjev. Ta znesek nam bo omogočil, da bomo izpopolnili gozdnolesno industrijo, prometne naprave, deloma uredili gozdove, zajezili škodljivo delovanje hudournikov, ki so bili zanemarnjeni med vojno itd. Naša ljudska oblast posveča veliko skrb dvigu gozdarstva. Gozdarstvo bo izpolnilo svojo nalogo tudi v letu 1947 in v celoti izvršilo svoj proizvodni načrt, ki predvideva posek za okrog 3 milijone kubičnih metrov lesa, kar predstavlja vsekakor velik napor. Splošna cenitev gozdov v Sloveniji, ki so jo gozdarski strokovnjaki začeli v preteklem letu, je v glavnem končana. Ta cenitev se je izvedla na okrog 600.000 ha gozdov in bo osnova za načrtno gospodarstvo v naših gozdovih.

Gozdovi, ki so občeljudsko imetje in so republiškega pomena, so zajeti v petih podjetjih (gozdna gospodarstva), ki so pod operativno upravnim vodstvom Glavne uprave gozdnih gospodarstev ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo. Ostali pa, ki so krajevnega pomena, se bodo v kratkem dodelili v upravo ljudskim odborom. Enako tudi žage in drugi lesnoindustrijski obrati, ki so občeljudska imovina in so deloma republiškega, deloma pa krajevnega

pomena. Veliko skrb bomo posvetili obnovi, negi in varstvu gozdov, ki so bili zlasti med okupacijo zelo zanemarjeni. Okupatorji so skušali naše gozdove čimbolj izropati, za pogozditev posek in goličav ter za nego gozdov pa niso kazali nobenega zanimanja. Zlasti so trpeli gozdovi Slovenskega Primorja, ki jih je tujec izkoriščal skozi 25 let. V Slovenskem Primorju se razprostirajo tudi ogromne kraške goličave, katerih melioracija in pogozditev bo tudi velika naša naloga.

Vsa ta dela smo pričeli že lani in smo jih uvrstili tudi v načrt za leto 1947 in v petletni načrt. Z obnovo in nego gozdov si bomo zagotovili trajno dobavo lesa, ki postaja iz dneva v dan dragocenejša surovina za najrazličnejše izdelke in industrijsko predelavo.

Z racionalizacijo lesno industrijskih obratov bomo dosegli, da bo predelava lesa čim popolnejša in čim racionalnejša. Na ta način bomo pridobivali izdelke, ki jih bomo z uspehom plasirali v inozemstvo. Poudarjam, da je les najvažnejše izvozno blago Slovenije in krije okrog 70% vrednosti vsega našega izvoza.

Pomanjkanje sposobnega strokovnega kadra je tudi v gozdarstvu občutno. Pomožni kader si bomo vzgojili v nekaj letih. V gozdarskih šolah v Ljubljani, Mariboru in Idriji smo lani vzgojili 100 gozdarjev, letos bodo dale šole okrog 200 absolventov. Tako bomo imeli v nekaj letih primerno število pomožnega tehničnega osebja. Omeniti moramo, da se je sodelovanje množičnih organizacij in šolske mladine pri pogozdovalni akciji že lani prav dobro obneslo. Posadili so brezplačno 1.180.000 sadik, kar je vsekakor lep uspeh. S pomočjo množičnih organizacij moramo ljudstvu prikazati važnost gozdov za naše narodno gospodarstvo, zlasti pa v zvezi z izvedbo našega načrtnega gospodarstva in naših neposrednih nalog letošnjega leta. Vsi moramo spoznati vrednost lesa, ne smemo ga po nepotrebnem razmetavati, ker je dragocena surovina za našo industrijsko predelavo.

Mali gozdni posestniki naj se čimbolj organizirajo v zadruge z nalogo, da čimbolj dvignejo produkcijo svojih gozdov.

Naše ljudstvo, ki je v osvobodilni borbi pokazalo take odlične uspehe, da jih je občudoval ves svet, in izvojevalo zmago v orožju, se tudi danes zaveda svoje velike naloge in bo izvojevalo tudi težko bitko, ki se bije na gospodarskem področju, ker zaupa svojim preizkušenim voditeljem z maršalom Titom na čelu in ker se zaveda, da si samo kuje svojo boljšo bodočnost.

Izjavljam, da bom v celoti glasoval za letošnji proračun in finančni zakon in pozivam tudi vas, da glasujete zanj. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Alojz Diacci.

Alojz Diacci: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Dovolite, da v imenu našega delavstva iznesem nekaj misli k razpravi o predloženem proračunu Ljudske republike Slovenije, ki naj ga naša ljudska skupščina prouči, obravnava in končno odobri.

Podčrtati moram, da je predloženi proračun res trdna osnova in temelj za izvedbo našega gospodarskega načrta. Tega se tudi naše delavstvo dobro zaveda, vendar bi bilo želeti, da bi si naši sindikalni funkcionarji zadali nalogo, tolmačiti ga tudi našim delavcem po tovarnah in rudarskih revirjih. Naše delovno ljudstvo hoče poznati stvar vsaj v glavnih obrisih. To izkušnjo imamo še od študija zvezne in republiške ustave. S kakšnim zanimanjem je

delovno ljudstvo sledilo omenjenemu študiju, v zavesti, da se seznanja s temeljnim zakonom naše nove družbene stvarnosti. Zato je naloga nas samih, naših sindikalnih funkcionarjev in političnih aktivistov, da poučimo delovne množice tudi o načelnih poglavjih državnega proračuna in da seznanimo naše delovno ljudstvo z našimi cilji in s perspektivami za našo bodočnost.

Kot sem že rekel, je predloženi proračun Ljudske republike Slovenije temeljna osnova našega gospodarstva, s posebnim ozirom na pospešeni dvig industrializacije in elektrifikacije naše domovine. Predloženi proračun je odločen korak naše ljudske oblasti k uresničenju izjave tovariša maršala Tita, ki je rekel: »Ustvariti si hočemo težko industrijo in elektrificirati našo deželo, ker le na ta način bomo utrdili našo neodvisnost in pokazali vsemu svetu, kaj je zmožen izvršiti narod, ki si vlada sam po svojih izvoljenih resničnih ljudskih predstavnikih.«

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Pričujoči predlog državnega proračuna Ljudske republike Slovenije nam v vseh poglavjih kaže jasno sliko našega novega gospodarskega sistema, nam kaže jasno sliko, zakaj nam je potrebna splošna akumulacija finančnih sredstev. Predloženi proračun je dokaz, kako hoče in mora razpolagati ljudska oblast s kapitalom, ki ga s svojim težkim in vztrajnim delom ustvarja naše delovno ljudstvo. Jedro predloženega proračuna je v tem, da se akumulirani kapital, ki so ga skovale pridne in trde roke naših delavcev in kmetov, vrača ljudstvu nazaj v vseh mogočih oblikah.

Da bo stvar popolnoma jasna, si predočimo in v načelu preglejmo temeljne postavke tega povračanja v predloženem proračunu.

Za investicije je v tekočem letu predvidenih 881,651.000 din. S tem kreditom bomo gradili, obnavljali in izpopolnjevali predvsem našo težko industrijo, s tem kreditom bomo utrjevali našo neodvisnost. Industrializacija in elektrifikacija naše domovine bo nudila našim delovnim množicam delo in življenjsko eksistenco na domačih tleh. Poleg tega bo dana možnost zaposlitve tisočim naših izseljencev, ki so morali za časa čaršijsko kapitalističnega gospodarstva bivše Jugoslavije zapustiti rodna tla in iti po svetu s trebuhom za kruhom. Mnogo od teh se je že vrnilo, ostali se bodo vračali postopoma v večjih skupinah. Vse te, ki so bili zaradi neurejenih in nezdravih razmer v bivši Jugoslaviji prisiljeni iskati si kruha in zaslužka po raznih kontinentih sveta, kliče mati-domovina, nova Jugoslavija nazaj v svoje naročje. Z izgradnjo domače industrije se bodo zniževale cene raznim industrijskim izdelkom, ki jih moramo danes še uvažati iz inozemstva in v protivrednostih drago plačevati.

Predvidene investicije so prvi pogoj za izvedbo močne elektrifikacije, ki nam je kot cenena pogonska sila nadaljnji važni in osnovni garant za uspešni napredek in razvoj naše industrije. Te investicije so dokaz, kako se bodo akumulirana finančna sredstva uporabljala za blagor skupnosti, za blagor delovnega ljudstva.

Druga, zelo važna postavka je kredit za obnovo v znesku 307,490.000 din. S tem kreditom se bodo popravljala od okupatorja porušena upravna poslopja, šole, ceste, mostovi, zdravilišča in bolnice. Komu bo to v korist? Ne več posameznikom, ampak naši skupnosti in dvigu našega skupnega blagostanja. Z obnovo šol, bolnic, zdravilišč, komunikacij in prometnih sredstev bodo ustvarjeni glavni pogoji za naš nadaljnji razvoj na poti v socializacijo.

V predloženem proračunu je podčrtana vsa važnost, ki jo naša ljudska oblast posveča vzgoji in dviganju kadrov. Zaradi tega se v te namene predvi-

deva vsota 411.628.000 din. Vzgoja novih zmožnih in poštenih kadrov mora biti naša osnovna skrb. Od dobrih kadrov je odvisen naš pospešeni razvoj na političnem, gospodarskem in upravnem polju. Naša nova gospodarska stvarnost kliče na vsakem koraku: Kadri, kadri in zopet kadri. Da bo tej potrebi v čim večji meri zadoščeno, je potrebna temeljita vzgoja novih moči, ki bodo zmogljive prevzeti vodilne vloge na političnem, gospodarskem in upravnem sektorju v državi. Za izvedbo in dosego tega cilja so poleg šolske izobrazbe potrebni razni tečajji, ki jih bodo omogočili krediti, predvideni v predloženem proračunu.

Poleg navedenih osnovnih postavk je tudi iz vseh nadaljnjih poglavij razvidno, da je predložen proračun res ljudski, kar dokazuje s tem, da bo kapital, ki ga ustvarja naša delovna skupnost, uporabljen tudi v naše skupne namene. Tu velja parola: »Iz delovnega ljudstva, vse za delovno ljudstvo, delavca, kmeta in delovno napredno inteligenco«

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ko proučujemo in diskutiramo o predloženem proračunu Ljudske republike Slovenije, vidimo, da imamo opravka s težkimi milijoni državnega denarja, ki predstavljajo našo skupno last v obliki proračunskih sredstev za izvedbo našega gospodarskega načrta.

V tem trenutku nam misli nehote uhajajo nazaj v preteklost, v dobo bivše Jugoslavije. Misli se nam sučejo okrog težkih milijard in milijonov kapitala, ki so si ga skovale razne kapitalistične domače in inozemske družbe iz našega zemeljskega in drugega bogastva na račun naših izčrpanih delavcev po njihovih podjetjih. Uporabljali so vse mogoče metode, da bi iz delavskih žuljev iztislili čimveč dobičkov, ki so neovirano tekli v njihove nenasitne žepe in razne inozemske banke.

Kot delavcu, rudarju mi ne gre iz spomina doba, ko smo se z raznimi, tudi obupnimi gladovnimi stavkami borili za našo golo eksistenco. Zaradi takratne rudarske krize, katero je vodstvo TPD prevalilo v celoti na rudarsko delavstvo, je bilo stanje obupno. Zaradi redukcije delovnih dni je bil do skrajnosti zreduciran tudi delavski zaslužek. Zato je v času, ko so bile po raznih izložbah razstavljene vsemogoče dobrine sveta, to delavstvo dobesedno stradalo, hodilo raztrgano in do skrajnosti izčrpano. Vsak odpor je takratna oblast hotela že v kali zatreti s pomočjo žandarjskih kundakov in policijskih pendrekov. Naši pošteni delavski zaupniki so polnili ječe, ali pa, kar je bilo najmanj, so kot protidržavni elementi frčali na cesto. Medtem ko je delavstvo trpelo, so se z bivšo čaršijsko oblastjo povezani generalni, centralni in drugi ravnatelji pogajali, kako v kali zatreti vsako zahtevo delavstva po izboljšanju bednega položaja. V tem so tudi uspeli. Če so domnevali, da za zlom stavke ne bo dovolj žandamerija in policija, so v obrambo svojih kapitalističnih interesov poklicali še vojsko na pomoč in so jo tudi dobili. Tako je bilo življenje rudarjev po vsej bivši Jugoslaviji. Enako in nič boljše se ni godilo gradbenim, tekstilnim, kovinarskim in drugim delavcem na Jesenicah, v Celju in tako dalje, pod raznimi Westni, Praprotniki in njim sličnimi paraziti. Za izboljšanje položaja delavstva se niso brigali. Stanovanjsko vprašanje jim ni bilo mar in je ostalo po industrijskih centrih nerešeno. Te posledice občutimo še danes, ker so po naših industrijskih centrih delavci brez stanovanj in se morajo potikati po raznih privatnih zgradbah. Mnogo delavcev bi se še dalo zaposliti, če bi bila delavska stanovanja na razpolago. Toda čas je prinesel svoje. Medtem ko se je po zlomu bivše Jugoslavije l. 1941 delavstvo v večini primerov zavedalo svoje vloge ter se v okviru OF

pod vodstvom Komunistične partije spustilo v oboroženo borbo proti okupatorju, so se prodane kapitalistične duše kot lastniki ali vodje raznih industrij hlapčevsko udinjali okupatorskim kolovodjem, ter postali pravi izdajalci lastnega naroda. Toda njihovi računi so splavali po vodi. Ob sodelovanju vsega zavednega delovnega ljudstva je OF dosegla svoj cilj. Omenjeni paraziti in izdajalci so zbežali čez mejo, ali pa jih je kot izdajalce obsodila naša ljudska oblast. Narod sam jim je zapisal zasluženo sodbo. Njihova podjetja so bila zaplenjena in nacionalizirana in so kot taka postala naša skupna last. Naše delavstvo, ki dela danes po teh obratih, se zaveda, da me dela več za posameznika — tujca, ampak zase, za gospodarski dvig lastne države. Tekmovanje in udarništvo se je razvilo. Dohodki podjetij nimajo več poti čez mejo, ampak jih v obliki proračuna obravnavajo naše ljudske skupščine, kako z njimi na izdatnejši način dvigniti blagostanje delovnega — industrijskega in kmečkega ljudstva.

Navedel bi še en konkreten primer, kako so znali kapitalistični mogotci pojmovati narodnost in interese lastne države. Srednjeevropski rudnik Mežica je bil v bivši Jugoslaviji last angleške družbe, ki je bogato vnovčevala tukajšnjo svinčeno rudo po raznih svetovnih tržiščih, tako tudi v Nemčijo. Pri tem pa je posebno značilno to, da se s pričetkom vojnega stanja med Nemčijo in Anglijo njihov trg v Nemčiji ni prekinil. Brezobzirno so ti angleški delničarji do nemške zasedbe Jugoslavije v aprilu 1941 zalagali nemški trg s svincem, s katerim so Nemci poleg drugih pobijali tudi angleški narod. Njihov cilj je bil dobiček, najsi bo na račun katerega koli, četudi lastnega naroda.

Navedeni primer nam nazorno kaže, kako so pojmovali poleg teh, večinoma vsi kapitalisti vprašanje obstoja lastnega naroda in lastne države. Zmagovita osvobodilna borba je napravila v naši državi enkrat za vselej temu konec. Vsa bogastva naše države na zemlji, pod zemljo in v vodi morajo služiti skupnosti, to je vsemu ljudstvu. Iz dobička proizvodnje se ustvarjajo ljudstvu druge blagodati, pri čemer je najvažnejše — industrializacija in elektrifikacija naše domovine. Tako predvideva tudi predloženi proračun LRS v te namene največja sredstva. Ker se delavski razred v celoti zaveda velike važnosti lastnega močnega gospodarstva, ki nam ga bo omogočil proračun, zato izjavljam, da bom v svojem in v imenu delovnega ljudstva glasoval za predloženi proračun, ki je temelj in jamstvo za uspešno izvedbo našega gospodarskega načrta. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Jože Petejan.

Jože Petejan: Tovariši ljudski poslanci! Vsak zaveden državljan je brez dvoma prijetno presenečen, ko je zasledoval naš zvezni proračun, ki znaša okrog 86 milijard, ravno tako pa, ko smo zvedeli za naš republiški proračun, ki znaša 3.224 milijonov din, kar je dokaz zmogljivosti našega načrtnega gospodarstva. Takih števil si naši predniki niso mogli niti zamisliti. Če pogledamo malo v zgodovino prejšnje Jugoslavije, bomo opazili, da je najvišji državni proračun znašal 15 milijard. In če pogledamo, kako je bil sestavljen, bomo ugotovili drugo sliko, ki nam pokaže, da je bilo od teh 14 do 15 milijard predvidenih 75 % za birokracijo, za nevredno vojsko in degenerirani dvor. Le preostala malenkost je bila določena za potrebe ljudstva, kar je bila le drobtinica od predvidene vsote.

Naš proračun pa, tovariši in tovarišice, je danes pravo zrcalo naše nove gospodarske strukture, naše perspektive za bodočnost. Ta naš proračun, bodisi zvezni kakor tudi naš republiški, ima v sebi to, da je velika večina določenega zneska predvidena ravno za naše gospodarstvo, za obnovo naše dežele, za obnovo in ustvaritev naše težke industrije, brez katere ni svobode, zlasti pa še neodvisnosti od tujega kapitala. Če v kratkih besedah obidemo ta proračun in če smo prisluhnili izvajanjem tovarišev ministrov, vidimo, kako dalekovidno so razumeli potrebe našega ljudstva, potrebe na kulturnem, zdravstvenem, prosvetnem, socialnopolitičnem, zlasti pa na gospodarskem sektorju, ker vidimo, da je za birokracijo, za upravo, ki ni po vsem podobna stari birokraciji, določenih komaj 18 %. Prepričan sem, da bomo v bližnji bodočnosti z izgraditvijo naše ljudske oblasti tudi teh 18 % še znižali.

Dohodki so v sorazmerju z izdatki, kar je zopet dokaz uravnovešenosti, kar je dokaz zmogljivosti, ki jo predvidevamo v bodočem letu. K temu pa, tovariši in tovarišice, bi povedal še eno, ker se mi zdi, da bi bila sicer slika našega gospodarstva nepopolna. Ne mislim, da je bilo pozabljeno, marveč ni bilo vneseno zaradi tega, ker spada ta postavka v zvezni proračun. To je socialno zavarovanje. V zveznem proračunu so predvideni dohodki od prispevkov za socialno zavarovanje v znesku 8 milijard dinarjev. V naši republiki bodo po dosedanjih dokazih dosegli ti prispevki najmanj 1.2 milijarde din, to se pravi najmanj 100 milijonov mesečno, kar je zopet dokaz, kaj zmore gospodarstvo, ki je v rokah ljudstva, ki se vodi po načrtu in ki se pripravlja na našo petletko. Od teh 1.2 milijarde gre skoraj 70 do 80 % na račun naših državnih obratov, našega gospodarstva, kar znaša okrog 800 milijonov letno, ki jih moramo prštevat k onemu, kar je že navedeno v proračunu. Šele tako dobimo pravo sliko o velikih vsotah, ki bodo v bodočem letu investirane v dobrobit našega ljudstva in za graditev naše države.

Ne bom se spuščal v podrobnosti o potrebi socialnega zavarovanja. Vsi, ki ste tu, imate o tem enake pojme. Tovariš minister dr. Ahčin je že v svojem lepem referatu nakazal probleme našega zdravstva. Kakor je lepo prikazal težkoče, tako tudi uspehe, ki smo jih navzlic težkočam dosegli v tem kratkem času od osvoboditve. Socialno zavarovanje je danes preurejeno, postavljeno na novo podlago in nima nič skupnega s starim. Zato je potrebno, da pri tej reorganizaciji, pri tej novi osnovi zavarovanja sodelujejo naše množice, zlasti pa naši sindikati. Težkoče so. Toda iz prakse vem, da smo te težkoče po večini že premagali in kar je še ostalo, bomo premagali, če bodo široke množice pomagale pri tem delu, ki ni lahko. Namen našega zavarovanja, kar je v čast naši ljudski oblasti, je ta, da ne zavaruje delavcev in nameščencev samo za primer bolezni in nezgode, marveč da omogoči vsakemu delovnemu človeku tudi zaščito v tistih letih, ko bo nesposoben za delo, to je za primer starosti in onemoglosti.

V zadnjem času je dobil zakon o socialnem zavarovanju še neki dodatek. Zavarovanje se je razširilo na člane obrtnih in kmečkoproizvajalnih zadrug. Ta problem še ni dokončno rešen. Odprto je še vprašanje onega dela kmečkih delavcev, ki so danes še izven zavarovanja. Mislim, da je potrebno nakazati to vprašanje, četudi ne spada v našo kompetenco, toda v dokaz, da naši predstavniki v zvezni vladi imajo tudi to pred očmi in da tudi ta problem čimprej rešijo.

Drugi problem ni tako enostaven. To je problem obrtništva, trgovstva in malih ljudi, ki so bili samostojni. Na podlagi statistike iz leta 1938 smo

imeli v Sloveniji 38.000 takih samostojnikov, obrtnikov, gostilničarjev, trgovcev itd. Današnja gospodarska struktura naše države in tudi naše republike je to stanje spremenila. Ne bom navajal današnjih števil ne novo prijavnjenih obrtov, toda ko boste te številke izvedeli, boste šele spoznali veliki preobrat, ki je nastal na tem sektorju. In v zvezi s tem tudi vprašanje velikega dela teh ljudi in kako je treba tudi na njih misliti za primer potrebe. En del se je že vključil v našo skupnost, drugi pa je še samostojen, a razmere ne bodo dopuščale, da bi si oni s svojo akumulacijo lahko preskrbeli to, kar bodo potrebovali. Dolžnost skupnosti je, da poskrbi, da ne bodo na stare dni brez vsakih sredstev.

Tovariši in tovarišice! To so problemi, ki sem jih želel nakazati ob priliki razprave o proračunu, problemi, ki so socialne narave, ki pa so skupnega interesa. Prepričan sem, da bo tisti mali del še zapeljanega ljudstva, ki sledi agitaciji, ki prihaja povečini po kanalih iz inozemstva in ki izrablja vsako slabost pri našem delu in gospodarstvu, da bi rušila našo ljudsko oblast in preprečila razvoj tega našega gospodarstva, da bo tisti mali del našega ljudstva ta kakor tudi zvezni proračun brez dvoma prepričal, kako lažne so vesti iz inozemstva, kako trdna je pri nas ljudska oblast, kako trdno je naše gospodarstvo in da se bo prepričal, da je tudi njihova dolžnost, če hočejo biti pripadniki te velike zajednice, da bodo pri tem težkem delu gospodarske petletke in načrtnega gospodarstva sodelovali in pomagali. Kdor v teh težkih časih ne bo sodeloval, ne bo smel in ne mogel od te zajednice zahtevati pomoči in povračila.

Tovariši in tovarišice! Tovariš notranji minister je omenil, da še vedno prihajajo iz inozemstva nekakšne želje, kako potrebno bi bilo pri nas, da bi se zopet cepili, kako dolgčas jim je po strankah in strančicah. Kakor sem izjavil že lansko leto, izjavljam tudi danes, da naša domovina danes ne rabi nobenega cepljenja, ampak enotnost in skupnost vseh delovnih moči. Samo ta skupnost bo omogočila, da bomo petletko izvršili predčasno, da se bomo osvobodili in postali neodvisni od inozemskih kapitalistov in reakcije. Zato mislim, da ima vsakdo, ki je dobromisleč, in ki hoče sodelovati, dovolj prostora in široko polje v naši Osvobodilni fronti, da da svoje moči na razpolago in pomaga, da bomo čimpreje popravili in uredili naše gospodarstvo, da bo res socialistično, ki bo vsakemu nudilo možnost eksistence in kulturnega razvoja, kar je v našem načrtu in programu. V tem smislu ne bom samo glasoval za ta proračun, nego izjavljam, da bom vse svoje moči posvetil v to, da ta proračun populariziram pri množicah in pomagam, da se ta proračun izvrši. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Franc Simonič.

Franc Simonič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Po zaslugi visoke zavesti, požrtvovalnosti in delovnega elana naših najširših plasti delovnega ljudstva po zaslugi naše ljudske oblasti imamo pri nas že v prvem letu naše prve petletke in v dveh letih po osvoboditvi proračun — zvezni in republiški — ki ni več administrativni, fiskalni proračun, temveč dejanski proračun vsega našega gospodarstva — finančni plan našega gospodarstva. Za naš letošnji proračun je značilno, da so postavke za dvig našega gospodarstva predvsem pa investicije za industrializacijo in elektrifikacijo, kmetijstvo, obnovo ter strokovno šolstvo tako visoke. Z novim proračunom, upo-

števajoč tudi investicije iz zveznih sredstev, so dane našim okrajem prav tako kot vsakemu poedincu in skupnosti ogromne možnosti razvoja. Naše delovne množice vidijo velikansko spremembo pri nas in široke možnosti, ki jih daje nam vsem ljudska oblast, zato bo ljudstvo z veseljem sprejelo naš proračun, prav tako kot se je v času vojne nesebično borilo in prav tako kot po osvoboditvi z udarništvom, s požrtvovalnim prostovoljnim delom povečuje vrednost finančnih sredstev in ustvarja iz ruševin in zaostale države državo napredka, neodvisnosti in blagostanja. S tem našim proračunom bodo končno ustvarjene želje in načrti, ki so jih protiljudske oblasti imele samo na papirju dolga desetletja in tako zapravljalje ljudsko imovino, žulje delovnega ljudstva. V zvezi z zveznim in republiškim proračunom naj omenim samo ogromne možnosti razvoja in napredka Maribora, Dravskega in Ptujkega polja, Haloz in Slovenskih goric. Sto milijonski krediti za tvornico avtomobilov v Mariboru in sto milijonski krediti za tovarno aluminija v Strnišču ter krediti za gradnjo novih hidrocentral na Dravi so garancija, da bomo tudi v gospodarstvu popolnoma svobodni in neodvisni — ter stimulans za to, da bodo delovne množice delale še z večjim poletom. Naše ljudstvo ve, da z gradnjo proge Šamac—Sarajevo gradimo temelje teži industriji v Jugoslaviji in s tem utrjujemo našo moč in izboljšujemo življenjske pogoje, prav tako ve naše ljudstvo, da z graditvijo industrije v Sloveniji gradimo novo močno ljudsko Jugoslavijo. Tudi kmečko prebivalstvo danes že ve, da je predpogoj za lepše, človeka vredno življenje pri nas dvig in zgraditev težke industrije, ki bo omogočila mehanizacijo in s tem racionalizacijo našega kmetijstva. Naši haloški viničarji niso več sužnji izkoriščevalcev, oni vidijo danes tudi zase velike gospodarske, kulturne in splošne možnosti razvoja. Velik del Haloz je elektrificiran že po osvoboditvi, prej na to ni nihče mislil. Ob vznožju Haloz raste industrija, kjer bo dovolj dela, zaslužka in zadovoljstva za ljudi, ki do takrat, ko je pri nas ljudstvo prevzelo oblast, sreče in zadovoljstva sploh niso poznali. Z gospodarskim in finančnim planom se začenja preobrazba kmečkih predelov in tako bo na primer z napori naše ljudske oblasti, z napori vsega našega delovnega ljudstva, predvsem pa naše mladine tudi v dolini Pesnice, kjer so bila doslej močvirja in mlakuže, rasla sladkorna pesa, ta dolina bo postala svobodna last in pravi dom slovenskega delovnega ljudstva. Z investicijami za gradnjo hidrocentral na Dravi bomo dobili ogromne energije potrebne za našo industrijo, istočasno pa se bo Drava načrtno regulirala ter bomo s tem pridobili nad 100 hektarov doslej neplodne zemlje, poleg tega pa bo Drava v spodnjem toku postala važna prometna žila. V našem novem življenju, v novih pogojih pa potrebujemo mnogo novih strokovnih moči. Krediti, namenjeni v to svrhu, so taki, da nam dajejo garancijo, da bomo v najkrajšem času imeli dovolj strokovnjakov, zlasti ker hočejo naši delovni ljudje, predvsem naša mladina, postati resnično mojstri svojega dela. Kmetijske šole nam bodo dale še več takih kmečkih ljudi, ki bodo razumeli nov čas in šli z delom lepši sreči nasproti. Obnova naših porušenih krajev in mest se bo na osnovi novega proračuna nadaljevala še z večjim poletom. Industrijska mesta bodo gradila stanovanja za naše delavstvo, ki bo pod zboljšanimi življenjskimi pogoji iz dneva v dan z večjimi uspehi gradilo svojo lepšo usodo.

Tovariš minister je poudaril, da bomo morali skrbeti za kontrolo davčne discipline in davčnih predpisov. Naše ljudstvo je v zadnjem letu že pokazalo množično kontrolo nad davčno disciplino ter v mnogih primerih doseglo to,

da so tudi tisti, ki so se hoteli odtegovati predpisom in svoji dolžnosti, te dolžnosti izvršili. Prepričan sem pa, da bodo naše delovne množice to kontrolo v letošnjem letu izvajale še z večjim veseljem in še z večjo točnostjo. Vsi prevzemamo odgovornost za uresničitev proračuna in ker se naše delovno ljudstvo zaveda edino pravilne poti, po kateri nas vodi Komunistična partija pod vodstvom maršala Tita in ker naše ljudstvo ve, da bomo edino na ta način dosegli to, za kar so dali svoja življenja najboljši sinovi naših narodov, ker si naše ljudstvo želi takega proračuna v interesu nas vseh, izjavljam, da bom glasoval za predloženi proračun. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Tone Ulrih.

Tone Ulrih: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Predloženi proračun izdatkov in dohodkov je vsekakor računski odraz silnega poleta svobodnih, zase ustvarjajočih delovnih ljudi, je odraz širokega razmaha našega narodnega gospodarstva, je pa istočasno perspektiva naše nadaljnje poti, razvoja in utrjevanja gospodarske moči LRS in celotne države FLRJ.

Naš proračun je živi mejnik na določeni stopnji razvoja družbenega gospodarstva, ki se razvija v novih pogojih, v pogojih ljudske oblasti, ne več v smeri bogatenja peščice ljudi in siromašenja ogromne večine delovnega ljudstva, temveč v smeri, da bo naše narodno gospodarstvo tvorilo materialno osnovo za vse tiste, ki hočejo razumeti, da morajo delati in ustvarjati za skupnost, ako hočejo od skupnosti tudi prejemati. Ravno zaradi tega, ker soupada naš proračun za leto 1947 nekako v dobo, ko pričenjamo borbo za čim hitrejšo uresničitev petletnega plana v našem gospodarstvu, je ta proračun tembolj pomemben, ker je prvi proračun, ki nam nakazuje našo finančno zmogljivost, s katero moremo računati, ko usmerjamo prve korake v načrtno gospodarstvo. So še naivneži, ki ne verjamejo, ki ne zaupajo v ljudsko oblast, ki dvomijo v iskrenost dela predstavniških organov oblasti, ki dvomijo v pravilnost uporabe sredstev državne akumulacije in tem bo naš proračun dohodkov in izdatkov dokaz, da se sredstva družbene akumulacije vračajo nazaj v gospodarstvo, za stalni in vse večji dvig občega blagostanja in dvig kulturne ravni delovnega ljudstva.

Ustavil se bom pri onem delu predloženega proračuna, ki govori o izdatkih za dvig in utrditev našega kmetijstva, o izdatkih za znanstveno delo in dviganje strokovnih kadrov v kmetijstvu. Mi vemo, da je naša vas za desetletja zaostala v razvoju, da je šel razvoj vasi v smeri obubožanja stotin in tisočev kmečkih gospodarstev. Tako zeva danes med stopnjo organiziranosti naše industrije in stopnjo organiziranosti kmečkega gospodarstva razpetina dolgih desetletij normalnega razvoja. Obdelava zemlje je ostala pri množici malih in srednjih kmetov na dokaj primitivni stopnji, vrednost dela v takih pogojih se ne da niti primerjati z delom ob modernih strojih v velikih tovarniških obratih. Naša vas ni mogla skozi vso preteklo dobo svobodno zadihati, ker se predvsem za malega človeka na deželi ni nikdo zanimal razen ob priliki, ko mu je bilo treba naprtiti čimvečje davke.

Naša vas je skušala najti izhod iz tega položaja s pomočjo zadružnih organizacij. Vendar so bile zadruge v svojem delovanju vezane na ekonomske zakone kapitalističnega sistema in so kot take v pretežni meri bile le sredstvo samoprevare, kajti v njih je prej ko slej zavladal vaški veljak, trgovec itd., to se pravi verni oproda vsakokratnega protiljudskega režima. Naš kmet je

postal nezaupen in tak je v pretežni meri še danes. Naša ljudska oblast pomaga kmetu z vsemi razpoložljivimi sredstvi, da se dvigne iz zaostalosti, toda kmet je trd in nezaupljiv. Še lansko leto so kmetje ponekod s kamenjem naganjali iz vasi traktoriste, ki so hoteli pomagati kmetom pri oranju. Niso zaupali strojni obdelavi svojih njiv. Toda čas beži in vsak dan prinaša na vas kaj novega. Dočim je bil lansko leto traktor nesprijemljiv, letos ga vas že kliče na pomoč. Tudi zadruga za skupno obdelovanje zemlje, v katerih je pretežna večina kmetov do nedavnega videla svojega grobarja, tudi te se bližajo z velikimi koraki v naše vasi. Naša vas ne prime rada za besedo, toda izkušenj, ki so se obnesle drugod, se oprime, čeravno polagoma.

Naš proračun bo v postavki za pospeševanje kmetijstva omogočil, da bomo s praktičnimi uspehi in zgledi na državnih posestvih kazali pot pospešenemu tempu razvoja naše vasi predvsem v smeri združne obdelave zemlje. Z vzpostavitvijo raznih institucij zaradi pospeševanja in izboljšanja kmetijske proizvodnje, predvsem pa z vzgojo novih kadrov v osnovanih in že obstoječih kmetijskih šolah, se bo trpki individualizem z našega podeželja tem hitreje odpravil. Novi kadri, ki si bodo v kmetijskih šolah osvojili nove poglede na razvoj kmetijskega gospodarstva, bodo hitreje in laže uvideli prednost združne obdelave zemlje s tehničnimi pripomočki in tudi prednost načrtne proizvodnje v združnih gospodarstvih.

Potrditev finančnega proračuna pomeni mobilizacijo vseh zdravih in poštenih ljudskih sil in sredstev za čim hitrejšo zavojevanje blagostanja delovnega ljudstva, zato izjavljam, da bom glasoval »za«.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Lojze Ribič.

Lojze Ribič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Že uvodoma izjavljam, da bom glasoval za predloženi zakonski osnutek zaradi tega, ker je tako ne samo moje, temveč mišljenje vsega delavstva trboveljskih revirjev. Kot so se delavci odzvali klicu aktivne borbe proti okupatorju in domačim hlapcem, tako so se po osvoboditvi v polni meri zavedali, da je prva in najvažnejša naloga obnoviti svoje rudnike in tovarne, dvigniti produkcijo na predvojno stanje in jo tudi prekoračiti. Stanje, ki ga je pustil okupator, je bilo obupno, odprta ležišča premoga izropana, varnostne naprave slabe, zaradi česar so nastajali nešteti zruški in požari v rovih, kar je oviralo dvig produkcije, drugič pa zahtevalo ogromnih fizičnih naporov delavcev. Bili so primeri, ko je delavec zdržal na delovišču le pol ure, nakar ga je moral zaradi prehude vročine zapustiti in po pol ure in še več počivati izven delovišča. Bili so primeri, da so bili rovi tako stisnjeni od pritiska, da je delavec le po trebuhu plazeč se spravljal na odkop lesa za stojke. Ker je bilo istočasno tudi zelo pereče vprašanje prehrane, je v prvih mesecih po vojni zelo poraslo število obolelih, a kljub vsem zaprekam so se delavci v polni meri zavedali, da nam ne preostaja drugega, kot odpreti ležišča premoga in dvigniti produkcijo. S pomočjo sindikalnih organizacij se je začelo tromesečno tekmovanje za dvig produkcije. Tekmovanje so napovedovali obrati drug drugemu najprej v lastnem bazenu, pozneje je celoten bazen napovedal tekmovanje premogovnikom cele Jugoslavije. To tekmovanje je dalo lepe rezultate. Predvojno stanje produkcije je danes že prekoračeno. To tekmovanje ni danes samo etapno tekmovanje, temveč je postalo stalno tekmovanje. Danes se delavci vsak mesec pismeno obvezujejo, za koliko bodo dvignili produkcijo

dnevno in mesečno, koliko bodo izboljšali kakovost premoga, koliko bodo zmanjšali uporabo lesa itd. Diagrami na obratih pa vsakodnevno kažejo najboljše delavce v produkciji. To tekmovanje je rodilo tudi na stotine udarnikov, novatorjev in racionalizatorjev, ki danes zavestno vlagajo ves trud na čimvečjo akumulacijo, za čimvečjo produkcijo. Lahko trdim, da so se tiste revolucionarne sile delavcev, ki so bile v stari Jugoslaviji uprte v razredno borbo za dnevni življenjski obstoj, danes sprostile v produkciji in tako omogočajo realizacijo našega budžeta. Naše delavstvo pa danes ne daje samo svoj prispevek v produkciji, temveč tudi aktivno sodeluje pri obnovi podeželja. V lanskem poletju so ob nedeljah delavci formirali skupine 50 do 60 moških, ki so z veseljem hodile na prostovoljno delo po celotnem okraju, pa tudi izven okraja in tako pomagale kmetom obnavljati domove, popravljati orodje in ustvarjale povezavo med delavci in kmeti. To delo se enako opravlja tudi letos. Vrhu vsega tega dajejo delavci ogromen prispevek tudi v denarju. Neštetokrat so dali za razne humanitarne in druge akcije celotni enodnevni zaslužek, kakor na primer za pomoč poplavljeni Albaniji, za formiranje mladinskih brigad ob odhodu na progo Brčko—Banovići, Samac—Sarajevo, za upokojence itd. Vse to kaže visoko politično zavest delavcev, obenem pa ogromno pomoč za realizacijo našega zveznega in republiškega proračuna. Prepričan sem, da kakor so naši delavci odgovorili na zvezni zakon o poddržavljenju privatnih podjetij z dvigom in izboljšanjem produkcije, tako bodo tudi odgovorili na naš zvezni kot federalni proračun za leto 1947, z novim tekmovanjem in z novim dvigom produkcije. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Matija Maležič.

Matija Maležič: Tovariši ljudski poslanci! Proračun, ki nam je predložen v razpravljanje in odobritev, je plod dela in diskusije velikega števila ljudi. Osnutek proračuna ni bil napravljen le v pisarnah ministristva financ, ločeno in brez stika z najnižjimi organi državne uprave, temveč so predložene številke rezultat večmesečnega dela vseh naših okrajev, mest, vseh naših krajev, gospodarskih edinic, tovarn in uradov, tako da mi danes razpravljamo in bomo potrdili le to, kar je bilo ustvarjeno ob najširši iniciativi od spodaj. Zato se bo ob glasovanju lahko odločiti za predloženi osnutek, kajti prav dejstvo, da je naš proračun zgrajen na tak način, predstavlja največjo garancijo, da bodo naši delovni ljudje proračunske številke spravili tudi v življenje.

Demokracičnost našega proračuna pa se izraža predvsem v tem, da je naš proračun zbirni proračun, ker vsebuje, kot je to posebno razvidno iz osnutka finančnega zakona, skupne proračune vseh naših mest in okrajev. Okrajni in mestni ljudski odbori v višini predvidenih zneskov samostojno razporejajo sredstva, upoštevajoč lokalne potrebe. Naš republiški proračun torej ne predstavlja zapreke za samostojno finančno poslovanje okrajev in krajev, temveč stimulira nižje organe k iniciativnemu dviganju in krepitevi njihovega oziroma našega skupnega gospodarstva.

Kot je razvidno iz proračuna, se bodo letos zvišali izdatki za ljudske odbore skoraj petkrat v primeru z lanskim letom. Leta 1946 so izdatki za ljudske odbore znašali 165 milijonov dinarjev, dočim se bo letos ta vsota dvignila na 708 milijonov dinarjev, kar je brez dvoma važna značilnost proračuna, značilnost, ki bo omogočila povečanje proizvodne sposobnosti lokalnega gospodarstva in s tem večjo zadovoljitev potreb široke potrošnje.

Zelo važen faktor, predvsem v našem zveznem proračunu pa je davek na promet. V našem republiškem proračunu, ki ga sprejemamo, sicer ta davek ne predstavlja največje postavke proračunskih dohodkov zaradi tega, ker je davek na promet v prvi vrsti glavni vir dohodkov zveznega budžeta. 38 milijard dinarjev ali 44 % splošne državne akumulacije, ki jo v zveznem budžetu predstavlja davek od prometa, nazorno kaže, da je ta davek glavni vir za financiranje gospodarstva, iz katerega se gradi naša težka industrija v vse-državnem merilu kot hrbtnica gospodarstva vseh republik. Zato moramo biti prav tako zainteresirani na tem, da se davek od proizvodnje v redu in pravočasno odvaja v zvezno blagajno, ne glede na to, da smo na njegovem skupnem znesku udeleženi tudi s 5 %, kar predstavlja za naš proračun 345,285.000 dinarjev dohodkov.

Pripomniti je treba v zvezi s tem, da se naš davek na promet proizvodov ne sme istovetiti z davkom na poslovni promet v bivši Jugoslaviji, ko je bil ta davek prevajen na pleča široke množice potrošnikov, delavcev, kmetov in nameščencev. Naš davek na poslovni promet nima fiskalnega značaja, kot bi to radi prikazali nekateri tako zvani kmečki filozofi, marveč je ustvarjen v procesu produkcije, je del načrtno določene cene proizvodov. Zato pomeni vsestransko dviganje produkcije, borba za uresničenje produkcijskih planov po vseh naših podjetjih, borba za istočasno znižanje stroškov te produkcije, osnovno nalogo v bodočem proračunskem letu. Kajti samo na ta način bomo imeli lahko uspehe tudi pri izpolnitvi našega finančnega plana.

Na kratko se hočem dotakniti še proračuna glavnega mesta Ljubljane. Po osnutku finančnega zakona za leto 1947 je Ljubljana v republiški proračun vključena s 154,585.000 dinarji dohodkov in prav toliko izdatkov. Tako visokega proračuna Ljubljana doslej ne pozna. Letošnji mestni proračun je prvi-krat proračun, ki zajema ogromen del vseljidske gospodarske dejavnosti in je finančen odraz te dejavnosti. Če primerjamo sedanji proračun glavnega mesta Ljubljane s proračuni mestne občine pred vojno, opazimo veliko razliko v tem, da so bili prejšnji proračuni večidel proračuni administracije, da stara mestna uprava ni predstavljal vodstva mestnega gospodarstva v taki meri, kot je danes, čeprav bodo v tem pogledu potrebna še mnoga izboljšanja, da se bo težišče naših bodočih proračunov še bolj prevladalo od gole administracije na mestno gospodarstvo. Vsota izdatkov za administracijo znaša samo 27 milijonov, dočim znašajo izdatki za investicije in obnovo mnogo več.

Glavni vir komunalne akumulacije predstavlja še vedno trošarina, ki je predvidena na 60,000.000 din, dočim je predviden del dobička in višek obratnih sredstev mestnih podjetij na 64,000.000 din. Brez dvoma je to pomanjkljivost, ki priča, da je dejavnost mestnih podjetij še nezadostna in da v mestnem proračunu prevladuje v pogledu dohodkov še fiskalni značaj. Vendar visoke postavke trošarine ne bomo dosegli na ta način, da bi kakor koli zviševali trošarinsko tarifo na življenjsko važne potrošne artikle, marveč tako, da bomo s spretno organiziranim nakupovanjem vsestransko povečali dovoz teh artiklov v mesto, za kar bodo morala skrbeti mestna trgovska podjetja, nabavno prodajne in potrošniške zadrüge v mestu. Pripominjam, da je bil mestni proračun dohodkov v preteklem 1946. letu presežen v vseh postavkah, kar priča o dovolj visoki davčni zavesti delavcev, manjših kmetov, obrtnikov in trgovcev, ki so svoje obveze v glavnem v redu poravnali, dočim progresivni način obdavčenja ni vseh gospodarsko močnejšim, posebno raznim

neproduktivnim privatnikom-špekulantom, ki svoje obveznosti niso v redu poravnali. V letošnjem letu tega ne smemo več dopustiti.

Novost letošnjega proračuna Ljubljane je tudi v tem, da bo tudi zbirni proračun vseh mestnih rajonov in krajev v okviru mesta, da bodo mestni rajoni in kraji postavljali svoje proračune, oziroma finančne plane, kar lansko leto ni bilo in kar bo s svoje strani tudi prispevalo k požitvi mestnega gospodarstva.

Ob zaključku moram poudariti veliko skrb, ki jo izkazuje republika glavnemu mestu, pozornost, ki se izkazuje ob predloženem proračunu. Deloma iz sredstev lastnega proračuna, še več pa iz fonda obnove, ki ga bo mestu dotirala republika, se bo letos v Ljubljani začelo graditi poleg drugih investicij tudi okrog 800 stanovanj, ki bodo vsaj delno omilila težko stanovanjsko stisko. Samo mestni ljudski odbor bo po letošnjem investicijskem planu začel z gradnjo 500 novih stanovanj, za kar bo na razpolago 135.000.000 din. Izvršiti to nalogo pa pomeni po eni strani vložiti ves trud, da bomo tako visok znesek realizirali, po drugi strani pa tudi obveznost, da bomo v letošnjem letu opravili čimveč prostovoljnega dela za skupnost, da bodo delavci, nameščenci in kmetje uresničili proizvodni plan, da se v vseh zveznih, republiških in mestnih podjetjih produkcija zveča in proizvodni stroški znižajo, da se v vseh podjetjih točno izvršujejo vse finančne odredbe, da se skratka z vsemi silami vključimo v naš skupni petletni plan, ki mu je naš republiški proračun finančni odraz za leto 1947. Ker predloženi republiški proračun pravilno odraža potrebe in dolžnosti našega naroda za dosego lepše bodočnosti, izjavljam, da bom glasoval za ta proračun. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Franc Kimovec.

Franc Kimovec: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Oglašam se k besedi o proračunski postavki za kulturno prosvetno delo. Mislim, da ugotovitev ministra za finance, ki je dejal, da gre 15% proračuna v kulturno-prosvetne namene in da je ta postavka v našem proračunu na drugem mestu, zasluži, da v skupščini o tem vprašanju nekoliko podrobneje spregovorimo. To je tem bolj potrebno, če se spomnimo, da je bil preteklega meseca v Ljubljani kongres Ljudske prosvete, ki je pokazal veliko, naravnost presenetljivo iniciativo širokih ljudskih množic v pogledu prosvete in dviganja kulturne ravni našega delavca, kmeta in delovnega inteligenta. Na tem kongresu smo bili priče izjav najpreprostejših ljudi, ki so dejali, da bi jim rodna mati ne mogla dati tega, kar jim je dala in jim daje danes svobodna domovina.

Tovariši, te izjave, ki smo jih slišali na kongresu Ljudske prosvete, nas obvezujejo, da se za ta vprašanja, ki jih imajo, kakor vidimo, naša vlada in naše prosvetne oblasti temeljito na skrbi, tudi mi ljudski poslanci in naše množične organizacije ter ljudski odbori živo zanimamo in da plodonosno iniciativo razvijamo naprej. Omenil bi v tej zvezi še eno iniciativo, ki so jo pokazale ljudske množice na primer pri obnovi naših šolskih zgradb. Bili smo priča, da so na primer ljudje s prostovoljnim udarniškim delom in z lastno iniciativo dvignili produktivnost sredstev, ki so bila vložena v obnovo šol samo leta 1945 za nad 6 milijonov din, v letu 1947 pa nad 7 milijonov din. Vidimo, da je v naših ljudskih množicah živa potreba, omogočiti naši mladini vzgojo in znanje in da je treba to pobudo pozdraviti ter jo dalje razvijati. Zato smatram za potrebno, pozdraviti skrb naše vlade in naših prosvetnih oblasti za

dvig šolske prosvete, da se omogoči izobrazba najširšim množicam ljudstva, to se pravi naši delavski in kmečki mladini. To se bo zgodilo s temeljito izvedeno sedemletno šolsko obveznostjo in sicer tako, da uvedemo postopoma enoten tip šole, katere višja leta, to se pravi zadnja tri leta bodo predstavljala nižjo gimnazijo in da pričnemo ta tip šole takoj uvajati. Tako bomo omogočili najširšim množicam naše delavske in kmečke mladine, da se vključi še v višje tipe šol, ki imajo za svoj cilj vzgajati kvalitetne kadre, ki bodo kos nalogam, pred katerimi stojimo z našim gospodarskim planom. V 1947. letu imamo že 55 takih sedemletk, ki jih bomo v nadaljnji perspektivi našega plana še visoko presegle. Vidimo, da je ta iniciativa zdrava in potrebna, zato jo pozdravljamo, zlasti še, ker je popolnoma v skladu s stremljenji, ki jih kažejo najširše ljudske množice.

Potreba po strokovnih kadrih je velika in iz poročil posameznih tovarišev ministrov vidimo, da so zajamčena sredstva, ki so potrebna za vzgojo strokovnih kadrov. Če smo imeli v stari Jugoslaviji 60 strokovnih šol, jih imamo danes v razmeroma kratki dobi po osvoboditvi že 72, ne da bi šteli še vrsto najrazličnejših tečajev, ki skušajo našim strokovnim kadrom dati specializacijo. Poleg teh strokovnih šol nam je treba še dalje razvijati tip strokovno-nadaljevalnih šol, ki danes ne delajo več po načinu, kot je bil običajen v stari Jugoslaviji, da učenec v gospodarstvu izmučen od dnevnega dela, v šoli ni bil več sposoben za pouk, medtem ko je danes sposoben osvajati si znanje. Danes smo pristopili k novemu tipu strokovnonadaljevalne šole, v kateri se daje strnjen, časovno povezan pouk, tako da dobi učenec v gospodarstvu z neprekinjenim šolanjem vse tisto potrebno teoretično znanje, ki ga v praksi pri dnevnem delu potrebuje. Pri tej priliki je seveda treba ugotoviti in kritizirati stvar, ki ni razveseljiva, da namreč približno 1500 učencev v gospodarstvu nima prilike udeleževati se pouka v strokovnonadaljevalnih šolah in to večinoma učencev iz privatnega sektorja. Vidimo, da so še ljudje, ki skušajo onemogočiti mladini, da bi dobivala višje strokovno znanje, da so še ljudje, ki bi radi držali našo mladino, vsaj posamezne učence v nevednosti, v nerazgledanosti, ker se bojijo, da bi jim na ta način bilo onemogočeno nadaljnje izkoriščanje. Vendar ne dvomimo, da bo uspešno delo naših mladinskih organizacij, pravilno prehajanje kadrov iz splošnih izobraževalnih šol na specialne strokovne šole in primerna agitacija naših mladinskih organizacij, ki bo spremljana z nazornimi navodili mladini, kam naj usmeri svojo delavnost in kam naj se obrača, utirala in utrla mladini pot do višje in popolnejše izobrazbe.

Ugotoviti moramo razveseljiv pojav, da skoraj nimamo več nepismenosti, kajti lahko rečemo, da do približno 50. leta starosti pri nas ni nepismenih ljudi. S tem odpadejo velike težave, s katerimi se borijo ostale federalne republike in ostali narodi Jugoslavije. To razveseljivo dejstvo v LRS pa od nas zahteva, da našemu izobraženemu ljudstvu omogočimo nadaljnji dvig kulturne ravni. V tej zvezi moramo pozdraviti kulturno iniciativo naše ljudske vlade in ljudske oblasti, ki je omogočila organizacijo večerne gimnazije. Imamo približno 17 takih gimnazij. Nekatere so popolne, večji del pa je nepopolnih, nižjih. Imajo približno 2.000 učencev, povečini nameščencev, delavcev, malo pa je kmetov, vendar je že sam pojav teh večernih gimnazij zelo zanimiv, ker kaže žejo po izobrazbi, ki jo čutijo naše široke delovne množice. Ta pojav moramo brez dvoma pozdraviti in ga podpreti ter se zavedati, da s temi večernimi šolami omogočamo zlasti našim novatorjem — delavcem, ki v proizvodnem

procesu odkrivajo nove boljše oblike dela, vso ono teoretsko osnovo, ki je za produktivno novatorsko delo potrebna. V načrtu naše prosvetne oblasti je tudi, da se še bolj razvijejo naši znanstveni zavodi. Vidimo, da so zanje v proračunu zagotovljena zadostna sredstva, zadostne investicije, ki bodo omogočile, da bodo ti zavodi še bolj razvili svojo delavnost v korist našemu delovnemu ljudstvu. Tako bo zagotovljena vzgoja novih strokovnih kadrov, ki bodo delali za dvig gospodarskega in s tem tudi kulturnega blagostanja širokih delovnih množic.

Mislím pa, da pri vseh prizadevanjih, dvigati znanje širokih ljudskih množic, ne smemo prezreti dejstva, da je v proračunu predviden tudi precejšnji del sredstev za razvoj kulturnoumetniške strani našega prosvetnega dela. Prizadevanja za dvig ljudske kulture so uživala že v preteklem letu veliko podporo s strani ljudske oblasti, zlasti s strani naše vlade in prosvetnih oblasti, na drugi strani pa tudi vidimo, da se s podporami kulturnih delavcev ustvarjajo danes drugačni pogoji za njihovo delo, da ima kulturno delo danes pri nas boljše pogoje. Če nimamo že danes v tem kratkem času še take količine kvalitetnih kulturnih ustvaritev, so seveda temu vzrok objektivne težave, o katerih je na večeru, ki so ga priredili naši pisatelji v naši operi, tovariš predsednik Prezidija precej obširno govoril. Ne mislim o tem podrobneje govoriti, ker je tovariš predsednik Prezidija te stvari popolnoma pravilno označil.

Mislím, tovariši in tovarišice, da vsa ta prizadevanja naše vlade in naših prosvetnih oblasti, ki so dobila izraza v predloženem proračunu in sicer tako, da so izdatki za prosveto po višini na drugem mestu, da vse to nam ljudskim poslancem, našim množičnim organizacijam in še posebej našim ljudskim odborom nalaga veliko odgovornih nalog. O vseh ne bom govoril, izpregovoriti pa hočem v tej zvezi o eni napaki, ki jo je treba temeljito odpraviti.

Kritizirati moram namreč napako ljudskih odborov v vprašanju same ljudske prosvete kakor tudi v njihovem odnosu do prosvete sploh. Iz samih izjav na kongresu Ljudske prosvete je razvidno, da se je ljudska prosveta razvijala precej mimo in brez konkretne pomoči ljudske oblasti, da se je ravno tako tudi naša prosveta in vzgoja sploh razvijala precej mimo in brez aktivne pomoči naših organov ljudske oblasti. Poverjeniki za prosveto se običajno niso zadosti zanimali za to, kaj delajo poklicni kulturnoprosvetni delavci, kaj delajo vzgojitelji, niso se zanimali ali so učitelji in profesorji pravilno izkoriščeni, ali so zaposleni tako, kakor je njihovemu strokovnemu delu primerno, ampak so čestokrat učitelje in ostale prosvetne delavce zaposlovali tudi z delom, ki ni imelo nobene zveze z njihovim strokovnim dnevnim delom. Mislím, da bo treba v tem oziru poglobiti naš odnos do prosvete in vzgoje, da bo treba, da bodo naši ljudski odbori v tem pogledu prenehali z dosedanjo prakso in da bodo upoštevali prizadevanja, ki so pri vrhu pravilno postavljena, ki so dejansko prizadevanja, ki gredo v korak s stremljenji in iniciativo naših ljudskih množic, da bomo na ta način resnično ustvarili tiste pogoje, v katerih bo mogoče dejansko realizirati naš proračun v celoti.

Mislím, tovariši in tovarišice, da je dvig najširših plasti ljudstva k višji izobrazbi in kulturi istočasno velik prispevek k realizaciji našega gospodarskega plana in našega proračuna. Proračun, ki leži pred nami, je samo finančni načrt našega gospodarskega plana v tem letu in vidimo, da zajema v celoti vse iniciative našega ljudstva, prav tako tudi v vprašanju naše prosvete. Izjav-

ljam, da bom glasoval za proračun v celoti, ker popolnoma odgovarja potrebam, ki jih ima naše ljudstvo v tem trenutku. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec dr. Anton Melik.

Dr. Anton Melik: Tovariši ljudski poslanci. V tej načelni debati o našem proračunu za leto 1947 se oglašam k besedi kot eden od predstavnikov znanosti. Naš proračun, prvi v petletki, so po pravici karakterizirali nekateri govorniki kot načrt gospodarjenja, kot izvajanje načrtnega gospodarstva samega. Zelo hvaležna naloga je zastopnika znanosti, da se v tem trenutku oglasi k besedi. Zakaj načrtno gospodarstvo — kaj je drugega kot gospodarjenje po tehtnem predarku, po izčrpnih, širokih in temeljiti znanstveni proučitvi vseh danih prirodnih pogojev in danega dejanskega stanja, seveda pod odločnim vodstvom demokratične ljudske oblasti, ki si je vzela za cilj in program sistematično in dosledno brigo za dobrobit skupnosti, vsega ljudstva, organiziranega v skupno državo.

Udeležba in delež znanosti v delu načrtnega gospodarstva je potemtakem dana že sama po sebi. Udeležbo smo izpričali že z dosedanjim znanstvenim sodelovanjem in jo bomo prav tako in še bolj tudi v bodoče. Saj znanost svoje življenjske vloge sploh drugače pojmovati ne more. Njeno delo je bilo in je v prospeh skupnosti, bodisi posredno ali neposredno in je bilo, brez pretiravanja moremo to trditi, neobičajno že a priori. Že v preteklosti moremo trditi, da so bili znanstveniki tisti, ki so se najmanj obogatili z uspehi svojega umskega dela. Zakaj te uspehe in učinke so v kapitalistični dobi izkoristili drugi, pa ne v korist skupnosti.

Kot zastopnik znanosti pa morem predloženemu proračunu pritrditi in ga pozdraviti kot izvrševanje načrtnega gospodarstva, že od vsega početka načelno in ga sprejeti kot svojega v polni meri. Kot zastopnik znanosti pa morem predloženemu proračunu pritrditi še posebej iz docela konkretnih razlogov. Kar spomnimo se, s kakšnimi težavami in zaprekami se je borila naša univerza v stari Jugoslaviji. Komaj postavljena v življenje po letu 1919, se je morala od časa do časa postavljati v bran nenaklonjenim težnjam, ki so jo hotele okrniti, ji zdaj vzeti tehniko, zdaj medicino, ali odtrgati vsaj posamezne oddelke. Nova svoboda, pridobljena z narodnoosvobodilno borbo, pa nam je končno zagotovila celo, popolno univerzo in enkrat za vselej napravila konec vsem brigam za obstoj.

Dobro je, da se spomnimo, da je bila naša univerza ustanovljena leta 1919 tako rekoč šele v zasnovi, šele v poglavitnih obrisih. Namestila se je v zasilnih prostorih, vzeti pa si je morala šele za cilj, da si dogradi potrebne prostore, ustrezajoče zgradbe, da si opremi ustrezajoče laboratorije in študijske dvorane ter kabinete. Zakaj šele s temi se more uvrstiti kot enakovreden in enakovredno opremljen činitelj v veliko tekmo znanstvenega dela, raziskovanja ter preizkušanja. Vsega tega ljubljanska univerza v razdobju med obema vojnama še ni imela; kakor po obsegu, tako je bila okrnjena tudi po notranji izgrajenosti ter opremljenosti.

S posebnim poudarkom moremo in moramo ugotoviti, da je naša mlada ljudska oblast že od vsega početka pravilno ocenila ne le funkcijsko vlogo naše univerze, marveč tudi njeno stanje in njene potrebe. S posebnim poudarkom morem ugotoviti, da je v naš proračun uvrščena velika postavka za opremo laboratorijev in seminarjev, knjižnic in tehničnih delavnic, pa celih tehničnih

inštitutov. Nič manj kot 51 milijonov je uvrščenih v ta namen, kar predstavlja znatni znesek 2% celotnega proračuna izdatkov. Pri tem pa nismo vzeli v poštev drugih materialnih in osebnih postavk v prospah univerze.

Naj omenim posebej še Akademijo znanosti in umetnosti. Kakšne težave so bile v stari Jugoslaviji, preden se je ustanovila. A ustanovila se je tako rekoč po svoji lastni volji, zoper namere in voljo takratne oblasti. Sedaj pa ji je obstoj in delovanje na široko zagotovljeno in omogočeno ter je v ta namen v proračun uvrščena znatna vsota, ki služi bodisi adaptaciji prostorov, kakor tudi organiziranju znanstvenega dela. In Akademija docela moderno in sodobno gleda na svoje naloge, ki bodo v bodoče brez dvoma mnogo bolj povezane z dobrobitjo vsega naroda. Prav sedaj se pripravljajo preuredbe Akademij v Jugoslaviji, preuredbe, ki bodo uvedle načelo raziskovalnega dela po programu in načrtu, tako da bodo izsledki služili tudi načrtnemu gospodarstvu.

Še naprej bi se mogli ozreti po sosednem svetu širokega področja umetnosti, v glasbi, v gledališču, v upodabljalnih umetnostih itd. Kjer so se morali naši mladi ljudje nekdanj zatekati v tujino, da so se tam strokovno pripravljali, ali kjer so bile doma ustvarjene možnosti le s silnimi naporji, v področju kulturno zasebne požrtvovalnosti — tam imamo danes posebne nove Akademije za glasbo, za gledališko umetnost, za upodabljalne umetnosti, ki jih je vse gmotno podprl tudi predloženi nam proračun.

A koliko jih je še drugih novih ustanov znanstvenega značaja, ki jih je priklicalo v življenje naše demokratično pojmovanje nalog znanosti ter pojmovanje razmerja med znanostjo in ljudstvom. Predolgo bi trajalo, ako bi hotel vse to na drobno opredeljevati, naj navedem samo nekatere nove ustanove, ki so oprte na postavke v predloženem našem proračunu. Tu je geološki zavod pri ministrstvu za industrijo, ki bo vršil še velike raziskovalne naloge za rudarstvo in podobne gospodarske panoge. Tu so kmetijski in veterinarski znanstveni zavodi pri ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, ki jih čakajo še velike teoretske in praktične naloge v našem gospodarstvu. Tu je Pokrajinski muzej v Mariboru, tu je Zemljepisni muzej v Ljubljani, tu so postavke za arheološka izkopavanja, Državni arhiv Slovenije, Glasbeno-narodopisni inštitut, pa še mnogi in mnogi drugi, ki jih pred zmago narodno-osvobodilne borbe nismo imeli. Tu so končno v raznih ministrstvih uvrščene postavke za znanstveno delo in strokovno dviganje kadrov, ki v skupni vsoti znašajo nič manj kot dobrih 15% celotnega proračuna izdatkov LRS za leto 1947. To ni le veliko, to je orjaško delo, ki ga izvršujemo v prvem letu naše petletke. V prospah bo znanosti in v prospah bo našemu gospodarstvu, našemu narodu, vsej naši bodočnosti.

Naša znanost se tesne povezanosti z ljudstvom in z ljudsko oblastjo natančno zaveda. Naša znanost je že dosedaj sodelovala v širokem področju, povsod, kjer je bilo treba njene pomoči in njenega sodelovanja. Prispevala je obilo, ko je bila na dnevnem redu borba za naše meje, bodisi v Primorju kakor na Koroškem. Sodelovala je v pripravljanju našega velikega gospodarskega načrta. Sodelovala je pri izvrševanju naših prvih gospodarskih nalog, obnovi naših tovarn, hidrocentral, prometnih sredstev itd. itd. Sodelovala je pri obnavljanju naših prosvetnih kadrov, v počitniških tečajih, prirejanju učbenikov itd. Naša znanost sama silno trpi v pomanjkanju znanstvenih kadrov in je sama sistematično na delu, da si ustvari čimpreje in čimveč strokovnih kadrov, da bo mogla vršiti tiste življenjske funkcije, ki jih naša demokratična doba od nje pričakuje.

Naša znanost se zaveda in naši znanstveniki točno vedo, da so izšli iz ljudstva, in da naj uspehi njihovega dela grede nazaj ljudstvu. Delati znanstveno v prosepah ljudstvu, to je naša deviza, to so naše želje, tem bolj, ko jim nudi predloženi proračun tako imenitne pobude k še intenzivnejšemu sodelovanju.

Zato izjavljam kot eden zastopnikov znanosti, da bom z vnemo in z veseljem glasoval za predloženi proračun. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Božidar Jakac.

Božidar Jakac: Tovariši ljudski poslanci! Oglašam se k besedi kot zastopnik umetnosti in si dovoljujem dodati še nekaj opomb k že deloma načetim vprašanjem o prosveti, ki so jih začeli predgovorniki. Ko pregledujemo predlog državnega proračuna LRS za leto 1947, nam takoj pade v oči visoka dotacija ministrstvu za prosveto. V prijetno in veselo dolžnost si štejem, da smem na tem mestu opozoriti tovariše ljudske poslance na izredno zanimanje in voljo naše ljudske oblasti za dvig naše kulture, posebno umetnosti in umetnikov ter za vzgojo novih kadrov na vseh področjih umetnosti. Medtem ko zahodni reakcionarji očitajo delovnemu ljudstvu Jugoslavije, da smo nezmožni in nekulturni, da nismo sposobni svobodnega kulturnega razvoja, je naša ljudska oblast opravila ravno na tem področju ogromno delo in ga razen v Sovjetski zvezi ni opravila nobena druga država na svetu. Oglejmo si samo bežno dejstvo, da je v najtežjem času po osvoboditvi poleg vzdrževanja, dopolnjevanja in dviganja že obstoječih kulturnih ustanov, kot je Narodna galerija, Muzej, Narodno gledališče v Ljubljani in Mariboru, Akademija za glasbo, ustanovila na novo Akademijo upodabljalajočih umetnosti v Ljubljani in Akademijo za igralsko umetnost v Ljubljani ter šolo za umetno obrt, ki spada pod industrijski sektor. S tem je izpolnila naša oblast občutno vrzel, zadostila sanjam stoletij in ustvarila možnost, da se vzgajajo novi kadri za umetnost doma ob pridobitvah in spoznanjih v času narodnoosvobodilne borbe. Če vidimo, da je v letošnjem državnem proračunu v prosvetnem odseku predvidenih 40.736.336 din za vzdrževanje in adaptacije teh zavodov, nam postane takoj jasno, kaj je storila tolikanj obrekovana ljudska oblast za dvig kulturne ravni svojega ljudstva, za narodno umetnost in kulturo in da je storila to kljub nujni obnovi in petletki, ki je v glavnem posvečena izgradnji naše industrije in gospodarstva. To je veliko dejanje, vredno vsega spoštovanja in to dejanje nam krepi globoko zaupanje v našo res ljudsko oblast, ki s tolikim razumevanjem odpira najširše perspektive za nadaljnji razvoj slovenske umetnosti in kulture sploh. Saj so samo Predsedstvo vlade, ministrstvo za prosveto in mestni ljudski odbor dali za odkupe, podpore in nagrade za dela tako v literaturi kot v glasbi in v upodabljalajoči umetnosti od osvoboditve do danes nič manj kot 3.386.000 din, poleg velikega razpisa Prezidija s 100.000 dinarji za najboljšo umetnino in znanstveno delo. Iz tega sledi, da se je tudi s strani umetnikov v vseh panogah razvila velika delavnost, čeprav še ni našla polnega razmaha, ki ga pa upravičeno pričakujemo. Bilo je prirejenih nešteto koncertov, predavanj, razstav in umetnost je začela živo pronicati v ljudstvo. V upodabljalajoči umetnosti je bila prvič v zgodovini prirejena tako obsežna razstava umetnosti vseh jugoslovanskih narodov 19. in 20. stoletja, kakor se v bivši Jugoslaviji nikoli ni posrečilo. Prvič si stojimo tesno drug ob drugem in se spoznavamo in utiramo pot v bodočnost. Katera država more navesti tako svetle in svojstvene primere, kot je to

pokazal v svojem globokem razumevanju za umetnost naš maršal Tito s tem, da je 54 umetnikom vse Jugoslavije dal možnost skupnega slikarskega potovanja po zgodovinskem terenu četrte in pete ofenzive. Če danes, ko še niso daní vsi široki pogoji za redno življenje, živi kultura in umetnost tako življenje in zavzema tak razmah, potem tem laže verjamemo in s polnim zaupanjem in veseljem gledamo v bodočnost. Država, ki gradi na kulturnem dvigu svojih ljudstev, lahko popolnoma zaupa v svojo bodočnost. Izrekam popolno priznanje naši ljudski oblasti za njeno prizadevanje na kulturnem področju in izjavljam, da bom glasoval za predloženi proračun. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Prekinjam sejo in odrejam petminutni odmor. (Po odmoru.) Nadaljujemo drugo sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS. Besedo ima ljudski poslanec Karel Reberšek.

Karel Reberšek: Tovarišice, tovariši ljudski poslanci! Ko sprejemamo predlog izdatkov in dohodkov državnega proračuna Ljudske republike Slovenije za proračunsko leto 1947, se kot delavec, se kot ljudski poslanec radujem nad našim proračunom, ki je uravnotežen, to se pravi, ki ne izkazuje primanjkljajev, kakor je bilo to nekdanj. Če pregledamo posamezna poglavja republiškega proračuna, predvsem prvo poglavje — finansiranje državnega gospodarstva in ostale investicije v znesku 881 milijonov dinarjev, nam ta številka dovolj jasno pove veličino dela, ki ga je treba v tem proračunskem letu opraviti. Zavedamo se, da prva petletka ni samo drzen poskus, kakor je o njej še ta ali oni mislil, temveč trezno premišljen gospodarski načrt. Od dneva osvoboditve pa do danes smo imeli priliko, preizkusiti našo voljo, našo ustvarjalno silo in sposobnost naše mlade ljudske oblasti, ki je garant za uresničenje proračuna za leto 1947 in za izvedbo petletnega načrta sploh. Kot predpogoj postavljamo elektrifikacijo, industrializacijo in mehaniziranje poljedelskega gospodarstva, katerih koristi in dobrine ne bo več užival posameznik, kot je bilo to običajno v predaprilski Jugoslaviji in je danes še običaj v zapadnih tako zvanih lažidemokratskih državah, temveč se bo okoristilo z njim vse delovno ljudstvo Jugoslavije. To veliko delo bo koristilo neprestanemu dvigu življenjskega in kulturnega nivoja vsega delovnega ljudstva Slovenije, vsega delovnega ljudstva Jugoslavije.

Druga nič manj zanimiva postavka je proračun ministrstva za prosveto, ki obsega preko 390 milijonov dinarjev, kar zopet dokazuje, kakšno važnost posveča ljudska oblast vzgoji in izobrazbi vseh plasti našega naroda. Če se spomnimo, kakšno borbo je imela naša akademska mladina za doseg popolne medicine in drugih fakultet v bivši Jugoslaviji, če se spomnimo, da delovnemu človeku, predvsem pa delavcu v bivši Jugoslaviji ni bila dana možnost razvoja, nasprotno cvet delavske mladine je hiral v vlažnih, umazanih stanovanjih, v nehigieničnih delavnicah, v viničarskih bajtah in kočah. Nič manj važna ni postavka drugih ministrstev, ministrstva za socialno skrbstvo in zdravstvo. Kratekomalo, proračun v celoti je izraz velike ustvarjalnosti vsega našega delovnega ljudstva, ki si združeno v OF pod vodstvom KP in genialnega maršala Tita ustvarja z lastnimi fizičnimi in duševnimi napori temelje boljšega življenja sebi in bodočim generacijam. Zato izjavljam, da bom z veseljem glasoval za predloženi proračun LRS. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariši ljudski poslanci! Prosim, da bi se v bodoče točneje udeleževali sej. Kadar preneha zvoniti zvonec, je nujno potrebno, da so že vsi tovariši poslanci na svojih mestih. Če hočemo opraviti delo, ki ga imamo pred seboj, je vsekakor potrebna večja disciplina.

Ker je lista govornikov izčrpana, preidemo na razpravo in sklepanje o finančnem zakonu v podrobnostih in prosim poročevalca odbora za gospodarski načrt in finance, da prične s čitanjem predloga finančnega zakona za leto 1947.

Poročevalec dr. Miha Kambič prečita besedilo 1. člena zakonskega predloga.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 1. člena tega zakonskega predloga, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 1. člena soglasno sprejeto. (Na enak način je nato skupščina brez razprave ter brez pripomb in sprememb soglasno sprejela tudi besedilo 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. in 9. člena predloga finančnega zakona za leto 1947.)

Ugotavljam, da je finančni zakon od 1. do 9. člena soglasno sprejet in prosim poročevalca, da prečita I. razdelek izdatkov državnega proračuna.

Poročevalec dr. Miha Kambič prečita I. razdelek izdatkov državnega proračuna za proračunsko leto 1947.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za I. razdelek z nadpisom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je I. razdelek izdatkov državnega proračuna z nadpisom soglasno sprejet.

(Na enak način je nato skupščina brez razprave ter brez pripomb in sprememb soglasno sprejela tudi ostale razdelke izdatkov državnega proračuna od II. do vključno XIV. razdelka.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o državnem proračunu Ljudske republike Slovenije za proračunsko leto 1947 v posameznostih soglasno sprejet. (Klici iz vrst poslancev: Dohodki!)

Prosim poročevalca, da prečita še razdelke o dohodkih.

Poročevalec dr. Miha Kambič prečita I. razdelek dohodkov državnega proračuna Ljudske republike Slovenije za proračunsko leto 1947.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za I. razdelek dohodkov z nadpisom, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je I. razdelek dohodkov z nadpisom soglasno sprejet.

(Na enak način je nato skupščina brez razprave ter brez pripomb in sprememb soglasno sprejela tudi ostale razdelke dohodkov od II. do vključno VI. razdelka.)

Ugotavljam, da so soglasno sprejeti vsi razdelki dohodkov in da je predlog državnega proračuna za proračunsko leto 1947 v posameznostih soglasno sprejet. (Poslanci navdušeno ploskajo.)

Preidemo na glasovanje v celoti. V smislu 34. člena poslovnika se bo glasovanje v celoti vršilo skupno, to je za predlog državnega proračuna Ljudske republike Slovenije za proračunsko leto 1947 skupno s predlogom finančnega zakona za proračunsko leto 1947. Prosim tajnika Miloša Ledineka, da izvrši poimensko klicanje poslancev.

Tajnik Miloš Ledinek kliče poimensko ljudske poslance, ki glasujejo.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ugotavljam, da je pri glasovanju o predlogu zakona o državnem proračunu LRS za proračunsko leto 1947 skupno s predlogom finančnega zakona za proračunsko leto 1947 glasovalo 96 poslancev — in sicer vsi »za«. Ugotavljam, da je s tem predlog zakona o državnem proračunu LRS za proračunsko leto 1947 skupno s finančnim zakonom za državni proračun LRS za proračunsko leto 1947 soglasno sprejet. Predsedstvo Ljudske skupščine LRS ga bo v smislu 72. člena ustave LRS in 35. člena poslovnika poslalo Prezidiju Ljudske skupščine LRS zaradi razglasitve.

Preidemo na drugo točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu LRS za proračunsko dobo od julija 1945 do 31. decembra 1945. Pričenjam razpravo in prosim poročevalca odbora za gospodarski načrt in finance, da da poročilo.

Poročevalec dr. Miha Kambič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ker je bilo poročilo razmnoženo in razdeljeno vsem poslancem, predlagam, da se zaradi tega poročilo ne čita.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali skupščina sprejme ta predlog? (Predlog je bil soglasno sprejet.) Ugotavljam, da je predlog poročevalca sprejet.

Poročevalec dr. Miha Kambič: Tovarišice in tovariši ljudski poslanci! Naš tovariš finančni minister, odnosno po njem naša ljudska vlada polaga finančno številčni obračun prejemkov in izdatkov za drugo polletje 1945. Če hočemo kakršne koli napore in delo pravilno in pravično presoditi in oceniti, moramo upoštevati okoliščine — ugodne kot neugodne, ob katerih se je izvršilo to delo. Konkretno! Ob presojanju in ocenjevanju predloga zakona o zaključnem računu LRS za proračunsko dobo od 1. julija 1945 do 31. decembra 1945 se moramo živeti v takratne težke prilike neposredno po končanih štiriletnih borbah, po štiriletnem okupatorskem udejstvovanju na našem ozemlju.

Vse do prve polovice maja 1945 so trajale težke in krvave borbe za izgon okupatorskih krvnikov, za osvoboditev domovine. Okupatorska vojska se je na umiku iz južnejših predelov Evrope v velikem številu umikala čez našo ožjo domovino ter na svojem omiku besno in brezvestno uničevala prav vse, česar ni preprečevala naša v silnem poletu sovražnika prehitevajoča narodnoosvobodilna vojska. Štiriletno zločinsko rušenje domovine po fašističnih in nacističnih zločincih nam je prizadejalo ogromno škodo. Pustilo je za seboj ruševine v vseh panogah človeškega pozitivnega udejstvovanja in ustvarjanja v industriji, rudarstvu, obrti, trgovini, kmetijstvu, gozdarstvu, denarništvu, prosveti, zdravstvu in socialnem skrbstvu. Porušeni so bili domovi in gospodarska poslopja, tovarne in drugi obrati, šole, bolnice in socialni domovi, uničeni stroji, razrušene ceste, železnice, mostovi, železniške postaje, luke in luške naprave — skratka povzročena škoda je znašala ogromne milijardne številke, s kakršnimi naše do takrat vedno le izkoriščano delovno ljudstvo ni znalo računati.

Naša takratna vlada je prispela v osvobojeno Ljubljano dne 10. maja 1945. Poleg zgoraj navedenih ruševin je našla prazna skladišča živil in drugih življenjskih potrebščin, izropane blagažne, vesplošno pomanjkanje, zlasti občutno pa je bilo pomanjkanje živil, njih dovoz po porušeni železnicih, cestah in mostovih pa je bil skoraj popolnoma onemogočen. Vsako premisslje-

vanje, študiranje in preračunavanje bi v takih okoliščinah pomenilo obenem usodno zavlačenje. Bila je grmada problemov, ki so bili vsi nujni in neodložljivi, za načrtovanje ni bilo časa. Nujen je bil dovoz živil že takoj prve dni po osvoboditvi in je istočasno bilo treba takoj pristopiti k vsaj provizorni obnovi prometnega omrežja. Uvoz živil brez izvoza lastnih izdelkov pa je bil za daljšo dobo nemogoč. Bodočnost je v produktivnem ustvarjanju, nujna je bila tedaj čim prejšnja, četudi le zasilna obnova produkcijskih obratov vseh gospodarskih panog. Nujno je bilo nadalje pripraviti vsaj najskromnejšo streho ljudem in živini v najbolj prizadetih krajih, ker se je bližala zima.

Pa še nekaj je bilo nujno, celo najnujnejše med vsemi neštevilnimi nujnostmi, in to je položitev temeljev težko priborjene svobode s pritegnitvijo najširših ljudskih množic v enotno politično organizacijo OF, odnosno LF, dalje je bila nujna organizacija našega novega državnega ustroja, to je izgradnja ljudske oblasti v ljudskih odborih in najvišjih organih države.

Reševanje teh in drugih še posebno težkih problemov je otežkočal takratni, po okupatorju puščeni valutni kaos, otežkočali so ga vsi sovražniki delovnega ljudstva, kot narodni izdajalci in vojni dobičkarji, črnoborzijanci in špekulanti, eksponenti domače in tuje reakcije.

Vsem tem težkim malogam smo bili kos in jih uspešno izvrševali, ker so naša oblastva znala najti pravilen odnos do delovnih ljudskih množic in do vseh množičnih organizacij, ki so medsebojno tekmovali v delu za obnovo, za politično zedinjenje in za izgradnjo ljudske oblasti. Z lastnimi delovnimi silami, z lastnimi finančnimi sredstvi smo gradili in obnavljali, kakor se ni gradilo in obnavljalo nikjer na svetu razen v ZSSR. Naše uspehe je občudoval zunanji svet in to tem bolj, ker nismo moledovali za zunanjo finančno pomoč, temveč smo z največjo pozornostjo in samopožrtvovalnostjo čuvali in očuvali svojo gospodarsko nedvisnost.

V borbi ojeklenele, v doseženi svobodi sproščene sile delovnih ljudskih množic so ustvarjale čuda tudi brez reparacij, brez vojne odškodnine, brez valute z zlato podlago. S svojo lastno delovno silo smo ustvarili vrednosti in dobrine, ki so poleg notranjega reda v državi in discipline državljanov najzanesljivejša podlaga za stabilnost naše valute. Vsi tisti pa, ki so vohunili in izdajali, špekulirali in črnoborzijani, so dobili zasluženo priznanje pri naših ljudskih sodiščih.

Zaključni račun LRS za drugo polletje 1945 kaže sledečo sliko:

Proračun vlade LRS:

izdatki	din 506,147.935.72
dohodki	din 579,836.271.49
presežek dohodkov	din 73,688.335.77

Proračun okrožnih ljudskih odborov:

izdatki	din 67,063.062.53
dohodki	din 67,063.062.53
izdatki so izravnani z dohodki.	

Proračun okrajnih ljudskih odborov:

izdatki	din 73,847.037.61
dohodki	din 73,847.037.61
izdatki so izravnani z dohodki.	

Proračun krajevnih ljudskih odborov:

izdatki	din	19,662.754.86
dohodki	din	19,662.754.86

izdatki so izravnani z dohodki.

Izdatki in dohodki obratnih glavnice:

a) glavne republiške blagajne:

izdatki	din	91,712.603.52
dohodki	din	36,918.189.01
presežek izdatkov	din	54,794.414.51

b) blagajn ljudskih odborov:

izdatki	din	144,784.975.22
dohodki	din	122,799.694.10
presežek izdatkov	din	21,984.681.12

Skupni presežek izdatkov iz obratne glavnice

vseh blagajn znaša	din	76,779.095.63
------------------------------	-----	---------------

Proračun vlade LRS pa izkazuje presežek

dohodkov z	din	73,688.355.77
----------------------	-----	---------------

Zbirni saldo proračunov in obratnih blagajn

vlade LRS in ljudskih odborov znaša tedaj izdatkov nad dohodki.	din	3,090.759.86 več
--	-----	------------------

Kaj pomeni ta primanjkljaj za LRS. O notranjih težkih gospodarskih prilikah, o delovnem poletu za obnovo in gospodarsko izgradnjo smo že govorili. Poglejmo še malo čez državne meje v druge države, ne da bi jih imenoma navajali.

1. Nobena tistih držav, ki so bile sateliti Hitlerjeve Nemčije, ali pa so bile zaradi vojnih napadov na svoje ozemlje bolj ali manj prizadete ali okupirane, nima uravnovešenega proračuna, temveč milijardne deficite — izvemši ZSSR.

2. Razen držav, ki so šle na pot resnične napredne demokracije, ki jo predstavlja edino delovno ljudstvo, imajo vse države nestabilne valute, nekatere med njimi porazno inflacijo, druge pa težko vzdržujejo hudo borbo proti nadaljnji inflaciji.

3. Največji posojilodajalci zahodnoevropskega kapitalizma so:

a) nekateri prodali ali zastavili vse svoje inozemske naložbe ter iščejo nadaljnja posojila, da bi si pomagali iz trenutne situacije;

b) drugi so odprodali sicer le del svojih naložb, toda zaradi svoje pasivne trgovske in plačilne bilance se zadolžujejo na daljnem zahodu, od katerega postajajo gospodarsko in politično vse bolj odvisni.

Upoštevajoč vse te okoliščine je odbor za gospodarski načrt in finance mnenja, da je vlada LRS v polletju, za katerega polaga obračun, dosegla tolike uspehe, da smatra odbor za svojo dolžnost, izreči ji priznanje pred skupščino LRS. Obračunski primanjkljaj v znesku din 3,090.759.86 pomeni v takratnih razmerah tako ogromen uspeh tudi v finančnem pogledu, da to priznanje ne bi moglo biti nič večje, ako bi zaključili prvo povojno proračunsko polletje z enakim suficitom.

Odbor za gospodarski načrt in finance predlaga skupščini odobritev predloga o zaključnem računu LRS za proračunsko dobo od 1. julija 1945 do 31. decembra 1945. (Navdušeno ploskanje.)

Predsednik dr. F e r d o K o z a k : Ali se kdo od poslancev javi k razpravi o tem zakonskem predlogu. (Nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo o predlogu zakona o zaključnem računu Ljudske republike Slovenije za proračunsko dobo od 1. VII. do 31. XII. 1945 v načelu ter preidemo h glasovanju v posameznostih.

Prosim poročevalca, da prečita člen za členom tega zakonskega predloga.

Poročevalec dr. M i h a K a m b i č prečita nadpis zakona in besedilo 1. člena.

Predsednik dr. F e r d o K o z a k : Kdor je za besedilo 1. člena z nadpisom k temu zakonskemu predlogu, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 1. člena skupno z nadpisom soglasno sprejeto. (Skupščina je nato brez razprave ter brez pripomb in sprememb soglasno sprejela tudi besedilo 2. in 3. člena zakonskega predloga.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o zaključnem računu Ljudske republike Slovenije za proračunsko dobo od 1. VII. do 31. XII. 1945 v posameznostih soglasno sprejet.

Preidemo tedaj h glasovanju v celoti in bomo glasovali z dviganjem rok.

Kdor je za predlog zakona o zaključnem računu LRS v celoti, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o zaključnem računu Ljudske republike Slovenije za proračunsko dobo od 1. julija 1945 do 31. decembra 1945 v celoti soglasno sprejet. Predsedstvo Ljudske skupščine LRS ga bo v smislu ustave in poslovnika predložilo Prezidiju Ljudske skupščine LRS zaradi razglasitve.

Predlagam ljudski skupščini, da se današnja seja zaključi in da se prihodnja, tretja seja vrši jutri, t. j. 16. aprila ob 10. uri dopoldne z nadaljevanjem dnevnega reda, ki je bil sprejet za današnjo sejo. Ali soglašata skupščina s tem predlogom? (Soglašata.) Ker skupščina soglašata s tem predlogom, naznanjam, da se bo vršila prihodnja seja jutri, 16. aprila ob 10. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom:

1. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov.
2. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS.
3. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o pooblastilu Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošenj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS.
4. Potrditev ukaza Prezidija Ljudske skupščine LRS o spremembah v vladi.
5. Volitev skupščinskih odborov.

S tem zaključujem drugo sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS.

Seja je bila zaključena ob 19.15.

3. seja

I. rednega zasedanja

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

ki se je vršila dne 16. aprila 1947 v Ljubljani.

Predsednik: dr. Ferdo Kozak.

Tajnik: Miloš Ledinek.

PRISOTNI ČLANI VLADE:

Dr. Marijan Brecelj, podpredsednik vlade;
Ivan Maček, podpredsednik vlade in minister za gradnje;
Boris Kraigher, minister za notranje zadeve;
Lidija Šentjurač, minister za prosveto;
Tone Fajfar, minister za trgovino in preskrbo;
inž. Jože Levstik, minister za kmetijstvo in gozdarstvo;
Tomo Brejc, minister za delo;
dr. Marjan Ahčin, minister za ljudsko zdravstvo;
dr. Anton Kržišnik, minister za socialno skrbstvo;
Zoran Polič, minister za finance.

Ob 10.15 prične predsednik Ljudske skupščine LRS dr. Ferdo Kozak 3. sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS z naslednjimi besedami:

Pričenjam 3. sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil tajnik Miloš Ledinek.

Prosim tajnika Jožeta Jurača, da prečita zapisnik 2. seje. Tajnik Jože Jurač prečita zapisnik 2. seje. Ali ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je zapisnik soglasno odobren in se podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Ljudski poslanci Rado Pehaček, Stane Potočar, Rudi Hribernik, Lado Kozak in Olga Vrabič so službeno nujno zadržani in prosijo za enodnevni dopust. Prosim skupščino, da jim odobri enodnevni dopust. (Odobrava.)

Preidem na prvo točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov in prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo.

Poročevalec Franc Popit: Tovariši ljudski poslanci! Splošni zakon o ljudskih odborih, sprejet maja 1946, nalaga ljudskim republikam, da v okviru njega izdajo najpozneje v šestih mesecih po veljavi tega zakona republiške zakone. Ta rok je bil podaljšan, vendar pa vlada LRS misli, da je potrebno že v tem letu pristopiti vsaj k reorganizaciji ljudske oblasti spodaj in izvesti volitve v ljudske odbore še pred izdajo republiškega zakona o ljudskih odborih, ki bo predložen skupščini takoj, ko bo skupščina FLRJ Izpopolnila na podlagi izkušenj in razvoja splošni zakon o ljudskih odborih.

Cilji, ki jih zasleduje vlada ob predložitvi tega osnutka, so sledeči:

- a) utrditi princip volilnosti v nižje ljudske odbore,
- b) imenovane odbore čimpreje zamenjati z izvoljenimi na demokratičen način.

Praden preidem na same popravke zakonodajnega odbora k osnutku, ki ga je predložila vlada, bi rad poudaril nekaj bistvenih lastnosti tega zakona.

1. Volitve v krajevne in okrajne odbore se ne vršijo na isti dan, in to iz razloga, da se poudarja značaj volitev v okrajne odbore, ki niso samo organi delegatov okraja, in zaradi tehnične izvedbe.

2. Določbe o številčnem sestavu ljudskih odborov so prožne in upoštevajo število in gostoto prebivalstva kakor tudi obseg in zapletenost gospodarskih, kulturnih in drugih lokalnih razmer.

3. Volilne enote: Postavljeno je načelo, da se vse volitve izvajajo po volilnih enotah tako, da se praviloma v vsaki volilni enoti voli po en odbornik. Ta princip poudarja direktno in jasno odgovornost izvoljenega odbornika svojim volivcem in omogoča v primeru potrebe tehnično izvedbo odpoklica.

4. Kar se volilnega postopka tiče, poudarja osnutek demokratičnost in tajnost izbire mandatov s postavitvijo skrinjice brez liste.

Glasuje se s kroglicami.

Posamezne kandidate ali kandidatne liste lahko predlagajo politične in družbene organizacije kakor tudi določeno število volivcev.

V pogledu dodeljevanja mandatov je sistem kombiniran.

Posebni člen določa, da volivci lahko odpokličejo posamezne odbornike ljudskih odborov pred potekom dobe, za katero so bili izvoljeni, in sicer morajo o tem glasovati. Način odpoklica bo predpisan s posebnim zakonom.

Popravki zakonodajnega odbora k vladnemu predlogu so bili razmnoženi in jih imate pred seboj. Zato predlagam, da teh popravkov ne bi čital.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali se skupščina strinja s tem predlogom? (Predlog je bil soglasno sprejet.)

Poročevalec Franc Popit: Vse te spremembe in popravke je sklenil zakonodajni odbor po pregledu zakona člen za členom soglasno na sejah dne 10., 11. in 12. aprila 1947. Nato je zakonodajni odbor soglasno sprejel predlog zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov s spremembami, ki jih imate pred seboj v celoti. Končno je bilo prečitano in soglasno odobreno to poročilo. Za poročevalca je odbor določil Franca Popita.

Tovariši poslanci! Predloženi osnutek je v skladu z ustavo FLRJ in splošnim zakonom o ljudskih odborih, z ustavo LRS in ker je nujnost za izdajo tega zakona iz razlogov, ki sem jih preje utemeljil, predlagam v imenu zakonodajnega odbora, da sprejme skupščina predloženi osnutek v celoti.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Pričenjam razpravo k predlogu zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov, da pa bi se govorniki, ki žele govoriti, mogli prijaviti tajniku, odrejam 5 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 10.30 in se je nadaljevala ob 10.40.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Nadaljujemo 3. sejo I. rednega zasedanja. Besedo ima ljudski poslanec Karel Štrukelj.

Karel Štrukelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Prijavil sem se k razpravi o predlogu zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov glede na njegov velik pomen in popolno demokratičnost, po katerem naj

bi se izvajale volitve za odbornike ljudskih odborov. Brez dvoma, da so volitve odbornikov ljudskih odborov poleg finančne zmogljivosti eden izmed glavnih pogojev za uspešno izvedbo petletnega gospodarskega plana, kajti brez dobrega vodstva ljudskih odborov in široke aktivizacije vseh progresivnih sil za smotrno uporabo investicij nam tudi te ne morejo veliko služiti. Dejstvo je, da so dosedanji ljudski odbori od osvoboditve do sedaj odigrali velikansko vlogo v pogledu obnove po vojni porušene dežele, aktivizacije širokih množic za borbo proti ostankom fašizma in reakcije ter v pogledu kulturnoprosvetne prevzgoje delovnih množic. To njihovo prizadevanje je pod vodstvom vlade LRS in vlade FLRJ na čelu z maršalom Titom ter ob podpori široke vseljdske organizacije Ljudske fronte Jugoslavije obrodilo bogate sadove v izgradnji in realizaciji prilik v državi. Reči moramo, da so ljudski odbori z vlado in ljudskimi skupščinami na čelu izpolnili v veliki meri pogoje, zasnovane že med narodnoosvobodilno borbo za prehod k načrtnemu gospodarstvu in k samemu izvajanju petletnega plana. Na drugi strani pa so se pri nekaterih ljudskih odborih zagrešile tudi velike napake in slabosti tako v politično kot v gospodarsko škodo ljudske skupnosti, brez katerih bi lahko bili rezultati konstruktivnega dela ljudskih množic še mnogo večji. Te napake in slabosti so bile možne samo zato, ker naše ljudske množice pri prvih volitvah še niso razpolagale s tistimi izkušnjami, kot razpolagajo sedaj. Množice tudi takrat niso imele take izbire kandidatov kot jo bodo imele sedaj iz vrst najbolj predanih borcev, prekaljenih v ognju borbe za svobodo in demokratične pravice naših narodov. Stari zakon o volitvah v narodnoosvobodilne odbore tudi ni bil tako popoln, kot je predložen osnutek zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov, saj smo od takrat do sedaj prebrodili najtežje čase povojne krize, katéra sledi vsaki vojni. Premostili smo mnoge težave in napore, pri čemer smo prišli tudi do bogatih izkušenj, na osnovi katerih se je predložen osnutek zakona izpremenil. Predlagani osnutek zakona se ni spremenil samo po vsebini, ampak v veliki meri tudi po demokratičnosti volilnega postopka, katerega predvideva. Tako bodo po določilih 21. člena V. poglavja tega zakonskega osnutka lahko predlagale posamezne kandidate in kandidatne liste tudi družbene ali politične organizacije, kar pomeni, da se bodo te družbene organizacije še bolj naslonile na ljudsko oblast. S tem, da jim je dana možnost uveljaviti svoje pravice pri postavljanju kandidatov, bodo neposredno sodelovale pri izgradnji ljudske oblasti. Posebno važno in povsem pravilno se mi zdi, da predvideva predložen osnutek ločene volitve za krajevne in posebej za okrajne ljudske odbore. Pravilnost dvojnih volitev se mi zdi važna iz naslednjih razlogov: dosedanja praksa nam je pokazala, kako malo pažnje se posveča izbiri kandidatov za okrajne ljudske odbore, če so volitve skupne, da volitve v okrajne ljudske odbore izgubljajo potemtakem na pomenu, ker je glavni poudarek na volitvah v krajevne ljudske odbore in je izbira kandidatov za okrajne odbore velikokrat slabša od krajevnih. Zasedanje tako izvoljenega okrajnega ljudskega odbora je zelo mrtvo in največkrat izgleda kot neka gola formalnost, namesto da bi se razpravljali važni problemi glede izboljšanja dela in funkcioniranja okrajnih ljudskih odborov kot druge instance ljudske oblasti. Marsikje je tudi težka izbira kandidatov za okrajne izvršilne ljudske odbore, tako v političnem kakor strokovnem pogledu. Tudi smatram dvojne volitve demokratičnejše od skupnih, že zaradi samega demokratičnega volilnega principa — vsaka volilna enota po enega ljudskega odbornika — je najbolj praktičen način dvojnih volitev. Z ločenimi volitvami bo tudi nemogoče, da bi se v odbore vrinili razni razdiralci

ljudske oblasti in zaviralci hitrega razvoja, ker bodo ljudske množice opreznije. In končno še ena stvar, ki se mi zdi najvažnejša pri volitvah krajevnih in okrajnih ljudskih odborov, je sama izbira kandidatov po določili V. poglavja 22. člena, zadnji odstavek, kateri pravi, da morajo predlagatelji kandidatov in kandidatnih list priložiti okrajnim volilnim komisijam poleg ostalih potrdil, potrebnih za vlaganje kandidatur po tem členu, še potrdilo pristojnega notranjega odseka, da kandidat in njihovi namestniki niso obsojeni in da proti njim ni uvedeno kazensko postopanje zaradi kaznivega dejanja, po zakonu o zatiranju nedovoljene trgovine, špekulacije in gospodarske sabotaže, po zakonu o zaščiti ljudske imovine in po zakonu o kaznivih dejanjih proti ljudstvu in državi. To se pravi, da se pri postavitvi kandidatur izločijo vsi špekulanti, gospodarski saboterji, raznašalci in izkoriščevalci obče ljudske imovine ter protiljudski elementi, ki so bili obsojeni po zgoraj omenjenih zakonih ali pa so še v kazenskem procesu. Ker so prav ti ljudje največkrat oni, ki v ljudskih odborih izrabljajo položaj v svoje osebne koristi, zavirajo razvoj pri ustanavljanju združenj in podjetij ali pa na kakršen koli drug način onemogočajo napredek iz svojih profitarških nagibov, smatram, da je izločitev takih elementov iz oblasti edino pravilno, ker je garancija, da bodo ljudski odbori brez teh tipov lahko izpolnili veliko in odgovorno nalogo v postavljenem petletnem gospodarskem planu. Z izločitvijo teh elementov od ljudske oblasti se bo močno izpremenil značaj teh odborov in bodo široke ljudske množice imele vse večje zaupanje vanje, ker bodo kmalu doumele, da so taki špekulanti največji škodljivci v razvoju naše družbene stvarnosti. Ljudski odbori, izvoljeni po takem volilnem pravu, kot ga nakazuje osnutek tega zakona o volitvah ljudskih odborov, kjer bodo lahko kandidate postavljale tudi politične in družbene organizacije, kjer bodo volitve ločene za krajevne in posebej za okrajne ljudske odbornike, ki bodo lahko istočasno kandidati prvih in drugih odborov, in kjer se bodo odstranili od kandidatur vsi obsojeni špekulanti in drugi protiljudski tipi, bodo najboljši izraz ljudske volje ter jih bodo množice tudi upoštevale. S tem bo dana možnost ljudskim odborom za najširšo iniciativo in lastno podjetnost, saj se bodo z odstranitvijo takih zaviračev sprostile vse zdrave sile delovnega ljudstva. Taki odbori bodo s svojo demokratičnostjo ljudskim sovražnikom trn v peti, zlasti inozemskim reaktivnim, ki ne bodo imeli več plodnih tal v naši ljudski državi. Naj le trobijo po inozemstvu, da pri nas ni demokracije in svobode, saj danes že ves svobodoljubni in demokratični svet ve, da pri nas ni demokracije samo za one posameznike, ki so računali, da bodo po končani vojni na račun vojne nesreče in pomanjkanja spravljali velike profite. Tudi mi demokracije in svobode za one, ki bi radi še naprej rušili in podirali velike pridobitve štiriletnega osvobodilnega boja, za kar smo dali tako dragocene žrtve. Za vse poštene državljane pa, ki želijo svojemu narodu srečo in blagostanje, je demokracije in svobode popolnoma dovolj. Danes, ko prvič v zgodovini slovenskega naroda sprejema prva ljudska skupščina na svojem rednem zasedanju ta zakon, izjavljam, da bom tudi zanj glasoval. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Mara Bešter.

Mara Bešter: Tovariši ljudski poslanci! Ob pretresanju zakona o volitvah odborov ljudskih odborov bi uvodoma podčrtala potrebo sprejema tega zakona in izvedbe volitev v ljudske odbore še pred sprejetjem zakona

o ljudskih odborih. Ustava LRS pravi, da so ljudski odbori osnovna pridobitev narodnoosvobodilne borbe proti fašizmu in reakciji. Naša oblast je danes v bistvu oblast ljudskih odborov. Čeprav imajo naši ljudski odbori demokratično strukturo, demokratično obliko, moramo vendar poudariti, da se politična vsebina ljudskih odborov menja in da bo tak proces nujno še trajal. Sedanji ljudski odbori so bili v glavnem izvoljeni že v letu 1945, nekaj mesecev po osvoboditvi. Od takrat smo napravili že precejšnje korake naprej v našem nadaljnjem razvoju. Ob času volitev so bili mnogi naši dobri tovariši, zlasti oni iz vasi, še v naši armadi, kar je omogočilo, da so prišli v ljudske odbore marsikje ljudje, ki so jim njihovi osebni interesi višji od koristi ljudstva, od koristi skupnosti. Na vrsti konkretnih nalog, ki so bile v preteklem letu postavljene pred našo ljudsko oblast, smo se jasno prepričali, da v naših odborih ni vse v redu, da marsikateri član ljudskega odbora ne zasluži tega naziva. Vidimo, da mnoge uredbe naše vlade često niso tako uresničene kot bi morale biti prav zaradi tega, ker sede v nekaterih odborih ljudstvo nasprotni elementi. To so nam pokazali razni odkupi, ko so se ponekod člani ljudskega odbora sami izmikali oddaji, skušali pridelke prikrivati, da bi lahko kasneje z njimi špekulirali. Imeli smo primere, da so brez sodelovanja ljudstva njim dodeljeni kontingent porazdelili na vaščane in pri tem namerno ščitili vaše magnate, ki bi morali po vseh pravilih oddati več. Razni taki vaški veljaki se skušajo danes kot odborniki okoriščati s svojim vplivom, ki je nujno izhajal iz njihove ekonomske premoči na vasi, in hočejo še danes obdržati na vasi gospodarski položaj. Isto sliko kot odkup nam nudi tudi pobiranje davkov, setvena kampanja, ustanavljanje zadrž in podjetij krajevnih ljudskih odborov. Poznam več krajevnih ljudskih odborov, kjer so dani vsi pogoji za združne trgovine, za ustanavljanje podjetij krajevnega ljudskega odbora, vendar so prav odborniki tisti, ki zavirajo iniciativo množic. Na drugi strani pa so se odbori po mestih n. pr. četrtni odbori v Ljubljani skrčili zaradi raznih premestitev itd. na nekaj tovarišev, ki nikakor ne morejo reševati vseh nalog, ki jih nalaga OLO in so postali navadni administratorji. Stari četrtni ljudski odbori v Ljubljani so imeli največ deset odbornikov, sedaj pa zakon predvideva 35 do 60 odbornikov za rajonski odbor. S tem se bo odgovornost za delo prenesla na znatno širši krog ljudi, kar je zlasti važno sedaj, ko se bodo morali rajoni sami poglobljati v gospodarsko problematiko, ko bodo imeli svoj budžet, svoja podjetja itd.

V Sloveniji imamo nadalje tudi odbore, ki niso izvoljeni, ampak le imenovani, kar nikakor ne ustreza načelom naše demokracije. Potreba, lahko rečem, zahteva po novih volitvah v ljudske odbore je bila že na zadnjih zasedanjih okrajnih ljudskih odborov jasno postavljena in utemeljena ne le od strani okrajnih izvršilnih odborov, ampak tudi od odbornikov samih. Prepričana sem, da bodo široke ljudske množice pozdravile sklep vlade, da čimprej izvedemo volitve.

Nadalje bi se dotaknila 12. člena osnutka zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov, ki govori o tem, da ima praviloma vsaka volilna enota svojega odbornika. Jasno je, da je s tem načelom vzpostavljena ožja zveza med volivci in ljudskim odbornikom, da bo to prišlo do izraza že pri postavljanju kandidatov kot tudi na volitvah. Tako izvoljen odbornik se bo čutil mnogo bolj osebno odgovornega svojim volivcem, odpoklic odbornika pa bo enostavno izvedljiv. Prav vprašanje odpoklica odbornika je bilo zlasti v večjih krajih dosedaj precej težavno. Tak način volitev v ljudske odbore bo prav gotovo

nov korak k demokratizaciji naše ljudske oblasti, korak k tesnejšemu sodelovanju množic s svojim ljudskim odborom.

Če se dotaknem še vprašanja volilnega postopka, je treba podčrtati, da predvideva zakon skrinjico brez liste. To je udarec v obraz vsem tistim, ki skušajo izven naše domovine prepričevati svet o tem, da v novi Jugoslaviji ni svobode, da je pri nas diktatura itd. Kljub temu, da je slehernemu zelo lahko postaviti kandidature, da so na drugi strani volitve tajne, da je procent tistih, ki so pred sodiščem izgubili volilno pravico zelo nizek, kljub vsemu temu daje zakon vsem tistim, ki se ne bi strinjali z nobenim kandidatom in ki bi morda iz ne vem kakšnega strahu šli na volišče, možnost, da vržejo svoje kroglice v prazno skrinjico. Gotovo bodo posamezni reakcionarji, ki prihuljeno in z zavistjo gledajo naš silen vzpon, delovni elan našega ljudstva, iskali in lovili glasove za prazno skrinjico. Mi člani Osvobodilne fronte se ne bojimo njihovega umazanega posla. Moč naše OF je tolikšna, da bo ljudstvo naše republike ob takih uspehih, ki jih imamo za seboj v dvoletnem obstoju, da bo ljudstvo ob svetli perspektivi bodočega razvoja odločno in jasno povedalo na volitvah, da pri nas v odborih pri oblasti ni več mesta za razne špekulante in koristolovce, da so za vedno za nami časi, ko je na vasi govoril le vaški magnat. V mestih in industrijskih centrih bomo v ljudske odbore volili predvsem člane sindikatov, kar bo najboljša garancija za to, da se bo dvignilo tudi lokalno gospodarstvo. Delovno ljudstvo si je na jasnem, da so eden izmed pogojev uspešne izvedbe plana in s tem tudi dviga življenjskega standarda dobri ljudski odbori. S svojimi izkušnjami se je prepričalo, da se je treba še kar naprej vztrajno boriti za svojo oblast, da je treba stopnjevati politično borbo, ki se bo razvijala v ljudskih odborih samih tedaj, če naši ljudski odbori ne bodo več samo torišče borbe med reakcionarnimi in naprednimi silami, temveč če bodo v celoti postali to, kar so bili v času narodnoosvobodilne borbe — organ ljudstva proti ostankom reakcije.

Izjavljam, da bom glasovala za predlog zakona. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima podpredsednik vlade dr. Marijan Brecelj.

Dr. Marijan Brecelj: V smislu 32. člena poslovnika izjavljam v imenu vlade, da vlada sprejema popravke, ki jih je predlagal zakonodajni odbor v svojem poročilu.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: S tem je lista govornikov izčrpana. Preidemo na glasovanje v posameznostih in prosim poročevalca, da prečita člen za členom zakonskega predloga.

Poročevalec Franc Popit prečita 1. člen predloga zakona o volitvah odbornikov Ljudskih odborov z nadpisom.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 1. člena z nadpisom, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nič.) Ugotavljam, da je 1. člen z nadpisom soglasno sprejet. (Skupščina je nato brez sprememb ali pripomb na enak način sprejela vse nadaljnje člene predloga zakona o volitvah odbornikov z vsemi po vladi sprejetimi popravki od 2. do vključno 83. člena z vsemi nadpisi.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov od 1. do 83. člena v posameznostih soglasno sprejet.

Preidemo na glasovanje v celoti in prosim tajnico Miro Tomšičevo, da izvrši klicanje poslancev.

Dr. Marijan Breclj: Predlagam, da se poslužimo določila poslovnika, ki smo ga sprejeli, da se glasuje z dviganjem rok. To lahko odredi predsednik sam ali pa to predlaga 10 poslancev, sicer nima smisla, da smo to olajšavo sprejeli v poslovnik.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Potem odrejam, da se glasuje z dviganjem rok. Dajem predlog zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov soglasno sprejet. (Ploskanje.) Predsedstvo Ljudske skupščine ga bo v smislu 72. člena ustave LRS in 35. člena poslovnika izročilo Prezidiju Ljudske skupščine LRS zaradi razglasitve.

Druga točka dnevnega reda je razprava in sklepanje o predlogu zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS. Prosim poročevalca zakonodajnega odbora Alojza Vrhovca, da da poročilo.

Alojz Vrhovec: Zakonodajni odbor je od vlade LRS stavljeni predlog zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS pretrésal na svoji seji dne 10. aprila 1947.

Ustavodajna skupščina LRS je dne 19. novembra 1946 izglasovala Zakon o Prezidiju Ustavodajne skupščine LRS. Po sprejetju ustave se je ustavodajna skupščina v smislu 19. člena zakona o Ustavodajni skupščini LRS spremenila v redno ljudsko skupščino, Prezidij Ustavodajne skupščine LRS pa v Prezidij Ljudske skupščine LRS. Že zato naj bi zakon, sklenjen za Prezidij Ustavodajne skupščine, pravzaprav ne veljal več za Prezidij Ljudske skupščine LRS. Razen tega pa se zakon o Prezidiju Ustavodajne skupščine LRS tudi ne sklada z vsemi določbami pozneje izglasovane ustave o Prezidiju Ljudske skupščine LRS. Zato je nujno potrebno, da se pravni položaj Prezidija Ljudske skupščine LRS uredi z novim zakonom, ki je v soglasju z ustavo. Iz tega razloga in glede na dejstvo, da se od vlade predloženi osnutek zakona sklada z ustavo FLRJ in ustavo LRS ter ni protiven zveznim zakonom, je zakonodajni odbor soglasno sklenil, da predlog zakona v načelu sprejme.

Razpravljajoč od člena do člena je zakonodajni odbor sklenil sledeče spremembe in popravke prvotnega od vlade LRS predloženega besedila zakona. Ker pa so te spremembe in popravki bili razmnoženi in razdeljeni vsem poslancem, predlagam, da se ne čitajo.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.) Predlog je soglasno sprejet.

Alojz Vrhovec: Vse te spremembe oziroma popravke je sklenil zakonodajni odbor soglasno. Nato je zakonodajni odbor soglasno sprejel predlog zakona v celoti z vsemi v tem poročilu navedenimi spremembami in popravki. Končno je bilo to poročilo prečitano in soglasno odobreno. Za poročevalca je odbor določil Alojza Vrhovca. To poročilo pošilja zakonodajni odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme v celoti.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali se kdo od poslancev javi k besedi? Besedo ima podpredsednik vlade dr. Marijan Breclj.

Dr. Marijan Brečelj: Vlada je predložila Predsedstvu Ljudske skupščine LRS majhen popravek — amandma, in sicer glede 7. člena. Ta člen pravi, da sme Prezidij Ljudske skupščine LRS posle iz 4. člena tega zakona prenesti na Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS, izvzemši posle iz 3., 4., 9., 11., 12., 13., 14., 20. in 21. točke. Vlada predlaga, da bi ne izvzeli posle iz 9. in 11. točke, ampak bi bili posli iz obeh točk pridržani poslovanju Predsedstva Prezidija. Točka 9 pravi: Prezidij imenuje in razrešuje na predlog predsednika vlade LRS posamezne člane vlade med dvema zasedanjima Ljudske skupščine LRS, a potrebna je naknadna potrditev Ljudske skupščine LRS. Točka 11 pravi, da Prezidij spreminja, spaja ali odpravlja med dvema zasedanjima Ljudske skupščine LRS na predlog predsednika vlade LRS obstoječa ministrstva in komisije in je tudi za to potrebna naknadna potrditev Ljudske skupščine LRS. Ker so ti posli itak vezani na naknadno potrditev Ljudske skupščine, smatra vlada, da je popolnoma v redu in tudi v skladu s podobnimi zakoni pri zveznem predsedništvu in predstavništvih ostalih republik, da obdrži te posle Predsedstvo Prezidija. Besedilo 7. člena naj bi se torej na podlagi amandmaja, ki ga sedaj predlaga vlada, glasilo takole:

»Prezidij Ljudske skupščine LRS sme posle iz 4. člena tega zakona prenesti na Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS izvzemši posle iz 3., 4., 12., 13., 20. in 21. točke navedenega člena.«

V ostalem izjavljam v smislu določil 32. člena poslovnika, da vlada sprejema ostale popravke, kakor jih je zakonodajni odbor predožil v svojem poročilu.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ker se nihče več ne javi k besedi, prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da prečita člen za členom zakonskega predloga.

Dr. Marijan Brečelj: Prosim, da izjavi poročevalec zakonodajnega odbora, če se s tem amandmajem vlade strinja.

Poročevalec Alojz Vrhovec: Izjavljam v imenu zakonodajnega odbora, da se zakonodajni odbor z amandmajem vlade strinja.

(Poročevalec Alojz Vrhovec prečita nato nadpis zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS in besedilo 1. člena.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 1. člena tega zakonskega predloga, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 1. člena zakonskega predloga soglasno sprejeto. (Na enak način je skupščina brez pripomb ali sprememb sprejela vse nadaljnje člene zakonskega predloga od 2. do vključno 11. člena.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o Prezidiju Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije v posameznostih soglasno sprejet in preidemo h glasovanju v celoti. Glasovali bomo z dviganjem rok. Kdor je za predlog zakona o Prezidiju Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o Prezidiju Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije v celoti soglasno sprejet in bo tudi ta predlog izročen Prezidiju Ljudske skupščine LRS zaradi razglasitve.

Tretja točka dnevnega reda je razprava in sklepanje o predlogu zakona o pooblastilu Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošelj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS.

Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo.

Poročevalec Alojz Vrhovec: Zakonodajni odbor je od vlade LRS stavljeni predlog zakona o pooblastilu Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošelj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS, pretresal na svoji seji dne 10. aprila 1947.

Poročila in predloge svojega odbora za prošnje in pritožbe bi sicer morala reševati Ljudska skupščina LRS sama. S takim delom pa bi bila skupščina preveč obremenjena. Zato je umestno, da prenese v tem pogledu svojo pristojnost na Predsedstvo svojega Prezidija. Tak prenos pristojnosti pa ni le umesten, temveč tudi ni protiven ustavi FLRJ ali ustavi LRS. Zaradi tega je zakonodajni odbor soglasno sklenil, da od vlade predloženj zakonski predlog v načelu sprejme. Odbor temu pristavlja, da je tudi Ljudska skupščina FLRJ že konec leta 1946 sklenila glede prošelj in pritožb, ki se predložijo enemu njenih obeh svetov, prav tak zakon, ki je bil objavljen v zveznem uradnem listu dne 27. decembra 1946.

Zakonodajni odbor je razpravljal o vseh treh členih zakonskega predloga tudi v podrobnostih in soglasno sklenil popravke, ki so razmnoženi in so pred vami. Zato predlagam, da se ne čitajo.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali soglašata skupščina s predlogom poročevalca? (Soglašata.)

Poročevalec Alojz Vrhovec: Zakonodajni odbor je sprejel predloženi zakonski predlog v celoti z obema v poročilu navedenima popravkoma in predlaga ljudski skupščini, da navedeni zakonski predlog uzakoni.

Dr. Marijan Breclj: V imenu vlade izjavljam, da vlada sprejme popravke, kakor jih je vnesel zakonodajni odbor.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Želi še kdo besede? Ker nihče, zaključujem razpravo in prosim poročevalca, da prečita besedilo zakona.

Poročevalec Alojz Vrhovec prečita besedilo 1. člena zakonskega predloga.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 1. člena zakonskega predloga, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 1. člena zakonskega predloga soglasno sprejeto. (Na enak način sprejme skupščina še besedilo 2. in 3. člena zakonskega predloga z obema v poročilu zakonodajnega odbora predlaganimi popravkoma.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o pooblastilu Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošelj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS, v posameznostih soglasno sprejet.

Preidemo na glasovanje v celoti. Glasovali bomo z dviganjem rok. Kdor je za predloženi zakonski predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o pooblastilu Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošelj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS, v celoti soglasno sprejet in bo tudi ta predlog izročen Prezidiju Ljudske skupščine LRS, da ga razglasi.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na potrditev ukaza Prezidija Ljudske skupščine LRS o spremembi v vladi LRS. Ukaz se glasi:

»Na podlagi 7. točke 72. člena ustave LRS in 9. točke 4. člena zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS ter na predlog vlade LRS Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS razrešuje Janeza Hribarja dolžnosti ministra za kmetijstvo in gozdarstvo LRS in imenuje inž. Jožeta Levstika za ministra za kmetijstvo in gozdarstvo LRS.

Glavno mesto Ljubljana, 15. februarja 1947, št. 9/47 — Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS. — Predsednik Josip Vidmar, l. r., sekretar France Lubej, l. r.«

Besedo ima podpredsednik vlade dr. Marijan Breclj.

Dr. Marijan Breclj: Preden preide skupščina na glasovanje oziroma na potrditev tega sklepa, mi dovolite, da dam v imenu predsednika vlade naslednje pojasnilo:

Ko smo že lani pripravljali vse potrebne ukrepe za prehod na naše plansko gospodarstvo, se je v vsedravnem okviru in pri posameznih republikah pokazala nujna potreba, da se vprašanja, ki zadevajo našo kmečko politiko v celoti, ne rešujejo samo v resoru za kmetijstvo in gozdarstvo, ampak da prevzame na eni strani posebno skrb za reševanje teh vprašanj naša politična organizacija, na drugi strani pa Predsedstvo vlade samo s svojim posebnim organom poseže v vprašanje organizacije našega združenstva. Zaradi tega je bila že v začetku letošnjega leta osnovana po navodilih zvezne vlade pri vsaki republiški vladi posebna komisija za združenstvo. Iz razlogov, ki sem jih preje povedal, je naš Izvršni odbor OF na eni od svojih sej v mesecu decembru že sklenil, da je nujno potrebno, da ustanovi naš politični forum tudi posebno kmečko komisijo za reševanje celotnega kompleksa naših kmetijskih vprašanj. V zvezi s to reorganizacijo, odnosno nanovo postavljenim organom pri Predsedstvu vlade in pri našem Izvršnem odboru OF se je postavilo vprašanje človeka, ki naj bi prevzel to vodilno mesto v reševanju naše kmečke politike. Po posvetu z Izvršnim odborom OF in na predlog naše vlade je bil za to mesto imenovan Janez Hribar, do tedaj minister za kmetijstvo in gozdarstvo v naši vladi. Smatrali smo, tako naš Izvršni odbor kot vlada in s tem se je strinjal tudi Prezidij, da ni mogoče mesta, ki ga danes zavzema Janez Hribar, nadomestiti s katero koli osebo, ampak da je nujno potrebno, da vodi združniško komisijo pri Predsedstvu vlade kot pri komisiji za kmečka vprašanja Izvršnega odbora OF človek, ki bbvlada področje tega dela. Smatrali pa smo, da bi bilo težko združljivo tisto konkretno operativno vodstvo, ki ga zahteva resor za kmetijstvo in gozdarstvo, s tem mestom. Zato je predsednik vlade meseca februarja predlagal Prezidiju spremembo v tem smislu, da prevzame Janez Hribar predsedstvo komisije za združenstvo pri vladi in predsedstvo komisije pri Izvršnem odboru OF, inž. Jože Levstik pa, ki je že za časa osvobojenega ozemlja sodeloval pri reševanju kmetijskih in gozdarskih vprašanj, in ki je bil dosedaj generalni inšpektor v kontrolni komisiji, resor kmetijstva. Izvršni odbor, vlada in Prezidij so bili po skupnem posvetovanju mnenja, da je ta sprememba na mestu in da je posebno sedaj, ko se moramo resno lotiti poslov glede reševanja združenstva in kmečkih vprašanj, nujno potrebna. Po tej obrazložitvi predlagam, da skupščina ta ukaz Prezidija, ki ji je dan v potrdilo, tudi potrdi.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Se še kdo od poslancev javi k besedi? (Nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, prosim skupščino, da

naknadno potrdi ukaz Prezidija Ljudske skupščine LRS o spremembi v vladi LRS. Kdor je za potrditev tega ukaza, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je skupščina ukaz Prezidija Ljudske skupščine LRS o izpremembi v vladi LRS soglasno potrdila.

Preidemo na 5. točko dnevnega reda, to je na volitve skupščinskih odborov. Izvoliti moramo v zakonodajni odbor 11 članov, v odbor za gospodarski načrt in finance 9 članov, v mandatno-imunitetni odbor 5 članov, v administrativni odbor 5 članov, v odbor za prošnje in pritožbe 5 članov. V smislu 9. člena Poslovnika se odbori volijo po listah in po načelu sorazmernega predstavnštva. Kandidatno listo more predložiti vsak poslanec.

Odrejam 10-minutni odmor, da morejo poslanci v tem času predložiti tajništvu svoje predloge.

Nadaljujemo tretjo sejo I. rednega zasedanja in prehajamo k volitvam v skupščinske odbore. Najprej bomo izvolili zakonodajni odbor 11 članov. Ima kdo izmed ljudskih poslancev kak predlog? Predlog ima ljudski poslanec Alojz Ribič.

Alojz Ribič: V zakonodajni odbor predlagam naslednje ljudske poslance: dr. Antona Melika, Viktorja Avblja, Alojza Vrhovca, Franca Popita, Maro Bešter, Matijo Maležiča, Alojza Colariča, Nika Jakofčiča, dr. Stanka Štora, Jožeta Petejana in dr. Helijs Modica.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ima še kdo od poslancev kak drug predlog? Ker nihče, dajem predlog ljudskega poslanca Alojza Ribiča na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da so v zakonodajni odbor izvoljeni naslednji ljudski poslanci. (Prečita ponovno predlog ljudskega poslanca Alojza Ribiča.)

Prehajamo k volitvam v odbor za gospodarski načrt in finance. Prosim tovariše ljudske poslance, ako ima kdo kak drug predlog. (Javi se ljudski poslanec Rudi Hribar.) Prosim ljudskega poslanca Rudija Hribarja, da prečita svoj predlog.

Rudi Hribar: Tovariši ljudski poslanci! V odbor za gospodarski načrt in finance predlagam sledeče ljudske poslance: Janeza Hribarja, Alojza Lešnika, Franca Furlana, dr. Miho Kambiča, Martina Greifa, Ivana Ocvirka, dr. Miha Potočnika, Maksa Krmelja in Franca Tavčarja.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ima kdo od ljudskih poslancev, še kak drug predlog. Ker nihče, dajem predlog ljudskega poslanca Rudija Hribarja na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da so v odbor za gospodarski načrt in finance izvoljeni naslednji ljudski poslanci. (Prečita ponovno predlog ljudskega poslanca Rudija Hribarja.)

Prehajamo k volitvam v mandatno-imunitetni odbor, ki ima pet članov. Prosim tovariše ljudske poslance, ako ima kdo kak predlog. (Javi se ljudski poslanec Franc Dragan.) Prosim ljudskega poslanca Franca Dragana, da prečita svoj predlog.

Franc Dragan: Tovariši ljudski poslanci! V mandatno-imunitetni odbor predlagam sledeče ljudske poslance: Iva Svetina, Lada Kozaka, Toneta Tomana, Nika Belopavloviča in dr. Jožeta Potrča.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev še kak drug predlog? Ker nihče, dajem predlog ljudskega poslanca Franca Dragana na glasovanje. Kdor je za njegov predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da so v mandatno-imunitetni odbor izvoljeni naslednji ljudski poslanci. (Prečita ponovno predlog ljudskega poslanca Franca Dragana.)

Prehajamo k volitvam v administrativni odbor, ki ima pet članov. Prosim tovariše ljudske poslance, ako ima kdo kak predlog? (Javi se ljudski poslanec Jože Klarič.) Prosim ljudskega poslanca Jožeta Klariča, da prečita svoj predlog.

Jože Klarič: Tovariši ljudski poslanci! V administrativni odbor predlagam naslednje tovariše ljudske poslance: Andreja Verbiča, Franca Černeta, Jožeta Jurača, Vinka Knola in Franca Mojškerca.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev še kak drug predlog? Če nihče, dajem predlog ljudskega poslanca Jožeta Klariča na glasovanje. Kdor je za njegov predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da so v administrativni odbor izvoljeni naslednji ljudski poslanci. (Prečita ponovno predlog ljudskega poslanca Jožeta Klariča.)

Preidemo k volitvam v odbor za prošnje in pritožbe. Ima kdo od ljudskih poslancev kak predlog? (Javi se ljudski poslanec Tone Zupančič.) Prosim ljudskega poslanca Toneta Zupančiča, da prečita svoj predlog.

Tone Zupančič: V odbor za prošnje in pritožbe predlagam sledeče ljudske poslance: Ivana Bratka, Andreja Stegnarja, Poldeta Mačka, Naceta Majena in Mirana Košmelja.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ima kdo od tovarišev ljudskih poslancev še kak drug predlog? (Nihče.) Če nihče, dajem predlog ljudskega poslanca Toneta Zupančiča na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da so v odbor za prošnje in pritožbe izvoljeni sledeči tovariši ljudski poslanci. (Prečita ponovno predlog ljudskega poslanca Toneta Zupančiča.)

Tovariše ljudske poslance, ki so izvoljeni v posamezne odbore, prosim, da se po seji skupščine sestanejo in konstituirajo svoje odbore ter o tem sporoče tajništvu ljudske skupščine.

Ker je dnevni red današnje seje izčrpan, zaključujem tretjo sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS.

Prihodnja seja bo sklicana pismeno.

Seja je bila zaključena ob 12.50.

4. seja

I. rednega zasedanja

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

ki se je vršila dne 7. julija 1947 v Ljubljani

Predsednik: dr. Ferdo Kozak.

Tajnik: Mira Tomšič.

PRISOTNI ČLANI VLADE:

Miha Marinko, predsednik vlade;
dr. Marijan Brečelj, podpredsednik vlade;
Ivan Maček, podpredsednik vlade in minister za gradnje;
Boris Kraigher, minister za notranje zadeve;
Franc Leskošek, minister za industrijo in rudarstvo;
Vida Tomšič, predsednik kontrolne komisije;
Sergej Kraigher, predsednik načrtna komisije;
Lidija Šentjurg, minister za prosveto;
Ivan Regent, minister za komunalne zadeve;
Zoran Polič, minister za finance;
Tone Fajfar, minister za trgovino in preskrbo;
inž. Jože Levstik, minister za kmetijstvo in gozdarstvo;
Tomo Brejc, minister za delo;
dr. Jože Pokorn, minister za pravosodje;
dr. Marjan Ahčin, minister za ljudsko zdravstvo;
dr. Anton Kržišnik, minister za socialno skrbstvo.

Ob 17.30 je predsednik Ljudske skupščine LRS dr. Ferdo Kozak pričel 4. sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS z naslednjimi besedami:

Začenjam 4. sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodila tajnica Mira Tomšičeva.

Prosim tajnika Jožeta Jurača, da prečita zapisnik 3. seje. (Tajnik Jože Jurač prečita zapisnik 3. seje.) Ali ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je zapisnik 3. seje odobren in se podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Ljudski poslanci Rozika Bohinc, Tone Toman, Milica Gabrovec, Slavko Kovačič, Franc Popit in Janko Rudolf so službeno zadržani, Mara Bešter in Andrej Verbič sta bolna, dr. Božidar Lavrič, Peter Stante, Dušan Kveder in Bogdan Osolnik pa so v inozemstvu. Vsi navedeni poslanci prosijo za dvo-dnevni dopust in predlagam skupščini, da jim dopust odobri. Ali sprejme skupščina ta moj predlog? (Sprejme.) Hvala!

Skupščinski odbori, ki so bili izvoljeni na 3. seji I. rednega zasedanja, so poslali Ljudski skupščini LRS poročila o svojem konstituiranju. Tako

poročja zakonodajni odbor, da je za svojega predsednika izbral Viktorja Avblja, za podpredsednika Jožeta Petejana in za tajnika dr. Stanka Štora.

Odbor za gospodarski načrt in finance je za predsednika izbral Janeza Hribarja, za podpredsednika Franca Furlana in za tajnika dr. Miha Kambiča.

Mandatno-imunitetni odbor je za predsednika izbral dr. Jožeta Potrča, za podpredsednika Iva Svetina in za tajnika Nika Belopavloviča.

Administrativni odbor je za predsednika izbral Franca Černeta, za podpredsednika Andreja Verbiča in za tajnika Vinka Knola.

Odbor za prošnje in pritožbe pa je za predsednika izbral Leopolda Mačka, za podpredsednika Naceta Majcna in za tajnika Ivana Bratka.

Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS je poslal naslednje poročilo:

Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS, ki se je sestal na svoji 6. redni seji dne 30. junija 1947, je pregledal celotno poslovanje računovodstva in blagajne. Pregledal je blagajniško knjigo, kontrolnik in glavni dnevnik ter ugotovil pravilno poslovanje. Nadalje je pregledal seznam plačanih in neplačanih računov ter odobril v seznamu navedene zneske.

Prezidij Ljudske skupščine LRS je poslal Ljudski skupščini pismo naslednje vsebine:

Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS je na podlagi 7. točke 72. člena ustave LRS in na podlagi 9. točke 4. člena zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS na predlog predsednika vlade dne 9. junija 1947 pod št. U. 18/47 izdalo ukaz o imenovanju Ivana Regenta za ministra za komunalne zadeve vlade LRS.

V smislu zgoraj navedenih določb ustave LRS in zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS pošilja Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS Ljudski skupščini ukaz v overovljenem prepisu s predlogom, da ga Ljudska skupščina LRS potrdi.

Vlada LRS pa je poslala Ljudski skupščini LRS naslednje pismo:

Na seji vlade LRS dne 1. julija 1947 je bil sprejet predlog zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva Ljudske republike Slovenije v letih 1947—1951.

Ta osnutek zakona pošilja vlada LRS s predlogom, da Ljudska skupščina LRS o njem razpravlja in sklepa.

Glede na to, da je Prezidij Ljudske skupščine LRS poslal Ljudski skupščini LRS v potrditev ukaz o imenovanju Ivana Regenta za ministra za komunalne zadeve vlade LRS in ker je vlada LRS predložila predlog zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva LRS v letih 1947—1951, predlagam skupščini naslednji dnevni red:

1. Potrditev ukaza Prezidija Ljudske skupščine LRS o imenovanju Ivana Regenta za ministra za komunalne zadeve vlade LRS.

2. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva LRS v letih 1947—1951.

Ali sprejme skupščina predloženi dnevni red? (Sprejme.) Hvala! Ugotavljam, da je predloženi dnevni red soglasno sprejet ter prehajamo na prvo točko dnevnega reda, to je na potrditev ukaza Prezidija Ljudske skupščine LRS o imenovanju Ivana Regenta za ministra za komunalne zadeve pri vladi LRS. Ukaz Prezidija se glasi:

»Na podlagi 7. točke 72. člena ustave LRS in na podlagi 9. točke 4. člena zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS ter na predlog vlade

LRS, Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS imenuje Ivana Regenta za ministra za komunalne zadeve pri vladi LRS. U. št. 18/47. Ljubljana dne 9. junija 1947. Prezidij Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije. Predsednik: Josip Vidmar l. r., sekretar: France Lubej l. r. <

Predlagam skupščini, da o potrditvi tega ukaza glasuje z dviganjem rok. Kdor je za potrditev tega ukaza, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nič.) Ugotavljam, da je Ljudska skupščina LRS soglasno potrdila ukaz Prezidija Ljudske skupščine LRS o imenovanju Ivana Regenta za ministra za komunalne zadeve pri vladi LRS. (Ploskanje.) Prosim ministra Ivana Regenta, da zasede svoje mesto.

Druga točka dnevnega reda je razprava in sklepanje o predlogu zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva LRS v letih 1947 do 1951. Razprava in sklepanje se bo vršilo v smislu določil 32. člena poslovnika. Pričenjam razpravo in prosim poročevalca odbora za gospodarski načrt in finance, da da poročilo.

Dr. Miha Potočnik: Odbor za gospodarski načrt in finance je na svoji tretji seji dne 4. julija 1947 razpravljal o predlogu zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva LRS v letih 1947—1951, ki mu ga je predložila Ljudska skupščina LRS in ki ga je na podlagi 61. člena ustave poslala Ljudski skupščini LRS vlada LRS. Nato se je na tej seji razpravljalo o predloženem zakonskem predlogu v načelu. Govorili so podpredsednik vlade LRS Ivan Maček kot predstavnik Načrtno komisije pri vladi LRS in člani odbora dr. Miha Kambič in dr. Miha Potočnik, vsi »za«. Po končani načelni razpravi je odbor za gospodarski načrt in finance predlog zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva LRS v letih 1947—1951 v načelu soglasno sprejel. Odbor je takoj nato prešel na razpravo o predloženem zakonskem predlogu v podrobnostih in je na svoji 3. in 4. seji razpravljajoč od člena do člena sklenil nekatere spremembe in dopolnitve prvotnega od vlade LRS predloženega osnutka. Ker so popravki samo stilističnega značaja in ne zadevajo bistva predloženega zakona ter je bilo poročilo odbora za gospodarski načrt in finance razmnoženo in razdeljeno vsem poslancem, predlagam, da bi me ljudska skupščina odvezala dolžnosti, da vse te popravke čitam.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali se skupščina strinja s predlogom, ki ga je dal poročevalec dr. Miha Potočnik? (Strinja.)

Dr. Miha Potočnik: Ko je bila razprava v podrobnostih končana, je odbor za gospodarski načrt in finance dne 5. julija 1947 na svoji 4. seji s poimenskim glasovanjem soglasno sprejel predlog zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva LRS v letih 1947—1951 v celoti, z vsemi v poročilu navedenimi spremembami.

Za poročevalca je odbor določil dr. Miha Potočnika. Na seji odbora je bilo to poročilo prečitano in soglasno odobreno. Poročilo pošilja odbor za gospodarski načrt in finance Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga v celoti sprejme. Predsednik, tajnik in člani odbora.

Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Predlog zakona o petletnem gospodarskem načrtu LRS pomeni nov mejnik v zgodovini svobodnega slovenskega naroda, pomeni mejnik, ki po svojem pomenu in dalekosežnih posledicah prav nič ne zaostaja za ustavo LRS, ki smo jo sprejeli in potrdili

pred dobrimi šestimi meseci. Ljudska skupščina stoji danes pred nalogo, da ta načrt z vso resnostjo in temeljitostjo obravnava in poudari prvenstveno važnost vprašanj, katerih rešitev predvideva načrt, kar bo zahtevalo od slehernega delovnega človeka vseh naporov in sil. Naše delovno ljudstvo se zaveda, da petletni načrt odpira našim ljudem dolej še neviden in nesluten razvoj, gospodarski in kulturni napredek in srečnejšo bodočnost v svobodni in trdno zgrajeni domovini, ki delovnim ljudem ne bo več ovirala poti do znanja in napredka, ampak bo cvetoč vrt, v katerem bodo živeli in delali srečnejši ljudje. Petletni načrt zagotavlja v okviru splošnega državnega načrta velik in za prejšnje čase nepojmljiv napredek naše industrije, ki bo prvi temelj vsemu našemu blagostanju. Nekdaj so vsi stari režimi in bivši parlamenti postavljali na dnevni red demontažo slovenske industrije in je edino taka bila perspektiva prejšnjega gospodarskega razvoja. Danes nam petletni načrt daje industrializacijo, elektrifikacijo, daje nam nove tovarne, kmetom daje nove traktorje, naši mladini nove splošne in strokovne šole. Vse to, kar predvideva ta načrt, pa je mogoče samo zato, ker smo združeni z ostalimi jugoslovanskimi narodi in ker samo v skupnem sodelovanju z vsemi jugoslovanskimi narodi lahko gradimo srečnejšo bodočnost. Razer tega moramo upoštevati, da v republiškem petletnem načrtu niso zajeta vsa dela, ki jih bomo na ozemlju Ljudske republike Slovenije v teh petih letih izvedli. Zvezni petletni načrt predvideva velike investicije za našo republiko in skupno s temi investicijami bo naš republiški načrt preobrazil lice Slovenije. Plan, ki ga bomo obravnavali sedaj, je mogoč in ga bomo mogli uresničiti zaradi tega, ker smo trdno povezani z ostalimi Jugoslovani, ker nam bodo ostale ljudske republike s svojimi surovinskimi bazami, s svojimi tovarnam in skupnimi naporom omogočile, da bomo lahko tudi mi naš republiški plan ne samo dosegli, temveč ga tudi presegli. Če primerjamo številke, ki jih prinaša načrt o petletnem planu, vidimo, da so primerjave med 1939. in 1951. letom izvršene v sedanjih dinarjih. To je potrebno ugotoviti zato, ker so se nekje po terenu že širile sovražne govornice, češ da nameravam številke iz leta 1939 navajati v predvojnih dinarjih, številke iz leta 1951 pa v sedanjih dinarjih, da bi tako pokazali večjo razliko. Plan se nanaša na sedanji dinar, in si je treba biti o tem popolnoma na jasnem. V ta petletni načrt so vključeni vsi trije gospodarski sektorji, to je državni, združni in tudi privatni sektor. Prav s splošnimi naporom vseh treh gospodarskih sektorjev se bo, tako smo prav gotovo prepričani, posrečilo, da bomo ta plan dosegli in presegli. Osnova naše petletke je izgradnja naše industrije, katera je osnovni člen petletnega načrta, vendar pa ta načrt pri tem ne pozablja tudi na to, da se bo v teh petih letih zvišal tudi življenjski standard naših delovnih množic in gmotno stanje delovnega človeka naše republike. Prav ta plan nam daje najlepše perspektive, da ne bo pri nas več brezposelnosti, da ne bo več potrebe, da bi slovenski ljudje hodili s trebuhom za kruhom v Ameriko, Westfalijo, v Francijo in drugam, ampak bo za vse dovolj kruha in dela v novi svobodni Sloveniji in novi svobodni Jugoslaviji. Tovariši, ta petletni načrt izvajamo že od 1. januarja 1947. Dobro desetino tega petletnega načrta smo že izvedli in kakor kažejo številke in podatki, je ta petletni načrt mogoče v celoti doseči in preseči. Zato ni, tovariši, nobenega dvoma, da bo ta petletni načrt ob udeležbi vseh delovnih množic Slovenije postal resnica in živa stvarnost. Izjavljam, da bom glasoval za ta zakonski predlog. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Dajem besedo ljudskemu poslancu in predsedniku vlade LRS Mihi Marinku. (Ploskanje.)

Miha Marinko: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Vlada stopa pred skupščino z osnutkom republiškega petletnega plana. To je po sprejetju naše republiške ustave najvažnejši osnutek zakona, ki je na pretresu pred našo skupščino. To je dogodek izredne važnosti za gospodarski razvoj in vseplošni dvig našega ljudstva.

Način, kako prihajamo do sprejemanja našega republiškega plana, je zelo podoben načinu in osnovi, na kateri smo sprejemali našo republiško ustavo, ki povsem ustreza naši državni ureditvi, karakterju naše oblasti, naši novi družbeni strukturi in gospodarskemu redu. Kakor smo našo republiško ustavo sprejemali na osnovi zvezne ustave, tako sprejemamo današnji naš petletni plan na osnovi občedržavnega petletnega plana. Razlika med našo ustavo in našim planom je v tem, da je ustava zakonsko fiksiranje izvojevanega in ustvarjenega družbenega političnega stanja, dočim je plan — ki je mogoč samo v pogojih naših ustavnih načel — program napredne akcije za gospodarsko in kulturno dviganje našega ljudstva. Naša federativna državna ureditev, naša ljudska oblast, gospodarski ustroj, kakršen je naš, tak namreč, ki temelji na principu enotnega vsedržavnega gospodarskega prostora — vse to so razlogi, da sprejemamo naš republiški plan na osnovi že uzakonjenega občedržavnega petletnega plana. Kakor je naši ustavi osnova zvezna ustava, tako je tudi našemu planu in planom vseh ostalih republik temelj občedržavni plan. V tem razmerju republiških planov do zveznega plana, republiških ustav do zvezne ustave in v razmerju vsebine občedržavnega plana do vsebine republiških planov se izraža oživotvorjenje teh občin ustavnih principov naše družbene in gospodarske ureditve. Drugače biti ne more, ker tako najbolj ustreza interesom delovnega ljudstva vseh narodov Jugoslavije. Narodi, združeni v Ljudski fronti Jugoslavije pod vodstvom tovariša Tita in Komunistične partije, so sposobni, da gredo po najboljši poti svojih občeljudskih interesov.

Ta vzajemna skladnost občedržavnega plana z republiškim plani je možna samo na teh načelih naše ustave. Ustvarjena skladnost dokazuje, da so se razblinila vsa pričakovanja naših sovražnikov in izrodov naših narodov, ki so gojili iluzije, da bo tega sožitja in enakopravnosti naših narodov konec, čim bomo začeli reševati težke gospodarske probleme. Z našim planom, ki se uspešno že izvaja in ki kaže jasno perspektivo našim narodom — so se razblinile iluzije nasprotnikov, ki so gospodarstvo po svoje pojmovali in niso mogli razumeti in ne verjeti, da je v naši družbeni ureditvi možno dati politični in nacionalni enakopravnosti naših narodov pravilno in zato solidno gospodarsko osnovo, kakršno zdaj ustvarjamo. Z našo plansko zasnovo in s samim izvrševanjem vsedržavnega in republiških planov se ravno potrjujejo ona temeljna načela naše ustave — še več, ustvarjena je osnovna podlaga za socialistično gospodarstvo, za prehod v socializem. S tem je odklenkalo sistemu izkoriščanja človeka po človeku, s tem je dokončno rešeno nacionalno vprašanje, ker je s sistemom planskega gospodarstva odstranjeno vsako možno podjarmljenje in izkoriščanje enega od strani drugega.

V uvodu našega osnutka so naglašeni politični momenti, predpogoji, ki so morali biti ustvarjeni zato, da smo mogli priti k takemu našemu planskemu gospodarstvu, k temu našemu petletnemu planu. Naš republiški plan ne bi bil mogoč brez občedržavnega plana. Občedržavni plan in plansko gospo-

darstvo bi sploh ne bilo mogoče brez teh in takih pogojev naše družbene politične in gospodarske ureditve, kakršno imamo fiksirano v naši ustavi. Taka naša ustava ne bi bila mogoča, če bi naši narodi ne izvojevali svoje resnične svobode, izgnali okupatorja, iztrgali oblasti iz rok domače reakcije in izkorisčevalcev naših narodov, če ne bi delovno ljudstvo v naši deželi krepko stopilo na lastne noge in vzelo svojo usodo v lastne roke.

Kakor v občedržavnem planu tako imamo tudi v našem republiškem planu nov dokaz več, kako se uresničuje vse ono, za kar je ljudstvo šlo v boj. Predloženi osnutek zakona naše petletke vsebuje nova dejstva, ki znova pojasnujejo sliko o ogromni prednosti naše ljudske demokratične družbene ureditve, našega planskega v bistvu socialističnega gospodarskega sistema. Ob primerjavi s preteklim kapitalističnim izkorisčevalskim sistemom se vidi, kako ogromni so bili dobički, ki so se iz znoja delavcev in kmetov iztekali v »malhe« domačih in inozemskih izkorisčevalcev. To so dejstva, ki jih vsak naš delovni človek pozna in blagodejno čuti. Ta dejstva so očitvidna vsakomur, ki je sposoben objektivno ocenjevati. Odstranitev teh pijavk je vzpodbudilo silen delovni elan naših delovnih množic. Temu imamo pripisati velike uspehe, vsakomur otipljive, ki smo jih dosegli v preteklih dveh letih naše gospodarske obnove in ki so v kapitalističnem sistemu nemogoči. Svetla perspektiva, ki pa jo kažejo naši občedržavni in republiški plani, pa bo dala nadaljnjo vzpodbudo ustvarjalnemu poslu naših delovnih množic.

S konkretno analizo našega plana se bo pečal predsednik planske komisije in še drugi resorni ministri. Toda, nekaj splošnih momentov hočem naglasiti. Kakor je že v uvodu našega osnutka naglašeno, naš republiški plan daleč ne obsega vsega gospodarskega ustvarjanja na ozemlju Ljudske republike Slovenije. Naš republiški plan obsega 12 milijard 684 milijonov investicij, dočim celotne investicije na teritoriju LRS, vštévši zvezne investicije, presegajo 33 milijard.

Če so v našem republiškem planu investicije v razmerju med produktivnimi in neproduktivnimi panogami 70:30, se to razmerje zelo spremenilo v korist produktivnih panog s prištjetjem zveznih investicij, ki gredo razen za stanovanja izključno samo za produktivne panoge. V našem republiškem izvoznem investicijskem planu niti niso vštete vsote za obnovo v vojni porušenega, niti razni krediti za združništvo in še nekatere druge panoge, ki bodo dane na razpolago mimo plana, v kolikor se taki krediti nanašajo na material lastnih nadplanskih surovin in v občem planu nepredvidenih izvorov produkcije. Naš petletni plan sam ne vsebuje vsega finančnega izražanja naše družbene dejavnosti. Glavni viri naše akumulacije so predvideni skoro izključno samo iz državnega sektorja, ki so razporejeni v investicije, v celotno naše gospodarstvo, za dvig produkcije, materialnega blagostanja in kulture. Ne vsebuje pa davčnih dohodkov, ki gredo v vsakoletnem budžetu na stroške državne uprave in administracije.

Občedržavni plan predstavlja osnovne obrise celotne predvidene gospodarske dejavnosti, občedržavni plan je pravzaprav zbirni plan, v katerem pa tvori jedro zvezni plan industrializacije in elektrifikacije, ki ga izvajajo glavna zvezna gospodarska ministrstva. Iz tega naslova dobivajo tudi republiška gospodarska ministrstva opredeljene naloge. V celoti pa občedržavni plan daje osnovne naloge poedinim republikam. V tej celoti so vsebovani predvideni dohodki in produktivnosti vseh republik. Ta splošni okvir predstavlja zaenkrat absolutno mejo samo za tiste investicije, za katere je material zagarantiran

v občedržavnem planu. Republiški plani presegajo ta okvir, v kolikor predvidevajo večje izvore lastne akumulacije in v kolikor se opirajo na presečke produkcije materiala čez okvir, ki ga predvideva občedržavni plan.

V tem imamo jasen primer, kako v našem sistemu obvladujemo slepe zakone, ki delujejo v kapitalističnem gospodarstvu, kako obvladujemo objektivne ovire in jih postopoma odstranjujemo. S tem je dan dokaz ogromne prednosti našega planskega gospodarstva pred anarhičnim kapitalističnim gospodarstvom.

Občedržavni plan kakor republiški plani so rezultat mnogostranskega študija in analize, s kakimi produkcijskimi sredstvi razpolagamo, kakšne imamo surovine, kakšne so naše prioritete potrebe, v planu je razvrščen program naše gospodarske dejavnosti v takem razporedu, v kakršnem moramo danes glede na naše potrebe in sredstva ocenjevati našo zmogljivost.

Seveda je treba hkrati imeti jasno pred očmi, da s sprejetjem našega zakona o petletnem planu naše plansko delo ni zaključeno, da bodo z nadaljnjimi planskimi študiji, doseženi večji ali manjši uspehi v tej ali oni panogi našega gospodarstva zahtevali nadaljnjih izboljševanj našega plana. Izvajanje plana se ne začneja z jutrišnjim dnem, ko bo ta predloženi osnutek postal zakon, temveč se dejansko že izvaja vse letošnje budžetno leto. Predloženi osnutek torej vsebuje že mnogo izkušenj, življenjskih izkušenj, praktičnega izvajanja plana in je rezultat ne samo študija, marveč tudi izkušenj dosedanjega našega planskega gospodarjenja. Smemo torej pričakovati, da bomo v nadaljnjem izvajanju plana vnašali korekture v smeri novega izpopolnjevanja in tudi povečanja plana. Naš plan ne daje samo možnosti, marveč naravnost sila in vzpodbuda k čim večjemu razvijanju ustvarjalne iniciative tako delavce in poljedelce, kakor tehnike in znanstvenike.

Naš republiški plan vsebuje posebnosti gospodarske strukture Slovenije, kar velja tudi za plane ostalih republik. Stalo je mnogo truda, da se je v glavnih potezah upoštevala gospodarska iniciativa vsake poedine republike. Doseči se je moralo to, da se pestrost gospodarske strukture poedinih republik vskladi v celoto, kakor to zahteva samo bistvo planskega gospodarstva v državi, kakršna je naša, kjer se celota uveljavlja kot enotni gospodarski prostor, na katerem pa je zagotovljena nacionalna enakopravnost vsake republike, kjer so primerno mobilizirane vse dobrine in vsi izvori dobrin, pa kakor koli se ti razlikujejo v poedinih republikah. Posrečeno je postavljen način za gospodarski dvig zaostalih republik, ne da bi šel ta dvig v škodo ostalih republik.

Posebej je treba naglasiti, da naš republiški kakor tudi zvezni plan vsebujeja tudi investicije za Primorsko. Konkretizacija teh investicij bo izvedena po definitivni priključitvi Primorske.

Iz zgoraj navedenih vsot, ki bodo iz zveznega in republiškega plana, investirane na teritoriju Slovenije, jasno izhaja, da bomo morali za izvedbo tega mobilizirati in angažirati prav vsa naše produkcijske sile.

Iz našega plana je razvidno, da je naše plansko gospodarstvo zastavljeno tako, da jemlje ekonomsko osnovo staremu, od buržoazije umetno zasejanemu nasprotju med delavci in kmeti. Podan je dokaz, kako je pri nas možno skladno sožitje delavca in kmeta. Streti je treba odpor samo pri tistih, ki bi želeli živeti od izkoriščanja. Toda z izvedbo agrarne reforme in z nacionalizacijo industrijskih podjetij je glavnim nasprotnikom naše družbene ureditve odvzeta gospodarska osnova za izkoriščanje in možnost za ustvarjanje družbene gospodarske odvisnosti. S tem je zelo omejeno število tistih, ki so še

preostali, ki se zaradi svojega bivšega, v gospodarskem pogledu privilegirane-
nega gospodarskega položaja težko uživljajo v našo stvarnost. Gospodarska
osnova, kakršna je ustvarjena po vseh velikih pridobitvah narodnoosvobodilne
borbe in povojnih gospodarskih reformah, ko so se te pridobitve v korist
delovnega ljudstva še povečale ali razširile, daje garancijo, da bomo obvladali
tudi te ostanke stare družbe. Na tej gospodarski osnovi imamo garancijo, da
bomo hitro napredovali tudi v osvobajanju ljudi od njihovih starih pogledov
in navad. Delovni in ustvarjalni elan, ki so ga delavske množice doslej poka-
zale, letošnji uspehi v izpolnjevanju obvez kmetov do države, do planske pre-
skrbe, nam izpričujejo, da po tej poti hitro napredujemo.

Toda storiti bo treba še mnogo, ker imamo opravka z ljudmi, ki se ne
morejo odreči svojih ekonomskih pravic. Imeli bomo opravka tudi s
tistimi, ki nimajo ekonomskih razlogov, da bi odkrito in zavestno nasprotovali,
pri katerih pa so stare navade družbenih odnosov še močno ukoreninjene. To
največkrat ni zavesten odpor proti našemu planskemu gospodarstvu, marveč
podzavesten odpor, ki izvira iz slabih lastnosti ljudi, iz zanikrnosti, iz navad,
delati in misliti po starem, in seveda tudi iz nevere v plan. Največ težav in
največ rizika, da tu in tam plan ne bi bil izpolnjen, povzročajo tisti, ki so
neposredno odgovorni, ki jim je poverjeno, da vodijo in organizirajo produk-
cijo po planu. Še vedno se najdejo tudi državni funkcionarji, ki na svojem
sektorju sicer prevzemajo obveznosti, toda prevzemajo jih lahko miselno in
neresno. S svojim ravnanjem kažejo, da jim je precej vseeno, ali bo plan
izpolnjen ali ne. Imamo birokrate, ki imajo besedo o planu ob vsaki priliki na
jeziku, toda to je le zvoneče frazarjenje o planu, v katerem pa ni dejanskega
truda in operativne aktivnosti za izpolnitev plana. Taki ljudje znajo celo več
— z izgovorom na plan povzročajo strahovito neekspeditivnost v poslovanju
in stvarno vnašajo anarhijo in ovirajo izpolnitev plana. Kjer so na odgovornih
mestih ljudje s takimi lastnostmi in s tako prakso, tam se navadno plan ne
izpolnjuje. To so zanikrneži, ki nočejo misliti s svojo glavo, ki so nesposobni
razvijati svojo iniciativo za to, da bi premagali ovire, na katere prihajamo pri
uresničevanju plana. Taki ljudje prav z naslodo govore o težavah in o vzrokih
zanje in iščejo vse mogoče izgovore, ki naj bi bili izven njihovega okvira,
izven njihovih kompetenc, samo da bi opravičili, zakaj se planske obveznosti
niso mogle izpolniti. Videti je, da si taki ljudje domišljajo, da plansko gospo-
darstvo mora funkcionirati kot avtomatičen mehanizem, ne pa, da so tu po-
trebni živi ljudje, da je tu potrebna vsa iznajdljivost, skrb in uporna borba
za izpolnitev plana, za prekoračenje plana. Taki ljudje naravnost objektivno
pomagajo onim drugim, ki so sovražni gospodarjenju po planu, dajejo jim
pogoj za posmehovanje in omalovaževanje našega planskega sistema, dajejo
povod, da bi tudi širše množice izgubile vero v prednost planskega
gospodarstva.

Toda poleg brezdušnih birokratov, poleg onih, ki s svojim individualizmom
vnašajo anarhijo, je treba ožigosati tudi nekatera druga negativna nastrojenja
med nekaterimi našimi delavci.

Dosedanje izkušnje jasno kažejo, da planskega gospodarstva mi moči
uspešno izvajati brez istočasne miselne prevzgoje ljudi, brez odločne borbe
proti birokratizmu, proti lenuhom, proti sebični ozkosti tistih, ki najprej hla-
stajo po pravicah in gmotnih prednostih, ki jim jih daje država, sami pa pri
tem preradi pozabljajo na obveznosti, ki jim jih nalaga skupnost. Če večina
naših delovnih aktivov s svojim velikim in ustvarjalnim elanom uspešno

izpolnjuje svoje planske obveznosti, je toliko bolj obsojanja vredno, da drugi samo hlastajo po plodovih tega ustvarjanja, sami pa ne prispevajo dovolj truda za ustvarjanje teh plodov.

Kjer se pojavljajo taki delavci, kjer hlastajo samo za materialnim ugodjem, bo treba spričo takega negativnega razpoloženja mnogo ostreje uveljavljati princip »vsakemu po njegovih zaslugah«. Kdor skupnosti ne daje, ta tudi nima pravice od nje zahtevati. Kdor se ne zaveda, da bodo vse te materialne pravice od nje zagotovljene le, če bo plan izpolnjen, tega je treba poučiti z učinkovitejšimi sredstvi. Plan je norma in vse pridobitve, ki jih daje naša socialistična zakonodaja, veljajo v prvi vrsti in izključno za tiste, ki izpolnjujejo pogoje za te pridobitve.

Naglasiti je treba dejstvo, da so se izjalovile vse nade naših političnih in razrednih nasprotnikov, ki so skušali rovariti proti planu z zastraševanjem, da bo izvedba plana zahtevala »stiskanje pasu« in »pomanjkanje«. Dejstva pa govore drugače.

Smo šele v prvem letu izvajanja naše petletke, smo v tretjem letu po osvoboditvi, toda uveljavljenih in uzakonjenih je že toliko pridobitev in materialnih pravic, da so se razblinile vse »strahote«, ki jih je širil sovražnik. Edino opravičljivo je nezadovoljstvo v pogledu prehrane. Toda te težave so vsakemu razumljive. Prepričani pa smo, da smo iz najhujšega že izšli in da smo kljub vsemu to najhujše relativno dobro prebrodili.

Na vidiku je tudi reguliranje plač vsem državnim uslužbencem, od katerih so doslej mnogi upravičeno bili nezadovoljni. Če imamo uzakonjen letni plačan dopust, primerne plače po zaslugi, fiksiran delovni čas, nagrade za nadurna in težka dela, zaščito dela itd. itd. — je to vse zato, da se primerno nagradi veliki delovni elan, ki ga izkazuje večina našega delavstva. Vse te pravice v polni meri zaslužijo vsi tisti, ki izpolnjujejo svoje planske obveznosti, ki se zavedajo, da je njihov polni prispevek k skupnosti podlaga za te pridobitve. Pri tej kulturni stopnji in tehnični izvežbanosti našega povprečnega delavca bi mogli pričakovati, da bomo postavljene planske obveznosti lažje izvrševali. Predpogoj seveda je, da nadalje dvigamo politično zavest našega delavstva in da odstranimo navedene slabosti, da se otresemo nadutosti in domišljavosti, češ da se nam ni treba učiti, da se mi treba truditi. Kajti te zablode predstavljajo resno nevarnost za izpolnitev plana.

Kljub tako rekoč 100% pismenosti našega ljudstva bo vendarle težka naloga, dvigniti število kvalificiranih delavcev na 40.000, izšolati 10.000 srednje in višje šolanih tehničnih kadrov, kakor si v osnutku postavljamo v naše planske obveznosti.

Imamo prednosti, ki nam bodo olajšale izpolnitev plana, če se bomo dovolj resno potrudili za to. Pri nivoju tehnične izvežbanosti moremo doseči večje uspehe ne samo pri izpolnjevanju, temveč pri prekoračevanju plana. Ne bi nam smelo delati težave prizadevanje, da mnogo bolj racionalno izkoristimo razpoložljive surovine, polfabrikate in da na tej osnovi prekoračujemo plan. Ne bi nam smelo delati težave dviganje kvalitete dela; borba za kakovost produktov mora iti vzporedno s kvantitativnim izpolnjevanjem plana. To ne velja samo za delavca, ljudskega inteligenta, marveč tudi za kmeta. Povprečno naš kmet sam teži za izboljšanjem in moderniziranjem kmetovanja. Toda odstraniti moramo še preostale pomisleke, ki jih ima kmet do plana, do obveznosti, ki mu jih nalaga država. Sistem, ki je letos uveden v obveznosti kmetov do države in planskega gospodarstva, že kaže, da ga kmetje dobro spre-

jema jo. Ta način bo treba le še izpopolnjevati in odstranjevati hibe pri njegovem izvajanju. Dosedanji rezultati vnašanja planiranja tudi na privatni sektor že dokazujejo pravilnost naše teze.

Zadružna oblika produkcije in izmenjave blaga v našem kmetijstvu prav tako napreduje. Dober zadružni način gospodarjenja bo država stimulirala s tem, da mu bo nudila določene prednosti. Vsako drugačno, pretirano forsiranje zadrug bi pa prej škodovalo kot koristilo napredovanju zadrug. V našem planu bodo kmetje spoznali, koliko pažnje posveča država napredku našega kmetijstva. Za investicijami v industrijo, promet in stanovanja sledi največja postavka za kmetijstvo in gozdarstvo. To je tudi normalno, ker med industrijo in kmetijstvom mora biti pravilno razmerje.

Prav tako ne bodo imele razloga pritoževati se uslužnostne in umetnostne obrti, kakor tudi tiste obrtne stroke, ki bodo sodelovale pri izpolnjevanju plana. To so naše obveznosti in v našem osnutku so številke, ki govore o dvigu obrtniške proizvodnje pri nas.

Torej vse nade naših nasprotnikov, vse zastraševanje in panika, ki so jo skušali vnašati med ljudstvo, so se razblinila v nič. Kakor smo bili na političnem, tako smo tudi na gospodarskem področju kos vsem sovražnikovim poskusom, da bi ovirali naš razvoj. Nužen imperativ za izpolnitev zastavljenih naših planskih nalog pa je, da niti za hip ne uspavamo naše budnosti proti sovražniku, ki bo na razne načine skušal ovirati uresničitev našega petletnega plana. Z naše strani so vse stvari zastavljene tako, da je rovarjenje notranjih sovražnikov možno le ob podpori in potuhi zunanjih nam sovražnih imperialističnih sil. Proti vsem plačancem inozemstva pa so utemeljeni najostrejši ukrepi. Tem zavestnim našim sovražnikom objektivno pomagajo tudi vse naše notranje slabosti, vse notranje neskladnosti: birokratizem, nebudnost, malenkostna osebna sebičnost, vsako izogibanje izpolnjevanju obvez in vsaka lahkomišelnost, češ da se zamujeno lahko nadoknadi. Pri borbi za izpolnjevanje plana ne smemo imeti nobenih ozirov ob odstranjevanju teh napak, da bi te napake skrivali in se bali, da jih sovražnik izkoristi za sebe. Sovražnikova sredstva v borbi proti nam so laž in natolcevanje, odkrita in prikrita sabotaža, — naša sredstva so pa odkrito gledanje na naše slabosti in napake, javna kritika in hitro odstranjevanje teh slabosti. Dopuščajmo, da bomo v Sloveniji imeli težko borbo, ker smo teritorialno bolj izpostavljeni sovražnikovemu rovarjenju izza meje, toda naši uspehi bodo toliko bolj učinkovito sredstvo proti sovražniku, ker bo razlika med gospodarskimi in družbenimi prilikami pri nas in v kapitalističnem svetu za mejo toliko bolj očitna vsakomur.

Tovariši! Ne imejmo iluzij, da bo izpolnjevanje zastavljenega plana lahka stvar — to je borba, ki v nekih ozirih ni nič manj ostra, kakor je bila v osvobodilni vojni, kakor je bila borba za izpolnitev težkih nalog naše obnove. Izvedba našega plana je izpolnitev nalog, ki jih imamo do samega sebe, do slovenskega naroda, je izpolnitev obveznosti do skupnosti jugoslovanskih narodov, je izpolnitev obveznosti, ki jo dajemo našemu voditelju in tvorcu nove Jugoslavije maršalu Titu, je jamstvo naše varnosti, dviga blagostanja in kulturnega napredka naših narodov. (Dolgotrajno navdušeno pritrjevanje in ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima podpredsednik planske komisije ljudski poslanec Sergej Kraigher. (Ploskanje.)

Sergej Kraigher: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Vlada LRS vam predlaga v pretres zakon o petletnem gospodarskem načrtu. Že samo dejstvo, da more danes Ljudska skupščina Slovenije razpravljati o petletnem gospodarskem načrtu, je dokaz velikih sprememb, ki so se izvršile v osnovah našega družbenega življenja, v politični in pravni ureditvi, v proizvodnih odnosih celotnega gospodarstva. Prav zaradi teh sprememb, ki jih uzakonjuje ustava in vsa na njej zgrajena zakonodaja, pa je načrtno gospodarstvo moralo postati osnovni zakon našega nadaljnjega gospodarskega in celotnega družbenega napredka, pogoj za očuvanje in nadaljnjo okrepitev priborjene državne neodvisnosti in naše ljudske oblasti.

Dejstvo, da je zvezna skupščina že sprejela občedržavni plan kot zakon, in dejstvo, da lahko sprejemajo na tej podlagi skupščine vseh ljudskih republik Jugoslavije svoje petletne gospodarske načrte kot zakone, ki s svojo zakonito močjo določajo naloge vsaki gospodarski in družbeni edinici, govori o tem, da smo razbili stari državni aparat izkoriščanja in protiljudskega zatiranja ter ga nadomestili z organi ljudske oblasti od osnovnih naših upravnih edinic pa do najvišjih in da se ta oblast tudi po svoji ljudski vsebini neprestano krepi in pogloblja. To dejstvo govori dalje o tem, da se širi in po svoji vsebini pogloblja tudi Ljudska fronta, tudi OF kot najširša zveza vsega delovnega prebivalstva, ki se bori za izgradnjo, neodvisnost in napredek naše domovine, to govori dalje o tem, da se državni, v svojem bistvu socialistični sektor, uveljavlja kot vodilna sila v našem gospodarstvu, na katero se opira zadružni sektor in delovni del privatnega sektorja, ki vidita v njem jamstvo svoje proizvodne moči, napredka in blagostanja. Vse to pa so osnove, na katerih se gradi plansko gospodarstvo v naši državi. Ta dejstva pa govorijo tudi o tem, da smo na zgoraj omenjeni podlagi z ukrepi zvezne vlade in republiških vlad premagali stihijo kapitalistične zakonitosti v našem gospodarstvu in jo nadomestili z zakonitostjo, ki odgovarja od nas ustvarjenim družbenim odnosom. Z borbo za prilagoditev organizacijske strukture našega gospodarstva in finančnega sistema novi družbenopolitični stvarnosti, z izvajanjem zakona o državnih gospodarskih podjetjih, s preobrazbo organizacijske strukture državnih podjetij v skladu z njihovim karakterjem, z znanstveno določitvijo strukture cene in z uveljavljanjem v življenje vseh njenih ekonomskopolitičnih posledic, ki iz nje izvirajo, smo uspeli do take mere, da obvladujemo zakon vrednosti, ki je dobil novo vsebino, da zajemamo novo ustvarjalno vrednost in še posebej od delovnega ljudstva ustvarjeno presežno vrednost v splošno družbeno akumulacijo, da so torej zakoni, ki so se preje slepo uveljavljali, sedaj v službi zavestnega urejanja naše družbe, smotrnega razvoja njenega gospodarstva. S to prilagoditvijo organizacijske strukture našega gospodarstva in finančnega sistema naši družbenopolitični stvarnosti, so bili ustvarjeni zadnji in nujni pogoji, brez katerih bi ne bilo mogoče, da bi petletni plan postal zakon in nujnost, ki zopet s svoje strani izvira iz tako ustvarjene organizacijske strukture in nove vsebine finančnega sistema ter borbe za njihovo poglobitev proti tendencam kapitalistične anarhije, ki se še vedno porajajo iz naše družbenoekonomske strukture.

S tem v zvezi je tudi nadaljnja značilnost petletnega načrta, namreč da posega v celotni sistem družbene proizvodnje, tako da določa naloge za razvoj vseh proizvodnih panog našega gospodarstva z razvojem industrijske proizvodnje kot osnovo. Zato lahko tudi v celoti planiramo razvoj in dviganje narodnega dohodka, zato lahko določamo način distribucije narodnega dohodka

v planu proizvodnje, v investicijskem planu ter v planu dviganja materialnega blagostanja ljudstva in ravni naše nacionalne kulture na temeljih povečane gospodarske moči in blagostanja. S tem v zvezi pa je zopet nadaljnja karakteristika plana, da odreja smer razvoja proizvodnih odnosov celotne družbeno-ekonomske strukture, s tem da določa razvijanje in krepitev socialističnega sektorja narodnega gospodarstva in s tem v zvezi, da določa obseg dviganja proizvodne moči na njega naslonjenega združenega sektorja, pa tudi delovnega dela privatnega sektorja. Predložen zakon o petletnem gospodarskem načrtu LRS je zgrajen na podlagi občedržavnega petletnega plana in predstavlja tako na eni strani konkretizacijo razvojne smeri in temeljnih nalog, ki jih državni plan postavlja za celo državo, na drugi strani pa tudi razširitev glavnih nalog, ki jih postavlja občedržavni plan za našo ljudsko republiko, seveda v skladu z razvojno smerjo in odnosi, ki jih odreja občedržavni plan ter v okviru možnosti akumulacije finančnih sredstev in materialnega balansa.

To so osnovne značilnosti predloženega zakona, ki jih ponazorujejo vsi osnovni planski pokazatelji družbenega in gospodarskega razvoja.

Ker je v celotnem sistemu družbene produkcije proizvodnja glavni del, je eden od osnovnih pokazateljev razvoja LRS v bodočih letih porast vrednosti celokupne proizvodnje v LRS, ki se bo dvignila od 33 milijard v letu 1939 na 50 milijard v letu 1951, to je na 151 % ali za 1.5-krat. Od tega v republiškem gospodarstvu samem od 22 milijard na 34 milijard ali na 155 % v odnosu 1951. leta napram 1939. Dejstvo, da je industrializacija in elektrifikacija osnovni člen v razvoju našega gospodarstva, se kaže tudi v naši republici v tem, da bo delež celokupne industrijske proizvodnje republiškega in zveznega pomena v primeri s skupno vrednostjo proizvodnje vseh ostalih gospodarskih panog narasel na 56 % v letu 1951 proti 37 % v letu 1939, dočim bo vrednost industrijske proizvodnje republiškega pomena narasla za 2.7-krat v letu 1951 napram letu 1939. Izraz takega razvoja našega gospodarstva se kaže tudi v strukturi investicijskega plana. Skupne investicije iz republiške akumulacije v dobi 1947 do 1951 bodo znašale 12.684 milijonov din, od tega bo odpadlo na investicije proizvodnega pomena 8764 milijonov din ali 69.4 %, na investicije neproizvajalnih panog pa 3920 milijonov din ali 30.6 %. Od proizvodnih investicij odpade na rudarstvo, elektrifikacijo in na republiško in lokalno industrijo nad 34 %. Če pa upoštevamo pri tem še zvezne investicije v LRS, potem je delež proizvodnih investicij proti celotnim investicijam 82 % in delež investicij v vso industrijsko dejavnost proti ostalim proizvodnim investicijam 54.5 %. V teh številkah se izraža naloga, ki jo je postavil občedržavni plan v tempu razvoja posameznih republik, po katerem se mora vrednost industrijske proizvodnje v LRS dvigniti za 3.6-krat in prav toliko tudi vrednost investicij.

Če hočemo videti poseben položaj, ki ga Slovenija zavzema v gospodarstvu Jugoslavije zaradi neenakomernega gospodarskega razvoja v preteklosti, moramo primerjati odnos med vrednostjo industrijske proizvodnje in proizvodnje kmetijstva in gozdarstva. Dočim je bil delež vrednosti industrijske proizvodnje že v 1939. letu 60 %, bo znašal v 1951. letu 75 %, dočim je povprečje v odnosu med vrednostjo kmetijske in industrijske proizvodnje za celo Jugoslavijo znašalo 1939. leta 45 % in bo v letu 1951 znašalo 64 % vrednosti industrijske proizvodnje proti 55 % kmetijske proizvodnje v letu 1939 in 36 % v letu 1951.

Te številke o porastu vrednosti proizvodnje in deleža industrijske proizvodnje zgovorno govorijo, da stoji Slovenija, ki ima relativno najbolj razvite proizvodne sile v Jugoslaviji, na podlagi nalog zveznega petletnega plana in nalog v predloženem republiškem planu v prihodnjih letih pred močno nadaljnjo okrepitevijo vseh njenih proizvodnih sil, še prav posebno v industriji, rudarstvu in elektrifikaciji. Ljudski republiki Sloveniji je zagotovljen tako hiter razvoj industrializacije, kolikor je dopusten, da se ne razruši pravilno sorazmerje med industrijsko proizvodnjo in ostalimi proizvodnimi vejami, predvsem pa kmetijstva. To pa je obenem odgovor vsem tistim dvomljivcem in nepoučenim, pa tudi zlonamernim kritikom občedržavnega petletnega plana, saj je jasno, da je tak nagel razvoj gospodarstva Slovenije mogoč edino zaradi njenih skupnih naporov z ostalimi bratskimi republikami za nadaljnji dvig gospodarske moči naše jugoslovanske domovine, za odpravo gospodarske in tehnične zaostalosti in za izpolnitev velikih nalog občedržavnega plana.

Tovariši in tovarišice! Preden preidem na analiziranje strukture industrijske proizvodnje in investicij v posamezne industrijske panoge, o čemer bo podrobneje govoril tovariš minister industrije, mi dovolite, da se na kratko ustavim na glavnih karakteristikah stanja industrije v Sloveniji pred popolno osvoboditvijo izpod imperialistične odvisnosti, to je pred razbitjem polkolonialnega značaja Jugoslavije z zmagovitim zaključkom naše osvobodilne borbe. To je potrebno po mojem mišljenju zato, da se ob tej priliki, ko razpravljamo o petletnem gospodarskem načrtu, še enkrat v polni meri zavemo velikega in neprecenljivega pomena zakona o nacionalizaciji zasebnih gospodarskih podjetij zveznega in republiškega pomena na eni strani in na drugi strani, da nas še bolj prevzame zavest, da moramo za vsako ceno očuvati priborjeno neodvisnost proti poskusom tujih imperialistov, ki bi hoteli na ta ali drugi način, predvsem pa s svojo gospodarsko premočjo, ponovno zavladati nad našim gospodarstvom in s tem nad našim življenjem, da bi obdržali narode v Jugoslaviji in na Balkanu v težkem stanju polkolonialne zaostalosti.

Če vzamemo podatke oficialne »Statistike industrije Jugoslavije«, Beograd 1941, ki so nepopolni in zmanjšujejo delež tujega kapitala, vidimo, da je 155 ali 17 % vseh tovarn v Sloveniji pripadalo tujcem, domačinom pa 719 ali 78 %, vendar pa je bila jakost pogonske energije v teh 155 tvornicah ista kot v 719 podjetjih domačinov. Iz tega sledi, da je imel tuji kapital tudi po tej statistiki, ki je upoštevala le tuje državljane, ne pa tujih narodnosti, n. pr. tako imenovanih »folksdojčarjev« največja, tehnično najbolje opremljena podjetja, vodilna podjetja. Še jasnejšo sliko izkoriščanja našega delovnega ljudstva po tujih kapitalih pa nam pokaže statistika delavstva v obratih, ki so zaposlovali leta 1939 nad 15 delavcev, grupirano po narodnostih lastnika obrata (podatki MIR iz avgusta 1945). Iz te statistike je razvidno, da je 72 % vsega delavstva, zaposlenega v slovenski industriji v obratih z nad 15 delavci, bilo v odvisnosti od tujih kapitalistov, da je plod njihovega znoja in truda šel v korist tujih imperialističnih izkoriščevalcev, med katerimi je bilo 54 % nemške narodnosti. Tako je delalo 88 % vseh delavcev v premogovnikih za tuje imperialiste, 100 % vseh delavcev v pridobivanju in predelovanju svina, 96 % vseh delavcev v železarnah, 73 % vseh delavcev v kovinski in strojni industriji, 75 % vseh delavcev v kemični industriji, 90 % vseh delavcev v tekstilni industriji in 67 % vseh delavcev v industriji izdelovanja usnja. Ker pa se je tuji kapital vezal tudi z domačim kapitalom, tako v obliki

mednarodnih kartelov (železarski, papirni, cementni), kakor tudi sodeloval v domačih delniških družbah ter deloval po svojih položajih v bančnem in kreditnem sistemu (Kreditni zavod za trgovino in industrijo), lahko rečemo, da tuji kapital ni samo prigrabil v svoje roke osnovne in najvažnejše proizvodne sile v industriji, marveč da je zavladal tudi nad trgovino, kreditom in tako nad vsem gospodarstvom. Ta vpliv se kaže v vsej karakteristiki našega gospodarstva pred zadnjo vojno. Imperialisti in njihovi domači sluge so izkoriščali naša prirodna bogastva, na drugi strani pa so prihajali k nam zaradi cenene delovne sile. Izvažanje osnovnih surovin oziroma polfabrikatov iz države za potrebe imperialistov in odvisnost od inozemskih surovin je bila značilnost naše industrije, ki smo jo podedovali. Poleg tega so tuji uvažali k nam zastareli strojni inventar in so svoje izdelke prodajali pri nas dražje kot na svetovnem trgu. Prav iz istih razlogov izvira značilnost neorganskega razvoja industrije brez osnovne industrije, ko so kapitalisti investirali v tiste industrijske veje, ki so jim zagotavljale največji dobiček, predvsem proizvodnjo končnih produktov, namenjenih neposredni porabi potrošnika. Tako se niso razvile n. pr. pri nas predilnice in še posebej predilnice lanu in konoplje, čeprav smo imeli surovinsko bazo doma, prav zato je tudi manjkala volnena industrija.

Tako vidimo, da je bil lastnik večine industrije pri nas tujec, da je bil kapital tuj, surovine navadno tudi, le delovna sila je bila domača. Ta polkolonialni značaj naše industrije je zadrževal v Sloveniji kakor v vsej Jugoslaviji razvoj proizvodnih sil. Domači kapitalistični izkoriščevalci pa so v povezavi s tujim kapitalom, s svojo težnjo po dobičku, tako stanje in anarhičnost razvoja industrije in gospodarstva še izpopolnjevali.

Če gledamo tako sliko naše industrije, ki je značilna za vso Jugoslavijo, nam je jasno, da je bil zakon o nacionalizaciji gospodarskih podjetij republiškega in zveznega pomena nujen predpogoj za prehod na plansko gospodarstvo, prav tako nam je razumljivo veliko navdušenje, s katerim so delovne množice pozdravile ta zakon, saj se je s tem naše ljudstvo osvobodilo izkoriščanja človeka po človeku, razširilo bazo socialističnega sektorja, v katerem gre plod njihovega dela v korist celotni družbi. Prav tako pa sledi iz tega, kako globoko je vsaka edinica naše skupne jugoslovanske domovine, še prav posebno pa Slovenija zainteresirana, da se krepí gospodarstvo Jugoslavije kot celote, na podlagi občedržavnega plana, ki nam zagotavlja v osnovnih proizvodnih gospodarsko osamosvojitvev od imperialističnih držav in kako je napredek v vsakem delu naše države korak k nadaljnji okrepitvi naše gospodarske neodvisnosti in zagotovitvi neoviranega razvoja vseh naših gospodarskih in kulturnih možnosti.

Predloženi petletni plan LRS predlaga ukrepe za odpravo posledic takega polkolonialnega razvoja naše industrije. Tako vidimo, da se bo povečala vrednost proizvodnje v kovinski industriji v letu 1951 za 3,9-krat proti letu 1939 in da se bo dvignil delež vrednosti proizvodnje v kovinski industriji od 10 na 17 % v letu 1951, s čimer bo postala kovinska industrija v strukturi industrijske proizvodnje ena najmočnejših. Glavne značilnosti kovinske industrije v tem petletnem planu so v tem, da ustvarjamo močno proizvodnjo vodnih turbin, ki se bo dvignila za 35,7-krat, dalje gradbenih strojev ter proizvodnje instalacijskega in drugega kovinskega materiala, potrebnega za izgradnjo stanovanjskih objektov. Produkcija kmetijskih strojev in orodja se bo dvignila za 2,6-krat, uvedla pa se bo na novo proizvodnja koles v letu 1951 s 50.000 kosov ter proizvodnja pisalnih strojev v letu 1951 z že 10.000 stroji.

Vrednost proizvodnje kemične industrije se bo povečala za 3.7-krat in se bo v odnosu do celotne industrijske proizvodnje njen delež povečal od 4% v letu 1939 na 7% v letu 1951. Pri tem je značilno, da se bo uvedla proizvodnja novih predmetov, ki jih v letu 1939 nismo proizvajali, pri čemer je posebnega pomena izgraditev kombinata v Velenju. V kemično in kovinsko industrijo je zato predvideno skoraj 45% vseh investicij v industrijo. Industrija gradbenega materiala se bo v teh petih letih po predloženem planu povečala za 2.3-krat. Nov razmah bo dosegla tudi lesna industrija, ki bo z organizacijo dveh lesnih kombinatov pristopila k čim popolnejšemu izkoriščanju vseh razpoložljivih surovin in odpadkov, močno dvignila proizvodnjo vezanih plošč in lesonitnih plošč — 8-kratno oziroma 7-kratno nasproti letu 1946 — ter dvignila proizvodnjo oken in vrat ter vseh vrst pohištva. Po deležu v vrednosti proizvodnje bo še vedno na prvem mestu tekstilna industrija, čeprav imajo predvidene investicije v tekstilno industrijo predvsem namen racionalizacije in rekonstrukcije že obstoječih naprav. Vendar se stavlja pred tekstilno industrijo naloga, da dvigne kvaliteto, poveča izbiro tkanin, poveča uporabo domačega lanu in konoplje in tako doseže v letu 1951 produkcijo 900.000 m lanenih in 850.000 konopljenih tkanin ter dvigne za 3.2-krat, to je na 1 milijon 760.000 m proizvodnjo volnenih tkanin v letu 1951 nasproti letu 1939, proizvodnjo bombažnih tkanin pa na 49 milijonov metrov ali za 1.8-krat nasproti letu 1939. V skladu z zveznim planom vskladenja odnosa med številom tkalnic in predilnic se bo med petletko pristopilo k odpravljanju obstoječega nesorazmerja tudi v Sloveniji. Močno se bo dvignila vrednost živilske proizvodnje, za 3.6-kratno nasproti letu 1939, dočim se bo povečala vrednost usnjarske proizvodnje za 1.3-krat.

Skupaj se bo v industrijo investiralo 2.892 milijonov dinarjev. Kakor bo razvidno še iz ekspezeja ministra industrije, se bodo s tem močno odpravila podedovana nesorazmerja med posameznimi industrijskimi panogami, se bo zagotovil materialni balans s proizvodnjo potrebnega materiala za izvedbo petletnega proizvodnega in investicijskega plana kakor tudi močan dvig materialnega blagostanja našega prebivalstva.

V rudarstvo republiškega značaja se bo investiralo 202 milijona dinarjev. Tako se bo povečala proizvodnja v republiških premogovnikih na 260.000 ton rjavega premoga v letu 1951 ali 1.3-krat nasproti letu 1939 in na 46.000 ton lignita v letu 1951 ali za 3.5-krat nasproti letu 1939. Prav tako se bo močno povečala proizvodnja nekovin, tako kaolina v Črni za 2-krat proti letu 1936 in barita v Plešah za 14-krat.

V splošnem planu elektrifikacije Jugoslavije predstavlja Slovenija enega od najpomembnejših členov. V zvezi z velikimi elektrarnami splošnega državnega pomena se postavlja naloga, da se poveča proizvodnja električnega toka v republiških elektrarnah za 3.5-krat ter da se z izgradnjo 18 razdelilnih in 304 transformatorskih postaj, z napeljavo 1665 daljnovodov ter 650 kablovodov ter 395 km nizkonapetostnega omrežja preskrbi s potrebno energijo naša industrija, zagotovi mehanizacija kmetijstva in razširi električno omrežje na nova področja našega podeželja.

Posebno mesto je v razvoju naše industrije določeno izgradnji industrije lokalnega pomena kot osnovi lastnega gospodarstva ljudskih odborov in kot dopolnilo zvezni in republiški industriji. Inicijativi ljudskih odborov je prepuščeno, da z uvedbo racionalizacije proizvodnje, s štednjo dvignejo vrednost proizvodnje v čim večji meri. Plan določa, da se mora vrednost proizvodnje lokalne industrije dvigniti od 1.2 milijarde dinarjev v letu 1946 na 2.6 mili-

jarde dinarjev v letu 1951 ali za 2.2-krat ter predvideva v to svrhu investicije v znesku din 522 milijonov dinarjev. Ne da bi omejeval iniciativo ljudskih odborov pri razvijanju proizvodnje v njihovih podjetjih, določa plan vendar minimalne naloge za posamezne proizvode, ki so širšega pomena. Od delavnosti in pravnega gospodarjenja ljudskih odborov samih je odvisno, v koliki meri bodo prekoračili te v planu določene naloge. S tem si bodo v skladu s pred kratkim izdano zvezno uredbo o podjetjih lokalnega pomena lahko izdatno razširili svojo gospodarsko podlago, okrepili svojo gospodarsko moč, dobili potrebna finančna in materialna sredstva za najnujnejše investicije in v kritje najnujnejših potreb ter se hkrati v še večji meri uveljavila v vodstvu vse gospodarske politike na področju svojih okrajev ter tako vodili zadruga in delovni del privatnega sektorja v boju proti špekulantom.

Občedrjavni načrt je jasno določil linijo glede razvoja obrtništva. Predloženi plan Ljudske republike Slovenije glede obrtništva konkretizira te naloge in jih prilagaja položaju obrtništva v Sloveniji. Obrtništvo v Sloveniji je bilo že pred vojno po statističnih podatkih v vsej Jugoslaviji najmočnejše razvito. Po nalogah predloženega petletnega plana mora doseči in dvigniti predvojno vrednost proizvodnje, tako da bo v letu 1951 za 40 % višja od leta 1939 in znašala 3.500 milijonov dinarjev. Od tega naj se poveča vrednost proizvodnje v združenem sektorju za 2.8-krat v letu 1951 nasproti letu 1939, proizvodnja v privatnem sektorju pa mora doseči predvojno stopnjo. S temi osnovnimi pokazatelji je pokazano mesto, ki ga bo zavzemala mala obrtniška proizvodnja v tekoči petletki. V skladu z določbami in potrebami petletnega plana se bo predvsem razvijala obrtna delavnost tako imenovanih gradbenih obrti, dalje v proizvodnih in reparaturnih obrtih v dopolnitev industrije in potreb kmetijske proizvodnje, tako da se bo povečala vrednost popravil v obrti za 2-krat, vrednost proizvodnje pa za 1.8-krat.

Plan zahteva dalje visoko kvaliteto obrtnih proizvodov po naročilih in določa še nadaljnje dviganje priznane kvalitete proizvodov našega obrtništva. Obnovila in dalje razvila se bo domača in umetnostna obrt vseh vrst ter poživila v mnogih krajih, kjer je začela že izumirati. Tako določa plan povečanje vrednosti hišne domače in umetnostne obrti od 34 milijonov din v letu 1946 na 90 milijonov ali za 2.6-krat v letu 1951 ter zahteva organiziran odkup proizvodov domače obrti ter obenem organizacijo prodaje na domačem trgu ter ponovno osvojitve predvojnih pa tudi novih inozemskih tržišč.

Petletni plan razvoja narodnega gospodarstva predvideva prav posebno velike in potrebne naloge za razvoj in okrepitev našega kmetijstva in gospodarstva. Pri tem se postavlja pred nas naloga, da v največji meri izkoristimo pestrost geoloških, geografskih in klimatskih pogojev v naši LRS na eni strani, na drugi strani pa prednosti, ki nam jih nudi dejstvo, da smo vključeni v enotno jugoslovansko gospodarstvo z bogatimi žitornimi predeli. To nam omogoča, da v vrednosti kmetijske proizvodnje, ki se bo dvignila za 24 % nasproti letu 1939 od 5.550 milijonov na 6.875 milijonov dinarjev prenesemo težišče na povečanje proizvodnje kmetijstva za potrebe naše industrije ter krmskih rastlin še za večji dvig živinoreje. Zato predvideva plan uvedbo kulture sladkorne pese na 6.000 ha zemlje, povečanje površine posejane z lanom za 2.5-krat, popolno obnovo med vojno uničenih hmeljskih nasadov in njihovo povečanje na 2.000 ha ter poskusno gojitev tobaka na 400 ha.

Drugo značilnost našega kmetijskega plana predstavljajo določbe o povečanju hektarskega donosa, ki ga moramo doseči v letu 1951 proti povprečju

v razdobju 1930 do 1939. Zaradi povečanja hektarskega donosa pri žitaricah se proizvodnja žitaric kljub preusmeritvi našega kmetijstva ne bo prav nič zmanjšala nasproti letu 1939, ampak nasprotno povečala za 1.500 vagonov. Prav tako predvideva plan močno povečanje pridelka krompirja s povečanjem površine in hektarskega donosa, pri čemer se postavlja posebna naloga gojitve izbranega semena za lastne potrebe in potrebe drugih ljudskih republik. Prav tako predvideva povečanje gojitve drugih vrtnin, tako fižola in zelja in postavlja kot posebno nalogo, povečati proizvodnjo zelenjave in sočivja za preskrbo mest in industrijskih središč.

Na istih osnovah je postavljen tudi razvoj sadjarstva in vinogradništva v petletnem načrtu. Tu se predvsem postavlja naloga, da popolnoma uničimo sadne škodljivce in prebolimo posledice velike škode, ki so jo povzročili v zadnjih letih našemu sadnemu drevju ter tako znatno dvignemo število sadnega drevja proti letu 1946 ter s povečanjem donosnosti povsod znatno dvignemo proizvodnjo vseh vrst sadja. V ta namen se bo dvignila proizvodnja sadik za 3.3-krat na 400.000 kosov v letu 1951 proti letu 1946. Podobno skrb kaže načrt za naše vinogradništvo, ker posveča posebno pažnjo kvalitetnemu napredku vinogradništva, ki ga hoče zagotoviti z inventarizacijo vinogradov vinogradniških področij, z izboljšanjem kletarstva ter s povečanjem produkcije trsnega materiala. Tako predvideva plan povečanje proizvodnje cepljenk za 28-krat v primeri z letom 1946, proizvodnje ključev pa za 15.2-krat in povečati površino matišnjakov za 3.8-krat, trsnic pa za 27.6-krat v petih letih.

Glede živinoreje, ki je posebno trpela med vojno, predvideva plan njeno številčno in kakovostno povečanje, s povečanjem števila dobrih plemenjakov, z izboljšanjem veterinarske službe, s skrbnejšo nego živine in s povečanjem krmske baze, tako da bo vrednost živinorejske proizvodnje v letu 1951 preseгла stopnjo za 13 %. V ta namen se bo dvignila površina, posejana z deteljo za 65 % in lucerno za 11 %. Proizvodnja teh dveh osnovnih krmskih rastlin pa se bo dvignila v letu 1951 na 20.250 vagonov ali za 2.2-krat proti letu 1939, v proizvodnji detelje na 7.500 vagonov ali za 2.9-krat v proizvodnji lucerne. Plan določa tudi, da se poveča pridelek sena na 26 centov na 1 ha ter da se z melioracijskimi deli poveča površina travnikov na eni strani, na drugi strani pa da se poveča površina in izboljša donosnost pašnikov. Da se s povečanjem številčnega stanja poveča tudi produktivnost živine, določa plan, da se poveča število veterinarskih ambulant od 11.000 na 28.000 v letu 1951 ali za 155 % proti letu 1946, kar pomeni, da bo prišla ena ambulanta na 36 glav živine, dočim je v letu 1946 prišla na 82 glav živine. V plan se postavlja naloga vzgojiti dobro plemensko govejo živino za lastne potrebe in za potrebe drugih ljudskih republik ter dalje, da se tudi živinoreja s svojo proizvodnjo usmeri na potrebe industrije. Plan posveča tudi pažnjo razvoju čebelarstva in ribogojstva.

Vsem tistim, ki dvomijo v možnost izvedbe petletnega gospodarskega načrta v kmetijstvu, je treba odgovoriti na vprašanje, kje so jamstva in na kakšni osnovi se določa kmetijstvu njegov razvoj.

Glavna osnova in jamstvo za izvedbo petletnega plana je v tem, da se interesi kmečkih proizvajalcev v naši ljudski državi v celoti skladajo z nalogami, ki so postavljene v petletnem planu sploh in še prav posebno v kmetijstvu. Z odpravo veleposestev in nekmečke zemljiške posesti, z agrarno reformo odpade absolutna renta in je dana možnost bolj neoviranega tehničnega dviga kmetijstva. Delovnemu kmetu je obenem s sistemom pogodb za

prodajo njegovih proizvodov in zameno za industrijske predmete dana možnost, da brez špekulantskih posrednikov v celoti realizira vrednost svojih proizvodov in je tako rešen nesigurnosti kapitalističnih tržišč. Medsebojna povezanost in pomoč kmetom za izvedbo petletnega gospodarskega načrta v kmetijstvu, ki jo bo nudila ljudska oblast, je določena in predvidena tudi v petletnem planu in se bo ta pomoč v borbi za njegovo izvedbo še nadalje krepila.

Tako predvideva petletni gospodarski načrt čez 500 milijonov dinarjev investicij za melioracijo in regulacijo zemljišč, dočim je stara Jugoslavija v vsem svojem obstoju investirala v Sloveniji za regulacijo rek vsega 70 milijonov predvojnih dinarjev. Kot že omenjeno, predvideva industrija v zveznem planu kakor v republiškem povečanje proizvodnje kmetijskih strojev, s čimer se bo lahko ogromno izboljšala preskrba kmečkih gospodarstev s kmetijskimi stroji in poljedelskim orodjem.

Potrošnja umetnih gnojil je bila v stari Jugoslaviji v dobi konjunktura v kmetijstvu od 800 do 900 vagonov letno, v dobi depresije pa je potrošnja dosegla komaj 200 vagonov letno, ker so gnojila zaradi visokih cen uporabljali predvsem premožnejši kmečki posestniki. Petletka pa predvideva povečanje uporabe umetnih gnojil v letu 1951 na 38.000 ton ali 3.800 vagonov, v primeri z letom 1939 predvideva povečanje za 726 %.

Kar se tiče mehanizacije, je imela vsa Slovenija pred vojno približno 200 traktorjev, vendar pa so bili tudi ti traktorji pretežno zaposleni s prevozom. Državna posestva niso imela niti enega traktorja. Danes imamo v Sloveniji približno 236 traktorjev in se bo njihovo število povečalo v teku petletke še za 160.

Državna kmetijska posestva morajo po določbah plana usmeriti svojo proizvodnjo v proizvodnjo selekcioniranih semen, kakovostnih sadnih sadik, trsnih cepljenk ter izbrane plemenske živine za preskrbo kmetijskih gospodarstev, postati morajo vzorna kmetijska posestva in z uporabo vseh izsledkov agrotehnike biti primer naprednega kmetijstva, posebno ob zvišanju hektarskega donosa. Prav tako morajo kmečke delovne zadruge postati vzor naprednega kmetijstva, vključiti se morajo v produkcijo selekcioniranih semen ter trsnega in drevesnega materiala. Zato jim plan zagotavlja potreben material in kredite. Nič manjšega pomena za pomoč kmetijstvu niso znanstveni zavodi tako kmetijski kot veterinarski, za katere se skupno investira 69 milijonov dinarjev.

V gozdarstvu je v preteklosti vzporedno s propadanjem kmečkih gospodarstev in bogatitvijo peščice lesnih špekulantov ter bančnih oderuhov naraščalo uničevanje naših gozdov. Zato se postavlja kot glavna naloga vskladiti sečnjo z naravnim prirastkom gozda. Načrt določa zato 84 milijonov dinarjev investicij za pogozdovanje, tako da se bo pogozdena površina dvignila za 63 % proti letu 1946. S tem v zvezi se bo število vzgojenih sadnih sadik povečalo za 250 %. Lesna masa za sečnjo pa se bo na koncu petletke znižala za 11 % v primeru z letom 1946. Za izvedbo programa sečnje se predvideva investicija 517 milijonov din, in sicer za izgradnjo prometnih naprav, cest, žičnic, nabavo kamionov in traktorjev, nabavo motornih in električnih žag ter stalnih in prenosnih dvigal za mehanizacijo gozdarskega dela. Posebno važnost posveča plan racionalnemu izkoriščanju lesa, zmanjšanju odpadkov ter njihovi industrijski in obrtni predelavi, zmanjšanju uporabe drv in največji racionalizaciji pri gradbenih konstrukcijah in gradbenem mizarstvu.

Pri javnem avtomobilskem prometu se postavlja naloga, da se razbremeni železniški transport na kratke razdalje, zaradi česar se mora povečati skupno število kamionov v javnem prometu za 300 %, prikolic za 200 % nasproti letu 1946. Plan določa, da se mora koeficient izkoriščanja v obe smeri povečati v letu 1951 za 75 %. Da se zagotovi boljše izkoriščanje avtomobilskega parka, se mora koordinirati avtomobilski tovorni promet ter organizirati okrajna in mestna prevozna podjetja. Plan določa povečanje števila avtobusov od 45 na 240 in avtobusnih linij od 62 na 120, da se izboljšajo zveze bolj oddaljenih krajev z upravnimi, gospodarskimi in kulturnimi središči.

Povečani cestni promet, kakor tudi povečani turizem zahteva izboljšanje in modernizacijo cestnega omrežja. Poleg izgraditve avtostrade Ljubljana—Zagreb in modernizacije na cesti Postojna Maribor se bo izgradilo 133 km težkih cestišč in 293 asfaltnih cestišč na republiškem cestnem omrežju. Na novo se bosta zgradili cesti Šoštanj—Črna in zasavska cesta Sava—Zagorje. V ceste republiškega in lokalnega pomena se bo investiralo 790 milijonov din. Z investicijami za javni promet in ceste se bo tako dosegla znatna pocenitev transportnih stroškov, kar bo lahko izdatno povečalo akumulacijo podjetij in ustvarilo pogoje za znižanje cen.

Največja teža dela za izvedbo velikega plana investicij zveznega in republiškega značaja v skupni vrednosti 33 milijard din bo padla na republiška in okrajna gradbena podjetja. Za pocenitev z mehanizacijo in racionalizacijo gradbenih del v skupnem znesku 18 milijard je predvidena investicija 550 milijonov din za nabavo strojev in transportnih sredstev gradbenih podjetij. Za proizvodnjo novega boljšega in cenejšega gradiva iz domačega materiala in odpadkov se ustanavlja zavod za preiskavo materiala.

Investicije v trgovinska in turistična podjetja v znesku 311 milijonov din imajo namen, da okrepijo in povečajo omrežje grosistično-detajlističnih trgovin. Pri postavljanju petletnega plana za našo trgovino gre za problem, kako naj se organizira hitra, cenena in pravilna distribucija blaga za široko potrošnjo s smotrnim neposrednim prevzemanjem blaga pri proizvajalcu na eni strani, na drugi strani pa izboljša preskrba industrijskih naselij, mest, trgov in podeželja s pravilno organizacijo omrežja grosistično-detajlističnih trgovin ter združnih, tako potrošniških kakor nabavnoprodajnih zadrug in omrežja privatnih trgovin, pri čemer se mora zagotoviti čimbolj kulturno postrežbo in povečati izbiro blaga in še prav posebno menjavo blaga med deželo in mestom. Iste naloge se postavljajo pri dvigu tujskega prometa. Slovenija mora postati dežela oddiha in okrepitve delovnih ljudi vse Jugoslavije in obenem privlačna turistična dežela za inozemce. Zato se dalje postavlja naloga načrtno podaljšati letno in zimsko turistično sezono ter obnoviti planinske koče in domove. K delu za dvig naše turizma na višjo stopnjo je treba pritegniti privatni sektor gostinstva. Da se izboljša preskrba prebivalstva, se bo povečalo število državnih in združnih restavracij in menz od 144 v letu 1946 na 400 v letu 1951 in število izdanih obrokov od 6.700 na 29.000.

Predvideni razvoj proizvodnje in velika investicijska dela zahtevajo najtesnejšo zvezo med posameznimi proizvodnimi ustanovami in njihovo vsakdanjo prakso ter znanstvenimi inštituti, z znanstvenim proučevanjem pridobljenih izkušenj in praktično uporabo rezultatov znanstvenih raziskavanj. Skupne investicije za izpopolnitev in dograditev proizvodno-znanstvenih institucij v industriji, kmetijstvu in gozdarstvu ter gradnjah znašajo 218 milijonov dinarjev. S tem bo dana možnost tesnejše povezave naših najvišjih znanstvenih

ustanov s proizvodnjo ob reševanju nalog, ki se bodo postavljale s praktičnim izvajanjem petletnega načrta.

Posebno visoke in velike naloge postavlja tako zvezni kakor republiški petletni plan pred naše šole in druge ustanove za vzgojo strokovnih kadrov. Tako velikega razmaha proizvodnih sil, kot ga določa petletni plan, kakor tudi izkoriščanja in obvladanja tehnike ter odprave gospodarske zaostalosti, si ni mogoče misliti brez posvečanja posebne skrbi in postavljanja posebnih nalog za izgradnjo strokovnih kadrov, najdragocenejše proizvodne sile ter za dvig splošne kulturne ravni in izobrazbe prebivalstva. Tako je predvideno za investicije za razvoj srednjih in nižjih strokovnih kadrov 399 milijonov dinarjev in za vzgojo višjega kadra 347 milijonov dinarjev, saj zahteva izpolnitev zveznega in republiškega plana v naši republici izgradnjo 45.000 novih kvalificiranih delavcev, 8.000 novih srednjih strokovnih kadrov ter 2.100 višjih strokovnih kadrov. Že samo te naloge dovolj zgovorno pričajo o visoki stopnji splošne in strokovne izobrazbe, ki jo bo dosegel naš delovni človek, ko se bo boril za obvladanje svoje stroke, ko bo iskal novih metod dela in se pri tem neprestano izpopolnjeval. Široko razpredena mreža najrazličnejših tečajev za dvig nekvalificiranih delavcev v polkvalificirane in teh v kvalificirane ter za usposabljanje kvalificiranih delavcev za voditelje, bo v zvezi s konkretnim izvajanjem planskih nalog znatno preobrazila našega delovnega človeka. Če k tem pristoje- jemo še to, da predvideva petletni plan, da 75 % mladine izpolni sedemletko, odnosno nižjo srednjo šolo, potem imamo tu celotno sliko dviga splošne izobrazbe najširših ljudskih množic, ki bo v še večji meri približala ljudstvu vse kulturne in znanstvene pridobitve. To pa nam bo ravno omogočilo, da bomo v še večji meri iz ljudskih množic črpali in dvigali kadre, potrebne za nadaljnjo rast našega gospodarskega in kulturnega življenja v tej in bodočih petletkah.

Eden osnovnih elementov petletnega plana je plan zvišanja produktivnosti dela in znižanja polne lasne cene, predvsem proizvodnih stroškov. Saj je to merilo razvoja proizvodnih sil zaradi dviga nivoja tehnike z vloženi- mi investicijami, boljšo organizacijo produkcije in obenem merilo dviga strokovnega obvladanja tehnike po delavstvu in strokovnem kadru, pa tudi politične zavesti in pravičnega odnosa do dela. Plan postavlja naloge, da se poveča produktivnost dela za 62 % v industriji in rudarstvu, za 45 % v gradbeni stroki ter da se zniža polna lastna cena, ne upoštevajoč znižanja zaradi pocenitve materiala v industriji povprečno za 25 %, v rudarstvu za 16 %, v gradbeni stroki za 30 %, v primeru s cenami v začetku leta 1947. V trgovini pa se morajo znižati stroški v letu 1951 izpod 8 % prodajne cene na drobno. To pa zahteva najbolj sistematično borbo za evidenco izvajanja plana, za naglo odpravljanje vzrokov zaostajanja in neprestano kritično proučevanje doseženih rezultatov. Na ta način se bo dvignil narodni dohodek, povečala akumulacija in razširila baza za nadaljnji razvoj proizvodnih sil in dvig kulturnega življenja.

Jasen dokaz za povečano blagostanje delovnih množic nam nudi pokazatelj povečanja narodnega dohodka na ozemlju LRS, upoštevajoč zvezne proizvajalne panoge, od 16 milijard v letu 1939 na 24 milijard v letu 1951. Današnja družbena gospodarska struktura, predvsem pa ljudska oblast nam danes omogoča, da narodni dohodek, ki je v kapitalizmu šel izključno v korist kapitalističnih izkoriščevalcev, dočim so se morali delavci zadovoljiti z beraškimi mezdami, kolikor niso bili obsojeni na brezposelnost ali delno zaposlenost in

je na drugi strani velik del dohodka iz kmetijstva šel v korist peščici veleposestnikov, premožnejših kmetov ter nenasitnih bančnih in kreditnih zavodov oziroma postal plen brezobzirnega davčnega vijaka, uporabimo v prid delovnega ljudstva. Kot je razvidno iz določb zveznega kakor tudi predloženega republiškega petletnega plana, je tak značaj distribucije narodnega dohodka zagotovljen z investicijami v proizvodne panoge, s čimer se krepi materialna osnova za povečanje blagostanja, življenjskega standarda in kulturnega razvoja nivoja prebivalstva, dalje investicijami v zdravstvo, kulturne in prosvetne ustanove, v gradnjo stanovanj, v komunalne zadeve, s čimer se ustvarjajo neposredne možnosti, da si delovni človek olajša in izboljša življenje in končno s tem, da pride del narodnega dohodka neposredno v roke človeka po osnovnem principu naše distribucije — vsakemu toliko družbenih dobrin, kolikor je sam dal družbi po količini in kvaliteti dela, v obliki plač, izvajanja sistema progresivnega plačevanja pri prekoračenju norm kakor tudi sistema podeljevanja nagrad za prekoračenje plana.

V neproizvodne investicije republiškega značaja se bo investiralo 3.920 milijonov dinarjev. Od tega za borbo proti pljučnim boleznim ter za obnovo in dograditev bolnic 142 milijonov, za medicinske srednje šole 6 milijonov, za medicinsko fakulteto in kliniko 80 milijonov. Skupne investicije za domove onemoglih bodo znašale 89 milijonov, za počitniške kolonije 27 milijonov, za centralne domove MSS 6 milijonov, za kulturo in umetnost, za razvoj kinematografije, radia in fizkulture pa se bo investiralo skupno 343 milijonov din.

Predlog zakona o petletnem gospodarskem načrtu naše republike določa, da morajo biti do konca petletke obnovljena vsa med vojno porušena stanovanjska in gospodarska poslopja na deželi, kolikor so sposobna obnove, ter da se do konca 1949. leta nadomesti v mestih in industrijskih središčih vsa med vojno izgubljena stanovanjska površina. Za investicije v stanovanja predvideva ta predlog skupno z investicijami zveznih podjetij 3.500 milijonov dinarjev, s katerimi se bo pridobilo čez 11 tisoč novih stanovanj, in v okviru danih možnosti do največje možne mere krilo sedanjo in reševalo naraščajočo potrebo po stanovanjih zaradi naravnega prirastka prebivalstva ter zaradi povečanja dotoka prebivalstva v mesta in industrijske centre.

Prav tak značaj gibanja prebivalstva, ki ga predvidevamo v prihodnjih letih, postavlja posebno odgovorne naloge pred naše ljudske odbore, pred njihovo komunalno gospodarstvo, zlasti v mestih, trgih in industrijskih središčih. Zato določa petletni gospodarski načrt poleg gradnje stanovanj minimalne naloge v komunalni politiki, ki jih bodo morali ljudski odbori prilagoditi svojim potrebam in s svojo iniciativo razširiti. Posebno pažnjo posveča plan Ljubljani kot glavnemu mestu naše republike.

Na podlagi okvirnih nalog, ki jih zanje določa predlog petletnega plana, bodo morali okrajni ljudski odbori in mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane izdelati svoje lastne plane, saj zavisi v veliki meri izvedba planskih nalog od iniciative in delavnosti ljudskih odborov, od tega koliko bodo znali mobilizirati ljudske množice in množične organizacije, koliko bodo znali pravilno raztolmačiti načrt in ga pravilno konkretizirati za svoje področje. Pri tem pa bo stala pred ljudskimi odbori poleg vse odgovornosti za izvedbo svojih lastnih gospodarskih planov še odgovornost, da ustvarijo vse pogoje, potrebne za nemoten razvoj in izvedbo produkcijskih in investicijskih planov podjetij republiškega in zveznega značaja na njihovem področju. Pri tem bodo morali pri izvajanju plana premagovati vsako ozkosrčnost in ustvariti tesno sodelo-

vanje z vsemi gospodarskimi ustanovami na njihovem področju. Več sto milijonske investicije in v posameznih okrajih celo investicije od 1 do 5 milijard bodo v teh petih letih v mnogočem preobrazile sliko posameznih mest in okrajev.

Ob koncu naj še posebej poudarim skrb, ki jo petletni plan posveča razvoju združništva in še posebej trem osnovnim tipom zadrug: kmečkodelovnim zadrugam, nabavnoprodajnim in potrošniškimi zadrugam ter obrtnoproduktivnim zadrugam. Za okrepitev teh tipov zadrug določa plan potrebna materialna in kreditna sredstva, saj čakajo na tem področju naše delovno ljudstvo in našo oblast še velike naloge. Kmečkih obdelovalnih zadrug je sedaj 39, od tega 14 poljedelškoživilnoredijskih, 14 vinogradniškosadnjarskih, 4 izrazito vinogradniške, 3 izrazito poljedelske in 1 sadnjarska. Zadruge imajo sedaj 5.000 članov in 4.500 ha skupne površine. Obstoječim zadrugam moramo omogočiti popravilo starih in postavitev novih objektov, nabavo strojev, orodja in plemenske živine, napravo vzornih vinogradov in sadovnjakov ter izvedbo čim večje mehanizacije ter jih spremeniti v vzorna posestva.

Dočim je danes organiziranih vsega 30 obrtnoproduktivnih zadrug skupno z domačo hišno obrtjo z vsega 3008 člani, od katerih je samo 1.791 stalno zaposlenih in se ostala združna obrtna proizvodnja razvija v obrtnih odsekih drugih zadrug, bo moralo združništvo na tem področju v petih letih napraviti pomemben korak naprej v smislu združnega povezovanja delovnih obrtnikov, da bo izpolnilo naloge petletnega načrta.

Tovariši in tovarišice! Take so osnovne značilnosti zakona, ki vam ga vlada LRS predlaga v razpravljanje in tak je razvoj, ki ga predvideva ta zakon v našem gospodarstvu in družbenem življenju. Zato bo potrebno za njegovo izvedbo mobilizirati vse sile in še posebno za izvedbo tekočih letnih, trome-sečnih, mesečnih, dekadnih in dnevnih planov proizvodnje in gradenj. Vsega živega in gibkega mehanizma nove organizacije našega gospodarstva in finančnega sistema se bomo morali naučiti izkoriščati v večji meri kakor doslej in stroga dnevna evidenca nam bo morala biti dnevno sredstvo za kritično presojanje doseženih rezultatov in za njihovo neprestano zvišanje. Tako bomo v borbi za izvedbo tega zakona spreminjali našo deželo in našega človeka in bomo našli brez dvoma dovolj sil, da bomo plan ne samo dosegli, ampak tudi presegli. (Ploskanje.)

Predsednik dr. F e r d o K o z a k: Prekinjam sejo, ki se bo nadaljevala ob 9. uri zvečer.

(Seja je bila prekinjena ob 19.15 in se je nadaljevala ob 21.30.)

Nadaljujemo s 4. sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS. Besedo ima minister za industrijo vlade LRS Franc Leskošek.

F r a n c L e s k o š e k: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Vlada je predložila v razpravljanje in potrditev zakonski predlog o petletnem načrtu narodnega gospodarstva LRS.

V točki 7 uvoda k predlogu piše: Temelj planskega razvoja narodnega gospodarstva v LRS je v okviru zveznih nalog industrializacije in elektrifikacije zgraditi novo in razviti že obstoječo republiško industrijo, predvsem kemično, lesno, kovinsko in tekstilno.

Stara Jugoslavija in fašistična okupacija sta nam zapustili težko dediščino. Fašisti so nam najboljše stroje in instalacije odpeljali. Ne samo nekatere stroje in instalacije, celo cele tovarne so izpraznili in odpeljali v razne okupirane

države. V stari Jugoslaviji, kjer proizvodna sredstva niso bila v rokah ljudstva, se industrija ni gradila niti načrtno niti po nekem sistemu. Če so gradili tkalnice, niso gradili predilnic, če so gradili kemično tovarno, niso upoštevali surovinske baze. Niso upoštevali lokacije tovarn, ampak so postavljali tovarne tam, kjer je bila cenejša delovna sila. Pri gradnji industrije niso upoštevali tega, da bi gradili tovarne, ki delajo ljudstvu potrebne artikle. Naloga take industrije je bila samo ta, ustvariti njenim lastnikom dividende in visoke dobičke ne glede na to, če trg njihove izdelke potrebuje ali ne. Ko pa tovarne niso več dajale dovolj dobička, so plače zniževali in delavce reducirali. Kapitalisti, ki so bili po večini inozemci, niso gradili modernih tovarn, niti niso opremili teh tovarn z modernimi stroji in instalacijami, temveč s stroji, izrabljenimi že v svojih državah, kjer zaradi konkurence in zaradi višjega standarda delavcev v njihovih državah niso dajali dovolj dobička. V svojih državah so pa postavljali nove moderne stroje in gradili moderne tovarne, svoje stare izrabljene stroje in instalacije pa so uvažali v tako imenovane kolonialne države z nizkim življenjskim standardom delavcev, v države, ki so bile zaradi izdajalske in korumpirane politike vladnih krogov odvisne od inozemskih imperialistov in kapitalistov, med katere je spadala tudi stara Jugoslavija. S pomočjo korumpiranih ministrov in uradnikov na visokih državnih položajih so si zagotovili zaščito njihovih tovarniških izdelkov z visokimi carinskimi zidovi ter razne druge ugodnosti. Postavljali so stare stroje in stare instalacije, zgradili so nad temi stroji slabe, zastarele in nehigienske stavbe in delovne prostore zato, da ni bilo treba investirati večjih kapitalov.

Že v inozemstvu amortizirani stroji, visoki jugoslovanski zaščitni carinski zidovi, razne ugodnosti v davku in zemljiščih, poceni delovna sila, diktatura v državi, to je bil raj za imperialistične in domače kapitalistične eksploatatorje. To jim je dalo možnost graditi industrijo anarhično in nesistematično brez vsake kontrole, ne za potrebe ljudskih množic, temveč za dosego čim večjih dobičkov. Gradili so konjunktorno industrijo.

Pri sestavljanju petletnega plana, ki leži pred nami, je imela vlada vsa ta dejstva pred očmi. Naloga vlade je bila postaviti svoj petletni plan tako, da se vsi kapitalistični in fašistični nedostatki odpravijo, da se spravi naša industrija v sklad s potrebami in zahtevami našega ljudstva, v okvir obče-državnega plana. Zato je potrebno:

1. Reorganizirati in racionalizirati obstoječo industrijo in rudnike ter jo dalje razvijati; uvesti v industrijsko proizvodnjo moderne znanstvene metode in nasloniti njeno izgraditev na moderno tehnično bazo.

2. Zgraditi nove moderne tovarne, posebno v kovinski, kemični, živilski in lesni industriji in izvesti za to potrebno novo elektrifikacijo.

Za izvedbo našega prvega petletnega plana smo še odvisni od pomoči iz inozemstva, kjer moramo kupovati drage stroje in instalacije. Zato moramo izvažati razne surovine in gotove predmete, s katerimi si omogočamo uvoz novih strojev in instalacij, ki jih v prvi petletki še ne moremo izdelovati doma.

Naš petletni plan je v okviru obče-državnega petletnega plana postavljen tako, da bo naša modernizirana obstoječa in novo zgrajena moderna industrija po izvršeni prvi petletki predstavljala velik del jugoslovanske industrije, ki bo že večji del sposobna samostojno, brez tuje pomoči, izvršiti v drugi petletki popolno industrializacijo in elektrifikacijo naše domovine.

Kaj je bistvo našega petletnega plana? Bistvo našega petletnega plana je to, da je izdelan v perspektivi in da so v njem vključene vse panoge našega gospodarstva, kar daje možnosti velikega razvoja naše industrije in je tako rekoč velika predpriprava za borbo v drugi petletki. Pri tem pa prinaša vsakodnevno izvajanje petletnega plana tudi vsakodnevno izboljšanje in povišanje življenjskega standarda delovnega ljudstva.

Ljudska republika Slovenija bo v letih 1947—1951 investirala iz lastnih sredstev v celoti 12 milijard 684 milijonov dinarjev, od tega v proizvajalne panoge 8 milijard 764 milijonov dinarjev, od tega pa 3 milijarde 744 milijonov dinarjev samo v industrijo, elektrifikacijo in rudarstvo, 450 milijonov za stanovanja v industrijskih krajih. S to vsoto bomo modernizirali, racionalizirali in specializirali tovarne in koncentrirali manjše naprave; v kovinski industriji bomo zgradili tovarno za vodne turbine »Litostroj«, tovarno za kolesa, tovarno za pisalne stroje in tovarno za optične instrumente. V kemični industriji tovarno za formalin, tovarno za peroksid, tovarno za plastične mase, tovarno za organske barve za našo tekstilno industrijo in tovarno za tesnila (»Donit«). V živilski industriji bomo zgradili tovarno za konserviranje mesa, tovarno za konserviranje sočivja in tovarno bonbonov in keksov. V usnjarski industriji bomo zgradili tovarne za usnje in tovarno za čevlje. V gradbeni industriji bomo zgradili nove opekarne, apnenice in razširili grla že obstoječih. V lesni industriji bomo zgradili tovarno za stavbno mizarstvo, tovarno pohištva in tovarno umetnih vezanih plošč. V tekstilni industriji bomo razširili grla in zgradili tovarno polsti za našo papirno in usnjarsko industrijo ter tovarno volnenih izdelkov. V elektrifikaciji bomo zgradili več manjših hidrocentral, 18 razdelilnih in 304 transformatorskih postaj, napeljali preko 2.000 metrov daljnovodov in kablovodov ter električnega omrežja.

Izgradnja Litostroja nam bo omogočila, da bomo sami izdelovali za potrebe cele države in za izvoz v bratske države vodne turbine vseh vrst in velikosti za elektrifikacije, prav tako pa namakalne in izsuševalne naprave in gradbene stroje. Z izdelovanjem krogličnih ležajev bomo krili več kot polovico svojih potreb.

Tovarna koles nam bo omogočila lastno produkcijo 50.000 koles na leto, kar popolnoma zadošča za naše potrebe. Prav tako tovarna za pisalne stroje s produkcijo 10.000 na leto; za vse to bi morali, če bi hoteli kupiti v inozemstvu, plačevati devize. S tem bomo omogočili delovnemu ljudstvu hiter dovoz na delovni prostor in obratno, s pisalnimi stroji pa rekonstrukcijo naših uradov. Velik uspeh naše industrije bo, ko bomo zgradili in stavili v obrat tovarno za optične instrumente, katerih izdelovanje zahteva samo visoko kvalificirane delavce in visoko kvalificiran strokovni kader.

Z graditvijo novih kemičnih tovarn se bo naša kemična industrija popolnoma obnovila in postavila povsem na novo bazo. Uporabljala se bo domača surovina: premog in smola, s čimer se bo produkcija zelo dvignila in pa lastna cena znižala. Nedvomno bo to velik in pomemben napredek naše kemične industrije.

Z graditvijo tovarn za konserviranje mesa in sočivja nam bo omogočena predelava vse živine, ki jo je stara Jugoslavija izvažala. Omogočeno nam bo zato spravljati na naš trg prehranske predmete visoke kvalitete za množično potrošnjo in konservirano sočivje za domačo uporabo in za izvoz.

Usnjarske in čevljarske tovarne so danes v najslabšem stanju, zato moramo graditi nove moderne in higienske tovarne. Tovarna za usnje sredi

Ljubljane mora iz mesta. Z dograditvijo novih tovarn z modernimi instalacijami in novimi metodami dela, ki jih v teh starih tovarnah ne moremo uvesti, ker bi modernizacija in nova tehnika stala več, kakor pa nove tovarne, bomo dosegli veliko znižanje produkcijskih stroškov, potrebovali pa skoraj polovico manj delavcev in izdelovali boljšo kvaliteto usnja in čevljev.

Z gradnjo nove tovarne za pohištvo in nove tovarne za stavbeno mizarstvo bomo šele lahko zadostili zahtevam, ki se danes postavljajo pred nas za izvoz in domačo uporabo, in zahtevam, ki jih danes kapitalna izgradnja v stavbenem pohištvu postavlja pred lesno industrijo.

V tekstilni industriji se predvideva nova tovarna polsti, ki je zelo važna utenzilija za papirno in usnjarsko industrijo, brez katere ne moremo delati. Polst sicer že izdelujemo, vendar v premajhni količini. Doslej smo jo morali uvažati in jo plačevati z dragimi devizami. Zgraditi moramo nekaj novih tkalnic in barvarn, ki so v takem stanju, da ni mogoče več delati.

V tekstilni industriji bomo morali spraviti tudi v sorazmerje predilnice in tkalnice, kajti danes imamo premalo predilnic. Velika naloga v tekstilni industriji je tudi razširiti grla. Ker inozemski kapitalisti niso imeli dovolj starih strojev, da bi tovarne kompletirali, novih strojev pa niso kupili, so tako nastala ozka grla, posebno v trgalnicah in pripravljalnicah. Kjer so taka grla, predilnica lahko dela samo v dveh izmenah, trgalnice, čistilnice in pripravljalnice pa delajo v treh izmenah in ne pripravijo dovolj surovin za predelavo. Ko se bodo zazidale nove tovarne, racionalizirale in spravile v pravilen sistem obstoječe tovarne, se bo struktura naše industrije popolnoma spremenila. Vse te naloge in možnosti nam daje petletni plan.

Velika vsota, to je 522 milijonov dinarjev, se investira v lokalno industrijo ter se s tem poveča njena ekonomičnost in dvigne vrednost proizvodnje za več kakor dvakrat.

Za ostvaritev investicij in za produkcijo so potrebni novi kadri, zato predvideva plan v petih letih 45.000 novih kvalificiranih delavcev, 8.000 srednjih strokovnih kadrov in 2.100 višjih strokovnih kadrov, ki jih bo treba usposobiti v naših vajeniških šolah, srednji tehnični šoli in na univerzi. Zato je predvidena investicija 602 milijona dinarjev. Gradila se bo nova srednja tehnična šola in vajeniške šole.

Zelo važna naloga v petletnem planu je znižanje polne lastne cene industrijske produkcije do leta 1951 povprečno za 25 % in dvig produktivnosti dela v industriji za 62 % v primerjavi z začetkom leta 1947.

Iz tega kratkega pregleda in razčlenitve našega petletnega plana se jasno vidi, da predvideva plan velike investicije ravno za industrijo, rudarstvo in elektrifikacijo. Te investicije za kapitalno izgradnjo nam omogočajo izvrševanje in izpolnjevanje produkcijskega plana. Izpolnjevanje produkcijskega plana nam omogoča izpolnjevanje plana kapitalne izgradnje. Plan predvideva hiter tempo razvoja gospodarskih sil, naraščanje proizvodjalnih sil, naraščanje vrednosti proizvodnje in povečanje narodnega dohodka. Zaradi tega bo pri nas naraščanje proizvodjalnih sil in množitev družbenega bogastva stalno spremljalo naraščanje blaginje delovnega človeka.

Naš petletni plan popolnoma obračunava z zaostalostjo v naši industriji. Uvesti moramo nove metode dela, moderno tehniko, organizacijo delovnega mesta, postaviti povesod in pri vsakem delu norme, uvesti moderno serijsko izdelavo, racionalizacijo notranjega tovarniškega transporta, dvigniti kvaliteto proizvodnje, štediti s surovinami in pomožnim materialom, zmanj-

šati odpadke. Preiti moramo iz uvoženih surovin na domače surovine, stalno dvigati produkcijo in pospeševati udarništvu, voditi točno evidenco o uspehah dela. Brez točne evidence ni mogoče izvajati plana. Normirati in voditi moramo točno evidenco o uporabi surovin in pomožnih materialov, dalje o uporabi energije in mazila.

Velika in častna naloga se postavlja pred naše inštitute, znanstvene in raziskovalne zavode pri reševanju konkretnih problemov industrije.

Petletni plan določa jasno linijo dela in borbe ter konkretizira naloge. To linijo je treba obdelovati in pojasnjevati.

Petletni plan se ne bo uresničil sam od sebe, treba ga bo izbojevati v vsakourni in vsakodnevni bitki. Izbojevali ga bomo, če bomo uporabili v borbi vse naše orožje, ki nam je na razpolago. Mi imamo to orožje, to so vse naše materialne, fizične in umske sile. Ojačiti moramo našo delovno disciplino, podrediti se moramo nalogam izpolnitve in prekoračenja petletnega plana. Objasniti in obrazložiti moramo vsakemu delovnemu človeku velike cilje petletnega načrta ter njegove naloge in obveznosti, ki jih ima pri izvrševanju tega plana. Objasniti in razložiti moramo vsakemu delovnemu človeku sadove, ki jih prinaša petletni plan vsakemu delovnemu človeku in ljudstvu v celoti.

Izvajanje vsakodnevnega načrta pomeni vsakodnevno zmago v našem gospodarskem boju.

Izjavljam, da bom glasoval za predlog in pozivam tudi vas, da zanj glasujete. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima minister za kmetijstvo inž. Jože Levstik. (Ploskanje.)

Inž. Jože Levstik: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Govoriti hočem o tistem delu petletnega plana, ki zadeva kmetijstvo in gozdarstvo.

Ljudska oblast želi dvigniti življenjsko raven našemu ljudstvu in se prav zato stalno trudi povečati proizvodnjo in doseči vsestranski razvoj proizvajalnih sil. Da bi ta cilj čimprej dosegla, je tudi naša republika Slovenija v okviru vsedržavnega gospodarskega plana izdelala zakon o petletnem planu, s katerim bo vplivala na razvoj narodnega gospodarstva LRS v bodočih petih letih. S tem zakonom ne bo usmerjala samo razvoja državnega gospodarskega sektorja, ampak tudi gospodarsko dejavnost posameznih malih privatnih proizvajalcev, saj bo plansko gospodarjenje v interesu pretežne večine malih privatnih proizvajalcev, predvsem pa kmetov, ker bo to v njihovo korist, ne pa v njihovo škodo. Čeprav se da kmetijstvo s svojo sedanjo strukturo in naravo, zaradi mnogoštevilnih kmetijskih obratov, njihove razcepljenosti in relativno nizke splošne in strokovne izobrazbe kmetijskega prebivalstva, teže organizirati kakor druge gospodarske panoge, se vendarle kmetijska proizvodnja v pogojih načrtnega gospodarstva vse bolj ureja. Z nabiranjem najrazličnejših podatkov pridobivamo nove elemente, ki jih že danes uporabljamo pri vključevanju kmetijstva v gospodarski plan in jih bomo uporabljali tudi v bodoče za napredek in boljšo organizacijo kmetijstva.

Naši kmetje se vse bolj vključujejo v izvrševanje planskih nalog, ker vsak dan bolj razumevajo vlogo, ki jo bo imela naša mlada industrija pri odstranjevanju splošne gospodarske zaostalosti v našem kmetijskem gospodarstvu. Prav kmetijski sektor je tisti, ki lahko z največjim navdušenjem pozdravlja zakon našega petletnega plana, kajti plan industrializacije in elek-

trifikacije in splošnega dviga produkcije nam garantira, da bo naša država v zelo kratkem času za vedno prenehala biti agrarni privesek industrijsko močnih držav, kakor je bila to doslej. Zakon o petletnem planu jasno zahteva bodoči gospodarski razvoj naše države. Jugoslavija se spreminja iz agrarnega priveska zapadnih evropskih držav v samostojno agrarno industrijsko državo. Žalostne izkušnje iz preteklosti, ko so nas prav te industrijsko močnejše evropske države gospodarsko in politično izkoriščale in hotele iz naše države napraviti polkolonialno deželo, iz našega delovnega človeka pa kolonialnega agrarnega sužnja, prav te žalostne izkušnje pa so razlog, da s tem večjim veseljem krenemo na pot, ki nam jo zahtuje predlagani plan.

Poleg delavskega razreda je prav kmečko delovno ljudstvo najbolj občutilo zgrešenost prejšnje gospodarske politike in naše gospodarske odvisnosti. Gospodarske krize so se globoko in usodno odražale v življenju kmečkega ljudstva. Vsi ukrepi stare države niso mogli pomagati kmetu iz njegovega težkega položaja. Po izkušnjah iz preteklosti in iz bogatih izkušenj narodnoosvobodilne borbe in obnove je povsem jasno, da je pot planskega gospodarstva, planske produkcije in planske razdelitve dobrin edino prava pot. Naš plan računa z zavestjo in razumnostjo našega kmečkega ljudstva, zato je moralna osnova našega plana pravilna. Naše kmečko delovno ljudstvo vsak dan jasneje uvideva, da je pot, ki nam jo zahtuje naš plan, edino možna pot do izboljšanja njegovega položaja. Zaveda pa se tudi, da so za izvedbo tega plana potrebni napor in začasne žrtve. Prepričan sem, da bo slovensko kmečko ljudstvo enako kakor je med narodnoosvobodilno borbo prenašalo napore in prinašalo žrtve, tudi v bodoče pripravljeno vzeti nase vse, kar je potrebno za zagotovitev uspešne izvedbe naše prve petletke.

Ne bom navajal podrobnih števil petletnega plana, tudi ne vseh onih, ki se tičejo kmetijskega dela plana, rad pa bi opozoril na nekaj dejstev, ki mogoče v samih številkah niso tako očitna.

Plan povečanja industrijske produkcije in elektrifikacije se bo v kmetijski proizvodnji močneje odražal, kot pa je to razvidno iz samih števil. Po planu razvita industrija bo postopno nudila kmetijstvu prepotrebna sredstva za dvig, olajšanje in racionalizacijo kmetijske proizvodnje. Nudila bo ceneno energijo in kmetijske stroje, ki bodo v veliki meri izpopolnili in nadomestili delovno silo, ki je danes na kmetih že marsikje občutno primanjkuje. Industrija bo dalje nudila kmetijstvu mineralna gnojila in najrazličnejša zaščitna sredstva tako za povečanje rastlinske kot živalske proizvodnje. Močno povečana in v veliki meri na novo zgrajena živilska industrija bo dober in stalen odjemalec kmetijskih proizvodov. Na ta način bodo načrtno izkoriščeni vsi sezonski viški in ohranjeni za poznejši konsum. Ta industrija bo vračala kmetijstvu odpadke, ki se bodo porabili kot močna krmila za nadaljnji dvig proizvodnje. Če poudarim še to dejstvo, da je ta industrija v rokah ljudske oblasti brez tendenc kapitalističnega izkoriščanja, nam to zanesljivo jamči, da bo vsa njena dejavnost usmerjena v korist vsega ljudstva, torej tudi kmečkega delovnega človeka. Kakor se naša celokupna produkcija ne bo več razvijala divje, tako bo tudi pomoč kmetijstvu organizirana načrtno, ker le taka pomoč lahko rodi zaželen uspeh. Ne bo več individualnih podpor iz preživelih časov, s katerimi so se okoriščali samo poedinci in so bile brez vpliva na celoto, ampak predvideva plan načrtno pomoč kmetijskemu gospodarstvu kot celoti. Celotne investicije, ki bodo v petletki vložene v naše kmetijstvo, znašajo 1.081.000.000 din. Investicije, ki jih načrt predvideva za kmetijske ustanove

državnega sektorja, bodo vsa vanje vložena sredstva bogato vračala. Na državnih ekonomijah proizvedeno selekcionirano seme, dalje selekcionirana plemenska živina, preizkušene nove kulture in novi načini obdelovanja zemlje, vse to in drugo, kar še predvideva plan, je ogromna pomoč celotnemu kmetijskemu gospodarstvu Slovenije.

Predvidena načrtna izpopolnitev strojnotraktorske službe s povečanjem strojnega parka in izboljšanjem delovnih metod bo našemu kmetu prihranila marsikatero grenko kapljo znoja in povečala njegov delovni dohodek.

Načrtno organizirana veterinarska služba z že obstoječimi in novo predvidenimi ambulantami in veterinarskimi bolnicami, nadalje živinorejska, fitopatološka, semenska služba, opremljena s potrebnimi objekti in napravami, kot tudi ostala organizacija kmetijske službe nam jamčijo, da bo imel kmetijski sektor močno oporo v borbi, da plan dosežemo in presežemo. Plansko usmerjeni veterinarji bodo s svojimi ekipami v ambulantah in bolnicah načrtno zatirali in odstranjevali največje zapreke razvoju naše živinoreje — pobijali bodo jalovost in tako večali produktijsko sposobnost naše živine, zmanjševali riziko gojitve vseh vrst domačih živali in s tem zagotovili našemu živinorejcu večji in sigurnejši dohodek.

Živinorejska služba bo opirajoč se na to delo veterinarjev posploševala rejske uspehe državnih posestev in po plemenitnih postajah posredovala živinorejcem izbrano plemensko živino. Načrtno organiziran promet med rajoni za plemensko rejo in rajoni za produkcijo mesa, mleka in tolšče bo visoko dvignil rentabiliteto naše živinoreje.

Plan predvideva številne akcije za veterinarstvo, izpopolnjevanje nalog v živinoreji. Podobne akcije so planirane tudi za rastlinsko proizvodnjo in našim fitopatologom — rastlinskim zdravnikom — bodo laboratoriji in industrija zdravil ter veterinarskega orodja omogočili izvedbo teh akcij. To ne bodo več akcije posameznikov — to bodo akcije celote, trdo povezane s planskimi nalogami.

Plan govori o povečanju pridelkov na en hektar pri vseh njivskih kulturah in travnikih. Umetna gnojila, obdelovanje z boljšimi stroji, zaščitna sredstva — vse to bo prispevalo, da bodo dosegli večji pridelek. Predvsem pa bo semenska služba z državnimi posestvi, semenarno in ljudskimi odbori vred organizirala in izvedla v planu predvidene naloge. Tako bo ustvarjeno več kruha in boljšega kruha našemu delavcu — več in lažjega zaslužka našemu kmetu.

Nove vinske kleti, nove kleti za shrambo sadja, nove mlekarne, vse to so investicije, ki jih naše kmetijstvo pozdravlja in od katerih upravičeno pričakuje velikega izboljšanja.

Te v planu predvidene investicije so ogromnega pomena, ki se jih morda danes ne zavedamo v celoti, saj v preteklosti takih investicij nismo poznali, zato njih pomena ne vemo dovolj ceniti. Te ustanove ne bodo več objekti privatnega špekulanta, objekti za izžemanje kmečkega življa, to bodo ljudske ustanove, povezane z ljudskim združništvom, z edino nalogo koristiti ljudstvu. Kmetijski produkti ne bodo nikdar več predmet špekulacije in lahkega zaslužka prekupčevalcev.

Plansko gospodarstvo se ne boji hiperprodukcije, plansko gospodarstvo je sploh ne pozna. Dviganje življenjskega standarda vsega prebivalstva, stalno večanje njegove kupne moči ustvarjajo kmetijski proizvodnji trdne temelje. Ne bo več agrarnih kriz, ne bo več neprodanih proizvodov. V stari Jugoslaviji

je kmeta vedno skrbelo, ali bo in kako bo prodal svoje produkte. V Ameriki na primer v dobrih letinah pšenico šestokrat sežigajo. Pri nas se ne bojimo dobrih letin, ampak se jih veselimo. V naši novi državi s planskim gospodarstvom je sličen strah pred hiperprodukcijo za vedno odstranjen.

Plan usmerja produkcijo, on jo spravlja v sklad s potrebami. In pri nas je treba agrarno produkcijo še močno povečati. Povečati na površinah, ki jih danes že obdelujemo, pridobiti pa tudi novih površin kulturne zemlje in plan vse to tudi predvideva. V planu so tudi melioracije, ki bodo kmetijstvu pridobile novih, do sedaj neizkoriščenih ali slabo izkoriščenih zemljišč. To pomeni občutno povečanje in ojačenje kmetijskega sektorja, ki bo tako spremljal kot vreden partner in opora našo naglo razvijajočo industrijo.

Položaj tistih kmetov, ki posedujejo zemljo, pa nimajo dovolj lastnih proizvodnih sredstev, takih kmetov je pri nas precej. To so agrarni interese, kolonisti itd., ki so bili v vojnem času težko prizadeti. Te kmete sili že danes nujnost k skupnemu obdelovanju zemlje, v najrazličnejših oblikah kmečkih zadrug. To naše mlado produktivno združništvo v planu ni pozabljeno. Kreditna pomoč, pomoč v kadrih, produkcijskih sredstvih, semenu, plemenski živini itd. mu je zajamčena. Naša ljudska oblast ve, da ima v tem združništvu močno oporo pri izvajanju plana — plana prehoda k intenzivnejšemu kmetijskemu gospodarjenju.

Že v tej prvi petletki imajo številni kmetijski znanstveni zavodi obširne naloge. Zavedati se moramo, da uspeva danes samo tisti kmetovalec, ki se pri svojem delu poslužuje vseh pridobitev moderne znanosti in tehnike. Plan nalaga v tem pogledu našim znanstvenim institucijam važne naloge. V planskem gospodarstvu znanost ni več sama sebi namen, marveč mora omogočati uspešnejšo izvedbo plana. Njenih izsledkov ne sme pokriti prah pozabe. Plansko delo zahteva takojšnje posredovanje teh izsledkov v praksi, posredovanje tega novim kadrom.

Za izvedbo vseh teh malog, ki so kot se že iz tega kratkega orisa vidi, ogromne, posebno pa še za naloge, ki nas čakajo v bodočnosti, je treba številnega in sposobnega kadra. Plan tudi na to ne pozablja. Predvidena je nova agronomska fakulteta, ki bo začela že letos s svojim delom. Predaprilska Jugoslavija ni bila sposobna zaposliti še tistih agronomov, ki jih je imela, kaj da bi šele ustanavljala nove fakultete. Naša mlada država pa že v tretjem letu svojega obstoja ustanavlja to najvišjo kmetijsko šolo. V planu so predvidene velike investicije tudi za kmetijsko srednje in nižje šolstvo. Čete mladih živinorejcev, vrtnark, veterinarskih tehnikov, sadjarjev in drugih kmetijskih strokovnih delavcev in delavk bodo ramo ob rami z našo oblastjo ustvarjale našemu ljudstvu boljše in lepšo bodočnost.

V gozdarstvu nam kaže petletni plan pot napredka in velikega vzpona, ki je v dosedanem razvoju te gospodarske panoge brez primere. V štrmljenju ljudske oblasti, da čimbolj razvije celotno gospodarstvo, je zajeto tudi gozdno gospodarstvo, ki zavzema v naši republiki izredno važno mesto. S čim večjo mehanizacijo gozdnih del, z izgradnjo modernih prometnih naprav, z načrtno izgradnjo novih in racionalizacijo že obstoječih lesnih obratov, s sočasno velikopotezno akcijo gozdnih gojitvenih del ter z vzgojo novih kadrov bomo zagotovili stalni dotok dobrin iz gozdov, ki bodo dvigale blagostanje našega delovnega ljudstva. Sočasno pa predvidevamo, da bomo postopoma zniževali letni posek lesa in dosegli ravnotežje med prirastkom in posekom. Potrebno bo uvesti čim večjo štednjo z lesom in ga, kjer se le da, nadomestili

z drugim materialom. Vendar bo kljub manjšemu poseku lesa njegova vrednost večja, kar bomo dosegli s čim intenzivnejšo industrijsko predelavo ter z izvozom dragocenejših končnih izdelkov, namesto dosedanjih polizdelkov.

Skupno je v petletnem planu za gozdarstvo predvidena vsota 518.000.000 din. V pojasnilo plana za posamezne veje gozdarstva navajam naslednje:

Gojitev gozdov. Gozdno kulturna dela v planu za leto 1947—1951 ne določajo samo pogozdovanja starih posek, goličav, krasa, temveč tudi negovanje zanemarjenih gozdov ter čiščenje gozdnih kultur. Predvsem je treba tudi pogozditi oziroma izpopolniti precejšnje goličave in poseke, ki jih je ob prometnih žilah in tudi na strnjenih gozdnih površinah napravil okupator. Plan za pogozdovanje kraških goličav in slaborodnih zemljišč pa predvideva med drugim pogozditev kraških terenov, ki so last kmečkih posestnikov, v okrajih Črnomelj, Ljubljana okolica, Novo mesto, Trbovlje in Rakek.

Pogozdovanja se bodo vršila z modernimi metodami ter se bo v večji meri uporabljala setev namesto saditve.

Po planu je predvidena za pogozditev celokupna površina 9.700 ha, za kar bo potrebno 40—45 milijonov sadik. Zvišanje prirastka bomo dosegli tudi s strokovno pravičnim prereditvijo pregostih in s čiščenjem zanemarjenih gozdov, zlasti kmečkih, katerih celokupna površina znaša 72 % vseh gozdov v LRS.

Za izvedbo pogozdovnih del moramo vzdrževati in obdelati primerno število gozdnih drevsnic, ki bodo načrtno razmeščene ter bodo gojile ustrezne in zdrave gozdne sadike. Posebno pozornost bomo posvetili vzgoji rastočih drevsnih vrst. V zvezi s proizvodnjo gozdnih sadik pa mora obratovati tudi gozdna semenarna, ki bo proizvajala kvalitetna in strokovno preizkušena gozdna semena. Sečnje gozdov bomo uredili na načine, ki bodo v največji meri zagotovili prirodno pomlajevanje ter vzgojo mešanih sestojev.

V petletki od 1947. do 1951. leta je v načrtu gospodarska ureditev (taksacija) 360.000 ha gozdov. Važno je pri tem, da bodo v ureditev zajeti mali privatni, predvsem kmečki gozdovi, ki so bili v tem pogledu dosedaj docela zanemarjeni. Ko bomo dobili opis teh gozdov po njih legi, kakovosti, vrsti drevja, zalogi lesa in prirastka, jih bomo mogli šele dejansko vključiti v naše načrtno gospodarstvo. Do sedaj nam je bilo vse to neznano in če pomislimo, da znaša ta gozdna površina 72 % vseh gozdov, nam bo jasna važnost tega dela, ki bo podlaga gospodarskemu načrtovanju v gozdarstvu. Na podlagi teh podatkov bo mogoče končno zajeti lesno produkcijo v gospodarskih bazenih in v njih smotno razporediti lesno industrijo. Pa tudi od 28 % državnega sektorja, ki je nastal iz veleposesniških gozdov, je urejenih le majhen odstotek gozdov, najmanj pa po današnjih vidikih trajnega načrtnega gozdnega gospodarstva.

Do sedaj izvedena približna cenitev naših gozdov in zbiranje podatkov o domači porabi lesa, ki se sedaj končuje, pa sta bili nujno potrebni zato, da bomo do definitivne ureditve gozdov imeli neko oporo za načrtovanje v prvih letih petletke.

Posebna pozornost je posvečena izgradnji modernih gozdnih komunikacij, zlasti kamionskih cest in žičnic ter nabavi potrebnih prometnih sredstev, zlasti kamionov. Z izgradnjo ustreznega omrežja gozdnih prometnih naprav nam bo mogoče zajeti vse, tudi najbolj oddaljene gozdne predele, kjer danes les gnije in tako ta dragocena surovina za našo lesno industrijo propada. Z znižanjem prevoznih stroškov bomo omogočili uporabo sto tisočev kubičnih metrov gozdnih odpadkov, ki ležijo sedaj neizkoriščeni v gozdovih. Z novimi

gozdnoprometnimi napravami bomo zajeli vse tri sektorje, t. j. državnega, združnega in privatnega, omogočili bomo gojitev, varstvo in izkoriščanje ter tako znatno dvignili vrednost vseh gozdov in s tem vrednost imovine našega ljudstva.

Razen tega se bomo s smotrnim polaganjem tras za gozdne komunikacije vključili v celotni cestni sistem in tako doprinesli k boljšemu odvijanju prometa v republiki. Hkrati bomo lahko skozi vse leto dovažali iz gozdov les na lesne obrate, kar je bilo do sedaj nemogoče zlasti v gozdnih predelih, kjer smo bili odvisni od vremenskih razmer.

Zgradili bomo tudi potrebna poslovna, stanovanjska in gospodarska poslopja, zlasti pa nujno potrebne hiše za gozdne delavce in delavce, zaposlene pri lesni industriji. Gozdni delavci, ki živijo ločeno od svojih družin in daleč od naselij, so največkrat prebivali v raznih zakloniščih in najprimitivnejših kočah, ki niso bile dostojne delovnega človeka. V petletnem planu je predvidena postavitev delavskih hiš, ki bodo odgovarjale vsem higienskim potrebam gozdnih delavcev.

Ena od slabih strani lesne industrije v Ljudski republiki Sloveniji je njena velika razgibanost. V takem stanju nam ne daje pogojev za izvedbo uspešne racionalizacije v upravljanju in proizvodnji. V petletnem planu je v prvi vrsti predvidena koncentracija proizvodnje v 22 industrijskih bazenih, dočim se sedanja proizvodnja še vrši v 88 manjših bazenih. Določitev večjih industrijskih bazenov je tesno povezana z izgradnjo gozdno prometnega omrežja.

Izgradnja lesne industrije, skoncentrirane v 22 industrijskih bazenih, se bo izvršila postopoma, in to z rekonstrukcijo in racionalizacijo obstoječih žag ter z izgradnjo novih obratov. Prednost racionaliziranih obratov in mehaniziranih novih obratov bo v popolnejši manipulaciji z lesom, pocenitvi stroškov proizvodnje, v štednji delovne sile, v zbiranju znatne količine odpadkov, ki se sedaj brez koristi izgubljajo. Za krajevne potrebe naselij bodo tudi v bodoče delale male kmečke žage.

V naši prvi petletki predvidevamo dva kombinata lesne industrije v ljubljanskem in novomeškem bazenu. Na glavnih obratih navedenih kombinatov, to je v tovarni vezanih plošč, zabojarni, sodarni in tovarni stavbnega pohištva predvidevamo vrednost končnih izdelkov razen zabojev in sodov za 124 milijonov dinarjev, dočim se sedanja vrednost izdelkov iz iste predelane surovine (deloma žagan les, deloma vezane plošče) ceni na 30 milijonov dinarjev.

V gozdno lesnem združenstvu je danes v 47 produktivnih zadrugah zajetih ca. 100.000 ha gozdov, to je 12% skupne gozdne površine Ljudske republike Slovenije. Zadržani članov je okoli 5.400. Akoravno se pri nekaterih zadrugah pojavljajo špekulativne in profitarske tendence, kljub temu te zadruge bistveno prispevajo k izvedbi produkcijskega plana.

V tej petletki bomo dosegli povečanje po gozdno lesnih zadrugah zajete površine gozdov vsaj za 100%, t. j. dvignili jo bomo na okrog 200.000 ha. Ker stojijo mali kmečki gozdni posestniki po večini ob strani in ker tvorijo tudi delavci ter vozniki le neznatno število članstva, moramo sčasoma pritegniti v gozdno lesne zadruge vse delovne ljudi, ki se udeležujejo v združnem lesnem gospodarstvu, to je predvsem male kmete, drvarje, lesne in gozdne delavce ter voznike.

Urediti je treba nepravilni odnos zadrug do državnega sektorja, t. j. zadruge moramo nasloniti na državni sektor. Državni in združni gozdni in lesni sektor naj se pri svojem delu za izvedbo gospodarskega plana dopol-

njujeta in medsebojno podpirata. V združnih gozdovih moramo uvesti strokovno upravo. Zato moramo vzgojiti primerno število strokovnega kadra v tečajih, v šolah za izobrazbo združnih gozdarjev. Prvi tak tečaj se je letos že začel.

Ureditev hudournikov in zaščita tal. V naši republiki imamo nešteto hudournikov in plazov, zlasti na območju reke Save, Kamniške Bistrice, Savinje, Dravinje, Krke, Meže in na območju Ljubljanskega barja. Ti hudourniki in plazovi ogrožajo železnice, ceste, plodna zemljišča, ponekod pa tudi zgradbe in cela naselja. V prejšnjih časih se ni posvečalo dovolj pozornosti ureditvi hudournikov, zlasti pa so bila ta dela zanemarjena med okupacijo. Tudi za reševanje tega vprašanja, ki je izredne važnosti, je v petletnem planu predvidena obsežna akcija, ki nam zagotavlja, da bomo s sistematskim delom zajezili nevarno delovanje hudournikov. Uredili bomo vsaj polovico registriranih hudourniških območij.

Med najbolj perečimi vprašanji gozdarstva in lesne industrije je danes prav gotovo pomanjkanje kadra, ki ne zadošča niti kvantitativno niti kvalitativno. Zato posveča ministrstvo temu vprašanju posebno skrb in se že sedaj izvršeno delo niti od daleč ne da primerjati s stanjem pred osvoboditvijo, saj je bilo to vprašanje v stari Jugoslaviji popolnoma zanemarjeno. Vse, kar imamo, je ustvarjeno na novo in izvršeno na novih osnovah.

Za vzgojo novega kadra in za dvig vsega kadra skrbi ministrstvo z gozdarskimi in lesnimi šolami, s prirejanjem tečajev, z izdajanjem strokovnih brošur, priročnikov in mesečnega lista. Nekvalificirane gozdne in lesne delavce bomo usposobili v kvalificirane s strokovnimi tečaji na terenu in v obratih. Gozdna gospodarstva so že začela s takimi tečaji, ministrstvo pa pripravlja sistematično praktične tečaje z inštruktorji, ki so pričeli že letos. Do leta 1951 računamo na 5000 delavskih tečajnikov. Srednji gozdarski in lesni kader bo vzgojen v gozdarskih in lesnih šolah v Ljubljani, Mariboru in Postojni. Prvi dve šoli sta bili osnovani v začetku leta 1946, v Postojni pa bo otvorjena to jesen. Šolski ustroj je popolnoma nov in je pretrgal s tradicijo starega šolstva. Novi ustroj zagotavlja selekcijo nižjega srednjega kadra, logarjev in lesnih delavcev, enako tudi selekcijo višjega srednjega kadra gozdarjev, lesnih poslovodij, gozdarskih in lesnih tehnikov in nižjega srednjega kadra, logarjev in manipulantov. V prvi petletki bodo dale šole najmanj 600 absolventov. Pri vzgoji tega kadra je poudariti zlasti pomembnost praktičnega pouka pri šolskih gozdnih gospodarstvih, ki bodo osnovana v začetku leta 1948. Tako bomo že v prvi petletki zadovoljili najnujnejše potrebe po nižjem in srednjem kadru. Vzgoja inženirjev-šumarjev je poverjena univerzam v Zagrebu in Beogradu. Ministrstvo bo posvečalo kadru iz Ljudske republike Slovenije vso skrb.

Nujno je, da se gozdno gospodarstvo v čim večji meri razvija na osnovi znanstvenih izsledkov. S to nalogo je zadolžen Gozdarski inštitut, ki je bil osnovan letos. V petletki bomo zgradili in organizirali inštitut z laboratorijem v Ljubljani, na terenu pa postavili raziskovalne postaje in položili raziskovalne ploskve.

Naloge gozdarskega inštituta v okviru petletnega načrta so: spremljati ekonomsko in strokovno tehnično petletni proizvodni načrt gozdarstva ter mu z raziskovalnim delom dati znanstvene temelje za njegovo ostvaritev. Gozdarski inštitut bo nadalje ostvaril znanstvene temelje za perspektivni razvoj gozdarstva.

Tovariši, iz vseh v svojem poročilu navedenih razlogov izjavljam, da bom glasoval za plan, ker vidim v njem ogromen napredek za naše kmetijstvo in naše gozdarstvo. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima minister za prosveto Lidija Šentjurec.

Lidija Šentjurec: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ko se danes Slovenci pridružujemo ostalim bratskim narodom in republikam, ki so že sprejele svoje republiške plane, ko konkretiziramo naš petletni plan v okviru zveznega plana, si postavljamo med osnovnimi nalogami tudi nalogo, dvigniti na temeljih povečane gospodarske moči slovenskega naroda in povečanega blagostanja delovnega ljudstva raven nacionalne kulture slovenskega naroda.

Analiza našega plana in perspektive razvoja proizvodnih panog, ki so jih že obravnavali drugi tovariši, kažejo, kako se bo dvignil narodni dohodek in gospodarska baza naše republike, kar znova dokazuje spremenjene pogoje za razvoj nacionalne kulture in prosvete vsake izmed republik in Slovenije še posebej in znova potrjuje, da smo si Slovenci v narodnoosvobodilni borbi priborili resnično nacionalno svobodo, da je nova Jugoslavija zaščitnica svobode in napredka vsakega izmed jugoslovanskih narodov.

V preteklosti smo se morali Slovenci boriti za najelementarnejše materialne pogoje za razvoj slovenske kulture in prosvete. Drobtinice, ki so padale z mize hegemonističnih klik za našo kulturo in prosveto, so bile nekaka nagrada za načelno in kompromisarsko politiko slovenskega meščanstva, ki je rodila hlapčevske nature in privrženec vsakokratnih režimov. Ti so spretno izkoriščali obljube o ustanovitvi in grožnje o ukinitvi nekaterih kulturnih institucij, n. pr. univerze, za kovanje svojih političnih kapitalov. Danes pa že samo s tem, da si nalagamo v petletki dvig gospodarstva in tehnike v Sloveniji, okrepitev in razvoj socialističnega sektorja narodnega gospodarstva in s tem dvig splošnega blagostanja delovnega ljudstva vseh treh sektorjev gospodarstva, postavljamo nalogo širše in višje izobrazbe ter dvig kulturne ravni in prevzgojo najširših ljudskih množic, ker je od njihovega znanja, od njihove politične zavesti in predanosti svoji domovini v največji meri odvisna izvedba nalog petletnega plana.

Naš celotni plan in njegovo izvedbo oslanjamo na stopnjo našega sedanjega razvoja; zato je jasno, da vse naloge naše prosvetne politike gradimo na že doseženi razvojni stopnji naše kulturne in prosvetne ravni. V Sloveniji, kjer je industrializacija in elektrifikacija relativno visoko razvita, kjer so pridobitve moderne tehnike dostopne tudi že najširšim slojem prebivalstva, kjer je tudi že v poljedelstvu postal stroj dober tovariš našemu kmetu, kjer je tradicija ljudskoprosvetnega dela živa, nepismenost likvidirana, se seveda postavljajo večje naloge za dvig kulturne ravni kot v nekaterih drugih republikah, kjer morajo šele premagati najtežjo dediščino preteklosti — nepismenost. Zato tudi v naši republici problem vzgoje novih strokovnih kadrov ne bo zahteval toliko energij kot v zaostalejših republikah; prav to dejstvo pa nam nalaga obveznost, pomagati s strokovnimi kadri drugim republikam, dokler ne bodo same v dovoljni meri vzgojile svojih kadrov. Zato pa moramo stopnjevati našo borbo proti partikularističnim in separatističnim tendencam, ki jih še nismo premagali, in vzgajati naše slovenske ljudi k resnični predanosti Jugoslaviji, katerim bratstvo in enotnost naših

narodov ni in ne more biti prazna fraza, ampak živo dejanje za premagovanje gospodarske kulturne zaostalosti.

Kakšne so torej naloge in perspektive, ki jih plan nakazuje, oziroma tudi že uzakonjuje za našo prosvetno politiko v prvi petletki?

1. Reorganizirati vzgojo predšolske mladine in zlasti pri industrijskih podjetjih, proizvodjalnih, zlasti kmečko obdelovalnih zadrugah ustanoviti in organizirati domove igre in dela, ki bodo za razliko od dosedanjih otroških vrtcev sprejemali predvsem otroke zaposlenih mater, ki bodo nudili otrokom drugi dom in vso oskrbo v času materine zaposlenosti in jih tako razbremenili skrbi za otroka v času odsotnosti. Na drugi strani pa bomo s pravnimi pedagoškimi prijemi, z delom in igro ter bivanjem in prilagajanjem kolektivu ter ob pomoči naši stvarnosti in ljudstvu predanih vzgojiteljev ustvarili osnove za razvoj temeljnih lastnosti dobrega državljana Titove Jugoslavije. Življenje in delo v kolektivu bo vzgojilo v otroku smisel in dolžnosti do skupnosti, ga vzgajalo k medsebojni pomoči in ljubezni do tovarišev, do svojega zmagovitega naroda in svoje domovine. Vzgojili bomo osnove za razvoj človeka, ki bo znal spoštovati in čuvati pridobitve narodnoosvobodilne borbe, jih razvijati in v primeru ogroženosti tudi braniti; človeka, ki mu bo delo veselje, čast in ponos, ki bo znal ustvarjalno graditi svojo domovino, novatorje in udarnike, ki bodo sposobni samostojno misliti in izboljševati pogoje, metode in oblike dela, ki bodo sposobni s socialističnim tekmovanjem dvigati produkcijo in zniževati stroške produkcije, ki bodo sposobni graditi socializem; človeka, ki se bo pa tudi znal veseliti življenja, uspehov svojega dela in dela svojih tovarišev in znal uživati pridobitve kulture.

2. Izvesti in izpopolniti bo treba tak sistem naših šol, ki bo v maksimalni meri omogočil učencem normalen prehod iz nižje na naslednjo višjo stopnjo. V naši republiki je 7-letna šolska obveznost že izvedena, vendar je zaradi različne stopnje v organizaciji osnovnih šol nivo izobrazbe zelo različen. V mestih in večjih krajih, kjer so višje organizirane šole, je nivo izobrazbe višji, na kmetih pa zaradi velikega števila nižje organiziranih šol — enorazrednic, dvorazrednic in trirazrednic, občutno zaostaja za nivojem petrazrednic in večrazrednic. Zato predvideva plan novo rajonizacijo šolskih okolišev, kar bo zlasti treba upoštevati pri gradnji in obnovi šolskih stavb, tako da bomo z investicijami 441 milijonov din za osnovne šole in gimnazije sicer v glavnem obnovili predvojno število učilnic, vendar obnavljali in gradili tako, da bomo v vseh večjih centrih šolskih okolišev zgradili take stavbe, v katerih bomo lahko organizirali višje organizirane 7-letne osnovne šole, tako imenovane sedemletke, katerih je v tej petletki predvidenih 256. V sedemletkah bomo postoma uvajali učno snov in načrt, kakršen velja za nižje gimnazije, in izvedli princip predmetnega pouka. Na ta način bomo z omrežjem nižjih gimnazij in sedemletk omogočili 75 % naše šoloobvezne mladine stopnjo izobrazbe nižje srednje šole. Zato se bo tudi že z novim šolskim letom osnovala višja pedagoška šola v Ljubljani, ki bo poleg rednih slušateljev sprejela tudi 400 gojencev iz vrst osnovnošolskih učiteljev, ki si bodo kot izredni slušatelji lahko pridobili kvalifikacijo nastavnika za pouk na nižjih gimnazijah in sedemletkah. Že samo to dejstvo, da bomo 75 % šoloobvezne mladine zagotovili rang izobrazbe nižje srednje šole, kar pomeni, da bo leta 1951 obiskovalo nižjo gimnazijo in sedemletke blizu 50.000 dijakov, za razliko od leta 1939, ko je posečalo nižje gimnazije in meščanske šole 19.438 dijakov, kakor tudi dejstvo, da se bo število absol-

ventov nižjih gimnazij in sedemletk od 2.467 leta 1939 dvignilo postopno na približno 15.000, zgovorno kaže, v kaki meri se bo izobrazba in kulturna raven našega ljudstva dvignila. Če pa prištejemo k temu še to, da bo tem 15.000 absolventom možno nadaljevati študij na srednjih strokovnih šolah in višji gimnaziji ter da jim bo omogočen in zagotovljen prehod na univerzo, tedaj vidimo, da bo že ta prvi petletni plan ustvaril neslutene pogoje za dvig splošne in strokovne izobrazbe širokih ljudskih množic. Ta sistem našega šolstva bodo dopolnile že lani ustanovljene večerne delavske gimnazije za kadre, ki so že v produkciji in ki so že v letošnjem šolskem letu pokazale odlične uspehe. Od 1699 vpisanih delavcev in nameščencev v začetku leta jih je do konca leta vztrajalo 1045, od katerih je uspešno dovršilo različne razrede gimnazije in položilo izpite po dosedaj znanih podatkih okrog 67 %, kar je v primeru z učnim uspehom na rednih gimnazijah, ki znaša letos 71.4 % ob zvišanem kriteriju glede na obvladanje učne snovi brez dvoma lep uspeh. Hkrati pa so večerne gimnazije nov prispevek k dvigu splošne izobrazbene ravni naših delovnih ljudi, ki skušajo nadoknaditi pomanjkljivo izobrazbo, oziroma si zagotoviti možnost razvoja in visokošolskega študija, za katerega jih je Jugoslavija zato, ker so bili otroci revnih staršev, opeharila. Z ustanovitvijo delavskih fakultet, ki so predvidene že v bližnji bodočnosti, pa bo dograjen sistem institucij za šolanje ljudi iz produkcije, ki bo zlasti novatorjem in udarnikom omogočil dostop na univerzo, s čimer bomo pomladili naš inteligenčni, zlasti tehnični kader z novimi ljudmi, ki bodo zrasli iz tovarn in delovnih zadrug, ter bodo v največji meri garantirali uspešen spopad z ostanki stare mentalitete in bodo s svojim delovnim poletom omogočili vse možnosti razvoja proizvajalnih sil.

3. Treba bo do konca organzirati in sistematizirati naše strokovne šole. Visok nivo splošne izobrazbe bo omogočil organizacijo takih strokovnih šol, ki bodo predpostavljale izobrazbo nižje gimnazije in dajale izobrazbo ranga višje gimnazije in tudi omogočile prehod na odgovarjajoče fakultete na univerzi. Za prehodno dobo bomo morali sicer še organizirati široko omrežje raznih strokovnih tečajev, da bomo vzgojili 45.000 kvalificiranih delavcev, kakor jih plan predvideva. Te bomo iz dosedanjih polkvalificiranih delavcev rekrutirali v tečajih oziroma z rednim učenjem učencev v gospodarstvu (vajencev) in šolanjem v trgovsko nadaljevalnih šolah ter s praviim osmerjanjem zadostnega števila učencev v industrijske šole. Zato bo nujno treba v najkrajšem času odpraviti pomanjkljivosti šol za učence v gospodarstvu, zagotoviti redno posečanje pouka, ki je bilo v teh dveh letih zaradi brezvestnosti nekaterih mojstrov še vedno pomanjkljivo in neredno. Od 11.900 skupnega števila učencev v gospodarstvu, od katerih bi moralo posečati tako zvane strokovnonadaljevalne šole 10.500, je v šolskem letu 1946/47 ostalo brez pouka 1.400 učencev. (Vse te pomanjkljivosti bomo najlaže odpravili, če bomo uvedli princip strnjenega pouka v trimesečnih šolah za učence v gospodarstvu, ki so se v nekaterih panogah, n. pr. v gradbeni stroki izredno dobro obnesli. Tako bomo zagotovili šolanje vsem učencem v gospodarstvu, tudi tistim, ki se učijo pri mojstvih v najoddaljenejših vaseh, zagotovili kvalitetnejši pouk, tesnejšo povezavo prakse s teorijo, boljšo izbiro vzgojiteljskega kadra in smotrnejšo vzgojo, ki jo bo taka šola, zgrajena na internatski osnovi in ob krepki organizaciji aktiva LMS, laže izvršila. Z investicijami 335 milijonov, ki jih predvideva plan za šolanje nižjih in srednjih strokovnih kadrov, bomo poleg industrijskih šol in šol za učence v gospodarstvu zgradili novo srednjo tehnično šolo, izpopolnili srednje gospodarske, kmetijske, zdravstvene

in druge strokovne šole in na ta način vzgojili 8.000 srednjih strokovnih kadrov in v teh šolah dvignili kvaliteto izobrazbe.

4. Plan predvideva novih 2.100 višjih strokovnih kadrov in investicije 237 milijonov za izpopolnitev slovenske univerze. Ljubljanska univerza, ki je bila ustanovljena l. 1919, je pravzaprav ves čas svojega obstoja v stari Jugoslaviji trepetala za svojo usodo. Akcije za njeno izpopolnitev in proti ukinitvi posameznih fakultet, za univerzitetno knjižnico itd., torej za prosvetnokulturne institucije so v letih stare Jugoslavije dobile značaj borbe ne samo študentov, ampak vseh demokratičnih ljudskih množic za osnovne nacionalne pravice, proti hegemonističnim tendencam in klikam protinarodnih in protiljudskih režimov. Zato ni nič čudnega, če stojimo danes, ko se je število študentov dvignilo od 1.542 leta 1939 na 2.914 leta 1946/47, ko bi morali prvenstveno dokončati in izpopolniti organizacijo, sistem in učni načrt fakultetnega študija, pred problemom prostorov za naše fakultete, ki je najbolj pereč na tehnični, a tudi na drugih fakultetah. Zaradi pomanjkanja prostorov se je po podatkih dekanata tehnične fakultete zmanjšalo število slušateljev n. pr. na gradbenem oddelku od 107 slušateljev v zimskem semestru 1945/46 na 45 slušateljev v letnem semestru letos; ali pa na elektrotehničnem oddelku od 119 slušateljev lani na 61 slušateljev letos itd. Pomanjkanje prostora ima poleg drugega za posledico ogromno izgubo časa, ker slušatelji ne morejo izkoristiti časa v intervalih med predavanji, ker so vse predavalnice stalno zasedene ali pa izostajanje od predavanj in končno malomarni odnos do obveznosti študiranja in vaj. Zato je razumljivo, da bomo večino investicij vložili v gradnjo teh inštitutov in laboratorijev na tehnični fakulteti ter poleg agronomske fakultete zgradili še eno fakultetno poslopje. S tem, da bo šele prva petletka zgradila najpotrebnejše prostore, da je šele naša ljudska oblast z izpopolnitvijo medicinske in tehnične fakultete, z ustanovitvijo ekonomske in agronomske fakultete in oddelkom za farmacijo na tehnični fakulteti izpopolnila univerzo, s tem je pravzaprav šele sedaj v novi Jugoslaviji dokončno ustanovljena slovenska univerza in so ji zagotovljeni tudi materialni pogoji za uspešno pedagoško in znanstveno delo.

Brez dvoma je v sistemu in vsebini študija na naši univerzi še mnogo pomanjkljivosti, vendar se te pomanjkljivosti s prizadevanjem študentov in njihove organizacije, kakor tudi s prizadevanjem večine profesorjev in njihove sindikalne podružnice, z medsebojnim sodelovanjem vseh teh činiteljev ter z resno voljo približati in vskladiti znanstveno in pedagoško delo z nalogami našega planskega gospodarstva uspešno premagujejo. Učni uspehi v letnem semestru 1946/47 v primeri s prejšnjimi leti dosežajo dobre in časovno redneje opravljene izpite in beležimo velik padec negativnih ocen, na drugi strani pa visok procent odličnih uspehov.

5. Naša znanost stoji v tem petletnem planu pred velikimi nalogami. Akademija znanosti v Ljubljani bo morala koordinirati delo znanstvenikov in njihovih sodelavcev na svojih inštitutih in laboratorijih, inštitutih univerze in raznih drugih znanstvenih zavodih pri industriji, kmetijstvu in gradnjah in v mnogem izpopolniti svoje delo. Naši znanstveniki bodo morali posvetiti vse svoje sile za znanstveno fundacijo plana, na drugi strani pa bo moral plan postati osnova vsega znanstvenega dela. Mnogi inštituti ter znanstvena društva in ustanove so že do sedaj pokazali resne napore v tem, da bi z znanstvenimi argumenti odgovorili na vprašanja, ki jih postavljajo konkretne naloge našega gospodarstva. Da navedem samo nekatere: hidrotehnični laboratorij na tehnični fakulteti služi s svojim eksperimenti na modelih novih velikih hidro-

central izpopolnjevanju gradbenih načrtov in je že do sedaj napravil neprecenljive usluge praktikom s tem, da je predvidel možnosti poplavnih katastrof in dal sugestije za izpopolnitev načrtov za gradnje, n. pr. hidrocentrale na Mariborskem otoku, v Mostah pri Žirovnici, v Medvodah itd. Inštitut za raziskovanje gradbenega materiala na univerzi začasno uspešno nadomešča inštitut, ki ga bo v tej petletki zgradilo ministrstvo za gradnje in ki bo imel poleg drugega tudi nalogo delati poskuse za proizvodnjo novega, boljšega in cenejšega gradiva iz domačega materiala in odpadkov. Kemični in elektrotehnični inštitut, rudarski, metalurški in drugi oddelki na tehnični fakulteti že danes v marsičem pomagajo pri reševanju konkretnih problemov industrije. V tej petletki pa bodo morali v še večji meri pomagati zlasti ustanovam in preiskovalnim zavodom pri reševanju problemov industrije, predvsem za čim boljše izrabo domačih surovin in odpadkov in za zamenjavo uvoznih surovin in polfabrikatov z domačimi. Proučiti bo treba pridobivanje aromatskih ogljikovodikov iz domačih surovin, izkoristiti rjave premoge in lignite za pridobivanje huminskih kislin. Ugotoviti bo treba najbolj ekonomične načine predelave in uporabe domačih surovin za proizvodnjo kemičnih sredstev za zatiranje rastlinskih škodljivcev, uporabiti moderne načine uporabe boksitov, ugotoviti metode za racionalno izkoriščanje odpadnih lužin pri pridobivanju sulfidne celuloze. Ogromne naloge stojijo pred našimi geologi, ki bodo morali izvršiti potrebna raziskovalna dela za ugotovitev ležišč in rezerv koristnih izkopenin, izvršiti regionalna geofizična merjenja, podrobno geološko kartirati razna rudišča v Sloveniji itd. Nič manj važne naloge ne stojijo pred našimi fiziki, prirodopisci, fiziologi in biologi, ki bodo morali s svojimi raziskavanji služiti racionalnejšemu kmetijstvu in živinoreji. Še posebej naj omenim naloge in važnosti speleološkega inštituta pri Akademiji znanosti, ki bo s svojimi raziskavanji kraških pojavov in jam koristil tudi našemu turizmu in pomagal izdelati, n. pr. na področju Cerknškega jezera načrte za melioracijska dela. Tudi raziskavanja in izkopavanja arheoloških skupin v Ptujju, Stični, v Podmovju pri Postojni in drugod bodo opravila koristno delo in v marsičem izpopolnila naše dosedanje poglede na zgodovino od najstarejše dobe preko rimske in staroslovanske. Pravilne metode izkopavanja, ki jih uporabljajo naši arheologi, nam odkrivajo tudi nasebine in bivališča ljudi in tako osvetljujejo delovne odnose in življenje ljudi v preteklosti. Ne smemo podcenjevati dela naših znanstvenih delavcev, ki bodo po določenem načrtu že v letošnjem letu začeli zbirati na terenu dialektološko, topografsko in umetnostrozgodovinsko gradivo, kakor tudi dela posameznih filoloških komisij za izdajo slovarja slovenskega jezika, terminološkega slovarja — splošnega in za posamezne stroke (pravne, tehnične, medicinske itd.), topografskega, biografskega leksikona itd. Problemi znanstvenega dela s tem seveda niti od daleč niso izčrpani, vendar osvetljujejo naloge, ki jih morajo rešiti naši znanstveni delavci in hkrati kažejo, kako moremo planirati tudi več ali manj abstraktni študij in kako more znanost koristiti domovini, razvoju njenega materialnega blagostanja in kako se more znanstvenik koristno vključiti v delo za plan in pomagati svojemu ljudstvu, ki mu bo za njegovo delo izkazalo tudi vse spoštovanje in priznanje. Poleg konkretnega znanstvenega dela in lastnega študija pa bodo morali naši znanstveniki vzgajati in vzgojiti nov znanstveni naraščaj, zlasti iz vrst tistih mladih kadrov, ki so s svojo herojsko borbo v času narodnoosvobodilne borbe dokazali največjo zvestobo svoji domovini. Ti bodo v raziskovalno delo vnašali ves svoj mladostni zagon in dostikrat tudi svoje učitelje pritegnili in navdušili za delo in pomoč pri izvrševanju plana in zgradnji

socializma. Če na kratko še omenim investicije 80 milijonov za kino, ki bodo omogočile tehnično bazo tudi za proizvodnjo slovenskih umetniških filmov, za razširitev omrežja kinoprojektorjev tako, da bo en aparat prišel na ca. 10.000 prebivalcev; investicije 88 milijonov za radio, ki bo poleg okrepitev relejnih postaj z novo 20 kilovatno postajo v Ljubljani omogočil sprejem izven meja naše domovine; investicije, ki bodo zagotovile produkcijo zadostnega števila radiosprejemnikov, tako da bo sleherna vas, tovarna in šola lahko imeła svoj sprejemnik.

Investicije za obnovo in gradnje zgradb za organizacijo domov ljudske kulture, rdečih koticov, novih knjižnic in čitalnic, mladinskih in pionirskih domov, vse to samo znova govori, kake materialne pogoje za dvig kulturne ravni našega ljudstva nam bo nudil plan.

Dogradili bomo Moderno galerijo in uredili Narodno galerijo v Ljubljani, uredili narodne muzeje po modernih principih, ustanovili Muzej narodnoosvobodilne borbe na Ljubljanskem gradu, zgradili stavbo za državni arhiv, zlasti tudi za dokumente iz narodnoosvobodilne borbe, izpopolnili in uredili šolske prostore za umetnostne akademije in začeli graditi novo opero v Ljubljani itd.

Ali je kaj čudnega, če se po vsem tem, ko smo bežno pregledali naloge in materialne možnosti, ki jih daje plan razvoju naše kulture in prosvete, vprašamo, kako se bo plan odražal v delu naših kulturnih delavcev? Prav tako ni nič čudnega, če odgovorimo, da bo plan prav gotovo vzpodbudil naše kulturne delavce in umetnike, prebudil in dvignil nove ljudske talente, da bodo z novimi umetniškimi deli obogatili našo nacionalno kulturo. Nov utrip in tempo življenja in dela, ki ga je sprožil plan, bo vsekakor sprostil ustvarjalne sile naših umetnikov, jim pomagal k hitrejšemu obračunu z ostanki preteklosti, z nekritičnostjo, pomirljivostjo, z gnilo vodo in jim dal sile za opisovanje in oblikovanje dela usod in lika novega človeka, preprostega vsakdanjega tvorca in borca za novo življenje, pri katerem bodo novi rodovi iskali vzpodbud za nova herojska dela in ob katerem se bodo današnji ljudje zgedovali pri prevzgoji in premagovanju starih usedlin. Plan bo brez dvoma resničnemu umetniku, predanem svojemu narodu in ljudstvu, razbistril in razširil poglede, da se bo s prodorno silo ustvarjalca zazrl v svetle zarje novega sveta, ki se že kažejo na obzorju, da bo znal tudi z večjo prodornostjo opisati korenine in klice sovražnikov, ki skušajo zaustaviti naš razvoj. Nobenega dvoma ne more biti, da bodo te svetle perspektive za dviganje kulturne ravni našega ljudstva mobilizirale še bolj kot dosedaj vse ljudske sile, vse delovne množice in tudi našo inteligenco, od tehnične do vzgojiteljev, znanstvenikov in umetnikov in drugih kulturnih delavcev in jih še močneje vključile v delo ter še tesneje povezale z ljudstvom, da bomo s skupnimi, včasih tudi še težkimi napori izvojevali novo etapo v naši borbi za svobodo, bitko za izpolnitev in prekoračenje plana. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec dr. Marijan Breclj. (Ploskanje.)

Dr. Marijan Breclj: Z govorom predsednika vlade, z ekspozicijem predsednika planske komisije in z nastopi industrijskega, kmetijskega in prosvetnega ministra je vlada v glavnih točkah obrazložila in utemeljila predlog petletnega plana, kakor ga je predložila ljudski skupščini. Potrebno je na kratko dotakniti se še vprašanja planske evidence in kontrole in vprašanja gospodarstva naših mestnih in okrajnih odborov.

V pogledu evidence in kontrole bi rad poudaril osnovne misli iz referata tovariša Kidriča, ki ga je imel pred zvezno skupščino ob priliki sprejemanja občedržavnega plana in bi rad to misel apliciral na naše slovenske prilike.

Izvrševanje našega celotnega republiškega plana je in bo odvisno od izvajanja našega proizvodnega plana, prvenstveno seveda industrijskega. Kritično moramo ugotoviti, da Slovenija za izvajanje svojega proizvodnega plana še ni storila vsega. Brez dvoma obstojajo določeni objektivni razlogi, ki v tej ali oni gospodarski panogi, v tej ali oni tovarni začasno otežujejo produkcijo. Toda še bolj je res, da še zdaleč niso ti tako imenovani objektivni razlogi taki, da bi nam onemogočali izvesti in celo preseči naš letošnji produkcijski plan, kakor tudi proizvodnjo v naših bodočih letih. Nasprotno, ugotoviti moramo, da je celotni sistem tako v naši produkciji kot v financah že v toliki meri izgrajen in v praksi preizkušen, da nam mora v vsakem pogledu olajševati splošno gospodarsko delo in zviševati produkcijo. V današnjem položaju smemo mirno reducirati skoro vse razloge in težave, ki jih navajamo v opravičilo neizvrševanja našega proizvodnega plana na nas same, tako na gospodarsko operativna vodstva v vseh stopnjah kakor tudi na naše sindikate.

Vsakomur, ki danes s čutom odgovornosti izvršuje kakršno koli gospodarsko nalogo v naši produkciji, je postalo jasno, da brez dnevne kontrole ni mogoče pričakovati uspeha. Imamo sicer organizirano dnevno evidenco v vseh najvažnejših proizvodnih panogah, toda ta evidenca mi še v zadostni meri operativna, to se pravi, ni taka, da bi na podlagi nje mogli takoj in neposredno poseči v izboljšanje proizvodnje.

Na pobudo zvezne vlade je tudi pri predsedstvu naše slovenske vlade organiziran poseben organ, to je oddelek za gospodarsko koordinacijo. Njegova naloga je organizirati evidenco vsega gospodarskega dogajanja v naši republiki, predvsem pa dnevno evidenco o naši industrijski proizvodnji, finančnem poslovanju in izvrševanju plana kapitalne izgradnje. Druga njegova naloga je, da z organizacijo dispečerske službe izvršuje v republiškem obsegu potrebne posege v pogledu razmeščanja delovne sile, razdeljevanja fondiranih in kritičnih materialij, izvaja ukrepe, ki so potrebni za koordinirano izvrševanje našega proizvodnega, investicijskega, izvoznega in uvoznega ter finančnega plana. Enaka organizacija gospodarske koordinacije, evidence in dispečerske službe je izvedena v vseh naših gospodarskih ministrstvih in ustanovah. Kakor rečeno, imamo organizirano evidenčno službo po ministrstvih, ustanovah in na Predsedstvu vlade in to že precej detajlno. Iz nje je dnevno razvidna naša produkcija v vseh industrijskih obratih republiškega pomena, tako v količinskih kakor tudi v vrednostnih pokazateljih, pregled izvrševanja investicijskega plana. Imamo dnevni pregled nad potrošnjo goriva in elektrike, dnevni pregled nad številom zaposlene delovne sile, pregled delovne discipline, pokazatelje produktivnosti dela, evidenco o našem proizvodnem planu lesa, o tem, kako izvršujemo naš izvozni plan, o tem, koliko prometnega davka priteče dnevno v blagajno, koliko republiških davčnih dajatev, koliko dobičkov v naša podjetja itd. Toda ta naša evidenca še ni popolna, ne temelji še na utrjenih normah, zato tudi še ni mogoča popolna kontrola nad izvajanjem proizvodnega plana. Smemo sicer trditi, da je pri nas odpor proti novemu gospodarskemu sistemu, ki se mora odražati prav v eksaktni evidenci in kontroli, v glavnem zlomljen, ni pa še do kraja strt. Prav glede vprašanja dosledne operativne evidence in kontrole moramo odpraviti v naših ljudeh tisto staro miselnost, ki povzroča nepotrebne ovire in

težave ter zavira tempo našega dela. Marsikje se skrivajo rezultati izvrševanja plana, kakor da je to stvar samo direktorja ali stvar nekega ožjega kroga izbrancev. Ne! Evidenca nad izvajanjem plana je stvar javnosti. Vsaka gospodarska ustanova, tovarna, gradilišče, zadruga itd. mora imeti pregled, kako izvršuje plan, javno izobešen, ker le taka evidenca omogoči potrebno kontrolo širokih ljudskih množic nad izvrševanjem plana in obenem predstavlja najboljšo mobilizacijo za plan sam. Naša vlada smatra zato za eno osnovnih svojih nalog, da v našem gospodarstvu, predvsem pa v naši proizvodnji, do kraja izvede sistem operativne evidence in kontrole, da uvede za izvršitev plana vse tiste metode dela, ki so v glavnih črtah vsebovane v 8. členu zakonskega predloga o petletnem planu. Našim ministrstvom, predsednikom in tajnikom ljudskih odborov, generalnim direktorjem in direktorjem, upravnikom in delovodjem, vsem gospodarskim operativnim voditeljem in vsakemu poedincu v delovnem procesu se postavlja naloga planske razdelitve dela in istočasne dnevne evidence in kontrole kot zakon, ki ga je treba do kraja in brez ugovora izpolnjevati. To je garancija izpolnitve in prekoračenja plana, to je garancija boljše bodočnosti delovnega ljudstva.

Drugo vprašanje so naši mestni in okrajni ljudski odbori. Jasno je, da ne moremo govoriti o uspešnem izvajanju petletnega plana, če ne bo ukrepano vse potrebno, da se naši mestni in okrajni ljudski odbori v celoti vanj ne vključijo, če ne bodo prav naši ljudski odbori vsak na svojem področju postali tisti organi naše ljudske oblasti, ki bodo mobilizirali vse ljudske in materialne sile za izvršitev plana. Nedvomno je marsikdaj upravičena kritika, ki jo dnevno slišimo, da ljudski odbori ne izvršujejo zadovoljivo svojih nalog.

Razlogi za to niso samo subjektivnega, ampak tudi objektivnega pomena. Razumljivo je, da je morala biti v prvem času vsa skrb posvečena konsolidaciji notranjih prilik države kot celote, njeni zunanji moči in ugledu; nadalje osnovni organizaciji ljudskih republik. Nato je bilo potrebno, da se je utrdil in preizkusil novi gospodarski sistem. Ko so tako v vsedržavnem in republiškem merilu izvršene osnovne naloge, ko je dan okvir in organizacijska oblika naši obči politični ureditvi in posebej gospodarstvu, smo prišli v fazo, ko moremo uspešno prenesti tak naš gospodarski sistem in te izkušnje v naše ljudske odbore in jim tam najti odgovarjajoče organizacijske oblike. Kakor je bilo v prvi dobi nujno potrebno marsikje centralistično urejevati stvari prav zato, da se je utrdil enotni sistem in da so se ustvarili pogoji za njegovo izvajanje, tako bi bilo sedaj, ko smo dosegli to stopnjo, škodljivo s takim centralizmom nadaljevati. Prišel je čas, da se naši mestni in okrajni odbori osamosvoje, da dejansko prevzamejo na svojem področju upravo in gospodarstvo v svoje roke, da postanejo dejansko izvrševalci ljudske oblasti na svojem teritoriju. Dosedanji način, ko so ljudski odbori pretežno izvrševali le naročene naloge višjih organov, mora prenehati.

Prehod k upravni in gospodarski osamosvojitvi naših mest in okrajev mora predstavljati prav prehod na njihovo plansko gospodarstvo. Utrditev mest in ljudskih odborov v gospodarskem pogledu bo šele omogočila izvrševati naloge s področja obče politike, prosvete, zdravstva, socialne zaščite itd. Organizacija lastne lokalne industrije, organizacija proizvodnje v vseh panogah gospodarstva, graditev komunalnih naprav, graditev stanovanj in prosvetnih ustanov, vse to so naloge, ki se danes brezpogojno postavljajo pred naše ljudske odbore, to so naloge, od katerih izpolnitve je odvisna življenjska moč naših ljudskih odborov. Pogoji za razvoj ljudskih odborov so danes danj.

Gospodarski sistem, ki se izvaja po vsej državi in v vsaki republiki v okviru njihovega republiškega gospodarstva, mora biti osnova tudi za vodstvo gospodarstva v naših ljudskih odborih. Naša vlada bo te dni izdala uredbo o akumulaciji, o cenah ter o delitvi dobičkov za podjetja lokalnega pomena, tako da bo tudi v pravnem pogledu dana osnova za poslovanje lokalne industrije. Preko 1100 srednjih — manjših industrijskih podjetij in obratov je že danes v upravi ljudskih odborov in vlada pripravlja nadaljnje ukrepe, da se še več podjetij, ki so danes v republiški upravi, prenese v upravo ljudskih odborov. Ustanovljeno je ministrstvo za komunalne zadeve z glavno nalogo, da kot poseben resor v naši vladi skrbi za razvoj in okrepitev lokalne proizvodnje in komunalnega gospodarstva sploh. Predlog zakona o petletnem planu, ki ga imate pred seboj, je posvetil posebno pažnjo gospodarskemu razvoju naših mest in okrajev. V okviru številnih ukrepov, ki jih predvideva, so ljudski odbori deležni preko 1 milijarde investicijske vsote, in to 522 milijonov za izgraditev in razvoj lokalne industrije, 480 milijonov za gradnjo komunalnih naprav. Na teritoriju glavnega mesta Ljubljane bo iz republiških virov investirana vsota preko 4 milijarde. Razumljivo je, da bodo številne investicije, ki so vsebovane v planu naših ministrstev in osrednjih ustanov, šle v direktno korist naših ljudskih odborov, tako investicije iz kmetijstva, gozdarstva, prosvete, socialnega skrbstva itd. S strani republike in njene vlade so tedaj storjeni vsi potrebni ukrepi in je dana zadostna materialna baza za hiter in uspešen razvoj naših mest in okrajev.

Sedanje organizacijske oblike v okrajih v marsičem ne odgovarjajo več današnjim potrebam, niso več sposobne uveljaviti našega novega gospodarskega sistema. Nemogoče je z organizacijskimi oblikami, ki so v letu 1945 in 1946 morda še odgovarjale tedanji stopnji našega razvoja in tedanjim nalogam, opravljati naloge sedanjega časa. Zato pristopamo sedaj h gospodarski reorganizaciji naših okrajnih odborov. V sredini preteklega meseca se je Predsedstvo vlade na posebni gospodarski konferenci dogovorilo z okraji, da predlože novo shemo svoje gospodarske organizacije. V tem mesecu bodo okrajni in mestni odbori skupaj z našimi osrednjimi institucijami to delo v glavnem dovršili. V tej zvezi se postavlja pred ljudske odbore kot ena od osnovnih nalog organizacija planskih komisij oziroma planskih oddelkov. Za kvalitetno sestavo teh planskih komisij in za njihovo strokovno poslovanje bodo morali naši ljudski odbori skupaj z našo vlado storiti vse potrebne ukrepe.

Poleg samostojnega vodstva lokalne industrije, kmetijstva in gozdarstva ter vodstva komunalnih poslov prihaja v tem času na mestne in okrajne odbore važna naloga, to je samostojna organizacija distribucije in odkupov kmetijskih proizvodov. Res je, da so povojne razmere in objektivne težave sploh v teh dveh povojnih letih v marsičem oteževale pravilno organizacijo distribucije, in da preskrba in prehrana našega prebivalstva ni bila v vsem zadostna. Res pa je na drugi strani tudi to, da je bila Jugoslavija brez dvoma izmed vseh po vojni prizadetih držav tista, ki je najhitreje in najbolje rešila to vprašanje in da moramo danes ugotoviti, da pri nas ni bilo niti lakote niti resnega pomanjkanja. Na drugi strani pa moramo vendar iskati vzroke nezadostne preskrbe v prejšnjem še ne izdelanem in ne preizkušenem sistemu distribucije, če to lahko imenujemo distribucijo. Treba pa je bilo najprej organizirati našo produkcijo, najprej utrditi naš finančni in kreditni sistem, potem je bilo šele mogoče govoriti o pravilnem sistemu distribucije.

Bistvena karakteristika novega sistema je enoten državni distribucijski plan, je sklepanje direktnih pogodb med tovarnami in organi za distribucijo, je mnogo večja osamosvojitve republik v pogledu politike prehrane in preskrbe, in kar je za ljudske odbore najvažnejše, to je prenos na naše mestne in okrajne ljudske odbore celotnega poslovanja tako v pogledu distribucije in racioniranega blaga, kakor v pogledu organizacije trgovine. S to bistveno reorganizacijo v naši distribuciji postajajo mestni in okrajni ljudski odbori v resnici odločujoči organi in bo od njihove iniciative in sposobnosti odvisna naša boljša prehrana in preskrba. Danes že organizirajo naši ljudski odbori svoja samostojna trgovska podjetja, okrajne magazine, ki bodo na osnovi direktnih pogodb s tovarnami oskrbovala prebivalstvo svojega področja z racioniranimi predmeti. Republiški grosisti bodo odpadli.

Naša nova organizacija trgovinskega omrežja se predvsem naslanja na obstoječe omrežje nabavnoprodajnih združenj. Nabavnoprodajne zadrugе postajajo v našem sistemu tisti organ, ki naj samostojno in v celoti oskrbuje zadružnike z racioniranimi in prostimi industrijskimi in kmečkimi proizvodi. Kakor postajajo mesta in okraji v tem našem novem sistemu distribucije samostojni administrativni in operativni urejevalci prehrane in oskrbe na svojem teritoriju, tako na drugi strani samostojno prevzemajo naloge organizatorjev potrebnih odkupov na svojem terenu. Osnova so republiški odkupni plani. Stvar okrajnega odbora samega bo, da v okviru tega plana v lastni kompetenci in z lastnimi sredstvi zagotovi njegovo izvršitev. Dosedanja praksa, da so organi našega ministrstva in osrednjih organov prihajali v okraje kot direktni izvrševalci teh nalog, je hromila našo ljudsko oblast na terenu in ji jemala avtoriteto. Zato so bili tudi uspehi večkrat majhni in še ti so morali biti pogosto realizirani z različnimi, večsih manj posrečenimi administrativnimi merami.

V letih 1945 do 1946 nismo teh vprašanj zadovoljivo reševali. Vzroki so bili tako na strani kmetov kakor na naši strani. Večkrat je bil že principialni prijem sam napačen, pa tudi organizacijske oblike so bile pomanjkljive. Ugotoviti moramo, da smo letos prišli v tem pogledu v novo urejenejšo dobo. Republiški odkupni plan predvideva na eni strani tiste nujno potrebne vrste in količine poljedelskih proizvodov, ki naj zagotovijo redno preskrbo prebivalstva in industrije in ki naj krijejo potrebe izvoza. Potrebno žito, krompir, mleko in meso bo zbrano z obveznimi odkupi. Na drugi strani pa se naš odkupni plan izvršuje na osnovi prostovoljnih pogodb, ki jih sklepajo naši kmetovalci za svoje viške z državnimi odkupnimi podjetji in zadrugami. To naj v bodoče postane tista najsolidnejša oblika, na osnovi katere se bo v gospodarskem pogledu reguliral odnos kmeta kot najmočnejšega privatnega proizvajalca do države.

Kakor hitro bo država zagotovila potrebne količine kmetijskih proizvodov za vse tiste, za katere mora skrbeti, na osnovi prostovoljnega trgovanja s kmetovalci, potem bodo odpadle vse uredbe, administrativne mere itd. Država kot najmočnejši industrijski producent bo brez dvoma tudi najboljši kupec kmetijskih proizvodov. Da se tako stanje čimprej normalizira, bodo morali tako naši kmetovalci sami kakor naše zadrugе in politične organizacije napraviti potrebne zaključke.

Kako je danes? Zvezna in republiška uredba o odkupu žita, republiške uredbe o odkupu krompirja, volne, mleka itd. so naši kmetje in zadrugе sprejeli z razumevanjem na znanje in jih izvršujejo. Tudi ljudski odbori so

se mnogo bolje kot prej lotili vseh poslov v zvezi z odkupom. Najbolj pozitivno je brez dvoma to, da je do danes že okrog 26.000 kmetov sklenilo prostovoljne pogodbe za viške žita. Naloga odborov je, da v celoti zavedejo ta sistem, ki na eni strani jamči našemu kmetu najsolidnejšo gospodarsko existenco, na drugi strani pa garantira prebivalstvu potrebno prehrano, industriji pa kmetijske surovine. Prepričani smo, da se bodo z letošnjo zgodnjo jesenjo že poznali znaki te nove organizacije, posebno ko smo poleg žita, masti in krompirja pristopili resno tudi k reševanju oskrbe z mlekom in mesom, ki ga bomo z okrajnimi odbori in zadrugami poveljno rešili v teku meseca dni.

To so stvari, na katere je želela vlada opozoriti v zvezi z gospodarstvom naših mestnih in okrajnih ljudskih odborov. Treba bo pač zastaviti vse sile, da se v letošnjem letu naši ljudski odbori v celoti usposobijo samostojno prevzeti nase vse tiste gospodarske naloge, ki jim bodo na eni strani omogočile prehod na plansko gospodarstvo, na drugi strani pa pomenile v našem splošnem merilu dvig standarda delovnega ljudstva in izboljšanje občin prilik v Sloveniji. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Predlagam skupščini, da zaključimo današnjo sejo in da se bo prihodnja seja vršila jutri, dne 8. julija ob 9. uri dopoldne z naslednjim dnevnim redom: nadaljevanje razprave in sklepanje o predlogu zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva Ljudske republike Slovenije v letih 1947 do 1951. (Predlog je bil soglasno sprejet.)

Preden zaključimo današnjo sejo, prosim tovariše ljudske poslance, ki želijo sodelovati pri razpravi, da se prijavijo pri tajnici ljudske skupščine Miri Tomšičevi.

S tem zaključujem 4. sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS in sklicujem 5. sejo za jutri 8. julija 1947 ob 9. uri s pravkar sprejetim dnevnim redom.

Seja je bila zaključena ob 23. uri.

5. seja

I. rednega zasedanja

Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije

ki se je vršila dne 8. julija 1947 v Ljubljani.

Predsednik: dr. Ferdo Kozak.
Tajnik: Jože Jurač.

PRISOTNI ČLANI VLADE:

Miha Marlinko, predsednik vlade;
dr. Marijan Breclj, podpredsednik vlade;
Ivan Maček, podpredsednik vlade in minister za gradnje;
Boris Kraigher, minister za notranje zadeve;
Franc Leskošek, minister za industrijo in rudarstvo;
Vida Tomšič, predsednik kontrolne komisije;
Sergej Kraigher, predsednik načrtna komisije;
Lidija Šentjura, minister za prosveto;
Ivan Regent, minister za komunalne zadeve;
Zoran Polič, minister za finance;
Tone Fajfar, minister za trgovino in preskrbo;
inž. Jože Levstik, minister za kmetijstvo in gozdarstvo;
Tomo Brejc, minister za delo;
dr. Jože Pokorn, minister za pravosodje;
dr. Marjan Ahčin, minister za ljudsko zdravstvo;
dr. Anton Kržišnik, minister za socialno skrbstvo.

Ob 9.30 je predsednik Ljudske skupščine LRS dr. Ferdo Kozak pričel 5. sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS z naslednjimi besedami: Pričenjam 5. sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil tajnik Jože Jurač.

Prosim tajnico Miro Tomšičevo, da prečita zapisnik 4. seje. (Tajnica Mira Tomšičeva čita zapisnik 4. seje.) Ima kdo kako pripombo k zapisniku? (Nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je zapisnik soglasno sprejet in da se podpiše. (Predsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Ljudska poslanca Janez Vipotnik in dr. Jože Brilej sta službeno odsotna, Angela Ocepek pa je bila bolna in prosi za dopust. Predlagam skupščini, da odobri prvima dvodneven in tretji enodneven dopust. Se skupščina strinja s tem predlogom? (Strinja.)

Prehajam na dnevni red in sicer na nadaljevanje razprave in sklepanje o predlogu zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva LRS v letih 1947 do 1951. Besedo ima minister pri zvezni vladi in ljudski poslanec Boris Kidrič. (Ploskanje.)

Boris Kidrič: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Ne bom govoril o neposredni problematiki in smotrih petletnega plana Ljudske republike Slovenije. Mnenja sem, da so vse, kar je važnejšega, že povedali tovariši včeraj. Strinjam se s predlogom, ki ga je predložila vlada LRS, in izjavljam, da bom zanj glasoval.

V današnji razpravi se nameravam dotakniti nekaterih nazorov in mnenj, ki so tako v Ljudski republiki Sloveniji kakor v vsej ostali državi lahko zelo nevarni resnični in pravilni izvedbi našega petletnega plana, če jim pravočasno ne izpodrežemo tal. Ne bom govoril na splošno o raznih »teorijah« in nazorih, ki razkrivajo že na prvi pogled, da imajo svoj izvor v kapitalistični preteklosti naše dežele. Nekajkrat smo že poudarili, da se je treba proti njim nenehno boriti, kar vsekakor pomeni globoko prevzgojo tako posameznih kadrov kakor ljudskih množic v celoti. Tovariši, često pozabljam, da nimamo opravka zgolj s tistimi in takimi miselnimi ostanke iz preteklosti, ki razkrivajo svoj kapitalistični izvor že na prvi pogled. Razen njih obstojajo tudi in se bodo celo vse česče pojavljale »teze« in »teorije«, ki poskušajo stare, v bistvu birokratske in kapitalistične miselne ostanke ohraniti pri življenju tako — da jih prepleskajo s sodobnimi, nam in našim smotrom ustreznimi gesli.

Govoriti o takih — vrinjenih in vtihotapljenih — »nazorih« je moj današnji namen.

Med najnevarnejše miselne ostanke kapitalistične preteklosti, ki so danes prepleskani s sodobnimi gesli, sodita dvez dvoma »teorija« in praksa, ki pod firmo »planske discipline«, »planskega gospodarstva« in celo »socializma« dušita — lastno iniciativo. Na žalost je takih pojavov še precej. Povedal bom nekoliko primerov, ki jih naj nazorno osvetle.

Iz lastne prakse v industriji na primer poznam predlog podjetja, da se poveča kapaciteta z neznatnimi stroški, a da se zato producira znatno več kot je bilo predvideno v planu. Birokrat v direkciji je skušal prepričati uresničenje tega predloga. Pri tem se je na vsa usta skliceval — reci in piši — na »plansko disciplino«. Popolnoma jasno je, da take čudne vrste »planska disciplina« nima z našim pojmovanjem plana in planske discipline prav ničesar skupnega, da je diametralno nasprotna vsemu, za čemer stremimo, da je skrajno škodljiva in nevarna.

Dostikrat skuša ta ali oni birokrat v tej ali oni operativni odnosno planski instituciji »planirati« vse do zadnjega žeblička in do zadnjega grama in na ta način prepričati iniciativno izvedbo osnovnega plana. Jasna stvar je, da povzročajo taki birokratski poskusi komične, včasih pa tudi tragične absurde, ki so v nasprotju z vsemi zahtevami življenjske in gospodarske pestrosti, živega in iniciativnega človeškega duha in seveda tudi z vsako ekspeditivnostjo.

V distribuciji na primer se dogaja, da višji organi za distribucijo ne dele nižjim organom samo globalnih kontingentov, kar bi popolnoma zadovoljilo potrebo resnično planske razdelitve blaga, temveč da ne glede na specifičnosti terena in brez poznavanja konkretnih okoliščin na terenu »plansko« predpisujejo smešne podrobnosti. Jasna stvar je, da so rezultati takega distributivnega »plana« vselej absurdni. Najbolj žalostno pri tem pa je, da posledice takih absurdov često čutijo v lastnih želodcih prav tisti široki potrošniki, ki največ doprinašajo za izvedbo plana.

Med obravnavano vrsto »planskih« absurdov sodi brez dvoma tudi pojav, da so ne samo v skladiščih, temveč tudi neposredno v trgovinah precejšnje

količine obutve in tekstila, ki jih nihče ne kupi — ne zato, ker jih ne bi rabil, ali ker ne bi imel denarja, temveč zato — ker so nekateri »planski« birokrati v naši trgovini še vedno mnenja, da bi bilo planu zelo »nevarno«, če bi dodelili za racionirano blago potrošnikom celoletne karte, a da je popolnoma prav in v redu, če v imenu »plana in planske discipline« ubogi potrošnik tedne in mesece pri birokraciji ljudskega odbora zaman čaka na dodelitev, medtem ko so trgovine polne.

Iz vseh področij našega gospodarskega delovanja bi lahko navedli podobne primere; čeprav so različni, imajo vsi isto »teoretično« in praktično osnovo: pod firmo »planske« discipline krvavo dušijo iniciativo, povzročajo birokratske absurde in izpodjedajo — sam dejanski in resnični plan.

Ljudje, ki pod firmo plana, planskega gospodarstva in celo socializma duše iniciativo, pozabljajo, da imajo opravka z živimi ljudmi, ne pa z avtomati. Taki birokrati pozabljajo, da naloga našega planskega gospodarstva ni vzgajati avtomate, temveč nasprotno, da je naloga našega planskega gospodarstva na temelju resnično racionalnega, v čim večji napredek usmerjenega plana, vzgojiti čim bolj zavedne ljudi, ki mislijo čim več z lastno glavo, ki razvijajo čim večjo lastno iniciativo, v okviru vestnega in točnega izpolnjevanja nalog, ki jih nalaga plan. Mi ne smemo vzgajati ljudi, ki se plana boje ko hudič križar in se klavrno tresejo pred vsako njegovo številko. Vzgojiti moramo samozavestne in pogumne ljudi, ki s svojimi rokami in s svojo glavo store vse — ne samo za izvršitev, temveč tudi za prekoračenje plana.

Birokrati, ki v imenu plana duše iniciativo, dalje očitno pozabljajo, da je življenje sploh, gospodarsko življenje pa še posebej po svoji narodi vse preveč pestro za njihovo poenostavljanje; da bi bilo potemtakem smešno predvidevati in predpisovati vsako posebnost do poslednjih podrobnosti; da gre torej za osnovne plane in za osnovne zakonitosti, ki jih moramo obvladati, da gre za materialni balans, ki ga ne smemo prekoračiti, da gre za finančni efekt, ki ga moramo doseči.

Birokrati, ki duše iniciativo, se očitno ne morejo navaditi na razliko med osnovnim in operativnim planiranjem. Oni ne vedo, da se osnovno planiranje samo v toliko peča s podrobnostmi, kolikor to zahteva potreba po likvidaciji slepega delovanja gospodarskih zakonitosti, kolikor to zahteva naroda plansko zastavljenih smotrov ter kolikor to zahtevata materialno ravnotežje in finančni efekt; da osnovni plani namenoma odpirajo vrata iniciativi v polni zavesti, da je v tem največje jamstvo za izvršitev in prekoračenje plana. Birokrati vse prečesto pozabljajo, da se s podrobnostmi peča na temelju in v okviru osnovnih planov — operativno planiranje, ki pa mora biti prvenstveno sredstvo našega gospodarskega terena. Birokrat, ki zamenja razliko med osnovnim in operativnim planiranjem, povzroča dvojno škodo. Z odrejanjem podrobnosti, ki jih ni sposoben pravilno odrediti, ker ne pozna v zadostni meri okoliščin, duši iniciativo, povzroča absurde in smeši osnovni plan. Po drugi strani pa hočeš nočeš dovoljuje edinicam in gospodarskemu terenu sploh, da na temelju njegovega zverženega »plana« delajo po svoje, dejansko brez plana, namesto da bi jih prisilil k operativnemu planiranju, se pravi k operativni konkretizaciji njegovega osnovnega plana — to pot zares do vseh potrebnih podrobnosti.

Kaj pomeni resnična planska disciplina? Resnična planska disciplina pomeni zavest, da je treba postavljeni plan v vsakem pogledu brezpogojno izpolniti in — če je le mogoče tudi prekoračiti. To je planska disciplina.

Nikdar pa ne smemo pod plansko disciplino razumeti dušitve lastne iniciative, ki stremi za prekoračenjem plana. Planska disciplina ni prav ničesar drugega kot nerazrešljiva obveza, da bomo plan izpolnili. Lastna iniciativa v njenem okviru pa je naš tvorni napor, da plan ne samo izpolnimo, temveč da ga tudi prekoračimo. Razen tega si je treba biti tudi na jasnem, da obstojajo razne vrste izpolnjevanja plana. Plan se lahko izpolni ob dobri kvaliteti, ki smo jo dosegli, pa tudi ob slabši. Vsekakor morajo naši normativi in tako tudi naša planska disciplina — kvaliteto predpisati. Brez tega bi bil vsak plan nepopoln, bil bi nezadostno precizen, toda hkrati ne sme nihče tajiti, da je za resnično kvaliteto in njeno nenehno dviganje ravno lastna iniciativa izrednega, včasih celo odločilnega pomena.

Izredno nevarno za ves naš petletni plan bi bilo, če ne bi »nazorov«, ki pod lažnim geslom »planskega gospodarstva« duše lastno iniciativo, pravočasno izkoreninili na vseh naših gospodarskih področjih, v vseh naših operativnih in planskih institucijah. V borbi za izpolnitev petletnega plana, v borbi za plansko disciplino se moramo potemtakem z vso doslednostjo boriti za čim večji razvoj lastne tvorne iniciative vsakega posameznega delovnega kolektiva in vsakega posameznika, ki je njegov član. Planska disciplina in tvorna iniciativa nista in ne smeta biti za nas dva nasprotujoča si pojava. Planska disciplina in tvorna iniciativa druga drugo predpostavlja.

Ne more biti dobrega plana in njegove izvršitve brez čim večjega razmaha tvorne iniciative. In nasprotno: prav naše plansko gospodarstvo, ki je na državnem sektorju že popolnoma likvidiralo kapitalistično anarhijo, in ki se bo nenehno borilo proti vsem njenim ostankom, naše plansko gospodarstvo, ki temelji na dejstvu, da so osnovna produkcijska sredstva v rokah ljudstva, prav to naše plansko gospodarstvo daje okvir za tak razvoj individualne tvornosti, za tak razmah čim širše lastne iniciative, delovnih kolektivov in posameznikov, kakršen v nobenem drugem družbenem sistemu ni bil mogoč. Razvoj našega planskega gospodarstva, socialistična graditev v naši deželi — ne bosta uničila vsestranskega razvoja individua, temveč ga bosta nasprotno, doslej nesluteno potencirala.

Na taki osnovi bo visoka kolektivna zavest hkrati združena z vsestranskim razvojem individua in njegovo doslej nesluteno tvorno iniciativo.

Drugi napačen pojav, ki ga želim obravnavati, je poenostavljanje stvari — zopet v imenu »plana«. Čestokrat se recimo dogaja, da nekatera podjetja ali celo cele gospodarske panoge v imenu »štednje« ne bogatijo izvorov materialnega balansa, čeprav bi jih lahko, temveč jih siromašijo in na ta način nezaslišano poenostavljajo našo gospodarsko problematiko. To seveda ni prav nobena »štednja«, temveč je samo tiste vrste siromašenje, ki spada v bistvu v isto kategorijo kot razsipništvo. Dalje se na žalost izredno često dogaja, da poenostavljamo izbiro blaga. Birokrati se v tekstilu n. pr. radi odločijo samo za dve ali tri vrste tipov, namesto da bi stremeli za tem, da bo naša industrija nudila čim bolj pestro izbiro. Dostikrat se pri naših gospodarskih delavcih, tako operativcih kakor planerjih uveljavlja napačno mišljenje, da plansko gospodarstvo a priori prinaša nekakšno popolnoma poenostavljajočo tipizacijo in standardizacijo, da je dokaz pravilne varčnosti, če izbor osiromašimo, če pademo od n. pr. 100 predmetov na 50 ali celo 25 predmetov. Taka smer je našemu planskemu gospodarstvu popolnoma tuja. Ni varčevanja v tem, da siromašimo izbor. Varčevati je treba tako, da uporabljamo samo toliko surovin, kolikor je ob danih tehničnih pogojih zares normativno potrebno.

S take vrste varčevanjem pa je treba družiti — tako rekoč na vsakem koraku iskanje novih in novih izvorov za povečanje materialnega blagostanja. Ne siromašenje izbora, temveč bogatitev izbora je smer našega planskega gospodarstva in je tudi naloga našega petletnega plana. Sramota bi bila, če osvobodjeno delovno ljudstvo, če naše državno gospodarstvo ne bi bilo sposobno prekositi starih kapitalističnih rezultatov tudi v tem pogledu!

Nadaljnje zelo napačno mnenje, ki se dostikrat skriva bodisi za »plansko« frazo, bodisi za prehitrim pozivanjem na požrtovalnost, je mišljenje, da lahko ljudske množice po tovarnah, na gradiliščih, povsod, kjer se ustvarjajo materialne dobrine, samo gonimo na posel, ne da bi bili hkrati dolžni izvršiti tudi vse ono, kar je mogoče že danes ukreniti, da bi se izboljšal življenjski standard.

Tovariši, osnovna linija našega petletnega plana — tako vsedržavnega petletnega plana kakor republiških — ni linija »brezpogojne zožitve pasu«, ni napoved, da bomo samo doprinali napore, ne pa hkrati že v teku graditve, med napori tudi v resnici poboljševali življenjski standard. Prav dobro vemo, da zahteva izpolnitev petletnega plana velikanske napore, da zahteva velike žrtve. Vse to prav dobro vemo in vsakdo med nami, kdor je pošten, mora biti pripravljen v vsakem trenutku na napore za srečnejšo bodočnost nas in naših otrok. Hkrati prav dobro vemo, da moramo danes vzgajati kadre in naše ljudske množice v duhu prav take požrtovalnosti kakor smo jih vzgajali za časa narodnoosvobodilne borbe. Toda vse to nikakor ne pomeni, da linija našega prvega petletnega plana že v teku njegovega izvajanja ne stremi za tem, da se izboljša življenjski standard. Seveda, če grafično predočimo strmino, po kateri se vzpenja linija kapitalne izgradnje, je ta strmina neprimerno ostrejša v prvih petih letih in bo tudi še v naslednjih petih letih večja od strmine dviganja življenjskega standarda. Jasna stvar je, da moramo neprimerno več vložiti v graditev kot pa lahko vložimo v izboljševanje življenjskega standarda, če hočemo zgraditi tako velikanske stvari kot smo se namenili. Toda vse to nikakor ne pomeni, da linije izboljševanja življenjskega standarda ni, da ta linija ne obstaja, da je nismo planirali in da že v prvem letu ne zahtevamo začetkov njenega izpolnjevanja.

Borili se bomo proti slehernemu nerazumevanju potrebe po požrtovalnosti. Borili se bomo tudi proti zaostalim nazorom, ki bi hoteli pod reakcionarnim vplivom natveziti, da se lahko čez noč cedita med in mleko, da je mogoče čez noč izboljšati življenjski standard. Toda hkrati se moramo boriti in se tudi bomo borili proti vsem tistim nezdravim pojavom, ki izvirajo iz birokratskega, liz brezdušnega odnosa do ljudi. Kar je v okviru našega plana za izboljšanje življenjskega standarda že danes mogoče storiti, smo brezpogojno dolžni storiti in bomo tudi izvedli. Birokratsko podcenjevanje vprašanja življenjskega standarda, vse kar preprečuje izboljšanje življenjskega standarda v okviru, ki ga predvideva, dovoljuje in zahteva naš realno preračunani plan, je v končni liniji skrajno nevarno izpolnitvi samega plana in planskih nalog.

Nadaljnji pojav, ki često zavira razvoj in tako ogroža izpolnitev samega plana, je nepravilen odnos do naše tehnične inteligence in do znanosti posebej. Popolnoma jasno je seveda, da smo proti taki »znanosti«, ki bi plavala v oblakih, oddvojeno od našega življenja in njegovih potreb. Toda dejstvo, da hočemo vselej družiti teorijo s prakso in prakso s teorijo, dejstvo, da znanost hkrati z ostalim življenjem vključujemo v borbo za naš plan — to

dejstvo še nikakor ne pomeni, da vulgariziramo ali da smemo vulgarizirati znanost in njene naloge.

Brez dvoma je res, da je danes naša znanost, zlasti naša tehnična znanost dolžna takoj in z vso vztrajnostjo pomagati pri reševanju dnevnih tehničnih problemov, pri reševanju dnevnih tehničnih težav. Kdor ne bi razumel tega, ta ne bi razumel ničesar. Hkrati se moramo zavedati, da je treba tako dnevno pomoč tudi zadostno ceniti. Toda, tovariši, dnevna pomoč, dnevne naloge še ne izčrpajo vseh nalog naše znanosti. Naša znanost ima še večje in obsežnejše naloge. Raziskovati mora tista področja in priti do takih znanstvenih rezultatov, ki bodo sposobni vsestransko dvigniti naš tehnični nivo. Biti si moramo na jasnem, da je v tehničnem pogledu v našem planu v glavnem obveljalo, kar je bodisi v našem domačem ali v evropskem ali svetovnem obsegu doseženo že doslej. Naravno je, če naš realni plan temelji na takih že danes realnih postavkah. Toda kljub temu ne smemo, ne moremo in nečemo biti s tem zadovoljni. Hočemo nove tehnične iznajdbe, hočemo višji tehnični nivo, kakor pa je vzet za podlago prvega petletnega plana. Tudi to, tovariši, je neposredna, je zares velika naloga naše znanosti. Da jo bo znanost sposobna izpolniti in že danes začeti izpolnjevati, pa je potreben pravilen odnos do nje same.

Treba se je varovati vulgariziranja, treba se je zavedati, da ni samo znanost ali recimo kultura dolžna pridružiti se planu, temveč da so tudi naši plani dolžni pokreniti vse, da bi se kultura in znanost dvignili v tempu, kakršnen je bil za stare čase stare Jugoslavije nesluten. Naš plan je s svojimi postavkami, namenjenimi znanosti, namenjenimi kulturi že dokazal, da se tega zavedamo. Treba se je tega zavedati tudi v naši nadaljnji praksi. Kot smo že večkrat poudarili, plan ni samo gospodarski in tehnični, temveč je tudi silni kulturni pojav. Svoj velikanski kulturni pomen dokazuje med drugim tudi s tem, da planira za samo kulturo tako velike postavke.

Ko planiramo vse, tako je seveda tudi potrebno, da planiramo naloge naše znanosti, vendar se varujmo zlasti tukaj vulgarizacije. Nekaj je planirati na postavkah, ki so že dognane, drugo pa je odgonetiti stvari, ki danes še niso jasne, in predvsem to je naloga naše znanosti. Prav zaradi tega zahteva znanost še prav posebno delikaten in pravilen odnos. Moremo ji ga prav tako nuditi, kot je treba brezpogojno zahtevati od znanosti same, da likvidira podedovano plavanje v oblakih in oddvojenost od živega življenja, da se na svoj, svojim nalogam in metodam ustrezen način pridruži velikim borbam našega ljudstva.

Dotaknil bi se še dveh problemov, ki jih je treba pravilno razumeti; če hočemo plan zares izvesti. V nasprotju z mnenjem in obrekovanjem, da je naš državni sektor gospodarsko kapitalističnega značaja, smo večkrat poudarili, da to ni res. Naglasili smo, da je naš državni sektor gospodarstva socialističnega značaja in da pomeni krepitev državnega gospodarskega sektorja in odnosov proizvodnje, ki iz njega izvirajo, graditev socializma v naši državi. Iz takega pravičnega poudarka, ki je sledil pravilni analizi v nasprotju z mnenjem in obrekovanjem o državnem kapitalizmu, pa se danes marsikje dela nepravilen zaključek, da imamo že gotov socializem v Jugoslaviji. Tak zaključek je popolnoma nepravilen in skrajno oportunistično pozablja, da imamo pred seboj še veliko in težko pot, pozablja, da je borba za zgraditev socializma huda borba, pozablja, da se bo treba še boriti proti vsem izkoriščevalskim elementom, ki bodo skušali zavirati zgraditev socializma v naši državi. Tak zaključek konec koncev demobilizira naše množice in naše kadre in jemlje ljudstvu ono per-

spektivo, brez katere pravilno dnevno in drobno praktično delo sploh ni mogoče.

In še drug pojav, ki ga srečujemo ob pretresanju plana. Mnogokrat se misli, da je naš petletni plan nekaj zgolj gospodarskega, nekaj zgolj tehničnega. Tako mnenje, tovariši, je popolnoma napačno mnenje. Kako absurdno je tako mnenje, sledi že iz odgovora, ki ga dobimo, če se vprašamo, če bi bil petletni plan v stari Jugoslaviji mogoč. Vsakdo se bo nasmehnil in odgovoril: ne bi bil mogoč. Zato, da je danes petletni plan mogoč, so bile potrebne vse globoke politične, družbene, vse revolucionarne spremembe, ki so nastale v naši deželi. Kdor bi danes smatral petletni plan kot nekaj zgolj gospodarskega in tehničnega, bi pozabil, da borba za izvedbo petletnega plana hkrati pomeni nadaljevanje in poglobljanje tistega procesa, ki se je začel tedaj, ko je v naši deželi počila prva partizanska puška. Borba za naš sedanji in za bodoče plane pomeni dejansko in v vsakem pogledu borbo za srečno bodočnost naših ljudskih množic, za likvidacijo izkoriščanja človeka po človeku, za izgraditev socializma. Kdor bi tehnokratsko, zgolj gospodarsko in tehnično, pojmoval petletni plan in borbo za njegovo izpolnitev, bi konec konca prav zaradi tega, ker ne bi razumel družbene podlage, družbenih in političnih okoliščin, ogrozil tudi gospodarsko in tehnično izvršitev petletnega plana.

Da smo skozi vse ruševine, ki jih je povzročila vojna, skozi vse povojne gospodarske težave lahko tako pogumno prešli k sprejemanju in izpolnjevanju petletnega plana, je bila potrebna jasna perspektiva, ki nam jo je vselej tako genialno dajal in nam jo daje tovariš Tito, perspektiva kot živo nasprotje suhega dnevnega praktikizma. Naša jasna perspektiva kot živo nasprotje suhega dnevnega praktikizma nam bo vseskozi in vsak dan potrebna v borbi za izvršitev petletnega plana. Nič ne bi bilo nevarneje za izpolnitev plana kot zapadati suhemu praktikizmu, prav tako kakor bi seveda bilo nevarno zapadati nerealnemu in nepraktičnemu sanjarjenju in samo motriti v bodočnost, ne da bi se zavedali, da je treba perspektivo izvrševati vsak dan. Za nas sta danes dnevna borba za izvedbo plana in perspektiva plana nekaj popolnoma enotnega, da bi bilo nemogoče naloge izvesti, če bi se odpovedali bodisi eni bodisi drugi. (Dolgotrajno in navdušeno ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Matija Maležič.

Matija Maležič: Petletni plan razvoja narodnega gospodarstva naše republike na posebnem mestu določa pospešen razvoj glavnega mesta Ljubljane. Samo iz republiških virov so po tem planu predvidene ogromne vsote za investicije, ki bodo v petih letih že dokaj spremenile lice in življenje Ljubljane. V industrijo bo investirana 1 milijarda 300 milijonov dinarjev; v univerzitetne, znanstvene, kulturne in gospodarske ustanove 1 milijarda 41 milijonov dinarjev; v stanovanja in komunalne naprave 1 milijarda 200 milijonov dinarjev; v reprezentativne in administrativne zgradbe 300 milijonov dinarjev; za zdravstvo 100 milijonov dinarjev. Neupoštevajoč zvezne investicije bodo na območju Ljubljane investirane 4 milijarde dinarjev.

Tega izredno velikega načrta naša republika za svoje glavno mesto ne bi mogla postaviti, če si naše ljudstvo v osvobodilni vojni ne bi izbojevalo resnične svobode, če me bi bilo nove Jugoslavije s spremenjeno družbeno ekonomsko strukturo in z ljudsko oblastjo, ki nam omogoča nenehni in vsestranski razvoj.

Bivša Jugoslavija nam je naše glavno mesto zapustila v mnogih ozirih neurejeno in revno, z razmeroma majhno industrijsko proizvodnjo v zastarelih obratih, ki so bili last tujih in domačih kapitalistov, s slabimi in nezadostnimi komunalnimi napravami, z ulicami, ki niso primerne za moderni promet itd. Pred vojno ni bilo nikdar govora o tako smeli rekonstrukciji mesta in življenja v mestu, kot je v načrtu sedaj. To je razumljivo, kajti pridobitve, ki smo jih izbojevali, naši dosedanji uspehi in stalno večanje proizvodnih sil morajo nujno dati nov pečat razvoju Ljubljane kot bodočemu središču socialistične države.

V času petletke se bo neprestano krepila obstoječa in razvijala nova industrija, ki bo spreminjala mesto v industrijsko središče. Najpomembnejši industrijski objekt, ki se v okviru petletnega plana že gradi, je tovarna »Litostroj«, ena naših najlepših tovarn, s katero se bo v Sloveniji leta 1951 dvignila produkcija raznih litin na 9.520 ton in vodnih turbin na 2.500 ton. Zgrajena bo nova tovarna koles, ki ima že za leto 1951 proizvodni plan 50.000 komadov, in nova tovarna pisalnih strojev z letno produkcijo 10.000 kom. Zaradi povečanja industrije in zaradi novih strokovnih in visokih šol bo prišlo z dežele na tisoče delavcev, strokovnjakov in učencev. Ob koncu petletke bo imela Ljubljana 120.000 prebivalcev.

Osnovno vprašanje mesta, ki bo v zvezi s tem pereče do konca petletke in še tedaj ne bo likvidirano, je gradnja novih stanovanj. Republiški plan predvideva za stanovanja v petih letih večko vsoto okrog 1 milijarde dinarjev, kar bo zadostovalo za približno 3.300 stanovanj. Če upoštevamo, da je trenutno v Ljubljani 2.000 stanovanj premalo, potem bo leta 1951 kljub intenzivni graditvi skozi pet let še vedno pomanjkanje za 2.000 stanovanj, upoštevajoč vsakoletni prirastek prebivalstva. Iz tega sledi, da je dolžnost vseh zveznih, republiških in mestnih uradov, tovarn in organizacij, da v svojih planih vedno predvidevajo tudi potrebno gradnjo stanovanjskih poslopij.

V okviru petletnega plana se gradi že letos 400 sodobnih stanovanj. Če bi si zamislili vse stanovanjske bloke teh stanovanj drugega poleg drugega, bi dobili trinadstropno stavbo, ki bi bila dolga od Kongresnega trga do Glavnega kolodvora. Če vemo, da je to le osmina petletnega plana, potem šele bomo razumeli obsežnost predvidenih gradenj, ne glede na to, da bomo z novimi viri, predvsem v materialu, skušali ta plan še povečati.

Ljubljanski vodovod je bil zgrajen pred 50 leti. Od takrat dalje so bile izvršene le majhne povečave, tako da danes ne zadostuje več potrebam. Kubatura obstoječih rezervoarjev krije le 20 % dnevne porabe, kar ne odgovarja niti obratnim niti varstvenim ozirom. V primeru okvare črpalnih naprav, ki so slabe, ima mesto vode le za 5 ur. Po petletnem planu bo treba dvigniti kubaturo rezervoarjev na petkratno dosedanjo in odpreti nove vodne vire za 13.000 m³ dnevno, da bo s povečanjem števila prebivalstva krit dnevni konsum. Zaradi razvoja mesta bo položenih 47 km novih vodov. Plan predvideva 10 milijonsko investicijo za preureditev plinarne, ki za svojega obstoja še ni bila obnovljena. Z obnovo peči in čistilnih naprav se bo dvignila proizvodnja gorilnega plina od 2 milijonov 400 tisoč m³ slabe, smrdljive kvalitete na 4 milijone m³ v letu 1951, kar bi precej zmanjšalo porabo drv v gospodinjstvih in obratih.

Obstoječe kanalsko omrežje je komaj dohajalo razvoj mesta. Glavni zbiralni kanal se zliva v Ljubljani tik za bolnico v sredini mesta, kar ne

odgovarja niti najosnovnejšim higienskim predpisom. S široko zasnovano gradnjo stanovanj in širjenjem mesta proti severu je v neposredni zvezi tudi gradnja kanalizacijskega omrežja. Plan predvideva podaljšanje obstoječih zbiralnikov tako daleč izven mesta, da ne bodo ogrožali javne higiene, za severni del pa gradnjo novega glavnega zbiralnika od Litostroja mimo pokopališča proti Polju, ki bo tako velika tehniška gradnja, kot jih Ljubljana v tem oziru doslej ni poznala. Na izkopu tega kanala bi se moglo naenkrat zaposliti vse prebivalce mesta, ki so sposobni za prostovoljno fizično delo. Gradnja tega kanala se bo začela 1949. leta in bo trajala več let.

Izboljšal se bo interni mestni promet z obnovitvijo tramvajskih tirov in nabavo novih motornih voz. Kapaciteta dnevnega prevoza na tramvaju se bo dvignila na 150 %. Od Ježice do Ljubljane bo uveden trolejbusni promet.

Položeno bo 120.000 m² raznih cestnih tlakov, urejeno 35.000 m² asfaltnih hodnikov, obnovljeno 75 km omrežja električne razsvetljave s 4.500 novimi svetilkami. Urejeni bodo javni nasadi in parki, kopališča, zgrajene bodo pralnice. Modernizirana bo klavnica, na novo bo zgrajena moderna pekarna z veliko kapaciteto.

Samo gradnja stanovanj in naštetih komunalnih naprav — brez graditve industrije, kulturnih ustanov in drugih zgradb — bo zahtevala za tehnično izpopolnitev dveh mestnih gradbenih podjetij investicijo 60 milijonov dinarjev, sicer podjetja vseh del ne bodo mogla izvršiti.

Petletni plan predvideva veliko povečanje obrtne proizvodnje. V 1579 privatnih obrtnih obratih raznih strok se bo vrednost proizvodnje povečala od 227 milijonov v letu 1946 na 353 milijonov v letu 1951. Vrednost celotne proizvodnje v obrtnoproduktivnih zadrugah, ki bodo napravile velik razvoj, pa od 25 milijonov v letu 1946 na 75 milijonov leta 1951. Obrtniki so že sedaj močno vključeni v plan. Samo pri gradbenih delih, ki jih opravlja MLO, je znašala vrednost obrtnikom oddanih del v začetku sezone nad 20 milijonov dinarjev. Tako je v stvarnosti popolnoma ovrženo zlonamerno beganje obrtnikov s strani naših sovražnikov, ki govore, da obrt pri nas ne bo imela razvoja.

Urad za regulacijo Ljubljane izdeluje širokopotezen načrt, po katerem se bo izgled mesta tekom desetletij bistveno spremenil. Z zgraditvijo palače Ljudske skupščine na prostoru sedanjega velesejma, z zgraditvijo modernega stadiona in šole za fizikulturo, palače poštne direkcije in drugih zgradb, posebno pa še z ureditvijo osebnega kolodvora v drugi petletki se bo središče mesta vidno pomaknilo proti severu. V petletki bo zgrajena stavba Prezidija Ljudske skupščine, Predsedstva vlade, dveh ministrstev. Grad bo adaptiran v Muzej narodnoosvobodilne borbe, preurejen bo pa tudi grajski hrib. Postavljenih bo več znanstvenih inštitutov in laboratorijev in eno fakultetno poslopje. Zgrajene bodo klinične bolnice, Dečji dom, prehodni Mladinski dom, Vajeniški dom, Osrednji državni arhiv, začeta bodo dela za Centralni invalidski dom in za novo Opero.

Ljubljana bo tako tudi po zunanjem izgledu, mogočnosti in lepoti že po prvi petletki izražala našo moč in postala dostojno središče naše domovine.

Danes, ko izvajamo naš petletni plan že pol leta, ko smo si pridobili že mnogo izkušenj, ko imamo že vidne prve uspehe — in še več, ko že tu pa tam lahko ugotavljamo vzroke posameznih neuspehov, ko vidimo delovni elan in zavest, s katero so delovne množice sprejele petletni plan, lahko z gotovostjo rečemo, da bomo plan izpolnili. Najsolidnejši temelj za izvedbo

plana je pripravljenost delavcev, kmetov, obrtnikov in inteligence, da vsakodnevno izpolnjuje proizvodne plane po tovarnah, delavnicah in poljih, kajti naša proizvodnja je temelj vsega plana. Mnoge naše tovarne redno presegajo dnevne naloge, so pa tudi nekatere, ki še zaostajajo, ki bodo morale svoje delo izboljšati.

Kot odgovor za veliko pomoč, ki jo po petletnem planu izkazuje republika za vsestranski razvoj glavnega mesta, so delovni ljudje Ljubljane za vsestranski razvoj glavnega mesta, so delovni ljudje Ljubljane množično pristopili k prostovoljnemu delu. Samo v juniju se je udeležilo dela 23.443 prostovoljcev, ki so z delom na naših gradiliščih zgovorno pokazali, da bodo znali premagovati vse težave petletnega plana.

Premagovanje težav plana in končno uresničenje plana pa pomeni za vse nas lepo bodočnost v svobodni Jugoslaviji. Zato bom glasoval »za« (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Jaka Avšič. (Ploskanje.)

J a k a A v š i č: Tovariši ljudski poslanci, tovariši ministri! Borba našega naroda ni šla samo za osvobojenje od okupatorja, ampak z isto silo in žrtvami tudi za ustvaritev napredka na gospodarskem polju, za blagostanje našega človeka. Boreči se in umirajoči partizani so imeli v mislih in srcih našo novo družbeno ureditev, ki je naš evangelij. Naša zmaga in z njo nastopajoča ljudska oblast nam omogočajo svobodno pot v gospodarski napredek.

Ustvaritev idealov naših borcev je sedaj v načrtnem gospodarstvu. Kdor je med obema svetovnjima vojnama zasledoval in primerjal liberalno gospodarstvo starega sveta in novo moderno gospodarsko vodstvo Sovjetske zveze in še bolj njeno afirmacijo med vojno, ne more imeti nobenega dvoma o nujnosti in prednosti planiranja, ki premišljeno jemlje v račun vse razpoložljive sile ljudstva. Videli smo tudi veliko prizadevanje vodilnih osebnosti predvojne Amerike in Evrope, da bi z raznimi merami reguliranja v liberalnem kapitalističnem gospodarskem sistemu vskladili visoki razvoj stalno napredujoče tehnike s svojo mehanizacijo dela po eni strani in z zahtevami in potrebami prebujajočih se ljudskih množic na drugi strani, seveda pod pogojem, da se ohrani oblast tretjega faktorja — finančnih kapitalistov, monopolov imperialistov in drugih postranskih črpalk ljudskega znoja in da jim ohrani njihove profite ter svobodno nenačrtno razpolaganje njihovih kapitalov, in čeprav proti delovnemu ljudstvu samemu. Na kraju je takšno gospodarstvo tudi resnično pripeljalo v fašistično vojno proti interesom ljudskih množic celega sveta, ki se, zaslužnjene v organizaciji nikdar sitega imperializma in njegovega otroka fašizma, na nerevolucionaren način ne morejo rešiti iz zagate. Žalostna usoda liberalnega gospodarstva je dokazana skozi vso njegovo preteklost s stalno porajajočimi se vojnami.

Mi pa smo tako srečni, da so nam pridobitve narodnoosvobodilne borbe omogočile načrtno gospodarstvo, ki nikogar ne ogroža, ki ne pripravlja nobene vojne, ampak krepi državo v interesu blaginje ljudstva in v interesu krepitve lastne ljudske oblasti. Ali je mogoča kaka druga, pravilnejša pot? Ali ni to vredno, da se z vso silo duha in znanja vprežejo vse in najmanjše moči vsakega Slovenca? Ali ni to najlepša perspektiva bodočnosti in edini način za dvig naše gospodarsko zaostale zemlje v konkurenčni borbi narodov sveta? Zakaj se tako zaganjajo v nas reakcionarni predstavniki zahoda in Amerike?

Ne, to ni zaradi naše koristi, zaradi želje za korist našega tako izmučenega človeka, delavca, ki stremi samo za tem, da njegova tovarna in rudnik čimprej zrasteta, in da ostvari čimvečjo množino dobrin, kmeta, ki od ranega jutra do pozne noči v potu svojega obraza pridobiva kruh, da bi zadostno prehranil vse svoje bližnje. To je samo zato, da bi tudi naše žulje pobasali v svojo nenasitno malho, kakor so bili to navajeni preje, in pa zato, ker se bojijo, da bi naš zgled vpil do njihovega zadnjega zaslužjenega siromačaka, ga opominjal in mu kazal pot v svobodo.

Zato pa mi vsi, na plan, trdno v boj za hitro izpolnitev na celi liniji in za presežek našega plana.

Naloga vsakega Slovenca ne glede na preteklost ali materialno stanje pa tudi na trenutne nepravilike je, da si poišče mesto, kjer bo mogel največ koristiti, da bo ta naša stavba zrasla skupno z našimi jugoslovanskimi brati in dajala čimveč toplote in življenja širom naše lepe domovine kot naš nacionalni ponos in dokaz naše sposobnosti.

Vlada Ljudske republike Slovenije je prevzela odgovornosti polno vodstveno vlogo, in kakor smo videli iz ekspozicij tovarišev ministrov in iz samega predloga zakona, je prevzela podrobno premišljeno in stvarno obdelano grandiozno delo našega plana.

Ne samo, da bom glasoval za plan, ampak iz vsega srca želim, da bi ves naš narod ta zakon izpolnjeval tako, kot človek dela za tisto stvar, s katero je povezan na življenje in smrt. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Martin Greif.

Martin Greif: Pred nami je predlog zakona o petletnem gospodarskem načrtu naše republike. Delavski razred v naši državi še nikdar ni doživel tega, da bi lahko njegovi predstavniki sodelovali, kako naj se v njegovi državi razvija gospodarstvo. V stari kapitalistični Jugoslaviji so o tem odločali drugi, odločali so žepi naših domačih kapitalistov, odločale so grabežljive roke tujih imperialistov. Delavec, delovni inteligent pa je bil tisti, ki so ga v ta namen izkoriščali, od katerega so po sramotno nizkih cenah kupovali njegovo delovno moč. Bil je v neprestani težki borbi proti izkoriščanju v stari Jugoslaviji, za časa narodnoosvobodilne borbe pa se je stvar obrnila. Odstranili smo stari izkoriščevalski sistem in danes med nami ni več nenasitnih žepov domačih kapitalistov in grabežljive kremplje tujih imperialistov, ki bi sicer še radi izkoriščali naša bogastva, smo za vedno odstranili z naše zemlje.

Vemo pa, da so še na svetu ljudje, ki bi radi videli, da se povrne med nas ono staro življenje, poskušali so in še poskušajo, da bi naš v našem delovnem poletu zavrli. Toda, tovariši, pred nami je naša prva petletka, ki nas bo povedla v socializem, to je v življenje, ki ga vsakdo med nami želi živeti. Zaradi tega bo delavski razred naše države z navdušenjem sprejel ta zakon, ki ga predlaga naša vlada. Obenem pa, ko z navdušenjem sprejemamo ta zakon, se zavedamo dobro, da njegova izvedba ne bo lahka stvar, da nas za izvedbo naše prve petletke čaka težka borba, borba, ki ne bo zahtevala samo predanosti, ki bo zahtevala tudi mnogo znanja in požrtvovanja. Enotni sindikati bodo zato vložili vse svoje sile, organizirali bomo novo socialistično tekmovanje, ki bo postalo gibalno vsega našega dela. Vse naše delo se bo usmerilo k čim boljši in uspešnejši izvedbi te naše prve petletke. S tem

bomo dvignili in utrdili naše gospodarstvo, okrepili obrambno in politično moč naše države in ustvarili vse pogoje za povoljno materialno stanje našega delavca. Naloge, ki jih v tej petletki postavlja pred delavski razred naš maršal Tito in naša Komunistična partija, moramo izvesti. S tem, da bomo danes v imenu delavskega razreda glasovali za ta zakon, bo delovno ljudstvo prevzelo na sebe težko, a vendar častno obvezo. Skrbeli bomo, da bo sleherni naš človek seznanjen z nalogami, ki se tu postavljajo pred njega. Zaktivizirali bomo vse naše sile pri izvedbi plana, obenem pa bomo vodili odločno in brezkompromisno borbo proti vsem tistim, ki bi nas poskušali v tem delu ovirati, ki bi poskušali delo pri izvedbi petletke sabotirati. Kot smo odstranjevali iz naših vrst vse tiste, ki so nas ovirali v borbi za našo osvoboditev, v borbi za obnovo našega gospodarstva, tako bomo tudi v bodoče zahtevali od naše ljudske oblasti, da saboterje in sovražnike našega gospodarskega razvoja odstrani iz naše skupnosti. Mi dobro vemo, da je borba za ustvaritev petletke borba za mir, borba proti svetovnim imperialistom, ki danes pozivajo na novo vojno. Vemo, da jim naša petletka ne gre v račun, ker vidijo v njej nevarnost za svoje interese, ker se boje, da bi delovno ljudstvo njihovih držav videlo, da pri nas ni brezposelnosti, da pri nas ni lakote, da vladata tukaj sreča in veselje in da s tem propadajo vsi njihovi temni naklepi o novi vojni, o novih fašističnih roparskih pohodih. Delovno ljudstvo vseh kapitalističnih držav vidi dobro, kako mi gradimo in ustvarjamo socializem in zaradi tega ne bo nasedlo raznim imperialističnim hujskačem, temveč bo samo stopilo v borbo za demokracijo, za mir in za bratstvo med delovnimi ljudmi vsega sveta.

Tovariši, delavski razred Slovenije bo v bratskem sodelovanju in v plemenitem tekmovanju z delovnimi ljudmi ostalih naših republik to petletko izvedel, ker ve, da pomeni izvedba petletke pohod v socializem, pohod v nove zmage v dosedanjih težkih borbah prekaljenega delavskega razreda Jugoslavije.

Zato izjavljam, da bom glasoval za predloženi osnutek zakona o petletnem načrtu. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Jože Šiftar.

Jože Šiftar: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Pozdravljam vas iz najsevernejšega dela naše Slovenije, lepega Prekmurja. Ko razpravljamo danes o petletnem gospodarskem načrtu in ko ga bomo sprejeli kot zakon, želim izpregovoriti nekaj besed v imenu prekmurskih kmetov.

Tovariši, precej star sem že in sem že preživel staro madžarsko grofovsko oblast in bivšo kapitalistično jugoslovansko oblast. Enim kot drugim je bil kmet le molzna krava, ki je garal od ranega jutra do poznega večera, plodu svojega znojga pa ni užival sam, ampak so ga uživali drugi. Zlasti prekmurski kmetje smo bili vedno v stari Jugoslaviji še prav posebej zapostavljeni.

Narodnoosvobodilna borba nas je zajela že leta 1941, saj so v tem letu padli že prvi naši najboljši sinovi, nato pa je bil pokret na zunaj za nekaj časa zaduščen. Leta 1945 nam je prinesla bratska Sovjetska zveza težko pričakovano svobodo.

Prvi glasnik novega življenja za kmeta je bila agrarna reforma. Res so povojna leta zahtevala od nas kmetov tudi žrtve v obliki obveznih oddaj žita, krompirja in sena, razumeli pa smo, da je treba za prehrano ljudstva,

ki ne poseduje zemlje, to oddati. Nekoliko nezadovoljstva je vzbudil večkratni odkup, kar je bila pač posledica nenačrtne preskrbe. Kako pa stopamo po pravi poti naprej, je najboljši dokaz dejstvo, da se bo letos vršil odkup samo enkrat in da je nižji kot preteklo leto. To dejstvo je vsem, tudi nevernim Tomažem, utrdilo zaupanje do ljudske oblasti. Ni primer, da so žitородni okraji presegli plan oddaje in da ga bodo dosegli tudi nežitородni okraji. Kmetje namreč čutijo, da gre tu za resno namero ljudske oblasti, urediti prehrano vsega prebivalstva. Prostovoljni odkup presežkov dokazuje, da mi kmetje vemo, da je to tisti način, s katerim se mi vključujemo v plan. Zavedamo pa se tudi, da je naša dolžnost dvigniti proizvodnjo na isti površini zemlje, kar lahko dosežemo samo z načrtno setvijo, s sortiranjem kultur, z dobro strojno obdelavo in z umetnimi gnojili.

Zato pa je za razvoj kmetijstva potreben razvoj industrije, da bomo kmetje prišli do strojev. Čeprav sem star, vendar dobro zasledujem razvoj našega kmetijstva in vidim, da gre pravilno pot.

Če vzamemo za primer most v Petanjcih. Ta most so gradili dve leti, zdaj pa je bil v štirih mesecih gotov. Zida se bolnica v Rakičanih, ki bo ena najbolj modernih bolnic v Sloveniji. Zgradila se je moderna mlekarina. Zdaj sta pri nas zasejana 102 ha zemlje s sladkorno peso, ki krasno uspeva. Regulacija Mure se je že začela. Prav tako se tudi regulira Lendava. Na naših poljih so začeli orati s traktorji ledino. Vsi kmetje so gledali in se čudili. Najprej je še kdo rekel, da je to nemogoče, da bi en sam stroj vse to napravil. Nekateri stare ženske so se prestrašene umikale pred tistimi stroji, da ne bi še njih podoral. (Smeh.) Na koncu pa so videli vsi, kako hitro in lepo je bilo s stroji delo opravljeno.

Zato bom z veseljem glasoval za zakonski predlog v prepričanju, da z menoj glasujejo vsi kmetje, ki so me izvolili. Pozivam pa tudi vse ostale, da glasujejo za zakon, ki bo prinesel vsemu ljudstvu lepše življenje. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Trojar.

Ivan Trojar: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Govorim v imenu malih kmetov in bajtarjev, katerih življenje je bilo v predaprileki Jugoslaviji poleg naših delavcev najbednejše. Takratna oblast se za nas kot za ostale delovne sloje ni brigala, ni ji bilo mar, kako živimo, s čim obdelujemo in pod kakšnimi pogoji prodajamo svoje pridelke in svojo delovno silo. Držali so nas v zaostalosti, odmerjali nam visoke davke, ki so marsikoga spravili na boben. Splošna vaška revščina je silila naše ljudi na cesto in v tujino, kjer jih je izžemala do onemoglosti in vračala nazaj prepuščene siromaštvu, marsikoga pa spravila na kriva pota in v obup. Našo željo in stoletno težnjo po zboljšanju kmečkega življenja pa je uresničila OF, ki je zajela vse slovensko ljudstvo in ga povedla v boj proti okupatorju in domačim izdajalcem. V tej borbi smo kmetje in bajtarji skupno z najbolj naprednimi in tudi najbolj tlačanimi delavskimi množicami aktivno sodelovali, zavedajoč se, da bomo na ta način uničili okupatorja in njegove pomagače ter si priborili oblast in izboljšali življenje. To smo dosegli, oblast je v ljudskih rokah. V teh letih smo obnovili veliko porušениh domov, zaredili živino, zorali svojo zemljo. Z doseženimi uspehi se ne zadovoljimo in se nad doseženimi uspehi ne uspavamo. Hočemo z delom naprej. Naša ljudska oblast vse to

pravilno razume. To nam dokazujejo vsi novi zakoni, posebno pa nam to potrjuje zvezni zakon o petletnem planu, ki ima v svoji osnovi elektrifikacijo in industrializacijo in s tem v tesni zvezi dvig našega podeželja. Še bolj konkretno pa nam prikazuje dvig našega zaostalega gospodarstva naš republiški predlog zakona o petletnem planu. Glavna naloga našega podeželja je v tem, da v času izvajanja petletnega plana zadovolji vse potrebe, predvidene za našo industrijo, in oskrbo mest in industrijskih krajev z živili. Za dosego tega predvideva naš petletni plan ogromne milijonske vsote za dvig poljedelstva, sadjarstva, živinoreje in gozdarstva, kajti ravno gozd je bil v preteklosti najbolj nenačrtno izkoriščen, čemer pa so bili glavni vzrok izkoriščevalski režimi v predaprilski Jugoslaviji, ki so s svojo grabežljivo politiko proti malemu kmetu tega prisilili do uničevanja svojih gozdov. Petletni plan in mi sami bomo to škodljivo gospodarstvo odpravili. Čimboljše izvajanje in tudi prekoračenje petletnega plana pa bomo dosegli na ta način, da se bomo organizirali v živinorejske, sadjarske, gozdarske in temu sorodne zadruge, zlasti pa v najbolj napredne — kmetijsko obdelovalne zadruge s pomočjo katerih bomo najbolje izrabili stroje in delovno silo, istočasno pa dvigali strokovno znanje in kulturno življenje na vasi, s tem pa naglo izboljšali življenjske pogoje na podeželju. Seveda pa bomo morali v bodoče posvečati več pažnje posameznim zaviračem in izkoriščevalcem, ki se bodo skušali vrvati v naše zadruge in živeti na račun delovnega ljudstva. Ker gleda naš delovni kmet in bajtar ta plan kot svojega, ker mu ta daje vse možnosti za njegov razvoj in za razvoj vsega delovnega ljudstva, izjavljam, da bom glasoval za predloženi petletni plan. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Božidar Jakac.

Božidar Jakac: Tovariši in tovarišice! Ogllašam se k besedi v imenu umetnikov, ki so bili pred časom zadnji med zadnjimi in potrebnimi le takrat, kadar so režimi potrebovali dekoracije. V petletnem načrtu, pri ustvarjanju industrije, njenem izpolnjevanju in pri načrtni izgradnji našega gospodarstva pa se vprašanje kulture in umetnosti ni zanemarilo. Nasprotno, določena je ogromna investicija za izgradnjo in izpopolnitev raznih kulturnih in umetnostnih ustanov, kot so Moderna galerija, Muzej narodne osvoboditve, Opera itd. itd. Veliki so naporji ljudske oblasti, ki se zaveda vrednosti in važnosti kulture in umetnosti, za dvig nivoja ljudskih množic in za vrednotenje naroda v zboru narodov sveta. Če pogledamo vse, kar je bilo v teh kratkih, toda poleta polnih letih po naši osvoboditvi na tem polju storjenega, mora vzbuditi to globoko spoštovanje do naše ljudske oblasti, ki je storila za umetnost v kratkem času več, kot bivši protiljudski režimi vse dolge decenije. To nam daje popolno zaupanje in garancijo za mogočen razmah kulture in umetnosti še prav posebej v tej veličastni petletki. Jasno je, da more le ekonomski položaj, ki ga lahko ustvari samo vsestransko razvita industrija in gospodarstvo, dati zdravo in močno podlago za rast kulture in umetnosti in s tem dvigniti in osrečiti ljudstvo. Uresničitev petletnega načrta pomeni resnično zagotovilo in pogoj za najsijajnejši razmah umetnostne aktivnosti, kar bo gotovo rodilo neslutene sadove v bližnji bodočnosti, v obogatitvi umetnostne zakladnice in v večji vrednosti in časti slovenskega naroda. Poziv Borisa Kidriča »storiti vse, da se kultura dvigne«, zadolžuje kulturne delavce in umetnike v še večjo aktivnost in še večjo povezanost z življe-

njem. Ogromen napor celokupnega ljudstva v petletnem načrtu mora in bo pritegnil in oplodil ustvarjalno silo umetnikov vseh panog. Kot se je slovenski umetnik in kulturni delavec vključil v borbo v narodnoosvobodilni borbi, tako se že vključuje in se bo še bolj intenzivno vključil v napore, ki jih zahteva petletni plan. Zato izjavljam, da bom v polni veri v veliko bodočnost, ki jo odpira petletni plan slovenskemu narodu, z navdušenjem glasoval za predlog. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec dr. Anton Melik.

Dr. Anton Melik: V velikem, zgodovinskem trenutku smo se zbrali. Sprejemamo zakon za naš petletni republiški gospodarski načrt, našo prvo petletko načrtnega gospodarstva.

Dvoje ogromnih odločitev je združenih s tem petletnim gospodarskim načrtom. Prvič smo s tem zamenjali anarhično gospodarstvo kapitalistične stare dobe z gospodarjenjem po načrtu. Namesto izkoriščevalnega sistema, ki je imel pred seboj cilj osebne obogatitve, cilj osebne špekulacije in osebne dobrobiti, uvajamo gospodarjenje po načrtu v korist celoti, v dobrobit vsega ljudstva, za varnost vsega naroda in celotne države.

Druga odločitev pomeni preudarjeno pretehtanje vseh možnosti, ki jih naša priroda in naše dosedanje gospodarsko stanje nudita za gospodarjenje po umnem preudarku. Slovenija je svoje vrste ozemlje, ki ima prirodne pogoje za drugačno gospodarstvo, kakor, postavimo Vojvodina ali Makedonija ali Črna gora. Katere so tiste prednosti in tiste ugodnosti, ki jih kaže posebno pri nas gojiti in v katerih bomo najbolj izpopolnili gospodarsko celoto zvezne Jugoslavije, pa hkrati proizvajali največ od možnega na našem republiškem ozemlju?

Naš petletni gospodarski načrt je izvrstno odgovoril na ta vprašanja.

Močno bomo razvijali industrijo ter s tem proizvajali dokončne fabrikate ter postali neodvisni od inozemstva. Izvili se bomo s tem iz polkolonialnega stanja, da ne bodo šle naše rude in druge naše polsurovine in surovine na tuje, da ne bodo šle za njimi v inozemstvo naše delovne moči ter tam služile za tuje dobičke. Svoje delovne sile bomo odslej zaposlili doma, s tem prečili izseljevanje ter s tem izvršili orjaški preobrat v vsej naši populacijski politiki.

Naša zemlja za poljedelstvo ni taka, kakor je v bogati Vojvodini, toda nudi vendarle obilo možnosti, ki jih skrbni gospodar vse izkoristi. Naš petletni načrt, ki si je postavil za program — napredno kmetijstvo (n. pr. krompir, vinogradi itd.), je največjo važnost posvetil živinoreji, mlekarstvu, sirarstvu, ovčereji v visokih planinah itd.

Namenili smo se izvesti velike melioracije na poplavnih ozemljih, na kraških poljih itd. Skrčili bomo relativna gozdna tla, odpravljali stelnike itd.

Gozd bomo še prav posebno negovali, saj so naša tla za gozd kakor nalašč. Toda tudi tu bo naš postopek racionalen: gozd naj bo zlasti na tistih tleh, kjer še kaj drugega ne more uspevati. Zato bomo tudi umetno pogozdovale kraško skalnato zemljišče. Poslej bomo bolj spoštovali listnata gozdna drevesa, saj bo tudi na njih slonela naša lesna industrija.

In vodne sile, te bodo med najvažnejšimi osnovami našega načrtnega gospodarstva za elektrifikacijo.

Končno naše gozdne, naše gorske pokrajine z jezeri, to so prirodna zdravilišča in odpočivališča, ki jih bomo opremili za sprejem počitka potrebnih in okrevanja ter zdravja iščočih delavskih ljudi iz vse zvezne Jugoslavije.

Naš petletni načrt pomeni zares smotno izkoristitev prirodnih možnosti naše republike. Zraven pa pomeni tudi preudarjeno smotno vključitev naših umskih zmožnosti. Zato smo si postavili v program, da do skrajnosti pomnožimo vojsko naših strokovnih kadrov. Tudi to je ena od pglavitnih prirodnih ugodnosti naše Slovenije. Naš petletni načrt zrcali tudi spoznanje, kako zelo je znanost poklicana, kako zelo je že vključena, da pripravlja in postavlja načrt in sistematično pomaga skrbeti za njegovo izvedbo. In prav to je pglavitno priznanje znanosti sami ter pobuda zanjo, za čimbolj smotno delo tudi v bodoče.

Da, ta načrt je zares gospodarski načrt, kakor ga narekuje spoznanje nujnosti in možnosti, danih v prirodi slovenske zemlje. To je zares naš slovenski gospodarski načrt, pa obenem smiselno vključeni člen v celotnem gospodarstvu Jugoslavije.

Zaradi tega z veseljem in poudarkom naglašam, da bom glasoval za predloženi načrt. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec Vinko Šumrada.

Vinko Šumrada: Tovariši ljudski poslanci! Naš zakon o petletnem gospodarskem planu za razvoj narodnega gospodarstva Ljudske republike Slovenije, o katerem razpravljamo, ima za vse slovensko delovno ljudstvo izreden pomen. Zakon o petletnem planu polaga osnove za gospodarski preokret naše domovine, preokret, ki bo zajamčil velik gmotni in kulturni dvig slovenskega naroda. Ta načrt pomeni napredek, katerega more doseči samo ljudstvo, ki ima oblast v svojih rokah, ljudstvo, ki ima nov, naprednejši, socialistični način gospodarstva.

Kot zastopnik največjega industrijskega mesta Slovenije hočem ob tej priliki nakazati nekoliko momentov iz okvira celotnega zveznega in republiškega plana, ki so prav posebno važni za naše lokalne razmere v Mariboru, ki predstavljajo neposredne naloge delovnega ljudstva v našem mestu pri izvedbi plana, in hkrati tudi ogromne koristi za dvig življenjskega standarda, kakor ga plan predvideva.

Kakor se niso za celotno LRS, tako se niso tudi za Maribor izpolnile napovedi črnogledov, da bo s sorazmernim gospodarskim razvojem celotne Jugoslavije Slovenija zapostavljena, zlasti da bodo zapostavljena njena industrijska mesta na račun drugih zaostalejših republik. Velike investicije več milijonov dinarjev, katere predvideva okvirni zvezni kakor tudi naš republiški plan za povečavo in novogradnjo zveznih, republiških in lokalnih proizvodnih podjetij, lokalne komunalne investicije, novogradnje stanovanj, izgraditev in dopolnitev cele vrste industrijskih in kmetijskih šol v Mariboru itd. so jasen in otipljiv dokaz, da o kakršnem koli zapostavljanju ne more biti niti govora, temveč da se pojavlja nasprotno veliko vprašanje nenehnega navora, ako bomo hoteli ta dela pravilno organizirati in ako bomo hoteli uporabiti vse investicije, ki so predvidene po planu.

V zvezi s tem hočem naglasiti, da ne smatramo izvedbe našega plana za enostavno lahko nalogo. V zvezi z dejstvom, da si slovenski narod prvič v svoji zgodovini sam postavlja svoje naloge za gospodarski dvig domovine,

za dvig svojega lastnega življenjskega nivoja, je seveda tudi razumljivo, da še nismo uspeli v celoti preobraziti našega delavca za novo miselnost, za novo ustvarjanje. Potrebno bo še mnogo truda, preden bomo pri slehernemu delavcu iztrebili zapuščino starega kapitalističnega odnosa do tovarne, do koristi skupnosti. To pa bomo dosegli le, če bomo stalno prikazovali našim delovnim ljudem razliko med starim in novim, če bomo kazali na razliko med uporabo dobička pri kapitalistu, ko je dobiček izginil v njegov nenasitni žep, in novo, socialistično akumulacijo, ki gre v korist vsega delovnega ljudstva. Ponovno bo treba govoriti o novem odnosu do dela, o važnosti plana za vsakega poedinca, porazdeliti bo treba individualne planske naloge, paziti na pravilno postavljanje norm kakor tudi na uvajanje sistema poedinih ali kolektivnih akordov, posvečati pažnjo novatorjem in udarnikom, pravilni vzgoji strokovnih kadrov, racionalizaciji materiala, znižanju preko lastne cene itd. Brez usmiljenja bo treba tolči poedine primere lenobe ali neodgovornosti do prevzetih nalog, ozka stremljenja za trenutne gmotne koristi, samozadovoljstvo in uspavanje nad trenutnimi slučajnimi uspehi, kot so dosega prenizkih norm, prenizko postavljenih planskih nalog itd. Treba bo stalno dokazovati in prepričevati tudi zadnje neverne Tomaže, da je povečanje materialnih dobrin nerazdružljivo povezano z uresničitvijo plana ter da brez dosege plana ni mogoče pričakovati višjega življenjskega standarda našega ljudstva.

Če ima Slovenija zaradi svoje razvite industrije največje naloge pri usposabljanju strokovnih kadrov, potem velja to še prav posebej za Maribor. Če se že danes, tako rekoč na pragu prve petletke, občuti pomanjkanje strokovnih kadrov, potem je tudi jasna vloga našega industrijskega delavstva, vloga naših strokovnih, zlasti industrijskih šol do plana. Po planu predvidene industrijske in kovinske šole bodo v ogromni meri odvisne od lokalnih oblastnih, političnih in gospodarskih faktorjev, od naše pomoči pri izbiri in dvigu strokovnih delavcev, pri izbiri mladine za nove poklice. Od naše pomoči, pomoči instruktorjem je odvisno, ali bomo usposobili tisoče mladih ljudi v nove strokovnjake ter tudi na tem polju izpolnili svoje dolžnosti do plana.

Kot v vseh mestih je tudi pri nas ena osnovnih težav stanovanjsko vprašanje. Dejstvo, da je bil Maribor ob osvoboditvi do ene tretjine porušen, odnosno onesposobljen za stanovanja, prihaja še danes kljub zopetni usposobitvi 2300 stanovanj do izraza, posebno pa zaradi novega dotoka delavstva v obnovljeno in povečano industrijo. Plan predvideva gradnjo 4180 stanovanj v Mariboru, kar je dokaz, da se je temu težkemu, življenjsko važnemu vprašanju posvetila posebna pozornost. Za dosego tega cilja pa bo potrebna izboljšana organizacija dela in vzgoja novega gradbenega kadra. Še v večji meri kot do danes bo treba pomagati pri zemeljskih delih na gradiliščih s prostovoljnim delom. Mariborsko prebivalstvo je ponovno dokazalo svojo pripravljenost, da izven rednega delovnega časa pomaga pri obnovi težko prizadetega mesta. Naša naloga pri tem pa bo: več organizacije, zlasti pa osebne odgovornosti vodij posameznih gradilišč in delovni efekt se bo še prav gotovo povečal.

Poleg stanovanjskega vprašanja, katerega rešitev je važna postavka v celotnem dvigu življenjskega standarda našega ljudstva, plan ne pozablja tudi na boljšo organizacijo preskrbe prebivalstva s predmeti široke potrošnje, z izboljšanjem kvalitete in večje izbire, postopnim opuščanjem sistema racio-

nirane preskrbe, izboljšano postrežbo, kakor tudi s plansko usmeritvijo proizvodnje kmečkih delovnih zadrug v bližini mest glede večje gojitve vrtnin za preskrbo mesta. Pri tem bo potrebno odstraniti vse pomanjkljivosti, ki niso bile vedno le v pomanjkanju nekaterih predmetov, temveč v pomanjkanju dobre organizacije, v neiniciativnosti pri nakupih in dovozih, v zanemarjanju nakazil za udarnike in industrijsko delavstvo itd. Vse ogromne pridobitve plana bi izgubljale na svoji vrednosti, ako ne bodo vsi lokalni oblasni forumi in politične organizacije stalno stremeli za odstranjevanjem napak, izboljšanjem organizacijskih oblik in za izpopolnjevanjem, pa naj si bo to v odnosu do produkcije, v vprašanju preskrbe, ali pa v katerem koli drugem vprašanju.

Ker predvideva petletni plan dvig gospodarstva in blagostanja delovnega ljudstva vseh treh sektorjev ter vzporedno s tem dvig nacionalne kulture slovenskega naroda, izjavljam, da bom glasoval za osnutek zakona o planu. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima ljudski poslanec dr. Jože Potrč.

Dr. Jože Potrč: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Želim na kratko obrazložiti, zakaj hočem z navdušenjem glasovati za zakon o petletnem planu. Kot mlajši gimnazijec sem doživel prvo imperialistično vojno. Videl in slišal sem o strahotah klanja, o desetih milijonih mrtvih, videl sem, kako se kuje profit iz krvi ljudskih množic, kako se zatirajo narodi in kako namesto miroljubnega tekmovanja med narodi za blagor človeštva sejejo med narode smrtno sovraštvo za najbolj podlimi in nizkotnimi parolami. Res je, doživel sem tudi, da je proti taki politiki vstala velika oktobrska revolucija. Toda njenega smisla še takrat nisem razumel. Toda kaj prirodno je, da sem takrat smatral, da je družbeni red brez izkoriščanja, da je bratstvo med narodi, miroljubno tekmovanje na gospodarskem in predvsem na kulturnem polju vsem narodom v korist, v blagor vsemu človeštvu, da so vse to samo lepe, ali neuresničljive sanje. Namesto takih sanj o bratstvu med narodi sem doživel v bivši Jugoslaviji kruto resničnost, tekmo mogotcev za profitom na račun zatiranega ljudstva, posebno pa malih narodov. Neštetokrat sem videl, da za male narode ni pravice, ni svobode, doživljal sem krize, brezposelnost, doživel, kako je bila inteligenca prisiljena služiti izkoriščevalcem in da je pri tem bila tudi zapostavljena. Najstrašnejšo obliko takega družbenega reda smo doživeli v fašizmu. Toda vzporedno je tekla razvoj oktobrske revolucije in tam je zmagala ideja bratstva med narodi, tam se je gradila družba brez izkoriščanja in tam smo doživljali še neviden kulturni polet. Tam je bila premagana anarhija, tam so gradili petletko gospodarstva in poznali so pot samo naprej in samo navzgor v splošno korist vsega ljudstva in k splošnemu blagostanju. Tako sem doživel prvič uresničeno veliko idejo bratstva med narodi in svobode človeštva. Zmaga v narodnoosvobodilni borbi ob strani velike Sovjetske zveze je prinesla tudi našemu slovenskemu narodu popolno nacionalno svobodo. Sedaj doživljamo, da je tudi na naših tleh uresničena resnica, da je tudi za male narode svoboda, da je mogoče uresničiti idejo bratstva in enotnosti narodov, da je mogoče zgraditi družbo brez izkoriščanja. S tem je odprta pri nas pot v socializem in splošno blagostanje. Danes je pri nas plan resničnost, plan, ki ni nič drugega kot znanstven izraz za realno, resnično pot v socializem. Danes so pri nas, na naših tleh, krize z vsemi

strašnimi posledicami brezposelnosti, a tudi negotovost jutrišnjega dne, ki je zadevalo tako delavca kakor inteligenta, že preteklost, samo grde sanje. Danes je resničen pri nas plan, ki vodi v boljšo bodočnost slovenskega ljudstva, in ta plan nalaga naši inteligenci prav posebno častno nalogo, da dviga raven slovenske nacionalne kulture. Ko govorim o vlogi inteligence, o vlogi znanosti, bi hotel povedati nekaj besed o dveh vlogah znanosti v današnji dobi. Danes, ko ima znanost in tehnika v zgodovini še nezaslišan pomen, ki priča o skoro brezmejni moči ljudskega kolektiva, je posebno važno, da služi to orožje ali ljudstvu ali izkoriščevalcem. V rokah ljudstva služi znanost miru in napredku, vsemu človeštvu, njegovi sreči in miroljubnemu tekmovanju med narodi, v rokah izkoriščevalcev pa uničenju in zaslužnjenju ljudstva. Tam je znanost zaposlena z atomsko bombo, v rokah ljudstva pa pomeni znanost dvig kulturne ravni. Tako torej naš plan zagotavlja slovenskemu ljudstvu dvig nacionalne kulture, nam garantira, da bomo v miroljubnem tekmovanju med narodi na kulturnem polju zmagovali in zmagali. Naš plan nalaga naši inteligenci ne le častne naloge in veliko težkih nalog, on tudi garantira bodočnost naše inteligence.

Gospodarski napredek, ki presega do 19-krat tempo gospodarskega razvoja v bivši Jugoslaviji, ki presega tudi tempo gospodarskega razvoja najbolj naprednih kapitalističnih dežel, zahteva številen porast naše inteligence. Naša inteligenca pa ne bo samo številčno porastla, kakor ste to čuli že iz dosedanjih referatov, ampak bo porastel tudi ugled naše inteligence z veličino njenih nalog. Lahko rečemo, da nam naš gospodarski plan prinaša na slovenskih tleh šele možnost resničnega razvoja naše nacionalne kulture z vsemi njenimi posebnostmi. Glede razvoja naše nacionalne kulture ne sme biti napačnega tolačenja tekmovanja, o katerem bi hotel spregovoriti nekaj besed. Tekmovanje na kulturnem polju ni egoistično prehitavanje. Zato je silno kratkovidna politika partikularizma, ki bi hotela videti samo napredek na naših slovenskih tleh. Zavedati se moramo, da brez nacionalne svobode vseh narodov Jugoslavije ne moremo uspeti v tekmovanju, če se ne opiramo tudi na skupne napore vseh narodov Jugoslavije. Ker je naša država enoten gospodarski prostor, zato je nujno potrebno, da damo tudi mi vse naše sile na razpolago tja, kjer jih primanjkuje, ker s tem ne koristimo samo dotični republiki, ampak koristimo tudi sami sebi. Zato torej vidimo v našem petletnem planu uresničitev vsega tega, o čemer so že davno sanjali največji duhovi človeštva, vidimo uresničenje tega, o čemer vidimo lepšo bodočnost ne samo slovenskega naroda, ampak vidimo preko tega tudi ono plemenito socialno tekmovanje na kulturnem polju, ki omogoča, da bo vsak naš uspeh v korist vsakemu človeku.

Zato bom torej z veseljem glasoval za naš zakon o petletnem načrtu, ker se zavedam, da s tem glasujem za napredek ne samo našega naroda, ampak vsega človeštva. (Ploskanje.)

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ker je lista prijavljenih govornikov izčrpana, zaključujem razpravo o predlogu Zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva LRS v letih 1947—1951. Hkrati predlagam ljudski skupščini, da prekinemo sejo, ki se bo nadaljevala popoldne ob 17. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 13.15 in se je nadaljevala ob 17.15.)

Nadaljujemo 5. sejo I. rednega zasedanja Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

Prehajamo k sklepanju o predlogu zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva Ljudske republike Slovenije v letih 1947—1951. Besedo ima član vlade, predsednik planske komisije Sergej Kraigher.

Sergej Kraigher: V imenu vlade LRS izjavljam, da se vlada strinja z vsemi pripombami, ki jih je dal odbor za gospodarski načrt in finance k predlogu zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva Ljudske republike Slovenije v letih 1947—1951.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Prosim poročevalca odbora za gospodarski načrt in finance, da čita zakonski predlog člen za členom. Glasovanje se bo vršilo po posameznih členih in sicer z dviganjem rok.

Poročevalec dr. Miha Potočnik prečita naslov zakona in besedilo uvoda od 1. do 8. točke.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo uvoda od 1. do 8. točke, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je uvod zakona z naslovom od 1. do 8. točke soglasno sprejet. Prosim poročevalca, da prečita besedilo 1. člena z nadpisom k prvemu poglavju.

Poročevalec dr. Miha Potočnik prečita nadpis k prvemu poglavju in besedilo 1. člena s popravki vlade in odbora za gospodarski načrt in finance.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 1. člena z nadpisom k prvemu poglavju skupno s popravki, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 1. člena z nadpisom in popravki soglasno sprejeto. Prosim poročevalca, da prečita besedilo 2. člena.

Poročevalec dr. Miha Potočnik prečita besedilo 2. člena.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 2. člena, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 2. člena soglasno sprejeto. Prosim poročevalca, da prečita besedilo 3. člena.

Poročevalec dr. Miha Potočnik prečita besedilo 3. člena s popravki.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima podpredsednik vlade dr. Marijan Brečelj.

Dr. Marijan Brečelj: Pri tem členu smo opazili, da je v 2. in 3. točki pomotoma izostalo črtanje besedila »v primerjavi z letom 1939«. To besedilo je potrebno, ker ne gre za primerjavo s stanjem v letu 1939, ampak se samo označuje povečanje posejane površine industrijskih, vrtnih in krm-skih rastlin oziroma povečanje števila goveje živine, prašičev in ovac. Zato predlaga vlada, da se v 2. in 3. točki tega člena črtajo besede »v primerjavi z letom 1939«.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor se strinja z besedilom 3. člena s predlaganimi popravki, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 3. člena s predlaganimi popravki soglasno sprejeto. Prosim poročevalca, da prečita 4. člen.

Poročevalec dr. Miha Potočnik prečita besedilo 4. člena s popravki.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 4. člena s popravki, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 4. člena s popravki soglasno sprejeto.

(Na enak način sprejme skupščina soglasno tudi besedilo 5., 6., 7., 8., 9. in 10. člena skupno s popravki, ki jih je predlagal odbor za gospodarski načrt in finance.)

Prosim poročevalca, da prečita drugo poglavje z naslovom in besedilo 11. člena.

Poročevalec dr. Miha Potočnik prečita besedilo 11. člena z nadpisom k drugemu poglavju.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Besedo ima podpredsednik vlade dr. Marijan Brecelj.

Dr. Marijan Brecelj: Predlagali smo odboru za gospodarski načrt in finance majhno tehnično spremembo besedila in sicer v 11. členu s podnaslovom »Premog in nekovine«. Predlagali smo, da pride drugi odstavek 7. točke, ki se glasi: »V rudarstvo Ljudske republike Slovenije investirati 202 milijona dinarjev« na konec podnaslova »Premog in nekovine«, ker to niso samo investicije v kopanju premoga, kot bi se lahko iz tega sklevalo, ampak so investicije v celotno naše rudarstvo. Zato predlagam, da pride drugi odstavek 7. točke na konec tega podnaslova pred 13. točko. To je samo zaradi jasnosti.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Kdor je za besedilo 11. člena s predlaganim popravkom, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ugotavljam, da je besedilo 11. člena soglasno sprejeto.

(Skupščina je nato brez razprave in brez sprememb soglasno sprejela tudi besedilo 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23. in 24. člena, skupno s popravki, ki jih je predlagal odbor za gospodarski načrt in finance.)

K besedi se je prijavil ljudski poslanec France Lubej.

France Lubej: Predlagam skupščini, da drugega dela zakonskega osnutka, to je členov 25 do 29 ne čitamo, ampak da jih skupščina sprejme brez čitanja, ker je to samo tabelaričen pregled materiala, ki je bil že obravnavan v prvem delu zakonskega osnutka.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ali sprejme skupščina predlog ljudskega poslanca Franceta Lubeja? (Pritrjevanje.) Kdor je za besedilo celotnega zakonskega predloga, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ker nihče, ugotavljam, da je drugi del zakonskega predloga soglasno sprejet. S tem preidemo na čitanje tretjega dela zakonskega predloga.

Poročevalec dr. Miha Potočnik prečita tretji del zakona, to je besedilo 30., 31., 32., 33., 34., 35. in 36. člena, ki jih skupščina brez razprave in brez pripomb soglasno sprejme po predlogu in poročilu odbora za gospodarski načrt in finance.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ker so s tem v posameznostih sprejeti vsi členi predloženega zakonskega osnutka, prehajamo na glasovanje o predlogu zakona v celoti.

Glasovanje se bo vršilo poimensko in prosim tajnika Jožeta Jurača, da poimensko poziva ljudske poslance za glasovanje.

Tajnik Jože Jurač kliče poimensko ljudske poslance, ki glasujejo.

Predsednik dr. Ferdo Kozak: Ugotavljam, da so za predlog zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva Ljudske republike Slovenije v letih 1947/1951 glasovali 103 poslanci. Vsi poslanci so glasovali »za«.

Predlog zakona o petletnem planu je tako v celoti soglasno sprejet in ga bo ljudska skupščina v smislu 72. člena ustave in 35. člena poslovnika predložila Prezidiju Ljudske skupščine LRS zaradi razglasitve. (Ploskanje.)

Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan in ker je Prezidij Ljudske skupščine LRS izdal ukaz o zaključitvi I. rednega zasedanja, predlagam skupščini, da pooblasti predsednika in tajnika, da podpišeta zapisnik današnje seje. Ali sprejme skupščina ta predlog? (Predlog je bil soglasno sprejet.)

Slednjič bom prečital še ukaz Prezidija Ljudske skupščine LRS o zaključitvi I. rednega zasedanja, ki se glasi:

U K A Z

o zaključitvi I. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS

Ker je Ljudska skupščina LRS dovršila svoje delo, je Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS na podlagi 56. člena ustave LRS

odločilo:

I. redno zasedanje Ljudske skupščine LRS, sklicano z ukazom Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS na dan 14. aprila 1947, se zaključí.

Glavno mesto Ljubljana, dne 8. julija 1947.

U. št. 21/47

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Sekretar:
France Lubej l. r.

Predsednik:
Josip Vidmar l. r.

Zasedanje je bilo zaključeno ob 19.10.

PRILOGE

PREDLOG

POSLOVNIKA LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Sestanek poslancev in potrditev njihovih mandatov

1. člen

Na prvi seji novo izvoljene Ljudske skupščine predseduje po letih najstarejši navzoči poslanec.

Tajniške dolžnosti opravljajo trije poslanci, ki jih izbere skupščina na predlog predsednika.

Ko navzoči poslanci izročijo začasnemu predsedniku potrdila, ki so jim jih izdale volilne komisije, izvoli skupščina verifikacijski odbor enajstih članov. Ta se voli po listah in po načelu sorazmernega predstavnitva. Kandidatno listo more predložiti vsak poslanec. Način glasovanja določi skupščina.

Ko si verifikacijski odbor izbere predsednika, podpredsednika in tajnika ter to izvolitev naznani skupščini, se prva seja skupščine zaključí.

2. člen

Verifikacijski odbor pregleda poslanska potrdila, vse volilne spise in vse pritožbe zoper volitve ter predloži skupščini poročilo, ki se razmnoži in pošlje vsem poslancem.

Ko je poročilo razposlano poslancem, skliče predsednik verifikacijskega odbora za naslednji dan sejo skupščine, na kateri se razpravlja o poročilu verifikacijskega odbora.

Do izvolitve predsedstva skupščine vodi njene seje predsednik verifikacijskega odbora.

Skupščina more potrditi ali razveljaviti izvolitev poslanca ali odložiti svojo odločbo in odrediti, da se izvrše potrebne poizvedbe. Zaradi preiskave spornih vprašanj se lahko izvoli posebni (revizijski) odbor.

Vsak poslanec ima pravico prisostvovati in odločati na sejah skupščine vse dotlej, dokler se ne razveljavi njegova izvolitev, ne more pa glasovati o svoji lastni izvolitvi, če se o njej posebej glasuje. Poslanec, čigar potrdilo o izvolitvi naj se po predlogu verifikacijskega odbora razveljavi, toliko časa nima glasovalne pravice, dokler njegova izvolitev ni potrjena.

3. člen

Ako se mandat poslanca razveljavi zaradi tega, ker poslanec nima pogojev za izvolitev, se pokliče za poslanca njegov namestnik; ako tudi ta nima pogojev za izvolitev, odredi skupščina v oni volilni enoti nove volitve.

Zadnje odredi skupščina tudi takrat, ako se mandat razveljavi zaradi nepravilnosti pri volitvah, zaradi katerih se smatra, da kandidat sploh ni izvoljen za poslanca.

Določbe prvega odstavka veljajo tudi za primer, da poslanec umre ali da mu sicer preneha mandat.

4. člen

Po končani razpravi o poročilu verifikacijskega odbora izjavijo tisti poslanci, ki so bili izvoljeni v več volilnih enotah, kateri mandat hočejo obdržati. Poslanec, ki tega ne izjavi, se smatra za izvoljenega v oni volilni enoti, v kateri je dobil največ glasov.

Nato poslanci, katerih volitev je potrjena, opravijo in podpišejo sledečo prisego:

»Prisežem pri časti svojega naroda in pri svoji časti, da bom kot ljudski poslanec vedno zvesto zastopal in branil demokratične pravice ljudstva, svobodo slovenskega naroda in Ljudsko republiko Slovenijo; da bom zvesto branil svobodo, bratstvo in enakost narodov naše skupne domovine Federativne Ljudske republike Jugoslavije; da bom vedno branil in krepil pridobitve narodnoosvobodilne borbe; da bom posvetil vse svoje sile in vse svoje znanje napredku, blaginji in sreči delovnega ljudstva in da bom svojo poslansko dolžnost izpolnjeval neumorno in zvesto.«

Predsedstvo skupščine

5. člen

Skupščina voli predsednika, podpredsednika in tri tajnike, in sicer zaporedno vsakega z relativno večino oddanih glasov. Pri enakosti glasov odloči žreb. Način glasovanja določi skupščina.

6. člen

Predsednik zastopa skupščino, vodi in vzdržuje red na sejah, ter skrbi za redno in hitro opravljanje poslov v pisarnah skupščine. Nadalje skrbi za to, da delo v odborih ne zastaja in da se ne prekinja. Predsednik imenuje vse pisarniško osebje, izdaja odločbe o službenih razmerjih skupščinskih uslužbencev in izvaja disciplinsko oblast nad njimi.

Če je predsednik zadržan, ga nadomestuje podpredsednik.

7. člen

Dolžnost tajnikov je, da poimensko kličejo poslance, sestavljajo zapisnike sej, čitajo v skupščini predloge in druge spise, ter skrbijo za to, da se pišejo zapiski o odločbah skupščine, o načinu in rezultatu glasovanja in o vrstnem redu govornikov.

Eden tajnikov, ki ga določi predsednik, vodi neposredno nadzorstvo nad celotnim pisarniškim delom.

Če so vsi tajniki zadržani in ne morejo opravljati dolžnosti, jih začasno nadomestijo poslanci, katere določi predsednik.

Odbori

8. člen

Za proučevanje in pripravlanje zakonskih predlogov in predlogov o drugih vprašanih izvoli skupščina odbore. Odbori so stalni ali posebni.

Stalni so: 1. zakonodajni odbor, 2. odbor za gospodarski načrt in finance, 3. mandatno-imunitetni odbor, 4. administrativni odbor in 5. odbor za prošnje in pritožbe.

Posebni odbori se izvolijo za proučevanje takih zakonskih predlogov ali drugih predmetov, za katere skupščina spozna, da jih je treba izročiti posebnemu odboru.

Stalni odbori trajajo do razpusta skupščine, posebni pa, dokler ne izvrše poverjenega jim dela.

Skupščina lahko vsak čas razreši vsak odbor in izvoli novega ali pa razreši posamezne njegove člane in izvoli nove.

Skupščina more izvoliti tudi posebne preiskovalne in anketne odbore za posamezna vprašanja.

9. člen

Odbori se volijo po listah in po načelu sorazmernega predstavnštva. Kandidatno listo more predložiti vsak poslanec.

10. člen

Zakonodajni odbor je sestavljen iz enajstih članov, odbor za gospodarski načrt in finance iz devetih članov, ostali odbori pa iz petih članov. Posebni odbori imajo po toliko članov, kolikor jih določi skupščina v vsakem posameznem primeru.

11. člen

Vsak odbor si izvoli predsednika, podpredsednika in tajnika. Če je predsednik odbora zadržan, ga nadomestuje podpredsednik, če pa je tudi podpredsednik zadržan, pa po letih najstarejši član odbora.

Odbori delajo po poslovniki, ki si jih sami predpišejo; poslovnik odbora morajo biti v skladu s tem poslovníkom.

Vabila za odborove seje se objavijo na posebnem mestu v poslopiju, kjer se vrše seje, poslati pa se morajo osebno vsakemu članu odbora, če ob zaključku zadnje seje nista bila določena dan in ura prihodnje odborove seje.

Skupščina določi rok, v katerem mora odbor predložiti poročilo. Če odbor tega v določenem roku ne stori, ali mu skupščina ni roka podaljšala, sme skupščina izvoliti nov odbor.

Odbor more odločati, če je navzoča več kakor polovica njegovih članov. Veljavno sklepa z večino glasov navzočih članov.

Odbori vodijo zapisnike o svojem delu, v katere vpisujejo imena prisotnih članov, njihove predloge in odborove odločbe.

12. člen

Vsak član odbora sme dajati predloge o posameznih členih zakonskih predlogov, o katerih se razpravlja. O vsakem takem predlogu mora odbor odločiti.

13. člen

Odbori smejo delati tudi v času, ko skupščina ne zaseda.

14. člen

Ko je predmet v odboru dovršen, določi odbor svojega poročevalca, ki v skupščini prečita ter brani poročilo in predlog odbora.

Če se odbor razdeli na večino in manjšino, ima vsaka stran svojega posebnega poročevalca. Vsako ločeno mišljenje je treba izročiti pismeno

odboru, ki ga vzporedno s poročilom večine predloži skupščini. Član odbora, ki je dal ločeno mišljenje, sme braniti svoje mišljenje na seji skupščine.

15. člen

Sejam odborov sme prisostvovati vsak poslanec.

Razen odborovih članov imajo na sejah odborov pravico govoriti samo člani vlade in vladni odposlanci.

Odborovim sejam mora prisostvovati član vlade, čigar zakonski predlog je v razpravi, ali njegov odposlanec.

16. člen

Vsi člani odbora morajo biti v času, dokler odbor dela, stalno v kraju, kjer skupščina zaseda in morajo vestno opravljati svoje dolžnosti odborovih članov. Odborove člane, ki neupravičeno izostanejo od odborovih sej, sme odbor na predlog katerega koli člana prijavitii skupščini, da skupščina odloči o njih odstavitvi.

17. člen

Odbori smejo po svojih predsednikih neposredno občevati s člani vlade.

Seje skupščine

18. člen

Seje skupščine otvarja predsednik, ki vodi razpravo in skrbi, da se odredbe poslovnika natančno izvajajo ter da se vzdržuje red. Če je zadržan, ga nadomestuje podpredsednik.

Predsedujoči ne sodeluje pri razpravi in tudi ne pri glasovanju. Če so glasovi enako razdeljeni, odloči glas predsedujočega.

19. člen

O predmetih, za katere je izglasovana tajnost, se razpravlja tajno tudi v

Seje skupščine so javne. Spremeniti se smejo v tajne, kadar na predlog predsedujočega, vlade ali kakega poslanca tako odloči skupščina. O predlogu se glasuje brez razprave.

odborih, če skupščina drugače ne odloči.

Vladne izjave in predlogi, dani na tajnih sejah, se smejo objaviti samo s pristankom vlade.

20. člen

Razen na javni in na tajni seji se sme skupščina sestati na predlog predsednika skupščine, predsednika vlade ali kakega poslanca tudi na konferencah. Na konferencah smejo biti navzoči samo poslanci in člani vlade. Konferenca ne morejo obvezno odločati.

21. člen

Dnevni red za vsako sejo določi brez razprave sama skupščina na predlog predsedujočega ali kakega poslanca. Pred zaključkom seje se določi red za naslednjo sejo.

Dnevni red se objavi s posebnim oglasom na določenem mestu v soplehju, v katerem skupščina zaseda.

Če se dnevni red, določen za sejo, ni mogel na tej seji izčrpati zaradi nezadostnega števila navzočih poslancev, objavi predsedujoči, da velja za prihodnjo sejo isti dnevni red, ki je ostal neizčrpan, z dodatkom tistih točk, ki jih je po samem poslovníku treba dati na dnevni red in za katere je skupščina že prej odločila, da se bodo tega dne dale na dnevni red.

22. člen

Sejni zapisnik vodijo tajniki po vrsti, kakor to določi predsedujoči.

V zapisnik se vpisujejo: 1. sporočila predsedujočega in vlade, 2. predmeti, o katerih je skupščina odločala, in odločbe, ki so bile o njih izdane, z načinom glasovanja in s števíli glasov »za« in »proti« pri poimenskem glasovanju; 3. predmeti, za katere skupščina odloči, naj se vpišejo v zapisnik. Govori poslancev se ne vpišejo v zapisnik, pač pa se navedejo imena govornikov »za« in »proti«.

23. člen

Na začetku seje se prebere zapisnik prejšnje seje.

Vsak poslanec ima pravico dati k zapisniku pripombo. Če tajnik izjavi, da ne sprejme dane pripombe, in da ostaja pri svoji redakciji, odloči skupščina o tem brez razprave. Če skupščina spozna, da je pripomba utemeljena, mora tajnik glede na njo popraviti zapisnik. Dokončno sprejeti zapisnik podpišeta predsedujoči in tajnik, ki ga je vodil.

Zapiski se objavijo v »Uradnem listu Ljudske republike Slovenije«.

24. člen

Pred prehodom na dnevni red dajeta predsedujoči in vlada skupščini sporočila, ki zadevajo njo. Nato smejo poslanci postavljati kratka vprašanja predsedniku skupščine, predsedniku vlade in posameznim članom vlade, skladno s členom 44 tega poslovníka.

Nato se preide na dnevni red.

Vlada sme dajati sporočila ob vsakem času med sejo.

25. člen

Na seji skupščine imajo pravico govoriti samo poslanci skupščine, člani vlade in na zahtevo člana vlade njegov odposlanec.

Nihče ne sme govoriti, preden ni zahteval in dobil besedo od predsedujočega.

Predsedujoči daje besedo po vrstnem redu prijav, razen v primerih, če je v poslovníku drugače določeno. Članom vlade da besedo, kadar jo zahtevajo. Odborovi poročevalci smejo govoriti večkrat in izven vrstnega reda, če tako zahteva potreba razprave.

Vsak prijavljen govornik ima pravico svoj vrstni red odstopiti drugemu prijavljenemu govorniku.

Poslancu, ki želi govoriti o kršitvi poslovníka ali dnevnega reda, se da beseda, čim jo zahteva. Njegov govor sme trajati največ pet minut in o tej zadevi ne more govoriti noben drug poslanec. Če po pojasnilu predsedujo-

čega govornik ostane pri trditvi, da sta bila poslovnik ali dnevni red kršena, pozove predsedujoči takoj skupščino, da o tem vprašanju odloči brez razprave.

26. člen

Govorniki se prijavijo za besedo, čim se razprava otvori. Vsak poslanec, ki se javi k besedi, mora izjaviti, ali bo govoril za ali proti predlogu. Ko se razprava začne, da predsedujoči najprej besedo prvemu prijavljenemu govorniku »za«, nato enemu izmed govornikov »proti«, če so se prijavili, in tako po vrsti.

Govornik sme govoriti samo o vprašanju, ki je na dnevnem redu. Razen predsedujočega ne sme nihče drugi seči govorniku v besedo, niti ga ne sme opomniti k redu.

27. člen

Razen članov vlade in odborovih poročevalcev ne more nihče govoriti več kakor enkrat, razen če mu skupščina to posebej dovoli.

Govor poslanca sme trajati največ pol ure.

Poslancu, ki zahteva besedo, da bi popravil navedbo, ki je bila napačno podana in je dala povod za nesporazum, ali zahteva besedo zaradi osebnega pojasnila, se da beseda takoj po končanem govoru, ki je dal za to povod, govoriti pa ne sme več kakor pet minut.

28. člen

Seje zaključuje predsedujoči. Če dnevni red ni izčrpan, zaključijo sejo samo s pristankom skupščine, ko objavi dnevni red za prihodnjo sejo, kakor ga je bila skupščina prej določila. Novo sejo sme predsedujoči sklicati tudi pismeno.

Predložitev zakonskih predlogov in resolucij ter razprava o njih

29. člen

Zakonske predloge smejo staviti vlada, njeni člani in vsak poslanec. V imenu vlade smejo staviti zakonski predlog samo člani vlade.

Vsak zakonski predlog mora biti izročён predsedniku skupščine pismeno v obliki, v kakršni se izdajajo zakoni. Predsednik skupščine izroči vsak zakonski predlog takoj po prejemu pristojnemu odboru.

30. člen

Predsednik skupščine mora obvestiti skupščino na prvi prihodnji seji o prejetih zakonskih predlogih.

Kadar je zahtevana nujnost za zakonski predlog, odloči skupščina o taki zahtevi brez razprave. Če je zahteva stavljená od poslanca, vpraša predsednik popreje vlado za mnenje. Zahteva po nujnosti se mora predložiti pismeno, prvi predlagatelj pa jo sme obrazložiti ustmeno.

Če skupščina zahtevo po nujnosti sprejme, pošlje predlog takoj pristojnemu odboru, ki ga vzame v delo pred vsemi drugimi predmeti. Skupščina določi odboru rok, v katerem mora biti gotov s svojim poročilom. Če odbor v določenem roku dela ne dokonča in mu skupščina roka ne podaljša, sme

skupščina predlog vzeti v razpravo tudi brez odborovega poročila ali pa izvoliti nov odbor.

31. člen

Predsednik skupščine skrbi za to, da se zakonski predlogi in poročila odborov razmnožijo in razdelijo med poslance pred razpravo o predlogih.

32. člen

Razprava in sklepanje o zakonskih predlogih v skupščini se vrši na sledeč način:

O vseh zakonskih predlogih se vrši samo ena razprava.

Razprava začne s poročilom, katerega poda poročevalec onega odbora, ki je o predlogu razpravljal. Ko je bilo to poročilo podano, sme član vlade, ki je zakon predlagal, ali njegov pooblaščenec obrazložiti zakonski predlog in morebitne amandmaje.

Nato iznesejo poslanci svoje načelno mišljenje o zakonskem predlogu kakor tudi svoje mnenje o njegovih poedinih poglavjih ali členih; pri tem morejo staviti svoje predloge za spremembo ali dopolnitev posameznih členov predloga zakona, a jih morajo predložiti obenem tudi pisмено. Ako član vlade, ki je stavil zakonski predlog, predloži amandma, mora poročevalec odbora izjaviti, ali v imenu odbora amandma sprejme ali ne.

Med razpravo morejo poslanci predlagati, da se predlog zakona vrne odboru. Tak predlog more staviti en poslanec, toda potrebno je, da ta predlog podpreta vsaj še dva poslance, ker sicer skupščina o tem predlogu ne sklepa. O takem predlogu se sklepa z dviganjem rok brez razprave.

Konec razprave izjavi član vlade, ki je zakonski predlog stavil, in odborov poročevalec, katere predloge na spremembo ali dopolnitev predloga zakona si osvajata in katere zavračata.

Po zaključeni razpravi pozove predsedujoči odborovega poročevalca, da čita zakonski predlog člen za členom; če je predlagan amandma, ga poročevalec čita pri členu, na katerega se nanaša. Amandma vlade se smatra za sestavni del predloženega zakonskega besedila.

Skupščina glasuje o vsakem členu z dviganjem rok. O amandmajih, ki so jih predlagali poslanci, se glasuje samo, če si skupščina ni osvojila člena, predlaganega od vlade oziroma odbora.

Ko je bil predlog izglasovan v posameznostih, se vrši glasovanje o predlogu v celoti. Glasovanje se vrši praviloma z dviganjem rok. Za važnejše zakone sme predsedujoči odrediti, da se glasuje poimensko. Poimensko se glasuje tudi takrat, kadar to zahteva vsaj deset poslancev.

Po glasovanju objavi predsednik izid glasovanja.

33. člen

Če je odbor spoznal, da je treba zakonski predlog poslanca v načelu odkloniti, odloči o tem predlogu skupščina brez razprave po zaslišanju odborovega poročevalca in prvega podpisanega predlagatelja.

34. člen

Ko predloži odbor za gospodarski načrt in finance skupščini proračun ali gospodarski plan, morata biti takoj dana na prvo točko dnevnega reda. Prednost imajo samo predlogi in interpelacije, ki so bile razglašene za nujne.

Za predlog proračuna se glasuje skupno s finančnim zakonom, ki se smatra za njegov sestavni del.

Pri razpravljanju o proračunskem predlogu se čita samo finančni zakon, o proračunu se pa glasuje po razdelkih; pred glasovanjem o vsakem razdelku prečita poročevalec amandmaje, ki se na ta razdelek nanašajo; o amandmajih se glasuje le, če je predlog vlade propadel.

35. člen

Zakone razglašča Prezidij Ljudske skupščine s svojim ukazom, ki ga podpišeta njegov predsednik in sekretar.

Razglašeni zakoni se objavijo v Uradnem listu Ljudske republike Slovenije.

36. člen

Predpisi tega poslovnika veljajo tudi za predloge na spremembo ali dopolnitev ustave, kolikor za nje v tem členu ni drugače določeno.

Predlog na spremembo ali dopolnitev ustave smejo staviti Prezidij Ljudske skupščine LRS, vlada LRS ali tretjina poslancev skupščine.

O takem predlogu sklepa skupščina najprej, ali naj se vzame v razpravo; če to sklene, pošlje predlog zakonodajnemu ali posebnemu odboru v delo in poročanje.

Sejam odbora, na katerih se razpravlja o predlogu na spremembo ali dopolnitev ustave, smejo s predsednikovim dovoljenjem prisostvovati tudi predstavniki domačega tiska.

Določba 27. člena o časovni omejitvi govorov poslancev ne velja za razpravo o predlogu na spremembo ali dopolnitev ustave.

Sprejeto spremembo ali dopolnitev ustave razglasi Ljudska skupščina LRS, objavi pa z ukazom njen Prezidij.

37. člen

Resolucije morejo predlagati vlada, člani vlade in poslanci. Vsak predlog se pošlje posebnemu odboru, če skupščina ne sklene drugače. O resolucijah se vodi samo ena razprava in se o njih odloča kot o celoti.

Vprašanja in interpelacije

38. člen

Poslanci imajo pravico postavljati kratka vprašanja predsedniku skupščine, predsedniku vlade in članom vlade.

Vprašanja, stavljena predsedniku skupščine, se izročijo predsedstvu dan pred sejo, predsednik pa mora ustno odgovoriti na prihodnji seji. Vprašanja članom vlade se postavljajo pisмено po predsedniku. Člani vlade odgovarjajo na vprašanja pisмено ali ustno na seji pred prehodom na dnevni red glede na to, ali poslanec, ki je stavil vprašanje, zahteva usten odgovor ali ne. Člani vlade morajo odgovoriti ustno najpozneje v treh dneh, pismeni odgovor pa morajo dati najpozneje v petih dneh. Če je potrebno zbiranje podatkov, se da članu vlade na njegov predlog daljši rok, ki mu je potreben, da bi mogel na vprašanje odgovoriti, toda ne daljši od tridesetih dni.

Po odgovoru člana vlade sme govoriti samo še poslanec, ki je vprašanje stavil, zaradi kakega obvestila in zato, da kratko izjavi, ali je z odgovorom zadovoljen ali ne. Kratka vprašanja ne smejo trajati dalj nego eno uro pred prehodom na dnevni red.

39. člen

Vsak poslanec ima pravico stavljanja na člane vlade interpelacije. Interpelacije se vlagajo pismeno po predsedniku skupščine, ki jih sporoči članom vlade, skupščino pa obvešča o njih na prihodnji seji. Na tej seji se določi tudi dan za razpravo o njih, če član vlade ni zahteval določenega roka zaradi zbiranja podatkov. Po tem roku začne skupščina z razpravo o interpelaciji tudi brez odgovora člana vlade. Vsaka interpelacija se mora takoj razmnožiti in razdeliti poslancem. Interpelacije, ki so razglašene za nujne, se dajejo na dnevni red pred ostalimi.

Odločba skupščine, s katero se razprava o interpelaciji konča in se preide na dnevni red, je lahko navadna ali obrazložena.

Če je predlagan navaden prehod na dnevni red in minister na to pristane, se da na glasovanje navaden prehod pred obrazloženim. Če je predloženi navadni prehod na dnevni red odklonjen, se preide h glasovanju o obrazloženih predlogih.

Če ni predložen nikakšen prehod na dnevni red, se brez vsakega glasovanja preide na ostale interpelacije, če so na dnevnem redu.

Prošnje in pritožbe

40. člen

Prošnje in pritožbe, ki so poslani skupščini, morajo biti izročene napisane in podpisane od vseh prosilcev odn. pritožilcev. Vse prošnje in pritožbe pošlje predsednik odboru za prošnje in pritožbe, ki jih po vrstnem redu prispelosti vpiše v vpisnik in jemlje v razpravo.

Prošnje in pritožbe, ki se nanašajo na zakonski ali drug predlog, ki se že pretresa v skupščini ali v katerem izmed odborov, se pošljejo ustreznemu odboru.

Prošnje in pritožbe, ki se ne pošljejo odborom, se pošljejo kateremu izmed članov vlade ali se predložijo na sejo skupščine ali pa jih zavrne sam odbor, če misli, da jih ni vredno predložiti seji.

O tistih predmetih, o katerih odbor za prošnje in pritožbe misli, da jih je treba predložiti skupščini, sestavi odbor poročilo enako kakor za zakonski predlog.

Glasovanje

41. člen

Glasovanje v skupščini je javno ali tajno. Javno se glasuje z dviganjem rok ali poimensko. Z dviganjem rok se glasuje vselej, kadar ni v poslovniku določen drugačen način glasovanja.

Poimensko se glasuje ustno. Tako se glasuje, kadar glasovanje z dviganjem rok ne da pozitivnega rezultata. Pri poimenskem glasovanju kliče eden tajnikov poimensko vse poslance, ti pa glasujejo z odzivom »za« ali »proti«. Po končanem klicanju vseh poslancev se kličejo še enkrat vsi poslanci, ki se prvič niso odzvali.

Volitve odborov se vršijo s tajnim glasovanjem, če skupščina ne sklene drugače. Tajno se glasuje z listki enake velikosti, enake barve in oblike, v enotnih, za to posebej pripravljenih kuvertah. Poslanci spuščajo drug za drugim po poimenskem klicanju listke v skrinjico, ki stoji na mizi predsedujočega. Glasove preštevajo trije poslanci, določeni z žrebom, ki po končanem štetju uničijo glasovalne listke.

Glasuje se lahko samo osebno.

42. člen

Predlog skupščina veljavno sprejme, če je navzoča več kot polovica od skupnega števila poslancev in če je za predlog oddana navadna večina glasov navzočih.

Predložena sprememba ali dopolnitev ustave je sprejeta, ako je zanjo glasovala absolutna večina vseh poslancev skupščine.

Če dobita pri volitvah dva ali več poslancev enako število glasov, se volitve ponove. Pri ponovnem enakem rezultatu odloči glas predsedujočega.

43. člen

Če predsednik opazi, da ni zadostnega števila glasov poslancev za odločanje, odredi poimensko klicanje ali štetje.

Če se pojavi vprašanje o kvorumu, ne smejo navzoči poslanci oditi iz dvorane, dokler se ne konča poimensko klicanje odnosno štetje in glasovanje. Če to vendarle store, velja, da so navzoči in da so glasovali »proti«.

Navzočnost ugotavlja predsedujoči.

Pravice in dolžnosti poslancev

44. člen

Za vse izjave in postopke pri izvrševanju svojega mandata, bodisi na sejah bodisi v določeni funkciji, je poslanec odgovoren samo skupščini in volilnemu telesu, ki ga je izvolilo.

Brez dovoljenja skupščine ne more poslanec biti klican na odgovor za kakršna koli kazniva dejanja in ga nobeno oblastvo ne sme zapreti, dokler traja njegov mandat, razen če je zaloten pri samem zločinstvu; o tem je treba takoj obvestiti Prezidij skupščine.

Poslanec uživa imunitetno pravico od trenutka, ko mu je volilna komisija izdala potrdilo, da je izvoljen.

Zahtevek preiskovalnega odnosno sodnega oblastva, da naj se član skupščine izroči, se pošlje poprej mandatno-imunitetnemu odboru, skupščina pa odloči o stvari po poročilu odbora.

Odredbe tega člena ne veljajo za sodno in upravno postopanje v zasebno-pravnih zadevah.

Zastaranje ne teče ves čas, ko se po zakonu ne more zoper poslanca začeti ali nadaljevati preiskava.

45. člen

Vsi poslanci morajo biti v kraju, kjer skupščina zaseda, in morajo opravljati svoje dolžnosti ves čas, dokler zasedanje traja.

Noben poslanec ne sme biti odsoten od sej skupščine, če mu skupščina tega ne odobri. Skupščina sme mandatno-imunitetnemu odboru javiti poslanca, ki ne prihaja na seje, a mu skupščina ni odobrila odsotnosti.

Odbor da hkrati s svojim poročilom skupščini tudi predlog, kaj je ukreniti proti takemu poslancu. Skupščina sme po predlogu odbora skleniti, da zaradi tega poslancu preneha mandat in pozvati njegovega namestnika.

Skupščina odloči o zahtevi za odobritev odsotnosti brez razprave. Če predsednik ugotovi, da v skupščini ni za odločanje zadostnega števila članov, sme objaviti, da so vse odobrene odsotnosti razveljavljene razen tistih, ki so bile odobrene zaradi težke bolezni.

46. člen

Poslanci imajo pravico na dnevnice za časa zasedanja skupščine ali odborov.

Razen tega imajo pravico do brezplačne vožnje z vsemi državnimi prometnimi sredstvi na ozemlju Ljudske republike Slovenije, dokler traja njihov mandat.

47. člen

Vsak poslanec sme dati ostavko na svoj mandat. O ostavki daje poročilo mandatno-imunitetni odbor.

48. člen

Poslancem izda predsednik posebne legitimacije. V njih je navedena imunitetna pravica poslanca s tem, da je vnešeno besedilo prvih treh odstavkov 50. člena tega poslovnika.

Vzdrževanje reda

49. člen

Izključna pravica vzdrževati red na sejah pripada predsedujočemu.

50. člen

Disciplinske kazni, s katerimi morejo biti poslanci kaznovani, so naslednje:

1. opomin k redu,
2. zapisan opomin k redu,
3. odvzem besede in
4. začasna izključitev od sej.

Prve tri kazni izreka sam predsedujoči, četrto pa skupščina brez razprave na predlog predsedujočega ali kakega člana skupščine.

Izključitev prvič ne sme biti daljša od treh sej, drugič pa ne daljša od desetih sej.

51. člen

Z opominom k redu se kaznuje poslanec, ki s svojim govorom ali s svojim vedenjem moti red in krši predpise poslovnika. Z zapisanim opominom k redu, ki se vpiše v sejni zapisnik, se kaznuje poslanec, ki je bil na isti seji že preje opominjan k redu. Z odvzemom besede se kaznuje poslanec,

ki v svojem govoru krši red, pa je bil že prej na isti seji kaznovan z zapisanim opominom ali ki dvakrat ni hotel poslušati predsedujočega.

S kaznijo izključitve se kaznuje poslanec, ki osebno žali ali kleveta narodne poslance ali se nedostojno vede proti skupščini, ali za katerega se ugotovi, da ni varoval tajnosti o predmetih, za katere je bila izglasovana tajnost, ali noče poslušati opominov predsedujočega, kakor tudi tisti, ki dela nered ali ovira delo na seji.

Poslanec, ki je kaznovan s kaznijo izključitve, mora takoj oditi iz skupščinske dvorane. Če se upira, prekine predsednik sejo in odredi, da se kaznovani poslanec s silo odvede.

Poslanec, ki je kaznovan s kaznijo izključitve, ima pravico govoriti v svojo obrambo največ pet minut. Če je več poslancev hkrati predloženih za izključitev zaradi skupne prekršitve reda, ima pravico govoriti v imenu vseh samo eden, njegov govor pa sme trajati največ deset minut.

52. člen

Vzdrževanje reda v notranjosti in na dvorišču poslopja, v katerem skupščina zaseda, nadzoruje izključno predsednik skupščine. Poslanci ne smejo prihajati z orožjem na seje skupščine.

Uslužbenci skupščine in računovodstvo

53. člen

Vsi uslužbenci skupščine so pod nadzorstvom predsednika. Administrativni odbor določi s posebnim pravilnikom sistemizacijo mest in položajev uslužbencev skupščine.

54. člen

Predsednik izvaja proračun skupščine. Administrativni odbor pregleda vsak mesec račune in predloži poročilo skupščini odnosno predsedniku.

Stenografski zapiski

55. člen

O sejah skupščine in, če predsednik odredi, tudi o sejah odborov se vodijo stenografski zapiski. Stenografski zapiski se predlože na vpogled vsakemu govorniku. Ta sme delati spremembe glede redakcije, ne da bi vnašal nove misli in razloge, ali izpuščal izražene misli in razloge. Predsednik skrbi, da govorniki ne delajo popravkov izriven označenih mej.

Stenografski zapiski se razmnože v eni izdaji.

Arhiv in pečat skupščine

56. člen

Skupščina ima svoj arhiv in knjižnico.

57. člen

Skupščina ima svoj žig, ki je v varstvu prvega tajnika.

Zaključne odredbe

58. člen

Zasedanje skupščine se sme prekiniti samo po sklepu skupščine.

59. člen

Ta poslovnik stopi v veljavo, čim ga skupščina izglasuje.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zak. o. 14/47

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani.

POROČILO

zakonodajnega odbora Ljudske skupščine LRS k predlogu poslovnika
Ljudske skupščine LRS

Zakonodajni odbor je od Predsedstva Ljudske skupščine LRS stavljeni predlog poslovnika Ljudske skupščine LRS pretresal na svoji seji dne 12. aprila 1947.

Jasno je, da mora naša skupščina kot parlamentarno telo imeti svoj poslovnik, po katerem dela sama in po katerem delajo njeni odbori. Potrebo poslovnika naglašata tudi naša ustava v svojem 57. členu, pri čemer njen 58. člen odreja, da si poslovnik predpiše skupščina sama. Dosedanji poslovnik, ki je bil izglasovan za ustavodajno skupščino, ni več uporabljen za redno ljudsko skupščino, v katero se je po sprejetju ustave spremenila ustavodajna skupščina v smislu 19. člena zakona o Ustavodajni skupščini LRS. Ne samo, da vsebuje razne določbe, ki se tičejo izključno le ustavodajne skupščine, se nekatere njegove določbe ne skladajo z našo ustavo. Razen tega je treba v poslovniku izvesti 66. člen ustave, kakor ta člen sam predpisuje. Končno se je pokazala potreba po poenostavljenju postopka pri sprejemanju zakonov v skupščini. Zato je nujno, da si skupščina predpiše poslovnik, ki na ustrezen način in v skladu z našo ustavo ureja vse to, kar se tiče njenega poslovanja kot redne ljudske skupščine. Iz teh razlogov je zakonodajni odbor predlog poslovnika Ljudske skupščine LRS v načelu soglasno sprejel.

Nato je razpravljala zakonodajni odbor o predloženem osnutku poslovnika Ljudske skupščine LRS od člena do člena in pri tem sklenil sledeče spremembe oziroma popravke:

1. člen. V 1. vrstici 1. odstavka se imata pisati besedi »novo izvoljene« skupaj, torej »novoizvoljene«; v prvi vrstici 3. odstavka se beseda »začasnemu« črta.

4. člen. V 4. vrstici 1. odstavka se zamenjata besedi »se smatra« z besedo »velja«; v 4. vrstici 3. odstavka se zamenja beseda »svobodo« z besedo »neodvisnost«, v 5. vrstici 3. odstavka pa beseda »enakost« z besedo »enotnost«.

24. člen. V 4. vrstici 1. odstavka se pomotna citacija »s členom 44« popravi »z 38. členom«.

44. člen. 2. odstavek se ima glasiti: »Poslancu se ne sme odvzeti prostost niti se ne sme začeti zoper njega kazenski postopek brez odobritve skupščine ali, ako ta ne zaseda, brez odobritve njenega Prezidija, razen če se zaloti pri samem zločinu; o tem pa je treba takoj obvestiti Prezidij Ljudske skupščine LRS«.

V 5. odstavku tega člena se imata pisati besedi »zasebno pravnih« skupaj, torej »zasebnopravnih«.

48. člen. Ta člen se ima glasiti: »Poslancem izda predsednik posebne legitimacije. V njih je navedena imunitetna pravica poslanca s tem, da je vneseno v njo besedilo prvih dveh odstavkov 44. člena tega poslovnika; razen tega je v njo vnesena določba 2. odstavka 46. člena tega poslovnika.

55. člen. Zadnje besede člena »v eni izdaji« se črtajo.

Vse te spremembe in popravke je sklenil zakonodajni odbor soglasno.

Nato je zakonodajni odbor v celoti soglasno sprejel predlog poslovnika Ljudske skupščine LRS z vsemi v tem poročilu navedenimi spremembami.

Končno je bilo prečitano in soglasno odobreno to poročilo.

Za poročevalca je odbor določil svojega tajnika.

To poročilo pošilja zakonodajni odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme v celoti.

Ljubljana, dne 14. aprila 1947.

Tajnik:
dr. Stanko Štor l. r.

Predsednik:
Viktor Avbelj l. r.

Člani:

dr. Jože Pokorn l. r.
Alojz Vrhovec l. r.
Jože Petejan l. r.
Franc Popit l. r.

Niko Jakofčič l. r.
dr. Anton Melik l. r.
Miran Košmelj l. r.
Alojz Colarič l. r.

FINANČNI ZAKON ZA DRŽAVNI PRORAČUN LRS ZA PRORAČUNSKO LETO 1947.

1. člen

Državni proračun za leto 1947 znaša skupno

izdatkov	din	3.223,883.000.—
dohodkov	din	3.223,883.000.—

2. člen

Državni proračun obsega

a) republiški proračun

z izdatki v znesku	din	2.514,518.000.—
in dohodki v znesku	,,	2.514,518.000.—

b) skupne vsote proračunov okrajnih ljudskih odborov, in sicer:

Glavnega mesta Ljubljane:

z izdatki v znesku	din	154,585.000.—
in dohodki v znesku	,,	154,585.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Celje-mesto:

z izdatki v znesku	din	44,970.000.—
in dohodki v znesku	,,	44,970.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Celje-okolica:

z izdatki v znesku	din	25,080.000.—
in dohodki v znesku	,,	25,080.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Črnomelj:

z izdatki v znesku	din	11,130.000.—
in dohodki v znesku	,,	11,130.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Dolnja Lendava:

z izdatki v znesku	din	12,900.000.—
in dohodki v znesku	,,	12,900.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Gornja Radgona:

z izdatki v znesku	din	11,870.000.—
in dohodki v znesku	,,	11,870.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Grosuplje:

z izdatki v znesku	din	11,250.000.—
in dohodki v znesku	,,	11,250.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Jesenice:

z izdatki v znesku	din	17,020.000.—
in dohodki v znesku	,,	17,020.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Kamnik:

z izdatki v znesku	din	15,110.000.—
in dohodki v znesku	,,	15,110.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Kočevje:

z izdatki v znesku	din	14,410.000.—
in dohodki v znesku	,,	14,410.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Kranj:

z izdatki v znesku	din	18,990.000.—
in dohodki v znesku	,,	18,990.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Krško:

z izdatki v znesku	din	25,360.000.—
in dohodki v znesku	,,	25,360.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana-okolica:

z izdatki v znesku	din	17,640.000.—
in dohodki v znesku	„	17,640.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Ljutomer:

z izdatki v znesku	din	11,495.000.—
in dohodki v znesku	„	11,495.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Maribor-mesto:

z izdatki v znesku	din	85,500.000.—
in dohodki v znesku	„	85,500.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Maribor-okolica:

z izdatki v znesku	din	20,350.000.—
in dohodki v znesku	„	20,350.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Mozirje:

z izdatki v znesku	din	11,830.000.—
in dohodki v znesku	„	11,830.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Murska Sobota:

z izdatki v znesku	din	32,580.000.—
in dohodki v znesku	„	32,580.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto:

z izdatki v znesku	din	34,830.000.—
in dohodki v znesku	„	34,830.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Prevalje:

z izdatki v znesku	din	19,710.000.—
in dohodki v znesku	„	19,710.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Ptuj:

z izdatki v znesku	din	26,110.000.—
in dohodki v znesku	„	26,110.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Rakek:

z izdatki v znesku	din	10,400.000.—
in dohodki v znesku	„	10,400.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Slovenska Bistrica:

z izdatki v znesku	din	11,505.000.—
in dohodki v znesku	„	11,505.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Slovenske Konjice:

z izdatki v znesku	din	9,985.000.—
in dohodki v znesku	„	9,985.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Škofja Loka:

z izdatki v znesku	din	11,530.000.—
in dohodki v znesku	„	11,530.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Šmarje pri Jelšah:

z izdatki v znesku	din	13,115.000.—
in dohodki v znesku	„	13,115.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Trbovlje:

z izdatki v znesku	din	19,280.000.—
in dohodki v znesku	„	19,280.000.—

Okrajnega ljudskega odbora Trebnje:

z izdatki v znesku	din	10,830.000.—
in dohodki v znesku	„	10,830.000.—

Skupaj proračuni okrajnih ljudskih odborov:

z izdatki v znesku	din	709,365.000.—
in dohodki v znesku	„	709,365.000.—

3. člen

Da se proračuni okrajnih ljudskih odborov spravijo v ravnotežje, se okrajnim ljudskim odborom določajo naslednji zneski republiških dohodkov, ki bodo nabrani v njih območju in so že izkazani v skupnih zneskih dohodkov v 2. členu tega zakona:

a) od dohodnine pobrane v njihovem območju:

Glavnemu mestu Ljubljana	10.7	0/0
Okrajnemu ljudskemu odboru		
Celje-mesto	55	0/0
„ „ „ Celje-okolica	27	0/0
„ „ „ Črnomelj	52	0/0
„ „ „ Dolnja Lendava	55	0/0
„ „ „ Gornja Radgona	38.9	0/0
„ „ „ Grosuplje	38	0/0
„ „ „ Jesenice	25.5	0/0
„ „ „ Kamnik	32.5	0/0
„ „ „ Kočevje	51.7	0/0
„ „ „ Kranj	17	0/0
„ „ „ Krško	65.5	0/0
„ „ „ Ljubljana-okolica	15	0/0
„ „ „ Ljutomer	31	0/0
„ „ „ Maribor-mesto	19.5	0/0
„ „ „ Maribor-okolica	26	0/0
„ „ „ Mozirje	33.8	0/0
„ „ „ Murska Sobota	56	0/0
„ „ „ Novo mesto	52	0/0
„ „ „ Prevalje	55	0/0
„ „ „ Ptuj	20	0/0
„ „ „ Rakek	28	0/0

Okrajnemu ljudskemu odboru	Slov. Bistrica . . .	26	%
”	”	39	%
”	”	44	%
”	”	57.5	%
”	”	40	%
”	”	26	%

b) od deleža Ljudske republike Slovenije na davku na promet proizvodov v zbirne proračune okrajnih ljudskih odborov skupno din 34,000.000.—.

4. člen

Ljudska republika Slovenija odvaja v korist zveznega proračuna 5% dohodnine, nabrane na njenem območju.

5. člen

Če bodo v proračunskem letu 1947 izdani predpisi, s katerimi bodo odpravljene ali združene posamezni uradi ali ustanove, sme finančni minister v soglasju s predsednikom vlade LRS prenesti kredite, predvidene v njihovih proračunih za leto 1947, v celoti ali deloma na tiste organe državne uprave, s katerimi bodo združeni oziroma na katere bodo prenesene njihove funkcije.

6. člen

Ustanove, ki se razglasijo za gospodarske ustanove, razpolagajo samostojno s svojimi dohodki po določbah 30. člena osnovnega zakona o proračunu in po predpisih, s katerimi bo urejeno izvajanje proračuna.

7. člen

Določa se 5% rezerva osebnih izdatkov, ki jo sme pristojni minister trošiti samo z odobritvijo organa za sistemizacijo.

Če se s sistemizacijo dosežejo prihranki pri osebnih izdatkih, grede ti prihranki v korist proračunske rezerve vlade LRS za osebne izdatke.

Prihranke pri osebnih izdatkih, ki se dosežejo po izvedeni sistemizaciji, sme resorni minister uporabiti v druge namene, za povzdigo resorne službe oziroma za izboljšanje delovnih pogojev v tej službi.

8. člen

V smislu 31. člena osnovnega zakona o proračunu so odredbodajalci dolžni sestaviti tromesečne načrte za izvajanje proračuna, razčlenjene po partijah, pozicijah in podpozicijah osebnih in stvarnih izdatkov, po navodilih, ki jih izda finančni minister LRS.

9. člen

Ta zakon velja od 1. januarja 1947.

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani.

POROČILO

Ljudska skupščina LRS je na svoji 1. seji I. izrednega zasedanja dne 17. januarja 1947 izvolila v odbor za gospodarski načrt in finance sledeče ljudske poslance: inž. Jožeta Levstika, Franca Furlana, dr. Miha Kambiča, Alojzija Lešnika, Martina Greifa, Ivana Ocvirka, dr. Miha Potočnika, Maksa Krmelja in Franca Tavčarja.

Odbor za gospodarski načrt in finance se je na svoji 1. seji dne 10. aprila 1947 konstituiral in je izbral za predsednika inž. Jožeta Levstika, za podpredsednika Franca Furlana in za tajnika dr. Miha Kambiča.

Na isti seji je odbor vzel v delo predlog državnega proračuna LRS za proračunsko leto 1947 skupno s predlogom finančnega zakona za državni proračun LRS za proračunsko leto 1947, ki mu ga je predložila Ljudska skupščina LRS in ki ga je na podlagi 61. člena ustave dostavila Ljudski skupščini LRS, vlada LRS. Nato se je na tej seji razpravljalo o predlogu državnega proračuna LRS za proračunsko leto 1947 skupno s predlogom finančnega zakona za državni proračun LRS za proračunsko leto 1947; govorili so minister za finance vlade LRS Zoran Polič, ki je kot predstavnik vlade obrazložil predlog vlade in člani odbora dr. Miha Kambič, dr. Miha Potočnik, Martin Greif, Maks Krmelj, Alojzij Lešnik, Franc Furlan in Ivan Ocvirk, vsi »za«. Po končani načelni razpravi je odbor za gospodarski načrt in finance predlog državnega proračuna LRS za proračunsko leto 1947 skupno s predlogom finančnega zakona za državni proračun LRS za proračunsko leto 1947, v načelu soglasno sprejel.

Dne 11. aprila 1947 je odbor na svoji 2. seji razpravljal o obeh zakonskih predlogih v podrobnostih. Razpravljajoč o posameznih razdelkih in partijah predloga državnega proračuna LRS za proračunsko leto 1947, je odbor za gospodarski načrt in finance sklenil sledeče spremembe in dopolnitve prvotnega od vlade LRS predloženega osnutka:

I. Razdelek. V 6. partiji 2. pozicije se besedilo »Nadzidava vladne palače« spremeni v »Za upravne zgradbe«.

II. Razdelek. V 26. in 29. partiji se v naslovu izpusti beseda »Državna«.

IV. Razdelek. V partiji 52 poziciji 12 se ima beseda »posestva« zamenjati za besedo »posestev«. Nadalje se ima v partiji 52 poziciji 16 popraviti tiskovna pomota in pisati »znanstvena« ter v partiji 70 poziciji 13 popraviti beseda »ekskurzija« v »ekskurzije«.

VI. Razdelek. Naslov 87. partije se ima pravilno glasiti »Akademija upodablajočih umetnosti v Ljubljani«, v naslovih 98., 100. in 101. partije izpade beseda »Državno« oziroma »Državni« ter v 113. partiji 9. pozicije zamenja beseda »publikacij« v »publikacije«.

VIII. Razdelek. V naslovu III. poglavja je med besedama »in dviganje« vstaviti besedo »strokovno« ter v besedilu rekapitulacije pod osebni izdatki v III. poglavju popraviti tiskovno pomoto v »znanstveno«.

Prav tako je odbor razpravljajoč od člana do člana o predlogu finančnega zakona za državni proračun LRS za proračunsko leto 1947 sklenil sledečo spremembo prvotnega od vlade LRS predloženega osnutka:

3. člen. V točki b) se besedilo »od deleža republike LRS« zamenja za besedilo »od deleža Ljudske republike Slovenije«.

Vse navedene spremembe in dopolnitve je odbor za gospodarski načrt in finance soglasno sprejel.

Ko je bila razprava v podrobnostih končana, je odbor za gospodarski načrt in finance dne 11. aprila 1947 na svoji 2. seji v poimenskem glasovanju soglasno sprejel predlog državnega proračuna LRS za proračunsko leto 1947 skupno s predlogom finančnega zakona za državni proračun LRS za proračunsko leto 1947.

Na seji odbora je bilo to poročilo prečitano in soglasno odobreno.

Za poročevalca je odbor določil dr. Miha Kambiča.

Poročilo pošilja odbor za gospodarski načrt in finance Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga v celoti sprejme.

Ljubljana, dne 11. aprila 1947.

Tajnik:

Dr. Miha Kambič l. r.

Predsednik:

Inž. Jože Levstik l. r.

Člani:

Franc Furlan l. r.
Alojzij Lešnik l. r.
Martin Greif l. r.
Ivan Ocvirk l. r.

dr. Miha Potočnik l. r.
Maks Krmelj l. r.
Franc Tavčar l. r.

PREDLOG ZAKONA

O ZAKLJUČNEM RAČUNU LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA PRORAČUNSKO DOBO OD 1. JULIJA 1945 DO 31. DECEMBRA 1945.

1. člen

Izvršeni izdatki in doseženi dohodki za proračunsko dobo od 1. julija do 31. decembra 1945 so:

IZDATKI:

po proračunu vlade LRS	din 506,147.935.72
„ „ okrožnih ljudskih odborov	„ 67,063.062.53
„ „ okrajnih ljudskih odborov	„ 73,847.087.61
„ „ krajevnih ljudskih odborov	„ 19,662.754.86
izdatki iz obratne glavnice:	
1. glavne republiške blagajne	„ 91,712.603.52
2. blagajn ljudskih odborov	„ 144,784.375.22
SKUPAJ	din 903,217.769.46

DOHODKI:

po proračunu vlade LRS	din 579,836.271.49
„ „ okrožnih ljudskih odborov	„ 67,063.062.53
„ „ okrajnih ljudskih odborov	„ 73,847.037.61
„ „ krajevnih ljudskih odborov	„ 19,662.754.86
dohodki obratne glavnice:	
1. glavne republiške blagajne	„ 36,918.189.01
2. blagajn ljudskih odborov	„ 122,799.694.10
SKUPAJ	din 900,127.009.60

2. člen

Odobravajo se vsi izvršeni izdatki v breme proračunskih partij in v breme obratnih glavnic VLRS in ljudskih odborov.

3. člen

Ta zakon velja od dneva razglasitve v Uradnem listu LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za gospodarski načrt in finance

Štev. 3/47

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani.

POROČILO

Odbor za gospodarski načrt in finance je na svoji 1. seji dne 10. aprila 1947 vzel v delo predlog zakona o zaključnem računu LRS za proračunsko dobo od 1. julija 1945 do 31. decembra 1945, ki mu ga je predložila Ljudska skupščina LRS in ki ga je na podlagi 61. člena ustave predložila Ljudski skupščini LRS vlada LRS.

Na isti seji je odbor razpravljajl o predloženem zakonskem predlogu v načelu; govoril je minister za finance vlade LRS Zoran Polič, ki je kot predstavnik vlade obrazložil predlog vlade in član odbora dr. Miha Kambič, na kar je odbor zakonski predlog v načelu soglasno sprejel.

Na svoji 2. seji 11. aprila 1947 je odbor razpravljajl o predlogu zakona v podrobnostih.

Ko je bila razprava v podrobnostih končana, je odbor s poimenskim glasovanjem predlog zakona o zaključnem računu LRS za proračunsko dobo od 1. julija 1945 do 31. decembra 1945 v celoti soglasno sprejel.

Poročilo je bilo odboru prečitano in ga je odbor soglasno odobril.

Za poročevalca je odbor določil dr. Miha Kambiča.

Odbor za gospodarski načrt in finance pošilja poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga v celoti sprejme.

Ljubljana, dne 11. aprila 1947.

Tajnik:
Dr. Miha Kambič l. r.

Predsednik:
Inž. Jože Levstik l. r.

Člani:

Franc Furlan l. r.
Alojzij Lešnik l. r.
Martin Greif l. r.
Ivan Ocvirk l. r.

dr. Miha Potočnik l. r.
Maks Krmelj l. r.
Franc Tavčar l. r.

PREDLOG ZAKONA O VOLITVAH ODBORNIKOV LJUDSKIH ODBOROV

Splošne določbe

1. člen

Volitve odbornikov v ljudske odbore okrajev, mest, rajonov in krajev se vrše v Ljudski republiki Sloveniji po določbah tega zakona po splošni, enaki in neposredni volilni pravici s tajnim glasovanjem.

2. člen

Ljudske odbore krajev (vasi in manjših mest) ter rajonov Glavnega mesta Ljubljane volijo državljani za dve leti, ljudske odbore okrajev in mest, ki so izvzeta iz okrajev, za tri leta.

Razen teh volitev so volitve ljudskega odbora ali posameznih odbornikov, kadar je to potrebno zaradi odpoklica, smrti ali drugačnega prenehanja mandata posameznih odbornikov.

Če je prenehal mandat ljudskega odbornika, so nadomestne volitve samo tedaj, če tak ljudski odbornik nima namestnika ali če njegov namestnik nima pogojev za ljudskega odbornika.

Odbornikom, izvoljenim po 2. odst., preneha njihova poslovna doba takrat, ko poteče poslovna doba ljudskemu odboru.

3. člen

Pravico voliti in biti voljen ima vsak državljani FLRJ, ki je prebivalec kraja, mesta ali rajona v območju upravnoteritorialne enote, za katero so volitve, in ki ima po zakonu o volilnih imenikih volilno pravico v tem območju.

Z istimi pogoji imajo pravico voliti in biti voljene tudi vojaške osebe, če so vpisane v stalni volilni imenik kraja, mesta ali rajona v območju upravnoteritorialne enote, za katero so volitve.

4. člen

Prezidij Ljudske skupščine LRS razpiše volitve z ukazom v tehle primerih:

1. volitve za vse ljudske odbore iste stopnje (splošne volitve) kakor tudi volitve v ljudske odbore za posamezna področja LRS ali za posamezne ljudske odbore (posebne volitve) ne glede na to, ali je njihova poslovna doba potekla;
2. volitve v ljudski odbor, ki ga je sam razpustil;
3. volitve v okrajni (mestni) ljudski odbor, ki je sklenil sam svoj razpust;
4. volitve v okrajni (mestni) ljudski odbor, ki je bil v celoti odpoklican.

5. člen

Okrajni izvršilni odbor oziroma izvršilni odbor mesta, ki je izvzeto iz okrajja, kakor tudi izvršilni odbor Glavnega mesta Ljubljane razpiše volitve v tehle primerih:

1. volitve svojega ljudskega odbora, kakor tudi krajevnih ljudskih odborov oziroma ljudskih odborov rajonov svojega območja, ki jim je potekla poslovna doba;
2. volitve v krajevne ljudske odbore oziroma ljudske odbore rajonov svojega območja, ki jih je okrajni (mestni) ljudski odbor razpustil;
3. volitve v krajevne ljudske odbore oziroma ljudske odbore rajonov svojega območja ali posameznih odbornikov, namesto odbornikov, ki so bili odpoklicani;
4. volitve posameznih odbornikov svojega ljudskega odbora mesto odbornikov, ki so bili odpoklicani;
5. volitve v krajevne ljudske odbore oziroma ljudske odbore rajonov svojega območja, ki so sklenili svoj razpust oziroma so odstopili;
6. volitve posameznih odbornikov svojega ljudskega odbora in odbornikov rajonskih ter krajevnih ljudskih odborov svojega območja v primeru drugačnega prenehanja mandata.

O razpisu volitev mora okrajni (mestni) izvršilni odbor obvestiti Prezidijsko Ljudsko skupščino LRS.

6. člen

V primerih, ko preneha mandat zaradi poteka poslovne dobe, se morajo razpisati volitve najkasneje tri tedne pred potekom in izvesti najkasneje mesec dni po izteku poslovne dobe. V drugih primerih se morajo razpisati volitve takoj in izvesti najkasneje v sedmih tednih po prenehanju mandata.

Razpis volitev se mora objaviti v Uradnem listu LRS najkasneje 6 tednov pred dnevom volitev.

7. člen

Dan volitev se določi v razpisu volitev ali naknadno.

Volitve ljudskih odborov se vrše v nedeljo.

Volitve v okrajne ljudske odbore in v ljudske odbore mest, ki so izvzeta iz okrajev, ne smejo biti istega dne, kakor volitve v krajevne ljudske odbore oziroma v ljudske odbore mest s stopnjo kraja in rajonov.

8. člen

Glasovanje pri volitvah je svobodno. Nihče, tudi organ državne oblasti ali organ državne uprave ne sme v nobenem primeru klicati volivca na odgovornost zaradi glasovanja pri volitvah in tudi ne sme od volivca zahtevati, naj pove, za koga je glasoval.

Dva dni pred volitvami in en dan po volitvah ne sme biti noben volivec vabljen ali klican pred organe ljudske oblasti, če bi ga to oviralo pri izvrševanju volilne pravice.

Kandidati in njihovi namestniki, kakor tudi zaupniki kandidatov se v tem času v upravnoteritorialni enoti, v kateri kandidirajo, ne smejo pripreti, razen če so zaloteni pri izvrševanju kaznivega dejanja.

Številčni sestav ljudskih odborov

9. člen

Pri določanju številčnega sestava ljudskih odborov je treba upoštevati zlasti število in gostoto prebivalstva kakor tudi obseg in zapletenost gospodarskih, kulturnih in drugih krajevnih razmer po načelih naslednjih členov.

10. člen

Število odbornikov krajevnih ljudskih odborov, ljudskih odborov mest s stopnjo kraja in mestnih rajonov, določijo okrajni izvršilni odbori oziroma izvršilni odbori mest, ki so izvzeta iz okrajev, po navodilih Prezidija Ljudske skupščine LRS.

V krajevne ljudske odbore, oziroma ljudske odbore rajonov se voli najmanj po 7 in največ po 35 odbornikov.

Kraji, ki imajo do 500 prebivalcev, volijo 7 odbornikov, kraji, ki imajo od 500 do 1000 prebivalcev, do 14 odbornikov, kraji, ki imajo od 1000 do 1500 prebivalcev, do 20 odbornikov, kraji ki imajo 1500 do 3000 prebivalcev, do 30 odbornikov in kraji, ki imajo nad 3000 prebivalcev, do 35 odbornikov. Rajoni mest, ki so izvzeta iz okrajev, imajo po 35 odbornikov.

Število odbornikov se lahko zviša ali zniža za največ eno tretjino, vendar v mejah najvišjega in najnižjega števila odbornikov. Število odbornikov se lahko zviša, če je pričakovati, da bo poslovanje ljudskega odbora bolj obsežno in zapleteno zaradi mnogoličnega sestava prebivalstva (industrijski, turistični kraji itd.), zaradi obmejnega prometa in podobnih okolnosti, v nasprotnem primeru se število odbornikov lahko zniža.

11. člen

Število odbornikov okrajnih ljudskih odborov oziroma ljudskih odborov mest, ki so izvzeta iz okrajev, določi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

V okrajne ljudske odbore in ljudske odbore mest, ki so izvzeta iz okrajev, se voli najmanj po 50 in največ po 100 odbornikov.

Okraji oziroma mesta, izvzeta iz okrajev, ki imajo do 25.000 prebivalcev, volijo 50 odbornikov. Okraji oziroma mesta izvzeta iz okrajev, ki imajo nad 25.000 prebivalcev, volijo za vsakih nadaljnjih 1000 prebivalcev še po enega odbornika, toda nikdar več kot 100.

Določba 4. odstavka 10. člena se uporablja smiselno tudi tukaj.

V ljudski odbor Glavnega mesta Ljubljane se voli 120 odbornikov.

Volilne enote

12. člen

Oborniki okrajnih ljudskih odborov in ljudskih odborov mest, ki so izvzeta iz okrajev, kakor tudi njihovih rajonov in krajev se volijo po volilnih enotah, tako da se ozemlje okraja, mesta, rajonov ali krajev razdeli na volilne enote. Volivci vsake volilne enote volijo po enega odbornika. Če se pri

obrazovanju volilnih enot pokaže potreba po združitvi ali delitvi posameznih krajev, se to ne sme zgoditi na tak način, da bi se združevali v volilne enote deli posameznih krajev.

Ljudski odbori krajev (vasi in manjših mest) se volijo praviloma prav tako po volilnih enotah, v katerih se voli po en odbornik. Pri volitvah v ljudske odbore manjših krajev in mest se lahko določijo volilne enote tako, da se voli v volilni enoti po več odbornikov, toda največ 7 v krajih in največ po 3 odborniki v mestih, to pa le s pogojem, če bi se sicer ne moglo osnovati toliko volilnih enot, kolikor je treba voliti odbornikov.

13. člen

Obseg in razmejitve volilnih enot, kakor tudi, v katerih krajih in mestih s stopnjo kraja se voli v posameznih volilnih enotah po več odbornikov, določi okrajna (mestna) volilna komisija po navodilih Prezidija Ljudske skupščine LRS po načelih 7. člena.

Svojo odločbo mora objaviti na krajevno običajen način najkasneje 10 dni po razpisu volitev v vseh krajih območja, za katero so razpisane volitve.

Volilne komisije

14. člen

Volitve odbornikov ljudskih odborov vodijo volilne komisije. Volilne komisije so stalni državni organi z nalogami, ki jih določa ta zakon. V svojem delu so neodvisne od ljudskih odborov. Ljudski odbori pa jih morajo podpirati v njihovem delu.

Te komisije so: republiška volilna komisija in okrajne oziroma mestne volilne komisije.

Sedež republiške volilne komisije je v Ljubljani, sedeži okrajnih (mestnih) volilnih komisij so na sedežih okrajnih (mestnih) ljudskih odborov.

Mesta, ki so izvzeta iz okrajev, imajo svoje mestne volilne komisije.

15. člen

Republiško volilno komisijo sestavljajo predsednik, ki mora biti član Vrhovnega sodišča LRS, tajnik in trije člani. Vsi morajo imeti namestnike. Imenuje in razrešuje jih Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Republiška volilna komisija opravlja te posle:

1. tehnično pripravlja volitve;
2. imenuje in razrešuje predsednika, tajnika, člane in namestnike okrajnih oziroma mestnih volilnih komisij;
3. nadzoruje delo okrajnih oziroma mestnih volilnih komisij, jim pomaga in daje potrebna navodila;
4. odloča o pritožbah zoper odločbo okrajnih oziroma mestnih volilnih komisij;
5. opravlja druge posle po predpisih tega zakona.

16. člen

Okrajno oziroma mestno volilno komisijo sestavljajo predsednik, ki mora biti član okrajnega sodišča na sedežu okrajne oziroma mestne volilne komisije, tajnik in trije člani. Vsi morajo imeti namestnike. Imenuje in razrešuje jih

republiška volilna komisija na predlog okrajnega (mestnega) izvršilnega odbora. Imenovanje se objavi na krajevno običajen način.

Okrajna oziroma mestna volilna komisija opravlja te posle:

1. tehnično pripravlja volitve;
2. odloča o potrditvi kandidatur in kandidatnih list;
3. določa volišča;
4. imenuje volilne odbore;
5. ugotavlja in razglašča volilne rezultate;
6. opravlja druge posle po predpisih tega zakona.

17. člen

Volilne komisije odločajo praviloma na sejah, ki so sklepčne, če so navzoči najmanj trije člani ali namestniki, med katerimi mora biti predsednik ali njegov namestnik. Odloča se z večino glasov navzočih. Pri enakosti glasov odloča glas predsedujočega.

18. člen

Članom in namestnikom volilnih komisij in volilnih odborov preneha funkcija, če kandidirajo za ljudske odbornike ali namestnike v območju volilne komisije oziroma volilnega odbora.

Predlaganje kandidatur in kandidatnih list

19. člen

Odborniki ljudskih odborov se volijo na podlagi posameznih kandidatur ali v primeru iz 2. odst. 12. člena na podlagi kandidatnih list, vloženih in potrjenih za posamezne volilne enote.

Kandidatne liste za volitve v ljudske odbore manjših krajev in mest obsegajo toliko kandidatov in toliko namestnikov, kolikor se voli odbornikov za posamezno volilno enoto.

20. člen

Ista oseba je lahko pri volitvah v okrajni (mestni) ljudski odbor kandidat ali namestnik največ v dveh volilnih enotah. Tak kandidat mora imeti v vsaki volilni enoti drugega namestnika.

Pri volitvah v krajevne ljudske odbore oziroma ljudske odbore mest s stopnjo krajev, mestnih rajonov in krajev je ista oseba lahko kandidat ali namestnik samo v eni volilni enoti.

21. člen

Posamezne kandidate ali kandidatne liste lahko predlagajo politične in družbene organizacije kakor tudi določeno število volivcev.

Predlog za potrditev kandidature za okrajni (mestni) ljudski odbor mora podpisati najmanj 30 volivcev iz območja volilne enote, za katero se postavlja kandidat.

Predlog za potrditev kandidature v ljudski odbor kraja ali rajona mora podpisati najmanj 20 volivcev iz območja volilne enote.

Predlog za potrditev kandidatne liste pri volitvah v ljudske odbore manjših krajev, kjer se voli za eno volilno enoto po več odbornikov (12. člen), se število predlagateljev lahko zniža do 50 za kandidatno listo sedmih kandidatov.

Prva dva podpisnika predloga veljata za vlagatelja predloga.

Vsak volivec sme podpisati en predlog. Če jih podpiše več, je veljaven samo podpis na predlogu, ki je vložen kot prvi.

Predlagatelj ne more biti oseba, ki je obsojena ali proti kateri je v teku kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja po zakonu o zatiranju nedovoljene trgovine, špekulacije in gospodarske sabotaže, po zakonu o zaščiti ljudske imovine in po zakonu o kaznivih dejanjih proti ljudstvu in državi.

22. člen

Predlog za potrditev kandidature oziroma kandidatne liste se sestavi takole:

V uvodu predloga se navede politična ali družbena organizacija, ki predlaga kandidaturo ali kandidatno listo.

Nato slede tile podatki:

1. ljudski odbor, za katerega so volitve;

2. naziv volilne enote;

3. rodbinsko in rojstno ime, poklic in bivališče kandidatov in namestnikov.

Nato slede podpisi volivcev, ki morajo biti overjeni od okrajnega (mestnega) ali krajevnega (rajonskega) izvršilnega odbora (izvršilnega organa) ali okrajnega sodišča. Če predlaga kandidaturo ali kandidatno listo politična ali družbena organizacija, mora poleg potrebnega števila volivcev podpisati predlog tudi ta po svojih statutarnih zastopnikih, katerih podpisi morajo biti na enak način overjeni.

Predlogu je treba priložiti:

a) pismene izjave kandidatov in namestnikov, da sprejmejo kandidaturo; podpisi morajo biti overjeni po predpisih prejšnjega odstavka;

b) potrdila pristojnih komisij za volilne imenike ali krajevnih (mestnih, rajonskih) ljudskih odborov o tem, da so kandidati, namestniki in podpisniki predloga vpisani v volilnem imeniku, in sicer kandidati in namestniki v območju upravnoteritorialne enote, za katero so volitve, podpisniki pa v volilni enoti, za katero se predlagajo kandidati;

c) potrdila pristojnih notranjih odsekov pri okrajnih (mestnih) izvršilnih odborih o tem, da kandidati in njihovi namestniki niso obsojeni in da proti njim ni uvedeno kazensko postopanje zaradi kaznivega dejanja po zakonu o zatiranju nedovoljene trgovine, špekulacije in gospodarske sabotaže, po zakonu o zaščiti ljudske imovine in po zakonu o kaznivih dejanjih proti ljudstvu in državi.

23. člen

Predlog za potrditev kandidature ali kandidatne liste mora biti predložen okrajni (mestni) volilni komisiji v dveh izvodih najpozneje tri tedne pred dnevom volitev. Komisija izda osebi, ki predlog prinese, takoj potrdilo o prejemu.

24. člen

Če umrje potrjeni kandidat ali namestnik pred volitvami ali če po potrditvi kandidature izgubi volilno pravico, lahko najmanj tri četrtine podpisnikov prvega predloga predlaga namesto umrlega drugega kandidata ali namestnika. Tak predlog mora biti vložen najkasneje 48 ur pred pričetkom volitev. V ostalem veljajo tudi za sestavo in vložitev tega predloga in za odločanje o potrditvi predpisi o vlaganju in potrjevanju kandidatur ali kandidatnih list. Okrajna (mestna) volilna komisija mora upoštevati pri tem nujnost zadeve.

25. člen

Dvoje ali več potrjenih kandidatur ali kandidatnih list za isto volilno enoto se lahko med seboj zveže z učinkom, navedenim v 61. členu.

Vezavo kandidatur ali kandidatnih list morata prijavit okrajni (mestni) volilni komisiji vlagatelja predloga vseh kandidatur ali kandidatnih list, ki se vežejo, najkasneje 14 dni pred dnevom volitev.

Prijavo morajo podpisati tudi vsi posamezni kandidati, ki se vežejo, če gre za vezavo kandidatnih list z več kandidati, pa prvi kandidat vsake kandidatne liste. Podpisi morajo biti overjeni.

Potrjevanje, odobravanje, vezava in objavljanje kandidatnih list

26. člen

Okrajna (mestna) volilna komisija mora preizkusiti v 24 urah predlog za potrditev kandidature oziroma kandidatne liste. Ako najde formalne napake, obvesti o tem vlagatelja predloga in ju pozove, naj v roku, ki jim ga določi, odstranita napake.

27. člen

Če ugotovi okrajna (mestna) volilna komisija, da kateri od kandidatov nima zakonitih pogojev za kandidata, zavrne kandidaturo oziroma kandidatno listo v 24 urah in obvesti o tem vlagatelja predloga z odločbo. Proti tej odločbi imata vlagatelja predloga pravico, pritožiti se na republiško volilno komisijo v 24 urah po prejemu odločbe. Pritožba se vložijo pri okrajni (mestni) volilni komisiji, ki jo mora s spisi in poročilom predložiti v 24 urah republiški volilni komisiji. Ta mora izdati odločbo v 24 urah po prejemu pritožbe. Njena odločba je dokončna.

Če v predlogu ni napak kakor tudi če se napake odpravijo v danem roku, potrdi okrajna (mestna) volilna komisija v 24 urah po prejemu predloga oziroma po odpravi napak kandidature ali kandidatne liste z navedbo časa, kdaj in z navedbo vrstnega reda, v katerem je bila za dotično volilno enoto potrjena. Odločbo o tem pošlje vlagateljema predloga in republiški volilni komisiji.

Če napake v danem roku niso bile odpravljene, zavrne okrajna (mestna) volilna komisija kandidaturo oziroma kandidatno listo v 24 urah po izteku roka. Proti tej odločbi je dopustna pritožba po predpisih prvega odstavka.

28. člen

Ako pravočasno prijavljena vezava kandidatur oziroma kandidatnih list ustreza predpisom 25. člena, obvesti okrajna (mestna) volilna komisija o tem v 24 urah vlagatelja predloga in republiško volilno komisijo.

Ako pravočasno prijavljena vezava ne ustreza predpisom, postopa okrajna (mestna) volilna komisija smiselno po predpisih 27. člena. Ako pomanjkljivosti v danem roku niso odpravljene, zavrne okrajna (mestna) volilna komisija vezavo v 24 urah po izteku roka. Proti tej odločbi je dopustna pritožba po 1. odstavku 28. člena. Pritožbo lahko vložita vlagatelja predloga vsake liste.

Ako je bila prijava vložena prepozno, jo zavrne okrajna (mestna) volilna komisija v 24 urah po prejemu. Glede pritožbe veljajo določbe prejšnjega odstavka.

29. člen

Okrajna (mestna) volilna komisija je dolžna pravočasno razmnožiti objavo potrjenih kandidatur oziroma kandidatnih list, in sicer za vsako kandidaturo oziroma kandidatno listo posebej. Objava mora vsebovati:

1. ako je bilo to v predlogu za potrditev kandidature ali kandidatne liste navedeno, naziv politične ali družbene organizacije, ki je kandidaturo ali kandidatno listo predlagala;
2. ljudski odbor, za katerega so volitve;
3. naziv volilne enote;
4. rodbinsko in rojstno ime, poklic in bivališče kandidata oziroma kandidatov in njihovih namestnikov;
5. pri kandidaturah oziroma kandidatnih listah, ki so med seboj vezane, označbo vezave.

Objave kandidatur oziroma kandidatnih list se morajo razlikovati med seboj po barvi papirja. Vendar morajo biti vezane kandidature oziroma vezava kandidatne liste objavljene na papirju iste barve.

30. člen

Okrajna (mestna) volilna komisija mora pravočasno poslati potrebno število razmnoženih izvodov objave potrjenih kandidatur oziroma kandidatnih list krajevnim (mestnim, rajonskim) ljudskim odborom zaradi objave in uporabe na voliščih.

Ta mora najpozneje 8 dni pred dnevom volitev razglasiti objavo potrjenih kandidatur oziroma kandidatnih list na krajevno običajen način in jih razobesiti (nabiti) na primernih mestih v območju vsakega volišča. Najmanj po dva izvoda vsake objave mora izročiti na dan pred volitvami odboru zaradi objave na volišču.

Volilni material

31. člen

Republiška volilna komisija mora poskrbeti, da okrajne (mestne) volilne komisije pravočasno dobijo in pripravijo ves potreben volilni material (skrinjice, kroglice) in druge potrebščine.

Okrajne (mestne) volilne komisije skrbijo za hranjenje tega materiala in za to, da krajevni (mestni, rajonski) ljudski odbori material pravočasno pošljejo volilnim odborom. O poslanem volilnem materialu se mora voditi poseben zapisnik.

Skrinjice morajo biti iz lesa ali druge primerne snovi. Zapirati in odpirati se morajo z dvema različnima ključema. Napnavljene morajo biti tako, da se spuščanje kroglic vanje ne vidi in ne sliši. Na vsako skrinjico mora biti jasno vtisnjena redna številka.

Natančne vzorce vsega volilnega materiala določi predsedstvo vlade LRS s posebnimi navodili.

Volišča. Volilni odbori. Glasovanje

32. člen

Vsak volivec sme glasovati samo osebno in samo enkrat.

33. člen

Prepovedano je točenje in kakršno koli drugo dajanje alkoholnih pijač na dan volitev, na dan pred volitvami in na dan po volitvah. To prepoved razglasijo krajevni (mestni, rajonski) ljudski odbori tri dni pred volitvami.

34. člen

Volišča odredi okrajna (mestna) volilna komisija. Krajevni (mestni, rajonski) ljudski odbori morajo preskrbeti za volišča najprimernejša poslopja in jih primerno urediti.

V krajih, ki imajo nad 500 volivcev, je glasovanje na več voliščih. V krajih, ki imajo manj kot 500 volivcev, se glasuje na več voliščih, če je kraj razdeljen na več volilnih enot. Vsaka volilna enota mora imeti svoje volišče. Če je v kraju več volišč, mora imeti vsako volišče svojo številko.

V bolnišnicah, porodnišnicah, invalidskih domovih in podobnih ustanovah, v katerih je nad 25 volivcev, se odredijo posebna volišča.

Okrajni (mestni, rajonski) ljudski odbori objavijo volišča na krajevno običajen način najmanj 8 dni pred dnevom volitev z navedbo, kateri volivci bodo glasovali po posameznih voliščih.

35. člen

Okrajna (mestna) volilna komisija imenuje na predlog pristojnih krajevnih (mestnih, rajonskih) ljudskih odborov za vsako volišče volilni odbor, sestavljen iz predsednika in dveh članov. Vsem trem imenuje namestnike.

Odlok o imenovanju, podpisan od predsednika in enega člana, pošlje okrajna (mestna) volilna komisija proti potrdilu predsednika volilnega odbora in krajevnemu (mestnemu, rajonskemu) ljudskemu odboru, ki mora obvestiti o imenovanju oba člana volilnega odbora in namestnike.

36. člen

Najpozneje 3 dni pred volitvami smeta vlagatelja predloga vsake kandidature oziroma kandidatne liste prijaviti okrajni (mestni) volilni komisiji za vsako volišče volilne enote po enega zaupnika odobrene kandidature oziroma kandidatne liste in njegovega namestnika.

Predsednik okrajne (mestne) volilne komisije izda prijavljenim zaupnikom in namestnikom v 48 urah potrdilo s svojim podpisom in sporoči imena zaupnikov in njihovih namestnikov krajevnim (mestnim, rajonskim) ljudskim odborom, v katerih območju so volišča, za katera so postavljeni. Ta potrdila služijo zaupnikom in njihovim namestnikom kot legitimacije za sodelovanje pri delu volilnega odbora.

37. člen

Krajevni (mestni, rajonski) ljudski odbor je dolžan, da skupno z volilnim odborom odredi v bližini volišča primerno mesto, na katerem zaupniki kandidatov oziroma kandidatnih list javno razobesijo objave kandidatur oziroma kandidatnih list in volilna gesla. To mesto je treba dati zaupnikom na razpolago najpozneje 48 ur pred začetkom volitev.

38. člen

Na dan pred volitvami se ob 3. uri popoldne zbero vsi člani volilnega odbora ali njihovi namestniki v poslopju, kjer se bo glasovalo ter prevzamejo

od krajevnega (mestnega, rajonskega) ljudskega odbora proti potrdilu skrinjice s ključi, ustrezno število kroglic, stalni volilni imenik, tiskovine z objavo kandidatur oziroma kandidatnih list in vse, kar je potrebno za izvedbo volitev. Skrinjice morajo pregledati in se prepričati, če so v redu. Nato predsednik zaklene skrinjice z dvema ključema ter zapečati njih ustja, tako da je vsaka skrinjica popolnoma zaprta. En ključ vzame predsednik, drugega pa eden izmed članov ali namestnikov volilnega odbora.

Skrinjice kandidatur oziroma kandidatnih list se postavijo v istem vrstnem redu, v katerem so bile candidature oziroma kandidatne liste potrjene. Skrinjice kandidatur oziroma kandidatnih list, ki so med seboj vezane, se postavijo po vrsti skupaj. K vsaki skrinjici postavi volilni odbor na viden in nedvoumen način tiskovino z objavo candidature oziroma kandidatne liste.

Pri tem delu imajo pravico prisostvovati tudi zaupniki kandidatur oziroma kandidatnih list.

Za temi skrinjicami se mora postaviti skrinjica brez navedbe kandidata oziroma kandidatne liste (skrinjica brez liste), v katero lahko oddajo glasove tudi volivci, ki ne bi želeli glasovati za nobenega izmed kandidatov oziroma za nobeno kandidatno listo.

39. člen

Ko volilni odbor to izvrši, napravi o svojem delu zapisnik, ki ga podpišejo vsi navzoči. Nato zapre okna, zaklene in zapečati vrata in odredi stražo za poslopje oziroma volišče. Ključ volišča vzame predsednik volilnega odbora.

40. člen

Na dan volitev se ob 7. uri zjutraj zbere volilni odbor v volilnem poslopiju, odstrani pečat, odpre volilni prostor, vstopi vanj in se prepriča, ali so skrinjice in kroglice in vse drugo v redu. Nato odpre predsednik ustje skrinjic. O tem delu in ugotovitvah sestavi volilni odbor zapisnik, ki ga podpišejo vsi navzoči.

Nato razglasi predsednik, da se začne glasovanje.

V industrijskih središčih in rudarskih okoliših lahko okrajna (mestna) volilna komisija določi drug dnevni čas volitev, vendar mora glasovanje trajati v celoti 12 ur.

41. člen

Predsednik volilnega odbora skrbi z drugimi člani odbora za vzdrževanje reda in miru v času glasovanja. V primeru potrebe zahteva predsednik pomoč narodne milice, ki je ta dan na volišču pod njegovim vodstvom.

42. člen

Ves čas glasovanja morajo biti navzoči vsi člani volilnega odbora ali njihovi namestniki.

Ako zaupnik candidature oziroma kandidatne liste zapusti volišče, se to vpiše v zapisnik, a se volitve nadaljujejo brez njega.

43. člen

Nihče ne sme priti na volišče z orožjem ali nevarnim orodjem razen v primeru, navedenem v 39. členu.

44. člen

V prostor v katerem se glasuje, vstopajo volivci po vrsti drug za drugim, toda nikdar več kakor po deset na enkrat.

45. člen

Praviloma glasuje vsak volivec na volišču, v katerega volilnem imeniku je vpisan.

Volivcem, ki po razpisu volitev spremerijo svoje bivališče, kakor tudi tisti, ki iz upravičenih razlogov v zvezi z zaposlitvijo (na primer železniško vozno osebje), v zvezi s šolami ali uradnim poslom ali v zvezi z volilnimi dejanji (člani volilnih odborov in njihovimi namestniki, zaupniki kandidatov oziroma kandidatnih list in njihovi namestniki) na dan volitev niso v kraju, kjer so vpisani v volilni imenik, smejo glasovati v kraju, v katerem so na dan volitev, če predložijo potrdilo, da so vpisani v volilnem imeniku. To potrdilo jim izda na njihovo zahtevo ljudski odbor okraja (mesta, rajona ali kraja), v katerem so vpisani v volilni imenik; taka potrdila se smejo izdajati od dne razpisa volitev pa do tretjega dne pred volitvami; pri izdajanju potrdila se v stalnem volilnem imeniku v pripombi naznači, da je tej osebi izdano potrdilo o volilni pravici in da bo na dan volitev ta oseba glasovala na drugem kraju. Takemu volivcu odvzame volilni odbor ob glasovanju potrdilo in ga priključi zapisniku o svojem delu, v katerega tudi vpiše, koliko takih volivcev je na tem volišču glasovalo.

Volivec, ki mu je bilo tako potrdilo izdano, sme na svojem volišču glasovati le, ako ob glasovanju potrdilo vrne. To se vpiše v volilni imenik in v zapisnik o delu volilnega odbora.

S potrdili po 2. odst. glasuje lahko volivec le takrat, če ležita kraj, kjer je vpisan v volilni imenik in volišče, na katerem hoče glasovati, v območju ljudskega odbora, za katerega so volitve.

46. člen

Vsak volivec mora na predsednikov poziv glasno povedati svoje rodbinsko in rojstno ime ter poklic, v krajih, kjer je več volišč, pa tudi svoje stanovanje. Predsednik ugotovi istovetnost volivca na podlagi osebne izkaznice ali na drug način.

Nato predsednik, kolikor ne postopa po določbah 2. odst. prejšnjega člena, ugotovi, ali je volivec vpisan v volilni imenik; ako je vpisan, obkroži njegovo zaporedno številko v volilnem imeniku v znamenje, da je vpisani glasoval. Obenem vpiše tisti, ki vodi seznam glasujočih, po zaporedni številki rodbinsko in rojstno ime glasovalca ter številko, pod katero je vpisan v volilnem imeniku.

47. člen

Nato razloži predsednik ali drug član volilnega odbora volivcu način glasovanja, mu izroči kroglico in ga napoti na mesto, kjer se glasuje.

Predsednik ali eden izmed članov volilnega odbora pojasni pred glasovanjem vsakemu volivcu, kateremu kandidatu ali kateri kandidatni listi pripada vsaka glasovalna skrinjica. Vsak zaupnik kandidata (kandidatne liste) ali njegov namestnik ima pravico, volivcu povedati, kateri politični ali družbeni organizaciji pripada kak kandidat ali kaka kandidatna lista in katera je skrinjica tega kandidata ali kandidatne liste.

Na volišču je prepovedana vsaka agitacija za določenega kandidata oziroma kandidatno listo.

48. člen

Glasuje se takole:

Ko volivec sprejme kroglico, jo položi v dlan desne roke, če te nima, pa v dlan leve roke, nato roko zapre in z zaprto roko pristopi po vrsti k vsaki skrinjici in seže vanjo. Kroglico spusti v tisto skrinjico, ki pripada kandidatu oziroma kandidatni listi, kateri namerava oddati svoj glas, oziroma v skrinjico brez liste, če ne želi glasovati za nobenega kandidata oziroma nobeno kandidatno listo. Ko potegne roko iz zadnje skrinjice, jo pred vsemi odpre, da lahko vsakdo vidi, da v roki ni več kroglice.

Ves čas, ko volivec glasuje, pazijo predsednik in člani volilnega odbora na to, da volivec ne premesti kroglice v drugo roko in da je ne odnese s seboj.

49. člen

Volivec, ki zaradi kake telesne hibe ne more glasovati na način, ki je predpisan v prejšnjem členu, ima pravico pripeljati s seboj osebo, ki odda glas namesto njega. O tem izda volilni odbor odločbo in jo vpiše v zapisnik.

50. člen

Ko volivec konča glasovanje, se mora odstraniti z volišča. Za volišče se šteje poslopje, v katerem se glasuje in njegovo dvorišče.

51. člen

Volilni odbor ne sme odreči glasovanja osebi, ki je vpisana v stalni volilni imenik. Morebitni ugovori ali pripombe članov odbora ali zaupnikov se vpišejo v zapisnik.

Če hoče glasovati volivec, za katerega je zabeleženo, da je že glasoval, odredi predsednik volilnega odbora, da se njegovo rodbinsko in rojstno ime, poklic in bivališče vpišejo v zapisnik, a mu ne pusti glasovati.

52. člen

Glasovanje traja nepretrgoma ves dan do 19. ure zvečer. Samo v primeru nereda ali višje sile se sme s privolitvijo večine volilnega odbora glasovanje prekiniti za čas, da se vzpostavi red. Vzrok za prekinitev in trajanje prekinitve glasovanja se vpišeta v zapisnik.

Ob 19. uri se dvorišče ali poslopje, ako dvorišča ni, zapre, in se nikogar ne sme več pustiti na volišče. Volilcem pa, ki so tedaj že v poslopju ali na dvorišču volišča, se dovoli glasovanje.

Ako se je moralo glasovanje zaradi nereda prekiniti za več kakor eno uro, se glasovanje za toliko časa podaljša.

53. člen

O poteku glasovanja se piše zapisnik, v katerega se vpišejo vsi važni dogodki.

Vsak član odbora in vsak zaupnik kandidata oziroma kandidatne liste sme dajati na zapisnik svoja posebna mnenja in staviti svoje pripombe.

Vsi člani odbora morajo zapisnik podpisati; zapisnik podpišejo tudi zaupniki kandidatov oziroma kandidatnih list. Če bi ti zapisnika ne podpisali, velja zapisnik tudi brez njihovih podpisov.

Ugotavljanje volilnih rezultatov na voliščih

54. člen

Ko se glasovanje konča, prešteje volilni odbor neporabljene kroglice in jih shrani v posebno vrečico, ki jo zapečati.

55. člen

Nato volilni odbor po volilnem imeniku in po seznamu tistih, ki so glasovali, ugotovi skupno število oddanih glasov. Ko je to ugotovljeno, začne volilni odbor odpirati skrinjice drugo za drugo in šteti glasove po oddanih kroglicah na ta način:

Predsednik odpre prvo skrinjico po vrstnem redu, kakor je postavljena in prešteje nato pred vsemi člani odbora in navzočimi zaupniki kandidatov oziroma kandidatnih list kroglice takole: ko jih našteje sto, jih izroči enemu izmed članov odbora, da jih še ta prešteje, ta pa jih izroči zaupniku tistega kandidata oziroma kandidatne liste, katere glasovi se preštevajo, da jih še on lahko tretjič prešteje. To se ponavlja toliko časa, da se preštejejo vse kroglice ene skrinjice. Nato se takoj vpiše v zapisnik z besedami številka skrinjice, kandidata oziroma kandidatne liste, za katero so bili oddani v to skrinjico glasovi in z besedami število kroglic, ki so bile v skrinjici. Vsi člani odbora in zaupniki kandidatov oziroma kandidatnih list se nato podpišejo.

Na enak način se odpro po vrsti druga za drugo nadaljnje skrinjice in se preštejejo kroglice, ki so v njih, ugotovi število oddanih glasov in vpiše v zapisnik.

Ko je končano štetje kroglic v vseh skrinjicah, se zapisnik zaključi in ga podpišejo vsi člani odbora in navzoči zaupniki kandidatov oziroma kandidatnih list. Pod podpisom se pritisne pečat krajevnega ljudskega odbora oziroma ljudskega odbora mesta, rajona. Posebna mnenja in pritožbe o delu odbora so tudi tukaj dovoljene.

Nato razglasi predsednik volilnega odbora javno pred volilnim poslopjem, koliko glasov je dobil vsak kandidat oziroma kandidatna lista.

56. člen

Zapisnike s prikjučenimi potrdili po 45. členu, volilni imenik in seznam glasovalcev spravi volilni odbor v poseben omot in ga pod pečatom ljudskega odbora naslovi na okrajno (mestno) volilno komisijo. Omot z volilnimi spisi pusti v volilnem prostoru in odide. Volilni prostor zaklene in zapečati na enak način, kakor prejšnji dan ter odredi stražo. Ključ volilnega prostora pa shrani predsednik.

Straža ne sme to noč nikogar in pod nobenim pogojem pustiti v to sobo.

57. člen

Naslednji dan po končanem glasovanju se zbero ob 7. uri zjutraj vsi člani volilnega odbora pred vrati volilnega prostora, ga odpro in vstopijo. Prepričajo se, ali je vse v redu in tako, kakor so prejšnji dan pustili in ugotovijo to v zapisniku. Nato vrnejo volilni material ljudskemu odboru, ki jim vrne potrdilo. Nato vzame predsednik omot z volilnimi spisi in ga osebno odnese okrajni (mestni) volilni komisiji. Predsednika lahko spremljajo tudi zaupniki kandidatov oziroma kandidatnih list ali njihovi namestniki.

58. člen

Ako volilni odbor soglasno sklene in v to privolijo vsi navzoči zaupniki kandidatov oziroma kandidatnih list, sme predsednik volilnega odbora, ko je bil ta sklep vpisan v zapisnik, vzeti omot z vsemi volilnimi spisi takoj po končanem glasovanju in po preštetju glasov s seboj, da ga osebno odda okrajni (mestni) volilni komisiji. V tem primeru odpade postopek, predpisan v 56. in 57. členu in volilni odbor vrne takoj volilni material ljudskim odborom.

59. člen

Ako se na dan volitev na enem ali več voliščih glasovanje iz posebnih vzrokov ni moglo končati, odredi okrajna (mestna) volilna komisija, kakor hitro to izve, da se na teh voliščih glasovanje opravi naslednjo nedeljo, ter obvesti o tem republiško volilno komisijo. Krajevni (mestni, rajonski) odbor mora pravočasno objaviti, kdaj in kje bo naknadno glasovanje.

Ugotavljanje volilnih rezultatov po okrajnih (mestnih) volilnih komisijah

60. člen

Dan po volitvah se sestane ob osmi uri zjutraj okrajna (mestna) volilna komisija zaradi prevzemanja volilnih spisov in ugotavljanja volilnih rezultatov. Prinosilcem volilnih spisov mora potrditi prejem spisov.

Pri delu okrajne (mestne) volilne komisije je lahko navzoč po en zaupnik vsakega kandidata oziroma kandidatne liste v času, ko se ugotavljajo volilni rezultati za dotično volilno enoto kakor tudi pri razglasitvi teh rezultatov.

61. člen

Okrajna (mestna) volilna komisija ugotovi po prejetih volilnih spisih, koliko volivcev je glasovalo v vsaki volilni enoti in koliko je v vsaki volilni enoti dobil glasov posamezni kandidat oziroma kandidatna lista, kakor tudi koliko glasov je bilo oddanih za skrinjico brez liste.

Ako se pri tem ugotovi razlika med številom oddanih glasov po seznamu glasovalcev in številom oddanih glasov po kroglicah, velja rezultat po kroglicah.

Pri ugotavljanju relativne večine in pri dodelitvi mandatov se ne upoštevajo glasovi, oddani v skrinjico brez liste.

62. člen

Izvoljen je tisti kandidat ali tista kandidatna lista, ki je dobila v svoji volilni enoti največ glasov (relativna večina).

Med seboj vezani kandidati oziroma kandidatne liste veljajo pri ugotavljanju večine proti drugim kandidatom oziroma kandidatnim listam kot enota. Glasovi, oddani za vezane liste, se seštejejo.

Če dobi skupina vezanih kandidatov največ glasov, velja za izvoljenega tisti izmed vezanih kandidatov, ki je dobil med njimi največ glasov. Če sta dobila dva vezana kandidata enako število glasov, odloči med njima žreb.

Če dobi pri volitvah v krajevni (rajonski) ljudski odbor skupina vezanih list največ oddanih glasov, se razdelijo odborniška mesta med vezane liste takole:

Število glasov, oddanih za vsako vezano listo, se deli z 1, 2, 3 itd. in nazadnje s številom odbornikov, kolikor jih voli ta volilna enota. Od števil, ki se dobijo s tako delitvijo, se vzame toliko največjih števil, kolikor je treba v volilni enoti izvoliti odbornikov; po teh največjih številih se dodeli vsaki vezani listi toliko odbornikov, kolikor teh največjih števil odpade na vsako vezano listo. Odborniška mesta se dodelijo posameznim listam po vrsti, kakor so kandidati na listah navedeni. V primerih enakosti tako ugotovljenih zadnjih števil odloči žreb, kateri listi pripade odborniško mesto.

63. člen

Ako sta dobila dva kandidata oziroma dve kandidatni listi ali pa skupina vezanih kandidatov oziroma vezanih kandidatnih list in kak drug kandidat oziroma kandidatna lista ali dve skupini vezanih kandidatov oziroma kandidatnih list enako število glasov, odredi okrajna (mestna) volilna komisija za to volilno enoto ponovne volitve za prihodnjo nedeljo in obvesti o tem republiško volilno komisijo. Volitve so v tem primeru le med onimi kandidati ali kandidatnimi listinami ali skupino vezanih kandidatov oziroma vezanih kandidatnih list, ki imajo enako največje število glasov.

64. člen

Okrajna (mestna) volilna komisija izda izvoljenim ljudskim odbornikom potrdilo o izvolitvi. Potrdilo podpišeta predsednik in tajnik. Potrdila se izročijo izvoljenim odbornikom neposredno ali pa po okrajnem (mestnem) izvršilnem odboru.

Obrazec potrdila predpiše predsedstvo vlade LRS.

65. člen

Če ugotovi okrajna (mestna) volilna komisija, da so bile na kakem volišču take nepravilnosti, ki utegnejo vplivati na pravilnost volilnih rezultatov v tej volilni enoti (62. člen, 1. odst.), razveljavi okrajna (mestna) volilna komisija volitve na takem volišču in odredi nove volitve za prihodnjo nedeljo.

Isto pravico ima republiška volilna komisija, če ugotovi take nepravilnosti pri reševanju pritožb ali pri pregledu volilnih spisov.

66. člen

O svojem delu sestavi okrajna (mestna) volilna komisija za vsako volilno enoto poseben zapisnik.

V zapisniku se zlasti navede, koliko je bilo kandidatov oziroma kandidatnih list v volilni enoti, katere osebe so bile prvi kandidati oziroma pri volitvah po kandidatnih listah, katere osebe so bile prvi kandidati na kandidatnih listah, koliko glasov je dobil vsak kandidat oziroma kandidatna lista v volilni enoti, koliko glasov so dobili skupno vezani kandidati oziroma vezane kandidatne liste in kateri kandidati so izvoljeni za ljudske odbornike.

Zapisnik podpišejo vsi člani komisije. Vsak član ima pravico, dati na zapisnik svoje posebno mnenje in staviti pripombe. To velja tudi za zaupnike kandidatov oziroma kandidatnih list.

Po končanem delu razglasi okrajna (mestna) volilna komisija na oglasni deski okrajnega (mestnega) ljudskega odbora, koliko je vsak kandidat oziroma kandidatna lista dobila glasov in kateri kandidati so v posameznih volilnih

enotah izvoljeni za ljudske odbornike. Volilne rezultate volitev v krajevne (rajonske) ljudske odbore sporoči okrajna (mestna) volilna komisija pristojnim krajevnim (rajonskim) ljudskim odboru za posamezne volilne enote njihovega območja, rezultate volitev v okrajne (mestne) ljudske odbore pa vsem ljudskim odboru v območju posameznih volilnih enot z naročilom, da jih objavijo na krajevno običajen način.

67. člen

Proti ugotovitvam okrajne (mestne) volilne komisije o volilnih rezultatih se lahko pritožijo predlagatelji kandidatur oziroma kandidatnih list in kandidati, vendar le vsak za svojo volilno enoto. Pritožbe se vložijo v treh dneh po objavi pri okrajni (mestni) volilni komisiji, ki jih mora predložiti s spisi in poročilom republiški volilni komisiji v 24 urah po prejemu. Republiška volilna komisija mora rešiti pritožbo v treh dneh po prejemu.

Okrajna (mestna) volilna komisija izroči vse volilne spise s svojim poročilom ljudskemu odboru, za katerega so bile volitve, zaradi verifikacije mandatov izvoljenih odbornikov in zaradi nadaljnjega hranjenja spisov.

Vsaka politična in družbena organizacija, kakor tudi vsak državljan lahko vložijo pritožbo na novoizvoljeni ljudski odbor zaradi nepravilnosti, ki so se zgodile med volilnim postopkom, kakor tudi zaradi nepravilnosti odločbe volilne komisije. Ljudski odbor rešuje vse pritožbe ob verifikaciji mandatov izvoljenih odbornikov.

Odpoklic ljudskih odborov in odbornikov

68. člen

Volivci lahko odpokličejo ljudski odbor ali posamezne odbornike ljudskega odbora pred potekom dobe, za katero so bili izvoljeni, ob pogojih in na način, ki jih določa zakon. Posamezne odbornike lahko odpokličejo samo volivci volilne enote, v kateri so bili ti odborniki izvoljeni, celotni ljudski odbor pa volivci vsega področja ljudskega odbora, v katerem je bil ljudski odbor izvoljen.

Za veljavnost odpoklica je potrebno, da glasuje za odpoklic najmanj polovica volivcev tistega območja, za katero naj se izvrši odpoklic.

Način odpoklica bo predpisan s posebnim zakonom LRS.

Prvo zasedanje ljudskega odbora

69. člen

Takoj po objavi volilnih rezultatov skliče organ, ki je razpisal volitve, novoizvoljeni ljudski odbor na prvo zasedanje, ki mora biti najkasneje osmi dan po volitvah.

Prvo zasedanje otvori po letih najstarejši navzoči ljudski odbornik in vodi njegovo delo do izvolitve delovnega predsedstva.

Do izvolitve delovnega predsedstva vodi zapisnik odbornik, ki ga izbere izmed sebe ljudski odbor na predlog začasnega predsednika.

70. člen

Nato izvoli ljudski odbor verifikacijski odbor treh do petih članov, ki izberejo med seboj predsednika in tajnika.

Ljudski odborniki predlože verifikacijskemu odboru potrdila o svoji izvolitvi.

Po predložitvi potrdila pozove začasni predsednik verifikacijski odbor, da najkasneje v 48 urah pregleda odborniška potrdila, volilne spise kakor tudi morebitne pritožbe in opozorila ter da o tem poroča.

71. člen

Verifikacijski odbor predloži začasnemu predsedniku svoje poročilo, nakar se prekinjeno zasedanje nadaljuje.

Poročilo verifikacijskega odbora prečita tajnik. Ljudski odbor nato potrdi ali razveljavi izvolitev odbornikov.

Kolikor bi obstojala sporna vprašanja, se sklepanje odloži zaradi polzevedb, ki jih mora verifikacijski odbor izvršiti najkasneje v treh dneh. O takih mandatih sklepa ljudski odbor na svoji prvi naslednji seji.

72. člen

Če se mandat ljudskega odbornika razveljavi zaradi tega, ker ne izpolnjuje pogojev za izvolitev, se pokliče na njegovo mesto njegov namestnik. Če tudi ta nima pogojev za izvolitev, ali če se razveljavi mandat odbornika zaradi nepravilnosti volitev, se izvedejo ponovne volitve. Ponovne volitve razpiše okrajni (mestni) izvršilni odbor.

Ljudski odbornik, čigar mandat osporava verifikacijski odbor, nima glasovalne pravice vse dotlej, dokler njegova izvolitev ni potrjena.

Odborniki, ki na prvem zasedanju niso predložili potrdil o izvolitvi, jih morajo predložiti najkasneje na naslednjem zasedanju.

73. člen

Ljudski odborniki, ki so bili izvoljeni v dveh volilnih enotah, izjavijo takoj po verifikaciji mandatov, v kateri volilni enoti hočejo obdržati mandat. Za volilno enoto, v kateri ne obdržijo mandata, se pokličejo na njihovo mesto namestniki.

74. člen

Nato ljudski odborniki opravijo in podpišejo tole prisego: »Prisežem pri časti svojega naroda in pri svoji časti, da bom kot ljudski odbornik vedno zvesto zastopal in branil demokratične pravice ljudstva, svobodo slovenskega naroda in Ljudske republike Slovenije; da bom zvesto branil neodvisnost, bratstvo in enotnost narodov naše skupne domovine Federativne ljudske republike Jugoslavije; da bom vedno branil in krepil pridobitve narodno-osvobodilne borbe, da bom posvetil vse svoje sile in vse svoje znanje napredku, blaginji in sreči delovnega ljudstva in da bom svojo odborniško dolžnost izpolnjeval neutrudno in zvesto.

75. člen

Po opravljeni prisegi se pri okrajnih ljudskih odborih voli delovno predsedstvo, ki sestoji iz predsednika, podpredsednika in tajnika. Delovno predsedstvo se voli za vsako zasedanje posebej. Po izvolitvi delovnega predsedstva pristopi okrajni ljudski odbor k izvolitvi izvršilnega odbora.

Pri krajevnih ljudskih odborih se takoj po opravljeni prisegi izvoli izvršilni odbor oziroma pri manjših krajevnih ljudskih odborih predsednik in tajnik (izvršilni organ). Seje krajevnega ljudskega odbora vodi njegov predsednik.

Kazenske določbe

76. člen

Zaradi prekršitve tega zakona se kaznuje:

1. kdor na kakršen koli način prepreči komu drugemu izvajati volilno pravico ali izvršiti dolžnosti, določene po tem zakonu;
2. kdor s silo ali grožnjo prisili volivca, da glasuje ali da ne glasuje za kakega kandidata ali kandidatno listo ali da podpiše predlog za potrditev kakega kandidata ali kandidatne liste, ali da ga ne podpiše;
3. kdor vpliva s podkupovanjem na volivce v smislu, navedenem v prejšnji točki;
4. član volilnega odbora, ki z zlorabo svojega položaja izvaja pritisk ali na kakršen koli način vpliva na svobodo volivca glede uporabe njegove volilne pravice;
5. volivec, ki glasuje ali skuša glasovati več kakor enkrat;
6. kdor razen primera iz 49. člena — glasuje ali poskusi glasovati mesto drugega ali pod tujim imenom;
7. kdor na kakršen koli način prekrši tajnost glasovanja;
8. kdor fizično napade volilni odbor ali volilno komisijo ali katerega od članov ali kakega zaupnika kandidata oziroma kandidatne liste ali na kak drug način ovira delo volilnega odbora ali volilne komisije;
9. kdor pride na volišče z orožjem ali nevarnim orodjem razen v primeru iz 39. člena;
10. kdor namenoma poškoduje, uniči ali odnese kakršno koli listino o volitvah ali kakršen koli predmet, ki služi za volitve ali spremeni število glasov z dodajanjem, odvzemanjem ali kako drugače;
11. stražar, ki je določen za straženje volilnega poslopja oziroma volilnih prostorov, ako dopusti, da stori kdo katere izmed dejanj navedenih v prejšnji točki;
12. kdor brez pooblastila predružači predlog za potrditev kandidatne liste, ki so jo predlagatelji že podpisali;
13. člani volilnega odbora, ki dopustijo, da glasuje nekdo, ki ni vpisan v volilnem imeniku, ali nekdo, ki je že glasoval, ali da glasuje nekdo na tuje ime;
14. člani volilnega odbora, ki brez opravičenega razloga skrajšajo ali podaljšajo čas za glasovanje ali brez opravičenega razloga menjajo volišče, ki je bilo že odrejeno in objavljeno;
15. člani volilnega odbora, katerim je bilo sporočeno, da so odrejani za to dolžnost, pa ne pridejo ob določenem času na določena mesta, da bi izvršili svojo nalogo, pa ne morejo opravičiti svojega izostanka ali brez opravičenega razloga zapustijo svoja mesta ali odrečejo podpis na zapisniku o volilnem delu;
16. kdor namenoma nepravilno piše volilni zapisnik ali v njem kaj popravi ali vanj vstavi, ko je že podpisan;
17. kdor brez poziva predsednika volilnega odbora ukaže pripeljati ali brez kakega ukaza pripelje na volišče oboroženo silo;

18. oblastveni organ, ki pokliče kakega državljana na odgovornost zaradi glasovanja po tem zakonu ali od njega zahteva, naj pove, za koga je glasoval;

19. kdor zagreši kako drugo zlonamerno kršitev predpisov tega zakona, kolikor se zanj ne kaznuje po naslednjem členu.

Za dejanja, navedena v tem členu, se kaznuje storilec po teži dejanja:

1. z denarno kaznijo do 20.000 din;

2. z odvzema prostosti.

Poleg kazni odvzema prostosti se lahko obenem izreče tudi kazen izgube političnih ali posameznih državljanskih pravic.

77. člen

Z denarno kaznijo do 5.000 din ali s prisilnim delom brez odvzema prostosti do 6 mesecev se kaznuje:

1. kdor se pri glasovanju nedostojno vede in kdor potem, ko je glasoval, ali potem, ko se je ugotovilo, da ni vpisan v stalni volilni imenik, na opomin predsednika volilnega odbora noče oditi iz poslopja, v katerem se glasuje;

2. kdor razžali volilni odbor ali kakega njegovega člana;

3. kdor proti predpisu 33. člena tega zakona toči ali na kak drug način daje alkoholne pijače.

78. člen

Ako predpisuje za dejanja iz prejšnjih dveh členov kak drug zakon strožje kazni, se storilec kaznuje po strožjem zakonu.

79. člen

Za kazenski postopek so pristojna okrajna sodišča.

Postopek se uvede na zahtevo javnega tožilca ali na prijavo katere koli osebe, politične ali družbene organizacije.

80. člen

Volilni odbor mora dejanja, kazniva po zakonu, ki jih ugotovi pri svojem uradnem poslovanju, vpisati v zapisnik o svojem delu in izpisek iz zapisnika poslati javnemu tožilcu.

Prehodne in končne določbe

81. člen

Dokler ne bodo izdani glede volilnega materiala za volitve v ljudske odbore posebni predpisi, se uporablja za volitve v ljudske odbore isti volilni material kot za volitve v Ljudsko skupščino LRS.

82. člen

Vse listine, predlogi za potrditev kandidatov oziroma kandidatnih list, pritožbe in druge vloge, kakor tudi vsi posli pred ljudskimi sodišči po tem zakonu so prosti vseh državnih pristojbin.

83. člen

Predsednik vlade LRS je pooblaščen, da izdaja navodila za uporabo tega zakona.

84. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

LJUJSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani.

POROČILO

zakonodajnega odbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o volitvah
odbornikov ljudskih odborov

Tovariši ljudski poslanci!

Splošni zakon o ljudskih odborih, sprejet maja 1946, nalaga ljudskim republikam, da v okviru njega izdajo najpozneje v šestih mesecih po veljavi tega zakona republiške zakone. Ta rok je bil podaljšan, vendar pa vlada LRS misli, da je potrebno že v teku tega leta pristopiti vsaj k reorganizaciji ljudske oblasti spodaj in izvesti volitve v ljudske odbore še pred izdajo republiškega zakona o ljudskih odborih, ki bo predložen skupščini takoj, ko bo skupščina FLRJ izpolnila na podlagi izkušenj in razvoja splošni zakon o ljudskih odborih.

Cilji, ki jih zasleduje vlada ob predložitvi tega osnutka, so sledeči:

- a) utrditi princip volilnosti v nižje ljudske odbore,
- b) imenovane odbore čimpreje zamenjati z izvoljenimi na demokratičen način.

Preden preidem na same popravke zakonodajnega odbora k osnutku, ki ga je predložila vlada, bi rad poudaril nekaj bistvenih lastnosti tega zakona.

1. Volitve v krajevne in okrajne odbore se ne vršijo na isti dan, in to iz razloga, da se poudari značaj volitev v okrajne odbore, ki niso samo organi delegatov okraja, in zaradi tehnične izvedbe.

2. Določbe o številčnem sestavu ljudskih odborov so prožne in upoštevajo število in gostoto prebivalstva kakor tudi obseg in zapletenost gospodarskih, kulturnih in drugih lokalnih razmer.

3. Volilne enote: Postavljeno je načelo, da se vse volitve izvajajo po volilnih enotah tako, da se praviloma v vsaki volilni enoti voli po en odbornik. Ta princip poudarja direktno in jasno odgovornost izvoljenega odbornika svojim volivcem in omogoča v primeru potrebe tehnično izvedbo odpoklica.

4. Kar se volilnega postopka tiče, poudarja osnutek demokratičnost in tajnost izbire mandatov s postavitvijo skrinjice brez liste.

Glasuje se s kroglicami.

Posamezne kandidate ali kandidatne liste lahko predlagajo politične in družbene organizacije kakor tudi določeno število volivcev.

V pogledu dodeljevanja mandatov je sistem kombiniran.

Posebni člen določa, da volivci lahko odpokličejo posamezne odbornike ljudskih odborov pred potekom dobe, za katero so bili izvoljeni, in sicer morajo o tem glasovati. Način odpoklica bo predpisan s posebnim zakonom.

Popravki zakonodajnega odbora k vladnemu predlogu, ki so sledeči, so razmnoženi in jih imate pred seboj.

2. člen. V 3. vrstici 1. odstavka se popravi očitna tiskovna pomota »izvzeta iz krajev« v »izvzeta iz okrajev«; v 3. vrstici 3. odstavka se vrine med besedami »nima« in »pogojev« beseda »več«; v 1. vrstici zadnjega odstavka se kratica »odst.« izpiše »odstavku«.

3. člen. Sprejet je 1. odstavek v obliki, predlagani od vlade LRS v dopisu dne 10. aprila 1947, vendar se besede »in ki imæ po zakonu o volilnih imenikih volilno pravico v tem območju« črtajo.

6. člen. V 1. vrstici se za besedo »dobe« vstavi vejica; v 3. vrstici se beseda »izteku« zamenja z besedo »preteku«.

7. člen. Konec tega člena se ima glasiti: »... kakor volitve v krajevne ljudske odbore, v ljudske odbore mest s stopnjo kraja oziroma v ljudske odbore rajonov.«

8. člen. V 1. vrstici se zamenja beseda »tudi« z besedo »niti«; v 2. vrstici se za besedo »uprave« vstavi vejica.

9. člen. V 3. vrstici se zamenja beseda »zapletenost« z besedo »posebnosti«.

10. člen. V 2. vrstici 1. odstavka se črta vejica za besedo »rajonov«; v 2. odstavku se črtajo besede »oziroma ljudske odbore rajonov«; v 3. odstavku se črta stavek »Rajoni mest, ki so izvzeta iz okrajev, imajo po 35 odbornikov«; med 3. in 4. odstavek se vrine nov odstavek, ki se glasi: »Ljudski odbori rajonov mest imajo 35 do 60 odbornikov;« v 2. odstavku se dvakrat črta beseda »po«.

11. člen. V 4. odstavku se spremeni citacija »Določba 4. odstavka« v citacijo »Določba 5. odstavka«.

12. člen. V 3. in 4. vrstici 1. odstavka se besedi »ozemlje ... razdeli« spremenita v »ozemlja ... razdelijo«; v 5. vrstici 1. odstavka se beseda »obrazovanju« zamenja z besedo »določanju«; v zadnji vrstici 1. odstavka se besede »da bi se združevali v volilne enote« zamenjajo z besedami »združili v eno volilno enoto«; v 3. vrstici 2. odstavka se besede »manjših krajev mest« zamenjajo z besedami »mest in manjših krajev«.

13. člen. V 4. vrstici 1. odstavka se po kratici »LRS« napravi pika, besede »po načelih 7. člena« pa se črtajo.

14. člen. 2. odstavek se glasi: »Te komisije so: republiška volilna komisija in okrajne oziroma v mestih, ki so izvzeta iz okrajev, mestne volilne komisije.«; 4. odstavek se črta.

19. člen. V 2. vrstici 1. odstavka se kratica »odst.« izpiše »odstavka«; v 2. odstavku se spremene besede »manjših krajev in mest« v »mest in manjših krajev«.

21. člen. V zadnjem odstavku se v 1. vrstici zamenja beseda »more« z besedo »sme«; v isti vrstici se popravi očitna tiskovna pomota »obsojen« v »obsojena«; v 4. vrstici se zamenjajo besede »po zakonu o zaščiti ljudske imovine« z besedami »po zakonu o varstvu splošnega ljudskega premoženja in premoženja pod upravo države«; v 5. vrstici se zamenjajo besede »proti ljudstvu in državi« z besedami »zoper ljudstvo in državo«.

22. člen. V 15. vrstici 3. odstavka se popravi očitna tiskovna pomota »tatutarnih« v »statutarnih«; v zadnjem odstavku se mesto besed »po zakonu o zatiranju« ... (do konca člena) reče »po zakonih, ki so navedeni v 7. odstavku 21. člena«.

24. člen. Uvod zakona se ima glasiti »Če potrjeni kandidat ali namestnik pred volitvami umre ali če ...«; v 3. vrstici se besede »namesto umrlega« črtajo.

25. člen. V 2. vrstici se besede, »navedenim v 61. členu« spremenene v »navedenim v 62. členu«.

Naslov nad 26. členom se ima glasiti: »Potrditev in objava kandidatur in kandidatnih list ter obravnavanje vezave.«

27. člen. Začetne besede člena se spremene tako, da se glase: »Če okrajna (mestna) volilna komisija ugotovi, da...«; v 4. vrstici 1. odstavka se besede »pravico, pritožili se«, zamenjajo z besedama »pravico pritožbe«; v 3. vrstici zadnjega odstavka se beseda »izteku« zamenja z besedo »preteku«; v 4. vrstici zadnjega odstavka se med besedo »odstavka« in piko vrineta besedi »tega člena«.

28. člen. V 4. vrstici 2. odstavka se beseda »izteku« zamenja z besedo »preteku«; v 5. vrstici 2. odstavka se napačna citacija »28. člena« popravi v »27. člena«.

29. člen. V točki 2. se po besedama »ljudski odbor« vstavi pomotoma izostala vejica; v zadnji vrstici člena se tiskovna pomota »vezava« popravi v »vezane«.

30. člen. V 3. vrstici 1. odstavka se črta za besedo »rajonskim« pomotoma vstavljena vejica; v 3. vrstici 2. odstavka se črta »(nabiti)«; v zadnji vrstici člena se vrine med besedama »volitvami« in »odboru« beseda »volilnemu«.

31. člen. V zadnji vrstici 3. odstavka se zamenja beseda »redna« z besedo »zaporedna«.

34. člen. 1. odstavek se glasi: »Krajevni (mestni, rajonski) ljudski odbori morajo preskrbeti za volišča najprimernejša poslopja in jih primerno urediti. Volišča odredi okrajna (mestna) volilna komisija.«; v 1. vrstici 4. odstavka se tiskovna pomota »Okrajni« popravi v »Krajevni«.

35. člen. V 1. vrstici 2. odstavka se popravi besedi »Odlok...« podpisano v »Odlomba...« podpisano.

43. člen. V 2. vrstici se citira namesto »navedenem v 39. členu« navedenem v 41. členu.

44. člen. V uvodu se popravi očitna tiskovna pomota »V prosto v katerem...« v »V prostor, v katerem...«.

45. člen. V 6. vrstici 2. odstavka se za besedo »namestniki« postavi pomotoma izostal zaklepaj; v 1. vrstici zadnjega odstavka se okrajšava »odst.« izpiše »odstavku«.

46. člen. V 1. vrstici 2. odstavka se okrajšava »odst.« izpiše »odstavka«.

47. člen. V 1. vrstici 3. odstavka se očitna tiskovna pomota »vsak agitacija« popravi v »vsaka agitacija«.

50. člen. V 2. vrstici se vstavi za besedo »glasuje« vejica.

58. člen. V 2. vrstici se beseda »smejo« popravi v besedo »sme«.

61. člen. V 2. vrstici 1. odstavka se popravi beseda »spisov« v »spisih«.

66. člen. Dvakrat pisane besede »katere osebe so bile prvi kandidati na kandidatnih listah,« se enkrat črtajo.

70. člen. V 2. vrstici 1. odstavka se očitna tiskovna pomota »izberejo med seboj« popravi v »izberejo izmed sebe«.

73. člen. V 3. vrstici se za besedo »mandata« vstavi vejica.

75. člen se popolnoma črta in dobijo vsi nadaljnji členi za eno manjše število.

75. (stari 76.) člen. V 9. točki se citacija »iz 39. člena« zamenja s citacijo »iz 41. člena«.

81. (stari 82.) člen. V 3. vrstici se besede »po tem zakonu« zamenjajo z », ki so v zvezi s tem zakonom«.

Vse te spremembe in popravke je sklenil zakonodajni odbor po pregledu zakona člen za členom soglasno na sejah dne 10., 11. in 12. aprila 1947.

Nato je zakonodajni odbor soglasno sprejel predlog zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov s spremembami, ki jih imate pred seboj v celoti.

Končno je bilo prečitano in soglasno odobreno to poročilo.

Za poročevalca je odbor določil Franca Popita.

Tovariši poslanci!

Predloženi osnutek je v skladu z ustavo FLRJ in splošnim zakonom o ljudskih odborih, z ustavo LRS in ker je nujnost za izdajo tega zakona iz razlogov, ki sem jih preje utemeljil, predlagam v imenu zakonodajnega odbora, da skupščina sprejme predloženi osnutek v celoti.

Ljubljana, dne 14. aprila 1947.

Tajnik:
dr. Stanko Štor l. r.

Predsednik:
Viktor Avbelj l. r.

Člani:

dr. Jože Pokorn l. r.
Niko Jakofčič l. r.
dr. Anton Melik l. r.
dr. Marijan Brecelj l. r.
Miran Košmelj l. r.
Matija Maležič l. r.

Alojz Vrhovec l. r.
Mara Bešter l. r.
Franc Popit l. r.
Alojz Colarič l. r.
Jože Petejan l. r.

PREDLOG ZAKONA O PREZIDIJU LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

1. člen

Prezidij Ljudske skupščine LRS sestoji iz predsednika, dveh do treh podpredsednikov, sekretarja in največ dvajsetih članov.

2. člen

Prezidij Ljudske skupščine LRS izvoli Ljudska skupščina LRS na svojem zasedanju z večino glasov navzočih ljudskih poslancev.

3. člen

Predsednik, podpredsednik in sekretar sestavljajo Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS.

4. člen

Prezidij Ljudske skupščine LRS opravlja v imenu Ljudske skupščine LRS naslednje posle:

1. je predstavnik suverenosti Ljudske republike Slovenije;
2. sklicuje zasedanje Ljudske skupščine LRS;
3. razpisuje volitve v Ljudsko skupščino LRS;
4. daje obvezno tolmačenje zakonov LRS;

5. razglašala sprejete zakone, izdaja ukaze;
6. predlaga Prezidiju Ljudske skupščine FLRJ, da presodi skladnost zakonov LRS z ustavo FLRJ in z zveznimi zakoni;
7. izvršuje pravico pomilostitve po zakonskih predpisih;
8. podeljuje priznanja in častne naslove Ljudske republike Slovenije po zakonskih predpisih;
9. imenuje in razrešuje na predlog predsednika vlade LRS posamezne člane vlade med dvema zasedanjima Ljudske skupščine LRS, a potrebna je naknadna potrditev Ljudske skupščine LRS;
10. določa na predlog predsednika vlade LRS namestnike članov vlade LRS;
11. spreminja, spaja ali odpravlja med dvema zasedanjima Ljudske skupščine LRS na predlog predsednika vlade LRS obstoječa ministrstva in komisije, a potrebna je naknadna potrditev Ljudske skupščine LRS;
12. med dvema zasedanjima Ljudske skupščine LRS nadzoruje delo vlade LRS in sprejema od nje poročila o njenem delu;
13. razveljavlja ali odpravlja uredbe, navodila, odredbe in odločbe vlade LRS, če niso v skladu z ustavo FLRJ ali z ustavo LRS in z zakoni FLRJ ali LRS;
14. potrjuje statute okrajnih ljudskih odborov ter ljudskih odborov Glavnega mesta Ljubljane in mest, izvzetih iz okrajev;
15. razpušča ljudske odbore, če je njihovo delovanje v nasprotju z ustavama FLRJ ali LRS in z zakoni FLRJ ali LRS;
16. razrešuje dolžnosti izvršilne odbore ljudskih odborov, če je njihovo delovanje v nasprotju z ustavama FLRJ ali LRS in z zakoni FLRJ ali LRS;
17. razpisuje volitve v ljudske odbore po zakonu o volitvah odbornikov ljudskih odborov;
18. razveljavlja, odpravlja ali spreminja nezakonite ali nepravilne odloke, odredbe, navodila in odločbe ljudskih odborov;
19. določa na predlog vlade LRS, katera podjetja in ustanove imajo republiški pomen;
20. razpisuje po odločbi Ljudske skupščine LRS ali na predlog vlade LRS ljudski referendum v vprašanjih, za katera je pristojna Ljudska republika Slovenija;
21. rešuje vprašanja in zadeve, za katere ga pooblasti Ljudska skupščina LRS;
22. vrši vse ostale posle, ki so z ustavo LRS ali z zakoni FLRJ ali LRS dani v njegovo pristojnost.

5. člen

Prezidij Ljudske skupščine LRS je za svoje delo odgovoren Ljudski skupščini LRS. Ljudska skupščina LRS lahko vsak čas odpokliče Prezidij in izvoli novega in lahko tudi vsak čas razreši posamezne člane Prezidija in izvoli nove.

6. člen

Prezidij Ljudske skupščine LRS se izvoli za tisti čas, za katerega je izvoljena Ljudska skupščina LRS.

Kadar se Ljudska skupščina LRS razpusti, opravlja Prezidij posle do izvolitve novega Prezidija Ljudske skupščine LRS.

7. člen

Prezidij Ljudske skupščine LRS sme posle iz 4. člena tega zakona prenesti na Predsedstvo Prezidija izvzemši posle iz 3., 4., 9., 11., 12., 14., 20. in 21. točke navedenega člena.

8. člen

Prezidij Ljudske skupščine LRS izdaja v zadevah, za katere je pristojen, ukaze, navodila in odločbe. Podpisujeta jih predsednik in sekretar.

9. člen

Prezidij Ljudske skupščine LRS sme za posamezne posle, za katere je pristojen, ustanavljati svoje oddelke in odbore, ki jih sestavljajo in vodijo člani Prezidija.

10. člen

Svoj notranji ustroj si predpiše Prezidij Ljudske skupščine LRS s pravilnikom.

11. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

Z istim dnem preneha veljati zakon o Prezidiju Ustavodajne skupščine Ljudske republike Slovenije z dne 20. novembra 1946 (Uradni list LRS št. 274/74—1946).

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Zak. o. 11/47

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v Ljubljani.

POROČILO

zakonodajnega odbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona
o Prezidiju Ljudske skupščine LRS

Zakonodajni odbor je od vlade LRS stavljeni predlog zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS pretresal na svoji seji dne 10. aprila 1947.

Ustavodajna skupščina LRS je dne 19. novembra 1946 izglasovala Zakon o Prezidiju Ustavodajne skupščine LRS. Po sprejetju ustave se je ustavodajna skupščina v smislu 19. člena zakona o Ustavodajni skupščini LRS spremenila v redno ljudsko skupščino, Prezidij Ustavodajne skupščine LRS pa v Prezidij Ljudske skupščine LRS. Že zato naj bi zakon, sklenjen za Prezidij Ustavodajne skupščine, pravzaprav ne veljal več za Prezidij Ljudske skupščine LRS. Razen tega pa se zakon o Prezidiju Ustavodajne skupščine LRS tudi ne sklada z vsemi določbami pozneje izglasovane ustave o Prezidiju Ljudske skupščine LRS. Zato je nujno potrebno, da se pravni položaj Prezidija Ljudske skupščine LRS uredi z novim zakonom, ki je v soglasju z ustavo. Iz tega razloga in glede na dejstvo, da se od vlade predloženi osnutek zakona sklada z ustavo FLRJ in ustavo LRS ter ni protiven zveznim zakonom, je zakonodajni odbor soglasno sklenil, da predlog zakona v načelu sprejme.

Razpravljajoč od člena do člena je zakonodajni odbor sklenil sledeče spremembe in popravke prvotnega od vlade LRS predloženega besedila zakona:

3. člen. Očividna tiskovna pomota v tem členu »podpredsednik« se popravi tako, da se mora ta beseda glasiti »podpredsedniki«.

4. člen. V 9., 11. in 12. točki se morajo besede »med dvema zasedanjima« slovnično pravilno glasiti »med dvema zasedanjema«, nadalje ima v 10. točki odpasti druga kratica »LRS« kot nepotrebna, končno se morajo glasiti v 20. točki besede »referendum v vprašanjih« pravilno »referendum o vprašanjih«.

7. člen. Med one posle, ki jih Prezidij ne sme prenašati na svoje Predsedstvo, naj spadajo tudi posli iz 13. točke 4. člena, zato se vrine med citacijo 12. točke in 14. točke citacija 13. točke, tako da se korec tega člena glasi »izvzemši posle iz 3., 4., 9., 11., 12., 13., 14., 20. in 21. točke navedenega člena«.

8. člen. Za besedo »pristojen« se vstavi pomotoma izostala vejica.

Vse te spremembe oziroma popravke je sklenil zakonodajni odbor soglasno.

Nato je zakonodajni odbor soglasno sprejel predlog zakona v celoti z vsemi v tem poročilu navedenimi spremembami in popravki.

Končno je bilo prečitano in soglasno odobreno to poročilo.

Za poročevalca je odbor določil Alojza Vrhovca.

To poročilo pošilja zakonodajni odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme v celoti.

Ljubljana, dne 11. aprila 1947.

Tajnik:

dr. Stanko Štor l. r.

Predsednik:

Viktor Avbelj l. r.

Člani:

Vida Tomšič l. r.

dr. Jože Pokorn l. r.

Jože Petejan l. r.

Niko Jakofčič l. r.

dr. Anton Melik l. r.

Matija Maležič l. r.

Miran Košmelj l. r.

Mara Bešter l. r.

Alojz Colarič l. r.

PREDLOG ZAKONA

O POOBLASTILU PREDSEDSTVA PREZIDIJA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS ZA REŠEVANJE PROŠENJ IN PRITOŽB, POSLANIH LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

1. člen

Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS je pooblaščen, da po naročilu in predlogu Ljudske skupščine LRS, odbora za prošnje in pritožbe izdaja po predpisih zakonov odločbe v vseh prošnjah in pritožbah, poslanih Ljudski skupščini LRS.

2. člen

Prošnje in pritožbe, poslane Ljudski skupščini LRS so proste taks.

3. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v
Ljubljani.

POROČILO

zakonodajnega odbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o pooblastilu Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošenj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS.

Zakonodajni odbor je od vlade LRS stavljeni predlog zakona o pooblastilu Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošenj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS, pretresal na svoji seji dne 10. aprila 1947.

Poročila in predloge svojega odbora za prošnje in pritožbe bi sicer morala reševati Ljudska skupščina LRS sama. S takim delom pa bi bila skupščina preveč obremenjena. Zato je umestno, da prenese v tem pogledu svojo pristojnost na Predsedstvo svojega Prezidija. Tak prenos pristojnosti pa ni le umesten, temveč tudi ni protiven ustavi FLRJ ali ustavi LRS. Zaradi tega je zakonodajni odbor soglasno sklenil, da od vlade predloženi zakonski predlog v načelu sprejme. Odbor temu pristavlja, da je tudi Ljudska skupščina FLRJ že konec leta 1946 sklenila glede prošenj in pritožb, ki se predložijo enemu njenih obeh svetov, prav tak zakon, ki je bil objavljen v Uradnem listu FLRJ dne 27. decembra 1946.

Zakonodajni odbor je razpravljal o vseh treh členih zakonskega predloga tudi v podrobnostih in soglasno sklenil sledeče popravke:

1. člen. Ta člen se stilistično popravi tako, da se glasi: »Ljudska skupščina LRS pooblašča Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS, da po poročilu in predlogu odbora za prošnje in pritožbe izdaja po predpisih zakonov odločbe o vseh prošnjah in pritožbah, poslanih Ljudski skupščini LRS.«

2. člen. Za kratico »LRS« se vstavi pomotoma izostala vejica.

Nato je zakonodajni odbor soglasno sprejel predlog zakona v celoti z obehma v tem poročilu navedenima popravkoma.

Končno je bilo prečitano in soglasno odobreno to poročilo.

Za poročevalca je odbor določil Alojza Vrhovca.

To poročilo pošilja zakonodajni odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga v celoti sprejme.

Ljubljana, dne 11. aprila 1947.

Tajnik:
dr. Stanko Štor l. r.

Predsednik:
Viktor Avbelj l. r.

Člani:

Vida Tomšič l. r.
dr. Jože Pokorn l. r.
Jože Petejan l. r.
Niko Jakofčič l. r.
dr. Anton Melik l. r.

Matija Maležič l. r.
Miran Košmelj l. r.
Mara Bešter l. r.
Alojz Colarič l. r.

UKAZI

Na podlagi 7. točke 72. člena ustave LRS, 9. točke 4. člena zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS ter na predlog vlade LRS Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS

razrešuje

Janeza Hribarja dolžnosti ministra za kmetijstvo in gozdarstvo LRS in

imenuje

inž. Jožeta Levstika za ministra za kmetijstvo in gozdarstvo LRS.

Glavno mesto Ljubljana, dne 15. februarja 1947.

Št. 9/47.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Sekretar:

France Lubej l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

Na podlagi 7. točke 72. člena ustave LRS, 9. točke 4. člena zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS ter na predlog vlade LRS Predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS

imenuje

Ivana Regenta za ministra za komunalne zadeve LRS.

Glavno mesto Ljubljana, dne 9. junija 1947.

U. št. 18/47.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Sekretar:

France Lubej l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar l. r.

PREDLOG ZAKONA

O PETLETNEM PLANU ZA RAZVOJ NARODNEGA
GOSPODARSTVA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
V LETIH 1947—1951

UVOD

1. Proti okupatorskim fašističnim silam, proti ljudstvu sovražnim hegemonističnim in izdajalskim režimom stare Jugoslavije in proti izkoreninjeni domači reakciji je šlo slovensko ljudstvo ob zlomu predaprilske Jugoslavije v letu 1941 na poziv Komunistične partije Jugoslavije in strnjeno v Osvobodilni fronti v boj za osvoboditev in združitev ter za tako demokratično državno politično in družbeno ureditev svoje domovine, v kateri bo delovno ljudstvo

zaživelo človeka dostojno življenje. V trdni zvezi vseh jugoslovanskih narodov je bil osvobodilni boj zmagovito zaključen, utrjena sta bila bratstvo in enotnost naših narodov, ustvarjena je bila močna ljudska jugoslovanska armada, postavljeni so bili temelji novi ljudski oblasti in novi državni organizaciji. Slovenski narod je postal suveren, uresničil je svoje vekovne težnje in se kot narod s svojo lastno državno organizacijo vključil v resnično domovino vseh jugoslovanskih narodov, v Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo.

2. Kakor je bil osvobodilni boj slovenskega ljudstva uspešen zato, ker je bil vključen v enotno borbo vseh jugoslovanskih narodov, tako je bila zgraditev države, obnova porušene domovine, utrditev političnega reda in narodnega gospodarstva uspešna zato, ker so jugoslovanski narodi tudi po vojni skupaj obnavljali in gradili. V dobi dveh povojnih let so bili ustvarjeni vsi temelji za nov družbeni red. Z učvrstitvijo ljudske oblasti, z agrarno reformo in nacionalizacijo bank, industrije in veletrgovine je bil zadan smrtni udarec ostankom sistema izkoriščanja človeka po človeku. Bil je ustvarjen po svoji vsebini socialistični državni sektor in bil okrepljen v taki meri, da je postal skupaj z ljudskim združništvom usmerjevalec vsega narodnega gospodarstva. Z vsem tem so ustvarjeni vsi potrebni pogoji za socialistično graditev narodnega gospodarstva, za graditev socializma v naši domovini.

3. Delovne množice Jugoslavije so z enakim junaštvom in požrtvovalnostjo kakor v vojni tako tudi v dobi po osvoboditvi izgrajevale svojo državo, jo gospodarsko obnavljale in jo krepile. Zahvaljujoč njihovi predanosti in delovnemu poletu je bila ustvarjena možnost prehoda na plansko gospodarstvo. Zaradi tega in ker je vlada Ljudske republike Jugoslavije v dobi 1945—1947 pripravila vse potrebne organizacijske in materialne pogoje za ta prehod, so mogli narodi Jugoslavije 28. aprila 1947 sprejeti v svoji ljudski skupščini zakon o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva FLRJ v letih 1947—1951.

4. Z investicijami za dvig industrije in elektrifikacije, za dvig kmetijstva, gozdarstva in stavbarstva, prometa in trgovine, za dvig prosvete, znanosti in umetnosti — v znesku 278 milijard dinarjev, z dvigom tehnike in uvajanjem modernih znanstvenih metod v produkciji, s širokim in intenzivnejšim šolanjem kadra, z dvigom delovnega poleta, delovne discipline, samoiniciative, tekmovanja in novatorstva — bodo izpolnjene velike naloge prvega obče-državnega petletnega plana:

odpravljena bo gospodarska in tehnična zaostalost države, okrepljena bo njena ekonomska in obrambna moč, okreplil se bo socialistični sektor narodnega gospodarstva in splošno blagostanje delovnega ljudstva v državnem, združnem in privatnem sektorju se bo dvignilo. Z izvedbo zveznega petletnega plana bo visoko dvignjena ekonomska in kulturna raven države kot celote in vsake ljudske republike posebej.

5. Realizacija investicij obče-državnega plana na ozemlju LR Slovenije bo služila napredku vsega slovenskega ljudstva. Zvezne investicije v rudarstvo, elektrifikacijo in industrijo v znesku 14 milijard dinarjev bodo dvignile industrijski značaj Slovenije, obenem pa ustvarjale kmetijstvu in obrtništvu boljše pogoje razvoja. Investicije v promet v znesku blizu 5 milijard bodo v znatni meri dvignile gospodarsko raven Slovenije in bodo — med drugim — zlasti dvignile važnost turizma za Slovenijo. Zvezne investicije v stanovanjski fond v znesku blizu 2 milijardi dinarjev bodo okrepile stanovanjski

fond v Sloveniji in dvignile standard prebivalstva. Ostale zvezne investicije v obče kulturne namene, posebno v zdravstvo in v fizikulturo, bodo znatna pomoč k dvigu duhovne in telesne moči slovenskega ljudstva.

6. Skupna osvobodilna vojna jugoslovanskih narodov proti fašizmu, imperializmu in domači reakciji in pravilna rešitev nacionalnega vprašanja je omogočila slovenskemu ljudstvu lastno državno organizacijo, družbeno in kulturno obnovo ter organizacijo in krepitev lastnega republiškega gospodarstva. Zato sprejema Ljudska republika Slovenija, zastopajoč načelo enotne jugoslovanske gospodarske politike, v okviru občedržavnega plana svoj republiški petletni plan za dobo 1947—1951. Ta svoj plan in njegovo izvedbo oslanja Ljudska republika Slovenija na stopnjo svojega dosedanjega razvoja in na mobilizacijo vseh ljudskih in materialnih virov. Enotnost vsega delovnega ljudstva Slovenije, združenega v vsenarodni politični organizaciji Osvobodilni fronti Slovenije in na čelu s Komunistično partijo Slovenije, delovni polet in duh tekmovanja delavstva v proizvodnji, aktivna zavestna težnja našega kmetijskega ljudstva h gospodarskemu napredku, predanost naše inteligence ljudstvu, trdna povezanost delavca, kmeta, delovne inteligence in vseh delovnih srednjih slojev, organiziran in ekonomsko močan državni gospodarski sektor, široko omrežje zadrug vseh vrst, razvito obrtništvo, visoka zavest in delavnost prebivalstva — vse to so temelji in poročstvo za izvedbo plana.

7. Temelj planskega razvoja narodnega gospodarstva v Ljudski republiki Sloveniji je v okviru zveznih nalog industrializacije in elektrifikacije na novo zgraditi in razviti obstoječo republiško industrijo vseh vrst, predvsem kemično, lesno, kovinsko in tekstilno. Uvesti v vso industrijsko proizvodnjo moderne znanstvene metode in osloniti njeno izgraditev na moderno tehnično bazo. Z izgraditvijo velikih prometnih naprav razviti in izboljšati promet. Ob dvigu in razvoju industrijske proizvodnje dvigniti kmetijstvo in gozdarstvo Slovenije v smeri večje kvantitetne in kvalitete proizvodnje, v gojitev donosnejših poljedelskih kultur, v dvig živinoreje, sadjarstva in vinogradništva. Nuditi vso pomoč razvoju zadružništva vseh vrst. Dvigniti in razviti obrtništvo ter ga oskrbeti s surovinami in orodjem. Dvigniti gospodarsko moč okrajev, zgraditi in razviti lokalno proizvodnjo. Razviti šolstvo, prosveto, znanost in umetnost. Dvigniti obči standard prebivalstva z graditvijo stanovanj, komunalnih naprav, z boljšo in izdatnejšo preskrbo in prehrano, z izgraditvijo in organizacijo zdravstvenih in socialnih ustanov ter omogočiti delovnemu ljudstvu višje kulturno življenje. Zato bo Ljudska republika Slovenija povišala akumulacijo finančnih sredstev, izkoristila lastne vire za pridobivanje materiala, tako da bo sposobna v teku petih let za uresničitev plana investirati iz lastnih sredstev blizu 13 milijard dinarjev.

8. Ker so dani vsi objektivni pogoji za sistematični prehod na plansko gospodarstvo v Sloveniji in ker je vlada LRS v okviru vsedržavnega gospodarskega sistema, po navodilih in s pomočjo vlade FLRJ, pripravila organizacijske in materialne pogoje za ta prehod, zato sprejema Ljudska skupščina LRS petletni plan za razvoj narodnega gospodarstva v Sloveniji z osnovno nalogo

dvigniti gospodarstvo in tehniko v Sloveniji,

okrepiti in razvijati socialistični sektor narodnega gospodarstva,

dvigniti splošno blagostanje delovnega ljudstva na državnem, združenem in privatnem področju,

dvigniti — na temeljih povečane gospodarske moči slovenskega naroda in povečanja blagostanja delovnega ljudstva — raven nacionalne kulture slovenskega naroda.

PRVI DEL

I. poglavje

Osnovne naloge petletnega plana

1. člen

V dobi bodočih petih let bo LR Slovenija na osnovi občedržavnega, državnega in svojega republiškega gospodarskega plana razvila in dvignila z mobilizacijo vseh ljudskih in materialnih sil svojo industrijo, kmetijstvo in ostale proizvodne panoge, tehniko, znanost in prosveto na višjo raven in s tem zagotovila dvig kulture in občega življenjskega standarda slovenskega ljudstva.

Narodni dohodek v okviru republiškega gospodarstva se bo povečal od 12.5 milijarde dinarjev v letu 1939 na 18.5 milijarde dinarjev v l. 1951, tako da se bo dvignil celotni narodni dohodek v Ljudski republiki Sloveniji, upoštevajoč zvezne proizvodjalne panoge, od 16 milijard na 24 milijard dinarjev v letu 1951.

V gospodarstvu Ljudske republike Slovenije se bo vrednost celotne proizvodnje dvignila od 22 milijard v letu 1939 na 34 milijard dinarjev v l. 1951.

Ljudska republika Slovenija bo iz svojih lastnih sredstev investirala v proizvodjalne panoge republiškega in lokalnega značaja 8.764 milijonov dinarjev in 3.920 milijonov dinarjev v neproizvodjalne panoge, tako da bodo znašale celotne investicije na ozemlju Ljudske republike Slovenije skupno z zveznimi investicijami v dobi petletke za proizvodjalne in neproizvodjalne panoge preko 33 milijard dinarjev.

2. člen

Za uresničitev petletnega plana se postavljajo i n d u s t r i j i LR Slovenije te osnovne naloge:

1. Povečati vrednost industrijske republiške proizvodnje od 4.6 milijarde v l. 1946 na 12.6 milijarde dinarjev v l. 1951, to je za 2.7-krat.

2. Za izvedbo vsedržavnega plana težke industrije mobilizirati vse potrebne republiške sile in vire, samostojno pa izgraditi republiško industrijo vodnih turbin in gradbenih strojev.

3. Izgraditi lahko kovinsko in kemično industrijo kot bazi za razvoj ostalih panog industrije, kmetijstva in gradbene delavnosti.

4. V okviru občedržavnega plana elektrifikacije izgraditi manjše republiške hidrocentrale, širiti električno omrežje in elektrificirati podeželje.

5. Izgraditi novo in razširiti obstoječo industrijo gradbenega materiala kot osnovo za izvedbo celotnega investicijskega plana na teritoriju LRS.

6. V lesni industriji zgraditi dva lesna kombinata in racionalizirati obstoječo lesno industrijo v čim večjo in ekonomičnejšo izrabo lesa in lesnih odpadkov.

7. V tekstilni in usnjarski industriji izvesti racionalizacijo in rekonstrukcijo za dvig kakovosti proizvodov.

8. Racionalizirati republiške premogovnike in dvigniti njihovo proizvodnjo.

9. Izgraditi in razviti industrijo lokalnega pomena kot osnovo lastnega gospodarstva ljudskih odborov in kot dopolnilo zvezni in republiški industriji.

3. člen

Kmetijstvu in gozdarstvu LRS se postavljajo te osnovne naloge:

1. Z izvedbo obsežnih melioracijskih del osušiti 20.000 ha zemljišč.
2. Povečati posejane površine industrijskih rastlin za 12.300 ha, vrtnih za 11.000 ha in krmskih rastlin za 17.800 ha v primerjavi z letom 1939.
3. Dvigniti število goveje živine za 75.000, prašičev za 138.000, ovac za 46.000 glav v primerjavi z letom 1939.
4. Dvigniti proizvodnjo vseh poljedelskih proizvodov, posebno semenskega krompirja za zagotovitev lastnih potreb in izvoza, proizvodnjo industrijskih rastlin za potrebe industrije, tako da se dvigne vrednost celotne kmetijske proizvodnje od 5.550 milijonov v l. 1939 na 6.875 milijonov dinarjev v l. 1951.
5. Usmeriti državna kmetijska posestva v gojitev selekcioniranih semen, izbranega sadnega in trsnega materiala ter izbrane plemenske živine za dvig celotnega kmetijskega gospodarstva v Sloveniji. Razširiti do l. 1951 proizvodnjo kakovostnih semen na 71 % celotne površine državnih kmetijskih posestev.
6. V gozdarstvu do l. 1951 vskladiti naravni prirast lesa s sečnjo, izvrševati stalna pogozdovanja, tako da bo v l. 1951 znašala novopogozdena letna površina 1.940 ha. V ta namen povečati pridelavo sadik od 4 milijonov v l. 1946 na 14 milijonov v l. 1951. Racionalizirati in mehanizirati sečnjo in transport lesa s potrebnimi investicijami.

4. člen

Z združništvu bo dana potrebna strokovna pomoč in pomoč v materialu in kreditu za njegov vsestranski razvoj in krepitev.

V teku petletnega plana je zato potrebno:

1. Na novo ustanavljati in razvijati obstoječe kmečke delovne zadruge vseh vrst, nuditi jim strokovno in gmotno pomoč, da postanejo vzorna kmetijska posestva. Usmerjati njihovo proizvodnjo v pridelovanje selekcioniranih semen za produkcijo industrijskih rastlin, trtnih in drevesnih sadik ter plemenske živine.
2. V mestih in industrijskih središčih, v trgih in vaseh na novo ustanavljati in razvijati obstoječe nabavnoprodajne zadruge, dvigati njihovo trgovsko sposobnost, gojiti kulturno poslovanje in jih na tej osnovi konkurenčno usposablјati. Posebej usposablјati zadruge za nakup in prodajo vseh vrst kmečkih proizvodov ter usmerjati njihovo delavnost v lastno industrijsko predelavo kmetijskih proizvodov.
3. Organizirati in razvijati zadružno proizvodno in reparaturno obrtništvo, dvigniti vrednost njegove proizvodnje od 450 milijonov dinarjev v l. 1939 na 1.300 milijonov dinarjev v l. 1951 in mu zajamčiti potreben material in orodje.

5. člen

Za razvoj obrtništva in njegove vključitve v petletni plan se postavljajo naslednje naloge:

1. Razširiti obseg in dvigniti kakovost proizvodov vseh vrst obrtništva; usmerjati obrtno proizvodnjo za izvedbo investicijskega plana; proizvodno in reparaturno obrtništvo usmeriti v dopolnitev industrije; dvigniti delavnost uslužnostne obrti za boljšo in cenejšo zadovoljitev potreb prebivalstva; oskrbeti privatno in zadružno obrt s potrebnim materialom in orodjem, podveti potrebne mere za ohranitev in okrepitev pozitivnih obrtniških tradicij in kvalitet.

2. Dvigniti privatno in združno proizvodnjo, reparaturno in uslužno obrtno delavnost od 2,5 milijarde dinarjev v l. 1939 na 3,5 milijarde dinarjev v l. 1951.

3. Dvigniti in razviti domačo in umetno obrt v čipkarstvu, suhi robi, lončarstvu, keramiki, pletarstvu, sitarstvu, umetnem ključavničarstvu in kovaštvu od 39 milijonov v l. 1946 na 90 milijonov dinarjev v l. 1951.

4. Organizirati odkup obrtniških proizvodov za prodajo na večjih domačih in inozemskih tržiščih.

6. člen

Da se izboljša življenjski standard prebivalstva, se bo v LRS:

1. Izgradilo do l. 1951 iz republiških sredstev 470.000 m² zazidane stanovanjske površine, tako da bo skupno z zveznimi investicijami pridobljeno 1 milijon kvadratnih metrov nove zazidane stanovanjske površine.

2. Z razvojem republiške in lokalne lahke industrije, z organizacijo življskih trgov v mestih in industrijskih središčih, z usposabljanjem trgovskega državnega, združnega in privatnega aparata za hitri in nemoten razvoj blagovnega prometa izboljšati preskrbo prebivalstva s predmeti široke potrošnje, zlasti z življenjskimi potrebščinami, obutvijo in obleko, z izboljšanjem kvalitete in večjo izbiro, to vse v skladu z dvigom življenjskega standarda, čigar povprečje določa petletni obdržavni plan.

7. člen

Da se doseže višja kulturna raven, se postavljajo kot osnovne naloge:

1. Zajeti v sedemletne osnovne šole in v nižje srednje šole 75 % šolo-obvezne mladine.

2. Obnoviti in razširiti omrežje šolskih in prosvetnih ustanov. Organizirati nove domove ljudske kulture ter s tem izboljšati pogoje kulturnoprosvetnega dela v mestih, industrijskih središčih in na podeželju.

3. Ustanoviti nove in razvijati obstoječe tehnične, znanstvene, kulturne in umetniške ustanove.

4. Razviti proizvodnjo filmov vseh vrst in povečati število stalnih in potujočih kinematografov.

5. Izgraditi novo radijsko oddajno postajo v Ljubljani z 20 kW.

6. Pridobiti 1.200 novih bolniških postelj in v borbi proti tuberkulozi zgraditi pljučne oddelke pri obstoječih bolnicah in nove protituberkulozne dispanzerje.

8. člen

Za izvršitev teh osnovnih nalog petletnega plana je potrebno:

1. Nadalje razvijati delovni polet in ustvarjalno iniciativo delavskega razreda in vsega delovnega ljudstva ter zagotoviti neprestano dviganje produktivnosti.

2. Utrditi delovno in plansko disciplino. Razvijati in izpopolnjevati tekmovanje kot metodo mobilizacije delovnih množic za kvalitetno in kvantitetno izpolnitev plana.

3. Uvesti znanstvene metode v organizaciji dela.

4. Razviti delo znanstvenih in strokovnih raziskovalnih zavodov za znanstveni študij in za praktično reševanje znanstvenih in tehničnih problemov v zvezi s petletnim planom in za vzgojo strokovnih kadrov. Razviti in ojačiti

delo tehničnih, pravnih, geografskih, geoloških, kmetijskih, gozdarskih in drugih strokovnjakov ter njihovo medsebojno sodelovanje.

5. Zagotoviti vzgojo in dvig srednjih, nižjih in višjih kadrov in vključiti znanstveno in vso delovno inteligenco v izvedbo plana.

6. V vseh proizvodnih panogah uporabljati najnovejše izsledke znanosti in tehnike, uvajati in uporabljati zlasti v industriji nove tehnološke postopke in preusmeriti proizvodnjo na domače surovine.

7. Uvesti v vsej proizvodnji štednjo s surovinami in ostalim materialom ter navajati delovnega človeka k vestnemu čuvanju strojev in orodja.

8. Za izboljšanje proizvodnje v vseh panogah kmetijstva uvesti sodobne metode, izboljšati že uvedene ter proučevati nove kmetijske kulture.

Dvigniti porabo mineralnih gnojil, povečati kmetijski strojni park in dvigniti storilnost traktorjev na kmetijskih strojnih postajah. Razširiti omrežje kmetijskih strojnih postaj. Za vzgojo višjih strokovnih kadrov v kmetijstvu in gozdarstvu ustanoviti agronomsko fakulteto v Ljubljani.

9. člen

Vsakemu delovnemu človeku, ki je na državnem, združnem ali privatnem gospodarskem področju vključen v izvajanje petletnega plana, se postavljajo obveze, naj planske naloge vestno in v celoti izvršuje, naj pravilno in racionalno izkorišča surovine, proizvodna sredstva in delovne moči, da naj pravilno in smotrno izvršuje investicije in skrbi za kakovost izdelkov in za njihovo stalno izboljševanje in izpopolnjevanje.

Dolžnost organov ljudske oblasti pa je, ustrezno planskim nalogam enakoverno razporejati materialna sredstva in kadre, zagotoviti delavcu, kmetu, obrtniku, delovni inteligenci, strokovnemu kadru in znanstvenikom ustrezne življenjske pogoje in dvigniti njihovo materialno in kulturno raven.

10. člen

Splošni pregled petletnega plana

I. Narodni dohodek (v milijardah dinarjev)	1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939
1. Vrednost celokupne proizvodnje v LRS	33	50	151
Od tega v republiškem gospodarstvu	22	34	155
2. Narodni dohodek v LR Sloveniji	16	24	150
Od tega v republiškem gospodarstvu	12.5	18.5	148
II. Industrija (v milijardah dinarjev)			
Vrednost industrijske proizvodnje (po povprečnih polnih lastnih cenah iz l. 1947)	4.6*	12.6	274

* Podatki iz l. 1946.

III. Obrt (v milijonih dinarjev)		1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939
1. Vrednost obrtne proizvodnje, popravil in uslug		2.500	3.500	140
od tega:				
vrednost proizvodnje		1.600	1.800	112
vrednost popravil		800	1.600	200
2. Od celokupne vrednosti proizvodnje odpade na zadružni sektor		450	1.300	289
3. Vrednost domače in umetne obrti		34*	90	265
IV. Kmetijstvo		1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939
1. Posejana površina	v 1000 ha	314.4	330	111
2. Melioracije do l. 1951 osuševanje	v 1000 ha		20	
3. Vrednost kmetijske proizvodnje	milj. din	5.550	6.875	124
4. Površina, obdelana s traktorji	pog. ha	29.000*	75.000	259
5. Poraba mineralnih gnojil (1935 do 1939)	t	4.600	38.000	826
6. Državni kmetijski sektor Kočevje:				
kmetijska površina	1000 ha	0.9*	16.2	1.800
število goved	v 1000 kom.	0.1*	2.5	2.500
število ovac	v 1000 kom.	0.1*	7.5	7.500
V. Gozdarstvo				
1. Pogozdena površina	v ha	1.190*	1.940	163
2. Pridelane sadike	v milijonih kom.	4*	14	350
3. Posekana lesna masa	v 1000 m ³	2.641*	2.350	89
VI. Investicije (v milijonih dinarjev)		Skupne investicije		Struktura v %
1. Vrednost investicij iz akumulacije LRS v dobi od 1947—1951 skupno		12.684		100
Od tega:				
a) proizvodjalne panoge:				
Rudarstvo		202		1.6
Elektrifikacija		700		5.5
Ostala industrija		2.892		22.8
Komunalno gospodarstvo z lokalno industrijo		1.002		8
Gradbena podjetja		550		4.3
Kmetijstvo		1.081		8.6
Gozdarstvo		518		4.1
Promet		1.290		10.4
Trgovina in turizem		311		2.4
Proizvodno-znanstveni inštituti		218		1.4

* Podatki iz l. 1946.

b) Neproizvajalne panoge:

Stanovanja v mestih in industrijskih naseljih	1.630	12.9
Administrativne zgradbe	397	3.1
Osnovno in srednje šolstvo	550	4.3
Nižji in srednji strokovni kadri	335	2.6
Višji strokovni kadri	267	2.1
Zdravstvo	268	2.1
Socialno skrbstvo	122	0.9
Kultura in umetnost	135	0.9
Kinematografija	80	0.6
Radio	88	0.7
Fizkultura	48	0.4

2. Od skupnih investicij v l. 1947 do 1951 odpade na:

proizvajalne panoge	8.764	69.4
neproizvajalne panoge	3.920	30.6

II. Poglavje

Plan razvoja proizvodnih sil

11. člen

Da se izvede plan razvoja proizvodnih sil, je potrebno:

Elektrifikacija

1. V zvezi z velikimi elektrarnami splošnega državnega pomena zgraditi več manjših hidrocentral s skupnim učinkom 15.000 kW, da bo proizvodnja električnega toka v republiških elektrarnah od 25 milijonov kWh v letu 1939 povečana na 88 milijonov kWh v letu 1951, torej za 3.5-krat.

Postaviti 18 razdelilnih in 304 transformatorske postaje, napeljati 1.656 km daljnovodov ter 56 km kablovodov, te napeljave dopolniti s 395 km nizkonapetostnega omrežja in tako znatno razširiti in spopolniti omrežje v Ljudski republiki Sloveniji z izkoriščanjem materiala iz notranjih rezerv in s pritegnitvijo prostovoljne delovne sile.

Za izvršitev teh nalog investirati 700 milijonov dinarjev.

Industrija

2. Doseči v letu 1951 obseg proizvodnje republiške in lokalne industrije v višini 15.18 milijarde dinarjev po povprečnih polnih lastnih cenah iz leta 1947. V to svrho investirati v industrijo in rudarstvo 3.616 milijonov dinarjev za izgraditev novih tovarn ter za tehnično rekonstrukcijo in modernizacijo obstoječih tovarn. Uvesti v industrijsko proizvodnjo nove delovne metode, moderno tehniko in sodobne tehnološke postopke; specializirati tovarne in koncentrirati manjše naprave; izboljšati delo obstoječih naprav in mehanizirati delovne postopke.

3. Uvesti produkcijo novih proizvodov, med njimi vodnih turbin, biciklev, pisalnih strojev, formalina, plastičnih mas in organskih barvil.

4. Uvesti pravilno razmestitev podjetij glede na obstoječe surovinske in energijske baze in prometne zveze.

Za pravilno razmestitev hidrocentral izvršiti geološka in mehanična raziskovanja.

5. Do l. 1951 znižati polno lastno ceno industrijske produkcije povprečno za 25 % in dvigniti produktivnost dela v industriji za 62 %, oboje v primerjavi z začetkom l. 1947.

V ta namen posvetiti posebno pažnjo v organizaciji delovnega mesta, postavljanju norm, uvajanju moderne serijske izdelave, racionalizaciji notranjega tovarniškega prevoza, dvigu kakovosti proizvodnje, štednji s surovinami in potrošnjim materialom in zmanjšanju odpadkov.

6. Usmeriti delo inštitutov, znanstvenih ustanov in raziskovalnih zavodov za reševanje konkretnih problemov industrije, predvsem za čimvečjo izrabo domačih surovin in odpadkov in za zamenjavo uvoznih surovin in polfabrikatov z domačimi. Proučiti pridobivanje aromatskih ogljikovodikov (benzola in drugih) iz domačih surovin, rjave preloge in lignite izkoristiti za pridobivanje huminskih kislin. Ugotoviti najbolj ekonomske načine predelave in uporabe odpadnih generatorskih katranov, možnost uporabe domačih surovin za proizvodnjo kemičnih sredstev za zatiranje rastlinskih škodljivcev, obvladati moderne načine uporabe boksitov, bogatih na kremenici, za izdelavo glinice in stranskih produktov. Ugotoviti metode za racionalno izkoriščanje odpadnih lužin pri pridobivanju sulfite celuloze.

Premog in nekovine

7. Razviti proizvodnjo premoga, tako da bo v letu 1951 proizvedenih v republiških premogovnikih skupno 306.000 ton, od tega 260.000 ton rjavega premoga. Za izpolnitev postavljenih nalog izvesti obsežna raziskovalna dela v Zabukovici, Libojah, Štorah pri Celju, v Št. Janžu in Kanžarici.

V rudarstvu Ljudske republike Slovenije investirati 202 milijona dinarjev.

8. Zmanjšati potrošnjo premogovega goriva s povečano uporabo električne energije in znižanjem norm porabe goriva.

9. Preurediti kurišča na uporabo lignita in drobnega premoga, pri gradnji industrijskih kurišč pa predvideti predvsem kurjenje z drobnim premogom in premogovim prahom.

10. Povečati proizvodnjo kaolina v Črni od 4.635 ton v letu 1946 na 9.300 ton v letu 1951, t. j. dvakratno.

11. Razviti rudnik barita v Plešah, tako da se proizvodnja 656 ton v letu 1946 dvigne na 9.200 ton v letu 1951 ali 14-krat.

12. Z geofizičnimi metodami in poskusnimi vrtanji vršiti na področju Ptujskega polja vzhodno od Ptuja raziskovanje na nahajališča soli.

Kovinska industrija

13. V kovinski industriji ustvariti močno proizvodnjo vodnih turbin, gradbenih strojev ter proizvodnjo instalacijskega in drugega kovinskega materiala, potrebnega za kapitalne investicije in za izgradnjo stanovanjskih objektov. Dvigniti proizvodnjo kmetijskih strojev in orodja ter proizvodnjo karoserij.

Uvesti proizvodnjo precizijskih ter finomehaničnih izdelkov. Povečati porabo aluminija kot surovine.

14. Zagotoviti dvig proizvodnje vijakov, žebeljev in zakovic od 1.055 ton v letu 1939 na 2.400 ton v letu 1951, t. j. za 2,3-krat.

15. Stalno dvigati proizvodnjo železnih odlitkov ter zlasti z izgradnjo Litostroja v Ljubljani omogočiti porast vseh vrst litin od 588 ton v letu 1939 na 9.520 ton v letu 1951, torej za več kot 16-krat.

S tem zagotoviti proizvodnjo vodnih turbin ter doseči v letu 1951 produkcijo 2.500 ton.

16. Da se omogoči mehanizacija velikih gradbenih del, proizvesti v 1951. letu 2.790 ton gradbenih strojev.

17. Proizvodnjo instalacijskega materiala (armatur in fittingov) dvigniti od 126 ton v letu 1939 na 740 ton v letu 1951, t. j. za 6-krat.

18. Povečati proizvodnjo gradbenega in mizarskega okovja, tako da bo znašala v 1951. letu 1.850 ton, kar predstavlja 3,5-kratni porast nasproti letu 1939.

19. Oskrbeti dovolj materiala za centralno ogrevanje, predvsem dvigniti proizvodnjo radiatorjev od 60.000 m² v letu 1939 na 135.000 m² v letu 1951, to je za 225 %.

20. Produkcijo poljedelskih strojev in orodja dvigniti od 941 ton v letu 1939 na 2.480 ton v letu 1951 ali 2,6-krat. V tem povečati proizvodnjo slamoreznic od 128 kosov v letu 1939 na 2.600 kosov v letu 1951 ali za 20-krat.

21. Dvigniti količine kovinskih predmetov široke potrošnje, med njimi zlasti razne posode na 6.170 ton, kar predstavlja nasproti letu 1939 povečanje na 121 %.

22. Proizvodnjo vseh vrst tehtnic povečati na 21.000 kosov v letu 1951 ali za 7,2-krat nasproti letu 1939.

23. Uvesti proizvodnjo koles in doseči v letu 1951 produkcijo 50.000 kosov letno in uvesti nove konstrukcije.

24. Uvesti proizvodnjo pisalnih strojev ter doseči leta 1951 produkcijo 10.000 strojev letno.

25. Uvesti proizvodnjo optičnih stekel in instrumentov.

Kemična industrija

26. V zvezi s kombinatom v Velenju uvesti nove industrijske vrste organskih sintetičnih proizvodov na osnovi modernih tehnoloških metod, zlasti katalitičnih procesov.

27. Posebno pozornost posvetiti uvajanju umetnih smol ter doseči v letu 1951 proizvodnjo 400 ton.

28. Formalin proizvesti po sintezi metilnega alkohola in v letu 1951 doseči proizvodnjo 2000 ton.

29. Uvesti na novo postopke za proizvodnjo več vrst organskih barvil ter doseči proizvodnjo 1000 ton v letu 1951.

30. Predelovati smolo naših gozdov ter proizvesti v 1951. letu 200 ton kolofonije in terpentina.

31. Proizvodnjo mila dvigniti od 2.610 ton v letu 1939 na 6.000 ton v letu 1951 ali za 2,3-krat.

32. Za kritje potreb industrijske proizvodnje, investicijskega programa in potreb široke potrošnje razvijati proizvodnjo obstoječe kemične industrije (zlasti litopona, lakov in emajlov, kleja, strešne lepenke, katrana in katranskih smol, gorilnega plina in plinskega koksa, higienskih proizvodov in proizvodov za gospodinjstvo) — tako da se vrednost kemične proizvodnje dvigne za 4,5-krat nasproti letu 1946.

Industrija gradbenega materiala

33. Povečati proizvodnjo zidakov leta 1951 na 200 milijonov kosov in prekoračiti proizvodnjo iz leta 1939 za 2,8-krat. Proizvesti v 1951. letu 46 milijonov strešnikov, tako da se njih količina poveča nasproti letu 1939 na 177 %.

Za racionalizacijo proizvodnje zidakov in strešnikov mehanizirati obrate in organizirati smotrni transport.

34. Proizvodnjo apna dvigniti na 110.000 ton v letu 1951 in tako doseči 2,8-kratno povečanje nasproti letu 1939. Uvesti proizvodnjo hidriranega apna ter doseči v 1951. letu 20.000 ton.

35. Dvigniti proizvodnjo umetnih brusov za 5-krat nasproti letu 1939 ter doseči 1951. leta 550 ton.

36. Povečati proizvodnjo vseh vrst umetnih gradbenih plošč, proizvesti 1951. leta 1 milijon m² ter tako povečati proizvodnjo nasproti letu 1939 za 84,6-krat.

37. Uvesti proizvodnjo sanitarnih keramičnih in kameninastih izdelkov.

Lesna industrija

38. Lesno industrijo razviti in usmeriti v čim popolnejše in čim boljše izkoriščanje vseh razpoložljivih surovin in odpadkov. V ta namen ustanoviti dva velika kombinata lesne industrije v Ljubljani in novomeškem bazenu.

Izvesti koncentracijo malih žag, likvidirati zastarele nadštevilne žage in pravilno razmestiti nove žage. Oskrbeti žage z zadostnimi napravami za umetno sušenje lesa. Rezanje lesa za načrtno distribucijo usmerjati na modernejše obrate.

39. Industrijsko proizvodnjo pohištva dvigniti leta 1951 na 12-kratno v primeri z letom 1946 in ustanoviti nove obrate zabojev, sodov, karoserij, voz, gradbenega mizarstva in drugih končnih izdelkov.

40. Proizvodnjo vezanih plošč povečati na 9.600 m³ v letu 1951 in razviti proizvodnjo materiala iz lesnih vlaken od 1.400 ton v letu 1946 na 8.400 ton v letu 1951 ali 6-krat.

Tekstilna industrija

41. Dvigniti kvaliteto celotne tekstilne industrije. Povečati izbiro tkanin in razširiti proizvodnjo kakovostno boljših tkanin.

42. Dvigniti proizvodnjo volnenih tkanin v letu 1951 na 1,670.000 m, kar predstavlja 3,2-kratno povečanje nasproti letu 1939; proizvodnjo bombažnih tkanin pa povečati v letu 1951 na 49 milijonov metrov, kar pomeni 1,8-kratno povečanje nasproti letu 1939.

43. V tekstilni industriji povečati uporabo domačega lanu in konoplje ter doseči v letu 1951 produkcijo 900.000 metrov lanenih ter 850.000 metrov konopljenih tkanin.

44. Oskrbeti zaradi ekonomične izrabe materiala za stalni porast konfencioniranega blaga, ki naj doseže v 1951. letu 15 milijonov metrov, kar je 3,8-krat toliko kot leta 1939.

Industrija usnja in obutve

45. V vsej usnjarski industriji obsežno rekonstruirati naprave in racionalizirati proizvodnjo.

46. Povečati proizvodnjo spodnjega usnja nasproti letu 1946 za 4-krat ter doseči v letu 1951 produkcijo 2.050 ton. Zgornjega usnja proizvesti v 1951. letu 74 milijonov dm² ali 3.4-krat toliko kot v letu 1946.

47. Proizvesti v 1951. letu 900.000 parov usnjene obutve, kar predstavlja povečanje 1.8-krat nasproti letu 1946.

Živilska industrija

48. V kombinatu za izdelavo konzervirane hrane izdelati v 1951. letu 3.020 ton konzerviranega sočivja ter 1.880 ton mesnih izdelkov.

49. V sadjarskih okoliših razviti in zagotoviti predelovanje sadja.

V letu 1951 proizvesti 6.500 ton brezalkoholnih pijač, sadnih sokov, malinovca, kupinovega soka itd. ter 7.200 ton pulpe in marmelade.

50. Povečati proizvodnjo testenin na 6.900 ton v letu 1951, to je 2-kratno nasproti letu 1939. Proizvesti v 1951. letu 5.900 ton keksov.

51. Izkoristiti polno kapaciteto vseh pivovarn ter proizvesti v 1951. letu 200.000 hl piva ter 1.920 ton kvasa.

12. člen

Lokalna industrija

1. Ustanavljati nove in racionalizirati obstoječe obrate lokalne industrije ter s tem povečati njihovo ekonomičnost in dvigniti vrednost proizvodnje od 1.2 milijarde dinarjev v letu 1947 na 2.6 milijarde dinarjev v letu 1951 ali za 2.2-krat. V ta namen investirati v lokalno industrijo 522 milijonov dinarjev.

2. V kovinski industriji dvigniti v Mariboru proizvodnjo tehtnic ter blagajn za 4-krat v primeri z letom 1946.

V obstoječih obratih kovinske galanterije povečati proizvodnjo za 3-krat v primeri z letom 1946.

3. Razviti proizvodnjo gorilnega plina v mestih Ljubljani, Mariboru in Celju od 3.550.000 m³ v letu 1939 na 5.760.000 m³ v letu 1951 ali za 1.6-krat. Razviti proizvodnjo higienskih sredstev, organizirati v okviru lokalnih potreb kemične čistilnice in pralnice.

4. Razviti industrijo gradbenega materiala z izkoriščanjem lokalnih surovin. Razširiti grla obstoječih opekarn in zgraditi nove, tako da se proizvodnja lokalnih opekarn od 70 milijonov opečnih enot v letu 1939 poveča na 140 milijonov v letu 1951 ali za 2-krat.

Vzporedno z razvojem opekarn postaviti apnenice, tako da bo povečana proizvodnja apna od 7.000 ton v letu 1946 na 50.000 ton v letu 1951 ali za 7.1-krat.

5. Organizirati in dvigniti proizvodnjo pohištva od 655 garnitur v letu 1946 na 5.000 garnitur v letu 1951 ali 7.6-krat, ter stavbnega pohištva od 8.970 kosov v letu 1946 na 13.000 kosov ali za 1.5-krat.

Povečati proizvodnjo sodov za 1.6-krat v primeri z letom 1946 ter doseči v 1951. letu 35.000 hl.

Žagarsko proizvodnjo uskladiti z lokalnimi potrebami, ki jih postavlja splošni gospodarski načrt.

6. Organizirati in dvigniti lokalnim potrebam ustrezno konfekcijsko izdelovanje oblek in perila ter dvigniti proizvodnjo za 25% v primeru z letom 1939.

Dvigniti do leta 1951 proizvodnjo kvalitetnih pletenin za 2,3-krat v primeru z letom 1946. Dvigniti izdelavo fizkulturnih potrebščin za 2-krat v primeru z letom 1939.

Dvigniti proizvodnjo kožuhovine in kožuhovinastih izdelkov, predelavo domačih kož za 10-krat v primerjavi z letom 1946 in doseči v letu 1951 produkcijo 30.000 kož.

7. Za potrebe avtomobilskega prometa organizirati v okrajnih centrih avtoservise in mehanične delavnice. V Ljubljani in Mariboru povečati kapaciteto vulkanizacijskih delavnic.

8. Razviti živilsko industrijo v mestih Ljubljani, Mariboru in Celju. Postaviti sodobne pekarnice s skupno proizvodnjo do 20.000 ton letno. V mestih modernizirati in zgraditi klavnice. V sadjarskih okrajih organizirati predelavo sadja in gozdnih sadežev. V živinorejskih okrajih dvigniti proizvodnjo mlečnih produktov.

Razširiti proizvodnjo žganja in ostalih močnih alkoholnih pijač ter doseči v letu 1951 produkcijo 11.000 hl.

9. V papirno predelovalni industriji povečati proizvodnjo za potrebe pisarn in šolskega pouka ter ljudske prosvete. Povečati skupno vrednost proizvodnje od 35,7 milijonov dinarjev v letu 1946 na 100,7 milijonov v letu 1951 ali za 2,8-krat.

13. člen

Obrt

1. Dvigniti privatno in združno proizvodnjo, reparaturno in uslužnostno obrtno delavnost od 2,5 milijarde dinarjev v letu 1939 na 3,9 milijarde dinarjev v letu 1951, t. j. za 1,4-krat.

2. Povečati storilnost dela v obrtništvu z izrabo kapacitete, s pravilnim dodeljevanjem surovin ter z osiguranjem orodja in strojev v vrednosti 100 milijonov dinarjev.

3. Dvigniti strokovno kvalifikacijo obrtnikov ter jih usmeriti v visoko kvalitativno proizvodnjo izdelkov za trg in po naročilih.

4. Izkoriščati v obrtniški delavnosti predvsem surovine, ki niso primerne za nadaljnjo industrijsko predelavo ter izrabljati surovine lokalnega pomena.

5. Dvigniti domačo, hišno in umetno obrt, tako med drugimi suho robo v Ribnici, Sodražici, Velikih Laščah, čipkarstvo v Idriji, Žireh, Gorenji vasi, Železnikih, lončarstvo in keramiko v Prekmurju, Beli krajini in kamniškem okraju, pletarstvo in sitarstvo v Stražišču, Ptuj, Ljubljani, Radovljici, Ribnici, umetno kovaštvo in ključavničarstvo v mestih in trgih. Nuditi tej vrsti obrtnikov strokovno in materialno pomoč. Organizirati odkup njihovih izdelkov, poskrbeti za prodajo na domačem trgu ter za plasiranje na predvojnih in novih inozemskih tržiščih.

14. člen

Kmetijstvo

1. Povečati proizvodnjo, izboljšati kakovost kmetijskih proizvodov in dvigniti vrednost kmetijske proizvodnje do leta 1951 za 24 % nasproti l. 1939.

Razvijati znanstveno raziskovalno delo, povečati število kmetijskih raziskovalnih ustanov in uporabiti pridobitve sodobne znanosti in tehnike v celotni kmetijski proizvodnji.

Oskrbeti kmetijstvo s potrebnimi proizvodjalnimi sredstvi, predvsem s stroji, umetnimi gnojili in sredstvi za zaščito rastlin ter pospeševati mehanizacijo kmetijskih del.

2. Osušiti poplavna in zamočvirjena zemljišča ter s tem pridobiti nove površine, predvsem za povečanje orne zemlje. Z melioracijami osušiti 20.000 hektarov zemljišč ter z regulacijskimi deli zaščititi pred poplavami 6.000 ha zemljišč.

Za dosego večjega in stalnejšega pridelka izvesti umetno namakanje na površini najmanj 3.000 ha.

Izkrčiti nedonosne kraške steljnike in zaraščena pašniška tla v površini 10.600 ha in jih zamenjati s poljedelskimi kulturami.

Zaradi povečanja in izboljšanja pašniških površin izvršiti melioracijo pašnikov in planin s postavitvijo objektov, z izgraditvijo poti, napajališč in drugih potrebnih naprav. Do leta 1951 meliorirati 11.000 ha pašnikov in planin.

Z mehanizacijo in boljšo organizacijo dela povečati storilnost pri izvajanju melioracijskih del za 35 % nasproti letu 1946.

3. Izdelati vodni kataster in uvesti hidrografske službe v skladu s potrebami vodnega gospodarstva.

V zvezi z regulacijskimi in melioracijskimi deli ter izrabo vodnih sil in regulacijo hudournikov izdelati vodno gospodarske načrte za porečja Drave in gornjega toka Save.

Pristopiti k sistematičnemu raziskovanju Krasa ter v zvezi s tem pedološko in hidrološko raziskati področje Cerkniškega jezera in izdelati podrobne načrte za melioracijska dela na tem področju.

Poljedelstvo

4. S krčenjem gozda na relativnih gozdnih tleh ter z izvajanjem melioracijskih in regulacijskih del povečati kmetijsko površino. V okviru kmetijske površine povečati površino orne zemlje na 330.000 ha.

Z uporabo selekcioniranih semen, z boljšo obdelavo in večjo uporabo umetnih gnojil dvigniti hektarske donose pri žitu za 25 do 34 %, pri industrijskih rastlinah za 13 do 29 %, pri krompirju za 54 % in pri krmskih rastlinah za 36 do 43 % nasproti povprečju 1930—1939.

5. S povečanjem hektarskega donosa povečati pridelek žita za 1.500 vagonov kljub zmanjšanju posejanih površin za 18 % glede na leto 1939.

6. Povečati površino zemljišč za industrijske rastline za 11.300 ha.

Zavesti poskusno gojitev sladkorne pese v okrajih Dolnja Lendava, Murska Sobota, Gornja Radgona, Ptuj, Ljutomer, Maribor okolica, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Celje okolica, Krško, Ljubljana okolica ter razviti gojitev sladkorne pese v okrajih, kjer bodo dani pogoji. Do leta 1951 doseči površino 6.000 ha sladkorne pese z donosom 210 q na 1 ha.

Razširiti gojitev lamu in povečati zasejano površino za 1.500 ha nasproti letu 1939.

Obnoviti nasade hmelja in doseči površino 2.000 ha nasproti letu 1939.

V okraju Črnomelj zavesti poskusno saditev tobaka in razširiti gojitev v celoti na 400 ha.

7. Povečati površino, posejano s krompirjem na 64.300 ha in s povečanjem hektarskega donosa na 100 q dvigniti pridelek na 64.000 vagonov

letno. Proizvajati izbrano seme za lastne potrebe in za potrebe drugih ljudskih republik.

Povečati pridelek fižola na letno 750 vagonov.

Razširiti gojitev zelja in s povečanjem hektarskega donosa dvigniti pridelek na 6.500 vagonov letno.

S povečanjem števila toplih gred, z intenzivnejšim obdelovanjem in izdatnejšim gnojenjem povečati proizvodnjo zelenjave in sočivja za preskrbo mest in industrijskih središč.

8. Pridelovanje krme na njivah povečati na površino 75.000 ha. Površino detelje povečati za 65 %, površino lucerne za 111 % nasproti letu 1939. Razširiti gojitev strniščnih krmnih rastlin.

Z boljšo nego travnikov povečati pridelek sena na 26 q na ha. Z melioracijskimi deli povečati površino in izboljšati donosnost pašnikov.

Sadjarstvo in vinogradništvo

9. Povečati v petletki število sadnega drevja za 194.000 dreves glede na leto 1947 in dvigniti kakovost sadja. V posameznih sadnih predelih saditi tiste vrste sadja, ki v njih najboljše uspevajo. V vinogradniških legah pospeševati saditev strnjenih nasadov breskev.

S čiščenjem in škropljenjem sadnega drevja uničiti ameriškega kaparja. S sistematičnim zatiranjem sadnih bolezni in škodljivcev ter z rednim gnojenjem povečati pridelek sadja za 30 % nasproti povprečju 1930—1939. Za obnovo in nadaljnji dvig sadjarstva doseči do leta 1951 skupno proizvodnjo 1,100.000 sadik.

10. Dvigniti nasproti povprečju 1930—1939 proizvodnjo vina za 22 % in povečati količino grozdja, namenjenega za potrošnjo, za 159 %.

S pospešenim povečevanjem površine trsnic in matičnjakov zagotoviti čim hitrejšo povečanje produkcije trsnega materiala. Do leta 1951 povečati površino trsnic od 2.1 na 58 ha, površino matičnjakov od 16 na 62 ha, površino matičnih nasadov za pridobivanje kakovostnih cepičev od 6 na 25 ha, vse to v primeri z letom 1946. Proizvodnjo cepljenk povečati na 8,400.000 kosov letno.

Za zagotovitev kvalitetnega napredka vinogradništva izvršiti inventarizacijo vinogradov in vinogradniških področij in saditi nove nasade izključno v vinogradniških legah. Zaradi dviga kakovosti vina izboljšati kletarstvo in urediti vzorne kleti. Uvajati mehanizirano obdelavo vinogradov.

Živinoreja

11. Dvigniti živinorejo številčno in kakovostno s povečanjem števila dobrih plemenjakov, z izboljšanjem veterinarske službe, s skrbnejšo nego živine in s povečanjem krmske baze, tako da vrednost živinorejske proizvodnje v letu 1951 preseže predvojno proizvodnjo za 13 %.

12. Povečati število konj v letu 1951 na 55.000, goved na 450.000, prašičev na 450.000 ter ovac na 80.000 glav glede na leto 1939.

Vzgojiti dobro plemensko govejo živino za lastne potrebe in za potrebe drugih ljudskih republik. Razvijati gojitev mesnatega tipa prašiča in zagotoviti v letu 1951 pogodbeno vzrejo 100.000 pitanih prašičev. Zaradi preskrbe industrije s čim večjo množino volne, razširiti gojitev ovac v vseh krajih, ki imajo primerne ovčje pašnike.

Dvigniti število in donosnost perutnine ter razširiti gojitev kuncev in drugih malih živali.

13. S povečanjem številčnega stanja povečati istočasno tudi produktivnost živine. Z omejitvijo kužnih boleznj in z razširitvijo umetnega oplojevanja zmanjšati jalovost krav, tako da se bo v letu 1951 na 100 krav doseglo 75 telet nasproti 68 v letu 1939.

Dvigniti živinorejsko proizvodnjo: mleko od 1.8 milijonov hl na 2.5 milijonov hl, volne od 51 ton na 152 ton, jajca od 68 milijonov kosov na 125 milijonov kosov, meso od 36.000 ton na 39.000 ton.

14. Dograditi veterinarski zavod in povečati število veterinarskih bolnic. Zgraditi omrežje veterinarskih ambulant in živinorejskih postaj.

15. Razvijati sladkovodno ribarstvo, povečati število lovišč in dvigniti površino in donosnost ribnikov.

Mehanizacija in kemizacija kmetijstva

16. Pospešiti tehnični dvig in napredek kmetijstva z dobavo večjega števila strojev, večje množine mineralnih gnojil, sredstev za zaščito rastlin in zdravil za živino.

Na novo dobaviti kmetijstvu 160 traktorjev, 900 mlatilnic, 10.000 plugov, 1.200 sejalnih strojev, 1.090 kosilnih in žetvenih strojev, 300 trierjev. Povečati število kmetijskih strojnih postaj in razširiti omrežje traktorskih brigad. Povečati storilnost traktorjev od 123 pogojnih ha v letu 1946 na 300 v letu 1951.

Oskrbeti kmetijstvo v letu 1951 z 38.000 tonami mineralnih gnojil in 4.900 tonami raznih sredstev za zaščito rastlin.

Državna kmetijska posestva

17. Usmeriti državna kmetijska posestva na proizvodnjo selekcioniranih semen, kakovostnih sadnih sadik, trsnih cepljenk ter izbrane plemenske živine za preskrbo kmetijskih gospodarstev.

Dvigniti površino, določeno za proizvodnjo izbranih njivskih semen, za 167 % ter površino za proizvodnjo izbranih vrtnih semen za 50 %. Do leta 1951 razširiti produkcijo kakovostnih semen na 72 % površine državnih posestev.

Povečati na državnih kmetijskih posestvih hektarski donos pšenice na 24 q, ječmena na 22 q, ova na 19 q, koruze na 29 q, sladkorne pese na 240 q, hmelja na 14 q, krompirja 180 q, fižola 22 q, zelja 240 q, detelje 60 q in lucerne 75 q nasproti predvojnemu desetletnemu povprečju.

Z vključitvijo državne zemlje na izseljenem Kočevskem v državno kmetijsko gospodarstvo v Kočevju povečati kmetijsko površino državnih posestev na 22.500 ha. Število plemenskih goved na državnih posestvih povečati za 1.9-krat, ovac za 24-krat, prašičev 4.27-krat nasproti letu 1946.

Kmečke delovne zadruge

18. Ustanavljati in razvijati kmečke delovne zadruge in jim nuditi strokovno in gmotno pomoč ter jim zagotoviti potreben material in kredite za popravo starih in postavitve novih objektov, nabavo strojev, orodja in plemenske živine, napravo vzornih vinogradov in sadovnjakov ter izvedbo čim večje mehanizacije.

Usmerjati proizvodnjo poljedelskih delovnih zadrug v bližini mest na večjo gojitev vrtnin, pospeševati pri vinogradniških in sadjarskih delovnih zadrugah saditev večjih strnjenih nasadov, ki omogočajo mehanizacijo dela, in vključiti kmečke delovne zadruge v produkcijo selekcioniranih semen ter trsnega in drevesnega materiala.

15. člen

Gozdarstvo

1. Pogozditi 9.700 ha starih posek, požganih gozdov, goličav in krasa, med drugim kraška zemljišča v okrajih Črnomelj, Novo mesto in Rukek. Dovršiti pogozdovanje vseh okupatorjevih posek. Postopno opuščati smrekove sestoje na rastiščih, ki so za njih gojitev neprimerni. Gojiti v večji meri listavce, zlasti hitro rastoče vrste. Čiste sestoje iglavcev v višinskih predelih pretvarjati v mešane sestoje, zlasti s primešavanjem bukve. Med iglavci v večji meri gojiti macesen in v mešanih sestojih duglazijo.

Pogozdovanje vršiti z modernimi metodami jeseni in spomladi in v večji meri uporabljati setev. Za pogozdovanje investirati 84 milijonov dinarjev.

Urediti ustrezne gozdne semenarne ter načrtno razmestiti in obdelati gozdne drevesnice.

Sečnjó gozdov izvajati na načine, ki v največji meri zagotavljajo prirodno pomlajevanje.

Izvesti obsežna dela za zaščito tal pred vetrom in vodo za zaščito kmetijskih tal, komunikacij in zgradb pred naplavinami hudournikov in plazovi, urediti vsaj polovico vseh registriranih hudourniških predelov, med temi predele Save Dolinke, Kamniške Bistrice, Savinje, Dravinje, Krke, Meže in območje Ljubljanskega barja. Za to investirati 80 milijonov dinarjev.

Premeriti, popisati in določiti prirast in donos na površini najmanj 36.000 ha gozdov in gozdnega zemljišča. Posvetiti posebno skrb ureditvi pri- vatnih gozdov. Za urejanje investirati 20 milijonov dinarjev.

Razviti v čim večji meri znanstveno delo na področju gozdarstva.

V Ljubljani organizirati za znanstvena raziskovanja na področju gozdarstva znanstveni inštitut z laboratorijem, na terenu pa postaviti raziskovalne postaje in položiti raziskovalne ploskve.

2. Zmanjšati odpadke pri sečnji, spravljanju lesa iz gozdov in predelavi, odpadke pa uporabljati za industrijsko in obrtno predelavo.

Zmanjšati uporabo drv v mestih in industrijskih središčih v letu 1951 za 240.000 prm v primeri z letom 1939 ter jih nadomestiti z drugimi gorivi.

S tipizacijo zmanjšati porabo lesa pri gradbenih konstrukcijah, v gradbenem mizarstvu in pri izdelavi pohištva. S konserviranjem lesa podaljšati njegovo trajnost.

3. Da se mehanizira in racionalizira delo v gozdu in obratih, uporabljati motorne in električne ročne žage. Preskrbeti gozdarstvo s potrebnim številom stalnih in prenosnih dvigal in tako mehanizirati nakladanje in prekladanje za 30 %. Z gozdnimi in kamionskimi cestami razširiti dosedanje transportno omrežje, posebno na Pohorju, Boču, Menini, Jelovici in kočevskem bazenu.

Za prevoz lesa nabaviti traktorje, kamione in žičnice ter izgraditi gozdne ceste v skupni vrednosti 240 milijonov dinarjev. Najmanj 30 % vseh motornih vozil pripraviti za pogon na oglje in les.

Zgraditi poslovna, stanovanjska in gospodarska poslopja, delavske hiše in lovske kočje v skupni vrednosti 90 milijonov dinarjev.

Urediti gozdno pašo in steljarjenje. Organizirati službo za varstvo pred požarom in pred lubadarji.

16. člen

Javni avtomobilski promet

1. Za dopolnitev in razbremenitev železniškega transporta na kratke razdalje na novo organizirati in izpopolniti javni avtomobilski promet. Zaradi boljšega izkoriščanja avtomobilskega parka koordinirati avtomobilski tovorni promet ter organizirati okrajna in mestna prevozna podjetja.

2. Povečati skupno število kamionov v javnem transportu od 156 komadov v letu 1946 na 626 komadov v letu 1951. Dvigniti procent sposobnih kamionov od 72 % v letu 1946 na 85 % ter koeficient izkoriščanja v obe smeri od 62 % na 75 % v letu 1951. Za doseg racionalnosti transporta povečati število prikolic na 120 komadov.

3. S povečanjem števila avtobusov od 95 na 240 povečati število avtobusnih linij od 64 na 120 v letu 1951 nasproti 1946. Pri uvajanju novih linij upoštevati zvezo bolj oddaljenih krajev z upravnimi, gospodarskimi in kulturnimi središči.

Za izvršitev teh nalog investirati v javni avtomobilski promet 500 milijonov dinarjev.

Ceste

4. V dopolnitev zveznega cestnega programa avtostrade Ljubljana—Zagreb in modernizacije ceste Postojna—Maribor in zaradi porasta predvsem avtomobilskega cestnega prometa izvršiti modernizacijo cestišča na republiškem cestnem omrežju. Tako med drugimi modernizirati ceste Št. Peter—Solčava, Maribor—Radgona, Novo mesto—Črnomelj, Lesce—Bohinj, Maribor—Dravograd.

5. Na novo zgraditi cesti Šoštanj—Črna in zasavsko cesto Sava—Zagorje.

6. Izboljšati in povečati okrajno in krajevno cestno omrežje.

7. Investirati v ceste republiškega in lokalnega pomena 790 milijonov dinarjev.

17. člen

Delo in kadri

1. Zagotoviti stalno povečanje produktivnosti dela z uvedbo čim večje mehanizacije, novih delovnih metod, novih tehnoloških procesov in delovnih norm, s povečanjem kvalifikacije delavcev in polnim izkoriščanjem delovnega časa. Dosledno izvajati sistem progresivnega plačevanja pri prekoračenju norm, kakor tudi sistem podeljevanja nagrad za prekoračenje plana.

2. Za zagotovitev plana usposobiti novih 45.000 kvalificiranih delavcev. Povečati število vajencev v nižjih industrijskih in rudarskih šolah. Izpopolniti vajeniško šolstvo. S širokim omrežjem tečajev v vseh podjetjih izvesti množično izobrazbo polkvalificiranih delavcev in dvigniti njihovo strokovno usposobljenost na raven kvalificiranih delavcev. V posebnih tečajih usposobiti čim večje število kvalificiranih delavcev posebne strokovne usposobljenosti. Kvalificirane delavce usposabljeni v višjih tečajih za voditelje. Povečati v proizvodnji število ženskih delovnih moči. Organizirati in zgraditi potrebne menze in stanovanja.

3. Povečati število srednjih strokovnih kadrov za 8.000. V ta namen zgraditi tehnično srednjo šolo ter otvoriti srednjo veterinarsko šolo. Poleg rednega šolanja na srednjih strokovnih šolah zagotoviti povečanje srednjih strokovnih kadrov z organiziranjem posebnega pouka za dvig nižjih strokovnih kadrov na raven srednjih strokovnih kadrov.

4. Do leta 1951 usposobiti na vseh fakultetah 2.100 višjih strokovnih kadrov. Na tehnični fakulteti v Ljubljani dograditi in izpopolniti inštitute in laboratorije.

5. Povezati pouk s praktičnim delom v gospodarstvu in med šolanjem usposobiti kadre za neposredno vključitev v proizvodnjo.

6. Da se omogoči vsakemu delovnemu človeku, zaposlenemu v izvajanju petletnega plana, čim uspešnejše izvrševanje njegovih nalog, mu je potrebno zagotoviti ustrezen življenjski standard predvsem v prehrani, oskrbi in stanovanju ter v zadovoljitvi kulturnih potreb.

Za delavce in nameščence v produkciji ter za njihove družine graditi potrebna stanovanja, ustanavljati menze, domove kulture, domove igre in dela ter otroške jasli.

18. člen

Znižanje proizvodnih stroškov

1. Na osnovi povečanja produktivnosti in znižanja polne lastne cene zvišati realne mezde ter poceniti predmete široke potrošnje.

2. V podjetjih uvesti in voditi sistematično evidenco in kalkulacijo, postaviti in izboljšati delovne in materialne norme.

3. Povečati produktivnost dela in znižati lastno ceno z izboljšanjem kvalifikacije delavcev, s tekmovanjem in udarništvom, s krepitvijo delovne discipline in z izboljšanjem delovnih pogojev. Nadalje z racionalizacijo in mehanizacijo proizvodnje, s polno izrabo tehnične kapacitete podjetij, z izboljšanjem organizacije podjetij, z zmanjšanjem praznoteka in izgub na času, z izboljšanjem kvalitete surovin, polfabrikatov, pomožnega materiala, goriva itd. ter s štednjo, boljšim izkoriščanjem tega materiala in odpadkov in končno z zmanjšanjem količine odpadkov in škartnih proizvodov.

4. S standardizacijo in tipizacijo surovin, polizdelkov in končnih izdelkov poenostaviti produkcijo in izmenjavo produktov, znižati lastno ceno, omogočiti znižanje prodajne cene ter doseči hkrati izboljšanje kakovosti izdelkov.

5. S povečanjem produktivnosti dela za 62 % v industriji in rudarstvu, za 45 % v gradbeni stroki, z znižanjem materialnih stroškov in s povečanjem obsega proizvodnje znižati polno lastno ceno, ne upoštevajoč znižanja zaradi pocenitve materiala: v industriji za 25 %, v rudarstvu za 16 %, v gradbeni stroki za 30 %, v primeri s cenami v začetku leta 1947.

Znižati stroške trgovine v letu 1951 izpod 8 % prodajne cene na drobno.

19. člen

Komunalno gospodarstvo

1. V mestih, trgih in industrijskih naseljih na novo zgraditi, povečati in izboljšati vodovode, kanalizacijo, javna kopališča, pralnice, prometne naprave (avtobus, trolejbus in tramvaj), cestno razsvetljava, tržnice, nasade in parke za fizkulturo in počitek.

2. Organizirati in povečati preskrbo na mestnih tržiščih z mesom, sadjem, kmetijskimi pridelki, mlekom in ribami. Izboljšati in povečati obstoječe

omrežje plinskih vodov in kakovost plina. Zgraditi, izboljšati in povečati klavnice in hladilne naprave. Organizirati v mestih in industrijskih središčih velike mestne pralnice z obrati za kemično čiščenje, barvanje, šivanje in likanje.

3. Zgraditi vodovode v okrajih, kjer primanjkuje vode (Metlika, Suha krajina, Novo mesto) ter izboljšati in povečati vodovodno omrežje v mestih in industrijskih naseljih. V ta namen obnoviti, izboljšati, povečati in na novo zgraditi 140 km vodovodov. Mesta in industrijske centre oskrbeti s kanalizacijskim omrežjem v dolžini 74 km.

Izboljšati interni mestni promet, predvsem v Ljubljani in Mariboru, s povečanjem tramvajskih in uvedbo trolejbusnih prog ter z izpopolnitvijo mestnih avtobusnih linij. Obnoviti, izboljšati in na novo zgraditi 87 km ulic in 87 km cestne razsvetljave v mestih in industrijskih centrih.

4. Poleg prispevka zvezne industrije za komunalna gospodarstva LRS v znesku 201 milijona dinarjev investirati za izvršitev navedenih nalog 480 milijonov dinarjev.

Glavno mesto Ljubljana

5. Za pospešen industrijski, gospodarski in kulturni razvoj glavnega mesta Ljubljane bo investiranih iz virov LRS v industrijo 1.300 milijonov dinarjev, v univerzitetne, znanstvene, kulturne in gospodarske ustanove 1.041 milijonov dinarjev, v stanovanja in komunalne naprave 1.200 milijonov dinarjev, v reprezentativne in administrativne zgradbe 300 milijonov in v zdravstvo 100 milijonov, tako da znašajo celotne republiške investicije na območju ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane blizu 4 milijarde dinarjev.

Da se bodo gradile zgradbe iz teh investicij kakor tudi iz zveznih investicij na področju Ljubljane (železnica, stavbe zveznih ustanov, stanovanjske zgradbe itd.) po enotnem urbanističnem načrtu, se postavlja Uradu za regulacijo Ljubljane naloga, naj izdelata enoten regulacijski načrt za glavno mesto Ljubljano in naj prevzame nadzorstvo nad njegovim izvajanjem.

20. člen

Obnova, izgradnja stanovanj in gradnja javnih poslopij

1. Do leta 1951 obnoviti vsa med vojno porušena stanovanjska in gospodarska poslopja na podeželju. Do konca leta 1949 nadomestiti v mestih in industrijskih centrih vso med vojno izgubljeno stanovanjsko površino.

2. Zgraditi iz republiških sredstev v mestih in industrijskih centrih stanovanjska poslopja ter pridobiti v mestih 407.000 m² novo zazidane stanovanjske površine. V ta namen je investirati 1.630 milijonov dinarjev.

3. Da se omogoči gradnja stanovanj v večji meri, je gradbene stroške poceniti od 3.500 na 2.700 dinarjev za 1 m² v teku petlelike.

4. Izgraditi zavod za preiskavo materiala ter ga vključiti v eksperimentalna znanstvenotehnična dela za proizvodnjo novega, boljšega in cenejšega gradiva na podlagi domačega materiala in odpadkov.

5. Zgraditi v glavnem mestu Ljubljani zgradbe za:

Prezidij Ljudske skupščine LRS,

Ljudsko skupščino LRS,

Predsedstvo vlade LRS in zgradbi dveh ministrstev;

na področjih okrajnih odborov:

pet upravnih zgradb in pet zgradb okrajnih sodišč.

21. člen

Prosveta in kultura

1. V petih letih dvigniti splošno kulturno ravnen ljudstva. Uresničiti 100 % osnovno šolsko obveznost. Zajeti v sedemletne osnovne šole in nižje srednje šole 75 % šoloobvezne mladine. Z dopolnilnimi tečaji doseči pri mladini, ki je 1947. leta dopolnila 21 let, izobrazbo najmanj štirih razredov osnovne šole.

Organizirati v Ljubljani višjo pedagoško šolo ter usposobiti za poučevanje na sedemletnih osnovnih šolah poleg rednih absolventov še 400 izrednih iz vrst osnovnošolskega učiteljstva.

2. Z investicijami 1.065 milijonov dinarjev obnoviti in razširiti omrežje šolskih in drugih kulturnih ustanov.

Investirati 565 milijonov dinarjev za šole, internate in učila. Na osnovnih šolah obnoviti 551 in zgraditi 506 učilnic. Preseči predvojno stanje srednješolskih učilnic za 56 razredov.

Investirati 237 milijonov dinarjev v zgraditev hidrotehničnega laboratorija, metalurškega inštituta, elektrotehničnega oddelka tehnične fakultete in v dograditev kemičnega in rudarskega inštituta. V dopolnitev ljubljanske univerze zgraditi eno fakultetno poslopje.

Investirati za kulturo in umetnost 135 milijonov dinarjev in s tem dograditi Moderno galerijo, preurediti Ljubljanski grad v Muzej narodnoosvobodilne borbe. Preurediti narodne muzeje, zgraditi osrednji državni arhiv in obnoviti, oziroma zgraditi 61 zgradb za domove ljudske prosvete. V letu 1950 pričeti v Ljubljani z gradnjo nove opere.

Investirati za razvoj kinematografije 80 milijonov dinarjev: S tem zgostiti omrežje kinematografov za 60 % tako, da se spremeni območje enega kinematografa od 18.000 prebivalcev v letu 1946 na 10.000 prebivalcev v letu 1951. Povečati število potujočih kinematografov na 10. Povečati razvoj kinofikacije ozkega filma za 75 %, tako da bo število aparatov naraslo od 43 v letu 1946 na 75 v letu 1951.

Filmsko podjetje »Triglav-film« usposobiti do leta 1951 za proizvodnjo 25 različnih filmov (umetniških, kulturnih in dokumentarnih) na normalnem traku in 24 različnih filmov (šolskih, prosvetnih, znanstvenih) na ozkem traku.

3. Za razvoj fizkulture zgraditi v Ljubljani stadion, drsališče in šolo za fizkulturo, v Mariboru stadion, v Celju plavalni bazen, v Planici skakalnico in športni dom, v Bohinju sankališče, obnoviti planinske domove in kočje in zgraditi manjše fizkulturene naprave drugod v Sloveniji ter v te namene investirati poleg zveznih sredstev 48 milijonov dinarjev iz republiških virov.

22. člen

Radio

1. Da se omogoči boljši sprejem v Sloveniji in izven meja države, dograditi 20 kW oddajno postajo.

2. Pojačiti in izpopolniti relejne postaje Maribor in Slovensko Primorje nad 10 kW. Vzpostaviti brezžično povezavo z ultra kratkimi valovi z ostalimi radio oddajnimi postajami v državi.

3. Izpopolniti oddajnik Ljubljana II ter staviti v obrat naprave novega radijskega doma v Ljubljani do leta 1951.

4. Uvesti celodnevni program Ljubljane I in program postaje Ljubljana II.

5. Omogočiti največjo širino sprejema z ureditvijo zvočnih postaj v podjetjih, šolah in naseljih.

6. Za reportažne prenose organizirati posebne skupine in jih opremiti s snemalniki ter s prenosnimi oddajnimi napravami.

23. člen

Zdravstvo in socialno skrbstvo

1. Z dograditvijo kliničnih bolnic v Ljubljani, bolnice v Mariboru, Celju, Ptuju in Murski Soboti pridobiti 1.120 novih bolniških postelj in s tem število postelj na 1.000 prebivalcev dvigniti od 3,78 na 4,53 v letu 1951 nasproti letu 1939.

2. Za borbo proti tuberkulozi je zgraditi pljučne oddelke na ljubljanski kliniki, v Mariboru, Celju, Ptuju, Murski Soboti, Brežicah in Novem mestu in 8 protituberkuloznih dispanzerjev.

3. Za doseg te ciljev investirati v zdravstvo poleg investicij socialnega zavarovanja iz zveznih virov 268 milijonov dinarjev iz republiških sredstev.

4. Na področju socialnega skrbstva:

S prešolanjem omogočiti invalidom vključitev v gospodarsko delavnost, težkim invalidom pa zagotoviti dostojen azil. V ta namen pričeti z gradnjo Centralnega invalidskega doma v Ljubljani.

Za mladino, potrebno zdravstvene okrepitve, obnoviti in na novo organizirati počitniške planinske in obmorske kolonije. V zvezi s tem zgraditi v Ljubljani Prehodni mladinski dom.

Zvišati število postelj v domovih za onemogle za 700.

Za izvršitev teh nalog investirati v socialno skrbstvo 122 milijonov dinarjev.

24. člen

Trgovina, preskrba in turizem

1. Preskrbi širokih ljudskih množic posvetiti največjo pozornost. V zvezi z nalogami za dvig življenjskega standarda med izpolnjevanjem petletnega plana povečati celotni blagovni promet po obsegu in vrednosti v skladu z nalogami, ki jih predvideva državni petletni plan.

Vzporedno s porastom proizvodnje v kmetijstvu in industriji postopno opuščati sistem racionirane preskrbe z živežem in industrijskimi izdelki.

2. Organizirati hitro, ceneno in pravilno distribucijo blaga za široko potrošnjo s smotrnim neposrednim prevzemanjem blaga pri proizvajalcu.

Razviti in povečati omrežje grosistično-detajlističnih trgovin ter v ta namen pridobiti 35.000 m² skladiščne ploskve v mestih in okrajih.

Izboljšati preskrbo industrijskih naselij z organizacijo tovarniških magazinov.

Izboljšati preskrbo mest, trgov in podeželja z organizacijo združnega in privatnega trgovskega omrežja.

3. V trgovini zagotoviti čimbolj kulturno postrežbo in povečati izbiro blaga.

4. Povečati izmenjavo blaga med deželo in mestom.

5. Dvigniti tujski promet z izgradnjo državnih hotelov in gostišč ter s pritegnitvijo privatnega gostinstva.

Izboljšati postrežbo gostov ter nuditi delovnemu ljudstvu možnost udobnega oddiha.

Načrtno podaljšati letno in zimsko turistično sezono ter usposobiti gostinske obrate in zdravilišča za zimsko obratovanje.

Obnoviti planinske kočee in domove.

DRUGI DEL

Pregled proizvodnje po panogah

25. člen

Industrijska proizvodnja

		1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939
1. Rudarstvo				
Rjavi premog	t	198.000	260.000	131
Lignit	t	13.000	46.000	354
Kaolin	t	4.635*	9.300	201
Barit	t	656*	9.200	1.400
2. Električne centrale	000 kWh	25.436	88.000	343
3. Kovinska industrija				
Vijaki, žebliji, zakovice	t	1.055	2.400	227
od tega lokalna		—	350	—
Železni odlitki	t	588	9.520	1.619
od tega lokalna		—	310	—
Ostali kovinski odlitki	t	—	1.900	—
od tega lokalna		—	15	—
Instalacijski material (armature in fittingi)	t	126	740	587
od tega lokalna		—	25	—
Radiatorji	000 m ²	60	135	225
Vodne turbine	t	70	2.500	3.571
Gradbeni stroji	t	—	2.790	—
Gradbeno in mizarsko okovje	t	528	1.850	350
od tega lokalna		—	100	—
Poljedelski stroji in orodje (krampi, lopate, grablje, vile)	t	941	2.480	264
od tega lokalna		—	30	—
V tem:				
srpi	000 kom	328	870	265
kose	000 kom	519	660	127
slamoreznice	kom	128	2.600	2.031
od tega lokalna		—	530	—
Sekire	t	226	700	308
od tega lokalna		—	100	—
Stiskalnice za grozdje in sadje	kom	—	1.150	—
od tega lokalna		—	850	—
Avtobusne karoserije lokalna	kom	—	500	—

* Podatki iz leta 1946.

		1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939
Kamionske karoserije				
lokalna	kom	—	500	—
Tehnice	kom	2.910	21.000	722
od tega lokalna		—	4.800	—
Posoda	t	5.101	6.170	121
Kolesa	kom	—	50.000	—
Pisalni stroji	kom	—	10.000	—
Električni kuhalniki				
lokalna	kom	—	2.000	—
Električni likalniki				
lokalna	kom	—	10.000	—
4. Kemična industrija				
Formalin	t	—	2.000	—
Umetne smole	t	—	400	—
Organske barve	t	—	1.000	—
Žveplena kislina	t	2.053	4.000	195
Litopon	t	141	610	433
Mineralne barve (suhe)	t	1.540	2.310	150
od tega lokalna		—	330	—
Barve, laki in emalji	t	449	2.600	579
Kolofonija in terpentini	t	—	200	—
Milo	t	2.610	6.000	230
Klej	t	1.263	1.400	111
Pasta za čevlje				
od tega lokalna		310	342	110
od tega lokalna		—	60	—
Strešna lepenka	zvitki	—	180.000	—
Plin				
lokalna	000 m ³	3.550	5.760	162
Plinski koks				
lokalna	t	4.850	7.900	163
Katran				
lokalna	t	272	440	162
Katranska smola				
lokalna	t	—	550	—
Katranska olja				
lokalna	t	—	400	—
Bencol in homologi				
lokalna	t	—	35	—
5. Industrija gradbenega materiala				
Zidaki	milij.	72	200	278
od tega lokalna	kom	54	108	200
Strešniki	milij.	26	46	177
od tega lokalna	kom	15	35	233
Apno	t	39.000	110.000	282
od tega lokalna		—	50.000	—
Hidrirano apno	t	—	20.000	—
Umetni brusi	000 kg	108	550	509
Umetne plošče	000 m ²	13	1.100	8.461

		1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939
6. Lesna industrija				
Rezan les	000 m ³	268*	300	112
Zaboji		42*	60	143
Vezane plošče	m ³	1.200*	9.600	800
Lesonit plošče	t	1.400*	8.400	600
Okna in vrata	kom	8.970*	73.000	815
v tem lokalna	kom	8.970*	13.000	145
Pohištvo (stanovanjsko)	garn.	1.055*	17.800	1.687
v tem lokalna	garn.	655*	5.000	763
Pisarniško pohištvo	kom	6.000*	15.000	250
Upognjeno pohištvo	kom	126.000*	300.000	238
Galanterija	000 kom	1.823*	2.226	124
v tem lokalna	000 kom	323*	513	159
Merila	000 kom	600*	700	117
Pete in kopita	000 par	1.500*	1.700	113
7. Tekstilna industrija				
Bombažna preja	t	4.121	6.850	166
Volnena preja	t	325	1.290	397
Lanena preja	t	374	750	201
Konopljena preja	t	218	450	206
Bombažne tkanine	000 m	27.434	49.000	179
od tega lokalna	000 m	5.000	5.500	110
Volnene tkanine	000 m	523	1.670	319
od tega lokalna	000 m	50	60	120
Lanene tkanine	000 m	775	900	116
Konopljene tkanine	000 m	445	850	191
Nogavice	000 par	3.700	3.800	103
od tega lokalna	000 par	800	950	119
Trikotažno perilo	t	—	400	—
Vrhnje pletnine	t	—	200	—
Konfekcija	000 m	4.000	15.000	375
od tega lokalna	000 m	4.000	5.000	125
Žima lokalna	000 m	—	88	—
Prešite odeje — lokalna	kom	—	8.400	—
8. Usnje in obutev				
Spodnje usnje	t	505*	2.050	406
v tem krupona	t	183*	797	436
Tehnično usnje	t	150*	400	267
Zgornje usnje	milij. dm ²	21.7*	74	341
v tem drobnice	t	12*	24	200
Jermenje	t	84*	130	155
Čevlji z usnjenimi podplati	par	496.330*	900.000	181
v tem gojzerjev	par	11.353*	200.000	1.762
Strojena kožuhovina — lokalna	kom	3.000*	30.000	1.000

* Podatki iz leta 1946.

		1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939
9. Živilska industrija				
Špirit surov	hl	9.000	12.000	133
Kvas	t	444	1.220	275
od tega lokalna	t	—	600	—
Pivo	000 hl	65	200	308
od tega lokalna	000 hl	—	15	—
Žganje in ostale močne alkoholne pijače				
lokalna	hl	—	11.000	—
Jedilno olje	t	828	1.180	143
od tega lokalna	t	—	290	—
Brezalkoholne pijače	hl	—	6.500	—
od tega lokalna	t	—	870	—
Marmelade in pulpe (mark)	t	—	7.200	—
od tega lokalna	t	—	270	—
Bonboni	t	375	970	259
od tega lokalna	t	—	900	—
Keksi	t	—	590	—
od tega lokalna	t	—	275	—
Testenine	t	3.600	6.900	192
od tega lokalna	t	—	1.480	—
Kavini nadomestki	t	863	2.150	249
od tega lokalna	t	—	760	—
Konservirano meso	t	—	780	—
Klobase	t	—	1.100	—
od tega lokalna	t	—	250	—
Gorčica				
lokalna	t	—	120	—
Konservirano sočivje	t	—	3.020	—
Predelava mleka				
lokalna	t	—	31.500	—

26. člen

Kmetijska proizvodnja

Poljedelstvo

1. Površine				
Melioracije in regulacije do l. 1951				
osuševanje	100 ha	—	20.0	—
namakanje		—	3.0	—
kultiviranje kraških stelnikov in pašnikov				
melioracija planin		—	11.0	—
regulacije		—	6.0	—
posejana površina		314.4	330	105
Posevki				
žito		195.9	160	82
od tega:				
pšenica		65.5	50.0	76

	1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939	
koruza	43.8	35.0	80	
oves	22.2	20.0	90	
Industrijske rastline	3.7	15.0	405	
od tega:				
sladkorna pesa	—	6.0	—	
lan	1.0	2.5	250	
hmelj	1.9	2.0	105	
tobak	—	0.4	—	
Vrtnine	69.2	80.0	116	
od tega:				
krompir	58.3	64.3	110	
Krmske rastline	45.6	75.0	164	
od tega:				
detelja	27.2	45.0	165	
lucerna	7.1	15.0	211	
2. Hektarski donosi				
(v prvem stolpcu povprečje 1930/39)				
Žito				
pšenica	q	9.7	13.0	134
koruza		13.4	18.0	134
oves		8.8	11.0	125
Industrijske rastline				
sladkorna pesa	q	—	210	—
lan		5.8	7.5	129
hmelj		9.7	11.0	113
Vrtnine				
krompir		65.0	100.0	154
Krmske rastline				
detelja		33.0	45.0	136
lucerna		35.0	50.0	143
3. Proizvodnja				
Žito	100 q	19.513	21.000	108
od tega:				
pšenica		6.014	6.500	108
koruza		5.908	6.300	107
oves		2.057	2.200	107
Industrijska rastline				
sladkorna pesa		—	12.500	—
lan		54.2	185.0	341
hmelj		184.0	220.0	120
Vrtnine				
krompir		37.500	64.000	171
fižol		554	750	135
zelje		3.500	6.500	186
Krmske rastline				
detelja		8.960	20.250	226
lucerna		2.518	7.500	298

Sadjarstvo in vinogradništvo

		1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939
1. Število sadnega drevja (vštevši mlada drevesca, ki še ne rodijo)	1000 kom	5.721*	5.915	103
od tega:				
jablane		3.513*	3.600	102
hruške in kutine		664*	700	105
češplje in slive		802*	780	97
češnje in višnje		213*	230	108
marelice in breskve		173*	230	133
orehi		224*	235	105
kostanj		132*	140	106
2. Proizvodnja sadja (v prvem stolpcu povprečje 1930/39) 100 q		5.619	7.300	130
od tega:				
jabolka		3.633	4.900	135
hruške in kutine		836	850	102
češplje in slive		623	680	109
češnje in višnje		194	250	129
marelice in breskve		40	240	600
orehi		148	200	135
kostanj		145	180	124
3. Proizvodnja sadik	1000 kom	120*	400	333
4. Proizvodnja grozdja (v prvem stolpcu povprečje 1930/39)	100 q	5.724	7.380	129
od tega:				
vino		4.182	5.100	122
grozdje za potrošnjo		290	750	259
5. Proizvodnja cepljenk	1000 kom	300*	8.400	2.800
Proizvodnja ključev		1.200*	18.300	1.525
Površina matičnjakov	ha	16*	62	387
Površina trsnic		2.1*	58	2.762

Živinoreja

1. Število živine				
konji	1000 kom	52	55	106
od tega:				
kobile		27	26	96
goveda		375	450	120
od tega:				
krave		200	235	117
prašiči		312	450	144
od tega:				
plemenske svinje		75	62	83

* Podatki iz leta 1946.

		1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939
ovce		34	80	235
od tega:				
ovce za pleme		18	43	239
perutnina		1.201	1.600	133
čebele — panji		85	120	141
2. Produktivnost živine				
Proizvodnja mleka na leto				
in kravo	l	1.100	1.300	118
proizvodnja jaje na leto				
in kokoš	kom	70	100	143
Proizvodnja volne na leto in ovco	kg	1.5	1.9	127
3. Živinorejska proizvodnja				
meso	100 q	3.600	3.900	109
mast		785	790	101
mleko	100 hl	18.400	25.000	136
volna	100 q	5.1	15.2	300
jajca	milij.	68	125	184
med	100 q	41.6	70	168
kože velike	1000 kom	150	160	107
kože	1000 kom	90	365	406
4. Število veterinarskih ambulant				
Število ambulant	1000	11*	28	255
Število živine na 1 ambulanto	kom	82*	36	44
5. Površina ribnikov				
Število ribnikov	ha	64*	150	234
Število vališč		9*	10	111

Mehanizacija in kemizacija kmetijstva

1. Kmetijske strojne postaje				
Število kmetijskih strojnih postaj		6*	8	133
Število mlatilnic		157*	300	191
Površina obdelana s traktorji (preračunana na pogojne hektarje)	1000 ha	29*	75	259
Pogojno oranje na 1 traktor	1000 ha	123*	300	244
2. Kmetijski stroji in orodje				
Dobava v petletki				
plugi		—	10.000	—
sejalni stroji		—	1.200	—
kosilni in žetveni stroji		—	1.090	—
mlatilnice		—	900	—
trierji		—	300	—
3. Poraba mineralnih gnojil				
	t	4.600	38.000	826

* Podatki iz leta 1946.

	1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939
4. Poraba sredstev za zaščito rastlin			
modra galica	1.040	1.500	107
žveplo, žvepleni preparati in karbolineji	500	2.500	500
DDT in ostala sredstva	15	900	6.000

Državna kmetijska posestva

1. Kmetijska površina	1000 ha	6.9*	22.5	326
od tega				
njive in vrtovi		2.2*	3.4	155
vinogradi in sadovnjaki		1.2*	1.3	108
travniki		2.0*	10.3	515
pašniki		1.5*	7.5	500
2. Proizvodnja izbranih njivskih semen		0.9*	2.4	267
3. Proizvodnja izbranih vrtnih semen		0.04*	0.06	150
4. Število živine				
konji	1000 kom	0.5*	0.5	100
goveda		1.9*	5.6	295
ovce		0.4*	10.0	2.500
prašiči		1.1*	5.8	527

27. člen

Gozdarska proizvodnja

Pogozdena površina	ha	1.190*	1.940	163
pridelane gozdne sadike	milij. kom	4*	14	350
lesna masa za sečnjo	1000 m ³	2.641*	2.350	89
od tega za načrtno distribucijo	1000 m ³	1.540*	1.300	84
od sortimentov za načrtno distribucijo med drugim proizvesti:				
hlodov za lupljenje	1000 m ³	5*	8	160
hlodov za žage, listavce	1000 m ³	57*	80	140
tesanega lesa	1000 m ³	76*	36	47
drv	1000 prm	563*	315	56
žagarski odpadki za celulozo	1000 prm	17*	36	212
proizvodnja smole	t	16*	600	3.750

* Podatki iz leta 1946.

28. člen

Javni avtomobilski promet

		1939	1951	Odnos v % 1951 : 1939
1. Kamioni				
Skupno število v javnem prometu	kom	156*	626	400
Skupno število prikolic	kom	30*	90	300
2. Avtobusi v javnem prometu	kom	95*	240	250
Potniški avtomobili v javnem prometu	kom	45*	340	750
B. Procent sposobnih kamionov	o/o	72*	85	120
Nosilnost kamionov	t	2.5*	4	165
Avtobusi na rednih linijah	kom	73*	220	299
Število linij	kom	64*	120	187
Izkoriščeni avtodnevi	dan	208*	300	144
Koeficient izkoriščanja	o/o	61*	75	123

29. člen

Znižanje polne lastne cene

Povprečno polno lastno ceno v začetku leta 1947 je do konca leta 1951 brez upoštevanja znižanja cen materiala — znižati:

v kovinski industriji za	23 o/o
v industriji gradbenega materiala	26 o/o
v kemični industriji za	25 o/o
v lesni industriji za	26 o/o
v tekstilni industriji za	29 o/o
v usnjarski industriji za	20 o/o
v živilski industriji za	24 o/o
v grafični industriji za	12 o/o
v rudarstvu za	16 o/o

TRETJI DEL

Izpolnjevanje in uresničenje plana

30. člen

Vlada LRS bo izvedla vse potrebne ukrepe za uresničenje tega plana. V ta namen bo vlada:

- utrjevala in izpolnjevala tekoče enoletne republiške gospodarske plane;
- dajala splošna navodila za izdelavo petletnega in enoletnih gospodarskih planov ljudskih odborov;
- izdajala uredbe, odredbe in navodila za izpolnjevanje plana;
- zagotavljala udeležbo širokih ljudskih množic pri uresničevanju petletnega plana;
- izvajala vrhovno nadzorstvo nad uresničevanjem plana.

* Podatki iz leta 1946.

31. člen

Izpolnitev nalog in dolžnosti, določenih s tem planom in s predpisi, ki bodo izdani na podlagi tega plana, pomeni dolžnost in čast slehernega državljana.

Vse uradne osebe in vsi državljani so dolžni vestno, disciplinirano in pravočasno izpolnjevati naloge in dolžnosti, ki jim bodo poverjene za izpolnitev petletnega plana.

Vsakdo, ki sodeluje pri uresničevanju tega plana in planov ljudskih odborov, je odgovoren za pravilno in racionalno izkoriščanje surovin, energije, proizvodnih sredstev in delovnih moči, za pravilnost in smotrnost izvršenih investicij, kakor tudi za vzdrževanje dosežene kakovosti izdelkov in za njeno stalno izboljšanje in izpopolnjevanje.

32. člen

Vse gospodarske organizacijske enote državnega, združnega in privatnega sektorja bodo uživale pri uresničevanju svojih nalog, ki so določene z gospodarskimi plani, enakopravnost v pogledu sprejemanja sredstev in potrebnih pogojev za izpolnitev svojih nalog.

Država bo skrbela, da bo z gospodarskimi in drugimi ukrepi podpirala združne organizacije in zasebne proizvajalce, zlasti poljedelce in obrtnike pri izpolnjevanju nalog, ki so določene v gospodarskih planih.

33. člen

Vsi državni organi so dolžni omogočiti in pomagati sindikalnim in drugim ljudskim organizacijam organizirati socialistično tekmovanje delavcev, kmetov, delovne inteligence in drugega delovnega ljudstva, za izpolnitev in prekoračenje tega petletnega plana. V ta namen je treba dvigati ter nagrajevati udarnike, izumitelje in najboljše delavce ter določati vsakemu plačo po njegovem delu.

34. člen

Izpolnjevanje tega petletnega plana se računa od 1. januarja 1947.

35. člen

Od dneva uveljavitve tega zakona se mora vsa gospodarska in ostala delavnost (kulturno-prosvetna, zdravstvena, znanstveno-raziskovalna in druga) državnih organov, ustanov in podjetij ter drugih ustanov, podjetij, organizacij in državljanov, ki so to dolžni po tem zakonu ali drugih obstoječih zakonih in predpisih, spraviti v sklad z nalogami, ki so določene po tem zakonu in z zakoni ter predpisi, izdanimi na njegovi podlagi.

V namenu, da se delavnost vseh državnih organov spravi v sklad z nalogami, ki so določene v petletnem planu, so dolžni vsi ministri in izvršilni odbori ljudskih odborov, voditelji vseh uradov, ustanov in podjetij opraviti revizijo svojih podrejenih uradov, ustanov, podjetij in obratov in njihovo delo usmeriti k izpolnitvi in prekoračenju petletnega plana.

36. člen

Ta zakon stopi v veljavo z dnevom objave v Uradnem listu LRS.

LJUDSKI SKUPŠČINI LRS

v

Ljubljani.

POROČILO

Ljudska skupščina LRS je na svoji 3. seji I. rednega zasedanja dne 16. aprila 1947 izvolila v odbor za gospodarski načrt in finance sledeče ljudske poslance: Janeza Hribarja, Franca Furlana, dr. Miha Kambiča, Alojza Lešnika, Martina Greifa, Ivana Ocvirka, dr. Miha Potočnika, Maksa Krmelja in Franca Tavčarja.

Odbor za gospodarski načrt in finance se je istega dne konstituiral in je izbral za predsednika Janeza Hribarja, za podpredsednika Franca Furlana in za tajnika dr. Miha Kambiča.

Na svoji 3. seji, dne 4. julija 1947 je odbor vzel v delo predlog zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva Ljudske republike Slovenije v letih 1947—1951, ki mu ga je predložila Ljudska skupščina LRS in ki ga je na podlagi 61. člena ustave poslala Ljudski skupščini LRS vlada LRS. Nato se je na tej seji razpravljalo o predloženem zakonskem predlogu v načelu. Govorili so podpredsednik vlade LRS Ivan Maček, kot predstavnik Načrtno komisije pri vladi LRS in člana odbora dr. Miha Kambič in dr. Miha Potočnik, vsi »za«.

Po končani načelni razpravi je odbor za gospodarski načrt in finance predlog zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva Ljudske republike Slovenije v letih 1947—1951 v načelu soglasno sprejel. Odbor je takoj nato prešel na razpravo o predloženem zakonskem predlogu v podrobnostih in je na svoji 3. in 4. seji, razpravljajoč od člena do člena, sklenil sledeče spremembe in dopolnitve prvotnega od vlade LRS predloženega osnutka:

1. člen. V 3. vrsti 4. odstavka se popravi beseda »značaj« v »značaja«.

4. člen. V 5. vrsti 1. točke se za besedo »semen« vstavi vejica in mesto besede »za« vstavi »v«. V 3. vrsti 2. točke se med besedama »obstoječe nabavno —« vstavita besedi »potrošniške oziroma«, tako da se glasi pravilno »obstoječe potrošniške oziroma nabavno-prodajne zadruga«.

5. člen. V 1. odstavku se besede »njegove vključitve« popravijo v »njegovo vključitev«.

6. člen. Uvodni stavek se glasi: »Za izboljšanje življenjskega standarda prebivalstva je v LRS potrebno:«. V 1. vrsti 1. točke se zamenja beseda »Izgradilo« z besedo »Izgraditi«.

8. člen. V 3. vrsti 8. točke je med besedami »proučevati nove« vstaviti besedi »in uvajati«, tako da se pravilno glasi »proučevati in uvajati nove«. V 2. odstavku iste točke je v 3. vrsti med besedami »traktorjev na« vstaviti besede »in ostalih strojev«, tako da se pravilno glasi »traktorjev in ostalih strojev na«.

9. člen. V 7. vrsti 1. odstavka je črtati »da«, za besedo »investicije« in v 3. vrsti črtati besedo »in« ter jo nadomestiti z vejico. V zadnji vrsti istega odstavka pa je veznik »in« nadomestiti z veznikom »ter«.

10. člen. V 3. razdelku z označbo »Obrt« je v 2. točki popraviti besedo »proizvodne« v »proizvodnje«. V IV. razdelku pod »Kmetijstvo« je v 2. točki za letnico 1951 vstaviti dvopičje; v 5. točki je za oklepajem vnesti besedo »povprečje«.

11. člen. Naslov razdelka »v elektrifikaciji« se zamenja z naslovom »Elektrifikacija«; v 1. vrsti 2. odstavka 5. točke se za besedo »pažnjo« izpusti »v«; v predzadnji vrsti istega odstavka se piše beseda »potrošnji« brez »j«; v predzadnji vrsti 1. odstavka 7. točke se piše beseda »Zabukovici« pravilno »Zabukovci« ter se 1. vrsta 44. točke glasi »radi ekonomične izrabe materiala skrbeti za«.

13. člen. V 1. vrsti 1. točke se spremeni vrstni red besed tako, da se glasi »Dvigati združno in privatno proizvodnjo« ter se v 5. vrsti 5. točke vstavi za besedama »Beli krajini« vejica ter beseda »Ribnici«.

14. člen. V 3. vrsti 3. odstavka 2. točke se beseda »poljedelskimi« zamenja z besedo »kmetijskimi«; v 2. odstavku 6. točke se v 1. vrsti zamenja beseda »Zavesti« z besedo »Uvesti«, v isti vrsti se beseda »gnojitev« popravi v »gojitev«, nadalje se v istem odstavku pri krajevnih imenih, ki označujejo okraje kot »Dolnja Lendava, Gornja Radgona, Slovenske Konjice« izpusti označba »Dolnja, Gornja in Slovenske«; 2. stavek 2. odstavka 9. točke se začne in dopolni z besedami »Z izbiro odgovarjajočih sadnih sort, s sistematičnim...«; v 1. vrsti 2. odstavka 13. točke se izpusti beseda »živinorejsko«; za besedo »proizvodnja« odpade dvopičje in se spremeni beseda »mleko« v »mleka«, beseda »jajca« v »jajc« ter beseda »meso« v »in mesa«.

15. člen. V 2. vrsti 6. odstavka 1. točke se popravi številka »36.000« v »360.000«.

16. člen. V celotni 2. točki se dosledno črta beseda »komadov« ter se v 5. vrsti 2. točke zamehja beseda »koeficient« z besedo »odstotek«.

17. člen. Celotni 2. stavek 1. točke se spremeni in se glasi takole: »Izpopolniti sistem progresivnega plačevanja pri prekoračenju norm, kakor tudi sistem podeljevanja nagrad za izvedbo in prekoračenje plana inženirsko-tehničnemu osebju.«

26. člen V razdelku »Živinoreja« se v 4. točki črta številka »1000« in se v naslednji vrsti poleg besede »kom« pripiše »1000«. V razdelku »Mehanizacija in kemizacija kmetijstva« se v 1. točki k besedilu »Pogojno oranje na 1 traktor« pristavi označba »ha«. V istem razdelku se v 4. točki zamenja označba »DDT« z besedo »Pepein«.

28. člen. V zadnji vrsti točke »B« se beseda »Koeficient« zamenja za besedo »Odstotek«.

33. člen. V 5. vrsti se beseda »drugega« zamenja z besedo »ostalega«.

Vse navedene spremembe in dopolnitve je odbor za gospodarski načrt in finance sprejel.

Ko je bila razprava v podrobnostih končana, je odbor za gospodarski načrt in finance dne 5. julija 1947 na svoji 4. seji v poimenskem glasovanju soglasno sprejel v celoti predlog zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva Ljudske republike Slovenije v letih 1947—1951 z vsemi v tem poročilu navedenimi spremembami.

Za poročevalca je odbor določil dr. Miha Potočnika.

Na seji odbora je bilo to poročilo prečitano in soglasno odobreno.

Poročilo pošilja odbor za gospodarski načrt in finance Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga v celoti sprejme.

Ljubljana, dne 5. julija 1947.

Tajnik:
Dr. Miha Kambič l.r.

Predsednik:
Janez Hribar l.r.

Člani:

Alojz Lešnik l.r.
Martin Greif l.r.
Ivan Ocvirk l.r.

Dr. Miha Potočnik l.r.
Maks Krmelj l.r.
Franc Tavčar l.r.

PREDSEDSTVO LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik
dr. Ferdo Kozak

Podpredsednik
Tone Dolinšek

Tajniki:
Mira Tomšič Jože Jurač Miloš Ledinek

SKUPŠČINSKI ODBORI

ZAKONODAJNI ODBOR

Viktor Avbelj, predsednik
Jože Petejan, podpredsednik
Dr. Stanko Štor, tajnik

Alojz Vrhovec
Mara Bešter
Alojz Colarič
Dr. Heli Modič

Franc Popit
Niko Jakofčič
Dr. Anton Melik
Matija Maležič

ODBOR ZA GOSPODARSKI NAČRT IN FINANCE

Janez Hribar, predsednik
Franc Furlan, podpredsednik
Dr. Miha Kambič, tajnik

Alojz Lešnik
Martin Greif
Ivan Ocvirk.

Dr. Miha Potočnik
Maks Krmelj
Franc Tavčar

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Dr. Jože Potrč, predsednik
Ivo Svetina, podpredsednik
Niko Belopavlovič, tajnik

Lado Kozak

Tone Toman

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Franc Černe, predsednik
Andrej Verbič, podpredsednik
Vinko Knol, tajnik

Jože Jurač

Fran Mojškerc

ODBOR ZA PROŠNJE IN PRITOŽBE

Leopold Maček, predsednik
Nace Majcen, podpredsednik
Ivan Bratko, tajnik

Miran Košmelj

Andrej Stegnar

LJUDSKI POSLANCI LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Ahčin dr. Marjan
Alič Anton
Avbelj Viktor
Avšič Jaka
Baloh Pavle
Belopavlovič Niko
Belšak Franc
Berglez Bela
Bešter Mara
Blejc Anton
Bohinc Rozika
Bratko Ivan
Brecelj dr. Marijan
Brejc Tomo
Brilej Jože
Colarič Alojz
Černe Franc
Dernač Jakob
Diacci Alojz
Dolinšek Anton
Dragan Franc
Fajdiga Ivan
Fajfar Tone
Furlan Franc
Gabrovec Milica
Greif Martin
Gričar Jože
Hojnik Franc
Hribar Franc
Hribar Rudi
Hribernik Rudolf
Ingolič Anton

Jakac Božidar
Jakofčič Niko
Janko Rudolf
Jurač Jože
Kambič dr. Miha
Kardelj Edvard
Kavčič Stane
Kidrič Boris
Kidrič Zdenka
Kimovec Franc
Klaiderman Jože
Klarič Jože
Knol Vinko
Kocbek Edvard
Korošak Anton
Košmelj Miran
Kovačič Slavko
Kozak dr. Ferdo
Kozak Lado
Kraigher Sergej
Kraigher Boris
Krevs Ivo
Krmelj Maks
Kržišnik dr. Anton
Kveder Dušan
Lampret Jože
Lavrič dr. Božidar
Ledinek Miloš
Leskošek Franc
Lešnik Alojz
Levstik inž. Jože
Lubej Franc

Maček Ivan
Maček Leopold
Majcen Nace
Maležič Matija
Marinko Miha
Melik dr. Anton
Modic dr. Heli
Mojškerc Franc
Ocepek Angela
Ocvirk Ivan
Osolnik Bogdan
Pehaček Rado
Petejan Jože
Pokorn dr. Jože
Polič Zoran
Popit Franc
Por Janez
Potočar Stane
Potočnik dr. Miha
Potrč dr. Jože
Reberšek Karel
Ribič Alojz
Rus Jože
Sekirnik Janko
Semič Stane
Simonič Franc
Stante Peter
Stegnar Andrej
Svetina Ivo
Šelih Ivan
Šentjurs Lidija
Šiftar Jože

Šiško Franc
Šterban Karel
Štor dr. Stanko
Štrukelj Karel
Šumrada Vinko
Tavčar Franc
Tomàn Tone
Tomšič Mira

Tomšič Vida
Trojar Ivan
Ulrih Tone
Venišnik Milan
Verbič Andrej
Vidmar Josip
Vipotnik Janez
Vrabič Olga

Vrhovec Alojz
Zalaznik Franc
Zavasnik Franc
Ziherl Boris
Zorko Edo
Zupan Anton
Zupančič Tone
Župančič Oton

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik

Josip Vidmar

Podpredsednika

Edvard Kocbek

Stane Kavčič

Tajnik

France Lubej

Člani:

Edvard Kardelj, Boris Kidrič, Jože Rus, Oton Župančič, dr. Marijan Breclj, Rudolf Hribernik, Tone Dolinšek, Franc Leskošek, Miha Marinko, Janez Hribar, Tone Fajfar, Angelca Ocepek, Jaka Avšič, Ivan Maček, Zoran Polič

VLADA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik vlade Miha Marinko;
Podpredsednik vlade dr. Marijan Breclj;
Podpredsednik vlade in minister za gradnje Ivan Maček;
Predsednik kontrolne komisije, minister Vida Tomšič;
Predsednik planske komisije, minister Sergej Kraigher;
Minister za notranje zadeve Boris Kraigher;
Minister za pravosodje dr. Jože Pokorn;
Minister za prosveto Lidija Šentjurec;
Minister za finance Zoran Polič;
Minister za industrijo in rudarstvo Franc Leskošek;
Minister za trgovino in preskrbo Tone Fajfar;
Minister za kmetijstvo in gozdarstvo inž. Jože Levstik;
Minister za komunalne zadeve Ivan Regent;
Minister za delo Tomo Brejc;
Minister za ljudsko zdravstvo dr. Marjan Ahčin;
Minister za socialno skrbstvo dr. Anton Kržišnik.

VRHOVNO SODIŠČE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Alojzij Žigon

Podpredsednik

Matej Dolničar

Člani:

Dr. Milko Gaber, Rihard Knez, Silverij Pakiž, dr. Ludvik Gruden, Jože Dolinšek, dr. Bogdan Petelin, Jože Černe.

VSEBINA

I. IZREDNO ZASEDANJE

Prva seja — 17. januarja 1947

Pred dnevnim redom:

	Stran
1. Čitanje ukaza Prezidija Ljudske skupščine LRS o sklicanju Ljudske skupščine LRS k I. izrednemu zasedanju na dan 17. januarja 1947	3
2. Ostavka predsedstva ustavodajne skupščine in izvolitev začasnega predsedstva ljudske skupščine	4
Govornik:	
Franc Kimovec	4
3. Odsotnost ljudskih poslancev	4
4. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	4
5. Določitev dnevnega reda	5

Dnevni red:

1. Sklepanje o skupščinskem poslovniku	5
Govornik:	
Slavko Kovačič	5
2. Izvolitev predsedstva Ljudske skupščine LRS	6
Govornik:	
Alojz Vrhovec	6
3. Razprava o ostavki vlade LRS	6
Govornika:	
Oton Župančič	6
Miha Marinko	7
4. Izvolitev skupščinskih odborov	7
5. Izvolitev predsednika in sodnikov Vrhovnega sodišča LRS	9
Govornik:	
Inž. Jože Levstik	9
6. Poročilo o konstituiranju zakonodajnega odbora	11
7. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o spremembah zakona o upravni razdelitvi LRS	11
Govornika:	
Poročevalec dr. Stanko Štor	11
Dr. Marijan Breclj	11
8. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva	12
Govorniki:	
Poročevalec dr. Stanko Štor	12
France Lubej	12
Oton Župančič	12
Dr. Marijan Breclj	13
9. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o pooblastitvi vlade LRS in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške	13
Govornika:	
Poročevalec dr. Stanko Štor	13
Dr. Marijan Breclj	14
10. Čitanje ukaza o zaključitvi I. izrednega zasedanja	15

Priloge

	Stran
1. Predlog zakona o spremembah zakona o upravni razdelitvi LRS . . .	16
2. Poročilo zakonodajnega odbora	17
3. Predlog zakona o pooblastilu vladi LRS za izdajanje uredb na področju narodnega gospodarstva	18
4. Poročilo zakonodajnega odbora	18
5. Predlog zakona o pooblastitvi vlade LRS in njenih članov za določanje kazni za upravne prekrške	19
6. Poročilo zakonodajnega odbora	20
7. Predsedstvo Ljudske skupščine LRS	21
Skupščinski odbori	21
Poslanci Ljudske skupščine LRS	22
8. Prezidij Ljudske skupščine LRS	23
9. Vlada Ljudske republike Slovenije	23
10. Vrhovno sodišče LRS	24

I. REDNO ZASEDANJE

Prva seja — 14. aprila 1947

Pred dnevnim redom: Stran

1. Čitanje ukaza Prezidija Ljudske skupščine LRS o sklicanju Ljudske skupščine LRS k I. rednemu zasedanju na dan 14. aprila 1947 27
2. Odsotnost ljudskih poslancev 28
3. Poročilo o konstituiranju skupščinskih odborov 28

Dnevni red:

1. Razprava in sklepanje o predlogu poslovnika Ljudske skupščine LRS 28
Govornik:
Poročevalec dr. Stanko Štor 28
2. Sporočila pred zaključkom seje 34
3. Določitev dnevnega reda za prihodnjo sejo 35

Druga seja — 15. aprila 1947

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika prve seje 37
2. Odsotnost ljudskih poslancev 37

Dnevni red:

1. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o državnem proračunu LRS za proračunsko leto 1947 s predlogom finančnega zakona za državni proračun LRS za proračunsko leto 1947 37

Govorniki:

- Poročevalec dr. Miha Kambič 38
Minister za finance Zoran Polič 43
Minister za notranje zadeve Boris Kraigher 50
Minister za ljudsko zdravstvo dr. Marjan Ahčin 56
Minister za kmetijstvo in gozdarstvo inž. Jože Levstik 64
Alojz Diacci 69
Jože Petejan 72
Franc Simonič 74
Tone Ulrih 76
Lojze Ribič 77
Matija Maležič 78
Franc Kimovec 80
Dr. Anton Melik 83
Božidar Jakac 85
Karel Reberšek 86

2. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu LRS za proračunsko dobo od julija 1945 do 31. decembra 1945 88

Govornik:

- Poročevalec dr. Miha Kambič 88

3. Določitev dnevnega reda za prihodnjo sejo 91

Tretja seja — 16. aprila 1947

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika druge seje 92
2. Odsotnost ljudskih poslancev 92

Dnevni red:

1. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov 92

	Stran
Govorniki:	
Poročevalec Franc Popit	92
Karel Strukelj	93
Mara Bešter	95
Dr. Marijan Breclj, izjava v imenu vlade	97
2. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS	98
Govornika:	
Poročevalec Alojz Vrhovec	98
Dr. Marijan Breclj, izjava v imenu vlade	99
3. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o pooblastilu Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošenj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS	100
Govornika:	
Poročevalec Alojz Vrhovec	100
Dr. Marijan Breclj, izjava v imenu vlade	100
4. Potrditev ukaza Prezidija Ljudske skupščine LRS o spremembi v vladi LRS	101
Govornik:	
Podpredsednik vlade dr. Marijan Breclj	101
5. Izvolitev skupščinskih odborov	102

Četrta seja — 7. julija 1947

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika tretje seje	104
2. Odsotnost ljudskih poslancev	104
3. Poročilo o konstituiranju skupščinskih odborov	104
4. Poročilo administrativnega odbora o poslovanju skupščinskega računovodstva in blagajne	105
5. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	105
6. Določitev dnevnega reda	105

Dnevni red:

1. Potrditev ukaza Prezidija Ljudske skupščine LRS o imenovanju Ivana Regenta za ministra za komunalne zadeve vlade LRS	105
2. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva LRS v letih 1947—1951	106

Govorniki:

Poročevalec dr. Miha Potočnik	106
Predsednik vlade LRS Miha Marinko	108
Predsednik planske komisije Sergej Kraigher	114
Minister za industrijo Franc Leskošek	125
Minister za kmetijstvo in gozdarstvo inž. Jože Levstik	129
Minister za prosveto Lidija Sentjunc	136
Podpredsednik vlade LRS dr. Marijan Breclj	141

Peta seja — 8. julija 1947

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika četrte seje	147
2. Odsotnost ljudskih poslancev	147

Dnevni red:

1. Nadaljevanje razprave in sklepanje o predlogu zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva LRS v letih 1947—1951	147
--	-----

	Stran
Govorniki:	
Boris Kidrič	148
Matija Maležič	153
Jaka Avšič	156
Martin Greif	157
Jože Šiftar	158
Ivan Trojar	159
Božidar Jakac	160
Dr. Anton Melik	161
Vinko Šumrada	162
Dr. Jože Potrč	164
2. Citanje ukaza Prezidija Ljudske skupščine LRS o zaključitvi I. rednega zasedanja	168

Priloge

1. Predlog poslovnika Ljudske skupščine LRS	169
2. Poročilo zakonodajnega odbora	181
3. Predlog finančnega zakona za državni proračun LRS za proračunsko leto 1947	182
4. Poročilo odbora za gospodarski načrt in finance	187
5. Predlog zakona o zaključnem računu LRS za proračunsko dobo od 1. julija do 31. decembra 1945	188
6. Poročilo odbora za gospodarski načrt in finance	189
7. Predlog zakona o volitvah odbornikov ljudskih odborov	190
8. Poročilo zakonodajnega odbora	209
9. Predlog zakona o Prezidiju Ljudske skupščine LRS	212
10. Poročilo zakonodajnega odbora	214
11. Predlog zakona o pooblastilu Predsedstva Prezidija Ljudske skupščine LRS za reševanje prošenj in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS	215
12. Poročilo zakonodajnega odbora	216
13. Ukazi Prezidija Ljudske skupščine LRS	217
14. Predlog zakona o petletnem planu za razvoj narodnega gospodarstva LRS v letih 1947—1951	217
15. Poročilo zakonodajnega odbora	250
16. Predsedstvo Ljudske skupščine LRS	252
Skupščinski odbori	252
Ljudski poslanci	253
17. Prezidij Ljudske skupščine LRS	254
18. Vlada Ljudske republike Slovenije	254
19. Vrhovno sodišče LRS	255

Za stenografski biro:
Milan Megušar — Borut

Natisnila
tiskarna »Toneta Tomšiča«
v Ljubljani

juniya 1952
v 500 izvodih

Obseg 264 strani

Izdala in založila
Ljudska skupščina LRS

